

Roberto Bolaño

2666

Roberto Bolaño

2666

VOLUMUL 1

Traducere din limba spaniolă și note
de
EUGENIA ALEXE MUNTEANU

Această operă a fost publicată cu o subvenție a
Ministerului Educației, Culturii și Sportului din Spania

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

Redactori Antonia Kacsó, Alina Hlinski

Tehnoredactor Constantin Niță

Copertă Alvin Paul Ungureanu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BOLAÑO ÁVALOS, ROBERTO

2666 / Roberto Bolaño ; trad. din spaniolă de Eugenia Alexe
Munteanu. - București : Univers Publishing House, 2016

3 vol.

ISBN 978-606-771-002-1

Vol. 1. - ISBN 978-606-771-001-4

I. Alexe Munteanu, Eugenia (trad.)

821.134.2(83)-31=135.1

ROBERTO BOLAÑO

2666

Copyright © The Heirs of Roberto Bolaño, 2004

All rights reserved

© Editura UNIVERS, 2016, pentru prezenta traducere

EDITURA UNIVERS

www.edituraunivers.ro

ISBN 978-606-771-002-1

ISBN 978-606-771-001-4

Pentru Alexandra Bolaño și Lautaro Bolaño

*O oază de oroare în mijlocul
unui deșert de plictiseală.*

CHARLES BAUDELAIRE

NOTA MOȘTENITORILOR AUTORULUI

În eventualitatea unei morți apropiate, Roberto a dat instrucțiuni ca romanul său, 2666, să se publice în cinci cărți corespunzătoare celor cinci părți ale romanului, menționând ordinea și periodicitatea publicațiilor (una pe an), inclusiv drepturile de autor care urmau să se stabilească cu editorul. Prin această hotărâre, pe care însuși Roberto i-a adus-o la cunoștință lui Jorge Herralde cu câteva zile înainte de moarte, credea că va rezolva situația materială a copiilor săi în viitor.

După moartea sa și în urma lecturii și studierii romanului și a materialului lăsat de Roberto de care s-a ocupat Ignacio Echevarría (prieten pe care l-a menționat ca persoana cea mai indicată pentru a i se cere sfatul în legătură cu problemele literare), a intervenit altă considerație de ordin mai puțin practic: respectul pentru valoarea literară a romanului, ceea ce a făcut ca, de comun acord cu Jorge Herralde, să schimbăm hotărârea lui Roberto și 2666 să fie publicat mai întâi în întregime într-un singur volum, așa cum ar fi făcut el dacă n-ar fi devenit realitate cea mai nefastă dintre posibilitățile oferite de evoluția bolii sale.

PARTEA CRITICILOR

Jean-Claude Pelletier l-a citit pentru prima dată pe Benno von Archimboldi în 1980 de Crăciun, la Paris, unde studia la universitate limba germană, la vârsta de nouăsprezece ani. Cartea respectivă era *D'Arsonval*. Tânărul Pelletier nu știa atunci că romanul acela făcea parte dintr-o trilogie (compusă din *Grădina*, cu un subiect englezesc, *Masca de piele*, cu un subiect polonez, așa cum *D'Arsonval* era, evident, cu un subiect franțuzesc), dar acea ignoranță sau acel gol sau acea neglijență bibliografică, explicabilă doar prin vârsta lui fragedă, n-a diminuat nici un pic uluirea și admirația pe care i le-au stârnit romanul.

Începând din ziua aceea (sau de la ora târzie din noaptea când a terminat acea lectură inaugurală), a devenit un archimboldian entuziast și și-a început peregrinajul în căutarea altor opere de același autor. Nu a fost o treabă ușoară. Să găsești, chiar și la Paris, cărți de Benno von Archimboldi în anii optzeci ai secolului al XX-lea nu era nicidecum o treabă care să nu implice o mulțime de dificultăți. La biblioteca din cadrul catedrei de literatură germană de la universitatea lui nu se găsea aproape nici o referință în legătură cu Archimboldi. Profesorii lui nu auziseră nimic despre el. Unul dintre ei i-a spus că numele i se pare cunoscut. Înfuriat (însălmântat), Pelletier și-a dat seama după vreo zece minute că ceea ce i se părea cunoscut profesorului era pictorul italian, despre care, pe de altă parte, ignoranța sa avea de asemenea dimensiuni olimpice.

A scris editurii din Hamburg care publicase *D'Arsonval* și nu a primit nici un răspuns. A colindat, de asemenea, prin toate librăriile germane pe care le-a găsit la Paris. Numele Archimboldi apărea într-un dicționar de literatură germană și într-o revistă belgiană dedicată, niciodată n-a știut dacă în glumă sau în serios, literaturii prusace. În 1981 a călătorit, împreună cu trei prieteni de la facultate, prin Bavaria și acolo, într-o mică librărie din München, pe Voralmsstrasse, a găsit alte două cărți, un volum subțire de mai puțin de o sută de pagini intitulat *Tezaurul lui Mitzi*, și romanul englez menționat, *Grădina*.

Lectura acestor două cărți a contribuit la consolidarea părerii pe care și-o făcuse deja despre Archimboldi. În 1983, la douăzeci și doi de ani, a început munca de traducere a romanului *D'Arsonval*. Nimeni nu i-a cerut s-o facă. Nu era pe atunci nici o editură franceză interesată de publicarea acestui neamț cu nume ciudat. Pelletier a început să-l traducă în special pentru că îi plăcea, pentru că era fericit că o face, deși s-a gândit și că ar putea prezenta acea traducere, precedată de un studiu despre opera archimboldiană, ca teză și, cine știe, ca primă piatră a unui viitor doctorat.

A terminat versiunea definitivă a traducerii în 1984 și o editură pariziană, după câteva lecturi șovăitoare și contradictorii, l-au acceptat și l-au publicat pe Archimboldi, al cărui roman, sortit în prealabil să nu depășească cifra de o mie de exemplare vândute, s-a epuizat după două recenzii contradictorii, pozitive, excesive chiar, cele trei mii de exemplare ale tirajului deschizând porțile unor a doua și a treia și a patra ediții.

Pe atunci Pelletier citise deja cincisprezece cărți ale autorului german, tradusese alte două, și era considerat, aproape în unanimitate, cel mai mare specialist în Benno von Archimboldi de-a lungul și de-a latul Franței.

Atunci Pelletier și-a amintit ziua în care l-a citit pentru prima dată pe Archimboldi și s-a văzut pe el însuși, tânăr și sărac,

trăind într-o *chambre de bonne*¹, împărțind chiuveta unde se spăla pe față și pe dinți cu alte cincisprezece persoane care locuiau în mansarda întunecoasă, căcându-se într-o oribilă și neigienică baie care nu prea semăna cu o baie, ci mai degrabă cu un closet sau o groapă septică, împărțită de asemenea cu cei cincisprezece chiriași ai mansardei, dintre care unii se și întorseseră în provincie, cu titlul universitar corespunzător, ori se mutaseră în locuri ceva mai confortabile tot în Paris, iar alți câțiva continuau să locuiască acolo, lâncezind sau murind în mod lent de scârbă.

S-a văzut, cum am spus, pe el însuși, ascetic și aplecat deasupra dicționarelor sale germane, luminat de un bec debil, slab și recalcitrant, ca și cum totul în el ar fi fost o voință devenită carne, oase și mușchi, nici un pic de grăsime, fanatic și hotărât să ajungă la liman, în sfârșit, o imagine destul de normală a unui student în capitală, dar care la el avusese efectul unui drog, un drog ce l-a făcut să plângă, un drog ce a deschis, cum spunea un ridicol poet olandez din secolul al XIX-lea, ecluzele emoției și a ceea ce la prima vedere părea autocompasiune dar nu era (ce era, atunci? furie? probabil), și care l-a făcut să se gândească și să se răzgândească, dar nu cu vorbe, ci cu imagini dureroase, la perioada de ucenicie din tinerețe, și după o lungă noapte s-au născut poate în mod inutil în mintea sa două concluzii: prima, că viața așa cum o trăise până atunci se terminase; a doua, că o strălucită carieră se deschidea înaintea lui și pentru ca aceasta să nu-și piardă strălucirea trebuia să-și păstreze voința, ca unică amintire a acelei mansarde.

Jean-Claude Pelletier s-a născut în anul 1961 și în 1986 era deja profesor universitar de germană la Paris. Piero Morini s-a născut în 1956, într-un sat aproape de Napoli, și deși l-a citit pentru prima dată pe Benno von Archimboldi în 1976, adică înaintea lui Pelletier cu patru ani, abia în 1988 a tradus pentru

1. Cameră de serviciu (l. fr., în orig.).

prima dată un roman al autorului german, *Bifurcaria bifurcata*, care a trecut prin librăriile italienești neobservat și anonim.

Situația lui Archimboldi în Italia, asta e de remarcat, era diferită de cea din Franța. De fapt, Morini n-a fost primul său traducător. Ba mai mult, primul roman al lui Archimboldi care a căzut în mâinile lui Morini a fost o traducere a *Măștii de piele* făcută de un tip numit Colossimo pentru Einaudi în anul 1969. După *Masca de piele*, în Italia s-au publicat *Fluvii europene* în 1971, *Moștenirea* în 1973, și *Perfecțiunea feroviară* în 1975, și înainte se publicase la o editură romană, în 1964, o culegere de povestiri din care nu lipseau istoriile de război, intitulată *Lumea interlopă a Berlinului*. Astfel că se putea spune că Archimboldi nu era un complet necunoscut în Italia; dar nu se putea spune că era un autor de succes sau de semi-succes sau de puțin succes, ci mai degrabă de un succes nul, ale cărui cărți îmbătrâneau în rafturile cele mai mucegăite ale librăriilor sau se vindeau cu preț redus sau erau uitate în depozitele editurilor înainte de a fi distruse.

Morini, bineînțeles, nu a dat înapoi în fața puținului interes arătat de publicul italian pentru opera lui Archimboldi și, după ce a tradus *Bifurcaria bifurcata*, a trimis unei reviste din Milano și alteia din Palermo câte un studiu archimboldian, unul despre destin în *Perfecțiunea feroviară* și altul despre multiplele deghizări ale conștiinței și ale vinovăției în *Letea*, un roman aparent erotic, și în *Bitzius*, un roman de mai puțin de o sută de pagini, asemănător într-un fel *Tezaurului lui Mitzi*, carte pe care Pelletier a găsit-o într-o veche librărie din München și al cărei subiect trata viața lui Albert Bitzius, preot din Lützelflüh, din cantonul Berna, autor al unor predici și, în plus, scriitor ce semna cu pseudonimul Jeremias Gotthelf. Ambele eseuri s-au publicat, iar elocvența sau puterea de seducție de care a dat dovadă Morini când a prezentat figura lui Archimboldi a dărâmat toate obstacolele și în 1991 o a doua traducere de Piero Morini, de astă dată a romanului *Sfântul*

Toma, a văzut lumina tiparului în Italia. În perioada aceea, Morini predă literatură germană la universitatea din Torino și medicii îi detectaseră o scleroză în plăci și suferise un spectaculos și ciudat accident ce l-a țintuit pentru totdeauna într-un scaun cu roțile.

Manuel Espinoza a ajuns la Archimboldi pe alte căi. Mai tânăr decât Morini și decât Pelletier, Espinoza n-a studiat, cel puțin în primii doi ani de carieră universitară, filologie germană, ci filologie spaniolă, între alte triste cauze pentru că Espinoza visa să ajungă scriitor. Din literatura germană cunoștea doar (puțin) trei clasici, Hölderlin, pentru că la șaisprezece ani credea că poezia era destinul său și devora toate cărțile de poezie ce-i cădeau în mână, Goethe, pentru că în ultimul an de liceu un profesor glumeț i-a recomandat să citească *Werther*, unde va întâlni un suflet geamăn, și Schiller, din care a citit o singură piesă de teatru. După aceea a citit opera unui autor modern, Jünger, mai mult din simbioză, căci scriitorii madrileni pe care îi admira și, în fond, îi ura din tot sufletul vorbeau neîncetat de Jünger. Așa că se poate spune că Espinoza cunoștea doar un autor german și acesta era Jünger. La început, opera acestuia i s-a părut magnifică și, cum cele mai multe dintre cărțile lui erau traduse în spaniolă, Espinoza n-a avut nici o problemă să le găsească și să le citească. Lui i-ar fi plăcut să nu fie chiar așa ușor. Oamenii pe care îi frecventa, pe de altă parte, nu numai că-i erau fideli lui Jünger, dar unii dintre ei erau și traducătorii lui, ceea ce pe Espinoza nu-l preocupa, deoarece strălucirea pe care o râvnea el nu era cea de traducător, ci de scriitor. Trecerea lunilor și a anilor, care este de obicei tăcută și haină, i-a adus câteva nenorociri care l-au făcut să-și schimbe părerile. Nu i-a trebuit mult, de exemplu, să descopere că grupul de jüngerieni nu era chiar așa de jüngerian cum credea el, ci, ca orice grup literar, era supus schimbărilor de anotimpuri, și toamna, într-adevăr, erau jüngerieni, dar iarna se transformau dintr-odată în barohieni, și primăvara în orteghieni, și

vara abandonau chiar barul unde se reuneau ca să iasă pe stradă și să intoneze versuri bucolice în onoarea lui Camilo José Cela, ceea ce tânărul Espinoza, care în fond era un patriot, ar fi fost dispus să accepte fără rezerve dacă ar fi fost un spirit mai jovial, mai carnavalesc în asemenea manifestări, dar sub nici o formă nu putea s-o facă în mod serios așa cum făceau jüngerienii degenerați.

Mai grav a fost când a descoperit părerea pe care propriile sale încercări literare o suscita în grup, o părere așa de proastă încât uneori, în timpul unei nopți de insomnie, de exemplu, ajungea să se întrebe în mod serios dacă oamenii aceia nu-i cereau în mod indirect să plece, să nu-i mai deranjeze, să nu mai vină.

Și mai grav încă a fost când Jünger în persoană a apărut la Madrid și jüngerienii, în grup, i-au organizat o vizită la El Escorial, ciudat capriciu al maestrului, să viziteze El Escorial, și când Espinoza a vrut să se alăture expediției, în calitate de orice, această onoare i-a fost refuzată, ca și cum falșii jüngerieni considerau că nu avea suficiente merite pentru a face parte din garda de corp a neamțului sau de parcă s-ar fi temut că el, Espinoza, ar fi putut să-i pună într-o lumină proastă cu vreo ieșire de tinerel abscons, deși explicația oficială pe care i-au dat-o (dictată poate de un impuls pios) a fost că el nu vorbea germana și toți cei care mergeau la picnic cu Jünger o vorbeau.

Atunci s-a terminat istoria lui Espinoza cu jüngerienii. Și atunci au început singurătatea și ploaia (sau furtuna) de proiecte adesea contradictorii și imposibil de realizat. N-au fost nopți confortabile și cu atât mai puțin plăcute, dar Espinoza a descoperit două lucruri care l-au ajutat mult în primele zile: că nu va fi niciodată un scriitor și că, în felul lui, era un tânăr curajos.

A descoperit de asemenea că era un tânăr pizmaș și că era plin de ranchiună, că supura ranchiună și că nu i-ar fi fost deloc greu să omoare pe cineva, pe oricine, doar ca să-și ușureze singurătatea și ploaia și frigul din Madrid, dar această

descoperire a preferat s-o lase în umbră și să se străduiască să accepte că niciodată nu va fi un scriitor și să profite cât mai mult de recent exhumatul său curaj.

A continuat, deci, să studieze la universitate filologia spaniolă, dar în același timp s-a înscris la filologie germană. Dormea între patru sau cinci ore zilnic și restul timpului îl folosea pentru studiu. Înainte de a termina filologia germană a scris un eseu de douăzeci de pagini despre relația lui Werther cu muzica, eseu care a fost publicat într-o revistă literară madrilenă și în revista universității din Göttingen. La douăzeci și cinci de ani terminase cele două cariere universitare. În 1990, și-a dat doctoratul în literatură germană cu o lucrare despre Benno von Archimboldi pe care a publicat-o un an mai târziu o editură barceloneză. Pe atunci Espinoza era un obișnuit al congreselor și al meselor rotunde despre literatura germană. Cunoștințele sale de germană erau, dacă nu excelente, mai mult decât acceptabile. De asemenea vorbea engleza și franceza. La fel ca Morini și Pelletier, avea un post bun și niște venituri considerabile și era respectat (în limitele posibilului) atât de studenți, cât și de colegii săi. Niciodată nu a tradus nimic de Archimboldi și din nici un alt autor german.

În afară de Archimboldi, Morini, Pelletier și Espinoza mai aveau ceva în comun. Toți trei aveau o voință de fier. În realitate, aveau și altceva în comun, dar de asta vom vorbi mai târziu.

Liz Norton, dimpotrivă, nu era ceea ce în mod normal se cheamă o femeie cu multă voință, adică nu-și făcea planuri de scurtă sau lungă durată, nici nu-și punea în joc toată energia ca să le realizeze. Îi lipseau atributele voinței. Când o durea ceva, lăsa să se vadă cu ușurință și când era fericită, fericirea pe care o simțea devenea contagioasă. Era incapabilă să-și traseze cu claritate un obiectiv anume și să mențină o continuitate în acțiunile pe care le ducea la capăt ca să atingă acel obiectiv. Nici un obiectiv, altminteri, nu era suficient de atractiv sau de dorit pentru ca ea să i se dedice total. Expresia „să atingi un țel”,

aplicată la ceva personal, i se părea o capcană plină de meschinării. Prefera cuvântul „a trăi“ în locul expresiei „a atinge un țel“ și, în rare ocazii, cuvântul „fericire“. Dacă voința avea vreo legătură cu o exigență socială, cum credea William James, și prin urmare era mai ușor să mergi la război decât să te lași de fumat, de Liz Norton se putea spune că era o femeie căreia îi era mai ușor să se lase de fumat decât să meargă la război.

Odată, la universitate, cineva i-a spus asta, și pe ea a încântat-o, cu toate că nu din acest motiv nu s-a apucat să-l citească pe William James, nici înainte, nici după aceea, niciodată. Pentru ea lectura avea o legătură directă cu plăcerea, nu direct cu cunoașterea sau cu enigmele sau cu construcțiile și labirinturile verbale, cum credeau Morini, Espinoza și Pelletier.

Descoperirea lui Archimboldi a fost pentru ea lucrul cel mai puțin traumatic sau poetic. În cele trei luni cât a stat la Berlin, în 1988, la vârsta de douăzeci de ani, un prieten neamț i-a împrumutat un roman de un autor pe care ea nu-l cunoștea. Numele i s-a părut ciudat, cum e posibil, l-a întrebat pe prietenul său, să existe un scriitor german care să se numească așa și cu toate astea să aibă un *von*, ca semn de anumită noblețe, înaintea numelui de familie? Prietenul neamț n-a știut să-i răspundă. Probabil era un pseudonim, i-a spus. Și a mai adăugat, ca pe o altă ciudățenie la ciudățenia inițială, că în Germania nu erau obișnuite numele proprii masculine terminate în vocală. Numele proprii feminine da. Dar numele proprii masculine în mod sigur nu. Romanul se numea *Oarba* și i-a plăcut, dar nu într-atâta încât să dea fuga la o librărie ca să cumpere și celelalte cărți ale lui Benno von Archimboldi.

Cinci luni mai târziu, instalată din nou în Anglia, Liz Norton a primit prin poștă un cadou de la prietenul ei neamț. Era vorba, cum e ușor de ghicit, de un alt roman al lui Archimboldi. L-a citit, i-a plăcut, a căutat la biblioteca școlii sale alte cărți de-ale neamțului cu nume italian și a mai găsit două: una era cea pe care o citise la Berlin, și cealaltă era *Bitzius*. Lectura acesteia

într-adevăr a făcut-o să alerge la librărie. În curtea pătrată ploaia, cerul pătrat părea rictusul unui robot sau al unui Dumnezeu făcut după chipul și asemănarea noastră, pe iarba din parc picăturile de ploaie ce cădeau oblic alunecau în jos, dar ar fi fost totuna dacă ar fi alunecat în sus, apoi oblice (picăturile) deveneau circulare (picăturile) și erau înghițite de pământul de sub iarbă, iarba și pământul păreau că vorbesc, nu, că vorbesc nu, că discută, și cuvintele neinteligibile erau ca niște pânze de păianjen cristalizate sau ca niște scurte vomități cristalizate, un scrâșnet abia auzit, de parcă Norton în după-amiaza aceea în loc de ceai ar fi băut o infuzie de *peyote*¹.

Dar adevărul e că băuse doar ceai și se simțea copleșită, de parcă o voce îi repeta la ureche o rugăciune teribilă, ale cărei cuvinte deveneau tot mai confuze pe măsură ce se îndepărta de școală și ploaia îi uda fusta gri și genunchii osoși și frumoasele glezne și aproape nimic altceva, pentru că Liz, înainte de-a ieși în fugă prin parc, nu uitase să-și ia umbrela.

Prima dată când s-au văzut Pelletier, Morini, Espinoza și Norton a fost la un congres de literatură germană contemporană care a avut loc la Bremen, în 1994. Înainte, Pelletier și Morini se cunoscuseră în timpul unui colocviu de literatură germană care s-a ținut la Leipzig în 1989, când RDG-ul își trăia ultimele clipe, și apoi s-au revăzut la simpozionul de literatură germană care a avut loc la Mannheim în decembrie a aceluiași an (și care a fost un dezastru, cu hoteluri proaste, mâncare proastă și organizare și mai proastă). La întâlnirea de literatură germană modernă, care a avut loc la Zürich în 1990, Pelletier și Morini s-au întâlnit cu Espinoza. Espinoza l-a revăzut pe Pelletier la un simpozion unde se făcea o analiză a literaturii europene a secolului al XX-lea la Maastricht în 1991 (Pelletier a prezentat o comunicare cu titlul „Heine și

1. *Lophophora williamsii*, mică plantă din familia cactaceelor din care se produc diferite substanțe halucinogene, printre care și mescalina.

Archimboldi: itinerare convergente“, Espinoza, o comunicare intitulată „Ernst Jünger și Benno von Archimboldi: itinerare divergente“) și se putea spune, fără riscul de a greși prea tare, că începând de atunci nu numai că se citeau reciproc în revistele de specialitate, ci că au devenit și prieteni sau că între ei s-a născut ceva asemănător unei relații de prietenie. În 1992, la întâlnirea de literatură germană de la Augsburg, s-au întâlnit din nou Pelletier, Espinoza și Morini. Toți trei au prezentat lucrări archimboldiene. Timp de câteva luni s-a spus că însuși Benno von Archimboldi intenționa să vină la această măreață întâlnire ce reunea, în afară de germaniștii obișnuiți, un grup considerabil de scriitori și poeți germani, dar în ultimul moment, doar cu două zile înaintea întâlnirii, s-a primit o telegramă de la editura din Hamburg cu care lucra Archimboldi cu scuze pentru absența acestuia. În rest, întâlnirea a fost un eșec. După părerea lui Pelletier singurul lucru interesant a fost conferința unui profesor în vârstă berlinez despre opera lui Arno Schmidt (iată aici un nume propriu nemțesc terminat în vocală) și cam atât, părere împărtășită de Espinoza și, în mai mică măsură, de Morini.

În timpul liber pe care l-au avut, și a fost mult, s-au plimbat prin puținele locuri interesante, după părerea lui Pelletier, din Augsburg, oraș care și lui Espinoza i s-a părut mic, iar lui Morini nu i s-a părut chiar așa de mic, totuși destul de mic, la urma urmei, când, fie Espinoza, fie Pelletier, împingeau scaunul cu roțile al italianului, a cărui sănătate de astă dată nu era prea bună, drept pentru care cei doi prieteni și colegi au considerat că un pic de aer proaspăt nu-i făcea rău, ci dimpotrivă.

La următorul congres de literatură germană, organizat la Paris, au asistat doar Pelletier și Espinoza. Morini, care de asemenea a fost invitat, în zilele acelea stătea mai prost cu sănătatea ca de obicei și ca urmare medicul său l-a sfătuit, între altele, să nu călătorească, chiar dacă era o călătorie scurtă. Congresul n-a fost rău și, deși Pelletier și Espinoza aveau programe încărcate, au găsit un moment să mănânce împreună într-un restaurant de

pe Rue Galande, aproape de Saint-Julien-le-Pauvre, unde, în afară de faptul că au vorbit despre respectivele lor treburi și pasiuni, la desert, au făcut speculații în legătură cu starea sănătății melancolicului italian, o sănătate proastă, o sănătate fragilă, o sănătate infamă care cu toate acestea nu l-a împiedicat să înceapă o carte despre Archimboldi, o carte care, după cum a explicat Pelletier că i-ar fi spus italianul la telefon, nu știa dacă în glumă sau în serios, putea fi o mare carte archimboldiană, peștele călăuză urmând să înoate mult timp alături de marele rechin negru care era opera neamțului. Amândoi, Pelletier și Espinoza, respectau studiile lui Morini, dar cuvintele lui Pelletier (pronunțate ca într-un vechi castel sau ca într-o temniță săpată sub șanțul unui vechi castel) au răsunat ca o amenințare în micul și liniștitul restaurant de pe Rue Galande și au pus punct final unei cine ce a început sub auspiciile curtoaziei și a dorințelor satisfăcute.

Nimic din toate acestea n-a stricat relația pe care Pelletier și Espinoza o aveau cu Morini.

S-au întâlnit din nou toți trei la o întrunire de literatură germană la Bologna, în 1993. Și, de asemenea, au publicat toți trei în numărul 46 al revistei *Studii Literare*, la Berlin, o monografie dedicată operei lui Archimboldi. Nu era pentru prima dată când colaborau la revista berlineză. În numărul 44 apăruse un text al lui Espinoza despre ideea de Dumnezeu în opera lui Archimboldi și Unamuno. În numărul 38 Morini publicase un articol despre situația predării limbii germane în Italia. Și în numărul 37 Pelletier publicase o panoramă a celor mai importanți scriitori germani din secolul al XX-lea din Franța și din Europa, text care a stârnit, în treacăt fie zis, nu numai un protest, dar chiar și câteva manifestări spontane.

Cu toate acestea, numărul 46 este cel ce ne interesează, deoarece aici nu numai că au ieșit în evidență cele două grupuri archimboldiene antagonice, cel al lui Pelletier, Morini și Espinoza și cel al lui Schwarz, Borchmeyer și Pohl, ci și pentru

că în acest număr s-a publicat un text al Lizei Norton, strălucitor după spusele lui Pelletier, bine argumentat după părerea lui Espinoza, interesant după cea a lui Morini, și care în plus (și fără să-i ceară nimeni) era pe aceeași linie cu tezele francezului, spaniolului și italianului, pe care îi cita în diferite ocazii, demonstrând că studiasse perfect lucrările lor și monografiile apărute în reviste de specialitate sau la edituri mai mici.

Pelletier s-a gândit să-i scrie o scrisoare, dar până la urmă n-a făcut-o. Espinoza l-a sunat pe Pelletier și l-a întrebat dacă n-ar fi bine să o contacteze direct. Nesiguri, au hotărât să-l întrebe și pe Morini. Morini s-a abținut să spună ceva. Despre Liz Norton singurul lucru pe care-l știau era că preda limba germană la o universitate din Londra. Și că nu era profesoară plină ca ei.

Congresul de literatură germană de la Bremen a fost agitat. Fără ca adepții germani ai lui Archimboldi să se aștepte, Pelletier, secundat de Morini și Espinoza, a pornit la atac ca Napoleon la Jena și n-a trecut mult până să împrăstie spre cafenelele și tavernele din Bremen învinsele flamuri ale lui Pohl, Schwarz și Borchmeyer. Tinerii profesori germani martori la acest act, la început perplecși, li s-au alăturat, deși cu unele rezerve, lui Pelletier și prietenilor săi. Publicul, din care făceau parte mulți universitari veniți cu trenul sau cu microbuze de la Göttingen, a optat tot pentru aprinsele și lapidarele interpretări ale lui Pelletier, fără nici o rezervă, cuprins de entuziasm în fața viziunii dionisiace, festive, a exegezei ultimului carnaval (sau a penultimului) apărute de Pelletier și Espinoza. Două zile mai târziu, Schwarz și susținătorii săi au contraatacat. Au comparat figura lui Archimboldi cu cea a lui Heinrich Böll. Au vorbit despre responsabilitate. Au comparat figura lui Archimboldi cu cea a lui Uwe Johnson. Au vorbit despre suferință. Au comparat figura lui Archimboldi cu cea a lui Günter Grass. Au vorbit despre obligația civică. Chiar și Borchmeyer a comparat figura lui Archimboldi cu cea a lui Friedrich

Dürrenmatt și a vorbit despre umor, ceea ce lui Morini i s-a părut culmea nerușinării. Atunci a apărut, în mod providențial, Liz Norton și a dejucat contraatacul ca un Desaix, ca un Lannes, o amazoană blondă care vorbea o germană foarte corectă, poate cam prea precipitat, și care a ținut o disertație despre Grimmelshausen și despre Griphius și despre mulți alții, inclusiv despre Theophrastus Bombastus von Hohenheim, pe care toți îl cunosc mai mult cu numele de Paracelsus.

În aceeași seară au mâncat cu toții într-o îngustă și lungă tavernă aproape de râu, pe o stradă întunecoasă străjuită de vechi clădiri hanseatice, unele părând birouri abandonate ale administrației publice naziste, la care au ajuns coborând niște scări ude de ploaie.

Localul nu putea fi mai groaznic, și-a spus Liz Norton, dar cina a fost lungă și plăcută, iar atitudinea lui Pelletier, Morini și Espinoza, nicidecum scorțoasă, a făcut ca Norton să se simtă în largul ei. Desigur, ea cunoștea majoritatea lucrărilor lor, dar ceea ce a surprins-o (în mod plăcut, bineînțeles) a fost faptul că și ei cunoșteau unele dintre lucrările ei. Conversația s-a desfășurat în patru faze: în primul rând au răs de lecția pe care Norton i-a servit-o lui Borchmeyer și de teama crescândă a acestuia în fața atacurilor din ce în ce mai nemiloase ale lui Norton, apoi au vorbit despre viitoarele întâlniri, în special de una foarte ciudată care trebuia să aibă loc la universitatea din Minnesota, unde intenționau să se reunească mai mult de cinci sute de profesori, traducători și specialiști în literatura germană și despre care Morini avea temeinice bănuieli că este o farsă, apoi au vorbit de Benno von Archimboldi și de viața sa despre care se știa foarte puțin; toți, începând cu Pelletier și terminând cu Morini, care, în ciuda faptului că de obicei era foarte tăcut, în seara aceea a fost foarte vorbăreț, au povestit anecdote și bârfe, au comparat pentru a nu știu câta oară vagi informații știute deja și au făcut speculații, ca atunci când revii mereu la un film îndrăgit, despre secretul locului unde se află

și despre viața marelui scriitor și, în cele din urmă, în timp ce mergeau pe străzile ude și luminate (e adevărat, cu o lumină intermitentă, ca și cum Bremenul ar fi fost o mașină prin care treceau doar din când în când intense și scurte descărcări electrice), au vorbit despre ei.

Toți patru erau necăsătoriți și asta li se părea un semn încurajator. Toți patru locuiau singuri, deși uneori Liz Norton își împărțea apartamentul din Londra cu un frate aventurier care lucra într-o ONG și se întorcea în Anglia doar de două ori pe an. Toți patru se dedicau carierei lor, cu toate că Pelletier, Espinoza și Morini erau doctori și primii doi, în afară de asta, erau șefi ai respectivelor lor catedre, în timp ce Norton abia începuse să-și pregătească doctoratul și nu spera să ajungă șefa catedrei de germană de la universitatea ei.

În noaptea aceea, înainte de a adormi, Pelletier nu și-a amintit de certurile de la congres, ci s-a gândit la el mergând pe străzile de lângă râu și la Liz Norton care pășea alături, în timp ce Espinoza împingea scaunul cu roțile al lui Morini și toți patru râdeau de animalele-muzicanți din Bremen care-i observau sau le observau umbrele pe asfalt călărind, nevinovate, pe spinările lor.

Începând din ziua aceea și din acea noapte nu trecea o săptămână să nu se sune cu regularitate, toți patru, fără să se uite la factura de telefon și uneori la orele cele mai nepotrivite.

Uneori era Liz Norton cea care-l suna pe Espinoza și îl întreba de Morini, cu care vorbise cu o zi înainte și care i se păru-se un pic depresiv. În aceeași zi Espinoza îl suna pe Pelletier și îl informa că după părerea lui Norton sănătatea lui Morini se înrăutățise, la care Pelletier răspundea sunându-l îndată pe Morini, întrebându-l fără ocolișuri despre starea sănătății lui, râzând cu el (căci Morini încerca să nu vorbească niciodată serios despre asta), vorbind despre amănunte fără importanță în legătură cu munca lor, ca apoi s-o sune pe englezoaică, la douăsprezece noaptea, de exemplu, după ce își prelungea

plăcerea convorbirii cu o cină frugală și delicioasă, ca s-o asigure că Morini, în limita așteptărilor, se simțea bine, stabil și că ceea ce Norton luase drept depresie nu era decât starea normală a italianului, sensibil la schimbările climatice (poate că la Torino era o zi urâtă, poate că Morini în noaptea aceea avusese cine știe ce vis oribil), încheind în felul acesta un ciclu care reîncepea în ziua următoare sau după două zile când Morini îl suna pe Espinoza, fără nici un pretext, un telefon ca să-l salute, pur și simplu, un telefon ca să mai schimbe o vorbă și care se consuma, în mod inevitabil, în lucruri fără importanță, observații în legătură cu clima (de parcă Morini și chiar Espinoza și-ar fi însușit unele norme obișnuite de conversație englezești), filme pe care și le recomandau, comentarii neinteresante despre cărți recente, în sfârșit, o conversație telefonică mai degrabă adormitoare sau în orice caz fără chef, dar pe care Espinoza o asculta cu un ciudat entuziasm sau cu un simulat entuziasm sau cu drag și pe care Morini o asculta de parcă viața i-ar fi depins de asta și căreia îi urma, după două zile sau după câteva ore un telefon mai mult sau mai puțin în aceiași termeni pe care i-l dădea Espinoza lui Norton, și aceasta îl suna pe Pelletier, ca să reînceapă, după câteva zile, transformată într-un cod superspecializat, semnificat și semnificant la Archimboldi, text, subtext și paratext, recucerirea teritoriului verbal și corporal în paginile finale din *Bitzius*, ca și cum ar fi vorbit de filme sau de problemele catedrei de germană sau de norii care treceau neconținut, de dimineață până seara, prin respectivele lor orașe.

S-au întâlnit din nou la un colocviu de literatură europeană postbelică care a avut loc la Avignon la sfârșitul anului 1994. Norton și Morini au venit ca spectatori în public, cu toate că voiajul le-a fost plătit de universitățile lor, iar Pelletier și Espinoza au prezentat lucrări de critică despre importanța operei lui Archimboldi. Lucrarea francezului s-a centrat asupra caracterului insular, a rupturii ce părea că înfrumusețează

toate cărțile lui Archimboldi legate de tradiția germană, dar nu și de o anumită tradiție europeană. Lucrarea spaniolului, una dintre cele mai plăcute din câte a scris Espinoza, avea ca subiect misterul ce învăluia figura lui Archimboldi, despre care chiar nimeni, nici editorul său, nu știa nimic; cărțile sale apăreau fără fotografie pe copertă; datele sale biografice erau minime (scriitor german născut în Prusia în 1920), era un mister unde locuia, cu toate că o dată editorul său, din greșeală, a mărturisit unei ziariste de la *Spiegel* că primise unul dintre manuscrise din Sicilia, nici unul dintre colegii lui în viață nu-l văzuse vreodată, nu exista nici o biografie a lui în germană, deși vânzarea cărților lui urma o linie ascendentă atât în Germania cât și în restul Europei și chiar în Statele Unite, unde plăceau scriitorii dispăruți (dispăruți sau milionari) și legendele despre scriitori dispăruți, și unde cărțile lui începeau să circule foarte mult, nu numai în catedrele de germană de la universități, ci și în campusurile universitare și în afara lor, în vastele orașe care iubeau literatura orală sau vizuală.

Serile, Pelletier, Morini, Espinoza și Norton ieșeau să mănânce împreună, uneori însoțiți de unul sau doi profesori de germană pe care-i cunoșteau de multă vreme și care obișnuiau să se retragă la hotelurile lor devreme sau rămâneau până la sfârșitul serii, dar în mod discret într-un al doilea plan, de parcă înțelegeau că figura cu patru unghiuri pe care o formau archimboldienii era impenetrabilă și, de asemenea, la acea oră din noapte, susceptibilă să se manifeste în mod violent împotriva oricărui amestec străin. Până la urmă rămâneau întotdeauna ei patru mergând pe străzile din Avignon cu aceeași nepăsătoare fericire cu care mergeau pe înnegritele străzi ale funcționarilor din Bremen și la fel cum vor merge pe pitorești-le străzi pe care viitorul le rezerva, Morini împins de Norton, cu Pelletier la stânga ei și Espinoza la dreapta ei, sau Pelletier împingând scaunul cu roțile al lui Morini, cu Espinoza la stânga lui și Norton înaintea lor, mergând cu spatele și râzând cu

tinerețea celor douăzeci și șase de ani ai săi, un răs minunat pe care ei n-au întârziat să-l imite, deși cu siguranță ar fi preferat nu să râdă, ci doar s-o privească, sau mai degrabă toți patru aliniați și opriți lângă zidul scund de pe malul unui râu foarte cunoscut, adică al unui râu care nu mai era sălbatic, vorbind între ei fără întrerupere despre obsesia lor germană, activând și degustând inteligența celuilalt, cu lungi intervale de liniște pe care nici măcar ploaia nu le putea tulbura.

Când Pelletier s-a întors de la Avignon la sfârșitul lui 1994, când a deschis ușa apartamentului său din Paris și și-a lăsat geamantanul jos și a închis ușa, când și-a pus un pahar cu whisky și a dat la o parte perdelele și a văzut peisajul obișnuit, o bucată din piața Breteuil și clădirea UNESCO în spate, când și-a scos jacheta și și-a lăsat paharul cu whisky la bucătărie și a ascultat mesajele de pe robot, când a simțit că îi este somn, o greutate pe pleoape, dar în loc să se bage în pat și să doarmă s-a dezbrăcat și și-a făcut un duș, când și-a deschis computerul înfodolit într-un halat alb ce-i ajungea până la genunchi, doar atunci și-a dat seama că îi este dor de Liz Norton și că ar fi dat tot ce avea ca să fie cu ea în momentul acela, nu doar ca să vorbească, ci și în pat, ca să-i spună că o iubește și să audă din gura ei că și ea îl iubește.

Ceva asemănător a simțit și Espinoza, cu două mici diferențe în comparație cu Pelletier. Prima, că n-a așteptat până să ajungă în apartamentul lui din Madrid ca să simtă nevoia de a fi cu Liz Norton. Încă din avion și-a dat seama că ea este femeia ideală, cea pe care o căuta mereu, și a început să sufere. A doua, că în imaginile idealizate ale englezoaicei ce se perindau cu viteză supersonică prin capul lui în timp ce avionul zbura cu 700 de kilometri pe oră spre Spania erau mai multe scene de sex, nu foarte multe, dar mai multe decât cele imaginate de Pelletier.

Dimpotrivă, Morini, care a călătorit cu trenul de la Avignon la Torino, și-a umplut timpul cât a călătorit citind suplimentul cultural al ziarului *Il Manifesto* și apoi a adormit până când doi

controlori (care l-au ajutat să coboare pe peron în scaunul cu rotile) l-au anunțat că a ajuns deja.

Despre ceea ce gândea Liza Norton e mai bine să nu spunem nimic.

Prietenia între archimboldieni, cu toate acestea, s-a menținut neschimbată ca întotdeauna, imperturbabilă, legată de un destin mai important de la care nici unul dintre cei patru nu se abătea, deși asta însemna să lase pe planul al doilea dorințele lor personale.

În 1995 s-au întâlnit la dialogul despre literatura germană contemporană care s-a organizat la Amsterdam, în cadrul dialogului mai mare care se desfășura în aceeași clădire (dar în săli diferite) și care cuprindea literatura franceză, engleză și italiană.

Este de prisos să spunem că majoritatea celor care asistau la acest curios dialog a optat pentru sala unde se discuta despre literatura engleză contemporană, alăturată celei de literatură germană și separată de aceasta printr-un perete care evident nu era de piatră, ca odinioară, ci din cărămizi subțiri acoperite cu un strat fin de mortar, astfel că strigătele și urletele și mai ales aplauzele ce le smulgea literatura engleză se auzeau la literatură germană ca și cum ambele conferințe sau dialoguri ar fi fost una singură sau ca și cum englezii și-ar fi bătut joc de ei, atunci când nu-i boicotau continuu pe nemți, ca să nu mai vorbim de public, a cărui prezență masivă la dialogul englez (sau anglo-indian) era în mod considerabil superioară publicului redus și sobru care asista la dialogul german. Ceea ce, până la urmă, a fost foarte util, căci se știe foarte bine că o discuție între mai puține persoane, unde toți se ascultă și gândesc și nimeni nu strigă, e de obicei mai folositoare, și în cel mai rău caz mai relaxată, decât un dialog masiv, ce riscă în permanență să se transforme într-un miting sau, datorită intervențiilor abreviate, într-o înșiruire de teorii ce dispar îndată ce sunt expuse.

Dar înainte de a atinge punctul culminant al problemei, sau al dialogului, trebuie să precizăm ceva nu lipsit de importanță

în ceea ce privește rezultatul. Organizatorii, aceiași care lăsaseră pe dinafară literatura contemporană spaniolă sau poloneză sau suedeză, din lipsă de timp sau bani, într-un penultim capriciu au destinat cea mai mare parte a fondurilor ca să facă invitații regești unor stele ale literaturii engleze și cu banii rămași au adus trei scriitori francezi, un poet și un povestitor italieni și trei scriitori germani, primii doi din Berlinul Occidental și Oriental, acum reunificat, amândoi de un anumit vag prestigiu (și care veniseră cu trenul la Amsterdam fără să protesteze nicicum când au fost cazați într-un hotel doar de trei stele), și al treilea, o persoană ștersă despre care nimeni nu știa nimic, nici măcar Morini, care știa destulă literatură germană contemporană, dialogantă sau nu.

Și când acest scriitor șters, care era șvab, în timpul comunicării (sau dialogului) său a început să-și amintească periplul lui ca ziarist, ca armator al paginilor culturale, ca persoană care lua tot felul de interviuri creatorilor refractari interviurilor, și apoi a început să rememoreze perioada când lucra ca promotor cultural la primăriile din provincie, nebăgate în seamă, dar interesate de cultură, brusc, fără nici o legătură a apărut numele Archimboldi (influențat poate de comunicarea anterioară a lui Espinoza și Pelletier), pe care îl cunoscuse, chiar când lucra ca promotor cultural într-o primărie frizonă, la nord de Wilhelmhaven, pe coasta Mării Nordului și a insulelor Frizice Orientale, un loc unde era frig, foarte frig, și mai mult decât frig umezeală, o umezeală sărată ce-ți intra în oase și aveai doar două opțiuni să-ți petreci iarna, prima, să bei până faci ciroză, a doua, în sala de festivități a primăriei, ascultând muzică (de regulă muzică de cameră cântată de amatori) sau stând de vorbă cu scriitori care veneau din alte părți și pe care îi plăteau foarte puțin, o cameră la singura pensiune din sat și câteva mărci care să acopere voiajul dus-întors cu trenul, trenurile acelea diferite de cele nemțești de acum, dar unde oamenii, poate, erau mai comunicativi, mai educați, mai interesați de aproapele lor, în sfârșit, după ce-l plăteau și scăzând

cheltuielile de transport, scriitorul pleca din locurile acelea și se întorcea la casa lui (care uneori era o cameră de hotel la Frankfurt sau la Köln) cu ceva bani și poate cu vreo carte vândută, în cazul acelor scriitori sau poeți, mai ales poeți, care după ce citeau câteva pagini și răspundeau la întrebările localnicilor instalau, cum s-ar zice, un stand și scoteau câteva mărci în plus, o activitate destul de apreciată pe atunci, deoarece dacă oamenilor le plăcea ceea ce scriitorul citea sau dacă lectura reușea să-i emoționeze sau să-i amuze sau să-i facă să gândească, atunci îi cumpărau câte o carte, uneori ca să-și amintească de acea seară plăcută, în vreme ce pe ulițele sătucului frizon vântul șuiera de-ți crăpa pielea de frig, uneori ca să citească sau să recitească vreo poezie sau vreo povestire, acasă la ei, la câteva săptămâni după acel eveniment, câteodată la lumina unui opaiț pentru că nu întotdeauna aveau lumină electrică, asta se știe, războiul abia se terminase și rănilor sociale și economice erau deschise, în sfârșit, mai mult sau mai puțin la fel cum are loc o lectură literară în zilele noastre, cu precizarea că acele cărți expuse la standuri erau cărți editate de autor, iar acum standurile le instalează editurile, și unul din scriitorii care într-o zi a ajuns în satul unde lucra șvabul ca promotor cultural a fost Benno von Archimboldi, un scriitor de talia lui Gustav Heller sau Rainer Kuhl sau Wilhelm Frayn (scriitori pe care Morini i-a căutat apoi în enciclopedia autorilor germani, fără succes), și care n-a adus cărți, și care a citit două capitole ale unui roman pe care-l scria, al doilea roman al său, pe primul, își amintea șvabul, îl publicase la Hamburg în anul respectiv, deși din acela nu a citit nimic, cu toate acestea acel roman, primul, exista, a zis șvabul, și Archimboldi, ca și cum ar fi anticipat bănuielile, a adus cu el un exemplar, un roman mic cam de o sută de pagini, poate chiar mai mult, o sută douăzeci, o sută douăzeci și cinci, și avea romanul în buzunarul jachetei, și, în mod ciudat, șvabul își amintea mai bine de jacheta lui Archimboldi decât de romanul înghesuit în buzunarul acelei jachete, o cărticică cu coperta murdară, mototolită, ce avusese o culoare ivoriu intens,

sau galbenă ca un spic de grâu, sau un auriu aproape invizibil, dar care acum nu mai avea nici o culoare și nici o nuanță, doar numele romanului și al autorului și editura, jacheta, însă, era de neuitat, o jachetă de piele neagră, cu guler înalt, ce te putea apăra bine de zăpadă și de ploaie și de frig, largă, ca să o poți îmbrăca și cu un pulover gros sau cu două pulovere fără să se observe, cu buzunare orizontale în amândouă părțile și un rând de patru nasturi cusuți cu ață de pescuit, nici foarte mari, nici foarte mici, o jachetă ce-ți aducea aminte, nu știu de ce, de acelea pe care le purtau unii polițiști de la Gestapo, cu toate că în vremea aceea jachetele de piele negre erau la modă și oricine avea bani putea să-și cumpere una sau poate moștenise una și-o puneă fără să se gândească deloc ce amintește acea jachetă și scriitorul acela care venise în satul frizon era Benno von Archimboldi, tânărul Benno von Archimboldi, la vârsta de douăzeci și nouă sau treizeci de ani, și fusese el, șvabul, cel care îl așteptase la gară și îl dusesese la pensiune, în timp ce vorbeau de clima foarte rea, și apoi l-a însoțit la primărie unde Archimboldi nu instalase nici un stand și unde citise două capitole dintr-un roman neterminat, și apoi mâncase cu el la taverna din sat, împreună cu învățătoarea și o doamnă văduvă care prefera muzica sau pictura literaturii, dar care, pusă în situația de a nu avea nici muzică, nici pictură, nu făcea mofturi nici la o seară literară, și tocmai doamna aceea a dus într-un fel greul conversației în timpul cinei (crenvurști cu cartofi, și o bere; nici epoca, și-a amintit șvabul, nici fondurile primăriei nu permiteau o cheltuială mai mare), deși să zici greul conversației poate nu este foarte nimerit, bagheta, cârma conversației, și bărbații care stăteau în jurul mesei, secretarul primarului, un domn care se ocupa cu vânzarea peștelui sărat, un bătrân învățător care adormea din când în când, chiar și cu furculița în mână, și un funcționar de la primărie, un băiat foarte simpatic și foarte bun prieten cu șvabul, care se numea Fritz, aprobau sau aveau grijă să nu o contrazică pe acea redutabilă văduvă ale cărei cunoștințe artistice erau deasupra tuturor,

inclusiv ale șvabului, și care călătorise prin Italia și Franța, și într-unul din voiajurile sale, o croazieră de neuitat, ajunsese la Buenos Aires, în 1927 sau 1928, când orașul acela era un imperiu al cărnii și vapoarele frigorifice plecau din port încărcate cu carne, un spectacol demn de admirat, sute de vapoare ce veneau goale și plecau încărcate cu tone de carne spre lumea întreagă, și când ea, doamna, apărea pe punte, noaptea, de exemplu, adormită sau amețită sau suferindă, era de ajuns să se sprijine de balustradă și să-și acomodeze privirea cu întunericul și atunci vederea portului era cutremurătoare și îi treceau dintr-odată somnul, amețeala și durerea, în sistemul ei nervos rămânea spațiu doar pentru a se supune fără condiții acelei imagini, cortegiul imigranților care ca niște furnici urcau în calele vapoarelor carnea miilor de vaci moarte, mișcarea paleților încărcăți cu carnea miilor de viței sacrificați, și nuanța vapoasă ce colora fiecare colț al portului, din zori și până-n seară și chiar în timpul turelor de noapte, o culoare roșie de biftec în sânge, de cotlet, de file, de costițe puse puțin pe grătar, ce oroare, bine că toate astea doamna, care atunci nu era văduvă, le-a trăit doar în prima noapte, apoi au debarcat și s-au cazat la unul din cele mai scumpe hoteluri din Buenos Aires, și au fost la operă și apoi la o fermă unde soțul ei, un călăreț expert, a acceptat să se ia la întrecere cu fiul stăpânului fermei, care a pierdut, și apoi cu un muncitor de la fermă, omul de încredere al fiului, un gaucho, care de asemenea a pierdut și apoi cu fiul acestuia, un gaucho de șaisprezece ani, slab ca un lujer și cu ochi strălucitori, atât de strălucitori că atunci când doamna l-a privit tânărul gaucho și-a plecat capul și apoi și l-a înălțat puțin și a privit-o cu o malițiozitate care a jignit-o pe doamnă, dar ce mucos insolent, în timp ce soțul ei râdea și îi spunea în germană: ai reușit să-l impresionezi pe băiat, o glumă care doamnei nu i-a făcut nici o plăcere, și apoi tânărul gaucho s-a urcat pe cal și a început să alerge, ce bine galopa tânărul gaucho, cu câtă pasiune se ținea, ai fi zis că se lipea de gâtul calului, și asuda și îl biciuia, dar până la urmă întrecerea a

câștigat-o soțul ei, nu degeaba fusese căpitanul regimentului său de cavalerie, și stăpânul fermei și fiul acestuia s-au ridicat de pe locurile lor și au aplaudat, știau să piardă, și au aplaudat și ceilalți invitați, bun călăreț neamțul, extraordinar călăreț, deși când tânărul gaucho a ajuns la capăt, adică lângă veranda casei, pe fața lui nu se citea că ar ști să piardă, ci dimpotrivă, mai degrabă se vedea că e supărat, iritat, cu capul plecat, și în timp ce bărbații, vorbind în franceză, se împrăștia pe verandă în căutarea unei cupe de șampanie rece, doamna s-a apropiat de tânărul gaucho care rămăsese singur ținându-și calul cu mâna stângă – la capătul verandei lungi tatăl tânărului se îndrepta spre grajduri cu calul pe care-l încălecaseră neamțul –, și i-a spus, într-o limbă de neînțeles, să nu se întristeze, că a făcut o cursă foarte bună, dar că soțul ei este de asemenea foarte bun și are mai multă experiență, cuvinte care tânărului i se păreau ca o lună, ca trecerea norilor ce acoperă luna ca o furtună lentă, și atunci tânărul gaucho s-a uitat la doamnă de jos cu o privire rapace, dispus să-i bage un cuțit în burtă în dreptul buricului și apoi să-l urce până la sâni, spintecând-o, în timp ce privirea lui de măcelar lipsit de experiență scânteia cu o ciudată strălucire, după cum își amintea doamna, ceea ce nu a împiedicat-o să-l urmeze fără să se împotrivească atunci când gaucho a luat-o de mână și a dus-o spre cealaltă parte a casei, un loc unde se ridica o pergolă din fier forjat și răzoare cu flori și copaci, ceea ce doamna nu văzuse în viața ei sau în clipa aceea a crezut că nu văzuse în viața ei, și chiar o fântână a văzut în parc, o fântână de piatră în mijlocul căreia, sprijinit doar într-un picior, dansa un heruvim creol cu trăsături vesele, jumătate european și jumătate canibal, udat încontinuu de cele trei jeturi de apă ce țâșneau la picioarele lui și sculptat într-o singură bucată de marmură neagră, pe care doamna și tânărul gaucho l-au admirat îndelung, până când a venit o verișoară îndepărtată de-a stăpânului fermei (sau o concubină pe care stăpânul fermei o pierduse într-unul din nenumăratele pliuri ale memoriei sale), care într-o engleză clară și indiferentă i-a

spus că soțul ei o caută de mult, și atunci doamna a părăsit parcul fermecat la brațul verișoarei îndepărtate, și tânărul gauchó a strigat-o, sau asta a crezut ea și când s-a întors el i-a spus câteva vorbe șuierătoare și doamna l-a mângâiat pe cap și a întrebat-o pe verișoară ce a spus tânărul gauchó în timp ce degetele ei se pierdeau în firele groase ale părului său și verișoara a părut că șovăie un moment, dar doamna, care nu tolera minciuna, nici adevărurile spuse pe jumătate, i-a cerut să-i traducă imediat și exact, și verișoara a zis: tânărul gauchó a spus... tânărul gauchó a spus... că stăpânul... a aranjat totul ca soțul ei să câștige ultimele două întreceri, și apoi verișoara a tăcut și tânărul gauchó s-a îndepărtat spre celălalt capăt al parcului trăgând calul de căpăstru, și doamna s-a alăturat celor de la petrecere, dar s-a tot gândit la ceea ce tânărul gauchó îi mărturisise în ultimul moment, Dumnezeu, și cu cât se gândea mai mult cu atât vorbele tânărului continuau să fie o enigmă, o enigmă ce a durat până la sfârșitul petrecerii, și care a chinuit-o în timp ce se răsucea în pat fără să poată dormi, și care a frământat-o și în ziua următoare în timpul unei lungi plimbări călare și în timpul unei *parrillada*¹, și pe care a simțit-o tot drumul de întoarcere la Buenos Aires, și tot timpul cât a stat la hotel sau când s-a dus la recepții la Ambasada Germaniei sau la Ambasada Angliei sau la Ambasada Ecuadorului, și care i-a trecut doar când era deja pe vapor în drum spre Europa într-o noapte, la patru dimineața, când doamna a ieșit să facă o plimbare pe punte, fără să știe și nici s-o intereseze la ce paralelă și nici la ce longitudine se afla, înconjurată sau aproape înconjurată de 106 200 000 de kilometri pătrați de apă sărată, exact atunci, în timp ce doamna, de pe prima punte a pasagerilor de la clasa întâi, aprindea o țigară, cu privirea ațintită spre imensitatea mării pe care n-o vedea dar o auzea, enigma, în mod miraculos, s-a rezolvat, și exact acolo, în acel punct al povestirii, a spus șvabul, doamna, odinioară bogata și puternica și inteligenta (cel puțin

1. Grătar la iarbă verde (l. sp.).

în felul ei) doamnă frizonă, a tăcut, și o liniște religioasă, sau și mai rău, superstițioasă, a pus stăpânire pe acea tristă tavernă nemțească de după război, unde puțin câte puțin toți au început să se simtă din ce în ce mai stingheri, și s-au grăbit să-și termine restul de crenvurști și cartofi și să-și bea ultimii stropi din halbele de bere, ca și cum s-ar fi temut că dintr-un moment într-altul doamna va începe să urle ca eriniile și au considerat că e mai prudent să fie pregătiți să iasă pe stradă înfruntând frigul cu burta plină până ajung acasă.

Și atunci doamna a vorbit. A spus:

– E cineva capabil să rezolve enigma?

A spus asta, dar fără să se uite sau să se adreseze cuiva din sat.

– Știe cineva care este rezolvarea enigmei? E cineva în stare să înțeleagă? Este, oare, un om în satul acesta care să-mi spună chiar și la ureche rezolvarea enigmei?

A spus toate astea uitându-se în farfuria în care crenvurștul și porția de cartofi rămăseseră aproape neatinși.

Și atunci Archimboldi, care stătuse cu capul în jos mâncând în timp ce doamna vorbea, a spus, fără să ridice tonul, că a fost un gest de ospitalitate, că stăpânul fermei și fiul lui erau convinși că prima întrecere o va pierde soțul doamnei, așa că au pregătit o a doua și o a treia întrecere trucată, astfel ca fostul căpitan de cavalerie să câștige. Atunci doamna l-a privit în ochi și a râs și l-a întrebat de ce câștigase soțul ei prima întrecere.

– De ce, de ce? a spus doamna.

– Pentru că, în ultimul minut, fiul stăpânului fermei, a spus Archimboldi, care desigur călărea mai bine și avea un cal mai bun decât soțul doamnei, a simțit ceea ce noi numim milă. Adică, a ales, îndemnat de petrecerea pe care el și tatăl lui au organizat-o, să facă risipă. Trebuia să piardă totul, inclusiv victoria întrecerii, și într-un fel toți au înțeles că așa trebuia să fie, chiar și femeia care s-a dus să vă caute în parc, mai puțin tânărul gaucho.

– Asta e tot? a întrebat doamna.

– Pentru tânărul gaucho nu. Eu cred că dacă dumneavoastră ați fi stat încă puțin cu el, v-ar fi omorât, ceea ce la rândul său ar fi fost un act de risipă, dar desigur nu în sensul în care pretindeau stăpânul fermei și fiul său.

Apoi doamna s-a ridicat, a mulțumit pentru cină și a plecat.

– Câteva minute mai târziu, a spus șvabul, l-am însoțit pe Archimboldi la pensiune. În dimineața următoare, când m-am dus să-l caut ca să-l duc la tren, nu mai era.

Extraordinar șvabul, a spus Espinoza. Îl vreau pentru mine, a spus Pelletier. Aveți grijă să nu insistați prea mult, aveți grijă să nu păreți prea interesați, a spus Morini. Cu omul ăsta trebuie să te porți cu mânuși, a spus Norton. Adică, să te porți ca un prieten.

Cu toate astea, șvabul spusese tot ce avea de spus și, deși l-au răsfățat și l-au invitat la masă la cel mai bun restaurant din Amsterdam și l-au lăudat și au vorbit cu el despre ospitalitate și risipă și despre soarta promotorilor culturali pierduți în micile primării de provincie, n-a fost chip să mai scoată nimic interesant de la el, deși toți patru au avut grijă să înregistreze tot ce spunea, de parcă și-ar fi găsit fiecare un Moise personal, amănunt care șvabului nu i-a trecut neobservat și care a contribuit mai degrabă să-i accentueze timiditatea (lucru destul de neobișnuit la un fost promotor cultural de provincie, după părerea lui Espinoza și Pelletier, care credeau că șvabul era în fond un șarlatan), rezerva, discreția ce friza o himerică *omertà* de vechi nazist ce-și adulmeca dușmanul.

După cincisprezece zile, Espinoza și Pelletier și-au luat o permisie de două zile și s-au dus la Hamburg să-i facă o vizită editorului lui Archimboldi. I-a primit directorul editurii, un tip slab, mai degrabă deșirat decât înalt, cam de șaizeci de ani, pe nume Schnell, care înseamnă repede, cu toate că Schnell era mai curând lent. Avea părul lins șaten-închis, înspicat la tâmpile

de câteva fire albe, ceea ce îi dădea un aer tineresc. Când s-a ridicat să dea mâna cu ei, atât Espinoza cât și Pelletier au crezut că e curist.

– Un curist seamănă cel mai mult cu un țipar, a spus mai apoi Espinoza, în timp ce se plimbau prin Hamburg.

Pelletier i-a reproșat că observația sa are o puternică nuanță mizantropică, cu toate că în fond era de acord, Schnell avea ceva de țipar în el, de pește care se mișcă în ape întunecate și tulburi.

Bineînțeles că nu le-a spus mare lucru în afară de ceea ce știau. Schnell nu-l văzuse niciodată pe Archimboldi, banii, de fiecare dată mai mulți, pe cărțile și traducerile sale se depuneau într-un cont dintr-o bancă elvețiană. O dată la doi ani primea de la el o scrisoare cu instrucțiuni, de obicei cu o adresă din Italia, deși în arhiva editurii aveau scrisori cu timbre grecești și spaniole și marocane, scrisori care, pe de altă parte, erau adresate proprietăresei editurii, doamna Bubis, și pe care el, desigur, nu le citise.

– La editură au rămas doar două persoane, în afară de doamna Bubis, bineînțeles, care l-au cunoscut personal pe Benno von Archimboldi, le-a spus Schnell. Șefa cabinetului de presă și șefa corecturii. Când am început eu să lucrez aici Archimboldi dispăruse de mult.

Pelletier și Espinoza au vrut să stea de vorbă cu amândouă. Biroul șefei cabinetului de presă era plin de fotografii, nu neapărat ale autorilor editurii, și de plante, iar singurul lucru pe care l-au aflat despre scriitorul dispărut a fost că era o persoană cumsecade.

– Un bărbat înalt, foarte înalt, le-a spus. Când mergea alături de răposatul domn Bubis părea un *ti*. Sau un *li*.

Espinoza și Pelletier n-au înțeles ce vrea să zică și șefa cabinetului de presă le-a desenat pe o hârtie litera *l* urmată de litera *i*. Sau poate mai indicat ar fi un *le*. Așa.

Și din nou a desenat pe hârtie următoarele litere:

Le

– *L* este Archimboldi și *e* răposatul domn Bubis.

Apoi șefa cabinetului de presă a râs și i-a observat o clipă în tăcere, rezemată în scaunul ei rotativ. Mai târziu au vorbit cu șefa corecturii. Aceasta era cam de aceeași vârstă ca șefa cabinetului de presă, dar caracterul ei nu era atât de jovial.

Le-a spus că da, că într-adevăr îl cunoscuse pe Archimboldi cu mulți ani în urmă, dar că nu-și mai amintea nici cum arăta, nici cum era și nici vreo întâmplare cu el care să merite să fie povestită. Nu-și amintea când a fost ultima dată la editură. I-a sfătuit să stea de vorbă cu doamna Bubis și apoi, fără să spună nimic, a început să revizuiască un șpalt, să răspundă la întrebările altor corectori, să vorbească la telefon cu oameni care poate, își imaginau compătimindu-i Espinoza și Pelletier, erau traducători. Înainte de a pleca, fără să se dea bătăuți, s-au întors la biroul lui Schnell și i-au povestit despre întâlnirile și colocviile archimboldiene prevăzute în viitor. Schnell, atent și cordial, le-a spus că pot conta pe el dacă au nevoie de ceva.

Cum nu aveau nimic de făcut decât să aștepte plecarea avionului cu care se întorceau la Paris și Madrid, Pelletier și Espinoza s-au plimbat prin Hamburg. Drumul i-a dus în mod inevitabil în cartierul curvelor și *peep-show*-urilor, și atunci amândoi au devenit melancolici și au început să-și spună unul altuia povești de dragoste și de decepții. Bineînțeles, fără să dea nume sau date, s-ar putea spune că vorbeau în termeni abstracti, dar oricum, în ciuda relatării aparent indiferente a nefericirilor lor, conversația și plimbarea n-au făcut decât să-i cufunde și mai mult în acea stare de melancolie, în asemenea hal încât după două ore amândoi au simțit că se sufocă.

S-au întors la hotel cu taxiul și fără să mai scoată o vorbă.

Acolo îi aștepta o surpriză. La recepție au găsit o scrisoare adresată amândurora și semnată de Schnell, în care le spunea că după conversația lor matinală se hotărâse s-o contacteze pe doamna Bubis și aceasta a acceptat să-i primească. În dimineața următoare, Espinoza și Pelletier s-au prezentat la editoare acasă, la etajul al treilea al unei clădiri vechi din zona de sus a

Hamburgului. În timp ce așteptau s-au uitat la pozele înrămate de pe un perete. Pe ceilalți doi pereți erau un tablou de Soutine și unul de Kandinsky, și diferite desene ale lui Grosz, Kokoschka și Ensor. Dar pe Espinoza și Pelletier îi interesau mai mult fotografiile, în care aproape mereu apărea câte o persoană pe care ei o disprețuiau sau o admirau, dar în orice caz îi citiseră opera: Thomas Mann cu Bubis, Heinrich Mann cu Bubis, Klaus Mann cu Bubis, Alfred Döblin cu Bubis, Hermann Hesse cu Bubis, Walter Benjamin cu Bubis, Anna Seghers cu Bubis, Stefan Zweig cu Bubis, Bertolt Brecht cu Bubis, Feuchtwanger cu Bubis, Johannes Becher cu Bubis, Arnold Zweig cu Bubis, Ricarda Huch cu Bubis, Oscar Maria Graf cu Bubis, corpuri și chipuri și vagi scenografii perfect înrămate. Cei din fotografie urmăreau cu inocența morților, cărorora nu le mai pasă că sunt observați, entuziasmul abia înăbușit al profesorilor universitari. Când a apărut doamna Bubis, amândoi stăteau cu capetele lipite încercând să descifreze dacă cel care apărea alături de Bubis era sau nu Fallada.

Într-adevăr, era Fallada, le-a spus doamna Bubis, îmbrăcată cu o bluză albă și o fustă neagră. Când s-au întors spre ea, Pelletier și Espinoza au văzut o femeie în vârstă, care semăna, după spusele lui Pelletier mult mai târziu, cu Marlene Dietrich, o femeie care în pofida anilor își păstra intactă hotărârea, o femeie care nu se agăța de marginile abisului, ci cădea în el cu eleganță și curiozitate. O femeie care cădea în abis *stând pe scaun*.

– Soțul meu i-a cunoscut pe toți scriitorii germani și scriitorii germani îl iubeau și îl respectau, deși după aceea câțiva au spus lucruri oribile despre el, unele chiar inexacte, a spus doamna Bubis zâmbind.

Au vorbit despre Archimboldi și doamna Bubis a cerut să li se aducă fursecuri și ceai, cu toate că ea a băut o votcă, ceea ce i-a surprins pe Espinoza și Pelletier, nu pentru că doamna începea să bea așa de devreme, ci pentru că nu le oferise un pahar și lor, pahar pe care, pe de altă parte, l-ar fi refuzat.

– Singura persoană din editură care cunoștea perfect opera lui Archimboldi, a spus doamna Bubis, a fost domnul Bubis, care i-a publicat toate cărțile.

Dar ea se întreba (și în treacăt îi întreba și pe ei) până la ce punct putea cineva să cunoască opera altcuiva.

– Pe mine, de exemplu, mă pasionează opera lui Grosz, a spus arătând desenele lui Grosz atârinate pe perete, dar realmente cunosc opera lui? Imaginile sale mă fac să râd, uneori am impresia că Grosz le-a desenat ca eu să râd, câteodată râsul se transformă în hohote și hohotele într-o criză de ilaritate, dar odată am cunoscut un critic de artă căruia îi plăcea Grosz, bineînțeles, și cu toate acestea îl apuca depresia când participa la o expoziție retrospectivă a operei sale sau când din motive profesionale trebuia să studieze vreo pânză sau vreun desen. Și aceste depresii sau aceste perioade de tristețe durau de obicei săptămâni întregi. Acest critic de artă era prietenul meu, cu toate că niciodată n-am atins subiectul Grosz. Odată, totuși, i-am spus ce mi se întâmpla. La început n-a putut să creadă. Apoi a început să dea din cap dintr-o parte într-alta. Apoi m-a privit de sus în jos ca și când nu m-ar fi cunoscut. Eu credeam că a înnebunit. A rupt prietenia noastră pentru totdeauna. Nu de mult mi s-a spus că încă mai afirmă că eu nu știu nimic despre Grosz și că gustul meu estetic este cel al unei vaci. De acord, în ceea ce mă privește poate să spună ce vrea. Eu mă amuz cu Grosz, pe el îl deprimă, dar cine îl cunoaște realmente pe Grosz?

Să presupunem, a spus doamna Bubis, că în clipa asta se aude soneria și apare vechiul meu prieten criticul de artă. Se așază aici, pe sofa, alături de mine, și unul dintre dumneavoastră scoate un desen fără semnătură și ne asigură că este de Grosz și că vrea să-l vândă. Eu mă uit la desen și zâmbesc și scot carnetul de cecuri și-l cumpăr. Criticul de artă se uită la desen și *nu* se deprimă și încearcă să mă facă să-mi schimb părerea. Pentru el desenul nu este de Grosz. Pentru mine este un desen de Grosz. Care dintre noi doi are dreptate?

Sau să ne imaginăm povestea în alt mod. Dumneavoastră, a mai spus doamna Bubis arătând spre Espinoza, scoateți un desen fără semnătură și spuneți că este de Grosz și încercați să-l vindeți. Eu nu râd, îl observ cu indiferență, apreciez linia, precizia mâinii, satira, dar nimic din desen nu-mi provoacă plăcere. Criticul de artă îl observă cu grijă și, potrivit caracterului său, se deprimă și îndată face o ofertă, ofertă ce depășește economiile sale și care, dacă este acceptată, îl va cufunda în lungi după-amiezi de melancolie. Eu încerc să-l fac să se răzgândească. Îi spun că desenul mi se pare suspect pentru că nu-mi provoacă râsul. Criticul îmi răspunde că era și timpul să văd opera lui Grosz cu ochi de adult și mă felicită. Care dintre noi are dreptate?

Apoi au vorbit din nou de Archimboldi și doamna Bubis le-a arătat o ciudată recenzie ce apăruse într-un ziar din Berlin după publicarea primului roman al lui Archimboldi, *Lüdicke*. Recenzia, semnată de un oarecare Schleiermacher, încearcă să precizeze personalitatea romancierului în câteva cuvinte.

Inteligență: medie.

Caracter: epileptic.

Cultură: dezordonată.

Capacitate de a inventa: haotică.

Prozodie: haotică.

Folosirea limbii germane: haotică.

Inteligența medie și cultura dezordonată sunt ușor de înțeles. Ce a vrut să spună, totuși, cu caracterul epileptic, că Archimboldi suferea de epilepsie, că nu era întreg la minte, că suferea crize de natură misterioasă, că era un cititor obsedat de Dostoievski? În însemnările sale nu exista nici o descriere fizică a scriitorului.

– N-am aflat niciodată cine era acel Schleiermacher, a spus doamna Bubis, uneori chiar răposatul meu soț glumea spunând că recenzia o scrisese însuși Archimboldi. Dar atât el cât și eu știam că nu e adevărat.

Aproape de prânz, când politețea cerea să plece, Pelletier și Espinoza au îndrăznit să pună singura întrebare pe care o credeau importantă: putea să-i ajute să intre în legătură cu Archimboldi? Ochii doamnei Archimboldi s-au luminat. De parcă ar fi văzut un incendiu, i-a spus apoi Pelletier lui Norton. Dar nu un incendiu în punctul său critic, ci unul care, după ce a ars luni de zile, este pe punctul de a se stinge. Răspunsul negativ s-a concretizat într-o ușoară mișcare a capului, iar Pelletier și Espinoza au înțeles îndată cât de inutilă a fost rugămintea lor.

Au mai rămas totuși puțin. De undeva din casă ajungea până la ei în surdină muzica unui cântec popular italian. Espinoza a întrebat-o dacă ea îl cunoaște, dacă vreodată, când trăia soțul ei, l-a văzut pe Archimboldi. Doamna Bubis a spus că da, și apoi a fredonat refrenul final al cântecului. Italiana ei, după părerea ambilor prieteni, era foarte bună.

– Cum este Archimboldi? a întrebat Espinoza.

– Foarte înalt, a spus doamna Bubis. Dacă s-ar fi născut în vremurile acestea probabil ar fi fost jucător de baschet.

Deși, după felul în care o spusese, era totuna dacă Archimboldi ar fi fost un pitic. În taxiul care i-a dus până la hotel cei doi prieteni se gândeau la Grosz și la râsul cristalin și crud al doamnei Bubis și la impresia pe care le-o lăsase casa aceea plină de fotografii de unde, totuși, lipsea fotografia singurului scriitor care îi interesa pe ei. Și cu toate că nici unul nu îndrăznea să recunoască, de fapt considerau (sau intuiau) că a fost mai importantă străfulgerarea pe care au întrezărit-o în cartierul curvelor decât revelația, oricare ar fi fost aceasta, pe care o presimțiseră acasă la doamna Bubis.

Pe scurt și în mod brutal, Pelletier și Espinoza și-au dat seama, în timp ce se plimbau prin Sankt Pauli, că urmărirea lui Archimboldi nu le putea umple nicicând viețile. Puteau să-l citească, puteau să-l studieze, puteau să-l examineze în amănunțime, dar nu puteau să moară de râs cu el, nici să se depri-
me cu el, pe de o parte pentru că Archimboldi se afla mereu

departe, pe de alta pentru că opera sa, pe măsură ce te adânceai în ea, îi devora pe cei care o cercetau. Pe scurt: Pelletier și Espinoza au înțeles în Sankt Pauli și apoi în casa doamnei Bubis, împodobită cu fotografiile răposatului domn Bubis și ale scriitorilor lui, că voiau să facă dragoste și nu război.

După-amiaza, fără să-și facă prea multe confidențe în afară de cele necesare, confidențe generale, abstracte s-ar zice, au luat împreună alt taxi până la aeroport și în timp ce-și așteptau avioanele, au vorbit despre iubire, despre nevoia de a iubi. Pelletier a plecat primul. Când Espinoza a rămas singur, avionul său pleca după o jumătate de oră, a început să se gândească la Liz Norton și la ce posibilități avea în realitate s-o facă să se îndrăgostească de el. Și-a imaginat-o pe ea și apoi pe el însuși, împreună, trăind într-un apartament în Madrid, mergând la supermarket, lucrând amândoi la catedra de limbă germană, și-a imaginat biroul lui și biroul ei separate de un perete, și nopțile la Madrid alături de ea, cinând cu prietenii în restaurante bune și întorcându-se acasă, o baie enormă, un pat enorm.

Dar Pelletier i-a luat-o înainte. După trei zile de la întâlnirea cu editoarea lui Archimboldi, și-a făcut apariția la Londra neanunțat și după ce i-a povestit Lizei Norton ultimele noutăți a invitat-o la masă la un restaurant din Hammersmith, pe care înainte i-l recomandase un coleg de la catedra de limba rusă de la universitate, unde au mâncat gulaș și piure de năut cu sfeclă roșie și pește macerat în lămâie cu iaurt, o cină cu lumânări și viori și ruși autentici și irlandezi deghizați în ruși, din toate punctele de vedere ieșită din comun și din punct de vedere gastronomic mai degrabă sărăcăcioasă și îndoielnică, pe care au însoțit-o cu pahare de votcă și o sticlă de vin de Bordeaux și care l-a costat o avere pe Pelletier, dar a meritat pentru că după aceea Norton l-a invitat la ea acasă, în mod formal ca să vorbească despre Archimboldi și despre puținele lucruri pe care doamna Bubis le-a dezvăluit despre el, fără să uite cuvintele

disprețuitoare scrise de criticul Schleiermacher despre primul lui roman și apoi amândoi au început să râdă și Pelletier a sărutat-o pe Norton pe gură, cu mult tact, și englezoaica i-a răspuns cu un alt sărut mai înfocat poate ca urmare a cinei și a votcii și a vinului de Bordeaux, dar care lui Pelletier i s-a părut promițător și apoi s-au culcat și s-au futut timp de o oră până când englezoaica a adormit.

În noaptea aceea, în timp ce Liz Norton dormea, Pelletier și-a amintit de o după-amiază cu multă vreme în urmă, când Espinoza și el au văzut un film, un thriller, într-o cameră de hotel din Germania.

Filmul era japonez și în primele scene apăreau două adolescente. Una povestea ceva. Era vorba despre un băiețel care își petrecea vacanța în Kobe și care voia să iasă pe stradă să se joace cu prietenii săi, chiar la ora când la televizor se dădea programul său favorit. Așa că băiatul pune o casetă video și o lăsa pregătită să-i înregistreze programul și apoi ieșea pe stradă. Dar era o problemă și anume că băiețelul era din Tokio și în Tokio programul său se transmitea pe canalul 34, în timp ce la Kobe canalul 34 era gol, adică era un canal unde nu se vedea nimic, doar ecranul încețoșat.

Și când băiatul întors de pe stradă se așază în fața televizorului și pune caseta video, în loc de programul său favorit vede o femeie cu chipul alb care îi spune că va muri.

Și nimic mai mult.

Și atunci sună telefonul și băiatul răspunde și aude vocea aceleiași femei care îl întreabă dacă crede cumva că e vorba de o glumă. După o săptămână găsesc trupul băiețelului în grădina, mort.

Și asta îi povestea prima adolescentă celei de-a doua și la fiecare cuvânt pe care îl rostea părea că moare de râs. A doua adolescentă era vădit speriată. Însă prima adolescentă, cea care povestea, dădea impresia că dintr-un moment în altul o să înceapă să se tăvălească pe jos de râs.

Și atunci, și-a amintit Pelletier, Espinoza a spus că prima adolescentă era o psihopată de două parale și că a doua adolescentă era o toantă și că filmul acela ar fi putut fi bun dacă a doua adolescentă, în loc să se smiorcăie și să facă mutre și să ia o față de suferindă i-ar fi spus celei dintâi să tacă din gură. Și nu pe un ton blând și delicat, ci mai degrabă așa: „Taci, curvă împutită, de ce râzi? Te excită să povestești istoria unui băiețel mort? Juișezi când povestești istoria unui băiețel mort, ciochis-tă de pule imagine?”

Și lucruri de felul ăsta. Și Pelletier își amintea că Espinoza vorbise cu atâta vehemență, imitând chiar vocea și purtarea pe care trebuia s-o aibă cea de-a doua adolescentă în fața celei dintâi, încât el a crezut că cel mai potrivit era să închidă televizorul și să meargă la un bar cu spaniolul să bea un pahar înainte de a se retrage fiecare în camera lui. Își mai amintea și că atunci a simțit o simpatie față de Espinoza, o simpatie ce-i amintea adolescența, aventurile împărtășite cu curaj și după-amiezile de provincie.

În săptămâna aceea, telefonul fix al Lizei Norton suna de trei sau patru ori în fiecare după-amiază și telefonul mobil de două sau trei ori în fiecare dimineață. Telefoanele erau de la Pelletier și Espinoza, și deși amândoi aveau grijă să le camufleze sub pretexte archimboldiene, acestea se terminau în mai puțin de un minut și apoi cei doi profesori începeau să vorbească în mod direct despre ceea ce doreau cu adevărat.

Pelletier vorbea despre colegii de la catedra de limbă germană și despre un tânăr profesor și poet elvețian care-l bătea la cap să i se aprobe o bursă, despre cerul Parisului (evocându-i pe Baudelaire, pe Verlaine, pe Banville), despre mașinile care pe înserat, cu farurile aprinse, se întorceau acasă. Espinoza vorbea despre biblioteca lui pe care o consulta în cea mai strictă singurătate, despre bătăile îndepărtate de tobe care se auzeau uneori și care veneau dintr-un apartament de pe aceeași stradă unde, credea el, stătea un grup de muzicanți

africani, despre cartierele Madridului, Lavapiés, Malasaña, împrejurimile din zona Gran Vía pe unde te poți plimba la orice oră din noapte.

În zilele acelea, atât Espinoza cât și Pelletier au uitat cu desăvârșire de Morini. Doar Norton îl suna din când în când ca să vorbească aceleași lucruri dintotdeauna.

Morini, în felul lui, intrase într-o stare de invizibilitate totală.

Pelletier s-a obișnuit foarte repede să se ducă la Londra de câte ori avea chef, cu toate că trebuie subliniat faptul că, datorită apropierii și a mijloacelor de transport mai numeroase, lui îi era mai ușor s-o facă.

Aceste vizite durau doar o noapte. Pelletier ajungea pe la ora nouă și ceva, la zece se întâlnea cu Norton la un restaurant unde el, de la Paris, rezervase o masă, la ora unu noaptea erau deja în pat împreună.

Liz Norton era o amantă plină de pasiune, deși pasiunea ei avea un timp limitat. Fără prea multă imaginație, în timpul actului sexual participa cu dăruire la toate jocurile pe care i le sugera amantul ei, fără să se decidă sau să se deranjeze nicicum să aibă ea inițiativa. Durata acestor acte sexuale nu depășea de obicei trei ore, ceea ce uneori îl întrista pe Pelletier, care era dispus să fută până apărea prima geană de lumină.

După actul sexual, și asta îl frustra cel mai mult pe Pelletier, Norton prefera să vorbească despre subiecte academice în loc să analizeze cu franchețe ceea ce se năștea între ei. Pelletier se gândea că detașarea lui Norton este o formă foarte feminină de a se proteja. Ca să spargă gheața, într-o noapte s-a apucat să-i povestească aventurile lui sentimentale. Și-a făcut o listă lungă cu toate femeile pe care le cunoscuse și a prezentat-o privirii glaciale și dezinteresate a Lizei Norton. Ea n-a părut impresionată, nici n-a vrut să răspundă destăinuirii lui într-un mod asemănător.

Diminețile, după ce comanda un taxi, Pelletier se îmbrăca fără să facă zgomot ca să n-o trezească și pleca la aeroport. Înainte de-a ieși o privea câteva secunde, abandonată între cearșafuri, și uneori se simțea atât de plin de dragoste că ar fi izbucnit în plâns chiar acolo.

După o oră, ceasul deșteptător al Lizei Norton începea să sune și ea se scula dintr-un salt. Făcea un duș, își punea apă la încălzit, bea un ceai cu lapte, își usca părul și apoi începea să-și inspecteze alene casa de parcă s-ar fi temut că vizitatorul nocturn i-ar fi putut lua ceva din obiectele de valoare. Salonul și dormitorul ei aproape întotdeauna deveneau un dezastru și asta o deranja. Strângea nerăbdătoare paharele folosite, vărsa scrumierele, strângea cearșafurile și punea altele curate, puneă în bibliotecă la locul lor cărțile pe care Pelletier le scosese și le lăsase pe jos, puneă la loc sticlele pe suportul lor de la bucătărie și apoi se îmbrăca și se ducea la universitate. Dacă avea vreo ședință cu colegii de la catedră, se ducea, dacă nu avea se închi-dea în bibliotecă, să lucreze sau să citească, până se făcea timpul să meargă la următoarea oră de clasă.

Într-o sâmbătă, Espinoza i-a spus că trebuie să vină la Madrid, că o invită el, că Madridul în acea perioadă a anului este orașul cel mai frumos din lume și că în afară de asta s-a deschis o expoziție retrospectivă a lui Bacon pe care nu o poate pierde.

– Vin mâine, i-a spus Norton, lucru la care Espinoza nu se aștepta, desigur, pentru că îi făcuse invitația mai mult sub impulsul unei dorințe decât crezând cu adevărat că ea o va accepta.

Este de prisos să spunem că certitudinea de a o vedea venind a doua zi la el acasă i-a produs lui Espinoza o stare de exci-tare și de nesiguranță crescândă. Au petrecut, cu toate acestea, o duminică minunată (Espinoza și-a dat toată silința să fie așa) și noaptea s-au culcat împreună în timp ce încercau să audă zgomotul tobelor de la vecini, fără succes, de parcă exact în ziua

aceea grupul de muzicanți africani ar fi plecat în turneu prin alte orașe spaniole. Atât de multe lucruri voia s-o întrebe Espinoza, dar în momentul potrivit n-a întrebat-o nimic. Și nici n-a fost nevoie s-o facă. Norton i-a spus că e amanta lui Pelletier, deși nu acesta a fost cuvântul pe care l-a folosit, ci altul mai ambiguu, prietenă, sau poate a zis că era combinată cu el, sau ceva asemănător.

Espinoza ar fi vrut s-o întrebe de când sunt amanți, dar n-a făcut decât să ofteze. Norton a spus că ea are mulți prieteni, fără să explice dacă se referea la prieteni-prieteni sau la prieteni-amanți, că așa fusese de la șaisprezece ani, de când se culcase pentru prima dată cu un tip de treizeci și patru de ani, un muzicant ratat din Pottery Lane, și că ea așa vede lucrurile. Espinoza, care nu vorbise niciodată în germană despre dragoste (sau despre sex) cu o femeie, amândoi goi în pat, a vrut să știe cum vedea ea lucrurile, fiindcă nu o înțelesese prea bine, dar s-a limitat doar s-o aprobe.

Apoi a venit marea surpriză. Norton l-a privit în ochi și l-a întrebat dacă el crede că o cunoaște. Espinoza a spus că nu știe, poate că în unele aspecte da și că în altele nu, dar că o respectă foarte mult și că o admiră pentru munca ei de cercetătoare și de critic a operei archimboldiene. Norton i-a spus că a fost măritată și că acum e divorțată.

– Niciodată n-aș fi crezut asta, i-a zis Espinoza.

– Uite că e adevărat, a spus Norton. Sunt o femeie divorțată.

După ce Liz Norton s-a întors la Londra, Espinoza a fost mai agitat decât în cele două zile cât a stat Norton la Madrid. Pe de o parte, întâlnirea se desfășurase în mod excelent, în privința asta nu avea nici o îndoială, în pat, mai ales, amândoi păreau că se înțeleg, erau o pereche potrivită, armonioasă, de parcă s-ar fi cunoscut dintotdeauna, dar când sexul se termina și Norton avea chef de vorbă totul se schimba, englezoaica intra într-o stare de hipnoză, ca și cum n-ar fi avut nici o prietenă cu care să vorbească, se gândea Espinoza, care în adâncul sufletului lui credea desigur că acel gen de destăinuiri nu erau

făcute să le asculte un bărbat, ci o femeie. Norton vorbea despre perioadele de menstruație, de exemplu, vorbea despre lună și despre filmele în alb și negru ce se puteau transforma în orice moment în filme de groază ceea ce îl deprima foarte mult pe Espinoza, într-atât încât după terminarea destăinuirilor, trebuia să facă un efort supraomenesc ca să se îmbrace și să meargă să mănânce sau să se vadă cu prieteni, de braț cu Norton, fără să mai vorbim de problema Pelletier, la care dacă se gândea bine îl apuca groaza, și acum cine o să-i spună lui Pelletier că eu mă culc cu Liz? lucruri care îl dezorientau pe Espinoza și care, când era singur, îi provocau crampe la stomac și trebuia să meargă la closet, așa cum îi explicase Norton că i se întâmplă ei (dar de ce i-am permis să-mi vorbească despre asta!) când îl vedea pe fostul ei soț, un tip de un metru nouăzeci și un destin incert, un potențial sinucigaș sau un potențial ucigaș, probabil un delincvent fără importanță sau un huligan al cărui orizont cultural se reducea la cântecele populare pe care le cânta împreună cu prietenii lui din copilărie în vreun club, un prost care credea tot ce se spune la televizor și al cărui spirit minuscule și atrofiat era la fel ca al oricărui fundamentalist religios, în orice caz și vorbind deschis cel mai rău soț pe care și l-ar fi putut găsi o femeie.

Și, deși își propusese, ca să se liniștească, să nu mai facă nici un pas în acea legătură, după patru zile, când se mai liniștise, a sunat-o pe Norton și i-a spus că vrea s-o vadă. Norton l-a întrebat dacă la Londra sau la Madrid. Espinoza i-a spus că unde vrea ea. Norton a ales Madridul. Espinoza a simțit că e cel mai fericit bărbat de pe pământ.

Englezoaica a sosit într-o sâmbătă noaptea și a plecat duminică noaptea. Espinoza a dus-o cu mașina la Escorial și apoi au mers la un restaurant cu un spectacol flamenco. I s-a părut că Norton este fericită și s-a bucurat. În noaptea de sâmbătă spre duminică au făcut amor trei ore, după care Norton, în loc să înceapă să vorbească, așa cum făcuse în cealaltă ocazie, a

spus că e epuizată și s-a culcat. În ziua următoare, după duș, au făcut amor din nou și au plecat la Escorial. În timp ce se întorceau, Espinoza a întrebat-o dacă l-a văzut pe Pelletier. Norton a spus că l-a văzut, că Jean-Claude fusese la Londra.

– Ce face? a întrebat Espinoza.

– Bine, a spus Norton. I-am povestit istoria noastră.

Espinoza s-a enervat și și-a concentrat atenția la șosea.

– Și ce părere are ? a zis.

– Că e treaba mea, a spus Norton, dar că la un moment dat va trebui să mă hotărâsc.

Fără să facă vreun comentariu, Espinoza a admirat atitudinea francezului. Acest Pelletier se comporta ca un om cumsecade, și-a zis. Norton l-a întrebat atunci ce părere are el.

– Cam aceeași părere, a mințit Espinoza fără s-o privească.

Un timp au rămas tăcuți și apoi Norton a început să vorbească despre soțul ei. De astă dată grozăviile pe care i le-a povestit nu l-au mai impresionat nicicum pe Espinoza.

Pelletier l-a sunat la telefon pe Espinoza duminică seara, îndată după ce acesta o lăsase pe Norton la aeroport. A intrat direct în subiect. I-a spus că știe ceea ce Espinoza știa deja. Espinoza a spus că-i mulțumește că l-a sunat, și că, îl crede sau nu, în seara aceea se gândise să-l sune, dar că Pelletier i-a luat-o înainte. Pelletier i-a spus că-l crede.

– Și ce facem acum? a întrebat Espinoza.

– Să lăsăm timpul să decidă, i-a răspuns Pelletier.

Apoi au început să vorbească – și au râs o grămadă – de un congres foarte ciudat care avusese loc la Salonic și unde fusese invitat doar Morini.

La Salonic, Morini a prezentat niște simptome de infecție. Într-o dimineață s-a trezit în camera lui de hotel și n-a văzut nimic. Orbise. A intrat în panică pentru câteva clipe, dar după puțin timp a reușit să se controleze. A stat liniștit, întins în pat, încercând să adoarmă din nou. A început să se gândească la

lucruri plăcute, a încercat cu câteva întâmplări din copilărie, cu câteva filme, cu figuri imobile, dar fără nici un rezultat. S-a ridicat în pat și pe pipăite și-a căutat scaunul cu rotile. L-a desfăcut și cu mai puțin efort decât ar fi crezut s-a așezat pe el. Apoi, foarte încet, a încercat să se orienteze spre singura fereastră din cameră, o fereastră care dădea într-un balcon de unde se putea vedea un deal pleșuv, de o culoare maro-gălbuie, și o clădire cu birouri deasupra căreia era o reclamă a unei firme imobiliare care oferea vile într-o zonă probabil aproape de Salonic.

Cartierul (încă neconstruit) se numea Rezidențial Apolo și cu o seară înainte Morini se uitase la reclamă de la balcon cu un pahar de whisky în mână, în timp ce aceasta se aprindea și se stingea. Când în sfârșit a ajuns la geam și a putut să-l deschidă, a simțit că amețește și că o să leșine. În primul rând, s-a gândit să caute ușa și să ceară poate ajutor sau să se prăbușească în mijlocul holului. Apoi a hotărât că cel mai bine era să se întoarcă în pat. După o oră, lumina care intra pe fereastra deschisă și propria lui sudoare l-au trezit. A sunat la recepție și a întrebat dacă e vreun mesaj pentru el. I-au spus că nu. S-a dezbrăcat în pat și s-a așezat din nou în scaunul cu rotile, desfăcut deja, care se afla alături de el. I-a trebuit o jumătate de oră să-și facă un duș și să se îmbrace cu haine curate. După aceea a închis fereastra, fără să privească afară, și a ieșit din cameră ca să meargă la congres.

S-au întâlnit din nou toți patru la zilele de studiu dedicate literaturii germane contemporane care aveau loc la Salzburg în 1996. Espinoza și Pelletier păreau foarte fericiți. Norton, dimpotrivă, a venit deghizată în femeie de gheață, indiferentă la ofertele culturale și la frumusețea orașului. Morini a apărut încărcat cu cărți și hârtii pe care trebuia să le revizuiască, de parcă invitația salzburgheză l-ar fi prins într-unul din momentele sale dificile de muncă.

Pe toți patru i-au cazat la același hotel, pe Morini și pe Norton la etajul trei, în camerele 305 și respectiv 311. Pe Espinoza, la

etajul cinci, în camera 509. Și pe Pelletier la etajul șase, în camera 602. Hotelul era literalmente ocupat de o orchestră germană și de un cor rusesc, iar pe holuri și pe scări se auzea tot timpul o larmă muzicală, de note înalte și joase, ca și cum cântăreții fredonau continuu uverturi sau de parcă o imuabilitate mentală (și muzicală) s-ar fi instalat în hotel. Fapt care pe Espinoza și Pelletier nu-i deranja câtuși de puțin, iar Morini părea că nu-l bagă în seamă, dar care pe Norton a făcut-o să spună că Salzburgul este un oraș de căcat dacă se întâmplă asemenea lucruri și altele pe care prefera să nu le spună.

E de la sine înțeles că nici Pelletier și nici Espinoza nu i-au făcut nici o vizită lui Norton în camera ei, dimpotrivă, Espinoza a fost o singură dată în cameră la Pelletier, iar Pelletier a fost de două ori la Espinoza, entuziasmați ca doi copii când au aflat știrea care s-a întins nu ca o dâră de pulbere, ci ca o bombă atomică, pe holuri și la reuniunile în *petit comité* a acelor zile, că Archimboldi era candidat anul acela la Premiul Nobel, fapt care pentru archimboldienii de pretutindeni era nu numai un motiv de o imensă bucurie, ci și un triumf și o revanșă. Până într-atât încât în Salzburg, mai precis la berăria *Taurul Roșu*, într-o seară când s-au închinat multe pahare, s-a semnat pacea între grupurile principale de cercetători archimboldieni, adică între grupul lui Pelletier și Espinoza și grupul lui Borchmeyer, Pohl și Schwarz, care începând de atunci au hotărât, respectându-și diferențele și metodele de interpretare, să-și unească eforturile și să nu-și mai pună piedici, ceea ce, exprimat în termeni practici, voia să spună că Pelletier n-o să mai refuze eseurile lui Schwarz la revistele unde el avea o anumită influență, și Schwarz nu va mai refuza lucrările lui Pelletier la publicațiile unde el, Schwarz, era considerat un Dumnezeu.

Morini, care nu împărtășea entuziasmul lui Pelletier și al lui Espinoza, a fost primul care a remarcat că până atunci Archimboldi nu luase niciodată, cel puțin din câte știa el, un premiu important în Germania, nici pe cel al librarilor, nici pe

cel al criticilor, nici pe al cititorilor, nici pe al editorilor, presupunând că acesta din urmă exista, așa că era de așteptat, în limitele rezonabilului, ca, aflând că Archimboldi candidează la cel mai mare premiu de literatură din lume, compatrioții săi, chiar dacă o făceau doar ca măsură de prevedere, să îi ofere un premiu național sau un premiu testimonial sau un premiu onorific sau cel puțin un program de o oră la televizor, ceea ce nu s-a întâmplat și faptul i-a umplut de indignare pe archimboldieni (de astă dată uniți), care, în loc să se deprime din cauza disprețului cu care era tratat Archimboldi, și-au unit forțele, întărite datorită frustrării și stimulate de injustiția cu care un stat civilizată îl trata pe cel care era, după părerea lor, nu doar cel mai bun scriitor german în viață, ci și cel mai mare scriitor european în viață, ceea ce a produs o avalanșă de lucrări despre opera lui Archimboldi și chiar despre Archimboldi (despre care se știa foarte puțin, ca să nu spunem că nu se știa nimic), fapt care la rândul său a produs un număr mare de cititori, majoritatea captivați nu de opera neamțului, ci de viața sau de ne-viața acestui bizar scriitor, care la rândul lor au creat un curent transmis din gură în gură, care a făcut să crească considerabil vânzările în Germania (fenomen la care a contribuit prezența lui Dieter Hellfeld, ultima achiziție a grupului Schwarz, Borchmeyer și Pohl), fapt care la rândul lui a dat un impuls traducerilor și reeditării traducerilor mai vechi, ceea ce n-a făcut din opera lui Archimboldi un bestseller, dar a ajutat-o să ajungă, timp de două săptămâni, pe locul al nouălea între cele zece opere de ficțiune mai vândute în Italia, și pe locul al doisprezecelea, în același interval de două săptămâni, între cele douăzeci de opere de ficțiune mai vândute din Franța, și deși în Spania n-a fost niciodată pe lista aceasta, a fost o editură care a cumpărat drepturile puținelor romane pe care încă le mai aveau alte edituri spaniole și drepturile tuturor cărților netraduse în spaniolă, și a inaugurat în felul acesta un gen de Bibliotecă Archimboldi, și n-a fost o afacere proastă.

În Insulele Britanice, ca să spunem tot, Archimboldi a continuat să fie un autor cu un pronunțat caracter minoritar.

În zilele acelea de fervoare, Pelletier a găsit un text scris de șvabul pe care avuseseră plăcerea să-l cunoască la Amsterdam. În text, șvabul reproducea în esență ceea ce le povestise despre vizita lui Archimboldi în satul frizon și despre cina care a urmat apoi cu doamna care călătorise la Buenos Aires. Textul se publicase în *Ziarul de dimineață din Reutlingen* și conținea o variantă; în aceasta șvabul reproducea un dialog cu o notă de umor sardonic între doamnă și Archimboldi. Ea a început să-l întrebe de unde este. Archimboldi i-a răspuns că este prusac. Doamna l-a întrebat dacă numele său face parte din nobilimea rurală prusiană. Archimboldi i-a răspuns că e foarte posibil. Doamna a murmurat atunci numele de Benno von Archimboldi, de parcă ar fi mușcat o monedă de aur ca să vadă dacă este autentică. După care a spus că nu i se pare cunoscut și a menționat în treacăt alte nume, pentru eventualitatea că Archimboldi le cunoștea. El a spus că nu, că din Prusia cunoscuse doar pădurile.

– Și totuși numele dumneavoastră este de origine italiană, a spus doamna.

– Francez, a răspuns Archimboldi, de hughenoți.

Auzind răspunsul acesta, doamna a început să râdă. Pe vremuri fusese foarte frumoasă, spunea șvabul. Chiar și atunci, în penumbra tavernei, părea frumoasă, cu toate că atunci când râdea i se mișca placa din gură și trebuia să și-o aranjeze din nou cu mâna. Și totuși, acest gest, făcut de ea, nu era lipsit de eleganță. Doamna se comporta cu pescarii și cu țăranii într-un mod foarte natural care trezea doar respect și dragoste. Rămăsese văduvă cu mult timp în urmă. Uneori ieșea la plimbare călare pe dune. Alteori se pierdea pe drumurile din apropiere bătute de vântul dinspre Marea Nordului.

Când Pelletier a comentat articolul șvabului cu cei trei prieteni, într-o dimineață în timp ce își luau micul dejun la hotel

înainte de a ieși pe stradă la Salzburg, deosebirea de păreri și interpretări a fost considerabilă.

După părerea lui Espinoza și a lui Pelletier, șvabul fusese probabil amantul doamnei pe vremea când Archimboldi și-a ținut conferința. După părerea lui Norton, șvabul avea o versiune diferită a întâmplării în funcție de starea lui de spirit și de cei care-l ascultau și era foarte posibil ca nici măcar el să nu își mai aducă aminte cu adevărat ce s-a spus și ce s-a întâmplat în acea ocazie memorabilă. După părerea lui Morini, șvabul era, în chip înspăimântător, sosia lui Archimboldi, fratele său geamăn, imaginea pe care timpul și hazardul o transformă în negativul unei fotografii developate, al unei fotografii care încetul cu încetul se face tot mai mare, mai puternică, de o greutate asfixiantă, fără însă să-și piardă legăturile cu negativul ei (care suferă un proces invers), dar care în esență este la fel cu fotografia developată; amândoi tineri în anii de teroare și barbarie hitleristă, amândoi veterani din al Doilea Război Mondial, amândoi scriitori, amândoi cetățeni ai unei țări în stare de faliment, doi nenorociți plutind în derivă în momentul în care se întâlnesc și (într-un fel înspăimântător) se recunosc, Archimboldi un scriitor mort de foame, iar șvabul un „promotor cultural“ într-un sat unde fără îndoială cea mai puțin importantă era cultura.

E posibil, chiar, să ajungi să te gândești că șvabul ăsta mizerabil și (de ce nu) demn de dispreț ar fi în realitate Archimboldi? Întrebarea n-a pus-o Morini, ci Norton. Iar răspunsul a fost negativ, căci șvabul, dintru început, era mic de statură și avea o constituție delicată, ceea ce nu corespundea câtuși de puțin cu trăsăturile fizice ale lui Archimboldi. Mult mai verosimilă era explicația lui Pelletier și a lui Espinoza. Șvabul, amant al doamnei feudale, deși ea ar fi putut să-i fie bunică. Șvabul se ducea în fiecare după-amiază acasă la doamna care călătorise la Buenos Aires, umplându-și burta cu mezeluri reci și fursecuri și ceai. Șvabul care-i făcea masaj pe spate văduvei fostului căpitan de cavalerie, în timp ce dincolo de geamurile ferestrei se învârtejea ploaia, o ploaie frizonă și tristă de te-apuca plânsul

și, deși nu-l făcea să plângă pe șvab, cu siguranță îl făcea să pălească, îl făcea să pălească și îl atrăgea spre fereastra cea mai apropiată unde rămânea privind ce era dincolo de perdeaua de ploaie turbată, până când doamna îl chema, urgent, și șvabul se întorcea cu spatele la fereastră, fără să știe de ce se apropiase de ea, fără să știe ce spera să găsească, și exact în clipa când nu mai era nimeni la fereastră și în fundul camerei pâlpâia doar o lampă cu abajur colorată, apărea.

Așa că în general zilele la Salzburg au fost plăcute și cu toate că în acel an Archimboldi n-a luat Premiul Nobel, viața celor patru prieteni ai noștri a continuat să alunece sau să curgă pe râul calm al catedrelor de limbă germană de la universitățile europene, nu fără să înregistreze vreo tresărire de spaimă, care până la urmă adăuga un grăunte de piper, un pic de muștar, un dram de oțet la viețile lor în aparență ordonate, sau care văzute din afară așa păreau, deși fiecare dintre ei, ca orice om, își ducea crucea, o cruce curioasă, fantomatică și fosforescentă în cazul lui Norton, care nu numai o dată, și uneori frizând prostul gust, se referea la fostul ei soț ca la o amenințare latentă, punându-i în spate vicii și defecte ce păreau proprii unui monstru, un monstru foarte violent, dar care niciodată nu apărea, pur și simplu vorbărie și nici o acțiune, deși, cu discursul ei, Norton contribuia la materializarea acestei ființe pe care nici Espinoza, nici Pelletier nu o văzuseră vreodată, ca și cum fostul soț al lui Norton ar fi existat doar în visele ei, până când francezul, mai perspicace decât spaniolul, a înțeles că această vorbărie inconștientă, această adresare de injurii interminabile erau mai ales urmarea dorinței lui Norton de a se pedepsi, rușinată poate că se îndrăgostise și se măritase cu un asemenea imbecil. Firește că Pelletier greșea.

În zilele acelea Pelletier și Espinoza, îngrijați de starea actuală a amantei lor comune, au avut două lungi conversații telefonice.

Prima dată a sunat francezul și conversația a durat o oră și un sfert. A doua oară Espinoza, după trei zile, și a durat două ore și un sfert. Când vorbeau deja de o oră și jumătate, Pelletier i-a spus să închidă, că o să-l coste foarte mult, și că o să-l sune el imediat, dar spaniolul s-a opus în mod categoric.

Prima conversație, când a sunat Pelletier, a început într-un fel greoi, cu toate că Espinoza aștepta telefonul acela, de parcă ambii hotărâseră să-și spună ceea ce mai devreme sau mai târziu tot trebuiau să-și spună. Primele douăzeci de minute au avut un ton tragic, în care cuvântul destin a fost folosit de zece ori și cuvântul prietenie de douăzeci și patru de ori. Numele Lizei Norton s-a pronunțat de cincizeci de ori, de nouă ori în van. Cuvântul Paris s-a spus în zece momente. Madrid, în opt. Cuvântul dragoste s-a pronunțat de două ori, fiecare dintre ei o dată. Cuvântul oroare s-a pronunțat de șase ori și cuvântul fericire o singură dată (l-a folosit Espinoza). Cuvântul rezolvare s-a rostit în douăsprezece ocazii. Cuvântul solipsism în șapte. Cuvântul eufemism în zece. Cuvântul categorie, la singular și la plural, în nouă. Cuvântul structuralism o dată (Pelletier). Termenul literatură nord-americană în trei ocazii. Cuvintele cină, cinăm și mic dejun și sandvici în nouăsprezece. Cuvintele ochi și mâini și plete în paisprezece. Apoi conversația a devenit mai fluidă. Pelletier i-a spus un banc în nemțește lui Espinoza și acesta a râs. Espinoza i-a spus un banc în nemțește lui Pelletier și acesta de asemenea a râs. De fapt, amândoi râdeau învăluți de unde sau de ce-o fi fost ceea ce unea vocile și auzurile lor de-a lungul câmpiilor întunecoase și vântului și zăpezii din Pirinei și râurilor și șoselelor goale și respectivelor și interminabilelor suburbii care înconjoară Parisul și Madridul.

A doua conversație, cu totul mai relaxată decât cea dintâi, a fost o conversație prietenească în care au încercat să lămurească orice neînțelegere rămasă între ei, fără să devină însă o conversație cu caracter tehnic sau logistic, dimpotrivă, în acea conversație au abordat aspecte care o priveau doar tangențial

pe Norton, subiecte care nu aveau nici o legătură cu oscilațiile sentimentelor, subiecte în care intrai ușor și din care ieșeai fără nici o dificultate ca să reiei subiectul principal, Liz Norton, pe care amândoi au identificat-o, aproape la sfârșitul celei de-a doua conversații, nu ca pe o erinie care a pus capăt prieteniei lor, femeia îndoliată cu aripile însângerate, nu ca pe Hecate, care a început să aibă grijă de copii ca o fată *au pair*¹ și a sfârșit învățând vrăjitoria și transformându-se în animal, ci ca pe un înger care a întărit acea prietenie, făcându-i să descopere ceea ce bănuiau, și considerau de la sine înțeles, dar de care nu erau siguri pe deplin, adică faptul că sunt ființe civilizate, că sunt ființe capabile să încerce sentimente nobile, că nu sunt două brute cufundate în rutina și în munca ordonată și sedentară a abjecției, ba dimpotrivă, Pelletier și Espinoza au descoperit în noaptea aceea că sunt generoși, și atât de generoși au descoperit că sunt că dacă ar fi fost împreună ar fi ieșit să sărbătorească acest lucru, uluiți de strălucirea propriei lor virtuți, o strălucire care în mod sigur nu durează mult (căci orice virtute, în afara timpului scurt cât este recunoscută, nu are strălucire și trăiește într-o cavernă întunecoasă înconjurată de alți locuitori, unii foarte periculoși) și pe care neputând s-o sărbătorească printr-o petrecere au încheiat-o cu o promisiune tacită de prietenie eternă și, după ce au închis respectivele lor telefoane, au pecetluit-o, fiecare în apartamentul lui ticsit cu cărți, bând cu o supremă încetineală un whisky și privind noaptea de la ferestrele lor, poate în căutarea, deși fără să știe, a ceea ce șvabul căutase dincolo de fereastra văduvei și nu găsisese.

Morini a fost ultimul care a aflat, cum nici nu putea fi altfel, cu toate că în cazul lui Morini matematica sentimentală nu prea funcționa.

Înainte ca Norton să se culce prima dată cu Pelletier, Morini întrevăzuse această posibilitate. Nu din felul în care

1. Tânără care îngrijește copiii sau ajută la treburile casei într-o familie într-o țară străină, primind în schimb masă și casă (l. fr., în orig.).

Pelletier se comporta față de Norton, ci datorită indiferenței acesteia, o indiferență imprecisă, pe care Baudelaire ar fi numit-o *spleen* și căreia Nerval i-ar fi spus melancolie, și care o pune pe englezoaică într-o dispoziție excelentă pentru a începe o relație intimă cu oricine.

Relația cu Espinoza, desigur, n-a prevăzut-o. Când Norton l-a sunat la telefon și i-a povestit că se combinase cu ei, Morini a rămas surprins (cu toate că nu l-ar fi surprins ca Norton să-i fi spus că era combinată cu Pelletier și cu un coleg de la universitate din Londra și chiar cu un student), dar a disimulat cu abilitate. Apoi a încercat să se gândească la altceva, dar n-a putut.

A întrebat-o pe Norton dacă e fericită. Norton i-a răspuns că da. I-a spus că a primit un e-mail de la Borchmeyer cu nouăți. Norton nu părea prea interesată. A întrebat-o dacă știe ceva de soțul ei.

– Fostul soț, a spus Norton.

Nu, nu știa nimic, deși o sunase o veche prietenă ca să-i spună că fostul ei soț trăia cu o altă veche prietenă. A întrebat-o dacă fusese foarte prietenă cu ea. Norton n-a înțeles întrebarea.

– Cine să fi fost foarte prietenă?

– Cea care acum trăiește cu fostul tău soț, a spus Morini.

– Nu trăiește cu el, îl întreține, e o diferență.

– Ah, a spus Morini, și a încercat să schimbe subiectul, dar nu i-a venit nici o idee.

Poate dacă i-aș vorbi de boala mea, s-a gândit cu răutate. Dar asta n-aș face-o niciodată.

Dintre cei patru, Morini a fost primul care a citit, cam în aceleași zile, o știre despre asasinatelor din Sonora, care apăruse în ziarul *Il Manifesto*, semnată de o ziaristă italiană care se dusese în Mexic să scrie articole despre gherila zapatistă. Știrea i s-a părut oribilă. Și în Italia erau asasini în serie, dar rareori depășeau cifra de zece victime, în timp ce în Sonora cifra depășea cu mult o sută.

Apoi s-a gândit la ziarista de la *Il Manifesto* și i s-a părut ciudat că se dusesse la Chiapas, care era în capătul cel mai de sud al țării și că până la urmă scrisese despre evenimentele din Sonora, care, dacă nu îl înșelau cunoștințele sale geografice, se afla în nord, în nord-vest, la granița cu Statele Unite. Și-a imaginat-o călătorind în autobuz, o bună bucată din regiunea México, DF până la pământurile deșertice din nord. Și-a imaginat-o obosită după ce stătuse o săptămână în pădurile din Chiapas. Și-a imaginat-o vorbind cu comandantul revoluționar Marcos. Și-a imaginat-o în capitala Mexicului. Acolo cineva i-o fi povestit ce se întâmpla în Sonora. Și ea, în loc să ia primul avion spre Italia, a hotărât să-și ia un bilet de autobuz și să se îmbarce într-o lungă călătorie spre Sonora. Pentru o clipă, Morini a simțit dorința nestăvilită de a face acea călătorie împreună cu ziarista.

M-aș îndrăgosti de ea până la moarte, s-a gândit. După o oră uitase cu desăvârșire toată întâmplarea.

După puțin timp a primit un e-mail de la Norton. I s-a părut ciudat că Norton îi scrie și nu îl sună la telefon. După ce a citit mesajul, totuși, a înțeles că Norton simțea nevoia să-și exprime gândurile în modul cel mai adecvat posibil și că din cauza asta preferase să-i scrie. În mesaj îi cerea iertare pentru ceea ce numea egoismul ei, un egoism ce se manifesta în autocontemplarea nenorocirilor ei reale sau imaginare. Apoi îi spunea că a terminat, în sfârșit!, procesul pe care încă îl mai avea cu fostul ei soț. Norii negri dispăruseră din viața ei. Acum dorea să fie fericită și să cânte (*sic*). De asemenea spunea că probabil până săptămâna trecută încă îl iubea și că acum putea spune că partea asta din istoria ei a rămas definitiv în urmă. Cu un entuziasm reînnoit mă concentrez din nou asupra lucrului și asupra acelor nimicuri cotidiene care-i fac fericiți pe oameni, afirma Norton. Și mai zicea: vreau să fii tu, răbdătorul meu Piero, primul care să știe asta.

Morini a recitat mesajul de trei ori. Descurajat, s-a gândit că Norton greșea când spunea că dragostea ei și fostul ei soț și tot ce trăise cu el rămâneau în urmă. Nimic nu rămâne în urmă.

Pelletier și Espinoza, dimpotrivă, nu primiseră nici o des-tăinuire în sensul acesta. Pelletier a simțit ceva ce n-a simțit Espinoza. Deplasările de la Londra la Paris erau mai frecvente decât cele de la Paris la Londra. Și o dată la fiecare două vizite, Norton apărea cu un cadou, o carte de eseistică, un album de artă, cataloage ale unor expoziții pe care el nu le va vedea nici-odată, chiar și o cămașă și o batistă, ceva inedit până atunci.

În rest, totul a rămas la fel. Făceau amor, ieșeau să mănânce seara, comentau ultimele noutăți în legătură cu Archimboldi, nu vorbeau niciodată despre viitorul lor ca pereche, de fiecare dată când apărea Espinoza în conversație (și apărea destul de des) tonul lor era strict imparțial, discret și, mai ales, prietenos. În unele nopți chiar, adormeau unul în brațele celuilalt fără să facă amor, ceea ce Pelletier era sigur că nu făcea cu Espinoza. Și greșea, căci legătura dintre Norton și spaniol era o copie fidelă a celei pe care o avea cu francezul.

Se deosebea mâncarea, mai bună la Paris, se deosebeau ambianța și decorurile, mai moderne în Paris, și se deosebea limba, deoarece cu Espinoza vorbea mai ales în germană și cu Pelletier mai ales în engleză, dar în linii generale erau mai multe asemănări decât diferențe. Bineînțeles, și cu Espinoza au fost nopți fără sex.

Dacă prietena ei cea mai intimă (pe care n-o avea) ar fi întrebat-o pe Norton cu care dintre cei doi se simțea mai bine la pat, n-ar fi știut ce să răspundă.

Uneori credea că Pelletier este un amant mai experimentat. Alteori credea că este Espinoza. Văzută problema din afară, să zicem dintr-un cadru strict academic, se putea spune că Pelletier avea o bibliografie mai vastă decât Espinoza, care în aceste competiții se încredea mai mult în instinct decât în

intelect, și care avea dezavantajul că este spaniol, adică făcea parte dintr-o cultură care de multe ori confunda erotismul cu scatologia și pornografia cu coprofagia, greșeală ce se făcea simțită (prin absență) în biblioteca mintală a lui Espinoza, care îl citise pentru prima dată pe Marchizul de Sade doar ca să verifice (și să respingă) un articol al lui Pohl unde acesta vedea legături între *Justine* și *Filosofia în budoar* și un roman din anii cincizeci de Archimboldi.

În schimb, Pelletier îl citise pe divinul marchiz la șaisprezece ani și la optsprezece ani făcuse un *ménage à trois* cu două colege de facultate și pasiunea sa din adolescență pentru comicsuri erotice se transformase într-o adultă și rezonabilă și cumpătată pasiune de a colecționa opere literare libertine din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea. Vorbind în termeni metaforici: Mnemosina, zeița mamă a nouă muze, era mai aproape de francez decât de spaniol. Vorbind pe șleau: Pelletier putea să facă amor șase ore (fără să ejaculeze) datorită bibliografiei sale, în timp ce Espinoza putea s-o facă (ejaculând de două ori, și uneori de trei ori, și terminând mort pe jumătate) datorită spiritului său, datorită forței sale.

Și, cum i-am amintit pe greci, nu e de prisos să spunem că Espinoza și Pelletier se credeau (și în felul lor pervers erau) asemănători lui Ulise și că amândoi îl priveau pe Morini de parcă italianul ar fi fost Euriloh, prietenul fidel despre care se povestesc în *Odiseea* două isprăvi cu caracter diferit. Prima se referă la grija lui de a nu se transforma în porc, adică se referă la conștiința lui solitară și individualistă, la șovăiala lui metodică, la rezerva lui de marinar bătrân. A doua, în schimb, povestește o aventură profană și sacrilegă, cea a vacilor lui Zeus sau a altor zei puternici, care pășteau liniștite în insula Soarelui, ceea ce a trezit grozava poftă a lui Euriloh, care, cu cuvinte înțelepte, și-a tentat prietenii să le omoare și cu toții au făcut un festin, iar asta l-a supărat peste măsură pe Zeus sau pe oricare alt zeu, care l-a blestemat pe Euriloh, fiindcă își dădea aere de

învățat sau de ateu sau de prometeic, așa că zeul în cauză s-a simțit mai deranjat de atitudinea, de dialectica foamei lui Euriloh decât de faptul în sine că i-a mâncat vacile, și din cauza asta, adică din cauza festinului, corabia lui Euriloh a naufragiat și au murit toți marinarii, ceea ce Pelletier și Espinoza credeau că o să i se întâmple lui Morini, nu într-un fel conștient, bineînțeles, ci sub formă de certitudine incoerentă sau de intuiție, sub forma unui gând negru microscopic, sau de simbol microscopic care zvâcnea într-o zonă neagră și microscopică a sufletului celor doi prieteni.

Pe la sfârșitul anului 1996, Morini a avut un coșmar. A visat că Norton se arunca într-o piscină în timp ce Pelletier, Espinoza și el jucau o partidă de cărți la o masă de piatră. Pelletier și Espinoza stăteau cu spatele la piscină, care la început părea a fi piscina unui hotel, obișnuit și normal. În timp ce jucau, Morini se uita la celelalte mese, la umbrele de soare, la șezlongurile care se aliniau de o parte și de alta. Mai încolo era un parc cu tufe de culoare verde-închis, strălucitoare, de parcă abia plouase. Încet, încet, lumea s-a retras de acolo, dispărând pe ușile care dădeau într-un spațiu liber și făceau legătura cu barul și cu camerele sau micile apartamente ale clădirii, apartamente pe care Morini și le imagina având o cameră dublă cu bucătărie americană și baie. După un timp nu mai rămăsese nimeni afară și nici măcar nu mai mișunau chelnerii plictisiți pe care îi văzuse înainte. Pelletier și Espinoza continuau să joace concentrați. Alături de Pelletier a văzut o grămadă de fise de cazinou, în afară de monede din diferite țări, de unde a presupus că acesta câștiga. Espinoza totuși nu avea figura unuia care să se lase învins. În momentul acela Morini s-a uitat la cărțile lui și și-a dat seama că nu putea face nimic. A decartat și a cerut patru cărți, pe care le-a lăsat pe masă cu fața în jos, fără să se uite la ele, și a pus, nu fără greutate, scaunul său cu roțile în mișcare. Pelletier și Espinoza nici măcar nu l-au întrebat unde se duce. A împins scaunul cu roțile până la marginea piscinei.

Doar atunci și-a dat seama cât era de mare. În lățime măsura probabil cel puțin trei sute de metri, iar ca lungime depășea, a socotit Morini, trei kilometri. Apa sa era întunecată și pe alocuri a putut să observe pete uleioase, ca acelea ce se văd în porturi. Nici urmă de Norton. Morini a scos un strigăt.

– Liz.

I s-a părut că vede în celălalt capăt al piscinei o umbră, și și-a îndreptat scaunul cu roțile într-acolo. Distanța era mare. S-a întors o dată și a privit în urmă și nu i-a mai văzut nici pe Pelletier, nici pe Espinoza. Acea parte a terasei se acoperise de ceață. A continuat să înainteze. Apa din piscină părea că se ridică pe margini, ca și cum pe undeva începea să se formeze o furtună sau ceva mai rău, deși pe unde înainta Morini totul era calm și liniștit și nimic nu prevestea începutul furtunii. Puțin după aceea ceața l-a învăluit pe Morini. La început a încercat să meargă mai departe, dar apoi și-a dat seama că risca să cadă cu scaunul cu roțile în piscină și a preferat să nu o facă. Când ochii i s-au acomodat cu ceața, a văzut o stâncă, un fel de recif negru și irizat care se înălța din piscină. Nu i s-a părut ciudat. S-a apropiat de marginea piscinei și a strigat-o din nou pe Liz, de data asta temându-se că nu o va mai vedea niciodată. Ar fi fost de ajuns o ușoară mișcare a roților ca să cadă înăuntru. Atunci și-a dat seama că piscina se golise și că era enorm de adâncă, de parcă la picioarele lui s-ar fi deschis un hău de dale negre mucegăite din cauza apei. În adânc a observat o siluetă de femeie (cu toate că nu era sigur) care se îndrepta spre marginea stâncii. Morini se pregătea să strige din nou și să-i facă semn când a simțit că în spatele lui e cineva. Într-o clipă a fost sigur de două lucruri: era vorba de o ființă periculoasă, iar ființa periculoasă voia ca Morini să se întoarcă să-l vadă la față. Cu grijă, a dat înapoi și a continuat să meargă pe marginea piscinei, încercând să nu-l privească pe cel care îl urmărea și căutând scara care eventual îl putea duce până la fund. Dar bineînțeles că scara, despre care logica îi spunea că ar fi trebuit să fie în vreun colț, nu apărea nicicum și, după ce s-a deplasat

câțiva metri, s-a oprit și s-a întors și s-a înfruntat cu chipul necunoscutului, stăpânindu-și frica, o frică ce-i hrănea tot mai mult siguranța că știe cine e persoana care îl urmărește și care emana acel iz de răutate pe care Morini abia îl putea suporta. În ceață a apărut atunci chipul Lizei Norton. O Norton mai tânără, probabil de douăzeci de ani sau mai puțin, care se uita la el cu o fixitate și o seriozitate ce l-au obligat pe Morini să-și mute privirea. Cine era persoana care umbla aiurea pe fundul piscinei? Morini o mai putea vedea încă, o pată micuță care se pregătea să escaladeze stânca transformată acum într-un munte, și vederea ei atât de îndepărtată îi umplea ochii de lacrimi și-i producea o tristețe profundă și de nesuportat de parcă ar fi văzut prima lui dragoste zbătându-se într-un labirint. Sau de parcă s-ar fi văzut pe el însuși, cu niște picioare normale, dar pierdut într-un urcuș în mod iremediabil zadarnic. Totodată, și nu putea să evite asta, și era bine că nu evita, se gândea că totul părea un tablou de Gustave Moreau sau unul de Odilon Redon. Atunci s-a uitat din nou la Norton și aceasta i-a spus:

– Nu există cale de întoarcere.

Fraza nu o auzea cu urechile, ci direct în creier. Norton a căpătat puteri telepatice, s-a gândit Morini. Nu este rea, este bună. Nu este răutate ceea ce am presimțit, ci telepatie, își spunea ca să schimbe cursul unui vis pe care în adâncul său îl știa nemișcat și fatal. Atunci englezoaica a repetat, în germană, nu există cale de întoarcere. Și în mod paradoxal, i-a întors spatele și s-a îndepărtat în direcția opusă piscinei, și s-a pierdut într-o pădure ce abia se desena în ceață, o pădure din care se desprindea o strălucire roșie și Norton se pierdea în acea strălucire.

După o săptămână, după ce a interpretat visul în patru feluri diferite, Morini s-a dus la Londra. Hotărârea de a face această călătorie ieșea complet din rutina lui obișnuită, aceea de a călători doar la congrese și întâlniri, când biletele de avion și hotelul erau plătite de organizatori. Acum, dimpotrivă, nu avea nici un motiv profesional și atât hotelul cât și drumul le-a

plătit din buzunarul lui. Nici măcar nu se putea spune că se ducea chemat în ajutor de Liz Norton. Vorbise cu ea doar cu patru zile înainte și îi spusese că dorește să vină la Londra, un oraș pe care nu-l mai văzuse de multă vreme.

Norton a fost încântată de idee și s-a oferit să-l găzduiască, dar Morini a mințit că și-a făcut deja rezervare la un hotel. Când a ajuns la aeroportul Gatwick, Norton îl aștepta. În ziua aceea au luat micul dejun împreună, într-un restaurant din apropierea hotelului unde stătea Morini, iar seara au mâncat la Norton acasă. În timpul cinei, fadă, dar lăudată din politețe de Morini, au vorbit despre Archimboldi, despre prestigiul în creștere al acestuia și despre nenumăratele lacune care trebuiau lămurite, dar apoi, la desert, conversația a luat un făgaș mai personal, mai propice amintirilor, și până la trei dimineața, până când Norton a chemat un taxi la telefon și l-a ajutat pe Morini să coboare cu vechiul ascensor și apoi o scară cu șase trepte, totul a fost, după cum a recapitulat italianul, mult mai plăcut decât se aștepta.

De la micul dejun până la cină Morini a stat singur, la început neîndrăznind să iasă din cameră, cu toate că apoi, plictisindu-se, s-a hotărât să facă o plimbare care s-a prelungit până la Hyde Park, unde a umblat aiurea, cufundat în gândurile sale, fără să se uite nici să vadă pe nimeni. Unii îl priveau curioși pentru că nu mai văzuseră niciodată un paralytic mergând atât de hotărât și de repede. Când în sfârșit s-a oprit, a văzut în fața lui o așa-numită Grădină italiană, care nu i s-a părut nicicum italiană, cu toate că cine știe, și-a spus, uneori treci în grabă fără să ieși în seamă ceea ce ai mereu în fața ochilor.

Ca să-și recupereze forțele și-a scos o carte din buzunar și a început să citească. După câteva clipe a auzit că îl salută cineva și apoi zgomotul pe care îl face un corp voluminos când se lasă să cadă pe o bancă de lemn. A răspuns la salut. Necunoscutul avea un păr blond pai și nespălat și cântărea probabil cel puțin o sută zece kilograme. S-au privit un moment și necunoscutul

l-a întrebat dacă este străin. Morini i-a spus că e italian. Necunoscutul a vrut să știe dacă locuiește la Londra și apoi titlul cărții pe care o citea. Morini i-a răspuns că nu locuiește la Londra și că titlul cărții este *Il libro di cucina di Juana Inés de la Cruz*, de Angelo Morino și că e în italiană bineînțeles, deși e vorba despre o călugăriță mexicană. Despre viața și unele rețete de bucătărie ale călugăriței.

– Și acestei călugărițe mexicane îi plăcea să gătească? l-a întrebat necunoscutul.

– Într-un fel da, deși scria și poezii, a spus Morini.

– N-am încredere în călugărițe, i-a zis necunoscutul.

– Dar această călugăriță a fost o mare poetă, a spus Morini.

– N-am încredere în oamenii care mănâncă după rețetele dintr-o carte, a spus necunoscutul de parcă nu l-ar fi auzit.

– Și în cine aveți încredere dumneavoastră? l-a întrebat Morini.

– În oamenii care mănâncă atunci când le e foame, bănuiesc, a spus necunoscutul.

Apoi a început să-i spună că el, cu mult timp în urmă, a lucrat într-o întreprindere ce fabrica cești, doar cești, din cele normale și din cele pe care e scris un slogan sau un text sau o glumă, ca de exemplu: *Ha, ha, ha, este ora cafelei-break* sau *Tata o iubește pe mama* sau *Ultima pe ziua de azi sau din viață*, niște cești cu texte de prost gust, și că într-o zi, desigur datorită cererii, s-a schimbat total textul de pe cești și au început să pună desene alături de text, desene necolorate la început, apoi datorită succesului acestei inițiative, desene colorate, de natură umoristică, dar și sexuală.

– Mi-au mărit și salariul, a spus necunoscutul. În Italia sunt cești din astea? a spus apoi.

– Sunt, i-a răspuns Morini, unele cu texte în engleză și altele cu texte în italiană.

– Bun, totul mergea ca pe roate, a spus necunoscutul. Muncitorii lucrau cu mai multă plăcere. Responsabilii lucrau și ei cu mai multă plăcere și șeful era fericit. Dar după vreo două

luni după ce au început să se fabrice aceste cești eu mi-am dat seama că fericirea mea era artificială. Mă simțeam fericit pentru că îi vedeam pe ceilalți fericiți și pentru că știam că trebuie să mă simt fericit, dar în realitate nu eram fericit. Dimpotrivă: mă simțeam mai nefericit decât înainte de a-mi mări salariul. M-am gândit că treceam printr-o perioadă mai proastă și am încercat să nu mă mai gândesc la asta, dar după trei luni n-am mai putut să mă prefac că nu se întâmpla nimic. Nu mai aveam umor, devenisem mai violent decât înainte, mă supăram din orice prostie, am început să beau. Așa că am luat taurul de coarne și până la urmă mi-am dat seama că nu-mi plăcea să fac un anumit tip de cești. Vă asigur că noaptea sufeream ca un sclav. Credeam că o să înnebunesc și că nu știam nici ce fac, nici ce gândesc. Încă mă mai înfricoșează unele gânduri pe care le aveam atunci. Într-o zi am avut o discuție cu un șef. I-am spus că mă săturasem să fabric ceștile alea idioate. Tipul era un om de treabă, îl chema Andy și mereu încerca să stea de vorbă cu muncitorii. M-a întrebat dacă prefer să fac ceștile pe care le făceam înainte. Asta da, i-am spus. Vorbești serios, Dick? mi-a spus el. Foarte serios, i-am răspuns. Ți este mai greu să lucrezi la ceștile noi? Într-un anumit fel, i-am spus, lucrul este același, dar înainte ceștile astea idioate nu mă răneau cum mă rănesc acum. Ce vrei să spui? m-a întrebat Andy. Că înainte curvele astea de cești nu mă răneau și că acum mă distrug pe dinăuntru. Și cu ce dracu' sunt mai diferite în afară de faptul că sunt mai moderne? a spus Andy. Tocmai de-asta, i-am răspuns, înainte ceștile nu erau așa de moderne și cu toate că intenția lor era să mă rănească nu reușeau s-o facă, nu simțeam înțepăturile lor, în schimb acum curvele astea de cești par samurai înarmați cu acele groaznice spade de samurai și simt că înnebunesc. În sfârșit, a fost o conversație lungă, a spus necunoscutul. Șeful m-a ascultat, dar n-a înțeles nici un cuvânt. În ziua următoare am cerut să mi se facă lichidarea și am plecat de la fabrica aceea. N-am mai lucrat niciodată. Ce părere aveți?

Morini a ezitat înainte de a-i răspunde.

Până la urmă i-a spus:

– Nu știu.

– Așa gândește aproape toată lumea, a spus necunoscutul.

– Cu ce vă ocupați acum? l-a întrebat Morini.

– Cu nimic, nu muncesc, sunt un cerșetor londonez, a spus necunoscutul.

De parcă mi-ar arăta o atracție turistică, s-a gândit Morini, dar a avut grijă să nu-și exprime gândul cu glas tare.

– Și dumneavoastră ce părere aveți despre cartea asta? a spus necunoscutul.

– Care carte? a întrebat Morini.

Necunoscutul a arătat cu unul din degetele sale groase exemplarul editat de Sellerio, la Palermo, pe care Morini îl ținea cu delicatețe în mână.

– Ah, mi se pare foarte bună, a spus.

– Citiți-mi câteva rețete, a spus necunoscutul pe un ton care lui Morini i s-a părut amenințător.

– Nu știu dacă am timp, a spus, trebuie să mă întâlnesc cu o prietenă.

– Cum se numește prietena dumneavoastră? a întrebat necunoscutul pe același ton.

– Liz Norton, a răspuns Morini.

– Liz, frumos nume, a spus necunoscutul. Și dumneavoastră cum vă numiți, dacă nu este o impertinență că vă întreb?

– Piero Morini, a spus Morini.

– Ce ciudat, a spus necunoscutul, numele este aproape același ca al autorului cărții.

– Nu, a răspuns Morini, eu mă numesc Piero Morini și el se numește Angelo Morino.

– Dacă nu vă deranjează, a spus necunoscutul, citiți-mi cel puțin numele câtorva rețete. Eu o să închid ochii și o să mi le imaginez.

– De acord, a spus Morini.

Necunoscutul a închis ochii și Morini a început să citească încet și cu intonație de actor câteva titluri de rețete atribuite călugăriței Juana Inés de la Cruz:

Sgonfiotti al formaggio
Sgonfiotti alla ricotta
Sgonfiotti di vento
Crespelle
Dolce di tuorli di uovo
Uova regali
Dolce alla panna
Dolce alle noci
Dolce di testoline di moro
Dolce alle barbabietole
Dolce di burro e zucchero
Dolce alla crema
Dolce di mamey

Când a ajuns la *dolce di mamey* a crezut că necunoscutul a adormit și a început să se îndepărteze de Grădina italiană.

Ziua care a urmat a fost la fel ca prima. De data asta Norton a fost să-l ia de la hotel și în timp ce Morini plătea ea a pus geamantanul italianului în portbagajul mașinii. Când au ieșit în stradă au mers pe același drum pe care mersese el cu o zi înainte până la Hyde Park.

Morini l-a recunoscut și se uita în tăcere la străzi și apoi la parcul care începuse să se vadă și care i s-a părut ca un film din selvă prost colorat, trist, emoționant, până când mașina a cotit și s-a pierdut pe alte străzi.

Au mâncat împreună într-un cartier pe care-l descoperise Norton, un cartier aproape de râu, unde înainte fuseseră vreo două fabrici și ateliere navale și unde acum se înălțau, în casele refăcute, magazine de îmbrăcăminte și de alimente și restaurante moderne. Un butic mic, se gândea Morini, era echivalent în metri pătrați cu suprafața a patru case muncitorești.

Restaurantul cu cea a douăsprezece sau șaisprezece case. Vocea Lizei Norton exprima admirația pentru acest cartier și pentru efortul oamenilor de a-l pune pe linia de plutire.

Morini se gândea că a pune cartierul pe linia de plutire nu erau cele mai indicate cuvinte în pofida aerului său marinăresc. Dimpotrivă, în timp ce mâncau desertul a simțit, din nou, dorința să plângă sau, mai bine zis, să leșine, să se lase dus, să cadă ușor de pe scaunul lui cu roțile, cu privirea ațintită pe chipul lui Norton, și să nu-și mai revină niciodată. Dar acum Norton povestea o istorie despre un pictor, primul care a venit să locuiască în cartier.

Era un tip tânăr, cam de treizeci și trei de ani, cunoscut în lumea artistică, dar nu era ceea ce se cheamă faimos. De fapt venise să locuiască aici fiindcă chiria era mai mică decât în alte părți. Pe vremea aceea cartierul nu era așa de vesel ca acum. Mai locuiau încă muncitori bătrâni plătiți de Asigurările sociale, dar tineri și copii nu erau. Femeile străluceau prin absență: ori muriseră, ori stăteau în case fără să iasă pe stradă. Era doar un bar, la fel de părăginit ca restul cartierului. În sfârșit, era un loc singuratic și decadent. Dar s-ar părea că asta îi stârnise pictorului imaginația și dorința de a lucra. Și el era un tip cam singuratic. Sau care se simțea bine în singurătate.

Așa că nu l-a speriat cartierul, ci dimpotrivă, s-a îndrăgostit de el. Îi plăcea să se întoarcă seara și să meargă străzi și străzi întregi fără să întâlnească pe nimeni. Îi plăcea culoarea felinarelor și a luminii care se împrăștia pe fațadele caselor. Umbra ce se mișca odată cu el. Diminețile de culoarea cenușii și a funinginii. Oamenii puțin vorbăreți din barul al cărui client devenise. Durerea, sau amintirea durerii, care în acel cartier era absorbită de ceva fără nume și care se transforma, după acest proces, în gol. Convingerea că această ecuație este posibilă: durerea care până la urmă se transformă în gol. Convingerea că această ecuație se poate aplica la orice sau aproape la orice.

Și s-a apucat să lucreze cu mai mult chef ca niciodată. După un an a avut o expoziție la galeria Emma Waterson, o galerie independentă din piața Wapping, și s-a bucurat de un succes nemaipomenit. A inaugurat ceea ce apoi a fost cunoscut ca *noua decadență* sau *animalitate engleză*. Tablourile din expoziția inaugurală a acestei școli erau mari, de trei pe doi metri, și reprezentau, într-un amestec de griuri, rămășițele cartierului naufragiat. De parcă între pictor și cartier se produsese o simbioză totală. Adică uneori aveai impresia că pictorul picta cartierul și alteori că tocmai cartierul era cel care îl picta pe pictor cu lugubrele sale trăsături sălbatice. Tablourile nu erau urâte. Cu toate acestea, expoziția n-ar fi avut nici succesul, nici urmarea pe care a avut-o dacă n-ar fi fost tabloul celebru, mult mai mic decât celelalte, o capodoperă care i-a împins pe atâția artiști britanici, mulți ani mai târziu, pe drumul *noii decadențe*. Acesta, de doi metri pe unu, era, dacă-l priveai bine (cu toate că nimeni nu putea fi sigur că l-a privit bine), o elipsă de autoportrete, uneori o spirală de autoportrete (depinde de unde îl priveai), în centrul căreia, mumificată, atârna mâna dreaptă a pictorului.

Lucrurile s-au întâmplat astfel. Într-o dimineață, după două zile de muncă febrilă la autoportrete, pictorul și-a tăiat mâna cu care picta. Apoi și-a pus un garou pe braț și i-a dus mâna unui taxidermist pe care-l cunoștea și care era la curent cu noua lucrare ce-l aștepta. Apoi s-a dus la spital, unde i-au oprit hemoragia și i-au suturat brațul. Odată cineva l-a întrebat cum s-a întâmplat accidentul. El a răspuns că, fără să vrea, în timp ce lucra, și-a retezat mâna cu cuțitul. Doctorii l-au întrebat unde e mâna tăiată, fiindcă era posibil să i-o reimplanteze. El le-a spus că de furie și de durere, în timp ce se ducea la spital, a aruncat-o în râu.

Deși prețurile erau exorbitante, s-au vândut toate tablourile din expoziție. Capodopera, se spunea, a luat-o un arab care lucra la bursă, și a mai luat patru din tablourile mari. La puțin timp după aceea pictorul a înnebunit, iar nevastă-sa, căci

atunci se căsătorise, n-a avut încotro și l-a internat într-un sanatoriu de lângă Lausanne sau Montreux.

Încă mai este acolo.

În schimb, alți pictori au început să se instaleze în cartier. Mai ales pentru că era ieftin, dar și atrași de legenda celui care pictase cel mai radical autoportret din ultimii ani. Apoi au venit arhitecții și apoi câteva familii care au cumpărat case restaurate și transformate. După aceea au apărut magazinele de îmbrăcăminte, atelierile de teatru, restaurantele alternative, până s-a transformat într-unul din cartierele cele mai înșelător de ieftine și la modă din Londra.

– Ce părere ai de povestea asta?

– Nu știu ce să cred, a spus Morini.

Dorea în continuare să plângă sau, în loc de asta, să leșine, dar s-a stăpânit.

Ceaiul l-au băut acasă la Norton. Doar atunci ea a început să vorbească despre Espinoza și Pelletier, dar așa în treacăt, ca și cum povestea cu francezul și cu spaniolul fiind atât de cunoscută nu mai prezenta nici un interes și nici nu era potrivită pentru Morini (de a cărui nervozitate și-a dat seama, deși a avut grijă să nu-l întrebe nimic, știind că punând întrebări rareori ușurezi încordarea cuiva) și nici măcar pentru ea.

După-amiaza a fost foarte plăcută. Morini, așezat într-un fotoliu de unde se putea vedea salonul lui Norton cu cărțile și reproducerile înrămate de pe pereții albi, cu fotografiile ei și amintirile misterioase, cu temperamentul ei exteriorizat în lucruri simple, ca de exemplu alegerea mobilelor, cu bun-gust, primitiv și fără ostentație, și chiar cu vederea acelui colț de stradă străjuit de copaci la care englezoaica desigur că se uita înainte de a ieși din casă, a început să se simtă bine, ca și cum prezența multiplă a prietenei lui îl proteja, ca și cum prezența aceea ar fi fost de asemenea o declarație ale cărei cuvinte, ca un copil mic, nu le înțelegea, dar îl reconfortau.

Înainte de a pleca a întrebat-o cum se numește pictorul a cărui poveste o ascultase și dacă avea catalogul acelei blestemate și groaznice expoziții. Se numește Edwin Johns, a spus Norton. Apoi s-a ridicat și a căutat într-unul din rafturile pline cu cărți. A găsit un catalog voluminos și i l-a întins italianului. Înainte de a-l deschide, acesta s-a întrebat dacă făcea bine insistând asupra acestei povești, chiar acum când se simțea atât de minunat. Dar mor dacă n-o fac, și-a spus, și a deschis catalogul, însă nu era doar un simplu catalog, ci o carte de artă care cuprindea sau încerca să cuprindă toată traiectoria profesională a lui Johns, a cărui fotografie apărea pe prima pagină, o fotografie anterioară automutilării, unde se vedea un tânăr de vreo douăzeci și cinci de ani care privea fix aparatul de fotografiat și schița un zâmbet ce putea fi timid sau zeflemitor. Avea părul de culoare închisă și lins.

– Ți-l fac cadou, a auzit-o pe Norton zicând.

– Îți mulțumesc, s-a auzit răspunzând.

După o oră au plecat împreună la aeroport și o oră mai târziu zbura spre Italia.

În acea perioadă un critic sârb până atunci neînsemnat, profesor de germană la Universitatea din Belgrad, a publicat în revista al cărei suflet era Pelletier un articol ciudat amintind într-un fel mici descoperiri ca acelea pe care, cu mulți ani în urmă, le publicase un critic francez în legătură cu Marchizul de Sade, conținând în facsimil o mostră din niște documente izolate care atestau destul de vag trecerea divinului marchiz pe la o spălătorie, un *aide-mémoire* al relației sale cu un anumit om de teatru, însemnările unui medic cu numele medicamentelor trecute pe rețetă, bonul de cumpărare al unui jabou, unde se preciza cum erau nasturii cu care se închidea, culoarea etc., toate acestea însoțite de un mare număr de note, din care se putea trage o singură concluzie: că Sade a existat, că Sade își spăla lucrurile și că își cumpăra haine noi și că avusese legături cu persoane uitate cu desăvârșire de-a lungul vremii.

Textul sârbului era foarte asemănător. Personajul urmărit, în cazul acesta, nu era Marchizul de Sade, ci Archimboldi, și articolul său se baza pe o minuțioasă și adesea frustrantă cercetare ce pornea din Germania, continua în Franța, Elveția, Italia, Grecia, și din nou Italia, și se termina la o agenție de voiaj, de unde Archimboldi se pare că își cumpărase un bilet de avion pentru Maroc. Un neamț bătrân, spunea sârbul. Cuvintele neamț și bătrân folosite în egală măsură ca o baghetă magică pentru a dezvălui un secret și în același timp ca exemplu de literatură critică ultraconcentrată, o literatură nespeculativă, fără idei, fără afirmații, nici negații, fără îndoieli, fără pretenții călăuzitoare, nici pro, nici contra, doar un ochi care caută elementele tangibile și nu le judecă, ci le expune la rece, o arheologie a facsimilului și din aceleași motive o arheologie a fotocopiatorului.

Lui Pelletier i s-a părut un text ciudat. Înainte de a-l publica, le-a trimis o copie lui Espinoza, Morini și Norton. Espinoza a spus că toate astea pot să conducă la ceva și, deși să cercetezi și să scrii în felul acesta i se părea o muncă de șoarece de bibliotecă, de subaltern, de subordonat, el crede, și așa a și spus, că este bine că valul archimboldian poate conta și pe acest tip de fanatici fără idei. Norton a zis că ea a avut tot timpul acea intuiție (feminină) că Archimboldi mai devreme sau mai târziu va sfârși într-un anumit loc din Maghreb, și că singurul lucru important din textul sârbului este biletul rezervat pe numele de Benno von Archimboldi, cu o săptămână înainte ca avionul italian să zboare spre Rabat. Începând de acum ni-l putem imagina pierdut prin vreo peșteră din Atlas, a spus. Morini, în schimb, n-a spus nimic.

Ajunși la acest punct este necesar să facem o lămurire pentru corecta (sau greșita) înțelegere a textului. Este adevărat că a fost făcută o rezervare pe numele Benno von Archimboldi. Cu toate acestea acea rezervare n-a ajuns să se concretizeze, iar la

ora plecării n-a apărut nici un Benno von Archimboldi la aeroport. Pentru sârb problema era mai limpede ca lumina zilei. Într-adevăr, însuși Archimboldi a făcut rezervarea. Ni-l putem imagina la hotel, tulburat probabil de ceva, poate beat, poate chiar pe jumătate adormit, la o oră abisală și cu un anumit iz grețos când se iau deciziile transcendente, vorbind cu fata de la Alitalia și dându-i din greșeală acel *nom de plume*¹ în loc să facă rezervarea pe numele din pașaport, o greșeală pe care apoi, în ziua următoare, a dres-o ducându-se personal la agenție și cumpărând un bilet pe numele său. Asta explică lipsa unui Archimboldi în zborul de Maroc. Bineînțeles, există și alte posibilități: ca în ultimul moment și după ce s-a gândit de două (sau de patru) ori, Archimboldi să hotărască să nu plece, sau ca în ultimul moment să decidă să plece, dar nu în Maroc ci, de exemplu, în Statele Unite, sau ca totul să fi fost o glumă sau o neînțelegere.

În textul sârbului se face o descriere fizică a lui Archimboldi. Este ușor de dedus că aceasta provenea din descrierea pe care i-o făcuse șvabul. Desigur că în descrierea șvabului Archimboldi e un tânăr scriitor de după război. Singurul lucru pe care îl făcea sârbul în privința asta e că îl îmbătrânea pe acest tânăr care venise în Frizia în 1949, cu o singură carte publicată, transformându-l într-un bătrân între șaptezeci și cinci și optzeci de ani, cu o amplă bibliografie, deși în fond cu aceleași însușiri, de parcă Archimboldi, spre deosebire de ceea ce se întâmplă cu majoritatea persoanelor, ar continua să fie același. Scriitorul nostru, judecând după opera sa, este, fără nici o îndoială, un încăpățânat, spunea sârbul, încăpățânat ca un câțâr, încăpățânat ca un pahiderm, și dacă în timpul celor mai triste ore ale unei după-amiezi siciliene și-a propus să se ducă în Maroc, chiar dacă a greșit și nu a făcut rezervarea pe numele său legal, ci pe numele Archimboldi, nimic nu ne împiedică să nutrim speranța că în ziua următoare și-a schimbat părerea

1. Pseudonim literar (l. fr., în orig.).

și s-a dus personal la agenția de voiaj să-și cumpere un bilet, de astă dată pe numele lui legal și cu pașaportul legal, și s-a îmbarcat ca oricare dintre miile de nemți bătrâni și celibatari care traversează singuratici cerul în direcția oricărei țări din nordul Africii.

Bătrân și celibatar, s-a gândit Pelletier. Oricare dintre miile de nemți bătrâni și celibatari. Ca mașina celibatară¹. Ca un celibatar care îmbătrânește brusc sau ca un celibatar întorcându-se dintr-o călătorie cu viteza luminii și găsindu-i pe ceilalți celibatari îmbătrâniți sau transformați în statui de sare. Mii, sute de mii de mașini celibatare străbătând zilnic o mare amniotică, cu Alitalia, mâncând *spaghetti al pomodoro* sau bând Chianti sau lichior de mere, cu ochii întredeschiși și cu convingerea că paradisul pensionarilor nu este în Italia (și prin urmare nu poate fi în nici un alt loc din Europa) și zburând spre aeroporturile haotice din Africa sau din America, unde sunt îngropați elefanții. Marile cimitire cu viteza luminii. Nu știu de ce mă gândesc la asta, se gândea Pelletier. Pete pe pereți și pete pe mâini, se gândea Pelletier privindu-și mâinile. Al dracului sârb nenorocit.

Până la urmă Espinoza și Pelletier au fost nevoiți să admită, după ce se publicase articolul, că ce scrisese sârbul nu avea nici o bază. Trebuie să faci cercetare, critică literară, eseuri de interpretare, pamflete acuzatoare dacă așa cere împrejurarea, dar nu genul ăsta de hibrid între SF și roman polițist fără rezolvare, a spus Espinosa, iar Pelletier a fost într-un totu de acord cu prietenul lui.

În zilele acelea de la începutul anului 1997, Norton a simțit nevoia să schimbe ceva. Să-și ia un concediu. Să meargă să vadă Irlanda sau New Yorkul. Să se îndepărteze neapărat de

1. Aluzie la tabloul omonim de Marcel Duchamp (1887–1968).

Espinoza și Pelletier. Le-a dat întâlnire amândurora la Londra. Pelletier, într-un fel, a intuit că nu s-a întâmplat nimic grav sau mai bine zis nimic ireversibil și s-a dus la întâlnire cu un aer liniștit, dispus să asculte și să vorbească puțin. Espinoza, dimpotrivă, s-a temut de ce era mai rău (că Norton le-a dat întâlnire să le spună că îl prefera pe Pelletier, dar asigurându-l pe el că prietenia lor va rămâne neschimbată, poate chiar invitându-l ca naș la apropiata lor nuntă).

Primul care a sosit la apartamentul lui Norton a fost Pelletier. A întrebat-o dacă s-a întâmplat ceva grav. Norton i-a răspuns că preferă să vorbească despre problema respectivă când va veni Espinoza și în felul acesta nu va trebui să spună același lucru de două ori. Cum nu aveau nimic important să-și comunice, au început să vorbească despre vreme. Dar curând Pelletier a început să protesteze și a schimbat subiectul. Atunci Norton a început să vorbească despre Archimboldi. Noul subiect de conversație aproape că l-a făcut pe Pelletier să-și iasă din fire. A început să se gândească din nou la sârb, a început să se gândească la acel sărman scriitor bătrân și singur și probabil mizantrop (Archimboldi), a început să se gândească la anii pierduți din viața lui până când a apărut Norton.

Espinoza întârzia. Toată viața este un căcat, și-a zis Pelletier intrigat. Și apoi: dacă n-am fi fost o echipă, acum ar fi fost a mea. Și apoi: dacă n-ar fi fost afinitatea și prietenia și sufletele gemene și alianța, acum ar fi fost a mea. Și mai apoi: dacă n-ar fi fost nimic, nici măcar n-aș fi cunoscut-o. Și: poate că aș fi cunoscut-o, căci interesele noastre archimboldiene sunt ale fiecăruia în parte și nu s-au născut ca urmare a prieteniei noastre. Și: e posibil ca ea să mă fi urât, să mă fi găsit pedant, prea rece, arogant, narcisist, un intelectual selectiv. Expresia intelectual selectiv l-a amuzat. Espinoza întârzia. Norton părea foarte liniștită. În realitate și Pelletier părea foarte liniștit, dar era de parte de a fi.

Norton a spus că e normal ca Espinoza să întârzie. Avioanele ajung cu întârziere, a spus. Pelletier își imagina avionul lui

Espinoza căzând cuprins de flăcări pe pista aeroportului din Madrid cu un zgomot de fiare contorsionate.

– Poate că ar trebui să deschidem televizorul, a spus.

Norton s-a uitat la el și a zâmbit. Niciodată nu deschid televizorul, a spus zâmbind, mirându-se că el încă nu știa asta. Bineînțeles că Pelletier știa. Dar nu avusese suficientă prezență de spirit să fi spus: hai să vedem știrile, să vedem dacă nu ne arată vreun accident de avion.

– Pot să-l deschid? a întrebat.

– Sigur că da, a spus Norton, iar Pelletier, în timp ce se apleca spre butoanele aparatului, a văzut-o cu coada ochiului, radiantă, foarte naturală, punând ceai într-o ceașcă sau trecând dintr-o cameră în alta, punând la loc o carte pe care i-o arătase, răspunzând la un telefon care nu era de la Espinoza.

A deschis televizorul. A butonat mai multe canale. A văzut un tip bărbos și îmbrăcat cu haine ponosite. A văzut doi domni în costum și cravată vorbind rar, amândoi picior peste picior, amândoi privind din când în când o hartă ce apărea și dispărea în spatele lor. A văzut o doamnă grasuță care spunea: fată... fabrică... reuniune... medici... inevitabil, după care zâmbea cu jumătate de gură și-și cobora privirea. A văzut fața unui ministru belgian. A văzut resturile fumegânde ale unui avion într-un colț al pistei de aterizare, înconjurat de ambulanțe și mașini de pompieri. A strigat-o pe Norton. Vorbea încă la telefon.

Avionul lui Espinoza a căzut, a spus Pelletier tot fără să ridice tonul, iar Norton, în loc să se uite la ecranul televizorului, s-a uitat la el. În câteva secunde și-au dat seama că avionul în flăcări nu era un avion spaniol. Lângă pompieri și echipele de salvare se puteau vedea pasageri care se îndepărtau, unii șchio-pătând, alții acoperiți cu pături, fețe schimonosite de frică sau de sperietură, dar aparent întregi.

După douăzeci de minute a sosit Espinoza și în timpul mesei Norton i-a povestit că Pelletier crezuse că el se afla în avionul accidentat. Espinoza a râs, dar i-a aruncat o privire lui

Pelletier într-un fel ciudat, pe care Norton n-a observat-o, însă Pelletier a captat-o îndată. Masa, de altfel, a fost tristă, cu toate că Norton se purta perfect normal, de parcă i-ar fi întâlnit pe amândoi din întâmplare și nu că i-ar fi pus să vină în mod special la Londra. Au ghicit ce voia să le spună înainte ca ea să zică ceva: Norton voia să întrerupă, cel puțin pentru un timp, relațiile amoroase pe care le întreținea cu amândoi. A motivat că avea nevoie să se gândească și să-și facă un bilanț, apoi a spus că nu voia să întrerupă prietenia cu nici unul dintre ei. Avea nevoie să se gândească, asta era tot.

Espinoza a acceptat explicația lui Norton fără să-i pună nici o întrebare. Lui Pelletier, dimpotrivă, i-ar fi plăcut s-o întrebe dacă hotărârea pe care a luat-o are vreo legătură cu fostul ei soț, dar luând exemplu de la Espinoza a preferat să tacă. După ce au mâncat, au ieșit să facă o plimbare prin Londra cu mașina lui Norton. Pelletier insista să se așeze în spate, până când a văzut o sclipire sarcastică în ochii lui Norton, și atunci a acceptat să se așeze unde o fi, mai precis, în spate.

În timp ce conducea pe Cromwell Road, Norton le-a spus că cel mai potrivit ar fi ca în noaptea aceea să se culce cu amândoi. Espinoza a râs și a spus ceva ce voia să fie amuzant, un fel de continuare a glumei, dar Pelletier nu era sigur că Norton glumea, și încă mai puțin sigur că el ar fi pregătit să ia parte la un *ménage à trois*. Pe urmă s-au dus să aștepte apusul soarelui în apropiere de statuia lui Peter Pan în Kensington Gardens. S-au așezat pe o bancă lângă un stejar mare, locul preferat al lui Norton, care de mică se simțea atrasă de el. La început au văzut câteva persoane întinse pe gazon, dar puțin câte puțin n-a mai rămas nimeni în împrejurimi. Treceau perechi sau femei singure îmbrăcate cu o anumită eleganță, grăbite, spre Serpentine Gallery sau Albert Memorial, și în direcția contrară bărbați cu ziare mototolite sau mame care împingeau un cărucior de copil și se îndreptau spre Bayswater Road.

Când penumbra a început să se întindă, au văzut o pereche de tineri care vorbeau în spaniolă și care s-au apropiat de

statuia lui Peter Pan. Femeia avea părul negru și era foarte frumoasă și a întins mâna de parcă ar fi vrut să atingă piciorul lui Peter Pan. Tipul care o însoțea era înalt și avea barbă și mustață și și-a scos un carnetel din buzunar și și-a notat ceva în el. Apoi a spus cu voce tare:

– Kensington Gardens.

Femeia nu se mai uita la statuie, ci la lac sau mai bine zis la ceva ce se mișca între ierburile și tufișurile care separau acea potecă de lac.

– La ce se uită ea? a întrebat Norton în germană.

– Pare un șarpe, a răspuns Espinoza.

– Aici nu sunt șerpi, a spus Norton.

Atunci femeia l-a strigat pe tip: Rodrigo, vino să vezi ceva, a spus. Tânărul nu părea s-o audă. Își băgase carnetelul în buzunarul hainei de piele și contempla în tăcere statuia lui Peter Pan. Femeia s-a aplecat și de sub frunze ceva s-a târât spre lac.

– Într-adevăr, pare un șarpe, a spus Pelletier.

– Așa cum am spus eu, a zis Espinoza.

Norton nu le-a răspuns, dar s-a ridicat în picioare să vadă mai bine.

În noaptea aceea Pelletier și Espinoza au dormit câteva ore în salonul casei lui Norton. Deși aveau la dispoziție canapeaua extensibilă și covorul, n-au reușit să doarmă. Pelletier a încercat să vorbească, să-i explice lui Espinoza cum a fost cu accidentul de avion, dar Espinoza i-a spus că nu e nevoie să-i explice nimic, că a înțeles tot.

La patru dimineața, de comun acord, au aprins lumina și au început să citească. Pelletier a luat o carte despre opera lui Berthe Morisot, prima femeie care a făcut parte din grupul impresionist, dar foarte curând i-a venit să dea cu cartea de perete. Espinoza, dimpotrivă, și-a scos din geanta lui de voiaj *Capul*, ultimul roman pe care-l publicase Archimboldi, și a început să revadă însemnările pe care le făcuse pe marginea

paginilor, constituind nucleul unui eseu pe care se gândea să-l publice în revista condusă de Borchmeyer.

Ideea lui Espinoza, idee pe care o împărtășea și Pelletier, era că Archimboldi cu romanul acela își încheia aventura literară. După romanul *Capul*, n-o să mai existe nici un Archimboldi pe piața cărții, părere pe care alt ilustru archimboldian, Dieter Hellfeld, o considera destul de hazardată, bazată numai pe faptul că scriitorul avea o vârstă înaintată, fiindcă același lucru s-a spus despre Archimboldi când acesta a publicat *Perfecțiunea feroviară* și același lucru l-au spus niște profesori berlinezi când a apărut *Bitzius*. La cinci dimineața Pelletier a făcut un duș și apoi o cafea. La șase Espinoza dormea din nou, dar la șase și jumătate s-a trezit prost dispus. La șapte fără un sfert au sunat un taxi și au făcut ordine în salon.

Espinoza a scris un bilet de rămas-bun. Pelletier l-a privit într-o doară și după ce s-a gândit puțin a hotărât să lase și el un bilet de despărțire. Înainte de plecare l-a întrebat pe Espinoza dacă nu face duș. Fac la Madrid, i-a răspuns spaniolul. Acolo apa este mai bună. E adevărat, a spus Pelletier, deși răspunsul i s-a părut stupid și conciliator. Apoi au plecat amândoi fără să facă zgomot și și-au luat micul dejun, ca în atâtea alte ocazii, în aeroport.

În timp ce avionul lui Pelletier îl ducea înapoi la Paris, acesta, în mod ciudat, a început să se gândească la cartea despre Berthe Morisot pe care cu o noapte înainte a vrut s-o trântască de perete. De ce, s-a întrebat Pelletier? Nu-i plăcea oare Berthe Morisot sau ceea ce putea ea reprezenta la un moment dat? De fapt lui îi plăcea Berthe Morisot. Dintr-odată și-a dat seama că el cumpăraseră cartea și nu Norton, că el călătorise de la Paris la Londra cu cartea învelită în hârtie de cadou, că cele dintâi reproduceri ale Berthei Morisot pe care Norton le-a văzut în viața ei au fost cele din carte, împreună cu Pelletier, care o mângâia pe ceafă și-i explica fiecare tablou al Berthei Morisot. Îi părea rău acum că îi făcuse cadou cartea aceea? Nu,

sigur că nu. Avea vreo legătură pictoriță impresionistă cu despărțirea lor? Asta era o idee ridicolă. Atunci de ce-o fi vrut să arunce cartea de perete? Și chiar mai important încă: de ce se gândea la Bertha Morisot și la cartea aceea și la ceafa lui Norton și nu la posibilitatea neîndoielnică a unui *ménage à trois* care în noaptea aceea plutise în aer ca un vrăjitor indian tânguitor în apartamentul englezoaicei fără să ajungă să se materializeze nicicând?

În timp ce avionul lui Espinoza îl ducea înapoi la Madrid, acesta, spre deosebire de Pelletier, se gândea la cartea despre care credea că e ultimul roman al lui Archimboldi și la faptul că dacă avea dreptate, cum credea, nu vor mai fi romane de Archimboldi, și la tot ce-ar însemna asta și se mai gândea la un avion în flăcări și la dorința ascunsă a lui Pelletier (foarte modern mizerabilul, doar când îi convenea), și din când în când se uita pe fereastră și arunca o privire spre motoare și dorea să fie din nou la Madrid.

Un timp Pelletier și Espinoza nu s-au mai sunat la telefon. Pelletier o mai suna uneori pe Norton, deși conversațiile cu Norton erau de fiecare dată, cum să zic? afectate, ca și cum legătura lor s-ar fi menținut datorită buneii-cuviințe, și-l suna foarte des, ca înainte, pe Morini, cu care nimic nu se schimbase.

Același lucru i se întâmpla și lui Espinoza, cu toate că i-a trebuit un timp ca să-și dea seama că hotărârea lui Norton nu era o glumă. Bineînțeles că Morini a simțit că ceva se întâmplase cu prietenii lui, dar din discreție sau de lene, o lene neghioabă și în același timp dureroasă care uneori îl tortura, a preferat să se prefacă a nu ști nimic, atitudine pentru care Pelletier și Espinoza i-au fost recunoscători.

Până și Borchmeyer, care într-un fel se temea de tandemul pe care-l formau spaniolul și francezul, a simțit ceva nou în corespondența pe care o întreținea cu amândoi, insinuări

voalate, ușoare retractări, mici îndoieli, dar foarte elocvente fiind vorba despre ei, despre metodologia comună până atunci.

Apoi, au avut loc o Întrunire a germaniștilor la Berlin, un Congres despre literatura germană din secolul al XX-lea la Stuttgart, un Simpozion de literatură germană la Hamburg și o întâlnire cu privire la viitorul literaturii germane la Mainz. La întrunirea de la Berlin au asistat Norton, Morini, Pelletier și Espinoza, dar din diferite cauze o singură dată s-au întâlnit toți patru, la un mic dejun, înconjurați de alți germaniști care luptau din greu pentru unt și gem. La congres au participat Pelletier, Espinoza și Norton, și dacă Pelletier a putut să stea de vorbă cu Norton (în timp ce Espinoza era într-un schimb de păreri cu Schwarz), când i-a venit rândul lui Espinoza să stea de vorbă cu Norton, Pelletier a plecat în mod discret cu Dieter Hellfeld.

De data asta Norton și-a dat seama că prietenii ei nu vorbeau între ei și uneori nici nu voiau să se vadă, ceea ce a afectat-o fiindcă într-un fel se simțea vinovată de distanțarea lor.

La simpozion au fost doar Espinoza și Morini și au încercat să nu se plictisească, și, cum se aflau la Hamburg, au făcut o vizită la editura Bubis și au trecut să-l salute pe Schnell, dar n-au putut s-o vadă pe doamna Bubis, căreia îi cumpăraseră un buchet de trandafiri, pentru că era într-o călătorie la Moscova. Nu știu de unde are atâta energie femeia asta, le-a spus Schnell, și apoi a început să râdă satisfăcut, ceea ce lui Espinoza și lui Morini li s-a părut exagerat. Înainte de a pleca de la editură i-au lăsat trandafirii lui Schnell.

La întâlnire au asistat doar Pelletier și Espinoza și de data aceasta n-au avut încotro și au trebuit să se înfrunte și să dea cărțile pe față. La început, cum e și normal, amândoi au încercat să se evite în mod elegant în majoritatea ocaziilor, și în mod brusc de câteva ori, dar până la urmă n-au avut altă soluție decât să-și vorbească. Evenimentul a avut loc la barul hotelului, la o oră foarte târzie din noapte, când nu mai rămăsese

decât un chelner, cel mai tânăr dintre chelneri, un băiat înalt, blond și adormit.

Pelletier stătea la un capăt al tejghelei și Espinoza la celălalt. Apoi barul a început să se golească încet, încet și, când n-au mai rămas decât ei, francezul s-a ridicat și a venit să se așeze lângă spaniol. Au încercat să vorbească despre întâlnirea la care participau, dar după câteva minute și-au dat seama că e ridicol să se prefacă și să continue în felul acela. Pelletier, mai priceput în arta apropierei și a confidențelor, a făcut primul pas. L-a întrebat ce știe despre Norton. Espinoza a recunoscut că nu știa nimic. Apoi a spus că uneori o suna la telefon, dar era ca și cum ar fi vorbit cu o necunoscută. Asta a dedus până la urmă Pelletier fiindcă Espinoza, care uneori se exprima prin intermediul unor elipse neinteligibile, nu a spus necunoscută când s-a referit la Norton, ci a folosit cuvântul ocupată și apoi cuvântul absentă. Pentru un moment, subiectul conversației a fost telefonul din biroul lui Norton. Un telefon alb, ținut de o mână albă, un antebraț alb al unei necunoscute. Dar nu era o necunoscută. Nu în condițiile în care amândoi se culcaseră cu ea. Oh, ciută albă, căprioară, albă ciută, a murmurat Espinoza. Pelletier a bănuț că cita dintr-un clasic, dar n-a făcut nici un comentariu și l-a întrebat dacă vor rămâne în mod irevocabil dușmani. I s-a părut că întrebarea l-a surprins pe Espinoza, ca și cum niciodată nu s-ar fi gândit la acea posibilitate.

– Asta mi se pare absurd, Jean-Claude, a spus, deși Pelletier și-a dat seama că era un răspuns gândit mult înainte.

Au sfârșit noaptea cu o beție și chelnerul a trebuit să-i ajute pe amândoi să iasă din bar. Din sfârșitul acelei serii Pelletier își amintea mai ales de forța chelnerului care i-a cărat pe amândoi, unul într-o parte și celălalt în alta, până la ascensorul din hol, de parcă Espinoza și el ar fi fost doi adolescenți de până în cincisprezece ani, doi adolescenți sfrijiți înșfăcați de mâinile puternice ale tânărului chelner neamț care rămânea până la sfârșit, după ce toți ceilalți chelneri veterani plecau acasă, un băiat de la țară judecând după față și după aspectul lui fizic, sau

un muncitor, și de asemenea își amintea ceva ca o șoaptă care, după aceea și-a dat seama, era un fel de răs, râsul lui Espinoza în timp ce era transportat de chelnerul de la țară, un răs înfundat, un răs discret, de parcă situația n-ar fi fost doar ridicolă, ci și o supapă de evacuare pentru nemărturisitele sale regrete.

Într-o zi, după ce trecuseră mai mult de trei luni fără s-o vadă pe Norton, unul dintre ei l-a sunat la telefon pe celălalt și i-a propus un sfârșit de săptămână la Londra. Nu se știe dacă a fost Pelletier cel care a sunat sau dacă a fost Espinoza. Teoretic autorul aceluia telefon ar fi trebuit să fie cel care avea cel mai înalt simț al fidelității, sau cel care avea cel mai înalt simț al prieteniei, care în esență e același lucru, dar adevărul e că nici Pelletier, nici Espinoza nu aveau o concepție foarte dezvoltată despre această virtute. În conversație, bineînțeles că o acceptau, deși cu unele nuanțe. În practică, dimpotrivă, nici unul nu credea în prietenie și fidelitate. Credeau în pasiune, credeau într-un hibrid între fericirea socială și cea publică – amândoi îi votau pe socialiști, deși din când în când se abțineau –, credeau în posibilitatea autorealizării.

Dar adevărul e că unul a sunat și celălalt a acceptat și într-o vineri după-amiaza s-au întâlnit pe aeroportul din Londra, de unde au luat un taxi cu care s-au dus mai întâi la un hotel și apoi au luat alt taxi, aproape de ora cinei (rezervaseră în prealabil o masă pentru trei persoane la Jane&Chloe), cu care s-au dus la Norton acasă. De pe trotuar, după ce au plătit taxiul, s-au uitat la ferestrele luminate. Apoi, în timp ce taxiul se îndepărta, au văzut umbra Lizei, umbra adorată, și apoi, ca și cum o duhoare cumplită s-ar fi revărsat în jur, umbra unui bărbat care i-a paralizat. Espinoza cu un buchet de flori în mână, Pelletier cu o carte de Sir Jacob Epstein învelită într-o foarte fină hârtie de cadou. Dar teatrul chinezesc aerian nu s-a sfârșit așa. La o fereastră, umbra lui Norton a gesticulat insistent, de parcă încerca să explice ceva ce interlocutorul ei nu voia să înțeleagă. La cealaltă fereastră, umbra bărbatului, spre uimirea

celor doi unici spectatori rămași cu gura căscată, a făcut o mișcare ca de *hulla-hop*, sau ceva care lui Pelletier și lui Espinoza li s-a părut o mișcare de *hulla-hop*, mai întâi cu șoldurile, pe urmă cu picioarele, cu trupul, chiar și cu gâtul, o mișcare din care se degaja sarcasmul și bătaia de joc, doar dacă, în spatele perdelelor, bărbatul nu se dezbrăca sau ardea de nerăbdare, ceea ce cu siguranță nu părea a fi, o mișcare sau o serie de mișcări mai bine zis, care denotau nu numai sarcasm, ci și răutate, siguranță și răutate, o vădită siguranță, căci în apartamentul acela el era cel mai puternic, el era cel mai înalt și mai musculos și cel care putea să danseze *hulla-hop*.

În atitudinea umbrei lui Liz era ceva ciudat. Așa cum o cunoșteau ei, și credeau că o cunosc bine, englezoaica nu era din acele femei care să permită ieșiri necontrolate, și mai puțin încă dacă acestea aveau loc în casa ei. Deci, era posibil, și-au spus, ca până la urmă umbra bărbatului care dansa *hulla-hop* să n-o insulte, ci mai degrabă să se distreze, și nu pe seama ei, ci cu ea. Dar umbra lui Norton nu părea că se amuză. Apoi umbra bărbatului a dispărut, se dusesse poate să se uite la cărți, sau poate la baie sau la bucătărie. Poate se trântise pe canapea și mai râdea încă. După aceea umbra lui Norton s-a apropiat de fereastră, părea că se face mai mică, și apoi a dat perdeaua la o parte și a deschis geamul, cu ochii închiși, de parcă ar fi avut nevoie să respire aerul nopții londoneze, și apoi a deschis ochii și s-a uitat în jos, în abis, și i-a văzut.

Au salutat-o de parcă abia i-ar fi lăsat taxiul acolo. Espinoza flutura în aer buchetul său de flori și Pelletier cartea și apoi, fără să aștepte să vadă chipul perplex al lui Norton, s-au îndreptat spre intrare și au așteptat ca Liz să le deschidă ușa.

Credeau că totul este pierdut. În timp ce urcau scările, fără să vorbească, au auzit deschizându-se o ușă și cu toate că nu vedeau, amândoi au simțit prezența luminoasă a lui Norton pe palier. Apartamentul mirosea a tutun olandez. Sprijinită de

tocul uşii, Norton s-a uitat la ei ca la doi prieteni morţi de mult, ale căror fantome se întorc de pe mare. Bărbatul care îi aştepta în salon era mai tânăr decât ea, probabil un tip născut prin anii şaptezeci, pe la jumătatea anilor şaptezeci şi nu prin şaizeci. Avea un pulover pe gât, cu toate că gulerul părea larg, blugi decoloraţi şi adidaşi. Dădea impresia că e un student de-al lui Norton sau vreun profesor suplinitor.

Norton a spus că se numeşte Alex Pritchard. Un prieten. Pelletier şi Espinoza au dat mâna cu el şi au zâmbit ştiind bine că zâmbetul lor era lamentabil. Pritchard, în schimb, n-a zâmbit. După două minute stăteau toţi în salon şi beau whisky, dar fără să vorbească. Pritchard, care bea suc de portocale, s-a aşezat lângă Norton şi a luat-o pe după umeri, gest căruia englezoaica, la început, părea că nu-i acordă importanţă (de fapt braţul lui Pritchard se sprijinea de canapea şi doar degetele sale, întinse ca cele ale unui păianjen sau ale unui pianist, atingeau din când în când bluza lui Norton), dar pe măsură ce timpul trecea Norton devenea din ce în ce mai nervoasă şi acel du-te-vino al ei la bucătărie sau în dormitor s-a înţepat.

Pelletier a abordat câteva teme de conversaţie. A încercat să vorbească despre film, despre muzică, despre ultimele piese de teatru, fără să-l ajute nimeni, nici măcar Espinoza, care în privinţa tăcerii părea că rivalizează cu Pritchard, deşi tăcerea acestuia era, cel puţin, cea a unui observator, distrat pe de o parte şi interesat pe de alta, dar tăcerea lui Espinoza era cea a unui observator copleşit de nefericire şi ruşine. Brusc, fără ca nimeni să ştie exact cine a luat iniţiativa, au început să vorbească despre studiile archimboldiene. Probabil Norton, de la bucătărie, a adus vorba despre lucrările lor în comun. Pritchard a aşteptat ca ea să revină şi apoi, din nou cu braţul sprijinit de canapea şi degetele sale de păianjen pe umărul englezoaicei, a spus că literatura germană i se părea o escrocherie.

Norton a râs de parcă cineva ar fi spus un banc. Pelletier l-a întrebat ce ştie el, Pritchard, din literatura germană.

- În realitate, foarte puțin, a răspuns tânărul.
- Atunci sunteți un cretin, a spus Espinoza.
- Sau cel puțin un ignorant, a spus Pelletier.
- În orice caz un *badulaque*, a spus Espinoza.

Pritchard n-a înțeles semnificația cuvântului *badulaque*, pe care Espinoza l-a pronunțat în spaniolă. Nici Norton nu l-a înțeles și a vrut să știe ce înseamnă.

– *Badulaque*, a spus Espinoza, e cineva superficial, la fel de bine se poate aplica acest cuvânt proștilor, dar sunt proști care nu sunt superficiali și *badulaque* se referă doar la proștii superficiali.

- Mă insultați? a vrut să știe Pritchard.
- Vă simțiți insultat? a răspuns Espinoza.

Pritchard a băut un pic din suc de portocale și a spus că da, că în realitate se simte insultat.

- Păi atunci aveți o problemă, domnule, a spus Espinoza.
- Reacția tipică a unui *badulaque*, a adăugat Pelletier.

Pritchard s-a ridicat de pe canapea, Espinoza s-a ridicat de pe fotoliu. Norton a spus terminați, vă comportați ca niște copii imbecili. Pelletier a început să râdă. Pritchard s-a apropiat de Espinoza și l-a lovit în piept cu degetul arătător, care era aproape la fel de lung ca degetul mijlociu. L-a lovit în piept o dată, de două, de trei, de patru ori în timp ce zicea:

– Unu: nu-mi place să fiu insultat. Doi: nu-mi place să fiu socotit prost. Trei: nu-mi place ca un spaniol de căcat să râdă de mine. Patru: dacă mai ai să-mi spui ceva să ieșim afară în stradă.

Espinoza s-a uitat la Pelletier și l-a întrebat, în germană, bineînțeles, ce să facă.

- Nu ieși în stradă, a spus Pelletier.
- Alex, pleacă de aici, a spus Norton.

Și, cum Pritchard în fond nu avea intenția să se bată cu nimeni, a sărutat-o pe obraz pe Norton și a plecat fără să-și ia rămas-bun de la ei.

În seara aceea au mâncat toți trei la restaurantul Jane&Chloe. La început erau cam abătuți, dar mâncarea și vinul i-au înviorat și până la urmă s-au întors acasă râzând. Cu toate astea, n-au vrut s-o întrebe pe Norton cine era Pritchard, nici ea n-a făcut nici un comentariu menit să pună într-o lumină favorabilă figura acelui tânăr prost dispus. Dimpotrivă, spre sfârșitul cinei, ca să se lămurească, au vorbit despre ei, despre cum au fost cât pe ce să strice, poate în mod iremediabil, prietenia dintre ei.

Sexul, au convenit, este prea frumos (dar imediat le-a părut rău că folosiseră acel adjectiv) ca să devină o piedică într-o prietenie cu afinități emoționale și intelectuale la bază. Pelletier și Espinoza au avut grijă, totuși, să precizeze, mai întâi unul, apoi celălalt, că ideal pentru ei, și bănuiau că și pentru Norton, ar fi ca până la urmă și în așa fel încât să nu rănească pe nimeni (*soft-landing*, a spus Pelletier), ea să se hotărască în mod definitiv pentru unul dintre ei, sau pentru nici unul, a spus Espinoza, în orice caz o hotărâre pe care o lăsau în seama ei, pe care Norton putea s-o ia când dorea, în momentul în care i-ar fi convenit, sau să n-o ia niciodată, s-o tergiverseze și s-o schimbe și s-o întârzie și s-o lungească și s-o trăgăneze și s-o amâne până pe patul de moarte, lor le era indiferent, într-atât de îndrăgostiți se simțeau acum, încât Liz îi ținea într-o stare de imponderabilitate, la fel ca înainte, când erau amanți sau co-amanți așa cum o vor iubi după aceea, când ea o să-l aleagă pe unul dintre ei, sau după (un după un pic cam trist, de o tristețe împărtășită, adică o tristețe într-un fel atenuată), când ea, dacă așa va vrea, nu va alege pe nici unul. La care Norton a răspuns cu o întrebare, în care se simțea tonul retoric, dar până la urmă o întrebare plauzibilă: ce s-ar întâmpla dacă, în timp ce ea rupea petalele unei margarete să vadă cu care din ei va rămâne, Pelletier, de exemplu, s-ar îndrăgosti dintr-odată de o studentă mai tânără și mai frumoasă decât ea, și bineînțeles mai bogată, și mult mai încântătoare? Trebuia să considere pactul dintre ei rupt și să-l

respingă în mod automat pe Espinoza? Sau, dimpotrivă, trebuia să rămână cu spaniolul, dat fiind că nu putea rămâne cu nimeni altcineva? La care Pelletier și Espinoza au răspuns că posibilitatea reală ca exemplul dat de ea să se împlinească este îndepărtată, și că ea, cu sau fără acel exemplu, poate face ce vrea, să se călugărească chiar, dacă asta dorește.

– Fiecare din noi vrea să se însoare cu tine, să stea cu tine, să aibă copii, să îmbătrânească alături de tine, dar acum, în momentul acesta, singurul lucru pe care-l dorim e să rămânem prieteni.

Începând din seara aceea, zborurile la Londra s-au reluat. Uneori apărea Espinoza, alteori Pelletier, și câteodată amândoi. În acest caz se duceau amândoi la același hotel dintotdeauna, un hotel mic și incomod de pe Foley Street, aproape de Middlesex Hospital. Când plecau de la Norton, uneori obișnuiau să facă o plimbare prin împrejurimile hotelului, în general tăcuți, frustrați, într-un fel epuizați din cauza simpatiei și farmecului pe care se străduiau să le afișeze în timpul acelei vizite împreună. Nu doar o dată s-au oprit tăcuți sub un felinar de la colțul străzii, uitându-se la ambulanțele care intrau și ieșeau de la spital. Asistenții medicali englezi vorbeau cu voce tare, totuși sunetul vocilor lor puternice ajungea până la ei în surdină.

Într-o noapte, în timp ce se uitau la intrarea neobișnuit de goală a spitalului, s-au întrebat de ce atunci când veneau împreună la Londra nici unul dintre ei nu rămânea acasă la Liz. Probabil din decență, și-au zis. Dar nici unul dintre ei nu mai credea într-o asemenea decență. Și se mai întrebau, la început recalcitranți și pe urmă vehemenți, de ce nu se culcau toți trei împreună. În noaptea aceea o lumină verde și bolnăvicioasă ieșea pe ușile spitalului, un verde-deschis ca de piscină, și un asistent fuma o țigară, în picioare, pe trotuar, și între mașinile parcate era una cu luminile aprinse, o lumină gălbuie ca de

adăpost, dar nu un adăpost oarecare, ci un adăpost postbelic nuclear, un adăpost în care nu-și avea locul siguranța, ci frigul și descurajarea și lenevia.

Într-o noapte, în timp ce vorbea cu Norton de la Paris sau de la Madrid, unul dintre ei a adus vorba despre subiectul respectiv. Spre surprinderea lui, Norton i-a spus că de mult se gândește și ea la această posibilitate.

– Nu cred că o să-ți propunem asta niciodată, a spus cel care vorbea la telefon.

– Știu, a spus Norton. Vă e teamă. Așteptați să fac eu primul pas.

– Nu știu, i-a spus cel care vorbea la telefon, poate că nu e chiar așa de simplu.

În două ocazii l-au întâlnit din nou pe Pritchard. Tânărul înalt și slab nu se mai arăta atât de prost dispus ca înainte, deși e adevărat că întâlnirile erau întâmplătoare, nu era timp pentru manifestări necontrolate și nici pentru violență. Espinoza ajungea la apartamentul lui Norton când Pritchard pleca, Pelletier s-a întâlnit cu el o dată pe scări. Această ultimă întâlnire, deși scurtă, a fost totuși importantă. Pelletier l-a salutat pe Pritchard, Pritchard l-a salutat pe Pelletier, și când amândoi și-au continuat drumul Pritchard s-a întors și l-a chemat cu un păsăit.

– Vrei un sfat? i-a spus.

Pelletier l-a privit alarmat.

– Știu că nu-l vrei, bătrâne, dar ți-l voi da oricum. Ai grijă, i-a spus Pritchard.

– De ce să am grijă? a reușit să întrebe Pelletier.

– De Meduză, a spus Pritchard, ferește-te de Meduză.

Și apoi, înainte de a continua să coboare pe scări, a adăugat:

– Când o să pui mâna pe ea o să facă explozie.

Pelletier a rămas nemișcat un moment, ascultând pașii lui Pritchard pe scări și apoi zgomotul ușii de la stradă care se deschidea și se închidea. Doar când liniștea a devenit insuportabilă a început să urce din nou scările, gânditor și pe întuneric.

Nu i-a povestit nimic lui Norton de incidentul cu Pritchard, dar odată ajuns la Paris s-a grăbit să-l sune pe Espinoza și să-i povestească această enigmatică întâlnire.

– E ciudat, a spus spaniolul, pare o avertizare, dar și o amenințare.

– Mai mult decât atât, a spus Pelletier, Meduza este una dintre cele trei fiice ale lui Phorcys și Ceto, așa-numitele Gorgone, trei monștri marini. După Hesiod, Stheno și Euryale, celelalte două surori erau nemuritoare. Meduza, dimpotrivă, era muritoare.

– Te-ai apucat să citești mitologia clasică? l-a întrebat Espinoza.

– A fost primul lucru pe care l-am făcut când am ajuns acasă, a spus Pelletier. Ascultă asta: când Perseu i-a tăiat capul Meduzei, din corpul ei au ieșit Chrysaor, tatăl monstrului Gerion, și calul Pegas.

– Calul Pegas a ieșit din corpul Meduzei? Măi să fie, a spus Espinoza.

– Da, Pegas, calul înaripat, care pentru mine reprezintă dragostea.

– Pentru tine Pegas reprezintă dragostea? a întrebat Espinoza.

– Păi da.

– E ciudat, a spus Espinoza

– Mă rog, astea sunt chestii de-ale liceului francez, a spus Pelletier.

– Și tu crezi că Pritchard știe toate lucrurile astea?

– E imposibil, a spus Pelletier, cu toate că cine știe, dar nu, nu cred.

– Atunci ce concluzie tragi?

– Că Pritchard mă pune, ne pune în gardă despre un pericol pe care noi nu-l vedem. Sau că Pritchard a vrut să ne spună că doar după moartea lui Norton eu voi întâlni, noi vom întâlni dragostea adevărată.

– Moartea lui Norton? a spus Espinoza.

– Sigur că da, nu vezi? Pritchard se vede pe el însuși ca Perseu, ucigașul Meduzei.

Un timp, Espinoza și Pelletier au umblat ca niște fantome. Archimboldi, despre care din nou se auzea că ar fi un candidat sigur la Premiul Nobel, îi lăsa indiferenți. Treburile lor la universitate, colaborările periodice la revistele diverselor catedre de germană din lume, predarea și chiar congresele la care asistau ca niște somnambuli sau ca niște detectivi drogați, s-au văzut afectate. Erau și nu erau. Vorbeau, dar se gândeau la altceva. Îi interesa doar Pritchard. Prezența de rău augur a lui Pritchard care îi dădea târcoale lui Norton aproape tot timpul. Un Pritchard care o identifica pe Norton cu Meduza, cu Gorgona, un Pritchard despre care ei, spectatori discreți, nu știau nimic.

În schimb, s-au gândit s-o întrebe despre el pe singura persoană care le-ar fi putut răspunde la unele întrebări. La început Norton n-a vrut să le spună nimic. Era profesor, așa cum au bănuț, dar nu la universitate, ci la un liceu. Nu era din Londra, ci dintr-un sat de lângă Bournemouth. Studiase un an la Oxford și, de neînțeles pentru Espinoza și Pelletier, s-a mutat la universitatea din Londra, unde și-a terminat studiile. Era de stânga, de o stânga *posibilă* și, după cum spunea Norton, în anumite ocazii îi vorbise despre planurile lui, care niciodată nu se concretizau într-o acțiune definitivă, de a intra în Partidul Laburist. Școala unde predă era o școală publică frecventată de un mare număr de elevi proveniți din familii de imigranți. Era impulsiv și generos și nu avea prea multă imaginație, ceea ce Pelletier și Espinoza bănuiau. Dar asta nu-i liniștea.

– Un mizerabil poate să nu aibă imaginație și apoi să întreprindă un singur act imaginativ, în momentul cel mai neașteptat, a spus Espinoza.

– Anglia este plină de astfel de porci, și-a dat cu părerea Pelletier.

Într-o noapte, în timp ce vorbeau de la Madrid la Paris, au descoperit fără surprindere (adevărul e că fără nici un pic

de surprindere) că amândoi îl urau, și din ce în ce mai mult, pe Pritchard.

La următorul congres la care au participat („Opera lui Benno von Archimboldi – oglindă a secolului al XX-lea“, o întâlnire de două zile la Bologna, cu participarea masivă a tinerilor archimboldieni italieni și a multor archimboldieni nestructuraliști din diferite țări ale Europei), au hotărât să-i povestească lui Morini tot ce li se întâmplase în ultimele luni și toate temerile pe care le aveau în privința lui Norton și a lui Pritchard.

Morini, care se simțea mai rău ca ultima dată (deși nici spaniolul și nici francezul nu și-au dat seama), i-a ascultat cu răbdare în barul hotelului și într-o *trattoria* aproape de sediul întâlnirii și într-un restaurant foarte scump din partea veche a orașului și când se plimbau aiurea pe străzile bologneze în timp ce ei împingeau scaunul lui cu roțile vorbind tot timpul fără să se oprească. La sfârșit, când au vrut să-i afle părerea despre încurcătura sentimentală, reală sau imaginară, în care erau băgați, Morini i-a întrebat doar dacă vreunul dintre ei, sau amândoi, au întrebat-o pe Norton dacă-l iubește sau o atrage Pritchard. Au recunoscut că nu, că din delicatețe, din tact, din finețe, din considerație față de Norton, în sfârșit, n-o întrebaseră.

– Păi ar fi trebuit să începeți cu asta, le-a spus Morini, care, cu toate că se simțea rău și amețit mai ales după atâtea zdruncinături, n-a scos nici un geamăt de durere.

(Și ajunși la acest punct trebuie să spunem că e adevărată vorba: fă-te celebru și culcă-te pe lauri, căci participarea, ca să nu spunem contribuția lui Espinoza și a lui Pelletier la întâlnirea cu tema „Opera lui Benno von Archimboldi – oglindă a secolului al XX-lea“ a fost în cel mai bun caz nulă, în cel mai rău caz catatonică, de parcă brusc ar fi fost epuizați sau absenți, îmbătrâniți în mod prematur sau sub efectul unui șoc, ceea ce n-a trecut neobservat câtorva participanți, obișnuiți cu energia de care dădeau dovadă francezul și spaniolul, uneori chiar fără

menajamente, la acest gen de evenimente, n-a trecut neobservat nici măcar pentru noul grup de archimboldieni, fete și băieți recent ieșiți de pe băncile universității, fete și băieți cu un doctorat proaspăt sub braț și care încercau, recurgând la toate mijloacele, să impună interpretarea lor proprie operei lui Archimboldi, ca niște misionari dispuși să impună credința în Dumnezeu cu toate că pentru asta ar fi trebuit să pactizeze cu diavolul, oameni, în general, să zicem, raționali, nu în sensul filosofic, ci în sensul literal al cuvântului, care de obicei este peiorativ, pe care nu-i interesau atât literatura cât critica literară, singurul domeniu după părerea lor – sau după părerea unora dintre ei – unde încă mai era posibilă o revoluție, și care într-un fel se comportau nu ca niște tineri, ci ca niște *noi* tineri, în aceeași măsură în care există bogați și noi îmbogățiți, oameni, în general, repetăm, lucizi, deși uneori incapabili să facă un O cu un bețișor, și care, deși au observat un a fi și a nu fi, o prezență-absență în trecerea fugară a lui Pelletier și a lui Espinoza prin Bologna, au fost incapabili să-și dea seama de ceea ce era cu adevărat important: plictiseala absolută pe care le-o provoca tot ce se spunea acolo despre Archimboldi, felul de a se expune privirilor străine, asemănător, prin lipsa de subterfugii, cu mersul victimelor canibalilor, pe care ei, canibali entuziaști și *mereu* înfometați, nu l-au văzut, chipurile lor de persoane de treizeci de ani buhăite de succes, expresiile lor ce mergeau de la plictis la nebunie, bâiguierile lor codificate care spuneau doar un cuvânt: *iubește-mă*, sau poate un cuvânt și o frază: *iubește-mă, lasă-mă să te iubesc*, dar pe care nimeni, desigur, nu le înțelegea.)

Așa că Pelletier și Espinoza, care au trecut prin Bologna ca două fantome, au întrebat-o pe Norton în următoarea lor vizită la Londra, s-ar zice că respirând din greu, ca și cum continuau să se grăbească sau să alerge, în vis sau în realitate, dar neîntrerupt, dacă ea, iubita Liz care n-a putut să meargă la Bologna, este îndrăgostită de Pritchard sau îl iubește.

Și Norton le-a spus că nu. Și apoi le-a spus că poate da, că îi este greu să dea un răspuns categoric la această întrebare. Și Pelletier și Espinoza i-au spus că ei vor să știe, adică voiau o confirmare definitivă. Și Norton i-a întrebat de ce tocmai acum îi interesează Pritchard.

Și Pelletier și Espinoza i-au spus, aproape plângând, că dacă nu acum, când?

Și Norton i-a întrebat dacă sunt geloși. Și atunci i-au spus că asta era prea de tot, geloși nici vorbă, că având în vedere prietenia lor era o insultă să-i acuze de gelozie.

Și Norton le-a spus că a fost doar o întrebare. Și Pelletier și Espinoza i-au spus că nu erau dispuși să răspundă la o întrebare așa de caustică, sau perfidă sau rău intenționată. Și apoi s-au dus să cineze și toți trei au băut peste măsură, fericiți ca niște copii, vorbind despre gelozie și despre funesta urmare a acesteia. Și de asemenea au vorbit despre inevitabilitatea geloziei. Și au vorbit de nevoia de a fi gelos ca și cum gelozia ar fi necesară în timpul nopții. Ca să nu vorbim despre gingășia și rănilor deschise care, uneori și sub anumite priviri, sunt niște dulci plăceri. Și la plecare au luat un taxi și au continuat să vorbească.

Și taximetristul, un pakistanez, i-a observat primele minute în oglinda retrovizoare ca și cum nu i-ar fi venit să-și creadă urechilor, și apoi a spus ceva în limba lui și taxiul a trecut pe lângă Harmsworth Park și Imperial War Museum, pe Brook Street și apoi pe Austral și apoi pe Geraldine, înconjurând parcul, o manevră de care în mod evident nu era nevoie. Și când Norton i-a spus că se rătăcise și i-a indicat pe ce stradă s-o ia ca să ajungă unde trebuie, taximetristul a rămas, din nou, tăcut, fără să mai murmure în limba lui de neînțeles, ca apoi să admită că, într-adevăr, Londra este un labirint care reușise să-l dezorienteze.

Fapt ce l-a făcut pe Espinoza să spună că taximetristul, mă rog, fără să vrea, bineînțeles, îl citase pe Borges, care odată a comparat Londra cu un labirint. La care Norton a replicat că mult mai înainte de Borges, Dickens și Stevenson se referiseră

la Londra folosind această figură de stil. Lucru pe care, pesemne, taximetristul nu era dispus să-l tolereze, fiindcă a spus imediat că el, un pakistanez, s-ar putea să nu fi auzit de acest faimos Borges, și de asemenea s-ar putea să nu-i fi citit nicio dată pe acești domni renumiți Dickens și Stevenson și poate chiar nu cunoștea încă suficient de bine Londra și străzile ei și din cauza asta poate o comparase cu un labirint, dar că, în schimb, știe foarte bine ce înseamnă decența și demnitatea, și că, din ceea ce ascultase, acestei femei, adică lui Norton, îi lipseau decența și demnitatea, și că în țara lui au un cuvânt pentru asta, același care se folosește la Londra, ce coincidență, și că acest cuvânt este curvă, deși se mai folosesc și cuvintele cățea, târfă, parașută, și că domnii aici de față, domni care judecând după accent nu sunt englezi, de asemenea în țara lui au un nume, li se spune pești, proxeneți, codoși, mijlocitori.

Discurs care, s-o spunem fără exagerare, i-a luat prin surprindere pe archimboldieni, care n-au reacționat imediat, să zicem că taximetristul a început să-i insulte pe Geraldine Street și că ei au putut să articuleze un cuvânt abia pe Saint George's Road. Și cuvintele pe care le-au putut articula au fost: oprește imediat taxiul să coborâm. Sau mai bine zis: oprește mașina ta scârboasă că preferăm să coborâm. Ceea ce taximetristul a și făcut oprind, în timp ce parca, aparatul de taxat și spunându-le clienților lui cât îi datorează. Odată faptul consumat, sau ultima scenă sau ultimele cuvinte de despărțire pe care Norton și Pelletier, paralizați poate încă de surpriza injuriei, nu le-au considerat anormale, dar care au umplut peste măsură paharul răbdării lui Espinoza, care, în timp ce ei coborau, a deschis portiera din față a taxiului și l-a scos în mod violent pe șofer, care nu se aștepta la o asemenea reacție din partea unui cavalier așa de bine îmbrăcat. Și cu atât mai puțin se aștepta la ploaia de șuturi iberice care a început să cadă asupra lui, șuturi pe care la început i le-a dat Espinoza, dar apoi, după ce a obosit, a început să i le tragă Pelletier, în ciuda strigătelor lui Norton care încerca să-i oprească, Norton le spunea că nimic

nu se rezolvă cu violența, că, dimpotrivă, pakistanezul după bătaia asta o să-i urască și mai mult pe englezi, ceea ce lui Pelletier îi era indiferent, el nu era englez, iar Espinoza nici atât, dar, totuși, în timp ce-l burdușeau pe pakistanez, îl insultau pe *englezește*, fără să le pese nicicum că asiaticul căzuse jos încovrigat, când un șut când altul, băga-ți-ai islamul în cur, acolo trebuie să stea, șutul ăsta este pentru Salman Rushdie (un autor pe care amândoi, pe de altă parte, îl considerau mai degrabă slab, dar li s-a părut nimerit să-l pomenească), șutul ăsta este din partea feministelor din Paris (opriți-vă odată, fir-ar să fie, le striga Norton), șutul ăsta este din partea feministelor din New York (o să-l omorâți, le striga Norton), șutul ăsta este din partea fantomei lui Valerie Solanas, pui de cățea, și tot așa, până când l-au lăsat inconștient și sângerând prin toate orificiile capului, mai puțin orbitele.

Când au încetat să-l mai lovească cu picioarele au rămas câteva clipe cufundați în cel mai ciudat calm din viața lor. Era ca și cum, în sfârșit, ar fi făcut acel *ménage à trois* pe care atât de mult și l-au imaginat.

Pelletier se simțea de parcă ar fi ejaculat. La fel, cu câteva diferențe și nuanțe, Espinoza. Norton, care-i privea fără să-i vadă în întuneric, se simțea de parcă juisase de mai multe ori. Pe Saint George's Road trecea câte o mașină, dar ei erau invizibili pentru oricine ar fi trecut pe acolo cu mașina la ora aceea. Pe cer nu era nici o stea. Noaptea totuși era senină: vedeau totul cu detalii, chiar și conturul celor mai mici lucruri, ca și cum dintr-odată un înger le-ar fi pus pe ochi niște lentile ca să vadă în întuneric. Își simțeau pielea întinsă, netedă la pipăit, deși în realitate toți trei transpirau. Pentru o clipă, Espinoza și Pelletier au crezut că îl omorâseră pe pakistanez. Lui Norton i-a trecut prin cap același lucru, fiindcă s-a aplecat asupra taximetristului căutându-i pulsul. Când s-a mișcat, când s-a aplecat, a durut-o de parcă oasele de la picioare i-ar fi ieșit din încheieturi.

Un grup a ieșit din *Garden Row* fredonând un cântec. Râdeau. Trei bărbați și o femeie. Fără să se miște, și-au întors capul în direcția aceea și au așteptat. Grupul a pornit spre locul unde se aflau ei.

– Taxiul, a spus Pelletier, vin la taxi.

Doar atunci și-au dat seama că lumina în interiorul taxiului era aprinsă.

– Să mergem, a spus Espinoza.

Pelletier a luat-o pe Norton pe după umeri și a ajutat-o să se ridice. Espinoza se așezase la volan și îi grăbea. Împingând-o, Pelletier a băgat-o pe Norton în spate și apoi a intrat și el. Grupul din *Garden Row* se îndrepta spre colțul unde zăcea taximetristul.

– Este viu, respiră, a spus Norton.

Espinoza a pornit mașina și au plecat de acolo. Pe malul celălalt al Tamisei, pe o străduță aproape de Old Marylebone, au abandonat taxiul și au mers un timp. Voiau să stea de vorbă cu Norton, să-i explice ce se întâmplase, dar ea nici măcar nu le-a permis s-o însoțească până acasă.

A doua zi au căutat în ziare, în timp ce-și luau un copios mic dejun la hotel, vreo știre despre pakistanez, dar nu scria nimic pe nicăieri. După ce au mâncat, au ieșit să caute ziarele de scandal. Dar nici acolo n-au găsit nimic.

Au sunat-o pe Norton, care nu mai părea așa de supărată ca în noaptea trecută. I-au spus că e urgent să se vadă în după-amiaza aceea. Că voiau să-i spună ceva foarte important. Norton le-a spus că și ea are ceva foarte important să le spună. Ca să-și omoare timpul au ieșit să dea o raită prin cartier. Au stat câteva minute să se uite la ambulanțele care intrau și ieșeau de la Middlesex Hospital, aveau halucinații cu fiecare bolnav sau rănit care intra, trăsăturile fiecăruia li se părea că sunt ale pakistanezului pe care îl făcuseră zob, până s-au plictisit și au plecat să se plimbe, cu conștiința mai împăcată, de pe Charing Cross până la Strand. Și-au făcut, cum e și normal, confidențe.

Și-au deschis sufletele reciproc. Cel mai mult îi îngrijora faptul că poliția îi va căuta și până la urmă îi va prinde.

– Înainte de a abandona taxiul, a mărturisit Espinoza, am șters toate urmele mele cu batista.

– Știu, a spus Pelletier, te-am văzut și am făcut și eu la fel: am șters urmele mele și ale lui Liz.

Au recapitulat, de fiecare dată cu mai puțină emfază, șirul de fapte care i-au făcut să-l bată, până la urmă, pe taximetrist. Pritchard, fără îndoială. Și Gorgona, Meduza aceea inocentă și muritoare, separată de surorile ei nemuritoare. Și amenințarea voalată sau nu atât de voalată. Și nervii. Și ofensa acelui ignorant mitocan. Le părea rău că nu au un aparat de radio ca să afle toate știrile. Au vorbit de senzația pe care a avut-o fiecare în timp ce lovea corpul căzut jos. Un amestec de vis și dorință sexuală. Dorința de a-l fute pe amărâtul ăla nenorocit? În nici un caz! Mai curând, de parcă s-ar fi futut pe ei înșiși. De parcă ar fi scurmat în ei înșiși. Cu unghiile lungi și mâinile goale. Cu toate că dacă ai unghiile lungi nu se poate spune chiar că ai neapărat mâinile goale. Dar ei, în acel soi de vis, scurmuau și scurmuau, smulgând țesuturile și sfâșiind venele și vătămând organele vitale. Ce căutau? Nu știau. Și în situația asta nici nu-i mai interesa.

După-amiaza s-au văzut cu Norton și i-au spus tot ce știau sau din ce cauză se temeau de Pritchard. De Gorgona, de moartea Gorgonei. De femeia care face explozie. Ea i-a lăsat să vorbească până când n-au mai avut ce spune. Pritchard nu era în stare să omoare nici o muscă, le-a spus. Ei se gândeau la Anthony Perkins care spunea că era incapabil să facă rău unei muște, și apoi s-a întâmplat ce s-a întâmplat, dar au preferat să nu discute, și să accepte, fără convingere, argumentele ei. Apoi Norton s-a așezat și le-a spus că ceea ce se întâmplase cu o seară în urmă nu are nici o explicație.

Au întrebat-o, vrând parcă să scape de vină, dacă știa ceva de pakistanez. Norton a spus că da. Știrea a apărut la televiziunea locală. Un grup de prieteni, probabil

oamenii pe care ei i-au văzut ieșind din *Garden Row*, au găsit trupul taximetristului și au chemat poliția. Avea patru coaste rupte, comoție cerebrală, nasul zdrobit și pierduse toți dinții de sus. Acum e la spital.

– A fost vina mea, a spus Espinoza, insultele lui m-au făcut să-mi pierd cumpătul.

– Cel mai bine ar fi să nu ne mai vedem un timp, a spus Norton, trebuie să mă gândesc pe îndelete la asta.

Pelletier a fost de acord, dar Espinoza continua să se învinovățească: i se părea just ca Norton să nu-l mai vadă pe el, dar nu și pe Pelletier.

– Nu mai vorbi prostii, i-a spus Pelletier încet și abia atunci Espinoza și-a dat seama că, într-adevăr, spunea tâmpenii.

Chiar în noaptea aceea s-a întors fiecare la el acasă.

Când a ajuns la Madrid, Espinoza a avut o mică criză nervoasă. În taxiul care-l ducea acasă a început să plângă, în mod discret, acoperindu-și ochii cu mâna, dar taximetristul și-a dat seama că plânge și l-a întrebat ce are, dacă se simte rău.

– Mă simt bine, a spus Espinoza, sunt doar puțin nervos.

– Sunteți de aici? l-a întrebat taximetristul.

– Da, a spus Espinoza, sunt din Madrid.

Un timp nici unul n-a mai spus nimic. Apoi taximetristul a reluat conversația și l-a întrebat dacă îl interesează fotbalul. Espinoza i-a spus că nu, că niciodată nu l-a interesat nici fotbalul și nici alt sport. Și a adăugat, așa ca să nu întrerupă brusc conversația, că noaptea trecută era cât pe ce să omoare un om.

– Nu mai spuneți, a zis taximetristul.

– Chiar așa, a spus Espinoza, aproape că l-am omorât.

– Pentru ce? a întrebat taximetristul.

– Pentru că m-a enervat, a spus Espinoza.

– În străinătate? a spus taximetristul.

– Da, a spus Espinoza râzând pentru prima dată, în altă parte, în altă parte, și apoi tipul avea o meserie foarte ciudată.

Pelletier, dimpotrivă, nici n-a făcut o mică criză de nervi și nici n-a vorbit cu taximetristul care l-a dus până acasă. Când a ajuns a făcut un duș și și-a preparat niște paste italiene cu ulei de măsline și brânză. Apoi și-a citit e-mailurile, a răspuns la câteva mesaje și s-a dus la culcare cu un roman al unui tânăr autor francez, neinteresant, dar distractiv, și cu o revistă de studii literare. După puțin timp a adormit și a avut următorul și foarte ciudatul vis: era însurat cu Norton și locuiau într-o casă mare în apropierea unei faleze de unde se vedea o plajă plină de oameni în costume de baie care stăteau la soare sau înotau fără să se îndepărteze prea mult de țărm.

Zilele erau scurte. De la fereastra lui vedea, aproape tot timpul, apusuri de soare și zori de zi. Uneori Norton se apropia de locul unde stătea el, și-i spunea ceva, fără să treacă niciodată pragul camerei. Oamenii stăteau tot timpul pe plajă. Uneori avea impresia că noaptea nu se întorceau acasă, sau plecau, toți împreună, când se întuneca, ca să se întoarcă, într-o lungă procesiune, înainte de a se lumina. Alteori, dacă închidea ochii, putea survola plaja ca un pescăruș și putea vedea de aproape oamenii de pe plajă. Erau de tot felul, deși predominau adulții de treizeci, patruzeci, cincizeci de ani, și toți dădeau impresia că făceau lucruri lipsite de importanță, se ungeau, de exemplu, cu ulei pe corp, mâncau un sandvici, ascultau mai mult din politețe decât din interes conversația unui prieten, a unei rude sau a unui vecin de prosop. Uneori, totuși, deși în mod discret, oamenii se ridicau și contemplau, nu mai mult de o secundă sau două, orizontul, un orizont calm, fără nori, de un albastru transparent.

Când Pelletier deschidea ochii se gândea la atitudinea oamenilor de pe plajă. Era evident că așteptau ceva, dar nu se putea spune că acea așteptare era o chestiune de viață și de moarte. Pur și simplu, după un anumit interval de timp, deveneau mai atenți, privirea lor scruta orizontul timp de o secundă sau două, și apoi se încadrau din nou în scurgerea timpului

de pe plajă, fără să lase să se întrevadă vreo slăbiciune sau vreo șovăială. Absorbit de studierea oamenilor de pe plajă, Pelletier uita de Norton, fiind sigur, poate, de prezența ei, prezență pe care o confirmau zgomotele care veneau din când în când din casă, din camerele care nu aveau ferestre sau ale căror ferestre dădeau spre câmp sau spre munți, nu spre mare și nici spre plaja arhiplină. Dormea, de asta și-a dat seama când se scursese o bună parte din vis, așezat pe un scaun, la biroul său și la fereastră. Și cu siguranță dormea puțin, chiar și când soarele apunea încerca să rămână treaz cât mai mult timp posibil, cu ochii ațintiți pe plajă, o pânză neagră acum sau un puț fără fund, că poate o să vadă vreo lumină, raza vreunei lanterne, flacăra tremurândă a unui foc. Pierdea noțiunea timpului. În mod vag își amintea o scenă confuză care îl rușina și îl pasiona în aceeași măsură. Hârtiile pe care le avea pe masă erau manuscrise de-ale lui Archimboldi, sau le cumpăraseră ca atare, cu toate că răsfoindu-le își dădea seama că erau scrise în franceză și nu în germană. Lângă el era un telefon care nu suna niciodată. Zilele erau din ce în ce mai călduroase.

Într-o zi, către amiază, a văzut că lumea de pe plajă s-a oprit din ce făcea, și se uitau, toți în același timp, ca de obicei, spre orizont. Nu se întâmpla nimic. Dar atunci, pentru prima dată, lumea de pe plajă s-a întors și a început să părăsească plaja. Unii fugeau pe un drum de pământ care trecea printre două dealuri, alții mergeau printr-un câmp agățându-se de tufișuri și de pietre. Câțiva s-au pierdut înspre defileu și Pelletier nu-i mai vedea, dar știa că începeau o lentă escaladare. Pe plajă a rămas doar o formă, o pată întunecată ce ieșea dintr-o gaură galbenă. Timp de o clipă, Pelletier s-a gândit dacă era bine să coboare pe plajă și să se apuce să îngroape, cu toată grija cerută de situație, acea formă în fundul găurii. Dar numai imaginându-și drumul lung pe care trebuia să-l parcurgă până la plajă începea să transpire, și transpira tot mai mult, de parcă odată deschis robinetul nu se mai putea închide.

Și atunci vedea o cutremurare în apa mării, de parcă și aceasta transpira, adică de parcă apa ar fi început să fiarbă. O fierbere abia perceptibilă care se împrăștia în unde, până ajungea la valurile care mureau pe plajă. Și atunci Pelletier simțea că începea să amețească și că un bâzâit de albine venea de afară. Și când bâzâitul înceta se lăsa o tăcere și mai grea în casă și în împrejurimi. Și Pelletier o striga pe Norton, și o striga, dar nimeni nu-i răspundea, ca și cum liniștea ar fi înghițit strigătul lui de ajutor. Și atunci Pelletier începea să plângă și vedea că din fundul metalizat al mării se ridica ceea ce rămăsese dintr-o statuie. O bucată de piatră fără formă, roasă de vreme și de apă, dar pe care încă se putea vedea, foarte clar, o mână, încheietura și o parte din antebraț. Și statuia aceea ieșea din mare și se ridica deasupra plajei și era groaznică și în același timp foarte frumoasă.

Timp de câteva zile Pelletier și Espinoza au fost, fiecare în felul lui, afectați de povestea cu taximetristul pakistanez, care li se învârtea în conștiința încărcată, ca o fantomă sau ca un generator electric.

Espinoza se întreba dacă purtarea lui nu dezvăluia ceea ce este cu adevărat, adică o persoană cu vederi de dreapta, xenofob și violent. Lui Pelletier, dimpotrivă, ceea ce îi alimenta conștiința încărcată era faptul că-l lovise pe pakistanez când acesta era deja căzut la pământ, fapt care i se părea de-a dreptul contrar spiritului sportiv. De ce a trebuit s-o facă? se întreba. Taximetristul căpătase ceea ce merita și nu era nevoie să mai adauge altă violență la violență.

Într-o seară au avut o lungă convorbire telefonică. Și-au dezvăluit fiecare temerile. Au încercat să-și facă curaj. Dar după câteva minute au început din nou să regrete incidentul, deși în forul lor interior erau convinși că adevăratul misogin de dreapta era pakistanezul, că violent era pakistanezul, că intolerant și prost-crescut era pakistanezul, că pakistanezul și-o căutase nu numai o dată, ci de o mie de ori. În momentele acelea, dacă taximetristul s-ar fi aflat în fața lor, cu siguranță l-ar fi omorât.

O bună bucată de vreme au uitat de călătoriile lor săptămânale la Londra. Au uitat de Pritchard și de Gorgona. Au uitat de Archimboldi, al cărui prestigiu creștea fără ca ei să știe. Au uitat de lucrările lor, pe care le scriau în mod mecanic și fără chef, și care nu erau atât ale lor cât ale discipolilor lor sau ale asistenților de la respectivele lor catedre atrași spre cauza archimboldiană pe bază de vagi promisiuni de contracte sau măririi de salarii.

În timpul unui congres au fost amândoi, în timp ce Pohl ținea o conferință în plen despre Archimboldi și rușinea în literatura germană de după război, la un bordel în Berlin, unde s-au culcat cu două fete blonde, foarte înalte și cu picioare lungi. La plecare, aproape de miezul nopții, erau așa de mulțumiți, încât au început să cânte ca niște copii în ploaie. Experiența cu curvele, o noutate în viața lor, s-a repetat de mai multe ori în diferite orașe europene, și până la urmă a ajuns să devină cotidiană în respectivele lor orașe. Alții probabil s-ar fi culcat cu studentele lor. Ei, care se temeau să nu se îndrăgostească sau care se temeau că n-or s-o mai iubească pe Norton, s-au hotărât să se ducă la curve.

La Paris, Pelletier le căuta pe internet și rezultatele au fost aproape întotdeauna excelente. La Madrid, Espinoza le găsea citind anunțurile de contacte din *El País*, care cel puțin în problema asta oferea un serviciu de încredere și practic, nu ca suplimentul cultural în care aproape niciodată nu se vorbea de Archimboldi, și în care predominau eroii portughezi, la fel ca în suplimentul cultural al ABC-ului.

– Ah, se plângea Espinoza în conversațiile sale cu Pelletier, căutând poate vreo consolare, în Spania am fost întotdeauna provinciali.

– Într-adevăr, i-a răspuns Pelletier după ce s-a gândit exact două secunde.

Dar, pe de altă parte, nici din aventura cu curvele n-au ieșit teferi.

Pelletier a cunoscut o fată care se numea Vanessa. Era măritată și avea un băiat. Uneori treceau săptămâni întregi fără să se vadă. Din câte spunea, soțul ei era un sfânt. Mai avea câte un defect, era arab de exemplu, mai precis marocan, și de asemenea era leneș, dar în general, din spusele Vanessei, era un tip ca lumea, care nu se supăra aproape niciodată, și când o făcea, spre deosebire de ceilalți bărbați, nu era violent, nici prost-crescut, ci devenea melancolic, trist, supărat pe lumea care dintr-odată i se părea prea mare și de neînțeles. Când Pelletier a întrebat-o dacă arabul știe că ea se prostituează, Vanessa a spus că da, că știe, dar nu-i pasă fiindcă el crede în libertatea individului.

– Atunci este peștele tău, a spus Pelletier.

La această afirmație Vanessa a răspuns că probabil așa este, că la drept vorbind într-adevăr e peștele ei, dar un pește mai altfel decât ceilalți pești, care obișnuiau să ceară prea mult femeilor lor. Marocanul nu-i cerea nimic. Au fost perioade, a spus Vanessa, când și pe ea o apuca un fel de lene înnăscută, o lăncezeală permanentă, și toți trei treceau atunci printr-o perioadă de lipsuri. Marocanul, în zilele acelea, se mulțumea cu ce avea, și încerca, fără prea mult succes, tot felul de pungășii care să le permită s-o scoată la capăt. Era musulman și uneori se ruga cu fața îndreptată spre Mecca, dar fără îndoială era un musulman altfel decât ceilalți. După părerea lui, Allah permitea totul sau aproape totul. Dar nu permitea ca cineva, în mod conștient, să facă rău unui copil. Era interzis ca cineva să abuzeze de un copil, să omoare un copil, să abandoneze un copil în ghearele unei morți sigure. Toate celelalte lucruri erau relative și până la urmă permise.

Odată, i-a povestit Vanessa lui Pelletier, au fost în Spania. Ea, băiatul ei și marocanul. În Barcelona s-au întâlnit cu fratele mai mic al marocanului, care trăia cu altă franțuzoaică, o fată grasă și înaltă. Erau muzicanți, i-a spus marocanul Vanessei, dar adevărul e că erau cerșetori. Niciodată nu l-a văzut pe marocan mai fericit ca în zilele acelea. Râdea mereu și povestea întâmplări și nu obosea mergând prin cartierele Barcelonei,

până ajungea în împrejurimi sau pe munți de unde se vedeau orașul și splendoarea Mediteranei. Niciodată, îi spunea Vanessa, n-a văzut un tip cu mai multă vitalitate. Copii cu o asemenea vitalitate sigur că văzuse. Nu mulți, dar văzuse câțiva. Dar adulți nici unul.

Când Pelletier a întrebat-o pe Vanessa dacă băiatul ei e copilul marocanului, curva i-a răspuns că nu, și din răspunsul ei reieșea că întrebarea a jignit-o sau a rănit-o, și a considerat-o disprețuitoare la adresa fiului ei. Copilul e alb, aproape blond, a spus, și împlinise șase ani când ea, dacă-și amintea bine, îl cunoscuse pe marocan. Într-o perioadă teribilă din viața mea, a spus fără să intre în detalii. Nici apariția marocanului nu se putea spune că a fost o apariție providențială. Ea, când l-a cunoscut, trecea printr-o perioadă proastă, dar el literalmente era muritor de foame.

Lui Pelletier îi plăcea Vanessa și s-au văzut de mai multe ori. Era o fată tânără și înaltă, cu nasul drept, ca o grecoaică, și privirea rece și arogantă. Disprețul ei pentru cultură, mai ales pentru cultura livrescă, avea ceva de licean, un amestec de inocență și eleganță, după cum credea Pelletier, ceva ce concentra puritatea într-o asemenea măsură, încât Vanessa își putea permite luxul de a spune orice prostie fără să ții seama de asta. Într-o noapte, după ce au făcut amor, Pelletier s-a ridicat din pat gol și a căutat printre cărțile lui un roman de Archimboldi. După o clipă de șovăială s-a hotărât pentru *Masca de piele*, cu gândul că Vanessa, eventual, ar putea s-o citească ca pe un roman de groază, simțindu-se atrasă de partea sinistră a cărții. Pe ea, la început, a surprins-o cadoul, și apoi a emoționat-o, căci era obișnuită ca bărbații să-i dăruiască haine sau pantofi sau lenjerie. Adevărul e că a fost foarte fericită, mai ales când Pelletier i-a explicat cine e Archimboldi și importanța pe care o avea scriitorul în viața lui.

– E ca și cum mi-ai dăru un lucru de-al tău, a spus Vanessa.

Afirmația aceasta l-a lăsat pe Pelletier oarecum nedumerit, fiindcă pe de-o parte era într-adevăr așa, Archimboldi era ceva

al său, îi aparținea în măsura în care el împreună cu alți câțiva propuseseră o interpretare diferită a neamțului, o interpretare ce va *dura*, o interpretare la fel de ambițioasă ca scrierile lui Archimboldi și care va însoți opera lui Archimboldi multă vreme, până ce interpretarea va dispărea sau până când vor dispărea (dar el nu credea asta) scrierile archimboldiene, capacitatea operei archimboldiene de a stârni emoții și dezvăluiri, deși pe de altă parte nu era așa, fiindcă uneori, mai ales după ce el și Espinoza întrerupseseră călătoriile la Londra și n-o mai văzuseră pe Norton, opera lui Archimboldi, adică romanele și povestirile lui, era un fel de masă verbală informă și misterioasă, complet străină lui, ceva ce apărea și dispărea de altfel într-un mod capricios, literalmente un pretext, o poartă falsă, echivalentul unui asasin, o cadă de baie într-un hotel plină cu lichid amniotic în care el, Jean-Claude Pelletier, se va sinucide în cele din urmă, pur și simplu, în mod gratuit, uitând de sine, pentru că de ce nu.

Așa cum se aștepta, Vanessa nu i-a spus niciodată cum i s-a părut cartea. Într-o dimineață a condus-o până acasă. Locuia într-un cartier muncitoresc unde nu lipseau imigranții. Când au ajuns, băiatul ei se uita la televizor și Vanessa l-a certat că nu s-a dus la școală. Băiatul i-a spus că nu se simte bine cu stomacul și Vanessa i-a făcut imediat un ceai de plante. Pelletier se uita la ea cum se mișcă prin bucătărie. Energia de care dădea dovadă Vanessa era nestăvilită și nouăzeci la sută se pierdea în mișcări inutile. În casă era o totală dezordine, pe care a pus-o în parte pe seama copilului și a marocanului, dar de care în mod normal era vinovată Vanessa.

După puțin timp, atras de zgomotele de la bucătărie (linguri ce cădeau pe jos, un pahar spart, strigăte adresate nimănui întrebând unde dracului sunt plantele pentru ceai), a apărut marocanul. Fără ca nimeni să le facă cunoștință, și-au dat mâna. Marocanul era scund și slab. Curând băiatul va fi mai înalt și mai solid decât el. Avea o mustață stufoasă și era aproape chel. După ce l-a salutat pe Pelletier, pe jumătate adormit

încă, s-a așezat pe canapea și a început să se uite la desenele animate împreună cu copilul. Când Vanessa a ieșit din bucătărie, Pelletier i-a spus că trebuie să plece.

– Nici o problemă, a spus ea.

I s-a părut că răspunsul ei avea o doză de agresivitate, dar apoi și-a amintit că așa era Vanessa. Copilul a gustat o gură de ceai și a spus că nu e dulce și nu s-a mai atins de paharul aburind în care pluteau câteva frunze care lui Pelletier i s-au părut ciudate și dubioase.

În dimineața aceea, la universitate, și-a omorât timpul liber gândindu-se la Vanessa. Când a văzut-o din nou n-au mai făcut amor, deși i-a plătit ca și cum ar fi făcut și au vorbit ore întregi. Înainte de a adormi, Pelletier a tras niște concluzii: Vanessa era perfect pregătită, atât din punct de vedere psihic cât și fizic, să trăiască în Evul Mediu. Pentru ea noțiunea de „viață modernă” nu avea nici un sens. Avea încredere mai mult în ceea ce vedea decât în mijloacele de comunicare. Era neîncrezătoare și curajoasă, deși curajul ei, în mod contradictoriu, o făcea să aibă încredere, de exemplu, într-un chelner, un controlor de tren, un prieten aflat la ananghie, care aproape întotdeauna i-au trădat și i-au înșelat încrederea pe care o avea în ei. Aceste trădări o înfuriau și o puteau duce la situații de o violență de neconceput. Mai era și răzbunătoare și se grozăvea că ea spune lucrurile pe față, fără ascunzișuri. Se considera o femeie liberă și avea răspunsuri la orice. Ceea ce nu înțelegea n-o interesa. Nu se gândea la viitor, nici măcar la viitorul băiatului ei, ci la prezent, un prezent perpetuu. Era frumoasă, dar nu se considera frumoasă. Mai mult de jumătate din prietenii ei erau imigranți din Maghreb, dar ea, care nu l-a votat niciodată pe Le Pen, vedea în imigrație un pericol pentru Franța.

– Pe curve, i-a spus Espinoza în seara când Pelletier i-a vorbit de Vanessa, trebuie să le fuți, nu s-o faci pe psihanalistul cu ele.

Espinoza, spre deosebire de prietenul lui, nu-și amintea numele nici uneia. Pe de o parte erau trupurile și chipurile, pe de

altă parte, într-un fel de tub de ventilație, circulau o mulțime de nume: Lorena, Lola, Marta, Paula, Susana, nume fără trupuri și chipuri fără nume.

Niciodată nu repeta. Cunoștea o dominicană, o braziliană, trei andaluze, o catalană. A învățat, de la început, să fie bărbatul tăcut, tipul bine îmbrăcat care plătește și arată, uneori cu un gest, ce vrea, și care apoi se îmbracă și pleacă de parcă niciodată n-ar fi fost acolo. A cunoscut o chiliană care în anunț spunea că e chiliană și o columbiană care se anunța columbiană ca și cum amândouă naționalitățile ar fi avut un morb în plus. O făcuse cu o franțuzoaică, două poloneze, o rusoaică, o ucraineană, o nemțoaică. Într-o noapte s-a culcat cu o mexicană și asta a fost cea mai mișto.

Ca de obicei, s-au dus la un hotel și când s-a trezit dimineața mexicană nu mai era. Ziua aceea a fost ciudată. De parcă ceva ar fi făcut explozie înăuntrul lui. A rămas mult timp în pat, gol, cu tălpile sprijinite de podea, încercând să-și amintească ceva nedeslușit. Când a intrat sub duș și-a dat seama că avea un semn pe partea interioară a coapsei. Ca și cum cineva l-ar fi supt sau ar fi pus acolo o lipitoare pe piciorul stâng. Vânătaia era mare ca pumnul unui copil. Primul lucru la care s-a gândit a fost că l-a supt curva și a încercat să-și aducă aminte, dar n-a reușit, singurele imagini pe care și le amintea erau acelea când el era deasupra ei, picioarele ei pe umerii lui, și niște cuvinte vagi, indescifrabile, pe care nu știa dacă le-a spus el sau mexicană, probabil niște fraze obscene.

Timp de câteva zile a crezut că a uitat-o, până când într-o noapte s-a văzut căutând-o pe străzile Madridului frecventate de curve sau la Casa de Campo. Într-o noapte a crezut că o vede și a urmărit-o și a atins-o pe umăr. Femeia care s-a întors era spaniolă și nu semăna deloc cu acea curvă mexicană. În altă noapte, în somn, a crezut că-și amintește ceea ce îi spusese ea. Și-a dat seama că visa, și-a dat seama că visul se va termina rău, și-a dat seama că era foarte posibil să uite cuvintele și că poate era mai bine așa, dar și-a propus să facă tot posibilul să și

le aducă aminte când se va trezi. Chiar și în timpul visului, al cărui cer se mișca precum un vârtej filmat cu încetinitorul, încerca să se trezească brusc, încerca să aprindă lumina, încerca să strige ca strigătul lui să-l aducă din nou în stare de veghe, dar becurile din casă păreau să se fi ars și în loc de strigăt auzea doar un geamăt îndepărtat, ca al unui băiat sau al unei fete sau poate al unui animal ascuns într-o încăpere izolată.

Când s-a trezit, bineînțeles că nu-și mai amintea nimic, doar că o visase pe mexicană și că aceasta stătea în picioare în mijlocul unui culoar lung, prost luminat și că el o observa fără ca ea să-și dea seama. Mexicana părea că citește ceva pe perete, graffiti sau mesaje obscene scrise cu carioca, pe care ea le silabisea de parcă nu știa să citească în gând. Câteva zile a tot continuat să o caute, dar apoi a obosit și s-a culcat cu o unguroaică, două spaniole, una din Gambia, o senegaleză și o argentiniană. Nu a mai visat-o niciodată și până la urmă a uitat-o.

Timpul, care vindecă totul, a șters din conștiințele lor sentimentul de vinovăție pe care violenta întâmplare de la Londra le-o inoculase. Într-o zi s-au întors la treburile lor proaspeți și în formă. Și-au reluat articolele și conferințele cu o vigoare neobișnuită, de parcă perioada curvelor ar fi fost o croazieră de odihnă pe Mediterana. Au început să ia legătura mai des cu Morini pe care într-un fel îl ținuseră la distanță, mai întâi departe de aventurile lor și apoi aproape uitat. L-au găsit pe italian un pic mai rău ca de obicei, dar la fel de cald, inteligent și discret, ceea ce înseamnă că profesorul de la Universitatea din Torino nu le-a pus nici o singură întrebare, nu i-a obligat să mărturisească nimic. Într-o seară, spre marea surpriză a amândurora, Pelletier i-a spus lui Espinoza că Morini este un fel de premiu. Un premiu conferit de zei amândurora. O asemenea afirmație nu avea nici o justificare și s-o argumenteze ar fi însemnat o incursiune direct pe terenurile mlăștinoase ale grotescului, dar Espinoza, care gândea la fel, deși cu alte cuvinte, i-a dat dreptate imediat. Viața începea să le suradă din nou. Au

fost la câteva congrese. S-au bucurat de plăcerile gastronomiei. Au citit și s-au simțit bine. Tot ce se oprise în jurul lor și scârțâia și ruginea a început să se miște din nou. Viața celorlalți a devenit vizibilă, dar fără exagerări. Remușcările dispăruseră ca un răs într-o noapte de primăvară. Au început din nou s-o sune la telefon pe Norton.

Emoționați încă de revedere, Pelletier, Espinoza și Norton și-au dat întâlnire într-un bar sau într-o micuță cafenea (cu adevărat liliputană: două mese și o tejghea unde încăpeau, înghesuiți, nu mai mult de patru clienți) a unei heterodoxe galerii doar un pic mai mare decât barul, unde se expuneau tablouri, dar în același timp se vindeau și cărți vechi și haine vechi și pantofi vechi, care se afla pe strada Hyde colț cu Park Gate, foarte aproape de Ambasada Olandei, țară pe care toți trei spuneau că o admiră pentru coerența ei democratică.

Acolo, după spusele lui Norton, se serveau cele mai bune cocteiluri Margarita din Londra, ceea ce pe ei nu-i interesa cătuși de puțin, deși s-au prefăcut entuziasmați. Bineînțeles că erau singurii clienți ai barului, al cărui unic angajat sau proprietar dădea impresia, la ora aia, că era adormit sau că abia se trezise, aspect care contrasta cu figurile lui Pelletier și Espinoza, care, cu toate că se sculasera la șapte dimineața ca să ia avionul și trebuiseră să suporte fiecare în parte întârzierile respective-
lor avioane, erau proaspeți și plini de viață, dispuși să petreacă sfârșitul de săptămână la Londra.

La început, într-adevăr, le-a fost greu să vorbească. Pelletier și Espinoza au profitat de tăcere ca s-o studieze pe Norton, au găsit-o la fel de frumoasă și atractivă ca întotdeauna. Din când în când le atrăgeau atenția pașii de furnică ai proprietarului galeriei, care scotea de pe umerase rochii și le ducea într-o încăpăre din spate, de unde ieșea cu alte rochii la fel sau asemănătoare, pe care le agăța în locul celorlalte.

Aceeași tăcere, care nu-i deranja pe Pelletier și pe Espinoza, lui Norton i s-a părut apăsătoare și a început să povestească,

grăbită și cu oarece cruzime, despre activitățile ei docente din perioada în care nu s-au văzut. Subiectul era plictisitor și l-a terminat repede, după care Norton a început să spună ce a făcut cu o zi înainte, și în cealaltă dinainte, dar din nou n-a mai avut nimic de spus. Câteva clipe, zâmbind ca niște veverițe, cei trei s-au dedicat Margaritelor, dar tăcerea începea să devină din ce în ce mai insuportabilă, de parcă în interiorul lor, în răgazul de tăcere, s-ar fi format în mod lent cuvinte care se rănesc și idei care rănesc, ceea ce nu era un spectacol sau un dans demn de a fi privit cu indiferență. Așa că Espinoza a considerat oportun să descrie o călătorie în Elveția, la care Norton nu participase, că poate în felul acesta povestirea reușea s-o amuze.

În descrierea sa, Espinoza n-a omis nici orașele ordonate, nici râurile ce te îmbiau la studiu, nici colinele primăvara acoperite de o mantie verde. Și apoi a vorbit despre o călătorie cu trenul, după ce se terminaseră lucrările ce-i adunaseră acolo pe cei trei prieteni, la țară, într-un sat la jumătatea drumului între Montreux și costișele Alpilor bernezi, unde au închiriat un taxi care i-a dus, urmând o șosea în zigzag, dar în mod conștiincios asfaltată, la o casă de odihnă cu numele unui politician sau al unui bancher elvețian de la sfârșitul secolului al XIX-lea, Clinica Auguste Demarre, un nume de necontestat în spatele căruia se ascundea o civilizată și discretă casă de nebuni.

Ideea de a merge într-un asemenea loc n-a fost a lui Pelletier, nici a lui Espinoza, ci a lui Morini, care cine știe cum aflase că acolo trăia un pictor pe care italianul îl considera unul dintre cei mai tulburători de la sfârșitul secolului al XX-lea. Sau nu. Poate că italianul nu spusese asta. În orice caz pictorul se numea Edwin Johns și își tăiase mâna dreaptă, mâna cu care picta, o îmbălsămase și o lipise pe un fel de autoportret multiplu.

– De ce nu mi-ați povestit niciodată întâmplarea asta? l-a întrerupt Norton.

Espinoza a ridicat din umeri.

– Cred că ți-am povestit-o, a spus Pelletier.

Cu toate că după câteva secunde și-a dat seama că într-adevăr nu i-o povestise.

Norton, spre surpriza tuturor, a scos un hohot de râs neobișnuit la ea, și a cerut alt cocteil. Un timp, cât i-a trebuit proprietarului, care continua să scoată și să pună la loc rochii, să le aducă băuturile, toți trei au rămas tăcuți. Apoi, la rugămintea lui Norton, Espinoza trebuia să reia povestirea. Dar Espinoza n-a vrut.

– Spune tu, i-a spus lui Pelletier, și tu ai fost acolo.

Povestea lui Pelletier a început atunci cu cei trei archimboldieni care se uitau la grilajul de fier negru ce se înălța în semn de bun venit sau pentru a împiedica ieșirea (sau în unele cazuri intrarea inoportună) din casa de nebuni Auguste Demarre, sau cu câteva secunde mai înainte, cu Espinoza și Morini în scaunul lui cu roțile uitându-se la poarta de fier și la gardul de fier ce se întindea la dreapta și la stânga, ascuns de o alee cu copaci bătrâni bine îngrijiți, în timp ce Espinoza, pe punctul de a ieși din taxi, îi plătea taximetristului stabilind cu acesta o oră aproximativă la care să vină din sat să-i ia. Apoi toți trei s-au văzut în fața siluetei casei de nebuni, din care se zărea o parte la capătul drumului, ca o fortăreață din secolul al XV-lea, nu din punct de vedere arhitectonic, ci prin inerția pe care i-o sugera privitorului.

Și ce sugera? O senzație stranie. Certitudinea că, de pildă, continentul american nu fusese descoperit, adică nu existase *niciodată*, ceea ce nu era un impediment, desigur, pentru creșterea economică susținută sau pentru o creștere demografică normală, sau pentru dezvoltarea democratică a republicii elvețice. În sfârșit, a spus Pelletier, una din aceste idei ciudate și inutile împărtășite de-a lungul călătoriilor, cu atât mai mult cu cât călătoria este vădit inutilă, cum probabil era aceea.

Apoi au trebuit să treacă prin toate formalitățile și normele birocratice ale unei case de nebuni elvețiene. În cele din urmă, fără să fi văzut nici o clipă vreun bolnav mintal care se trata în acea instituție, o asistentă medicală între două vârste și cu un chip de nepătruns i-a condus până la un mic pavilion din

grădinile din spatele clinicii, care erau enorme și se bucurau de o vedere splendidă, dar a căror înclinare topografică era descendentă, ceea ce, după părerea lui Pelletier, care împingea scaunul cu roțile al lui Morini, nu avea un efect liniștitor asupra unui caracter cu perturbări grave sau foarte grave.

Pavilionul, împotriva tuturor așteptărilor, era un loc primitiv, înconjurat de pini, cu trandafiri lângă grilajele de protecție, și în interior cu fotolii ce imitau confortul englezesc de la țară, un șemineu, o masă de stejar, un raft cu cărți pe jumătate gol (titlurile erau aproape toate în germană și în franceză, cu toate că era și câte unul în engleză), o masă specială cu un computer cu modem, un divan de tip turcesc care nu se potrivea cu restul mobilierului, o baie cu WC, chiuvetă și chiar un duș cu o perdea dintr-un plastic rezistent.

– Nu stau rău, a spus Espinoza.

Pelletier a preferat să se apropie de o fereastră și să privească peisajul. Departe în munți i s-a părut că vede un oraș. S-ar putea să fie Montreux, și-a spus, sau poate satul de unde au luat taxiul. Lacul, desigur, nu se vedea deloc. Când Espinoza s-a apropiat de fereastră a fost de părere că acele case erau din sat, nicidecum din Montreux. Morini a rămas nemișcat în scaunul lui cu roțile, privind fix ușa.

Când ușa s-a deschis, Morini a fost primul care l-a văzut. Edwin Johns avea părul lins, deși începea să i se rărească în creștet, pielea palidă și nu era prea înalt, dar continua să fie slab. Era îmbrăcat cu un pulover gri pe gât și o haină subțire din piele. Primul lucru asupra căruia i s-a oprit privirea a fost scaunul cu roțile al lui Morini, ceea ce l-a surprins în mod plăcut, de parcă într-adevăr nu se aștepta la această bruscă apariție. Morini, pe de altă parte, n-a putut evita să se uite la brațul lui drept, unde mâna nu exista, și surpriza sa, neplăcută de astă dată, a fost mai mare văzând că de la încheietura hainei, unde ar fi trebuit să fie un gol, ieșea acum o mână, evident de plastic,

dar așa de bine făcută că doar un observator calm și perspicace ar fi fost capabil să-și dea seama că era o mână artificială.

După Johns a intrat o asistentă medicală, nu cea care se ocupase de ei, ci alta, puțin mai tânără și mult mai blondă, care s-a așezat pe un scaun lângă o fereastră și a scos o carte din buzunar, cu multe pagini, și a început să citească fără să-i bage în seamă pe Johns și pe oaspeții lui. Morini s-a prezentat singur ca filolog la Universitatea din Torino și ca admirator al operei lui Johns și apoi și-a prezentat prietenii. Johns, care până atunci a stat în picioare și fără să se miște, le-a întins mâna lui Espinoza și lui Pelletier, care i-au strâns-o cu grijă, și apoi s-a așezat pe un scaun la masă, și a început să-l studieze pe Morini, de parcă în acel pavilion n-ar fi fost decât ei doi.

La început Johns a făcut un ușor efort, aproape imperceptibil, ca să înceapă o conversație. A întrebat dacă Morini cumpărase vreun tablou de-al lui. Răspunsul lui Morini a fost negativ. A spus că nu, apoi a adăugat că tablourile lui Johns erau prea scumpe pentru buzunarul lui. Espinoza a văzut atunci că acea carte de pe care asistenta medicală nu-și desprindea privirea era o antologie a literaturii germane din secolul al XX-lea. I-a făcut semn cu cotul lui Pelletier, și acesta a întrebat-o pe asistenta medicală, mai mult ca să spargă gheața decât din curiozitate, dacă Benno von Archimboldi era printre scriitorii din antologie. În clipa aceea toți au auzit croncănitul sau țipătul unui corb. Asistenta medicală a răspuns afirmativ. Johns a început să se uite cruciș și apoi a închis ochii și și-a trecut mâna ortopedică peste față.

– Cartea este a mea, a spus, eu i-am împrumutat-o.

– De necrezut, a spus Morini, ce întâmplare.

– Dar firește că eu nu am citit-o, nu știu nemțește.

Espinoza l-a întrebat atunci de ce o cumpărase.

– Pentru copertă, a spus Johns. Are pe ea un desen de Hans Wette, un pictor bun. Pe de altă parte, a spus Johns, nu este vorba să crezi sau să nu crezi în întâmplări. Lumea întreagă este o întâmplare. Am avut un prieten care-mi spunea că

greșesc gândind în felul ăsta. Prietenul meu spunea că pentru cineva care călătorește cu trenul lumea nu este o întâmplare, chiar dacă trenul traversează teritorii necunoscute călătorului, teritorii pe care acesta nu le va mai vedea niciodată în viața lui. Nici pentru cel care se scoală la șase dimineața mort de somn ca să meargă la lucru nu este o întâmplare. Pentru cel care nu are altă soluție decât să se scoale și să adauge o durere în plus la durerea acumulată. Durerea se acumulează, spunea prietenul meu, ăsta e un fapt, și cu cât durerea este mai mare cu atât mai mică este întâmplarea.

– De parcă întâmplarea ar fi un lux? a întrebat Morini.

În clipa aceea, Espinoza, care urmărise monologul lui Johns, l-a văzut pe Pelletier lângă asistenta medicală, cu cotul sprijinit de marginea ferestrei în timp ce cu cealaltă mână, cu un gest elegant, o ajuta să caute pagina unde era o povestire de Archimboldi. Asistenta medicală blondă așezată pe scaun cu cartea pe genunchi și Pelletier, în picioare alături de ea, într-o postură oarecum îndrăzneată. Și marginea ferestrei și trandafirii de afară și mai încolo gazonul și copacii și după-amiaza ce înainta printre creste și trecători și stânci singuratice. Umbre care se mișcau în mod imperceptibil înăuntrul pavilionului și creau unghiuri unde înainte nu erau, desene neclare ce apăreau dintr-odată pe pereți, cercuri care se estompau precum exploziile fără sunet.

– Întâmplarea nu este un lux, este cealaltă față a destinului și chiar ceva mai mult, a spus Johns.

– Ce altceva? a întrebat Morini.

– Ceva ce-i scăpa prietenului meu dintr-un motiv simplu și de înțeles. Prietenul meu (poate e o vanitate din partea mea că-l numesc încă așa) credea în umanitate, prin urmare credea în ordine, în ordinea picturii, și în ordinea cuvintelor, căci asta stă la baza picturii. Credea în izbăvire. Și în fond e posibil să fi crezut până și în progres. Întâmplarea, dimpotrivă, este libertatea totală căreia îi suntem sortiți prin propria noastră natură. Întâmplarea nu se supune legilor și, dacă li se supune, noi nu le

cunoaștem. Întâmplarea, dacă îmi permiteți comparația, este ca un Dumnezeu prezent în fiecare secundă pe planeta noastră. Un Dumnezeu neînțeleș cu gesturi neînțelese adresate creaturilor sale neînțelese. În acest uragan, în acea implozie osoasă, se realizează comuniunea. Comuniunea întâmplării cu urmările ei, și comuniunea urmărilor ei cu noi.

În clipa aceea, exact în clipa aceea, Espinoza și de asemenea Pelletier au auzit sau au intuit că Morini îi pune cu voce scăzută întrebarea pe care venise să i-o pună, aplecându-se în față într-o poziție care i-a făcut să creadă că va cădea de pe scaunul cu roțile.

– De ce v-ați mutilat?

Chipul lui Morini părea străbătut de ultimele lumini care se mișcau prin parcul casei de nebuni. Johns l-a ascultat imper-turbabil. După atitudinea lui s-ar fi zis că știa că omul din scaunul cu roțile a venit să-l vadă ca să găsească, la fel ca atâția alții înaintea lui, un răspuns. Atunci Johns a zâmbit și i-a pus și el la rândul lui altă întrebare.

– O să publicați acest interviu?

– Nici vorbă, a spus Morini.

– Atunci ce sens are să mă întrebați așa ceva?

– Vreau să aud ce spuneți dumneavoastră, a murmurat Morini.

Cu un gest care lui Pelletier i s-a părut lent și studiat, Johns a ridicat mâna dreaptă și a ținut-o la câțiva centimetri de față lui Morini.

– Credeți că semănați cu mine? a spus Johns.

– Nu, eu nu sunt un artist, a răspuns Morini.

– Nici eu nu sunt un artist, a spus Johns. Credeți că semănați cu mine?

Morini a clătinat din cap și scaunul său cu roțile de asemenea s-a clătinat. Câteva secunde Johns l-a privit cu un zâmbet ușor schițat pe buzele lui fine și fără sânge.

– De ce credeți că am făcut-o? a întrebat.

– Nu știu, sincer nu știu, a răspuns Morini privindu-l în ochi.

Italianul și englezul erau acum înconjurați de penumbră. Asistentă a făcut gestul de a se scula să aprindă lumina, dar Pelletier și-a dus un deget la buze și n-a lăsat-o. Asistentă s-a așezat din nou. Pantofii ei erau albi. Pantofii lui Pelletier și ai lui Espinoza erau negri. Pantofii lui Morini erau maro. Pantofii lui Johns erau albi și erau făcuți ca să alerge pe distanțe mari, atât pe asfaltul străzilor din oraș, cât și pe câmp. Țasta a fost ultimul lucru pe care l-a văzut Pelletier, culoarea pantofilor și forma lor și nemișcarea lor, înainte ca noaptea să-i cufunde în neantul rece al Alpilor.

– O să vă spun de ce am făcut-o, a zis Johns, și pentru prima dată corpul său n-a mai fost țeapăn și a renunțat la rigiditate și la ținuta dreaptă, marțială și s-a aplecat și s-a apropiat de Morini și i-a spus ceva la ureche.

Apoi s-a ridicat și s-a apropiat de Espinoza și i-a întins mâna, foarte corect, și apoi a făcut același lucru cu Pelletier, după care a ieșit din pavilion și asistentă medicală după el.

Când a aprins lumina, Espinoza le-a atras atenția, că poate nu observaseră, că Johns nu a dat mâna cu Morini nici la începutul, nici la sfârșitul întrevederii. Pelletier a răspuns că el a observat. Morini nu a zis nimic. După puțin timp a venit prima asistentă și i-a însoțit până la ieșire. În timp ce mergeau prin parc le-a spus că un taxi îi aștepta la intrare.

Taxiul i-a dus până la Montreux, unde au rămas peste noapte la Hotel Helvetia. Toți trei erau foarte obosiți și au hotărât să nu mai iasă să cineze. Cu toate astea, după vreo două ore, Espinoza l-a sunat în cameră pe Pelletier și i-a spus că îi era foame, că o să iasă să dea o raită să vadă dacă găsește ceva deschis. Pelletier i-a spus să-l aștepte, că o să meargă și el. Când s-au întâlnit în holul hotelului, Pelletier l-a întrebat dacă îl sunase pe Morini.

– L-am sunat, a spus Espinoza, dar nu răspunde nimeni.

Și-au spus că italianul probabil dormea deja. În noaptea aceea s-au întors târziu la hotel și un pic chercheliți. În dimineața următoare s-au dus să-l ia pe Morini din camera lui, dar nu l-au găsit. Receptionerul de la hotel le-a spus că Piero Morini își anulasese rezervarea și părăsise hotelul la ora douăsprezece noaptea (în timp ce Pelletier și Espinoza mâncau într-un restaurant italian); așa apărea pe computer. Coborâse la recepție la ora aceea și ceruse să i se cheme un taxi.

– A plecat la douăsprezece noaptea? Unde?

Firește că receptionerul nu știa.

În dimineața aceea, după ce au fost siguri că Morini nu se afla în nici un spital din Montreux și nici din împrejurimi, Pelletier și Espinoza au plecat cu trenul până la Geneva. De la aeroportul din Geneva au sunat acasă la Morini, la Torino. Le-a răspuns doar robotul, pe care amândoi l-au înjurat cât au putut. După care fiecare a plecat cu avionul, la el acasă.

Îndată ce a ajuns la Madrid, Espinoza l-a sunat pe Pelletier. Acesta, care sosise de o oră acasă, i-a spus că nu are nici o veste despre Morini. În ziua aceea, atât Espinoza, cât și Pelletier i-au lăsat italianului în robot scurte mesaje din ce în ce mai resemnate. A doua zi au început să se enerveze cu adevărat și chiar au cochetat cu ideea de a lua un avion până la Torino, și în cazul în care nu-l găseau pe Morini, să lase situația pe mâna poliției. Dar n-au vrut să se grăbească, nici să devină ridicoli, și n-au făcut nimic.

A treia zi a fost la fel ca a doua: l-au sunat pe Morini, s-au sunat între ei, s-au gândit în fel și chip ce pot face, s-au gândit la sănătatea psihică a lui Morini, la gradul său incontestabil de seriozitate și de bun-simț, și n-au făcut nimic. A patra zi Pelletier a sunat direct la Universitatea din Torino. A vorbit cu un tânăr austriac care lucra temporar la catedra de germană. Austriacul habar n-avea unde putea fi Morini. I-a cerut să o cheme la telefon pe secretara de la catedră. Austriacul i-a spus că secretara ieșise să-și ia micul dejun și încă nu s-a întors. Pelletier l-a sunat imediat pe Espinoza și i-a povestit cu lux de

amănunte convorbirea telefonică. Espinoza i-a spus să-l lase pe el să-și încerce norocul.

De astă dată n-a răspuns la telefon austriacul, ci un student la filologie germană. Cu toate astea, studentul nu vorbea foarte bine germană, drept pentru care Espinoza a început să vorbească în italiană cu el. A întrebat dacă secretara s-a întors. Studentul i-a răspuns că era singur, că, pesemne, toți se duseseră să-și ia micul dejun, și că nu era nimeni la catedră. Espinoza a vrut să știe la ce oră se lua micul dejun la Universitatea din Torino și cât timp dura acesta. Studentul n-a înțeles italiana stâlcită vorbită de Espinoza și acesta a trebuit să repete întrebarea, devenind un pic agresiv.

Studentul i-a spus că el, de exemplu, nu mânca niciodată dimineața, dar asta nu înseamnă nimic, că fiecare persoană are gusturi diferite. Înțelegea sau nu înțelegea?

– Înțeleg, a spus Espinoza scrâșnind din dinți, dar trebuie să vorbesc cu o persoană responsabilă de la catedră.

– Vorbiți cu mine, a spus studentul.

Atunci Espinoza l-a întrebat dacă doctorul Morini lipsise de la vreo oră de-a lui.

– Să văd, stați să mă gândesc, a spus studentul.

Și apoi Espinoza a auzit că cineva, studentul chiar, murmură Morini... Morini... Morini, cu un glas ce nu părea al lui, ci mai degrabă glasul unui vrăjitor, sau mai concret, al unei vrăjitoare, al unei ghicitoare din epoca Imperiului Roman, un glas ce se auzea ca prelingerea apei unei fântâni de bazalt ce creștea și dădea pe dinafară cu un zgomot asurzitor, zgomotul a mii de glasuri, vuietul unui mare râu ieșit din matcă în care se află, înscris, destinul tuturor glasurilor.

– Ieri a avut o oră și n-a venit, a spus studentul după ce s-a gândit.

Espinoza i-a mulțumit și a închis. După-amiaza a sunat încă o dată la Morini acasă și apoi la Pelletier. Nu i-a găsit pe nici unul și s-a resemnat să lase fiecăruia câte un mesaj pe robot. Apoi a început să se gândească. Dar gândurile lui ajungeau

doar la ceea ce se petrecuse, strict la trecut, trecutul care în mod iluzoriu e aproape prezent. Și-a amintit de vocea robotului lui Morini, adică chiar înregistrarea vocii lui Morini care spunea concis, dar politicos că acela era numărul lui Piero Morini și că să lase un mesaj, și vocea lui Pelletier care în loc să spună că acela e numărul lui Pelletier repeta propriul lui număr, ca să nu existe nici un dubiu, și apoi cerea celui care suna să-și spună numele și să-și lase numărul de telefon cu vaga promisiune că-l va suna.

În noaptea aceea, Pelletier l-a sunat pe Espinoza și au hotărât de comun acord, după ce și-au risipit reciproc gândurile negre care pluteau asupra lor, să mai aștepte câteva zile, să nu se lase pradă unei isterii de două parale și să-și amintească mereu că, orice ar face, Morini era liber s-o facă și că în acel moment ei nu puteau (nici nu trebuiau) să întreprindă nimic ca să evite acest lucru. În noaptea aceea, pentru prima dată după ce s-au întors din Elveția, au putut dormi liniștiți.

În dimineața următoare, amândoi au plecat la treburile lor cu trupul odihnit și sufletul senin, cu toate că la ora unsprezece, cu puțin înainte de a ieși cu niște colegi să mănânce de prânz, Espinoza n-a rezistat și a sunat din nou la catedra de germană de la Universitatea din Torino, cu același rezultat zadarnic cunoscut deja. Mai târziu, Pelletier l-a sunat de la Paris ca să-l consulte dacă ar fi bine sau nu s-o pună la curent pe Norton.

Au pus în cumpănă toate argumentele și au hotărât să păstreze intimitatea lui Morini în spatele unui vâl de tăcere, cel puțin până vor afla ceva mai concret în legătură cu el. Două zile mai târziu, aproape din reflex, Pelletier a sunat la apartamentul lui Morini și de astă dată cineva a ridicat receptorul. Primele cuvinte ale lui Pelletier au exprimat uimirea la auzul vocii prietenului său la celălalt capăt al firului.

– Nu e posibil, a strigat Pelletier, cum e posibil, e imposibil.

Glasul lui Morini se auzea la fel ca întotdeauna. Apoi au venit felicitările, ușurarea, trezirea dintr-un vis nu numai urât, ci

și de neînțeles. În timpul convorbirii Pelletier i-a spus că trebuia să-l anunțe pe Espinoza imediat.

– N-o să te miști de acolo? a întrebat înainte de a închide.

– Unde vrei să mă duc? a spus Morini.

Dar Pelletier nu l-a sunat pe Espinoza, ci și-a pus un pahar de whisky și s-a dus la bucătărie și apoi la baie și apoi în birou, lăsând aprinse toate luminile din casă. Doar după aceea l-a sunat pe Espinoza și i-a povestit că l-a găsit pe Morini sănătos și bine mersi și că tocmai vorbise cu el la telefon, dar că acum nu mai putea să vorbească. După ce a închis, a băut alt whisky. După jumătate de oră, l-a sunat Espinoza de la Madrid. Într-adevăr, Morini se simțea bine. N-a vrut să spună unde a fost toate zilele acelea. A spus că avea nevoie de odihnă. Să-și pună în ordine ideile. După părerea lui Espinoza, care nu voise să-l agaseze cu întrebările, Morini dădea impresia că voia să ascundă ceva. De ce? Espinoza nu avea nici cea mai vagă idee.

– În realitate știm foarte puține despre el, a spus Pelletier, care începea să se sature de Morini, de Espinoza și de telefon.

– L-ai întrebat cum se simte cu sănătatea? a spus Pelletier.

Espinoza a spus că da și că Morini l-a asigurat că se simțea perfect.

– Deci nu mai putem face nimic, a conchis Pelletier pe un ton trist care nu i-a trecut neobservat lui Espinoza.

Puțin după aceea au închis și Espinoza a luat o carte și a încercat să citească, dar n-a putut.

Atunci Norton le-a spus, în timp ce angajatul sau proprietarul galeriei scotea și punea rochii pe umerase, că în zilele acelea când a dispărut, Morini a fost la Londra.

– Primele două zile a stat singur, fără să-mi telefoneze nici măcar o singură dată.

Când l-am văzut mi-a spus că se dusesese la muzee și că umblase fără o țintă precisă prin cartierele necunoscute ale orașului, cartiere pe care și le amintea vag din povestirile lui Chesterton, dar că nimic nu mai avea vreo legătură cu Chesterton deși

umbra părintelui Brown mai dăinuia în ele, nu în mod sacru, a spus Morini, vrând parcă să elimine orice dramatism din hoinăreala lui solitară prin oraș, dar adevărul e că ea și-l imagina mai curând închis în hotel, cu perdelele date la o parte, uitându-se ore întregi la peisajul jalnic al unor clădiri văzute din spate și citind. Apoi a sunat-o și a invitat-o la masă.

Firește că Norton s-a bucurat auzindu-l și știind că se află în oraș și la ora potrivită a apărut la recepție, unde Morini o aștepta în scaunul său cu rotile, cu un pachet pe genunchi, privind cu răbdare și dezinteres vânzoleala de clienți și vizitatori care se agitau în holul hotelului cu seturile de geamantane, fețe obosite, dăre de parfum care urmau corpurile ca niște meteoriți, ținuta țeapănă și îndatoritoare a băieților de serviciu, cearcănele filosofice ale șefului sau ale suplinitorului de la recepție însoțit întotdeauna de vreo doi subalterni care emanau prospețime, aceeași prospețime gata să se sacrifice pe care o degajau (sub formă de hohote fantomă) unele tinere și pe care Morini, din delicatețe, prefera să n-o vadă. Când a venit Norton s-au dus la un restaurant din Notting Hill, un restaurant brazilian și vegetarian pe care ea abia îl descoperise.

Când Norton a aflat că Morini era deja de două zile la Londra, l-a întrebat ce naiba făcuse și de ce dracu' n-o sunase. Morini i-a povestit atunci de Chesterton, i-a spus că se plimbase, a lăudat grija primăriei pentru circulația handicapaților, spre deosebire de Torino, un oraș plin de obstacole pentru scaunele cu rotile, a spus că intrase prin câteva anticariate, cum-părase câteva exemplare fără să precizeze ce anume, a spus că vizitase casa lui Sherlock Holmes, Baker Street era una din străzile lui preferate, o stradă care pentru el, un italian de vârstă mijlocie, cult, beteag și cititor de romane polițiste, se afla în afara timpului sau dincolo de timp, cu drag (deși cuvântul nu este drag, ci măiestrit) conservată în paginile doctorului Watson. După aceea s-au dus acasă la Norton și atunci Morini i-a dat cadoul pe care i-l cumpărase, o carte despre Brunelleschi,

cu excelente fotografii făcute de patru fotografi de naționalități diferite cu aceleași clădiri ale marelui arhitect al Renașterii.

– Sunt interpretări, a spus Morini. Cel mai bun este francezul, a zis. Cel mai puțin îmi place americanul. Prea pompos. Prea dornic să-l descopere pe Brunelleschi. Să *fie* Brunelleschi. Neamțul nu-i rău, dar cel mai bun, cred, e francezul, o să-mi spui ce părere ai tu.

Cu toate că nu văzuse niciodată cartea, cu o hârtie și o finisare care erau în sine o bijuterie, lui Norton i se părea ceva cunoscut. În ziua următoare s-au întâlnit în fața unui teatru. Morini avea două bilete, pe care le cumpărase la hotel, și au văzut o comedie proastă, vulgară, care i-a făcut să râdă, pe Norton mai mult decât pe Morini, pentru că el pierdea sensul unor fraze spuse în argou londonez. Seara au cinat împreună și când Norton a vrut să știe ce a făcut Morini în ziua aceea, acesta i-a mărturisit că vizitase Kensington Gardens și Grădinile italiene din Hyde Park și se plimbase aiurea, deși Norton, fără să știe de ce, și-l imagina mai degrabă stând liniștit în parc, întinzându-și gâtul uneori după ceva ce nu vedea bine, de cele mai multe ori cu ochii închiși, făcându-se că doarme. În timpul mesei, Norton i-a explicat ceea ce nu înțelesese din comedie. Abia atunci Morini și-a dat seama că respectiva comedie era mai proastă decât a crezut. Totuși, stima lui pentru munca actorilor a crescut foarte mult și întors la hotel, în timp ce se dezbrăca, înainte de a se da jos din scaunul cu rotile, în fața televizorului ce-i oglindea pe el și încăperea ca pe niște figuri spectrale ale unei piese de teatru pe care prudența și teama n-o recomandau să fie pusă în scenă niciodată, a ajuns la concluzia că nici măcar nu a fost așa de proastă comedia, că și el a râs, că actorii erau buni, scaunele comode, biletele nu excesiv de scumpe.

În ziua următoare, i-a spus lui Norton că trebuie să plece. Norton l-a dus la aeroport. În timp ce așteptau, Morini, pe un ton de conversație, a zis că el crede că știe de ce și-a amputat Johns mâna dreaptă.

– Care Johns? a spus Norton.

– Edwin Johns, pictorul pe care mi l-ai descoperit tu, a spus Morini.

– Ah, Edwin Johns, a spus Norton. De ce?

– Pentru bani, a spus Morini.

– Pentru bani?

– Fiindcă el credea în investiții, în circulația capitalului, cine nu investește nu câștigă, chestii de-astea.

Norton a făcut o figură ca unul care se gândește de două ori înainte de-a vorbi și apoi a spus: s-ar putea.

– A făcut-o pentru bani, a spus Morini.

După aceea Norton l-a întrebat (pentru prima dată) despre Pelletier și Espinoza.

– Aș prefera să nu știe că am fost aici, a spus Morini.

Norton l-a privit interogativ și a spus să nu-și facă griji, că o să-i păstreze secretul. Apoi l-a întrebat dacă o să o sune când ajunge la Torino.

– Bineînțeles, a spus Morini.

O stewardesă a venit să le spună ceva și după câteva minute s-a îndepărtat zâmbind. Pasagerii de la rând au început să avanseze. Norton l-a sărutat pe Morini pe obraz și a plecat.

Înainte de a părăsi galeria, cu capetele plecate, duși pe gânduri, proprietarul și unicul angajat al acesteia le-au spus că foarte curând localul o să se închidă. Cu o rochie de lamé sub braț, le-a spus că acea casă, în care era galeria, fusese a bunicii sale, o doamnă foarte demnă și în vârstă. După moartea bunicii casa a rămas moștenire celor trei nepoți ai ei, teoretic în părți egale. Dar pe atunci el, care era unul dintre nepoți, trăia în Caraibe, unde în afară de faptul că a învățat să prepare cocktailuri Margarita făcea și o muncă de informații și spionaj. Din toate punctele de vedere era un fel de dispărut. Un spion hippy cu obiceiuri mai curând vicioase, astea au fost cuvintele lui. Când s-a întors în Anglia, s-a trezit că verii lui ocupaseră toată casa. De atunci a început să se judece cu ei. Dar avocații costau scump și până la urmă a trebuit să se mulțumească doar cu

trei camere, unde și-a deschis galeria de artă. Dar afacerea nu funcționa, nu vindea nici tablouri, nici haine uzate, și puțini veneau să bea cocteilurile sale. Cartierul acesta este prea șic pentru clienții mei, a spus, acum galeriile sunt în fostele cartiere muncitorești reconstruite, barurile în circuitul tradițional al barurilor și lumea de pe-aici nu cumpără haine uzate. Când Norton, Pelletier și Espinoza se ridicaseră și se pregăteau să coboare scara de metal care ducea la stradă, proprietarul galeriei le-a spus că, pe lângă asta, în ultimul timp a început să-i apară fantoma bunicii. Mărturisirea aceasta le-a trezit interesul lui Norton și însoțitorilor săi.

Ați văzut-o? l-au întrebat. Am văzut-o, a spus proprietarul galeriei, la început auzeam doar zgomote necunoscute, ca de apă sau de apă care se scurge. Niște zgomote pe care înainte nu le-am auzit niciodată în casa asta, deși, împărțind-o ca să vin-dem apartamentele și, prin urmare, instalând băi noi, vreo cauză logică poate că ar fi explicat zgomotele, cu toate că niciodată înainte nu le auzisem. Dar după zgomote au venit gemetele, niște vaiete care nu prea erau de durere, ci mai degrabă de uimire și frustrare, de parcă fantoma bunicii ar fi umblat prin fosta sa casă și n-ar mai fi recunoscut-o, transformată cum era în mai multe case mai mici, cu pereți de care ea nu-și amintea și mobile moderne care ei probabil i se păreau vulgare și oglinzi unde înainte niciodată n-au fost oglinzi.

Uneori proprietarul era așa de deprimat, că rămânea să doarmă în magazin. Firește că nu era deprimat din cauza zgomotelor sau a gemetelor fantomei, ci pentru că afacerea îi mergea prost, era în pragul falimentului. În nopțile acelea a putut auzi pașii foarte clar, gemetele bunicii sale, care umbla prin apartamentul de sus de parcă n-ar fi înțeles nimic nici din lumea morților, nici din cea a viilor. Într-o noapte, înainte de a închide galeria, a văzut-o reflectată în singura oglindă care se afla într-un colț, o veche oglindă victoriană în care te vedeai întreg, instalată acolo pentru clientele care-și probau rochiile. Bunica lui se uita la unul dintre tablourile de pe perete și apoi

își muta privirea la hainele de pe umerașe și se mai uita, ca și cum asta ar fi fost culmea, și la cele două mese din încăpere.

Expresia ei era de oroare, a spus proprietarul. Aia fusese prima și ultima oară când a văzut-o, deși din când în când o auzea din nou umblând prin apartamentele de deasupra, unde cu siguranță trecea prin pereții care înainte nu existau. Când Espinoza l-a întrebat de ce natură fusese fosta lui muncă în Caraibe, proprietarul a zâmbit cu tristețe și l-a asigurat că nu este nebun, așa cum ar fi putut crede oricine. Fusese spion, le-a spus, la fel cum alții lucrează la impozite sau în vreun birou de contabilitate. Cuvintele proprietarului galeriei, fără să poată spune de ce, i-au întristat foarte mult.

În timpul unui seminar la Toulouse l-au cunoscut pe Rodolfo Alatorre, un tânăr mexican printre ale cărui lecturi foarte diferite figura și opera lui Archimboldi. Mexicanul, care avea o bursă pentru creație și își petrecea timpul străduindu-se, pe cât se pare în van, să scrie un roman modern, a asistat la câteva conferințe, după care s-a prezentat el însuși lui Norton și lui Espinoza, care l-au trimis la plimbare fără menajamente, și apoi lui Pelletier, care l-a ignorat în mod suveran, fiindcă Alatorre nu se diferenția cu nimic de hoarda tinerilor universitari europeni plicticoși care mișunau în jurul apostolilor lui Archimboldi. Spre marea lui rușine, Alatorre nici măcar nu vorbea germana, ceea ce îl descalifica din start. Seminarul de la Toulouse, pe de altă parte, a fost un succes de public și prin acea faună de critici și specialiști care se cunoșteau de la congresele anterioare și care, cel puțin aparent, păreau fericiți că se văd din nou și dornici să continue vechi discuții, așa că mexicanul nu avea altceva de făcut decât să se întoarcă acasă, ceea ce nu voia să facă deoarece casa lui era o cămăruță de student anostă unde nu-l așteptau decât cărțile și manuscrisele lui, sau să stea într-un colț și să zâmbească în dreapta și-n stânga prefăcându-se că e absorbit de probleme de natură filosofică, ceea ce a și făcut până la urmă. Această poziție, sau această luare de

poziție, i-a permis totuși să-l vadă pe Morini, care, retras în scaunul său cu roțile și răspunzând distrat la salutarile celorlalți, părea sau așa i se părea lui Alatorre, la fel de neajutorat ca el însuși. La puțin timp după ce se prezentase lui Morini, mexicanul și italianul hoinăreau pe străzile din Toulouse.

Mai întâi au vorbit despre Alfonso Reyes, pe care Morini îl cunoștea așa și-așa, și apoi despre Sor Juana, pe care Morini n-o putea uita din cartea aceea scrisă de Morino, acel Morino părând să fie chiar el însuși, unde se descriau rețetele acelea de bucătărie ale călugăriței mexicane. Apoi au vorbit despre romanul lui Alatorre, romanul pe care se gândea să-l scrie și singurul roman pe care îl scrisese, despre viața unui tânăr mexican la Toulouse, despre zilele de iarnă care deși erau scurte se făceau interminabil de lungi, despre puținii prieteni francezi pe care-i avea (bibliotecare, un alt bursier de naționalitate peruană pe care-l vedea doar din când în când, un chelner dintr-un bar a cărui idee despre Mexic lui Alatorre i se părea pe jumătate bizară, pe jumătate jignitoare), despre prietenii pe care-i lăsase în DF și cărora, zilnic, le scria e-mailuri cu același subiect despre romanul său în curs și despre melancolie.

Unul dintre acei prieteni din DF, din spusele lui Alatorre, și a zis asta cu inocență, cu acea fărâmbă de fanfaronadă un pic șmecherească a scriitorășilor, îl cunoscuse *nu de mult* pe Archimboldi.

La început Morini, care nu era prea atent la ce spunea și se lăsa târât prin locurile pe care Alatorre le considera demne de interes, și într-adevăr, fără să fie puncte turistice obligatorii, erau cu adevărat interesante, de parcă vocația secretă și autentică a lui Alatorre, mai mult decât de romancier, era de ghid turistic, a crezut că mexicanul, care de altminteri citise doar două romane ale lui Archimboldi, își dădea importanță sau el îl înțelesese greșit sau nu știa că Archimboldi era dispărut dintotdeauna.

Istoria pe care i-a povestit-o Alatorre, pe scurt, era aceasta: prietenul său, un eseist și romancier și poet care se numea

Almendo, un tip cam de patruzeci și ceva de ani, mai cunoscut între prieteni cu porecla Porcul, primise un telefon la miezul nopții. Porcul, după ce a vorbit câteva clipe în germană, s-a îmbrăcat și a plecat cu mașina la un hotel din apropierea aeroportului din Ciudad de México. Deși nu era un trafic intens la ora aceea, a ajuns la hotel după ora unu noaptea. În holul hotelului a întâlnit un recepționar și un polițist. Porcul a scos o legitimație de înalt funcționar al guvernului și apoi a urcat cu polițistul la una dintre camerele de la etajul al treilea. Aici mai erau doi polițiști și un neamț bătrân care stătea pe pat, nepieptănat, îmbrăcat cu un tricou gri și blugi, desculț, ca și cum ar fi dormit când veniseră polițiștii. S-ar părea că neamțul, gândi Porcul, dormea îmbrăcat. Un polițist se uita la televizor. Celălalt fuma sprijinit de perete. Polițistul care venise cu Porcul a închis televizorul și le-a spus să-l urmeze. Polițistul care stătea sprijinit de perete a cerut explicații, dar cel care a venit cu Porcul i-a spus să-și țină gura. Înainte ca polițiștii să iasă din cameră Porcul a întrebat, în germană, dacă i-au furat ceva. Bătrânul a spus că nu. Voiau bani, dar n-au furat nimic.

– Asta e foarte bine, a spus Porcul în germană, s-ar părea că lucrurile se aranjează.

Apoi i-a întrebat pe polițiști de la ce sector de poliție sunt și i-a lăsat să plece. După ce polițiștii au plecat, Porcul s-a așezat lângă televizor și i-a spus că-i pare rău. Bătrânul neamț s-a ridicat de pe pat fără să spună nimic și s-a dus la baie. Era uriaș, i-a scris Porcul lui Alatorre. Avea aproape doi metri. Sau un metru și nouăzeci și cinci. În orice caz, uriaș și neajutorat. Când bătrânul a ieșit din baie a văzut că acum era încălțat și l-a întrebat dacă i-ar plăcea să iasă să dea o raită prin DF sau să bea ceva.

– Dacă vă e somn, a adăugat, spuneți-mi și plec imediat.

– Avionul meu pleacă la șapte dimineața, a spus bătrânul.

Porcul s-a uitat la ceas, era trecut de ora două, și n-a știut ce să spună. El, ca și Alatorre, nu prea știa mare lucru despre scrierile literare ale bătrânului, cărțile lui traduse în spaniolă se publicau în Spania și ajungeau târziu în Mexic. Cu trei ani în

urmă, când conducea o editură, înainte de a deveni unul dintre responsabili cu cultura ai guvernului, a încercat să publice *Lumea interlopă a Berlinului*, dar drepturile le avea deja o editură din Barcelona. Se întreba cum, cine îi dăduse bătrânului numărul lui de telefon. Doar punându-și întrebarea, o întrebare la care nu se gândea să răspundă în nici un fel, s-a simțit fericit, l-a cuprins o fericire care într-un anumit fel îl reconfirma ca persoană și ca scriitor.

– Putem ieși, a spus, de acord.

Bătrânul și-a pus o jachetă de piele peste tricoul gri și l-a urmat. L-a dus la piața Garibaldi. Când au ajuns nu era multă lume, majoritatea turiștilor se întorseseră la hotelurile lor și rămăseseră doar bețivii și noctambulii, oameni care se duceau să cineze, grupuri de *mariachi* care vorbeau despre ultimul meci de fotbal. Pe la colțurile străzilor care dădeau în piață se strecurau umbre care uneori se opreau și-i priveau atent. Porcul și-a pipăit pistolul pe care-l lua cu el de când lucra la guvern. Au intrat într-un bar și Porcul a cerut turte de porumb cu carne. Bătrânul a băut tequila, iar el s-a mulțumit cu o bere. În timp ce bătrânul mânca, Porcul se gândea la cum se schimbă viața. Cu aproape zece ani în urmă, dacă el ar fi intrat în barul acela și ar fi început să vorbească în germană cu un bătrân lungan ca ăsta, s-ar fi găsit vreunul care să-l insulte sau să se simtă, din cine știe ce motive neobișnuite, ofensat. Încăierarea inevitabilă, atunci, s-ar fi terminat cu Porcul cerându-și scuze sau dând explicații sau invitându-i la un pahar. Acum nimeni nu se mai lua de el, de parcă faptul că avea un pistol sub cămașă sau că ocupa un post în guvern ar fi fost o aureolă sfântă pe care bătaușii și bețivii erau în stare s-o vadă de departe. Ale dracu' jigodii lașe, se gândea Porcul. Mă miros, mă miros, și se cacă în pantaloni. După aceea a început să se gândească la Voltaire (de ce Voltaire, bețivilor?), și apoi la o veche idee ce i se învârtea de mai mult timp prin cap, ideea de a cere un post de ambasador în Europa, sau cel puțin de atașat cultural, deși cu câte relații avea el ar fi putut cel puțin să-l numească ambasador. Necazul era că la o ambasadă ar avea

doar un salariu, cel de ambasador. În timp ce neamțul mânca, Porcul puna în balanță toate avantajele și dezavantajele pe care i le-ar oferi absența din Mexic. Între avantaje se afla fără îndoială faptul că ar fi putut să-și reia munca de scriitor. Îl tenta ideea de a trăi în Italia sau în apropiere de Italia și de a sta mai mult timp în Toscana și la Roma ca să scrie eseuri despre Piranesi și închisorile lui imaginare, pe care el le vedea extrapolate mai degrabă în imaginarul și în iconografia câtorva închisori mexicane, decât în închisorile mexicane. Între dezavantaje se afla, fără îndoială, depărtarea fizică de putere. Niciodată nu e bine să te îndepărtezi de putere, acest lucru l-a descoperit de timpuriu, înainte de a ajunge practic la putere, când conducea editura care a încercat să-l publice pe Archimboldi.

– Auziți, i-a spus dintr-odată, nu se spunea că pe dumneavoastră nu v-a văzut nimeni niciodată?

Bătrânul s-a uitat la el și i-a zâmbit politicos.

În aceeași seară, după ce Pelletier, Espinoza și Norton au ascultat din nou din gura lui Alatorre istoria neamțului, l-au sunat la telefon pe Almendro, alias Porcul, care a fost de acord să-i relateze lui Espinoza ceea ce în linii generale le povestise Alatorre. Legătura dintre acesta și Porcul era, într-un fel, legătura dintre maestru și discipol, o legătură între fratele mai mare și fratele mai mic, de fapt Porcul fusese cel care-i obținuse lui Alatorre bursa la Toulouse, ceea ce într-un fel arăta în ce măsură își aprecia Porcul frățiorul, căci el avea puterea de a obține burse mai importante și în locuri cu mai mult prestigiu, ca să nu mai vorbim de un post de atașat cultural la Atena sau Caracas, care fără să fie cine știe ce era totuși ceva și Alatorre i-ar fi mulțumit din suflet, cu toate că, la drept vorbind, nu i-a căzut rău nici bursa la Toulouse. Data viitoare, era convins, Porcul va fi mai generos cu el. Almendro, la rândul lui, nu împlinise încă cincizeci de ani și opera sa, în afara frontierei DF-ului, era incomensurabil de necunoscută. Însă în DF, și în unele universități americane, trebuie să recunoaștem, numele

său era familiar, chiar foarte familiar. Așadar, cum a aflat Archimboldi, presupunând că bătrânul acela era cu adevărat Archimboldi și nu un glumeț, numărul lui de telefon? Porcul credea că i-l dăduse editoarea lui din Germania, doamna Bubis. Espinoza l-a întrebat, nu fără o anumită doză de perplexitate, dacă el o cunoștea pe această faimoasă doamnă.

– Bineînțeles, a spus Porcul, am fost la o festivitate la Berlin, o sărbătoare națională culturală împreună cu câțiva editori germani și acolo i-am fost prezentat.

„Ce dracu’ e o festivitate culturală?“, scrisese Espinoza pe o hârtie pe care o văzuseră cu toții, dar numai Alatorre, căruia îi era adresată, a reușit s-o descifreze.

– Probabil i-am dat cartea mea de vizită, a spus Porcul, cea din DF.

– Și pe cartea de vizită era și numărul dumneavoastră de telefon de acasă.

– Așa e, a spus Porcul. Probabil i-am dat cartea mea de vizită A, pe cartea mea de vizită B este doar numărul de telefon de la birou. Și pe cartea de vizită C este doar numărul de telefon al secretarei mele.

– Înțeleg, a spus Espinoza înarmându-se cu răbdare.

– Pe cartea de vizită D nu scrie nimic altceva decât numele, este în alb, a spus Porcul râzând.

– Aha, a spus Espinoza, pe cartea de vizită D e doar numele dumneavoastră.

– Așa-i, a spus Porcul, doar numele meu și atât. Nici un număr de telefon, nici profesia, nici unde locuiesc, nimic, înțelegeți?

– Înțeleg, a spus Espinoza.

– Și ea probabil i-a dat-o lui Archimboldi, a spus Espinoza.

– Exact, a zis Porcul.

Până la cinci dimineața a stat Porcul cu neamțul bătrân. După ce a mâncat (bătrânului îi era foame și a mai cerut turte și tequila, în timp ce Porcul își lăsa capul în jos ca un struț

meditând la melancolie și tristețe), au ieșit să dea o raită prin împrejurimile din Zócalo¹, unde au văzut piața și ruinele aztece care apăreau ca florile pe un teren plin de buruieni, după cum spunea Porcul, flori de piatră printre alte flori de piatră, o dezordine care cu siguranță nu ducea la nimic bun, doar la mai multă dezordine, a zis Porcul, în timp ce el și neamțul mergeau pe străzile ce mărgineau Zócalo, până la piața Santo Domingo, unde ziua, pe sub arcade, se instalau scribii, cu mașinile lor de scris, ca să redacteze scrisori sau cereri oficiale sau petiții judecătorești. Apoi au fost să vadă monumentul El Ángel de la Independencia de pe bulevardul De la Reforma, dar în noaptea aceea El Ángel nu era luminat și Porcul, în timp ce se învârteau în jurul piațetei, n-a putut decât să i-l descrie neamțului, care se uita în sus prin geamul deschis al mașinii.

La cinci dimineața s-au întors la hotel. Porcul a așteptat în hol, fumând o țigară. Când bătrânul a ieșit din lift ducea un geamantan și era îmbrăcat cu același tricou gri și cu blugi. Bulevardele care duceau la aeroport erau goale și Porcul a trecut câteva semafoare pe roșu. A încercat să caute un subiect de conversație, dar a fost imposibil. Îl întrebase în timp ce mânca dacă mai fusese în Mexic, și bătrânul i-a spus că nu, ceea ce i s-a părut ciudat fiindcă aproape toți scriitorii europeni au fost în Mexic. Dar bătrânul a spus că era prima dată că vine. Aproape de aeroport s-au înmulțit mașinile și traficul n-a mai fost așa de fluid. Când au intrat în parcare bătrânul a vrut să-și ia rămas-bun, dar Porcul a insistat să-l însoțească.

– Dați-mi geamantanul, i-a spus.

Geamantanul avea roți și nu era greu. Bătrânul zbura din DF până la Hermosillo.

– Hermosillo? a spus Espinoza, pe unde vine asta?

– În statul Sonora, i-a spus Porcul. Este capitala statului Sonora, în nord-estul Mexicului, la granița cu Statele Unite.

– Și ce faceți la Sonora? l-a întrebat Porcul.

1. Monumentală piață din centrul capitalei mexicane.

Bătrânul a dat din cap o clipă înainte de a răspunde, ca și cum uitase să vorbească.

– Mă duc să-l cunosc, a spus.

Cu toate că Porcul nu era sigur. Poate a spus să-l descopăr, nu să-l cunosc.

– Hermosillo? a întrebat Porcul.

– Nu, Santa Teresa, a spus bătrânul. Îl cunoașteți?

– Nu, a spus Porcul, am fost de vreo două ori la Hermosillo, am ținut niște conferințe despre literatură, demult, dar la Santa Teresa n-am fost niciodată.

– Cred că e un oraș mare, a spus bătrânul.

– Da, este mare, a spus Porcul, are fabrici și are și probleme. Nu cred că e un loc frumos.

Porcul și-a scos legitimația și a putut să-l însoțească pe bătrân până la poarta de îmbarcare. Înainte de a se despărți, i-a dat o carte de vizită. O carte de vizită A.

– Dacă aveți vreo problemă, știți unde mă găsiți, a spus.

– Mulțumesc, a spus bătrânul.

Apoi și-au dat mâna și nu l-a mai văzut niciodată.

Au hotărât să nu mai spună nimănui ce aflaseră. Să-ți ții gura, au considerat, nu însemna să trădezi pe nimeni, ci să procedezi cu prudența și discreția necesare cerute de situație. Au ajuns repede la convingerea că era mai bine să nu dea încă speranțe false. Din spusele lui Borchmeyer, anul acela numele lui Archimboldi se afla din nou printre candidații la Premiul Nobel. Cu un an înainte se pomenise de asemenea numele lui în legătură cu premiul. Speranțe false. Dieter Hellfeld spunea că un membru al academiei suedeze, sau secretarul unui membru al academiei, intrase în legătură cu editoarea acestuia ca s-o tatoneze în legătură cu atitudinea scriitorului în cazul în care ar fi fost premiat. Ce putea să spună un om de peste optzeci de ani? Ce importanță mai avea un Nobel pentru un om de peste optzeci de ani, fără familie, fără urmași, fără un chip cunoscut?

Doamna Bubis a spus că el ar fi încântat. Probabil, fără să întrebe pe nimeni, gândindu-se la cărțile care s-ar fi vândut. Dar baroneasa își făcea probleme pentru cărțile care se vindeau, pentru cărțile care se strângeau în depozitele editurii Bubis din Hamburg? Nu, cu siguranță că nu, a spus Dieter Hellfeld. Baroneasa avea aproape nouăzeci de ani și nu-i păsa de situația depozitului. Călătorea mult, Milano, Paris, Frankfurt. Uneori o puteai vedea stând de vorbă cu doamna Sellerio la standul editurii Bubis din Frankfurt. Sau la ambasada germană din Moscova, îmbrăcată cu un costum Chanel și doi poeți ruși într-o parte și în alta, vorbind despre Bulgakov și despre frumusețea (incomparabilă!) a râurilor rusești toamna, înainte de căderea înghețului. Uneori, a spus Pelletier, s-ar părea că doamna Bubis a uitat de existența lui Archimboldi. Asta, în Mexic, este cel mai normal lucru, a spus tânărul Alatorre. Oricum, după cum spune Schwarz, e posibil, dat fiind că este pe lista favoriților. Și poate că academicienilor suedezi le-ar plăcea o anumită schimbare. Un veteran, un dezertor din al Doilea Război Mondial care continuă să fugă, o aducere aminte pentru Europa în vremuri agitate. Un scriitor de stânga pe care îl respectau până și situaționiștii¹. Un tip care nu pretindea să concilieze ireconciliabilul, ceea ce acum este la modă. Imaginează-ți, a spus Pelletier, Archimboldi câștigă Premiul Nobel și exact în momentul ăla apărem noi, de mână cu Archimboldi.

Nu s-au gândit ce treabă avea Archimboldi în Mexic. Pentru ce ar face o călătorie într-o țară necunoscută o persoană care are peste optzeci de ani? Un interes brusc? Nevoia de a vedea cu ochii lui locurile unde se va desfășura acțiunea unei viitoare cărți? Era puțin probabil, au argumentat, între altele

1. Adepți ai situaționismului și ai Internaționalei Situaționiste (1957–1972). Organizație de artiști și intelectuali revoluționari ale căror obiective erau desființarea societății bazate pe clase și a ideologiei contemporane a civilizației occidentale.

pentru că cei patru credeau că Archimboldi nu va mai scrie alte cărți.

În mod tacit au înclinat pentru răspunsul cel mai ușor, dar și cel mai trăsnet: Archimboldi plecase în Mexic să facă turism, ca atâția nemți și europeni de vârstă a treia. Explicația nu avea nici un sens. Și-au imaginat un bătrân prusac mizantrop care se trezește într-o dimineață nebun. Au cântărit posibilitățile unei demențe senile. Au respins ipotezele și au avut în vedere vorbele Porcului. Dar dacă Archimboldi fuge? Și dacă Archimboldi, dintr-odată, a găsit din nou un motiv ca să fugă?

La început, Norton a fost cea mai rezervată în privința căutării lui. Imaginea lor întorcându-se în Europa cu Archimboldi de mână i se părea imaginea unui grup de sechestratori. Firește, nimeni nu avea de gând să-l sechestreze pe Archimboldi. Nici măcar să-l bombardeze cu întrebări. Espinoza se mulțumea să-l vadă, Pelletier se mulțumea să-l întrebe cine este persoana din a cărei piele se confecționase masca de piele din romanul său omonim. Morini se mulțumea să vadă pozele pe care i le vor face la Sonora.

Alatorre, căruia nu-i ceruse nimeni părerea, se mulțumea să înceapă o prietenie epistolară cu Pelletier, Espinoza, Morini și Norton și poate, dacă nu-i deranja, să-i viziteze din când în când în respectivele lor orașe. Doar Norton avea rezerve. Dar până la urmă s-a hotărât să meargă. Cred că Archimboldi trăiește în Grecia, a spus Dieter Hellfeld. Ori acolo, ori e mort. Mai există și o a treia opțiune, a zis Dieter Hellfeld: ca autorul pe care-l cunoaștem cu numele de Archimboldi să fie de fapt doamna Bubis.

– Da, da, au zis cei patru prieteni ai noștri, doamna Bubis.

În ultimul moment, Morini s-a decis să nu meargă. Sănătatea lui șubredă, a spus, îl împiedica s-o facă. Marcel Schwob, care avea o sănătate la fel de delicată, a făcut în 1901 o călătorie în condiții mai grele ca să viziteze mormântul lui Stevenson într-o insulă din Pacific. Călătoria lui Schwob a durat multe zile, întâi

cu *Ville de La Ciotat*, pe urmă cu *Polynésienne* și apoi cu *Manapouri*. În ianuarie 1902 s-a îmbolnăvit de pneumonie și a fost pe punctul să moară. Schwob a călătorit cu servitorul lui, un chinez numit Ting, care avea rău de mare tot timpul. Sau poate avea rău de mare când era vreme rea. În orice caz, tot timpul călătoriei au avut parte de timp urât și rău de mare. Odată Schwob, culcat în cabina lui, simțind că-și dă duhul, a observat că se culcă cineva lângă el. Când s-a întors să vadă cine este intrusul l-a descoperit pe servitorul lui oriental, a cărui piele era verde ca lăptuca. Poate doar în clipa aceea și-a dat seama de aventura în care pornise. Când, după multe suferințe, a ajuns în Samoa, nu s-a dus să vadă mormântul lui Stevenson. Pe de o parte era prea bolnav și, pe de altă parte, de ce să viziteze mormântul cuiva care n-a murit? Stevenson, și această revelație simplă o datora călătoriei, trăia în el.

Morini, care-l admira (cu toate că era mai mult afecțiune decât admirație) pe Schwob, s-a gândit la început că voiajul lui la Sonora putea fi, la scară redusă, un fel de omagiu adus scriitorului francez și de asemenea scriitorului englez al cărui mormânt se dusesse să-l viziteze scriitorul francez, dar când s-a întors la Torino și-a dat seama că nu putea călători. Așa că și-a sunat prietenii și i-a mințit spunând că doctorul îi interzisese cu desăvârșire un astfel de efort. Pelletier și Espinoza au acceptat explicațiile sale și i-au promis că îl vor suna cu regularitate ca să-l țină la curent în privința căutărilor lor, de data aceasta definitive, pe care le vor întreprinde.

Cu Norton a fost altceva. Morini i-a spus și ei că nu va merge. Că doctorul i-a interzis. Că se gândea să le scrie în fiecare zi. A și râs chiar și și-a permis să spună un banc prost pe care Norton nu l-a înțeles. Un banc italian. Un italian, un francez și un englez într-un avion care avea doar două parașute. Norton credea că era un banc politic. În realitate era un banc pentru copii, deși italianul din avion (avion care pierde mai întâi un motor și apoi îl pierde pe celălalt și începe să se dea peste cap) semăna, așa cum îi spunea Morini, cu Berlusconi. De fapt

Norton n-a prea spus nimic. Spunea aha, aha, aha. Și apoi a spus noapte bună, Piero, într-o engleză foarte dulce sau care lui Morini i s-a părut insuportabil de dulce, după care a închis.

Într-un fel, Norton s-a simțit jignită că Morini a refuzat să-i însoțească. Nu s-au mai sunat. Morini ar fi putut s-o facă, dar în felul lui și înainte ca prietenii lui să pornească în căutarea lui Archimboldi, el, la fel ca Schwob în Samoa, începuse deja călătoria, o călătorie nu spre mormântul unui viteaz, ci spre o resemnare, o experiență într-un anumit fel nouă, fiindcă această resemnare nu era ceea ce în mod normal numim resemnare, nici măcar răbdare sau acceptare, ci mai bine zis o stare de supunere, o umilință delicioasă și neînțeleasă care-l făcea să plângă fără nici un motiv, și unde propria sa imagine, ceea ce Morini observa la Morini, se dilua într-o formă gradată și nestăpânită, ca un râu care nu mai este râu sau ca un copac care arde la orizont fără să știe că arde.

Pelletier, Espinoza și Norton au călătorit de la Paris până în DF, unde îi aștepta Porcul. Acolo au dormit o noapte la un hotel și a doua zi dimineața au zburat la Hermosillo. Porcul, care nu înțelegea mare parte din poveste, era încântat să se ocupe de niște profesori atât de iluștri cu toate că aceștia, spre marea lui neplăcere, n-au acceptat să țină nici o conferință la Belle Arte sau la UNAM sau la Colegio de México.

În seara petrecută în DF, Espinoza și Pelletier s-au dus cu Porcul la hotelul unde stătuse Archimboldi. Recepționarul n-a avut nici o obiecție să-i lase să se uite pe computer. Porcul a trecut cu mausul peste numele apărute pe ecranul luminos corespunzătoare zilei când îl cunoscuse pe Archimboldi. Pelletier a văzut că are unghiile murdare și a înțeles de ce era poreclit așa.

– Uite-l, a spus Porcul, ăsta e.

Pelletier și Espinoza s-au uitat la numele arătat de mexican. Hans Reiter. O noapte. Plata în numerar. Nu folosisese cardul și nu deschisese minibarul. Pe urmă s-au întors la hotelul lor,

deși Porcul i-a întrebat dacă vor să cunoască vreun local tipic. Nu, au spus Espinoza și Pelletier, nu ne interesează. Norton, în timpul acesta, a stat în hotel și deși nu îi era somn a stins luminile și a lăsat doar televizorul aprins și cu sonorul foarte încet. Prin ferestrele deschise ale camerei se auzea un zumzet îndepărtat, ca și cum la mulți kilometri de acolo, într-o zonă din afara orașului, ar fi fost evacuați oameni. S-a gândit că este televizorul și l-a stins, dar zgomotul persista. S-a sprijinit de pervaz și a privit orașul. O mare de lumini pâlpâitoare se întindea spre sud. Stând pe jumătate ieșită în afară, zumzetul nu se auzea. Aerul era rece și i s-a părut reconfortant.

La intrarea în hotel, doi portari se certau cu un client și un taximetrist. Clientul era beat. Unul dintre portari îl ținea de umăr și celălalt asculta ce spunea taximetristul, care după gesturile pe care le făcea părea tot mai nervos. După puțin timp în fața hotelului s-a oprit o mașină și i-a văzut coborând pe Espinoza și Pelletier, urmați de mexican. De acolo de sus nu era foarte sigură că sunt prietenii ei. În orice caz, dacă erau ei păreau schimbați, mergeau altfel, mult mai bărbătește, dacă asta era posibil, deși lui Norton cuvântul bărbăție, pentru a se referi la mers, îi suna monstruos, un nonsens fără cap și fără coadă. Mexicanul i-a dat cheile mașinii unuia dintre portari și apoi au intrat toți trei în hotel. Portarul, care avea cheile mașinii Porcului, s-a urcat în ea și atunci taximetristul a început să gesticuleze în fața portarului care-l susținea pe bețiv. Norton a avut impresia că taximetristul voia mai mulți bani și că acel client beat care locuia la hotel nu voia să-i plătească. De unde stătea Norton avea impresia că bețivul putea fi nord-american. Avea o cămașă albă, peste pantalonii de pânză de culoare deschisă, un fel de cappuccino sau café-frappé. Avea o vârstă greu de ghicit. Când s-a întors celălalt portar, taximetristul s-a dat doi pași în spate și le-a spus ceva.

Atitudinea lui, și-a zis Norton, era amenințătoare. Atunci unul dintre portari, cel care-l ținea pe clientul beat, a făcut un

salt și l-a apucat de gât. Taximetristul nu se aștepta la această reacție și a reușit doar să se dea înapoi, dar era imposibil să scape de portar. Pe cerul probabil acoperit de nori negri din cauza poluării, s-au ivit luminile unui avion. Norton și-a ridicat privirea, surprinsă, dar atunci tot aerul a început să zumzăie, de parcă milioane de albine ar fi înconjurat hotelul. Pentru o clipă i-a trecut prin cap ideea că e vorba de un terorist kamikaze sau de un accident aerian. La intrarea în hotel cei doi portari îl băteau pe taximetristul care căzuse la pământ. Nu-i trăgeau șuturi încontinuu. Să zicem că-l loveau de patru sau de șase ori și se opreau și îi dădeau șansa să vorbească sau să plece, dar taximetristul, prăbușit și făcut covrig, deschidea gura și îi înjura și atunci portarii îi mai trăgeau un rând de șuturi.

Avionul a mai coborât puțin în întuneric și lui Norton i s-a părut că vede la ferestre chipurile pasagerilor în așteptare. Pe urmă aparatul a virat și a urcat din nou și după câteva secunde a pătruns iarăși în stratul de nori. Luminile de la coadă, scântieri roșii și albastre, au fost ultimele pe care le-a văzut înainte de a dispărea. Când s-a uitat în jos, unul dintre recepționerii hotelului ieșise și îl purta ca pe un rănit pe clientul beat care de-abia putea merge, pe când cei doi portari îl târau pe taximetrist nu spre taxi, ci spre parcare subterană.

Primul ei impuls a fost să coboare la bar, ca să se vadă cu Pelletier și Espinoza care stăteau de vorbă cu mexicanul, dar până la urmă a hotărât să închidă fereastra și să se bage în pat. Zumzetul continua și Norton s-a gândit că e probabil de la aerul condiționat.

– Se poartă un fel de război între taximetriști și portari, a spus Porcul. Un război nedeclarat, cu suișuri și coborâșuri, cu momente de mare tensiune și momente de încetare a focului.

– Și acum ce o să se întâmple? a întrebat Espinoza.

Stăteau în barul hotelului, lângă una dintre ferestrele mari care dădeau spre stradă. Afară aerul avea textura unui lichid.

Apă neagră, cal negru ca tăciunele, de-ți venea să-i pui mâna pe grumaz și să-l mângâi.

– Portarii or să-i dea o lecție taximetristului și ăsta n-o să mai treacă mult timp pe la hotel, a zis Porcul. E din cauza bacșișurilor.

Pe urmă Porcul și-a scos agenda electronică de adrese și ei au copiat în agendele lor telefonice numărul rectorului de la Universitatea din Santa Teresa.

– Am vorbit azi cu el, a spus Porcul, și l-am rugat să vă ajute cu tot ce-i stă în putere.

– Cine o să-l scoată de acolo pe taximetrist? a întrebat Pelletier.

– O să iasă singur, a spus Porcul. Or să-i tragă o mamă de bătaie de toată frumusețea în parcare și pe urmă or să-l trezească sigur cu căldări de apă rece ca să se urce în mașină și să se care.

– Și dacă portarii și taximetriștii sunt în război, ce fac clienții când au nevoie de un taxi? a întrebat Espinoza.

– Ah, atunci hotelul sună la o companie de radio-taxi. Radio-taximetriștii se înțeleg bine cu toată lumea, a spus Porcul.

Când au ieșit să-l conducă la ieșirea din hotel, l-au văzut pe taximetrist, care apărea șchiopătând din parcare. Nu avea nici o urmă pe față și hainele nu păreau ude.

– În mod sigur au ajuns la o înțelegere, a spus Porcul.

– O înțelegere?

– O înțelegere cu portarii. Bani, a spus Porcul, probabil că le-a dat bani.

Pelletier și Espinoza și-au închipuit, pentru o clipă, că Porcul o să plece cu taxiul, care era staționat la câțiva metri distanță, lângă trotuarul din față, și care părea total abandonat, dar cu un gest din cap Porcul i-a cerut unuia dintre portari să-i aducă mașina.

A doua zi dimineată au zburat spre Hermosillo și de la aeroport i-au telefonat rectorului Universității din Santa Teresa și pe urmă au închiriat o mașină și au plecat spre frontieră. La

ieșirea din aeroport toți trei au simțit luminozitatea statului Sonora. Era ca și cum lumina s-ar fi scufundat în Oceanul Pacific producând o enormă curbura în spațiu. Ți se făcea foame când te deplasai sub acea lumină, deși, s-a gândit Norton, poate mai degrabă îți venea să rabzi de foame până la sfârșit.

Au intrat prin sud în Santa Teresa și orașul li s-a părut o enormă șatră de țigani sau un lagăr de refugiați gata să se pună în mișcare la cel mai mic semnal. Au închiriat trei camere la al patrulea etaj al Hotelului México. Cele trei camere erau la fel, dar în realitate pline de mici detalii care le diferențiau. În camera lui Espinoza era un tablou mare în care se vedea deșertul și, în partea stângă, un grup de bărbați călare, cu cămăși de culoare bej, ca și cum ar fi fost militari sau membri ai unui club de echitație. În camera lui Norton erau două oglinzi în loc de una. Prima oglindă era lângă ușă ca în celelalte camere, a doua era pe peretele din fund lângă fereastra care dădea spre stradă, astfel încât, dacă stăteai într-o anumită poziție, ambele oglinzi se reflectau una în alta. În camera lui Pelletier lipsea o bucată din scaunul de la closet. La prima vedere nu se observa, dar când ridikai capacul lipsa acelei bucăți se simțea, aproape ca un lătrat. Cum dracului n-a reparat nimeni chestia asta? și-a zis Pelletier. Norton nu văzuse niciodată un closet în asemenea hal. Lipseau vreo douăzeci de centimetri. Sub faianța albă se vedea ceva roșu, ca o argilă din care se fac cărămizile, în formă de biscuiți unși cu ghips. Bucata care lipsea avea formă de semilună. Parcă ar fi spart-o cineva cu un ciocan. Sau parcă cineva ar fi ridicat o persoană căzută deja jos și ar fi izbit-o cu capul de scaunul closetului, s-a gândit Norton.

Rectorul Universității din Santa Teresa li s-a părut un tip amabil și timid. Era foarte înalt și ușor bronzat, de parcă ar fi făcut în fiecare zi lungi plimbări meditative pe câmp. I-a invitat la o cafea și le-a ascultat explicațiile cu răbdare și cu un interes mai mult simulat decât real. Apoi a dat o raită cu ei prin

universitate arătându-le clădirile și spunându-le ce facultăți adăpostesc. Când Pelletier, ca să schimbe subiectul, a vorbit despre lumina din Sonora, rectorul le-a vorbit pe larg despre apusurile de soare din deșert și a amintit câțiva pictori ale căror nume lor le erau necunoscute, care veniseră să locuiască în Sonora sau în învecinata Arizona.

Când s-au întors la rectorat le-a oferit din nou cafea și i-a întrebat la ce hotel stau. Când i-au spus și-a notat numele hotelului pe o foaie de hârtie pe care a pus-o în buzunarul de sus al hainei și pe urmă i-a invitat să cineze la el acasă. După puțin timp au plecat. În timp ce străbăteau zona dintre rectorat și parcare au văzut un grup de studenți de ambele sexe care mergeau pe un teren cu gazon chiar în momentul când au început să funcționeze aspersoarele. Studenții au țipat și au luat-o la fugă, îndepărtându-se.

Înainte de a se întoarce la hotel au făcut o plimbare prin oraș. Li s-a părut atât de haotic că s-au pornit pe râs. Până atunci nu fuseseră binedispuși. Studiau lucrurile și ascultau persoanele care îi puteau ajuta, dar numai ca parte a unei strategii mai ample. În timp ce se întorceau la hotel n-au mai avut senzația că se află într-un mediu ostil, deși ostil nu era cuvântul potrivit, un mediu al cărui limbaj refuzau să-l recunoască, un mediu care se desfășura în paralel cu ei și în care doar puteau să se impună, să fie indivizi numai ridicând glasul, discutând, lucru pe care nu aveau intenția să-l facă.

La hotel au găsit un bilet de la Augusto Guerra, decanul Facultății de litere și filosofie. Biletul era adresat „colegilor” săi Espinoza, Pelletier și Norton. Iubiți colegi, scrisese fără nici un dram de ironie. Asta i-a făcut să râdă și mai tare, deși s-au întristat pe loc, pentru că ridicolul cuvântului „coleg” întindea, în felul său, punți de beton armat între Europa și acel colț transhuman. E ca și cum ai auzi plângând un copil, a zis Norton. În biletul său Augusto Guerra, în afară de faptul că le dorea un plăcut și fericit sejur în orașul său, le vorbea de un oarecare

profesor Amalfitano, „expert în Benno von Archimboldi“, care se va prezenta cu toată bunăvoința la hotel chiar în acea după-amiază ca să-i ajute cu tot ce-i stătea în putere. Încheierea era împodobită cu o frază poetică ce compara deșertul cu o grădină împietrită.

În așteptarea expertului în Benno von Archimboldi au decis să nu plece de la hotel, o hotărâre pe care, din câte au văzut prin ferestrele barului, o împărtășeau cu un grup de turiști nord-americieni care se îmbătau cu conștiinciozitate pe terasa decorată cu câteva specii de cactus surprinzătoare, unii înalți de aproape trei metri. Din când în când, câte un turist se scula de la masă și se apropia de balustrada acoperită de plante pe jumătate ofilite și arunca o privire spre bulevard. Pe urmă, împleticindu-se, se întorcea la prietenii și prietenele lui și după un timp toți începeau să râdă, ca și cum cel care se ridicase le-ar fi povestit un banc porcos, dar foarte amuzant. Nu era nici un tânăr printre ei, dar nici vreun bătrân, era un grup de turiști de patruzeci și cincizeci de ani care probabil se întorceau chiar în aceeași zi în Statele Unite. Încetul cu încetul terasa hotelului s-a umplut de lume, până când n-a rămas nici o masă liberă. Când dinspre răsărit a început să înainteze noaptea, la difuzoarele de pe terasă s-au auzit primele note ale unui cântec de Willy Nelson.

Unul dintre bețivi, când l-a recunoscut, a scos un țipăt și s-a ridicat. Espinoza, Pelletier și Norton au crezut că se duce să danseze, dar în loc să facă asta s-a apropiat de balustrada terasei, și-a întins gâtul, s-a uitat în sus și în jos și pe urmă s-a întors foarte liniștit și s-a așezat lângă nevasta și prietenii lui. Tipii ăștia sunt cam nebuni, au spus Espinoza și Pelletier. Norton, dimpotrivă, și-a spus că se întâmplă ceva ciudat, pe bulevard, pe terasă, în camerele hotelului, chiar și în DF cu acei taximetriști și portari ireali, sau în orice caz fără o logică pe baza căreia să-i înțelegi, și ceva ciudat ce scăpa înțelegerii ei se petrecea și în Europa, pe aeroportul din Paris unde se întâlneau toți trei, și înainte chiar, cu Morini și refuzul lui de a-i însoți,

cu acel tânăr cam respingător pe care îl cunoscuseră la Toulouse, cu Dieter Hellfeld și neașteptatele lui vești despre Archimboldi. Și se petrecea ceva ciudat chiar și cu Archimboldi și cu tot ce povestea Archimboldi și cu ea însăși, de nerecunoscut, deși doar în anumite momente, care citea și își făcea însemnări pe margine și interpreta cărțile lui Archimboldi.

– Le-ai spus să-ți repare closetul din cameră? a întrebat Espinoza.

– Da, le-am cerut să facă ceva, a spus Pelletier. Dar la recepție mi-au sugerat să-mi schimbe camera. Voiau să mă mute la etajul al treilea. Așa că le-am spus că stau bine aici, că am de gând să rămân în camera *mea* și că pot să repare scaunul de la closet după ce plec. Prefer să rămânem împreună, a spus Pelletier zâmbind.

– Ai făcut bine, a spus Espinoza.

– Recepționarul mi-a spus că aveau de gând să schimbe scaunul de la closet, dar că n-au găsit modelul potrivit. Să nu plec cu o impresie proastă despre hotel. Un tip amabil până la urmă, a spus Pelletier.

Prima impresie pe care și-au făcut-o criticii despre Amalfitano a fost mai curând proastă, în perfectă concordanță cu mediocritatea locului, doar că locul, întinsul oraș din deșert, putea fi văzut ca ceva tipic, ceva plin de culoare locală, o dovadă în plus a bogăției deseori atroce a peisajului uman, în timp ce Amalfitano putea fi văzut doar ca un naufragiat, un tip îmbrăcat neglijent, un profesor inexistent într-o universitate inexistentă, soldatul simplu al unei bătălii pierdute dinainte împotriva inculturii, sau, în termeni mai puțin melodramatici, cum era în fond, un melancolic profesor de filosofie pascănd pe propria lui pășune, spinarea unui animal capricios și infanticid care îl ingurgitase dintr-o singură înghițitură pe Heidegger, presupunând că Heidegger ar fi avut ghinionul să se nască la granița mexicano-nord-americană. Espinoza și Pelletier l-au văzut ca pe un tip ratat, ratat mai ales pentru că trăise și predase

în Europa, care încerca să se apere cu o carapace de duritate, dar a cărui delicatețe intrinsecă îl dădea de gol imediat. Din contră, Norton avea impresia că este un tip foarte trist, care se stinge cu pași de uriaș, și că ultimul lucru pe care și-l dorea era să le fie ghid în acel oraș.

În seara aceea cei trei critici s-au dus la culcare relativ devreme. Pelletier a avut un vis cu scaunul de la closet. Un zgomot înfundat îl trezea și el se ridica gol și vedea pe sub ușa că cineva aprinsese lumina din baie. La început credea că e Norton, sau chiar Espinoza, dar când se apropia știa că nu poate fi nici unul dintre ei. Când deschidea ușa baia era goală. Pe jos vedea pete mari de sânge. Cada și perdeaua de la cadă aveau cruste neîntărite de tot dintr-o materie care la început Pelletier credea că este noroi sau borătură, dar imediat și-a dat seama că era căcat. Scârba pe care i-o producea căcatul era mai mare decât frica produsă de sânge. La primul vomitat s-a trezit.

Espinoza a avut un vis cu tabloul cu deșertul. În vis, Espinoza se ridica până rămânea în capul oaselor în pat și de acolo, ca și cum ar fi văzut la un televizor pe un ecran mai mare de un metru și jumătate pe un metru și jumătate, putea admira deșertul static și luminos, de un galben solar ce rănea ochii, și figurile călare ale căror mișcări, călăreți și cai erau de-abia perceptibile, ca și cum s-ar fi aflat într-o lume diferită de a noastră, unde viteza era alta, o viteză care pentru Espinoza era încetineală, deși el știa că datorită acestei încetinești, oricine ar fi privit tabloul n-ar fi înnebunit. Și apoi mai erau vocile. Espinoza le-a ascultat. Voci care de-abia se auzeau, la început doar fone-me, gemete scurte lansate ca niște meteoriți deasupra deșertului și deasupra spațiului apărat al camerei de hotel și al visului. A fost în stare să recunoască doar câteva cuvinte izolate. Rapiditate, grabă, viteză, ușurință. Cuvintele își deschideau drum prin aerul rarefiat al tabloului ca niște rădăcini virotice în carnea moartă. Cultura noastră, spunea o voce. Libertatea

noastră. Cuvântul libertate îi suna lui Espinoza ca o plesnitură de bici într-o sală de clasă goală. Când s-a trezit era transpirat.

În vis, Norton se vedea reflectată în ambele oglinzi. În una din față și în cealaltă din spate. Corpul ei era tăiat ușor în diagonală. Îi era imposibil să spună în mod cert dacă se gândea să înainteze sau să dea înapoi. Lumina din cameră era slabă și estompată, ca aceea a unei înserări englezești. Nu era nici o lampă aprinsă. Imaginea ei în oglinzi era îmbrăcată ca pentru a ieși, cu un taior gri și, lucru ciudat pentru că Norton folosea foarte rar acest obiect, cu o pălărioară gri ce amintea de moda anilor cincizeci. Avea probabil pantofi cu toc înalt, de culoare neagră, deși nu și-i putea vedea. Nemișcarea corpului ei, ceva ce te făcea să te gândești la o stare de neînsuflețire și de lipsă de apărare, o făcea să se întrebe, totuși, ce aștepta de nu pleca, ce semnal aștepta ca să iasă din unghiul în care cele două oglinzi se priveau și să deschidă ușa și să dispară. Poate auzise un zgomot pe culoar? Poate cineva în trecere încercase să deschidă ușa ei? Un client distrat din hotel? Un angajat, cineva trimis de recepție, o femeie de serviciu? Cu toate acestea tăcerea era totală și în plus avea ceva din calmul lungilor tăceri care preced noaptea. Dintr-odată Norton și-a dat seama că femeia reflectată în oglindă nu era ea. Au cuprins-o teama și curiozitatea și a rămas nemișcată, observând cu mai multă atenție, dacă asta era posibil, figura din oglindă. În mod obiectiv, și-a spus, e la fel ca mine și nu am nici un motiv să cred contrariul. Sunt eu. Dar pe urmă s-a uitat la gât: o venă umflată ce părea pe punctul de a se sparge îl străbătea de la ureche pierzându-se sub omoplat. O venă ce părea mai curând desenată decât reală. Atunci Norton s-a gândit: trebuie să plec de aici. Și s-a uitat prin cameră încercând să descopere locul exact unde se afla femeia, dar i-a fost imposibil s-o vadă. Ca să se reflecte în ambele oglinzi, și-a spus, trebuie să se afle exact între micul culoar de la intrare și mijlocul camerei. Dar n-a văzut-o. Privind-o în oglinzi a observat o schimbare. Gâtul femeii se

mișca aproape imperceptibil. Și pe mine mă reflectă oglinzile, și-a zis Norton. Și dacă ea continuă să se miște până la urmă ne vom vedea una pe alta. Ne vom vedea la față. Norton și-a încleștat pumnii și a așteptat. Femeia din oglindă și-a încleștat și ea pumnii, ca și cum efortul pe care-l făcea era supraomenesc. Tonalitatea luminii ce intra în cameră a devenit cenușie. Norton a avut impresia că afară, pe străzi, se declanșase un incendiu. A început să transpire. Și-a lăsat capul în jos și a închis ochii. Când s-a uitat din nou în oglinzi, volumul venei umflate a femeii crescuse și începea să se vadă în profil. Trebuie să fug, s-a gândit. De asemenea s-a gândit: unde sunt Jean-Claude și Manuel? S-a gândit și la Morini. A văzut doar un scaun cu roțile gol și în spate o pădure enormă, de nepătruns, de un verde aproape negru, pe care într-un târziu a recunoscut-o drept Hyde Park. Când a deschis ochii, privirea femeii din oglindă s-a intersectat cu a ei într-un punct nedeterminat din cameră. Ochii aceleia erau la fel ca ai ei. Pomeții, buzele, fruntea, nasul. Norton a început să plângă sau a crezut că plânge de durere sau de frică. E la fel ca mine, și-a spus, dar ea e moartă. Femeia a schițat un zâmbet și apoi, aproape imediat, spaima i-a desfigurat chipul. Speriată, Norton s-a uitat în spate, dar în spate nu era nimeni, doar peretele camerei. Femeia i-a zâmbit din nou. De data asta zâmbetul n-a fost precedat de o grimasă, ci de un gest de profundă mâhnire. Și apoi femeia i-a zâmbit iar și chipul ei a devenit nerăbdător și pe urmă inexpressiv și pe urmă nervos și pe urmă resemnat și pe urmă a trecut prin toate expresiile nebuniei și îi zâmbea mereu, în timp ce Norton, după ce și-a recăpătat sângele rece, a scos un carnețel și nota foarte repede tot ce se întâmpla, de parcă de asta ar fi depins destinul ei sau cota ei de fericire pe pământ, și asta a făcut până s-a trezit.

Când Amalfitano le-a spus că el a tradus pentru o editură argentiniană, în anul 1974, *Trandafirul nesfârșit*, părerea criticilor s-a schimbat. Au vrut să știe unde învățase germana, cum

cunoscuse opera lui Archimboldi, ce cărți de-ale lui a citit, ce părere avea. Amalfitano a spus că învățase germana în Chile, la Colegio Aleman, la care învățase de mic, cu toate că la cincisprezece ani a trecut la un liceu de stat, din motive pe care nu era cazul să le amintească. A cunoscut opera lui Archimboldi, din câte își amintea, la vârsta de douăzeci de ani, atunci a citit în germană împrumutând cărțile de la biblioteca din Santiago, *Trandafirul nesfârșit*, *Masca de piele* și *Râuri din Europa*. La acea bibliotecă aveau doar cele trei cărți și *Bifurcaria bifurcata*, dar pe aceasta din urmă a început-o și n-a putut s-o termine. Era o bibliotecă publică îmbogățită cu fondurile unui domn neamț care adunase foarte multe cărți în limba respectivă și înainte de a muri le-a donat comunității lui, în cartierul Ñuñoa, din Santiago.

Firește că părerea pe care Amalfitano o avea despre Archimboldi era bună, deși era foarte departe de adorația pe care criticii o profesau pentru scriitorul german. Lui Amalfitano, de exemplu, i se părea la fel de bun Günter Grass sau Arno Schmidt. Când criticii au vrut să știe dacă traducerea romanului *Trandafirul nesfârșit* fusese ideea lui sau o propunere a editorilor, Amalfitano a spus că, din câte își amintea, editorii fuseseră cei care avuseseră ideea. În vremea aceea, a spus, eu traduceam tot ce puteam, și în afară de asta eram și corector la o editură. Ediția, din câte știa, fusese o ediție-pirat, deși la asta s-a gândit după mult timp și nu putea adevări acest lucru..

Când criticii, mult mai binevoitori acum cu prezența sa, l-au întrebat ce făcea el în Argentina în anul 1974, Amalfitano s-a uitat la ei și apoi la cocteilul său Margarita și a spus, ca și cum repetase de multe ori același lucru, că în 1974 el se afla în Argentina din cauza loviturii de stat din Chile, care l-a obligat să ia drumul exilului. Și pe urmă și-a cerut scuze pentru felul cam grandilocvent de a se exprima. Te molipsești de toate, a spus, dar nici unul dintre critici nu a dat importanță ultimei fraze.

– Exilul trebuie să fie ceva teribil, a spus Norton, înțeleghătoare.

– În realitate, a spus Amalfitano, acum îl văd ca pe o mișcare naturală, care, în felul ei, contribuie la abolirea destinului sau la ceea ce în mod normal considerăm că e destinul.

– Dar exilul, a spus Pelletier, este plin de neplăceri, de salturi și rupturi care se repetă mai mult sau mai puțin și care îngreunează orice lucru important pe care îți propui să-l faci.

– Exact în asta stă esența, a spus Amalfitano, abolirea destinului. Și vă cer scuze din nou.

În dimineața următoare l-au găsit pe Amalfitano așteptându-i în holul hotelului. Dacă profesorul chilian n-ar fi fost acolo, cu siguranță că și-ar fi povestit unul altuia coșmarurile acelei nopți și cine știe ce ar mai fi ieșit la iveală. Dar Amalfitano se afla acolo și au plecat împreună toți patru să-și ia micul dejun și să planifice activitățile din ziua aceea. Au studiat posibilitățile. În primul rând era clar că Archimboldi nu trecuse pe la universitate. Cel puțin nu pe la Facultatea de litere și filosofie. Nu exista un consulat german în Santa Teresa, deci orice acțiune în acea direcție se excludea dinainte. L-au întrebat pe Amalfitano câte hoteluri sunt în oraș. El le-a răspuns că nu știe, dar că putea verifica imediat, după ce termină de mâncat.

– Cum? a vrut să știe Pelletier.

– Întrebând la recepție, a spus Amalfitano. Acolo trebuie să aibă o listă completă a tuturor hotelurilor din oraș.

– Sigur că da, au spus Pelletier și Norton.

În timp ce terminau micul dejun s-au gândit încă o dată ce motive l-au fi putut determina pe Archimboldi să călătorească până acolo. Amalfitano și-a dat seama atunci că nimeni nu-l văzuse niciodată pe Archimboldi în persoană. Istoria i s-a părut, fără să poată spune exact de ce, amuzantă, și i-a întrebat din ce motive voiau să-l găsească dacă era limpede că Archimboldi nu voia să fie văzut de nimeni. Pentru că noi studiem opera lui, au spus criticii. Pentru că e pe moarte și nu este just să moară cel mai bun scriitor german din secolul al XX-lea fără să poată

vorbi cu cei care i-au citit cel mai atent romanele. Pentru că vrem să-l convingem să se întoarcă în Europa, au spus.

– Eu credeam, a spus Amalfitano, că cel mai bun scriitor german din secolul al XX-lea este Kafka.

Mă rog, atunci cel mai bun scriitor german de după război sau cel mai bun scriitor german din cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea, au spus criticii.

– L-ați citit pe Peter Handke? i-a întrebat Amalfitano. Și pe Thomas Bernhard?

Uf, au spus criticii, și din momentul acela și până au terminat micul dejun Amalfitano a fost atacat până când a fost redus la un fel de Periquillo Sarniento¹ spintecat și jumulit de pene.

La recepție li s-a dat o listă a hotelurilor din oraș. Amalfitano a sugerat că pot suna de la universitate, dat fiind că relația dintre critici și Guerra era foarte bună, sau că respectul lui Guerra pentru critici era reverențios și nu lipsit de temeri, temeri care la rândul lor nu erau lipsite de vanitate sau cochetărie, deși trebuie adăugat și că în spatele cochetăriei sau a temerilor se ascundea șiretenia, pentru că deși amabilitatea lui Guerra era dictată de dorința rectorului Negrete, lui Amalfitano nu-i scăpase că Guerra intenționa să profite de vizita iluștrilor profesori europeni, mai ales dacă avem în vedere că viitorul este un mister și că nu știm niciodată în mod sigur în ce moment coțeste drumul și spre ce ciudate locuri ne conduc pașii săi. Dar criticii n-au vrut să folosească telefonul universității și au sunat din propriile lor camere.

Ca să câștige timp, Espinoza și Norton au dat telefon din camera lui Espinoza, iar Amalfitano și Pelletier din camera francezului. După o oră, rezultatul nu putea fi mai descurajant. În nici un hotel nu se înregistrase nici un Hans Reiter. După două ore, au hotărât să renunțe la telefoane și să coboare la bar

1. Protagonistul romanului picaresc omonim al scriitorului José Joaquín de Lizardi (1776–1827).

să bea ceva. Le rămâneau doar câteva hoteluri și niște moteluri din afara orașului. Uitându-se la listă cu mai multă atenție, Amalfitano le-a spus că majoritatea motelurilor care apăreau în ea sunt locuri de trecere, bordeluri camuflate, locuri unde era greu să-ți închipui că stă un turist german.

– Nu căutăm un turist neamț, ci pe Archimboldi, i-a răspuns Espinoza.

– Asta-i adevărat, a zis Amalfitano, și și l-a închipuit, efectiv, pe Archimboldi într-un motel.

Întrebarea este pentru ce a venit Archimboldi în orașul ăsta, a spus Norton. După ce au discutat un timp, cei trei critici au ajuns la concluzia, și Amalfitano a fost de acord cu ei, că putea să fi venit la Santa Teresa numai ca să vadă un prieten sau ca să se documenteze pentru un viitor roman sau din ambele motive. Pelletier a optat pentru varianta cu prietenul.

– Un prieten vechi, a presupus, adică un neamț ca el.

– Un neamț pe care nu l-a văzut de foarte mulți ani, am putea spune de la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial, a zis Espinoza.

– Un camarad din armată, cineva care a însemnat foarte mult pentru Archimboldi și care a dispărut imediat după război sau poate chiar mai înainte de a se termina războiul, a spus Norton.

– Cineva care știe, însă, că Archimboldi este Hans Reiter, a zis Espinoza.

– Nu neapărat, poate că prietenul lui Archimboldi habar n-are că Hans Reiter și Archimboldi sunt una și aceeași persoană, el îl cunoaște doar pe Reiter și știe cum să se pună în legătură cu Reiter și doar atât, a spus Norton.

– Dar asta nu-i așa de ușor, a zis Pelletier.

– Nu, nu este așa de ușor, căci se presupune că Reiter, de când s-a văzut ultima dată cu prietenul său, să spunem că din 1945, nu și-a schimbat adresa, a spus Amalfitano.

- Potrivit statisticilor nu există nici un neamț născut în 1920 care să nu-și fi schimbat adresa cel puțin o dată în viață, a spus Pelletier.
- Așa că e posibil ca prietenul să nu se fi pus în legătură cu el, ci să fie Archimboldi cel care s-a pus în legătură cu prietenul lui, a zis Espinoza.
- Prieten sau prietenă, a spus Norton.
- Înclin să cred mai mult că e un prieten decât o prietenă, a zis Pelletier.
- Dacă nu cumva nu e vorba nici de un prieten, nici de o prietenă și noi bâjbâim degeaba, a spus Espinoza.
- Dar atunci, ce caută Archimboldi în locul ăsta, a spus Norton.
- Trebuie să fie vorba de un prieten, un prieten foarte drag, destul de drag ca să-l determine pe Archimboldi să facă această călătorie, a zis Pelletier.
- Și dacă ne înșelăm? Dacă Almendro ne-a mințit sau a încurcat lucrurile sau a fost și el mințit? a spus Norton.
- Care Almendro? Héctor Enrique Almendro? a întrebat Amalfitano.
- Chiar el, îl cunoști? a spus Espinoza.
- Personal nu, dar n-aș avea prea multă încredere într-o informație dată de Almendro, a spus Amalfitano.
- De ce ? a zis Norton.
- Păi, este tipicul intelectual mexican a cărui principală grijă este să supraviețuiască, a zis Amalfitano.
- Principala grijă a tuturor intelectualilor *latinoamericani* este să supraviețuiască, nu? a spus Pelletier.
- Eu n-aș folosi aceste cuvinte, sunt unii mai interesați să scrie, de exemplu, a spus Amalfitano.
- Să vedem, explică-ne chestia asta, a zis Espinoza.
- De fapt, nu știu cum să vă explic, a spus Amalfitano. Legătura intelectualilor mexicani cu puterea vine de demult. Nu spun că toți ar fi așa. Sunt și excepții importante. Nici nu spun că cei care pactizează o fac cu rea intenție. Nici măcar că

acest *pact* ar fi pact în toată regula. Să zicem că este doar o slujbă. Dar este o slujbă la stat. În Europa, intelectualii lucrează în edituri sau în presă sau îi întrețin nevestele sau părinții au o poziție socială bună și le dau o sumă de bani în fiecare lună sau sunt muncitori și delincvenți și trăiesc onorabil din munca lor. În Mexic, și poate că exemplul se poate aplica la toată America Latină, cu excepția Argentinei, intelectualii muncesc pentru stat. Așa a fost cu PRI-ul¹ și așa continuă să fie cu PAN-ul². Intelectualul, la rândul lui, poate fi un apărător înflăcărat al statului sau un critic al statului. Statului nu-i pasă. Statul îi dă de mâncare și-l observă în tăcere. Cu cohorta sa enormă de scriitori mai curând inutili, statul face ceva. Ce? Exorcizează diavoli, schimbă sau cel puțin încearcă să influențeze timpul mexican. Aducă straturi de var peste o gaură de care nimeni nu știe dacă există sau nu există. Firește, nu întotdeauna este așa. Un intelectual poate să lucreze la universitate sau, și mai bine, poate să meargă la o universitate americană, ale căror catedre de literatură sunt la fel de proaste ca cele ale universităților mexicane, dar asta nu-l scapă de un telefon în plină noapte de la cineva care vorbește în numele statului și îi oferă o slujbă mai bună, un post mai bine plătit, ceea ce intelectualul crede că merită, și intelectualii *întotdeauna* cred că merită ceva *mai mult*. Această tehnică, într-un fel, îi face pe scriitorii mexicani să ajungă într-o ureche. Îi înnebunește. Unii, de exemplu, încep să traducă poezie japoneză, fără să știe japoneză, și alții se apucă pur și simplu de băutură. Almendro, ca să nu merg mai departe, cred că face ambele lucruri. Literatura în Mexic este ca o grădiniță de copii, un cămin de copii, un *kindergarten*, o creșă, nu știu dacă puteți înțelege. Clima este bună, este soare, poți să ieși din casă și să te așezi într-un parc și să deschizi o carte de Valéry, poate scriitorul cel mai citit de scriitorii

1. Partidul Revoluționar Instituțional, partid politic mexican de orientare socialistă, care a exercitat puterea absolută în Mexic între 1929 și 1989.

2. Partidul Acțiunea Națională este partidul de guvernământ în Mexic, de orientare democrat-creștină.

mexicani, și apoi să te duci la prieteni acasă și să stai de vorbă. Umbra ta, cu toate astea, nu te mai urmează. Într-un anumit moment te-a abandonat pe tăcute. Tu te faci că nu îți dai seama, dar sigur ți-ai dat seama, imbecila ta umbră nu mai merge cu tine, dar, mă rog, asta se poate explica în multe feluri, poziția soarelui, gradul de inconștiență pe care soarele îl provoacă în capetele fără pălărie, cantitatea de alcool consumată, mișcarea ca a unor tancuri subterane a durerii, teama de lucrurile cele mai întâmplătoare, semnele unei boli, vanitatea rănită, dorința de a fi punctual măcar o dată în viață. Adevărul e că umbra ta se pierde și tu, pentru moment, uiți de ea. Și așa ajungi, fără umbră, la un gen de scenă și începi să traduci sau să interpretezi sau să cânti realitatea. Scena propriu-zisă este o avanscenă și în fundul avanscenei este un tub enorm, ceva așa ca o mină sau ca intrarea într-o mină de proporții gigantice. Să zicem că e o peșteră. Dar putem spune de asemenea că este o mină. Din gura minei ies zgomote neinteligibile. Onomatopee, foneme furioase sau seducătoare sau în mod seducător furioase sau poate că doar șoapte și susurări și gemete. Adevărul e că nimeni nu vede, ceea ce se zice a vedea, intrarea în mină. O mașină, un joc de lumini și de umbre, o manipulare a timpului, fură adevăratul contur al gurii și al privirii spectatorilor. În realitate, doar spectatorii care stau mai aproape de avanscenă, lipiți de fosa orchestrei, pot să vadă, în spatele plasei dese de camuflaj, conturul a ceva, nu adevăratul contur, dar desigur, cel puțin conturul a ceva. Ceilalți spectatori nu văd nimic dincolo de avanscenă și se poate spune că nici nu-i interesează să vadă. La rândul lor, intelectualii fără umbră stau mereu *cu spatele* și deci, dacă nu au ochi la ceafă, le este imposibil să vadă ceva. Ei ascultă doar zgomotele care ies din adâncul minei. Și le traduc sau le interpretează sau le recreează. Munca lor, de la sine înțeles, este de foarte proastă calitate. Folosesc retorica atunci când presimt un uragan, încearcă să fie elocvenți atunci când presimt dezlănțuirea furiei, se străduiesc să se supună disciplinei metricii atunci când nu mai rămâne decât o tăcere

asurzitoare și inutilă. Spun pui-pui, ham-ham, miau-miau, dar nu sunt în stare să-și imagineze un animal de proporții colosale sau absența aceluia animal. Scena pe care joacă, pe de altă parte, e foarte frumoasă, foarte bine gândită, foarte cochetă, dar cu trecerea timpului dimensiunile ei se reduc tot mai mult. Această reducere a scenei nu o anulează în nici un chip. Pur și simplu devine tot mai mică și sala e tot mai mică și spectatorii, firește, sunt tot mai puțini. Lângă această scenă, bineînțeles, sunt alte scene. Scene noi care s-au mărit cu trecerea timpului. Există scena picturii, care este enormă, și ai cărei spectatori sunt puțini, dar toți, ca să spunem într-un fel, sunt eleganți. Există scena cinematografului și a televiziunii. Aici sala este enormă și mereu plină și avanscena se mărește într-un ritm rapid an după an. În anumite ocazii, interpreții de pe scena intelectualilor trec, ca actori invitați, pe scena televiziunii. Pe această scenă gura minei este aceeași, cu o foarte ușoară schimbare de perspectivă, deși poate plasa de camuflaj e mai deasă și, în mod paradoxal, impregnată de un umor misterios care cu toate acestea pute. Acest camuflaj umoristic, evident, se pretează la multe interpretări, care în cele din urmă se reduc întotdeauna, pentru a crea mai multe facilități publicului sau ochiului colectiv al publicului, la două. Uneori intelectualii se instalează definitiv pe avanscena televizuală. Prin gura minei continuă să iasă urlete și intelectualii continuă să le interpreteze greșit. În realitate, ei, care teoretic sunt stăpânii limbajului, nu sunt în stare nici măcar să-l îmbogățească. Cele mai bune cuvinte folosite de ei sunt cuvinte împrumutate pe care le aud la spectatorii din primul rând. Acești spectatori sunt numiți de obicei *flagelanți*. Sunt bolnavi și la un anumit interval de timp inventează cuvinte atroce și rata mortalității lor este ridicată. Când se sfârșește ziua de lucru, teatrele se închid și gurile de mină sunt astupate cu plăci mari de oțel. Intelectualii se retrag. Luna e grasă și aerul nocturn este atât de pur încât pare un aliment. În unele localuri se aud cântece ale căror note ajung pe străzi. Uneori vreun intelectual se abate din drum și intră

într-unul din aceste localuri și bea mezcal¹. Atunci se gândește ce s-ar întâmpla dacă într-o zi el. Dar nu. Nu se gândește la nimic. Doar bea și cântă. Uneori vreunul crede că îl vede pe un scriitor german legendar. De fapt a văzut doar o umbră, uneori a văzut doar *propria* lui umbră care se întoarce acasă în fiecare seară ca să evite ca intelectualul să plesnească sau să se spânzure la intrare. Dar el jură că a văzut un scriitor german și pe această convingere își bazează propria fericire, ordinea lui, amețeala lui, simțul lui de petrecere. A doua zi dimineața e o zi frumoasă. Soarele scânteiază, dar nu arde. Poți ieși din casă în mod rezonabil liniștit, târându-ți umbra, oprindu-te într-un parc să citești câteva pagini de Valéry. Și așa până la sfârșit.

– N-am înțeles nimic din ce ai spus, a zis Norton.

– De fapt am spus numai prostii, a zis Amalfitano.

Mai târziu au sunat la hotelurile și motelurile care le mai rămaseră și la nici unul dintre ele nu se cazase Archimboldi. Timp de câteva ore s-au gândit că Amalfitano avea dreptate, că pista lui Almendro era probabil fructul imaginației lui înfierbântate, că voiajul lui Archimboldi în Mexic exista doar în mintea întortocheată a Porcului. Restul zilei l-au petrecut citind și bând și nici unuia dintre ei nu i-a venit să iasă din hotel.

În seara aceea, în timp ce Norton citea corespondența pe computerul hotelului, a primit un e-mail de la Morini. În mesajul lui Morini vorbea despre vreme, ca și cum n-ar fi avut nimic altceva mai bun de spus, despre ploaia care începuse să cadă pieziș asupra orașului Torino la opt seara și nu s-a oprit până la unu noaptea, și-i dorea lui Norton din toată inima un timp mai bun în nordul Mexicului, unde după cum credea nu plouă niciodată și e frig doar noaptea și asta numai în deșert. Tot în seara aceea, după ce a răspuns la câteva mesaje (nu lui

1. Rachiu tipic mexican, fabricat prin distilarea sucului unei specii de agavă (l. sp.).

Morini), Norton a urcat în cameră, s-a pieptănat, s-a spălat pe dinți, s-a dat cu cremă hidratantă pe față, s-a așezat puțin pe pat cu picioarele pe pardoseală, cugetând, și pe urmă a ieșit pe culoar și a bătut la ușa lui Pelletier și apoi la ușa lui Espinoza și fără să spună nici un cuvânt i-a condus în camera ei unde a făcut amor cu amândoi până la cinci dimineața, oră la care criticii, ascultând-o pe Norton, s-au întors în respectivele lor camere, unde au căzut repede într-un somn adânc, somn de care n-a avut parte Norton, care a netezit un pic cearșafurile din pat și-a stins luminile din cameră, dar n-a putut închide un ochi.

S-a gândit la Morini, mai bine zis l-a văzut pe Morini în scaunul lui cu roțile în fața unei ferestre în apartamentul lui din Torino, un apartament pe care ea nu îl cunoștea, privind strada și fațadele clădirilor vecine și observând cum ploaia cade neîncetat. Clădirile din față erau cenușii. Strada era întunecoasă și largă, un bulevard, deși nu trecea nici o mașină, cu câțiva copaci rahitici plantați la fiecare douăzeci de metri, ce păreau o glumă proastă a primarului sau a arhitectului primăriei. Cerul era o pătură acoperită de altă pătură care la rândul ei acoperea altă pătură și mai groasă și umedă. Fereastra pe care Morini se uita afară era mare, aproape o fereastră-balcon, mai mult îngustă decât lată și, într-adevăr, foarte alungită, și atât de curată încât se putea spune că sticla, pe care alunecau picăturile de ploaie, era mai curând cristal pur decât sticlă. Cerceveaua ferestrei era din lemn vopsit în alb. În cameră erau aprinse luminile. Parchetul lucea, rafturile cu cărți erau ordonate cu grijă, pe pereți erau atârinate câteva tablouri de un bun-gust de invidiat. Nu avea covoare, iar mobilele, o canapea de piele neagră și două fotolii de piele albă, nu împiedicau în nici un fel mișcările scaunului cu roțile. În spatele ușii cu două canaturi care rămânea întredeschisă, se vedea un culoar în întuneric.

Și ce se poate spune despre Morini? Poziția lui în scaunul cu roțile indica un oarecare grad de abandonare, ca și cum contemplarea ploii nocturne și a caselor din jur adormite i-ar fi

împlinit toate așteptările. Uneori își sprijinea amândouă brațele de scaun, alteori își sprijinea capul într-o mână și cotul pe brațul scaunului. Niște blugi poate prea lungi îi acopereau picioarele neajutorate, ca picioarele unui adolescent agonizant. Purta o cămașă albă, cu nasturii de la gât descheiați, iar pe mâna stângă avea un ceas a cărui curea îi era largă, cu toate că nu așa de largă încât să-i cadă. Nu era încălțat cu pantofi, ci cu papuci, foarte vechi, din pânză neagră și strălucitoare ca noaptea. Toată îmbrăcămintea era comodă, de stat în casă, și din atitudinea lui Morini aproape că se putea spune că a doua zi nu avea de gând să meargă la serviciu sau se gândea să se ducă mai târziu.

Ploaia, de cealaltă parte a ferestrei, așa cum spunea în e-mailul său, cădea aproape oblic și oboseala lui Morini, nemiscarea sa și abandonul îi dădeau un aer de țăran muribund, învins trupest și sufletește de insomnie fără să se plângă.

A doua zi au ieșit să dea o raită prin târgul de obiecte de artizanat, conceput inițial ca un loc comercial și de troc pentru lumea din împrejurimile orașului Santa Teresa și unde veneau, aducându-și produsele în căruțe sau pe măgari, meșteșugari și țărani din toată zona, inclusiv vânzători de vite din Nogales și din Vicente Guerrero, și geambași din Agua Prieta și Cananea, dar care acum se organiza doar pentru turiștii americani din Phoenix, care veneau cu autobuzul sau în coloană de trei sau patru mașini și plecau din oraș înainte de a se înnopta. Criticilor, cu toate acestea, le-a plăcut târgul și, deși nu intenționau să cumpere nimic, până la urmă Pelletier a cumpărat pe un preț derizoriu o statueta de lut reprezentând un bărbat stând pe un bolovan și citind ziarul. Bărbatul era blond și pe frunte avea două coarne mici de drac. Espinoza, la rândul lui, a cumpărat un covor indian de la o fată care avea o tarabă cu covoare și ponchouri. De fapt, covorul nu-i plăcea prea mult, dar fata era simpatică și a stat de vorbă cu ea o bună bucată de timp. A întrebat-o de unde e, pentru că avea impresia că venise cu covoarele ei dintr-un loc foarte îndepărtat, dar fata i-a

răspuns că este chiar din Santa Teresa, dintr-un cartier la apus de locul unde era târgul. I-a mai spus și că e la liceu și că dacă lucrurile merg bine are de gând să urmeze apoi școala de asistente medicale. Lui Espinoza i s-a părut că fata nu e doar frumoasă, poate prea mărunțică pentru gustul lui, ci și inteligentă.

La hotel îi aștepta Amalfitano. L-au invitat la masă și apoi au plecat toți patru să viziteze redacțiile ziarelor care apăreau la Santa Teresa. Acolo au răsfoit toate exemplarele din ultima vreme, începând din ultima lună înainte ca Almendro să-l vadă pe Archimboldi în DF până la exemplarele din ziua precedentă. N-au găsit nici un indiciu că Archimboldi ar fi trecut prin oraș. Întâi au citit ferparele. Apoi paginile de Societate și Politică și au citit chiar și știrile din paginile de agricultură și zootehnie. Unul dintre ziare nu avea supliment cultural. Altul avea o pagină pe săptămână în care publica recenzia unei cărți și informa despre activitățile artistice din Santa Teresa, deși ar fi avut de câștigat mai mult cu o pagină sportivă. La șase după-masă s-au despărțit de profesorul chilian la intrarea unuia dintre ziare și s-au întors la hotel. Și-au făcut duș și pe urmă fiecare și-a citit corespondența. Pelletier și Espinoza i-au scris lui Morini despre slabele rezultate obținute. În ambele mesaje îl anunțau că, dacă nu se produce nici o schimbare, în curând, cel mult două zile, se întorc în Europa. Norton nu i-a scris lui Morini. Nu îi răspunsese la mesajul anterior și nu avea chef să se înfrunte cu acest Morini inert care privea ploaia ca și cum ar fi vrut să-i spună ceva și în ultima secundă a preferat să n-o facă. În schimb, și fără să le spună nimic celor doi prieteni ai ei, i-a dat telefon lui Almendro în DF, și după câteva încercări fără succes (secretara Porcului și apoi femeia din casă nu știau engleză, deși se străduiau amândouă) a reușit să comunice cu el.

Cu o răbdare de invidiat, Porcul i-a relatat din nou, într-o engleză îmbunătățită la Stanford, tot ce se petrecuse de când fusese sunat de la acel hotel unde Archimboldi era interogat de trei polițiști. A povestit din nou, fără să se contrazică, prima lui

întâlnire cu el, momentele pe care le-au petrecut în piața Garibaldi, întoarcerea la hotel de unde Archimboldi și-a luat valiza și drumul până la aeroport, un drum mai degrabă în tăcere, de unde Archimboldi a luat avionul pentru Hermosillo și cum de atunci nu l-a mai văzut niciodată. Din acest moment, Norton s-a limitat să-l întrebe care este aspectul fizic al lui Archimboldi. Înalt, peste un metru nouăzeci, cu părul cărunt, des, deși chel la ceafă, slab, în mod cert puternic.

– Un super-bătrân, a spus Norton.

– Nu, eu n-aș spune asta, a zis Porcul. Când și-a deschis valiza am văzut multe medicamente. Are multe pete pe piele. Uneori pare că obosește foarte tare, deși se recuperează sau se preface că se recuperează cu ușurință.

– Și ochii? a întrebat Norton.

– Albaștri, a spus Porcul.

– Nu, știu că sunt albaștri, i-am citit toate cărțile de mai multe ori, e imposibil să nu fie albaștri, vreau să spun cum erau, ce impresie v-au făcut ochii lui.

La celălalt capăt al firului s-a lăsat o tăcere lungă, de parcă Porcul nu s-ar fi așteptat nicidecum la această întrebare sau de parcă și-ar fi pus el însuși această întrebare de mai multe ori, fără să găsească încă un răspuns.

– E greu să vă răspund la asta, a zis Porcul.

– Sunteți singura persoană care poate răspunde, nimeni nu l-a văzut de mult timp, situația dumneavoastră, permiteți-mi să vă spun, este privilegiată, a spus Norton.

– Naiba..., a spus Porcul.

– Ce? a zis Norton.

– Nu, nimic, mă gândesc, a zis Porcul.

Și după un moment a adăugat:

– Are ochii unui orb, nu spun că este orb, dar sunt la fel ca ai unui orb, poate greșesc.

În seara aceea au fost la o petrecere pe care o dădea în onoarea lor rectorul Negrete, deși ei au aflat de-abia după

aceea că petrecerea era în onoarea lor. Norton s-a plimbat prin grădina casei și a admirat plantele pe care soția rectorului le numea una câte una, dar după aceea le-a uitat pe toate. Pelletier a stat de vorbă mult cu decanul Guerra și cu alt profesor de la universitate care își dăduse la Paris teza de doctorat despre un mexican care scria în franceză (un mexican care scria în franceză?), da, da, un tip foarte deosebit și ciudat și un bun scriitor pe care profesorul universitar l-a menționat de mai multe ori (un oarecare Fernández? un oarecare García?), un tip cu un destin cam turbulent căci fusese colaboraționist, da, da, prieten intim al lui Céline și Drieu La Rochelle și discipol al lui Maurras, pe care l-a împușcat Rezistența, nu pe Maurras, pe mexican, care s-a purtat da, da, ca un bărbat adevărat până la sfârșit, nu ca mulți dintre colegii lui francezi care au fugit în Germania cu coada între picioare, dar acest Fernández sau García (sau López sau Pérez?) nu s-a mișcat din casă, a așteptat ca un mexican să vină să-l ia și nu i s-au muiat picioarele când l-au dus jos în stradă (târâș?) și l-au pus la perete unde l-au împușcat.

În ceea ce-l privește pe Espinoza, a stat tot timpul lângă rectorul Negrete și alte personalități de aceeași vârstă ca amfitrionul și care știau să vorbească numai spaniola și un pic, foarte puțin, engleza, și a trebuit să suporte o conversație care elogia ultimele dovezi ale neînfrânatului progres în Santa Teresa.

Nici unuia dintre cei trei critici nu i-a scăpat neobservat însoțitorul lui Amalfitano în timpul întregii seri. Un tânăr arătos și athletic, cu pielea foarte albă, care se lipise de profesor ca marca de scrisoare și care din când în când gesticula în mod teatral și se schimonosea de parcă ar fi fost nebun, iar alteori nu făcea decât să asculte ce-i spunea Amalfitano, negând mereu cu capul, mișcări scurte de negare aproape spasmodice, ca și cum ar fi respectat regulile universale ale dialogului împotriva voinței lui sau ca și cum vorbele lui Amalfitano (admonestări, judecând după expresie) nu și-ar fi atins niciodată ținta.

Au plecat de la masă cu diverse propuneri și o bănuială. Propunerile erau: să țină o conferință la universitate despre literatura spaniolă contemporană (Espinoza), să țină o conferință despre literatura franceză contemporană (Pelletier), să țină o conferință despre literatura engleză contemporană (Norton), să țină o prelegere despre Benno von Archimboldi și literatura germană postbelică (Espinoza, Pelletier și Norton), să participe la un colocviu privind relațiile economice și culturale între Europa și Mexic (Espinoza, Pelletier și Norton, plus decanul Guerra și doi profesori de economie de la universitate), să viziteze localități de la poalele munților Sierra Madre, și în sfârșit să ia parte la o petrecere în aer liber cu miel haiducesc la o fermă aproape de Santa Teresa, petrecere care se prevedea de mare amploare, cu participarea multor profesori, într-un peisaj, după părerea lui Guerra, de o deosebită frumusețe, deși rectorul Negrete a specificat că peisajul era mai degrabă sălbatic și, uneori, șocant.

Bănuiala era: exista posibilitatea ca Amalfitano să fie homosexual și ca acel tânăr vehement să fie iubitul lui, groaznică bănuială, căci înainte de a se sfârși noaptea au aflat că respectivul tânăr era fiul unic al decanului Guerra, șeful direct al lui Amalfitano, mâna dreaptă a rectorului, și că fie judecau complet eronat, fie Guerra nu avea habar de încurcăturile în care se băgase fiul său.

– Povestea se poate termina cu împușcături, a spus Espinoza.

Pe urmă au vorbit de alte lucruri și mai târziu s-au dus să se culce epuizați.

În ziua următoare au dat o raită cu mașina prin tot orașul, la întâmplare, fără nici o grabă, ca și cum ar fi așteptat într-adevăr să dea de un bătrân neamț înalt plimbându-se pe trotuar. Spre vest, orașul era foarte sărac, cu majoritatea străzilor neasfaltate și o mulțime de case construite în grabă și cu materiale

de aruncat. În centru, orașul era vechi, cu clădiri de pe vremuri, de trei sau patru etaje, și piețe cu coloane lăsate în paragină și străzi pietruite pe care mergeau foarte grăbiți tineri funcționari în cămașă și indiene cu boccele în spinare, și au văzut curve și pești tineri lenevind pe la colțuri, imagini mexicane extrase dintr-un film în alb și negru. Spre est, erau cartierele clasei mijlocii și ale bogaților. Acolo au văzut bulevarde cu copaci îngrijiți și parcuri publice pentru copii și centre comerciale. Acolo era și universitatea. În nord, au dat peste fabrici și depozite părăsite și o stradă plină de baruri și prăvălii cu suveniruri și hoteluri mici, unde se spunea că nu se doarme nicio dată, și la periferie alte cartiere sărace, dar mai puțin pestrițe, și terenuri virane unde din loc în loc se înălța câte o școală. La sud, au descoperit căi ferate și terenuri de fotbal pentru cerșetori înconjurate de cocioabe, și au văzut chiar un meci, fără să coboare din mașină, între o echipă de muribunzi și alta de muritori de foame, și două șosele care ieșeau din oraș, și o râpă care se transformase în groapă de gunoi, și cartiere care creșteau șchioape sau ciunge sau oarbe și din când în când, în depărtare, scheletul unui depozit industrial, orizontul fabricilor de textile.

Orașul, ca orice oraș, era nesfârșit. Dacă mergeai în continuare, să zicem, spre est, la un moment dat cartierele clasei de mijloc se terminau și apăreau, ca o reflectare a ceea ce se întâmpla la vest, cartierele mizerabile, care aici se confundau cu un relief mai accidentat: dealuri, văi, resturi ale unor vechi ferme, albi de râuri secate care contribuiau la evitarea aglomerației. În partea de nord, au văzut un gard care despărțea Statele Unite de Mexic și dincolo de gard au privit, coborând din mașină de data asta, deșertul Arizona. În partea de vest, au ocolit două parcuri industriale care la rândul lor erau înconjurate de cartiere de cocioabe.

Au avut certitudinea că orașul crește în fiecare secundă. Au văzut la marginea orașului Santa Teresa, mergând pe maidane

părăsite, la pândă, stoluri de vulturi pleșuvi negri, cărora aici li se spunea zăgani, precum și vultani, care nu erau decât vulturi mai mici care se hrăneau cu hoituri. Unde trăiesc vulturii pleșuvi, au comentat, nu trăiesc alte păsări. Au băut tequila și bere și au mâncat *tacos*¹ pe terasa panoramică a unui motel de pe șoseaua dintre Santa Teresa și Caborca. Cerul, în amurg, părea o floare carnivoră.

Când s-au întors, Amalfitano îi aștepta împreună cu fiul lui Guerra, care i-a invitat să mănânce la un restaurant cu specialități din nord. Locul avea oarecare farmec, dar mâncarea le-a căzut ca o ghiulea. Au descoperit, sau au crezut că descoperă că legătura dintre profesorul chilian și fiul decanului era mai mult socratică decât homosexuală și asta i-a liniștit într-un fel, fiindcă în mod inexplicabil toți trei îl îndrăgiseră pe Amalfitano.

Timp de trei zile au trăit ca scufundați într-o lume submarină. Căutau la televizor știrile cele mai ciudate și bizare, reciteau romane de Archimboldi pe care dintr-odată nu le mai înțelegeau, făceau lungi sieste, serile erau ultimii care plecau de pe terasă, vorbeau de copilăria lor cum nu mai făcuseră niciodată înainte. Pentru prima oară s-au simțit toți trei ca niște frați sau ca niște soldați veterani ai unei companii de asalt pe care nu-i mai interesează majoritatea lucrurilor. Se îmbătau și se sculau foarte târziu și doar din când în când acceptau să iasă cu Amalfitano ca să se plimbe, să viziteze locurile interesante din oraș care l-ar fi putut atrage pe un ipotetic turist german în vârstă.

Și, într-adevăr, s-au dus la petrecerea cu miel haiducesc, și mișcările lor au fost măsurate și discrete, de parcă erau trei astronauți proaspăt sosiți pe o planetă unde totul era nesigur. În curtea unde se făcea grătarul au văzut o mulțime de găuri fumegânde. Profesorii de la universitatea din Santa Teresa s-au

1. Turtiță de mălai cu diverse umpluturi (l. sp.).

dovedit neobișnuit de înzestrați pentru viața la țară. Doi dintre ei s-au luat la întrecere călare. Altul a cântat un *corrido*¹ din 1915. Într-un țarc cu vite sălbatice câțiva și-au încercat norocul cu lasoul, cu mai mult sau mai puțin succes. Când a apărut rectorul Negrete, care stătuse în casa cea mare cu un tip ce părea vechilul fermei, au dezgropat mieii și un miros de carne și de pământ cald s-a întins prin ogradă sub forma unei subțiri perdele de fum care i-a învăluit pe toți precum ceața ce precede asasinatetele și s-a împrăștiat în chip misterios, în timp ce femeile duceau farfuriile la masă, iar hainele și pielea lor rămâneau impregnate de aroma cărnii.

În noaptea aceea, poate din cauză că au mâncat și au băut mult, cei trei au avut coșmaruri pe care, când s-au trezit, nu și le-au putut aminti, în ciuda eforturilor făcute. Pelletier a visat o pagină, la care se uita pe față și pe spate, în toate chipurile posibile, mișcând pagina și uneori mișcând capul, tot mai repede, cu toate că nu înțelegea nimic. Norton a visat un copac, un stejar englezesc pe care ea îl ridica și îl mișca dintr-un loc într-altul pe o pajiște, dar nici un loc nu o mulțumea cu adevărat. Stejarul uneori nu avea rădăcini, iar alteori târa după el niște rădăcini lungi ca niște șerpi sau ca părul Gorgonei. Espinoza a visat o fată care vindea covoare. El voia să cumpere un covor, un covor oarecare, și fata îi arăta multe covoare, unul după altul, fără încetare. Brațele ei subțiri și măslinii nu stăteau o clipă locului și acest lucru îl împiedica să vorbească, îl împiedica să-i spună ceva important, s-o ia de mână și s-o scoată de acolo.

În dimineața următoare, Norton nu a coborât la micul dejun. I-au dat telefon, crezând că se simte rău, dar Norton i-a asigurat că voia doar să doarmă și le-a spus să se descurce fără ea. Fără chef, l-au așteptat pe Amalfitano și apoi au plecat cu

1. Tip de cântec și dans popular mexican (l. sp.).

mașina spre nord-estul orașului, unde se instala un circ. După spusele lui Amalfitano, la circ era un iluzionist neamț numit Doktor Koenig. Aflase asta cu o seară înainte, când s-a întors de la petrecere și a găsit un anunț nu mai mare decât o foaie de hârtie, pe care cineva avusese grijă să-l lase în toate grădinile din cartier. A doua zi, în colțul unde aștepta autobuzul pentru universitate, a văzut un afiș colorat lipit pe un zid albastru-deschis pe care erau trecute stelele circului. Printre ele se afla iluzionistul neamț și Amalfitano s-a gândit că acest Doktor Koenig putea fi personajul sub a cărui mască se ascundea Archimboldi. Studiată la rece, ideea era stupidă, și-a zis, dar cum starea de spirit a criticilor era foarte proastă, i s-a părut important să sugereze o vizită la circ. Când le-a spus asta criticilor, aceștia s-au uitat la el cum te uiți la prostul clasei.

– Ce-ar putea să facă Archimboldi într-un circ? a zis Pelletier în mașină.

– Nu știu, a spus Amalfitano, dumneavoastră sunteți experții, eu știu că este primul neamț pe care-l întâlnim.

Circul se numea Circul Internațional și niște bărbați care instalau cortul cu ajutorul unui complicat sistem de frânghii și scripeți (sau așa li s-a părut criticilor) le-au arătat rulota unde locuia proprietarul. Acesta era un *chicano*¹ de vreo cincizeci de ani care lucrase mult timp în circurile europene ce străbăteau continentul de la Copenhaga până la Malaga și dădeau reprezentații în localități mici cu mai mult sau mai puțin noroc, până s-a hotărât să se întoarcă la Earlimart, în California, de unde era de fel, și a înființat propriul lui circ. L-a botezat Circul Internațional pentru că una dintre ideile lui originale era să aibă artiști din toată lumea, deși, ca să spunem adevărul, majoritatea acestora erau mexicani și nord-americieni, cu toate că din când în când venea să caute de lucru câte unul din America

1. Nume dat mexicanilor stabiliți în SUA (l. sp.).

Centrală și odată a avut un dresor canadian de șaptezeci de ani pe care nu-l voia nici un alt circ din Statele Unite. Circul lui este modest, a spus, dar este primul circ al cărui proprietar este un *chicano*.

Când nu erau în turneu puteau fi găsiți la Bakersfield, nu departe de Earlimart, unde își aveau sediul de iarnă, deși uneori el se stabilea la Sinaloa, în Mexic, nu pentru mult timp, doar cât să facă un drum la DF și să semneze contracte pentru localitățile din sud până la frontiera cu Guatemala, de unde urcau din nou până la Bakersfield. Când străinii l-au întrebat de Doktorul Koenig, proprietarul a vrut să știe dacă există vreun conflict sau vreo datorie între aceștia și iluzionistul lui, la care Amalfitano s-a grăbit să declare că nu, nici vorbă, că domnii aici de față sunt niște profesori universitari foarte respectabili din Spania și Franța și că el însuși, ca să nu mergem mai departe și păstrând proporțiile, este profesor la universitatea din Santa Teresa.

– A, bine, a spus tipul *chicano*, dacă așa stau lucrurile vă conduc la Doktorul Koenig, care a fost și el, cred, profesor universitar.

Inimile criticilor au tresărit de bucurie la auzul acestei afirmații. L-au urmat pe proprietar printre rulotele și cuștile pe roate ale circului până au ajuns la ceea ce, din toate punctele de vedere, era marginea taberei circarilor. Mai departe nu erau decât pământ galben și câte o colibă neagră și îngrăditura frontierei mexicano-nord-americeane.

– Îi place liniștea, a spus proprietarul fără să-l fi întrebat cineva.

A bătut cu pumnul în ușa micii rulote a iluzionistului. Cineva a deschis ușa și un glas din întuneric a întrebat ce vor. Proprietarul a spus că este el și că vine cu niște prieteni europeni care vor să-l cunoască. Intrați, a spus glasul, și ei au urcat o treaptă și au intrat în rulota ale cărei ferestre, doar un pic mai mari decât un hublou, erau cu perdelele trase.

– Să vedem unde ne așezăm, a spus proprietarul, și imediat a dat perdelele la o parte.

Trântit pe pat au văzut un tip chel, cu pielea măslinie, îmbrăcat doar cu niște enormi pantaloni scurți negri, care i-a privit clipind cu greutate. Tipul nu putea să aibă mai mult de șaizeci de ani, dacă îi avea, ceea ce îl elimina pe loc, dar au hotărât să rămână ca, măcar atât, să-i mulțumească pentru că i-a primit. Amalfitano, care era cel mai binedispus, i-a explicat că îl caută pe un prieten german, un scriitor, și că nu reușesc să dea de el.

– Și ați crezut că o să-l găsiți la circul meu? a zis proprietarul.

– Nu pe el, ci pe cineva care-l cunoaște, a zis Amalfitano.

– Niciodată n-am angajat un scriitor, a spus proprietarul.

– Eu nu sunt neamț, a zis Doktorul Koenig, sunt nord-american, mă numesc Andi López.

A spus aceste cuvinte în timp ce scotea dintr-un sacou agățat într-un cuier portofelul și le întindea permisul de conducere.

– În ce constă numărul dumneavoastră de iluzionism? l-a întrebat Pelletier în engleză.

– Încep prin a face să dispară purici, a spus Doktorul Koenig, și toți cinci au râs.

– Țsta e purul adevăr, a zis proprietarul.

– Pe urmă fac să dispară porumbei, pe urmă fac să dispară o pisică, apoi un câine, și îmi termin numărul făcând să dispară un copil.

După ce au plecat de la Circul Internațional, Amalfitano i-a invitat la masă la el acasă.

Espinoza a ieșit în curtea din spate și a văzut o carte care atârna de o sfoară pentru întins rufe. N-a vrut să se apropie să vadă ce carte este, dar când a intrat din nou în casă l-a întrebat pe Amalfitano.

– Este *Testamentul geometric*, de Rafael Dieste, a spus Amalfitano.

– Rafael Dieste, un poet galician, a zis Espinoza.

– Chiar el, a spus Amalfitano, dar ăsta nu e un volum de poezie, ci o carte de geometrie, ideile i-au venit lui Dieste când lucra ca profesor la un liceu.

Espinoza i-a tradus lui Pelletier ce i-a spus Amalfitano.

– Și e atârnată în curte? a zis Pelletier zâmbind.

– Da, a spus Espinoza în timp ce Amalfitano căuta în frigider ceva de mâncare, ca o cămașă pusă la uscat.

– Vă place fasolea? a zis Amalfitano.

– Orice, orice, ne-am obișnuit cu toate, a spus Espinoza.

Pelletier s-a apropiat de fereastră și a privit cartea, ale cărei pagini de-abia se mișcau în vântul ușor al înserării. Apoi a ieșit și s-a apropiat de ea și a cercetat-o.

– N-o da jos, a auzit că-i spune Espinoza din spate.

– Cartea asta nu e pusă la uscat, stă de mult timp aici, a spus Pelletier.

– Așa mi-am închipuit și eu, a zis Espinoza, dar e mai bine să n-o atingi și să ne întoarcem în casă.

Amalfitano îi observa de la fereastră mușcându-și buzele, dar acest gest la el și în acest moment precis nu era un gest de dispare sau de neputință, ci de o profundă și necuprinsă tristețe.

Când criticii au făcut prima mișcare ca să se întoarcă, Amalfitano s-a retras și s-a întors repede în bucătărie, unde s-a prefăcut că este foarte concentrat în pregătirea mâncării.

Când s-au întors la hotel, Norton le-a comunicat că pleacă a doua zi și ei au primit vestea fără să se mire, ca și cum o așteptau de mult. Zborul pe care-l găsisese Norton pleca din Tucson și în ciuda protestelor ei, care voia să ia un taxi, au hotărât s-o conducă la aeroport. În seara aceea au stat de vorbă până târziu, i-au povestit lui Norton vizita pe care o făcuseră la circ și au asigurat-o că dacă totul continua la fel, după trei zile vor pleca și ei. Apoi Norton s-a dus să se culce și Espinoza a propus să petreacă împreună acea ultimă noapte la Santa Teresa. Norton n-a înțeles și a spus că doar ea pleacă, că ei mai au de petrecut niște nopți în acel oraș.

- Vreau să zic toți trei împreună, a zis Espinoza.
- În pat? a întrebat Norton.
- Da, în pat, a spus Espinoza.
- Nu mi se pare o idee bună, a zis Norton, prefer să dorm singură.

Așa că au condus-o până la ascensor și apoi s-au întors la bar și au cerut două Bloody Mary și au așteptat băuturile în tăcere.

– Am făcut o gafă colosală, a spus Espinoza când barmanul le-a adus băuturile.

- Cred că da, a zis Pelletier.
- Ți-ai dat seama, a spus Espinoza după altă tăcere, că în tot timpul călătoriei ne-am culcat doar o dată cu ea?
- Sigur că mi-am dat seama, a zis Pelletier.
- Și a cui e vina, a spus Espinoza, a ei sau a noastră?
- Nu știu, a spus Pelletier, adevărul e că zilele astea n-am prea avut chef să fac amor. Dar tu?
- Nici eu, a spus Espinoza.

Au tăcut iarăși un timp.

– Presupun că și ei i se întâmplă ceva asemănător, a zis Pelletier.

Au plecat din Santa Teresa foarte devreme. Înainte i-au telefonat lui Amalfitano și i-au spus că se duc în Statele Unite și că probabil vor fi plecați toată ziua. La graniță vameșii nord-americieni au vrut să vadă actele mașinii și pe urmă i-au lăsat să treacă. Urmând instrucțiunile recepționarului de la hotel, au luat-o pe o șosea neasfaltată și un timp au străbătut un ținut plin de râpe și de păduri, de parcă ar fi intrat din greșeală sub o cupolă cu un ecosistem propriu. O vreme au crezut că nu vor ajunge la timp la aeroport, ba chiar că nu vor ajunge niciodată niciunde. Cu toate acestea, șoseaua neasfaltată se termina la Sonoita și de acolo au luat-o pe șoseaua 83 până la autostrada 10 care i-a dus direct la Tucson. La aeroport au mai avut timp să bea o cafea și să vorbească despre ce vor face când se vor reîntâlni în Europa. Apoi Norton a trebuit să intre în

sala de îmbarcare și după o jumătate de oră avionul ei a decolat spre New York, unde urma să ia altul pentru Londra.

La întoarcere au luat-o pe autostrada 19 care mergea până la Nogales, dar ei s-au abătut imediat după Río Rico și au început să meargă de-a lungul frontierei pe partea dinspre Arizona, până la Lochiel, pe unde au intrat din nou în Mexic. Le era foame și sete, dar nu s-au oprit în nici o localitate. La cinci după-amiază au ajuns la hotel și după ce au făcut duș au coborât să mănânce un sandvici și să-l sune pe Amalfitano. Acesta le-a spus să nu plece de la hotel, că o să ia un taxi și o să fie acolo în mai puțin de zece minute. N-avem nici o grabă, i-au spus.

Începând din acel moment realitatea, pentru Pelletier și Espinoza, se pare că s-a sfâșiat ca un decor de hârtie, și căzând a lăsat să se vadă ce era în spate: un peisaj fumegând, ca și cum cineva, poate un înger, ar fi făcut sute de grătare pentru o mulțime de ființe invizibile. Nu s-au mai sculat devreme, n-au mai mâncat la hotel cu turiștii nord-americieni, și s-au mutat în centrul orașului, optând pentru localuri întunecoase pentru micul dejun (bere și *chilaquiles*¹ picante) și pentru localuri cu ferestre mari unde chelnerii scriau pe geam cu culoare albă meniul pentru prânz. Serile mâncau în orice loc.

Au acceptat propunerea rectorului și au ținut două conferințe despre literatura franceză și spaniolă actuală care au fost mai mult un măcel decât conferințe și au avut cel puțin calitatea că i-au înspăimântat pe cei din public, băieți tineri în majoritate, cititori ai lui Michon și Rolin sau cititori ai lui Marías și ai lui Vila-Matas. Apoi, de data asta împreună, au ținut o prelegere despre Benno von Archimboldi într-o dispoziție sufletească mai curând de cârnățari sau de parlagii decât de măcelari, dar ceva, la început de nepătruns, ceva ce evoca, deși în

1. Mâncare tipic mexicană pregătită din bucățele de *tortilla* fripte sau prăjite, cu un sos de ardei iute verde sau roșu, care se poate mânca și cu carne de pui, brânză, smântână și ceapă (l. sp.).

tăcere, o întâlnire care nu era întâmplătoare, le-a frânat impulsurile: în public, fără să ținem cont de Amalfitano, erau trei tineri cititori ai lui Archimboldi care aproape i-au făcut să plângă. Unul dintre ei, care știa franceză, adusese cu el și una din cărțile traduse de Pelletier. Deci, minunile erau posibile. Librăriile de pe internet funcționau. Cultura, în ciuda disparițiilor și a vinovăției, era vie în continuare, în permanentă transformare, cum și-au dat seama foarte curând când tinerii cititori ai lui Archimboldi au venit după conferință, la cererea expresă a lui Pelletier și a lui Espinoza, în salonul de onoare al universității, unde s-a organizat o agapă sau mai bine zis un cocteil sau poate un mic cocteil sau poate doar o atenție ca omagiu adus iluștrilor conferențieri și unde, în lipsa unui subiect mai bun, s-a vorbit despre cât de bine scriu nemții, toți, și despre importanța istorică a unor universități ca Sorbona sau Salamanca, unde, spre uimirea criticilor, studiaseră doi dintre profesori, (unul care predă Drept roman și altul care predă Dreptul penal din secolul al XX-lea). Mai târziu, într-o altă încăpere, decanul Guerra și o secretară de la rectorat le-au înmănat cecurile și după puțin timp, profitând de leșinul soției unuia dintre profesori, au plecat pe neobservate.

I-au însoțit Amalfitano, care detesta aceste petreceri dar trebuia să le suporte din când în când, și cei trei studenți cititori ai lui Archimboldi. Întâi s-au dus în centru să mănânce și pe urmă s-au plimbat pe strada care nu dormea niciodată. Mașina de închiriat, deși era mare, îi obliga să stea foarte înghesuiți și oamenii care treceau pe trotuar îi priveau curioși așa cum îi priveau pe toți pe acea stradă, până îi vedeau pe Amalfitano și pe cei trei studenți îngrămădiți pe bancheta din spate și atunci își întorceau repede privirea.

Au intrat într-un bar pe care-l știa unul dintre tineri. Barul era mare și în partea din spate avea o curte cu copaci și un mic țarc pentru luptele de cocoși. Tânărul a spus că odată îl adusese

taică-su acolo. Au vorbit despre politică, și Espinoza îi traducea lui Pelletier ce spuneau băieții. Nici unul dintre ei nu avea mai mult de douăzeci de ani și arătau sănătoși, proaspeți, dornici să învețe. Dimpotrivă, Amalfitano în seara aceea părea mai obosit și mai distrus ca niciodată. Încet, Pelletier l-a întrebat dacă are ceva. Amalfitano a negat dând din cap și a spus că nu, deși criticii, când s-au întors la hotel, au spus că atitudinea prietenului lor, care fuma țigară de la țigară și bea încontinuu și care de-abia deschisese gura toată seara, indica ori un început de depresie, ori o stare de extremă nervozitate.

A doua zi, când s-a sculat, Espinoza l-a găsit pe Pelletier stând pe terasa hotelului, îmbrăcat cu niște bermude și sandale de piele, citind edițiile matinale ale ziarelor din Santa Teresa, înarmat cu un dicționar spaniol-francez pe care îl cumpărase probabil chiar în dimineața aceea.

– Mergem să luăm micul dejun în centru? l-a întrebat Espinoza.

– Nu, a spus Pelletier, gata cu alcoolul și mâncărurile care-mi distrug stomacul. Vreau să aflu ce se petrece în orașul ăsta.

Espinoza și-a amintit atunci că seara trecută unul dintre băieți le povestise istoria femeilor asasinate. Își amintea doar că băiatul spusese că erau peste două sute și că a trebuit să repete asta de două sau de trei ori, pentru că nici el, nici Pelletier nu credeau ce le spunea. A nu crede, însă, s-a gândit Espinoza, este o formă de a exagera. Vezi ceva frumos și nu-ți crezi ochilor. Ți se povestește ceva despre... frumusețea naturală a Islandei..., oameni făcând baie în apă termală printre gheizere, de fapt tu văzuseși asta în poze, dar tot zici că nu-ți vine să crezi... Cu toate că evident crezi... A exagera este o formă de a admira în mod politicos... Îi dai ocazia interlocutorului să spună: e adevărat... Și atunci spui: incredibil. Întâi nu-ți vine să crezi și pe urmă ți se pare incredibil.

Asta a fost probabil ce au spus seara trecută el și Pelletier după ce băiatul, sănătos și zdrăvăn și pur, i-a asigurat că

muriseră peste două sute de femei. Dar nu într-o perioadă scurtă, și-a zis Espinoza. Din 1993 sau 1994 până acum... Și e posibil ca numărul celor asasinate să fie mai mare. Poate două sute cincizeci sau trei sute. Băiatul spusese, în franceză, n-o să știm niciodată. Băiatul care citise o carte de Archimboldi tradusă de Pelletier și pe care o obținuse mulțumită bunelor servicii ale unei librării de pe internet. Nu vorbea o franceză corectă, și-a spus Espinoza. Dar poți să vorbești prost o limbă sau să n-o vorbești deloc și totuși să fii în stare s-o citești. În orice caz multe femei moarte.

– Și vinovații? a întrebat Pelletier.

– Sunt câțiva închiși de mult timp, dar continuă să moară femei, a zis unul dintre băieți.

Amalfitano, și-a amintit Espinoza, era tăcut, parcă absent, probabil beat criță. La o masă apropiată era un grup de trei tipi care din când în când se uitau la ei de parcă i-ar fi interesat foarte mult ce vorbeau. Ce-mi mai amintesc? s-a gândit Espinoza. Cineva, unul dintre băieți, a vorbit de virusul asasinilor. Cineva a zis *copycat*¹. Cineva a pronunțat numele lui Albert Kessler. La un moment dat s-a ridicat și s-a dus la toaletă să vomite. În timp ce făcea asta a auzit că de afară cineva care probabil se spăla pe mâini și pe față sau se aranja în fața oglinzii îi spunea:

– Borăște liniștit, gagiule.

Vocea aceea m-a liniștit, și-a spus Espinoza, dar asta nu înseamnă că în acel moment mă simțeam neliniștit, și de ce să fi fost? Când a ieșit din cabină nu era nimeni, se auzea doar muzica din bar care ajungea ușor estompată și un zgomot, mai slab, spasmodic, de țevărie. Cine ne-a adus înapoi la hotel? s-a gândit.

– Cine a condus la întoarcere? l-a întrebat pe Pelletier.

– Tu, a spus Pelletier.

În ziua aceea, Espinoza l-a lăsat pe Pelletier să-și citească ziarele la hotel și a ieșit singur. Deși era târziu pentru micul

1. Imitator (l. engl., în orig.).

dejun, a intrat într-un bar de pe strada Arizpe unde nu mai fusese niciodată și a cerut ceva ca să prindă puteri.

– Țsta e cel mai bun leac pentru mahmureală, domnule, i-a zis barmanul, și i-a adus un pahar cu bere rece.

Dinăuntru se auzea un sfârâit de ulei prăjit. A cerut ceva de mâncare.

– Niște brânzoaice, domnule?

– Una, a spus Espinoza.

Barmanul a ridicat din umeri. Barul era gol și nu era așa de întunecos ca barurile unde se ducea el diminețile. Ușa de la toaletă s-a deschis și a ieșit un bărbat foarte înalt. Pe Espinoza îl dureau ochii și începea să se simtă din nou amețit, dar a tresărit când a apărut tipul înalt. În întuneric nu putea să-i vadă fața, nici să-i evalueze vârsta. Tipul înalt, însă, s-a așezat lângă fereastră și o lumină galbenă și verde i-a inundat trăsăturile.

Espinoza și-a dat seama că nu putea fi Archimboldi. Părea un agricultor sau un crescător de vite în vizită în oraș. Chelnerul i-a pus în față o plăcintă cu brânză. Când a apucat-o cu mâna s-a ars și a cerut un șervețel. Pe urmă i-a spus chelnerului să-i mai aducă trei. Când a ieșit de la bar s-a îndreptat spre târg. Câțiva negustori își strângeau marfa și mesele pliante. Era ora prânzului și era puțină lume. La început i-a fost greu să găsească taraba fetei care vindea covoare. Străzile din târg erau murdare, de parcă în loc de obiecte de artizanat s-ar fi vândut mâncare preparată sau fructe și legume. Când a văzut-o, fata făcea covoarele sul și le lega la capete. Pe cele mai mici, carpetele, le băga într-o cutie de carton de formă alungită. Avea o expresie absentă, de parcă în realitate se afla foarte departe de acolo. Espinoza s-a apropiat și a pipăit un covor. A întrebat-o dacă își amintește de el. Fata n-a schițat nici cel mai mic semn de surpriză. A ridicat ochii, l-a privit și a spus da în mod atât de firesc că l-a făcut să zâmbească.

– Cine sunt eu? a spus Espinoza.

– Un spaniol care mi-a cumpărat un covor, a zis fata, am stat de vorbă.

După ce a descifrat ziarele, Pelletier a avut chef să facă un duș și să se lepede de tot jegul care i se lipise de piele. L-a văzut de departe venind pe Amalfitano. L-a văzut intrând în hotel și apoi vorbind cu recepționarul. Înainte de a ajunge pe terasă, Amalfitano a ridicat ușor mâna în semn de salut. Pelletier s-a ridicat și i-a spus să ceară ce vrea, că el se duce să facă duș. Când a plecat, a observat că Amalfitano avea ochii roșii și încercănați, ca și cum nu se culcase încă. În timp ce traversa holul, s-a răzgândit și a deschis unul dintre calculatoarele pe care hotelul le pune la dispoziția clienților și care se aflau într-o mică sală de lângă bar. Citindu-și corespondența a găsit o lungă scrisoare de la Norton în care îi comunica adevăratele motive, după părerea ei, pentru care plecase așa de brusc. A citit-o de parcă mai era încă beat. S-a gândit la tinerii cititori ai lui Archimboldi din seara trecută și și-a dorit, în mod vag, să fie ca ei, să-și schimbe viața cu viața unuia dintre ei. Și-a spus lui însuși că această dorință este o formă de oboseală. Pe urmă a chemat liftul și a urcat împreună cu o nord-americană de vreo șaptezeci de ani care citea un ziar mexican, un exemplar identic cu unul din cele citite de el de dimineață. În timp ce se dezbrăca, s-a gândit ce să-i spună lui Espinoza. Probabil că și pe el îl aștepta o scrisoare de la Norton. Ce pot face ? și-a spus.

Spărtura closetului era tot acolo și timp de câteva secunde s-a uitat fix la ea și a lăsat apa caldută să-i curgă pe corp. Ce este rezonabil? s-a gândit. *Cel mai* rezonabil este să ne întoarcem și să amânăm pe cât posibil orice concluzie. Doar când i-a intrat săpun în ochi a reușit să-și desprindă privirea de pe closet. Și-a băgat capul sub jetul dușului și a închis ochii. Nu sunt așa de trist cum mi-am închipuit, și-a spus. Toată povestea asta nu e reală, și-a spus. Pe urmă a închis robinetul, s-a îmbrăcat și a coborât la întâlnirea cu Amalfitano.

A stat cu Espinoza când acesta s-a uitat la e-mailuri. S-a așezat în spatele lui până a văzut că era unul de la Norton și când a verificat că e așa, cu siguranța că spunea același lucru ca în al

lui, s-a așezat într-un fotoliu la câțiva pași de calculatoare și a început să răsfoiască o revistă turistică. Din când în când își ridica privirea și se uita la Espinoza, care nu părea dispus să se ridice de pe scaun. Tare i-ar fi plăcut să-l bată cu palma pe spate și pe ceafă, dar a preferat să nu facă nici o mișcare. Când Espinoza s-a întors să se uite la el, i-a spus că și el primise unul la fel.

– Nu pot să cred, a spus Espinoza cu un firișor de voce.

Pelletier a lăsat revista pe masa de sticlă și s-a apropiat de computer, unde a citit și el scrisoarea lui Norton. Apoi, fără să se așeze, tastând cu un singur deget, și-a căutat e-mailurile lui și i-a arătat lui Espinoza mesajul pe care îl primise. L-a rugat cu deosebită blândețe să-l citească. Espinoza s-a întors din nou spre ecran și a citit de mai multe ori mesajul primit de Pelletier.

– Nu e aproape nici o deosebire, a spus.

– Ce contează, a zis francezul.

– Ar fi putut să facă acest gest de politețe, a spus Espinoza.

– În astfel de cazuri politețea este că ne-a înștiințat, a zis Pelletier.

Când au ieșit pe terasa hotelului, nu mai era aproape nimeni. Un chelner, îmbrăcat cu jachetă albă și pantaloni negri, strângea paharele și sticlele de pe mesele neocupate. La un capăt, lângă balustradă, o pereche care nu avea mai mult de treizeci de ani privea bulevardul tăcut, de un verde foarte închis, ținându-se de mână. Espinoza l-a întrebat pe Pelletier la ce se gândește.

– La ea, a spus Pelletier, firește.

I-a mai spus și că este ciudat, sau în orice caz un pic ciudat, că ei erau acolo, în hotelul acela, în orașul acela, când Norton, în sfârșit, se hotărâse. Espinoza l-a privit îndelung și apoi cu un gest de dispreț a spus că-i vine să vomite.

În ziua următoare, Espinoza s-a întors la târg și a întrebat-o pe fată cum o cheamă. Ea a spus că se numește Rebeca și Espinoza a zâmbit pentru că numele, s-a gândit atunci, i se potrivea de

minune. A stat acolo trei ore, în picioare, conversând cu Rebeca în timp ce turiștii și curioșii umblau de colo până colo uitându-se la mărfuri fără chef, de parcă i-ar fi obligat cineva s-o facă. Doar de două ori s-au apropiat niște clienți de taraba Rebecăi, dar de fiecare dată au plecat fără să cumpere nimic, făcându-l pe Espinoza să se simtă rușinat pentru că într-un fel considera că ghinionul fetei i se datora lui, prezenței lui încăpățănate în fața tarabei. A hotărât să-și îndrepte greșeala cumpărând el ce a presupus că ar fi cumpărat ceilalți. A cumpărat un covor mare, două carpete, un poncho în care predomina verdele, altul în care predomina roșul, și un soi de traistă făcută din aceeași țesătură și cu aceleași motive ca ponchourile. Rebeca l-a întrebat dacă se întoarce curând în țara lui și Espinoza i-a zâmbit și i-a spus că nu știe. Pe urmă fata a chemat un copil care a încărcat pe spate toate cumpărăturile lui Espinoza și l-a condus până unde își lăsase parcată mașina.

Glasul Rebecăi când l-a strigat pe copil (care s-a ivit din neant sau din mulțime, ceea ce este același lucru), tonul ei, calma autoritate emanată de vocea ei, l-au făcut pe Espinoza să se înfiore. În timp ce mergea în urma copilului a observat că majoritatea negustorilor începeau să-și strângă mărfurile. Când au ajuns la mașină au băgat covoarele în portbagaj și Espinoza l-a întrebat pe copil de când lucrează pentru Rebeca. E sora mea, a spus acesta. Nu semănați deloc, s-a gândit Espinoza. Pe urmă s-a uitat la copil, care era mărunțel, dar părea puternic, și i-a dat o bancnotă de zece dolari.

Când a ajuns la hotel, l-a găsit pe Pelletier pe terasă citind din Archimboldi. L-a întrebat ce carte este și Pelletier, zâmbind, i-a răspuns că este *Sfântul Toma*.

– De câte ori ai citit-o? a zis Espinoza.

– Nu mai țin minte, deși asta este una dintre cărțile pe care le-am citit cel mai puțin, a spus Pelletier.

Ca mine, ca mine, s-a gândit Espinoza.

Mai degrabă decât două mesaje, era unul singur, dar cu variante, cu întorsături de frază bruște și individualizate care se deschideau în fața aceluiași abis. Santa Teresa, acest oraș oribil, spunea Norton, o făcuse să se gândească. Să se gândească într-un sens strict, pentru prima dată după mulți ani. Adică începuse să se gândească la lucruri practice, reale, tangibile și începuse de asemenea să-și amintească. Se gândea la familia ei, la prietenii și la munca ei, și aproape în același timp își amintea scene de familie sau profesionale, scene unde prietenii ridicau paharele și închinau pentru ceva, poate pentru ea, poate pentru cineva de care ea uitase. Țara aceasta este de necrezut (aici făcea o digresiune, dar numai în mesajul pentru Espinoza, ca și cum Pelletier n-ar fi putut s-o înțeleagă sau ca și cum ar fi știut dinainte că amândoi or să-și compare respectivele mesaje), unul din boșii culturii, cineva care se presupune că e rafinat, un scriitor ajuns în cele mai înalte sfere ale guvernului, este poreclit, și încă în modul cel mai firesc, Porcul, spunea, și făcea o legătură între faptul acesta, porecla sau cruzimea poreclei sau resemnarea poreclei, și delictele care se comiteau de mult timp la Santa Teresa.

Când eram mică am cunoscut un băiat care îmi plăcea. Nu știu de ce, dar îmi plăcea. Eu aveam opt ani și el avea aceeași vârstă. Se numea James Crawford. Cred că era un băiat foarte timid. Stătea de vorbă doar cu ceilalți băieți și se ferea să se amestece cu fetițele. Avea părul foarte negru și ochii căprui. Umbla mereu cu pantaloni scurți, chiar și când ceilalți băieți începuseră să poarte pantaloni lungi. Prima dată când am vorbit cu el, mi-am amintit de asta foarte de curând, nu i-am spus James, ci Jimmy. Nimeni nu-i spunea așa. Doar eu. Amândoi aveam opt ani. Avea o față foarte serioasă. De ce-am vorbit cu el? Cred că și-a uitat ceva pe bancă, poate o gumă sau un creion, asta nu-mi mai amintesc, și eu i-am spus: Jimmy, ți-ai uitat guma. Îmi amintesc că zâmbeam. Îmi amintesc de ce i-am spus Jimmy și nu James sau Jim. De drag. De plăcere. Pentru că îmi plăcea Jimmy și mi se părea foarte frumos.

A doua zi, Espinoza a trecut prin târg la prima oră, cu inima bătându-i mai repede decât normal, în timp ce negustorii și meșteșugarii de-abia începeau să-și instaleze tarabele și strada pavată mai era curată. Rebeca își aranja covoarele pe o masă pliantă și i-a zâmbit când l-a văzut. Câțiva negustori beau cafea sau coca-cola în picioare și stăteau de vorbă de la o tarabă la alta. În spatele tarabelor, pe trotuar, sub vechile bolți și copertine ale unor prăvălii mai elegante, se adunau grupuri de bărbați care discutau despre transporturi de ceramică angro a căror vânzare era garantată la Tucson sau la Phoenix. Espinoza a salutat-o pe Rebeca și a ajutat-o să întindă ultimele covoare. Apoi a întrebat-o dacă vrea să ia micul dejun cu el și fata i-a spus că nu poate și că mâncase acasă. Fără să se dea bătut, Espinoza a întrebat-o unde este fratele ei.

- La școală, a zis Rebeca.
- Și cine te ajută să aduci toată marfa?
- Mama, a spus Rebeca.

Un timp, Espinoza a rămas tăcut uitându-se în pământ, fără să știe dacă să-i cumpere alt covor sau să plece fără să spună nici o vorbă.

- Te invit la masă, a zis în cele din urmă.
- De acord, a spus fata.

Când Espinoza s-a întors la hotel, l-a găsit pe Pelletier citindu-l pe Archimboldi. Văzut de departe, chipul lui Pelletier, și în realitate nu numai chipul, ci tot corpul, emana un fel de calm care i s-a părut de invidiat. Când s-a apropiat mai mult a văzut că volumul nu era *Sfântul Toma*, ci *Oarba*, și l-a întrebat dacă avusese răbdare să-l citească pe primul de la cap la coadă. Pelletier a ridicat privirea și nu i-a răspuns. A spus, în schimb, că este surprinzător sau că pe el continuă să-l surprindă felul în care Archimboldi se apropie de durere și de rușine.

- În mod delicat, a spus Espinoza.
- Așa e, a spus Pelletier. În mod delicat.

La Santa Teresa, în acel oraș oribil, spunea mesajul lui Norton, m-am gândit la Jimmy, dar mai ales m-am gândit la mine, la cea care eram la vârsta de opt ani, și la început ideile săreau, imaginile săreau, parcă era un cutremur în capul meu, eram incapabilă să fixez cu precizie sau cu claritate vreo amintire, dar când în sfârșit am reușit s-o fac a fost mai rău, m-am văzut pe mine spunând Jimmy, mi-am văzut zâmbetul, fața serioasă a lui Jimmy Crawford, ceata de băieți, spatele lor, agitația bruscă ce se domolea în curte, mi-am văzut buzele care îl avertizau pe acel băiat că a uitat ceva, am văzut guma sau poate era un creion, am văzut cu ochii de acum ochii mei din acea clipă, și am mai auzit încă o dată cum îl strigam, sunetul vocii mele, politețea extremă a unei fete de opt ani care-l strigă pe un băiat de opt ani ca să-i spună să nu-și uite guma de șters, și care totuși nu poate s-o facă spunându-i pe nume, James, sau Crawford, așa cum se obișnuiește la școală, și preferă, în mod conștient sau inconștient, să folosească diminutivul Jimmy, care indică dragoste, o dragoste verbală, o dragoste personală, pentru că doar ea, în clipa aceea care e o lume, îi spune așa, și într-un anumit fel îmbracă în alte straie dragostea sau atenția pe care o implică faptul că-i atrage atenția că a uitat ceva, nu-ți uita guma, sau creionul, și care, în fond, nu era decât expresia, săracă sau bogată din punct de vedere verbal, a fericirii.

Au mâncat într-un restaurant ieftin din apropierea pieței, în timp ce fratele mai mic al Rebecăi păzea căruțul în care transportau în fiecare dimineață covoarele și masa pliantă. Espinoza a întrebat-o pe Rebeca dacă nu puteau lăsa căruțul nesupravegheat ca să-l cheme pe băiat să mănânce, dar Rebeca i-a spus să nu-și facă griji. Dacă lăsau căruțul nepăzit era foarte probabil să-l ia cineva. De la fereastra restaurantului, Espinoza îl putea vedea pe băiat cocoțat pe grămada de covoare ca o pasăre scrutând orizontul.

– Mă duc să-i duc ceva, a spus, ce-i place fratelui tău?

– Înghețata, a zis Rebeca, dar aici nu au.

Câteva secunde Espinoza s-a gândit să plece să caute înghețată în alt loc, dar s-a răzgândit de teamă că n-o va mai găsi pe fată când se va întoarce. Ea l-a întrebat cum este Spania.

– Altfel, a spus Espinoza în timp ce se gândea la înghețată.

– Altfel decât Mexicul? a zis ea.

– Nu, a spus Espinoza, altfel, deosebită.

Dintr-odată lui Espinoza i-a trecut prin cap ideea să-i ducă băiatului un sandvici.

– Aici le spunem turte, a spus Rebeca, lui frate-meu îi plac cu șuncă.

Pare o prințesă sau o ambasadoare, s-a gândit Espinoza. A întrebat-o pe chelneriță dacă îi poate aduce o turtă cu șuncă și o răcoritoare. Chelnerița l-a întrebat cum vrea turta.

– Spune-i că o vrei completă, a spus Rebeca.

– Completă, a zis Espinoza.

Pe urmă a ieșit în stradă cu turta și răcoritoarea și i le-a întins băiatului, care stătea tot cocoțat în vârful căruțului. La început băiatul a negat cu capul și a spus că nu îi e foame. Espinoza a văzut la colț trei băieți, ceva mai mari, care se uitau la ei stăpânindu-și râsul.

– Dacă nu ți-e foame bea doar răcoritoarea și păstrează-ți turta, a spus, sau dă-o la câini.

Când s-a așezat din nou lângă Rebeca se simțea bine. De fapt, se simțea pletoric.

– Așa nu se poate, a spus, nu e bine, data viitoare o să mâncăm toți trei împreună.

Rebeca l-a privit în ochi, cu furculița încremenită în aer, apoi a schițat un zâmbet vag și și-a dus mâncarea la gură.

La hotel, întins pe un șezlong lângă piscina goală, Pelletier citea o carte și Espinoza a știut, încă înainte de a vedea titlul, că nu era nici *Sfântul Toma* nici *Oarba*, ci altă carte de Archimboldi. Când s-a așezat lângă el, a putut vedea că era vorba de *Letea*, un roman care nu-l entuziasma la fel de mult ca alte cărți ale neamțului, cu toate că, judecând după chipul lui Pelletier,

recitirea acesteia era fructuoasă și foarte plăcută. Când s-a așezat pe șezlongul de alături l-a întrebat ce a făcut toată ziua.

– Am citit, i-a răspuns Pelletier, care la rândul lui i-a pus aceeași întrebare.

– Am hoinărit pe aici, a spus Espinoza.

În seara aceea, în timp ce mâncau împreună la restaurantul hotelului, Espinoza i-a povestit că a cumpărat câteva suveniruri și că îi cumpăraseră și lui unul. Vestea l-a bucurat pe Pelletier, care l-a întrebat ce suvenir i-a cumpărat.

– Un covor indian, i-a spus Espinoza.

Când am ajuns la Londra după o călătorie epuizantă, spune Norton în scrisoarea ei, am început să mă gândesc la Jimmy Crawford sau poate am început să mă gândesc la el în timp ce așteptam zborul New York–Londra, în orice caz Jimmy Crawford și vocea mea de la opt ani care îl striga mă însoțeau în momentul când am scos cheile de la apartamentul meu și am aprins lumina și am lăsat valizele jos în vestibul. M-am dus la bucătărie și mi-am făcut un ceai. Pe urmă am făcut un duș și m-am băgat în pat. Gândindu-mă că n-o să pot dormi, am luat un somnifer. Îmi amintesc că am început să răsfoiesc o revistă, îmi amintesc că m-am gândit la voi, umblând prin acel oraș oribil, îmi amintesc că m-am gândit la hotel. În camera mea erau două oglinzi foarte ciudate, care în ultimele zile mă înfricoșau. Când mi-am dat seama că o să adorm, am avut doar puterea să întind mâna și să sting lumina.

N-am visat nimic. Când m-am trezit nu știam unde sunt, dar senzația aceasta a durat doar câteva secunde, căci imediat am identificat zgomotele tipice străzii mele. A trecut totul, m-am gândit. Mă simt odihnită, sunt la mine acasă, am multe lucruri de făcut. Totuși, când m-am ridicat în capul oaselor în pat, n-am făcut decât să încep să plâng ca o nebună, fără vreun motiv sau o cauză aparentă. Toată ziua am fost așa. În unele momente doream să nu fi plecat din Santa Teresa, să fi rămas cu voi până la capăt. De mai multe ori am simțit impulsul s-o

pornesc spre aeroport și să iau primul avion spre Mexic. Aceste impulsuri erau urmate de altele mai distructive: să dau foc apartamentului, să-mi tai venele, să nu mă mai duc niciodată la universitate și să trăiesc o viață de vagaboandă.

Dar vagaboandele, cel puțin în Anglia, suferă adesea umiliri, după cum am citit într-un reportaj dintr-o revistă al cărei nume l-am uitat. În Anglia, vagaboandele sunt violate de mai mulți odată, sunt bătute, și de multe ori unele sunt găsite moarte la intrările spitalelor. Cei care fac asta cu vagaboandele nu sunt, cum aș fi crezut la optsprezece ani, nici polițiști, nici bande de golani neonaziști, ci vagabonzii, ceea ce face ca situația să aibă un gust și mai amar. Deconcertată, am plecat să fac o plimbare prin oraș, cu speranța că o să-mi revin și poate o să dau un telefon vreunei prietene cu care să ies să mănânc seara. Nu știu cum, dintr-odată m-am trezit în fața unei galerii de artă unde era o retrospectivă a lui Edwin Johns, acel artist care și-a tăiat mâna dreaptă ca să o expună într-un autoportret.

La următoarea vizită, Espinoza a reușit ca fata să-i permită s-o conducă acasă. Au lăsat căruțul în grija unei femei grase cu un șorț vechi de muncitoare la fabrică, după ce Espinoza i-a plătit o sumă de nimic, în încăperea din spate a restaurantului unde mâncaseră înainte, între lăzi de sticle goale și grămezi de conserve de ardei și de carne. Apoi au pus covoarele și ponchourile pe scaunele din spate ale mașinii și s-au așezat toți trei în față. Băiatul era fericit și Espinoza i-a spus să aleagă el unde să meargă să mănânce în ziua aceea. Până la urmă au ajuns la un McDonald's din centru.

Casa fetei era în cartierele din vestul orașului, în zona unde, din câte citise în presă, se comiteau crimele, dar cartierul și strada unde locuia Rebeca i s-au părut doar un cartier sărac și o stradă săracă unde nu se întâmplau nenorociri. A lăsat mașina parcată în fața casei. La intrare era o grădină mică, cu trei jardiniere din trestie și sârmă, pline cu glastre cu flori și plante verzi. Rebeca i-a spus fratelui ei să stea să păzească mașina.

Casa era de lemn și dușumelele, când călcai, scoteau un sunet a gol ca și cum pe dedesubt ar fi trecut un canal sau ar fi existat o cameră secretă.

Mama, contrar așteptărilor lui Espinoza, l-a salutat amabilă și i-a oferit o limonadă. Pe urmă i-a prezentat pe ceilalți copii. Rebeca avea doi frați și trei surori, dar cea mare nu mai locuia acolo pentru că se măritase. Una dintre surori era leit Rebeca, doar că mai tânără. Se numea Cristina și toți din casă spuneau că e cea mai deșteaptă din familie. După un timp considerat prudent, Espinoza a rugat-o pe Rebeca să iasă să facă o plimbare prin cartier. Când au ieșit l-au văzut pe băiat cățarat pe mașină. Citea un comics și avea ceva în gură, probabil o bomboană. Când s-au întors de la plimbare băiatul era tot acolo, dar nu mai citea nimic și își mâncase bomboana.

Când s-a întors la hotel, Pelletier era din nou cu *Sfântul Toma*. Când s-a așezat lângă el, Pelletier a ridicat privirea din carte și i-a spus că mai erau lucruri pe care încă nu le înțelegea și probabil nu le va înțelege niciodată. Espinoza a râs și n-a făcut nici un comentariu.

– Azi m-am întâlnit cu Amalfitano, a spus Pelletier.

După părerea lui profesorul chilian era cu nervii la pământ. Pelletier îi propusese să facă o baie cu el în piscină. Cum nu avea costum de baie i-a făcut rost de unul la recepție. Totul părea că merge bine. Dar când a intrat în piscină Amalfitano a înlemnit, de parcă l-ar fi văzut brusc pe dracu', și a căzut la fund. Înainte de a se scufunda, Pelletier își amintea că își astupase gura cu amândouă mâinile. În orice caz n-a făcut nici cel mai mic efort să înoate. Din fericire, Pelletier era acolo și nu i-a fost greu să se scufunde și să-l scoată afară. Apoi au băut câte un whisky fiecare și Amalfitano i-a explicat că nu mai înotase de mult.

– Am vorbit despre Archimbaldi, a zis Pelletier.

Pe urmă s-a îmbrăcat, a înapoiat costumul de baie și a plecat.

– Și tu ce-ai făcut? a întrebat Espinoza.

– Am făcut un duș, m-am îmbrăcat, am coborât să mănânc și mi-am continuat lectura.

Pentru o clipă, spunea Norton în mesajul ei, m-am simțit ca o vagaboandă orbită de reflectoarele unui teatru ivit pe neașteptate. Nu eram în cea mai bună dispoziție ca să intru într-o galerie de artă, dar numele lui Edwin Johns m-a atras ca un magnet. M-am apropiat de ușa galeriei care era de sticlă și înăuntru am văzut lume multă și chelneri îmbrăcați în alb care de-abia se puteau mișca ducând în echilibru tăvi încărcate cu pahare de șampanie sau de vin roșu. M-am hotărât să aștept și m-am întors pe trotuarul celălalt. Încetul cu încetul galeria s-a golit și m-am gândit că a sosit momentul să pot intra și să văd măcar o parte din retrospectivă.

Când am pășit pe ușa de sticlă am simțit ceva straniu, de parcă tot ce urma să văd sau să simt începând din acea clipă va decide cursul ulterior al vieții mele. M-am oprit în fața unui soi de peisaj, un peisaj din Surrey, din prima etapă a lui Johns, care mi s-a părut trist și în același timp dulce, profund și într-un anumit mod grandilocvent, cum pot fi numai peisajele englezești pictate de pictori englezi. Brusc mi-am spus că îmi era de ajuns acest tablou și mă pregăteam să plec când un chelner, poate ultimul dintre chelnerii angajați care mai rămăsese la galerie, s-a apropiat de mine cu un singur pahar de vin pe tavă, un pahar servit special pentru mine. Nu mi-a spus nimic. Mi-a oferit doar paharul și eu i-am zâmbit și l-am luat. Atunci am văzut posterul expoziției, în partea opusă locului unde mă aflam eu, posterul care reproducea tabloul cu mâna tăiată, capodopera lui Johns, și unde erau trecute cu cifre albe data lui de naștere și data morții.

Eu nu știam că murise, spunea Norton în scrisoarea ei, credeam că mai trăia încă în Elveția, într-o confortabilă casă de nebuni, unde râdea de el însuși și mai ales râdea de noi. Îmi aduc aminte că mi-a căzut paharul din mână. Îmi aduc aminte că o pereche, amândoi foarte înalți și slabi, care se uitau la un

tablou, m-au privit cu multă curiozitate, de parcă aş fi fost o fostă amantă a lui Johns sau un tablou viu (şi neterminat) care află dintr-odată că pictorul ei a murit. Ştiu că am plecat fără să mă uit în urma mea şi că am umblat mult timp până când mi-am dat seama că nu plângeam, dar că ploua şi că eram udă learcă. În noaptea aceea n-am putut să dorm.

Dimineţile, Espinoza se ducea s-o ia pe Rebeca de acasă. Lăsa maşina în faţa porţii, bea o cafea şi apoi, fără să spună nimic, punea covoarele pe scaunele din spate şi curăţa praful de pe caroserie cu o cârpă. Dacă ar fi ştiut ceva mecanică ar fi ridicat capota şi s-ar fi uitat la motor, dar nu avea habar de mecanică, iar motorul maşinii, pe de altă parte, mergea ca uns. Pe urmă ieşeau din casă fata şi fratele ei şi Espinoza le deschidea portiera din partea copilotului, fără să scoată o vorbă, ca şi cum acea rutină dura de ani de zile, şi pe urmă urca şi el pe partea şoferului, punea cârpa de praf în torpedou şi porneau spre târg. Acolo îi ajuta să instaleze taraba şi când terminau se ducea la un restaurant din apropiere şi cumpăra două cafele şi o coca-cola, pe care le beau în picioare privind celelalte tarabe sau orizontul jos, dar foarte demn, de clădiri coloniale care îi înconjurau. Uneori Espinoza îl certa pe fratele fetei, îi spunea că e un obicei prost să bei coca-cola dimineaţa, dar băiatul, care se numea Eulogio, râdea şi nu-l asculta, fiindcă ştia că supărarea lui Espinoza era nouăzeci şi cinci la sută falsă. Restul dimineţii Espinoza şi-l petrecea pe o terasă, fără să plece din cartierul acela, singurul din Santa Teresa, în afară de cartierul Rebecăi, care îi plăcea, citind ziarele locale şi bănd cafea şi fumând. Când se ducea la toaletă şi se uita într-o oglindă îşi spunea că trăsăturile lui se schimbau. Par un domn, se gândea uneori. Par mai tânăr. Par altul.

La hotel, când se întorcea, îl găsea întotdeauna pe Pelletier pe terasă sau la piscină sau stând într-un fotoliu din vreun

salon, recitind *Sfântul Toma* sau *Oarba* sau *Letea*, care se pare că erau singurele cărți de Archimboldi pe care le luase cu el în Mexic. L-a întrebat dacă pregătește vreun articol sau vreun eseu despre aceste trei cărți și răspunsul lui Pelletier a fost vag. La început, da. Dar acum, nu. Le citea pur și simplu pentru că erau singurele pe care le avea. Espinoza s-a gândit să-i împrumute vreuna dintre cărțile lui și și-a dat seama imediat, alarmat, că uitase de cărțile lui Archimboldi ascunse în valiza lui.

În noaptea aceea n-am putut să dorm, spunea Norton în mesajul ei, și mi-a trecut prin cap să-l sun pe Morini. Era foarte târziu, era nepoliticos să-l deranjez la ora aceea, era o imprudență din partea mea, era un mod grosolan de a mă băga în viața lui, dar l-am sunat. Îmi amintesc că am format numărul și am stins imediat lumina în cameră, ca și cum, stând pe întuneric, Morini nu putea să-mi vadă fața. În mod surprinzător, mi-a răspuns imediat.

– Sunt eu, Piero, i-am spus, Liz, ai aflat că a murit Edwin Johns?

– Da, a răspuns vocea lui Morini de la Torino. A murit acum două luni.

– Eu am aflat de-abia acum, astă-seară, i-am spus.

– Credeam că știi, a zis Morini.

– Cum a murit? am întrebat.

– Într-un accident, a spus Morini, s-a dus să facă o plimbare, voia să deseneze o cascadă mică din apropierea sanatoriului, s-a urcat pe o stâncă și a alunecat. I-au găsit cadavrul în fundul unei prăpăstii de cincizeci de metri.

– Nu se poate, am spus.

– Ba se poate, a zis Morini.

– S-a dus să se plimbe singur? Fără să-l supravegheze nimeni?

– Nu era singur, a spus Morini, îl însoțeau o asistentă medicală și unul dintre zdrahonii de la sanatoriu, din cei care pot imobiliza într-o secundă un nebun furios.

Am râs, era prima dată că râdeam, când am auzit expresia nebun furios, și Morini, la celălalt capăt al firului, a râs și el, deși doar o clipă, împreună cu mine.

– Băieții ăștia zdraveni și atletici se numesc în realitate infirmieri, i-am spus.

– Atunci îl însoțeau o asistentă medicală și un infirmier, a spus. Johns s-a urcat pe o stâncă și băiatul zdravăn a urcat în spatele lui. Asistenta medicală, la cererea lui Johns, s-a așezat pe un butuc făcându-se că citește o carte. Atunci Johns a început să deseneze cu mâna stângă, cu care se descurca destul de bine. Peisajul includea cascada, munții, țăncurile de stâncă, pădurea și asistenta medicală scufundată în lectura cărții. Atunci s-a întâmplat accidentul. Johns s-a ridicat de pe stâncă, a alunecat și, cu toate că băiatul zdravăn și athletic a încercat să-l apuce, a căzut în prăpastie.

Asta a fost tot.

Un timp am rămas tăcuți, spunea Norton în mesajul ei, până ce Morini a spart tăcerea și m-a întrebat cum mi-a mers în Mexic.

– Rău, i-am spus.

Nu m-a mai întrebat altceva. Îi auzeam respirația, rară, și el îmi auzea respirația, care se calma repede.

– O să te sun mâine, i-am spus.

– De acord, a zis el, dar timp de câteva secunde nici unul n-a îndrăznit să închidă telefonul.

În noaptea aceea m-am gândit la Edwin Johns, m-am gândit la mâna lui care acum era expusă probabil în expoziția retrospectivă, acea mână pe care infirmierul de la sanatoriu n-a putut s-o apuce ca să-l împiedice să cadă, deși acest lucru era prea evident, ca o poveste mincinoasă care nici măcar nu se apropie de ceea ce fusese Johns. Mult mai real părea peisajul elvețian, acel peisaj pe care voi l-ați văzut și eu nu-l cunosc, cu munți și păduri, cu pietre scânteind în lumini multicolore și cascade, cu prăpăstii mortale și asistente medicale cititoare.

Într-o seară, Espinoza a dus-o pe Rebeca la dans. S-au dus la o discotecă din centrul oraşului Santa Teresa unde fata nu fusese niciodată, dar de care prietenele ei vorbeau foarte bine. În timp ce beau Cuba Libre¹, Rebeca i-a povestit că la ieşirea din discoteca aceea fuseseră sechestrare două dintre fetele care pe urmă au fost descoperite moarte. Cadavrele lor au fost aruncate în deşert.

Lui Espinoza i s-a părut de rău augur că ea a spus că asasinul avea obiceiul să vină la acea discotecă. Când a condus-o acasă a sărutat-o pe gură. Rebeca mirosea a alcool şi pielea îi era foarte rece. A întrebat-o dacă vrea să facă amor şi ea a acceptat dând din cap, de câteva ori, fără să spună nimic. Pe urmă au trecut amândoi de pe scaunele din faţă pe scaunele din spate şi au făcut amor. Un futai rapid. Dar după asta ea şi-a sprijinit capul de pieptul lui fără să spună vreun cuvânt, şi mult timp el a mângâiat-o pe păr. În aerul nocturn veneau în valuri mirosuri de produse chimice. Espinoza s-a gândit că în apropiere e o fabrică de hârtie. A întrebat-o pe Rebeca şi ea i-a spus că în apropiere sunt doar case construite chiar de locuitorii lor şi maidane.

La orice oră se întorcea la hotel îl găsea pe Pelletier treaz, citind o carte şi aşteptându-l. Cu această atitudine, şi-a spus, Pelletier îi reconfirma prietenia sa. Exista şi posibilitatea ca francezul să nu poată să doarmă şi insomnia lui să-l condamne să citească în saloanele goale ale hotelului până la ivirea zorilor.

Uneori Pelletier stătea la piscină îmbrăcat cu un pulovăr sau înfăşurat într-un prosop, bând whisky cu sorbituri mici. Alteori îl găsea într-un salon dominat de un peisaj enorm al frontierei pictat, asta se ghicea imediat, de un artist care nu fusese niciodată acolo: aspectul industrial al peisajului şi armonia sa exprima mai curând o dorinţă decât o realitate. Chelnerii, inclusiv cei din schimbul de noapte, mulţumiţi de bacşişurile lui, se

1. Cocteil din rom şi pepsi sau coca-cola (l. sp.).

străduiau să nu-i lipsească nimic. Când venea, timp de câteva minute, schimbau fraze politicoase și amabile.

Uneori Espinoza, înainte de a-l căuta prin saloanele goale ale hotelului, se ducea să-și citească e-mailurile, cu speranța că va găsi mesaje din Europa, de la Hellfeld sau de la Borchmeyer, care să-i dea vreo idee despre domiciliul lui Archimboldi. Pe urmă îl căuta pe Pelletier și mai târziu urcau amândoi tăcuți în camerele lor.

A doua zi, spunea Norton în mesajul ei, am făcut curățenie în apartament și mi-am pus hârtiile în ordine. Am terminat mai repede decât mă așteptam. După-amiază am intrat la un cinematograful și când am ieșit, cu toate că eram liniștită, nu-mi mai aminteam subiectul filmului, nici actorii care jucaseră. În seara aceea am mâncat cu o prietenă și m-am culcat devreme, deși până la douăsprezece n-am fost în stare să adorm. Cum m-am trezit, dis-de-dimineată și fără să fi făcut o rezervare în prealabil, m-am dus la aeroport și mi-am cumpărat bilet la primul zbor pentru Italia. Am zburat de la Londra la Milano și de acolo am luat un tren până la Torino. Când Morini mi-a deschis ușa, i-am spus că am venit ca să rămân, să hotărască el dacă mă duc la un hotel sau rămân la el acasă. Nu mi-a răspuns la întrebare, s-a dat la o parte cu scaunul cu roțile și m-a rugat să intru. M-am dus la baie să mă spăl pe față. Când am revenit, Morini făcuse ceai și pusese într-o farfurie albastră trei prăjiturele pe care mi le-a oferit laudându-le. Am mâncat una și era delicioasă. Părea un dulce grecesc, cu fistic și smochine zahărite. Am mâncat repede cele trei prăjiturele și am băut două cești de ceai. Morini, între timp, a dat un telefon și apoi m-a ascultat și din când în când îmi puneă câte o întrebare la care eu răspundeam cu plăcere.

Am stat de vorbă ore întregi. Am vorbit despre dreapta italiană, despre renașterea fascismului în Europa, despre emigranți, despre teroriștii musulmani, despre politica britanică și nord-americană și pe măsură ce vorbeam eu mă simțeam tot

mai bine, ceea ce era foarte ciudat căci subiectele conversației erau mai degrabă deprimante, până când n-am mai putut și i-am cerut încă o prăjiturică magică, cel puțin una, și atunci Morini s-a uitat la ceas și a spus că era normal să-mi fie foame și că are altceva mai bun pentru mine decât prăjiturica aceea cu fistic, că rezervase o masă la un restaurant torinez și că mă invită la masă.

Restaurantul se afla în mijlocul unei grădini unde erau bănci și statui de piatră. Îmi amintesc că eu împingeam scaunul lui Morini și el îmi arăta statuile. Unele reprezentau figuri mitologice, dar altele simpli țărani pierduți în noapte. În parc mai erau și alte perechi care se plimbau și uneori ne întâlneam cu ele, iar alteori le vedeam doar umbrele. În timp ce mâncam, Morini m-a întrebat de voi. I-am spus că informația potrivit căreia Archimboldi se afla în nordul Mexicului era falsă și că probabil nici măcar nu călcase în țara aceea. I-am istorisit povestea cu prietenul vostru mexican, marele intelectual numit Porcul, și am râs mai mult timp. Adevărul este că eu mă simțeam tot mai bine.

Într-o noapte, după ce a făcut a doua oară amor cu Rebeca pe bancheta din spate a mașinii, Espinoza a întrebat-o ce gândește familia ei despre el. Fata i-a spus că surorile ei cred că este frumos și că maică-sa spusese că avea față de bărbat serios. Mirosul de produse chimice părea că ridică mașina de la pământ. A doua zi, Espinoza a cumpărat cinci covoare. Ea l-a întrebat de ce vrea atâtea covoare și Espinoza i-a răspuns că intenționează să le dea cadou. Când s-a întors la hotel a pus covoarele pe patul pe care nu-l ocupa, apoi s-a așezat pe al lui și timp de o fracțiune de secundă umbrele s-au retras și a avut o viziune fugară a realității. S-a simțit amețit și a închis ochii. Fără să-și dea seama a adormit.

Când s-a trezit îl durea stomacul și voia să moară. După-amiază s-a dus la cumpărături. A intrat într-un magazin de lenjerie și într-unul de confecții de damă și într-unul de

pantofi. În seara aceea a adus-o pe Rebeca la hotel și după ce au făcut duș împreună a îmbrăcat-o cu o tanga și portjartier și cio-rapi negri și un body negru și pantofi cu toc cui negri și a fu-tut-o până când ea a început să tremure în brațele lui. Pe urmă a comandat cina pentru doi în cameră și după ce au mâncat i-a dat celelalte cadouri pe care i le cumpărase și apoi s-au futut din nou până când a început să se lumineze de ziuă. Atunci s-au îmbrăcat amândoi, ea și-a pus cadourile în pungi și el a con-dus-o întâi acasă și apoi la târg unde a ajutat-o să-și instaleze taraba. Înainte de a se despărți ea l-a întrebat dacă o să-l mai vadă. Espinoza, fără să știe de ce, poate numai pentru că era obosit, a ridicat din umeri și a spus că asta nu se știe niciodată.

– Ba se știe, a spus Rebeca cu o voce tristă pe care n-o mai auzise la ea. Pleci din Mexic? l-a întrebat.

– Într-o bună zi trebuie să plec, a răspuns el.

Când s-a întors la hotel nu l-a găsit pe Pelletier nici pe tera-să, nici la piscină, nici în saloanele unde obișnuia să se retragă ca să citească. A întrebat la recepție dacă prietenul lui ieșise de mult și i s-a spus că Pelletier nu părăsise hotelul nici o clipă. A urcat până la camera lui și a bătut la ușă, dar nu i-a răspuns ni-meni. A bătut din nou, de mai multe ori, cu același rezultat. I-a spus recepționarului că se teme să nu i se fi întâmplat ceva pri-etenului său, poate un atac de cord, și recepționarul, care-i cu-noștea pe amândoi, a urcat cu Espinoza.

– Nu cred că s-a întâmplat nimic rău, i-a spus în timp ce urcau cu liftul.

După ce a deschis ușa cu paspartuul, recepționarul s-a oprit în prag. Încăperea era în întuneric și Espinoza a aprins lumina. Pe unul dintre paturi l-a văzut pe Pelletier acoperit cu cuvertura până la gât, stătea cu fața în sus, doar cu capul ușor într-o parte și avea mâinile încrucișate pe piept. Pe chipul lui, Espinoza a văzut așternută o pace pe care n-o mai observase niciodată pe fața lui Pelletier. L-a strigat:

– Pelletier, Pelletier.

Recepționerul, împins de curiozitate, a înaintat câțiva pași și l-a sfătuit să nu îl atingă.

– Pelletier, a strigat Espinoza, și s-a așezat lângă el și l-a zgâlțâit de umeri.

Atunci Pelletier a deschis ochii și l-a întrebat ce se întâmplă.

– Credeam că ai murit, a spus Espinoza.

– Nu, a zis Pelletier, visam că plec în vacanță în insulele grecești și că acolo închiriam o barcă și cunoșteam un copil care toată ziua făcea scufundări.

– E un vis foarte frumos, a spus.

– *Efectiv wonder*, a spus recepționerul, pare un vis foarte relaxant.

– Cel mai curios lucru din vis, a spus Pelletier, e că apa era vie.

Primele ore ale primei mele nopți la Torino, spunea Norton în scrisoarea ei, le-am petrecut în camera de oaspeți a lui Morini. Nu mi-a fost deloc greu să adorm, dar brusc un tunet, care nu știu dacă era real sau visat, m-a trezit, și mi s-a părut că văd în fundul culoarului silueta lui Morini și a scaunului lui cu roțile. La început nu i-am dat atenție și am încercat să adorm din nou, până când dintr-odată am recapitulat ce văzusem: pe de o parte conturul scaunului cu roțile pe culoar și pe de altă parte, dar nu pe culoar, ci în salon, cu spatele la mine, silueta lui Morini. M-am trezit brusc. Am pus mâna pe o scrumieră și am aprins lumina. Culoarul era gol. M-am dus în salon și nu era nimeni. Cu câteva luni înainte în mod normal aș fi băut un pahar cu apă și m-aș fi întors în pat, dar nimic nu mai era, nici n-o să mai fie ca atunci. Așa că m-am îndreptat spre camera lui Morini. Când am deschis ușa am văzut mai întâi scaunul cu roțile lângă pat, și apoi silueta lui Morini, care respira liniștit. I-am șoptit numele. Nu s-a mișcat. Am ridicat glasul și glasul lui Morini m-a întrebat ce se întâmplă.

– Te-am văzut pe culoar, i-am spus.

– Când? a zis Morini.

- Acum o clipă, când am auzit tunetul.
- Plouă? a zis Morini.
- Cu siguranță, am spus eu.
- N-am ieșit pe culoar, Liz, a zis Morini.
- Eu te-am văzut acolo. Te ridicaseși. Scaunul cu roțile era pe culoar, cu fața spre mine, dar tu erai la capătul culoarului, în salon, cu spatele la mine, am spus.
- Probabil ai visat, a zis Morini.
- Scaunul cu roțile era cu fața la mine și tu erai cu spatele la mine, am spus.
- Liniștește-te, Liz, a zis Morini.
- Nu-mi cere să mă liniștesc, nu mă trata ca pe o proastă. Scaunul cu roțile mă privea și tu, care stăteai în picioare, foarte calm, nu mă priveai. Înțelegi?

Morini și-a acordat câteva secunde de gândire sprijinit în coate.

- Cred că da, a spus, scaunul meu te supraveghea în timp ce eu te ignoram, nu? Ca și cum scaunul și eu am fi o singură persoană sau o singură entitate. Și scaunul era rău, tocmai pentru că te privea, iar eu eram de asemenea rău, pentru că te minșisem și nu te priveam.

Atunci am început să râd și i-am spus că în ceea ce mă privește, dacă stau să mă gândesc bine, el n-o să fie niciodată rău, și nici scaunul cu roțile, pentru că îi făcea un serviciu foarte necesar.

Restul nopții l-am petrecut împreună. I-am zis să se dea la o parte și să-mi facă loc și Morini a făcut întocmai fără să spună nimic.

- Cum de mi-a trebuit atât de mult timp până să-mi dau seama că mă iubești? i-am spus mai târziu. Cum de mi-a trebuit atât de mult timp să-mi dau seama că te iubesc?
- Vina este a mea, a spus Morini în întuneric, sunt foarte nepriceput.

Dimineața, Espinoza le-a făcut cadou recepționarilor și portarilor și chelnerilor de la hotel câteva dintre covoarele și

ponchourile pe care le strânsese. De asemenea le-a dat covoare celor două femei care îi făceau curat în cameră. Ultimul poncho, unul foarte frumos, în care predominau figuri geometrice roșii, verzi și mov, l-a pus într-o pungă și i-a spus recepționarului să i-l ducă lui Pelletier.

– Un cadou anonim, a spus.

Recepționarul i-a făcut cu ochiul și i-a spus că așa va face.

Când Espinoza a ajuns la târg, ea stătea pe o banchetă de lemn și citea o revistă dedicată muzicii populare, plină de fotografii colorate, cu noutăți despre cântăreți mexicani, nunțile lor, divorțurile, turnee, discuri de aur și platină, cât timp au stat la pușcărie, cum au murit în mizerie. S-a așezat alături de ea pe marginea trotuarului și a șovăit dacă s-o salute cu un sărut sau nu. În față era o tarabă nouă unde se vindeau bibelouri din lut. De unde stătea Espinoza se vedeau niște spânzurători minuscule și a zâmbit trist. A întrebat-o pe fată unde este fratele ei și ea i-a răspuns că se dusesse la școală, ca în fiecare dimineață.

O femeie foarte zbârcită, îmbrăcată în alb de parcă se ducea să se mărite, s-a oprit să schimbe o vorbă cu Rebeca și atunci el a luat revista, pe care fata o lăsase pe masă, deasupra unei cutii de plastic, și a răsfoit-o până când prietena Rebecăi a plecat. A încercat să spună ceva de vreo două ori, dar n-a putut. Tăcerea ei, cu toate acestea, nu era dezagreabilă și nici nu implica supărare sau tristețe. Nu era apăsătoare, ci transparentă. Aproape că nu ocupa spațiu. Ba chiar, s-a gândit Espinoza, puteai să te și obișnuiești cu această tăcere și să fii fericit. Dar el n-o să se obișnuiască niciodată și știa asta.

Când a obosit să stea jos, s-a dus la un bar și a cerut o bere la tejghea. În jurul lui erau doar bărbați și nimeni nu stătea de unul singur. Espinoza și-a aruncat o privire îngrozită prin bar și îndată și-a dat seama că oamenii beau, dar și mâncau. A scos o înjurătură printre dinți și a scuipat pe jos, la câțiva centimetri de propriii lui pantofi. Apoi a mai luat una și s-a întors la tarabă cu sticla pe jumătate. Rebeca s-a uitat la el și a zâmbit.

Espinoza s-a așezat pe trotuar, lângă ea, și i-a spus că o să se întoarcă. Fata n-a spus nimic.

– O să mă întorc la Santa Teresa, a spus, în mai puțin de un an, îți promit.

– Nu promite, a spus fata în timp ce zâmbea satisfăcută.

– O să mă întorc la tine, a spus Espinoza bându-și berea până la ultima picătură. Și poate că atunci o să ne căsătorim și tu o să vii la Madrid cu mine.

Părea că fata a spus: ar fi frumos, dar Espinoza n-a înțeles ce zicea.

– Ce? Ce-ai zis? a spus.

Rebeca a rămas tăcută.

Când s-a întors, noaptea, l-a găsit pe Pelletier citind și bând whisky lângă piscină. S-a așezat în șezlongul de alături și l-a întrebat ce planuri are. Pelletier a zâmbit și a pus cartea pe masă.

– Am găsit în cameră cadoul de la tine, a spus, este foarte potrivit și e și frumos.

– Ah, ponchoul, a spus Espinoza, și s-a lăsat pe spate în șezlong.

Pe cer se vedeau multe stele. Apa verde-albăstrie a piscinei dansa pe mese și pe tufele de flori și cactuși, într-un șirag de reflexe ce ajungeau până la un zid de cărămidă de culoare crem, în spatele căruia se afla un teren de tenis și o saună pe care o evitase cu succes. Din când în când se auzeau zgomotul rachetelor și voci în surdină care comentau jocul.

Pelletier s-a ridicat și a spus să mergem. S-a îndreptat spre terenul de tenis, urmat de Espinoza. Luminile de pe teren erau aprinse și doi tipi cu burți proeminente se sforțau într-un joc greoi, care provoca râsul a două femei așezate pe o bancă de lemn, sub o umbrelă de soare la fel ca umbrelele din jurul piscinei. În fund, în spatele unui gard de sârmă, era sauna, o cutie de ciment cu două ferestre minuscule, ca hublourile unui vapor scufundat. Așezat pe zidul de cărămidă, Pelletier a spus:

– N-o să-l găsim pe Archimboldi.

– Asta o știu de câteva zile, a spus Espinoza.

Apoi a făcut un salt și pe urmă încă unul, până când a putut să se așeze pe marginea zidului, cu picioarele atârându-i spre terenul de tenis.

– Cu toate astea, a spus Pelletier, sunt sigur că Archimboldi este aici, în Santa Teresa.

Espinoza și-a privit mâinile, de parcă s-ar fi temut că s-a lovit. Una dintre femei s-a ridicat de pe locul ei și a intrat pe teren. Când a ajuns lângă unul dintre cei doi bărbați, i-a spus ceva la ureche și apoi a ieșit. Bărbatul care vorbise cu femeia și-a ridicat mâinile în sus, a deschis gura și și-a lăsat capul pe spate, deși n-a scos nici cel mai mic sunet. Celălalt bărbat, îmbrăcat, la fel ca primul, în alb imaculat, a așteptat ca pantomima tăcută a adversarului său să înceteze și când acesta a terminat cu strâmbăturile i-a lansat mingea. Meciul s-a reluat și femeile au început să râdă din nou.

– Crede-mă, a spus Pelletier cu o voce foarte suavă, precum briza care sufla în momentul acela și impregna totul cu un miros de flori, știu că Archimboldi este aici.

– Unde? a spus Espinoza.

– Într-un anumit loc, în Santa Teresa sau prin împrejurimi.

– Și de ce nu l-am găsit? a spus Espinoza.

Unul dintre jucători a căzut și Pelletier a zâmbit:

– Asta n-are nici o importanță. Pentru că am fost nepricepuți sau pentru că Archimboldi are marele talent de a se ascunde. Asta nu contează. Important este altceva.

– Ce? a zis Espinoza.

– Că este aici, a spus Pelletier, și a arătat sauna, hotelul, terenul de tenis, gardul de sârmă, frunzișul ce se ghicea ceva mai încolo, pe terenurile neluminate ale hotelului.

Espinoza a simțit un fior pe spinare. Cutia de ciment unde se afla sauna i s-a părut un buncăr cu un mort înăuntrul ei.

– Te cred, a spus, și într-adevăr credea ce-i spunea prietenul său.

– Archimboldi este aici, a spus Pelletier, și noi suntem aici, și mai aproape de el ca acum n-o să fim niciodată.

Nu știu cât timp vom sta împreună, spunea Norton în mesajul ei. Nici pe Morini (cred), și nici pe mine nu ne interesează asta. Ne iubim și suntem fericiți. Știu că voi o să înțelegeți.

PARTEA LUI AMALFITANO

Nu știu de ce am venit la Santa Teresa, și-a spus Amalfitano după o săptămână de stat în oraș. Nu știi? Chiar așa, nu știi? s-a întrebat. Într-adevăr nu știu, și-a spus, și n-a putut fi mai elocvent.

Avea o căsuță fără etaj, trei camere, o baie completă și încă o baie de serviciu, bucătărie americană, un salon-sufragerie cu ferestre ce dădeau spre apus, o mică verandă din cărămidă cu o bancă de lemn roasă de vântul ce venea dinspre nord, vântul dinspre întinderi și de vântul cu miros de fum ce venea dinspre sud. Avea cărți pe care le păstra de mai mult de douăzeci și cinci de ani. Nu erau multe. Toate vechi. Avea cărți pe care le cumpărase cu aproape zece ani în urmă și de care nu-i păsa dacă le împrumuta sau dacă le pierdea sau dacă i le-ar fura. Avea cărți pe care uneori le primea perfect împachetate de la expeditori necunoscuți și pe care nici măcar nu le deschidea. Avea o curte ideală pentru semănat gazon și pentru plantat flori, cu toate că el nu știa ce flori s-ar potrivi cel mai bine acolo, nu cactuși sau din familia cactușilor, ci flori. Avea timp (așa credea) ca să se ocupe de grădină. Avea un gard de lemn căruia îi trebuia o mână de vopsea. Avea un salariu lunar.

Avea o fată pe care o chema Rosa și care locuise întotdeauna cu el. Părea de necrezut, dar așa era.

Uneori, nopțile, își amintea de mama Rosei și uneori râdea și alteori îi venea să plângă. Și-o amintea în timp ce stătea închis în

biroul lui și Rosa dormea în camera ei. În salon nu era nimeni și era liniște și lumina era stinsă. Pe verandă, dacă ai fi ascultat cu atenție, se auzea bâzâitul câtorva țânțari. Dar nimeni nu stătea să asculte. În casele vecine era liniște și întuneric.

Rosa avea șaptesprezece ani și era spaniolă. Amalfitano avea cincizeci și era chilian. Rosa avea pașaport de la zece ani. În unele călătorii, își amintea Amalfitano, s-a aflat în situații ciudate, căci Rosa trecea postul de control vamal pe poarta cetățenilor comunitari și Amalfitano pe poarta rezervată celor necomunitari. Prima dată pe Rosa a apucat-o arțagul și a început să plângă și nu voia să se despartă de taică-su. Altădată, cum cozile înaintau în ritm diferit, mai repede cea a cetățenilor comunitari, mai lentă și cu mai multă atenție cea a cetățenilor necomunitari, Rosa s-a pierdut și Amalfitano a căutat-o jumătate de oră până a găsit-o. Uneori polițiștii de la controlul vamal o vedeau pe Rosa, așa de micuță, și o întrebau dacă face călătoria singură sau o așteaptă cineva la ieșire. Rosa răspundea că e cu tatăl ei, că el este sud-american și că trebuia să-l aștepte acolo. Odată Rosei i-au controlat geamantanul căci bănuiau că tatăl ei putea să treacă droguri sau arme folosindu-se de inocența și de naționalitatea fetei. Dar Amalfitano nicio dată n-a făcut comerț cu droguri și nici cu arme.

Cea care călătorea întotdeauna înarmată, își amintea Amalfitano în timp ce fuma o țigară mexicană stând în biroul său sau în picioare pe verandă în întuneric, era Lola, mama Rosei, care niciodată nu se despărțea de un briceag de oțel inoxidabil cu arc. Odată i-au oprit într-un aeroport înainte să se nască Rosa și i-au întrebat ce căuta cuțitul acela acolo. E pentru curățat fructe, a spus Lola. Portocale, mere, pere, kiwi, fructe dintr-astea. Polițistul s-a uitat la ea o clipă și apoi a lăsat-o să treacă. La un an și ceva după acest incident s-a născut Rosa. Doi ani după aceea Lola a plecat de acasă și încă își mai lua briceagul cu ea.

Lola a pretextat că se duce să-i facă o vizită poetului ei favorit, care stătea la casa de nebuni din Mondragón, aproape de San Sebastián. Amalfitano i-a ascultat argumentele o noapte întreagă în timp ce Lola își pregătea rucsacul și îl asigura că o să se întoarcă acasă cât mai repede lângă el și lângă fetiță. Lola, în ultima vreme mai ales, obișnuia să spună că-l cunoștea pe poet de la o petrecere la care fusese în Barcelona, înainte ca Amalfitano să intre în viața ei. La această petrecere, pe care Lola o considera petrecere sălbatică, o petrecere întârziată care se organizase pe neașteptate în mijlocul arșiței verii și a unei coloane de mașini cu luminile roșii aprinse, se culcase cu el și făcuse amor toată noaptea, cu toate că Amalfitano știa că nu era adevărat, nu numai pentru că poetul era homosexual, ci și pentru că Lola auzise prima dată de existența acestuia de la el, care-i făcuse cadou una dintre cărțile poetului. Apoi Lola a avut grijă să cumpere toată opera poetului și să-și aleagă prieteni dintre persoanele care credeau că poetul era un iluminat, un extraterestru, un trimis al lui Dumnezeu, prieteni care la rândul lor erau proaspăt ieșiți de la balamucul din Sant Boi sau care înnebuniseră după repetate cure de dezintoxicare. În realitate, Amalfitano știa că mai devreme sau mai târziu nevasta lui o s-o pornească spre San Sebastián, așa că a preferat să nu discute, i-a oferit o parte din economiile lui, rugând-o să se întoarcă după câteva luni și asigurând-o că o va îngriji bine pe fetiță. Lola părea că nu aude nimic. Când a avut rucsacul pregătit s-a dus la bucătărie, a făcut două cafele și a rămas nemișcată, așteptând să se lumineze, deși Amalfitano încerca să găsească subiecte de conversație care o interesau sau care, cel puțin, i-ar fi făcut așteptarea mai ușoară. La șase și jumătate dimineață s-a auzit soneria și Lola a tresărit. Vin să mă ia, a spus, și cum nu se mișca, Amalfitano a trebuit să se ridice și să întrebe la interfon cine e. A auzit o voce foarte fragilă care spunea sunt eu. Cine e? a spus Amalfitano. Deschide-mi, sunt eu, a spus vocea. Cine? a spus Amalfitano. Vocea, fără să-și piardă tonul de fragilitate absolută, părea că se enervează din pricina interogatoriului. Eu eu eu eu, a spus. Amalfitano a închis ochii și a

deschis ușa blocului. A auzit zgomotul scripeților ascensorului și s-a întors la bucătărie. Lola continua să stea pe scaun, sorbindu-și ultimii stropi de cafea. Cred că e pentru tine, a spus Amalfitano. Lola n-a făcut nici cel mai mic semn că l-ar fi auzit. O să-ți iei rămas-bun de la fetiță? a spus Amalfitano. Lola și-a ridicat privirea și i-a răspuns că era mai bine să n-o trezească. Avea ochii albaștri umbriți de niște cearcăne adânci. Apoi s-a auzit de două ori soneria din casă și Amalfitano s-a dus să deschidă. O femeie foarte scundă, care nu avea mai mult de un metru și jumătate, a trecut pe lângă el după ce i-a aruncat o privire și a murmurat un salut neinteligibil și s-a dus direct la bucătărie, ca și cum cunoștea obiceiurile Lolei mai bine decât Amalfitano. Când Amalfitano s-a întors la bucătărie, a văzut rucsacul femeii, pe care aceasta îl lăsase jos lângă frigider, mai mic decât al Lolei, aproape un rucsac în miniatură. Femeia se numea Inmaculada, dar Lola îi spunea Imma. De vreo două ori, întorcându-se de la serviciu, Amalfitano a găsit-o în casă, și atunci femeia i-a spus cum se numește și cum trebuia să-i spună. Imma era diminutivul de la Inmaculada, în catalană, dar prietena Lolei nu era catalană, nici nu se numea Immaculada cu doi de m, ci Inmaculada, și Amalfitano, din rațiuni fonetice, prefera să-i spună Inma, deși de fiecare dată când o făcea nevastă-sa îl certa, până când a hotărât să nu-i mai spună în nici un fel. S-a uitat la ele din ușa bucătăriei. Se simțea mult mai liniștit decât își imaginase. Lola și prietena ei aveau privirea ațintită pe masa de plastic, deși lui Amalfitano nu i-a trecut neobservat faptul că din când în când amândouă își ridicau capul și schimbau o privire de o intensitate necunoscută lui. Lola a întrebat dacă mai vrea cineva cafea. Mă întreabă pe mine, s-a gândit Amalfitano. Inmaculada a dat din cap și apoi a spus că nu au timp, că cel mai bine ar fi să se mobilizeze, că peste puțin ieșirile din Barcelona vor fi blocate. Vorbește de parcă Barcelona ar fi un oraș medieval, s-a gândit Amalfitano. Lola și prietena ei s-au ridicat în picioare. Amalfitano a făcut doi pași și a deschis ușa frigiderului să scoată o bere fiindcă îl apucase o sete năprasnică. Înainte însă a trebuit să dea la o parte

rucsacul Immei. Atârna de parcă n-ar fi avut în el decât două bluze și alt pantalon negru. Parcă e un făt, s-a gândit Amalfitano și a dat drumul rucsacului să cadă alături. Apoi Lola l-a sărutat pe obraz și ea și prietena ei au plecat.

După o săptămână, Amalfitano a primit o scrisoare de la Lola cu ștampilă de Pamplona. În scrisoare îi povestea că voiajul până acolo fusese plin de experiențe plăcute și neplăcute. Erau mai multe cele plăcute. Experiențele neplăcute, pe de altă parte, se puteau numi neplăcute, de asta nu se îndoia, dar nu și experiențe. Toate neplăcerile care ni se vor putea întâmpla, spunea Lola, ne vor găsi pregătite, căci Imma a mai trecut prin asta. Timp de două zile, spunea Lola, am lucrat la Lérida, într-un restaurant de pe șosea al cărui proprietar are și o livadă de meri. Livada era mare și de crengi atârnavă deja merele verzi. Peste puțin timp începea culesul merelor și proprietarul le ceruse să rămână până atunci. Imma vorbise cu el în timp ce Lola citea o carte a poetului din Mondragón (în rucsac le luase pe toate publicate până atunci), lângă un cort canadian unde dormeau amândouă și care era ridicat la umbra unui plop, singurul plop pe care-l văzuse prin livezile acelea, alături de un garaj pe care nu-l mai folosea nimeni. După puțin timp a apărut Imma și n-au vrut să-i spună nimic despre învoiala pe care le-o propusese proprietarul restaurantului. În ziua următoare au ieșit din nou la șosea, fără să-și ia rămas-bun de la nimeni, să facă autostopul. În Zaragoza au dormit în casa unei vechi prietene de-a Immei, de la universitate. Lola era foarte obosită și s-a dus la culcare devreme și în vis a auzit râsete și apoi voci puternice și reproșuri, aproape toate rostite de Imma, dar unele și de prietena ei. Vorbeau despre alți ani, despre lupta împotriva franchismului, despre pușcăria de femei din Zaragoza. Vorbeau despre o groapă, o gaură foarte adâncă de unde se putea extrage petrol sau cărbune, despre o selvă subterană, despre un comando de femei sinucigașe. În continuare scrisoarea Lolei vorbea de altceva. Eu nu sunt lesbiană, spunea, nu știu de ce ți-o spun, nu știu de ce te tratez ca

pe un copil spunându-ți asta. Homosexualitatea este o fraudă, este un act de violență comis împotriva noastră în adolescența noastră, spunea. Imma știe asta. O știe, o știe, este destul de lucidă ca să știe asta, dar nu poate face nimic, doar să dea o mână de ajutor. Imma este lesbiană, în fiecare zi sute de mii de vaci sunt sacrificate, în fiecare zi o turmă de erbivore sau mai multe turme de erbivore străbat văile, de la nord la sud, cu o încetineală și în același timp cu o viteză care-mi face greață, chiar acum, acum, acum, poți să înțelegi, Oscar? Nu, nu pot să înțeleg, se gândea Amalfitano, în timp ce ținea scrisoarea cu amândouă mâinile, de parcă ar fi fost un colac de salvare făcut din trestie și iarbă, și cu piciorul mișca din timp în timp leagănul fetei.

Apoi Lola amintea din nou noaptea aceea în care făcuse amor cu poetul care stătea, în mod maiestuos și aproape în secret la balamucul din Mondragón. Încă era liber, încă nu fusese internat în nici un centru de psihiatrie. Locuia în Barcelona, în casa unui filosof homosexual, și împreună organizau petreceri o dată pe săptămână sau la fiecare cincisprezece zile. Pe atunci încă nu știam nimic despre tine. Nu știu dacă ajunseseși în Spania sau erai în Italia sau în Franța sau în vreo gaură împuțită din America Latină. Petrecerile acestui filosof homosexual erau faimoase în Barcelona. Se spunea că poetul și filosoful erau amanți, dar adevărul este că nu păreau amanți. Unul avea o casă și niște idei și bani și celălalt avea de partea lui faima și versurile și fervoarea adeptilor totali, o fervoare canină, de câini bătuți care au umblat toată noaptea sau toată tinerețea în ploaie, infinita furtună de mătreață a Spaniei, și care în sfârșit găsesc un loc unde să-și bage capul, deși locul acela este o găleată cu apă împuțită, cu un aer ușor familiar. Într-o zi soarta îmi surâde și merg la una dintre aceste petreceri. Aș exagera dacă aș spune că l-am cunoscut personal pe filosof. L-am văzut. Într-un colț al salonului, vorbind cu alt poet și cu alt filosof. Mi s-a părut că le ținea o prelegere. Totul atunci a căpătat un aer fals. Invitații așteptau apariția poetului. Așteptau ca acesta să se ia la bătaie cu vreunul

dintre ei. Sau să se cace în mijlocul salonului, pe un covor turcesc ce părea covorul obosit din *O mie și una de nopți*, un covor bătut și care uneori avea virtuțile unei oglinzi care ne reflecta pe toți cu fundul în sus. Vreau să spun că se transforma în oglindă în funcție de scuturăturile noastre. Scuturături neurochimice. Totuși, când a apărut poetul, nu s-a întâmplat nimic. La început toate privirile s-au îndreptat spre el, să vadă ce puteau obține de la el. Apoi fiecare a continuat să facă ceea ce făcea până atunci și poetul a salutat câțiva prieteni scriitori și s-a alăturat grupului filosofului homosexual. Eu dansam singură și am continuat să dansez singură. La cinci dimineața am intrat într-una dintre încăperile casei. Poetul mă ducea de mână. Fără să mă dezbrac am început să fac amor cu el. Am juisat de trei ori în timp ce simțeam respirația poetului pe gâtul meu. Lui i-a trebuit ceva mai mult timp. În semiîntuneric am observat trei umbre într-un colț al camerei. Una dintre ele fuma. Alta murmura încontinuu. A treia era filosoful și am înțeles că acel pat era patul lui și acea încăpere încăperea unde după cum spuneau gurile rele făcea amor cu poetul. Dar acum eu eram cea care făcea amor și poetul era dulce cu mine și singurul lucru pe care nu-l înțelegeam era că cei trei se uitau, cu toate că nici nu-mi păsa prea mult, pe vremea aceea, nu știu dacă îți amintești, nu-mi prea păsa de nimic. Când în sfârșit poetul a ejaculat, scoțând un strigăt și întorcând capul ca să-și privească cei trei prieteni, mie mi-a părut rău că nu eram într-una din zilele fertile, pentru că mi-ar fi plăcut să am un copil de la el. Apoi s-a ridicat și s-a apropiat de umbre. Una dintre ele i-a pus o mână pe umăr. Alta i-a dat ceva. Eu m-am ridicat și m-am dus la baie fără să-i privesc măcar. În salon au rămas naufragiații petrecerii. În baie am găsit o fată care dormea în cadă. M-am spălat pe față și pe mâini, m-am pieptănat, când m-am întors să plec filosoful îi dădea afară pe cei care încă mai puteau merge. Nu se vedea nicicum că ar fi beat sau drogat. Mai degrabă odihnit. Eu am plecat cu doi prieteni pe care i-am cunoscut la petrecere. La ora aceea era deschis doar Drugstore de pe Ramblas și ne îndreptam într-acolo fără să scoatem o vorbă. În

Drugstore am întâlnit o fată pe care o cunoșteam de vreo doi ani și care lucra ca ziaristă la *Ajoblanco* deși era scârbită de munca de acolo. A început să-mi vorbească de posibilitatea de a pleca la Madrid. M-a întrebat dacă eu nu aveam chef să plec în alt oraș. Am ridicat din umeri. Toate orașele seamănă între ele, i-am spus. În realitate nu făceam decât să mă gândesc la poet și la ce făcusem el și eu. Un homosexual nu face așa ceva. Toți spuneau că e homosexual, dar eu știam că nu e așa. Apoi m-am gândit la dezordinea simțurilor și am înțeles totul. Am știut că poetul se rătăcise, că era un copil pierdut și că eu puteam să-l salvez. Să-i dau puțin din tot ce mi-a dat el mie atât de mult. Aproape o lună am făcut de gardă în fața casei filosofului cu speranța că într-o zi o să-l văd venind și o să-i cer să facem amor încă o dată. Într-o noapte l-am văzut nu pe poet, ci pe filosof. Mi-am dat seama că i se întâmplase ceva la față. Când s-a apropiat de mine (nu m-a recunoscut) am putut să văd că avea un ochi învinețit și diverse urme de lovituri. De poet, nici urmă. Uneori încercam să ghicesc, după luminile aprinse, la ce etaj este apartamentul. Uneori vedeam umbre în spatele perdelelor, uneori cineva, o femeie în vârstă, un bărbat cu cravată, un adolescent cu fața prelungă, deschidea o fereastră și contempla panorama Barcelonei pe înserat. Într-o noapte am descoperit că nu eram singura care stătea acolo, spionând sau așteptând să apară poetul. Un tânăr cam de optsprezece ani, poate mai puțin, făcea de gardă în tăcere pe trotuarul din față. El nu mă observase pentru că se vedea că era vorba de un tânăr visător și naiv. Se așeza la terasa unui bar și cerea întotdeauna o coca-cola în cutie pe care o bea cu înghițituri rare în timp ce scria într-un caiet de școală sau citea niște cărți pe care le-am recunoscut imediat. Într-o seară, înainte ca el să părăsească terasa și să plece grăbit, m-am apropiat și m-am așezat alături de el. I-am spus că știu ce caută acolo. Cine ești? m-a întrebat îngrozit. I-am zâmbit și i-am spus că sunt una ca el. M-a privit cum privești o nebună. Nu te înșela, i-am spus, nu sunt nebună, sunt o femeie în deplinătatea facultăților mintale. A râs. Dacă nu ești nebună pari a fi, a spus. Apoi a făcut gestul de

a cere nota și se pregătea să se ridice când i-am mărturisit că și eu îl căutam pe poet. S-a așezat din nou imediat, de parcă i-aș fi pus un pistol la tâmplă. Am comandat un ceai de mușețel și i-am istorisit povestea mea. El mi-a spus că și el scrie poezie și că vrea ca poetul să-i citească niște poeme. Nu era nevoie să-l întreb ca să-ți dai seama că este homosexual și că e foarte singur. Lasă-mă să le văd, i-am spus și i-am smuls caietul din mână. Nu era rău, singura lui problemă e că scria la fel ca poetul. Lucrurile astea nu ți s-au putut întâmpla, i-am spus, ești prea tânăr ca să fi suferit atâta. A făcut un gest ce voia parcă să spună că îi e indiferent dacă îl cred sau nu. Important e că e bine scris, a spus. Nu, i-am zis, tu știi că nu asta contează. Nu, nu, nu, am spus, și el, până la urmă, mi-a dat dreptate. Se numea Jordi și e posibil ca acum să țină ore la universitate sau să scrie recenzii în *La Vanguardia* sau în *El Periódico*.

Amalfitano a primit următoarea scrisoare din San Sebastián. În ea îi spunea că a fost cu Imma la casa de nebuni din Mondragón, să-i facă o vizită poetului care trăia acolo fără să-i pese de nimic și inconștient, iar paznicii, preoți deghizați în paznici, nu le-au lăsat să intre. În San Sebastián aveau de gând să stea în casa unei prietene de-a Immei, o fată bască pe nume Edurne, care făcuse parte dintr-un comando ETA și după instaurarea democrației abandonase lupta armată și care n-a vrut să le primească în casa ei decât o noapte, spunându-le că avea foarte multă treabă și că soțului ei nu-i plăceau vizitele neanunțate. Soțul se numea Jon și, într-adevăr, vizitele îi produceau o stare nervoasă pe care Lola avusese ocazia s-o observe. Tremura, se înroșea ca un vas de lut încins și, deși nu scotea o vorbă, aveai impresia că e pe punctul de a țipa în orice moment, transpira, îi tremurau mâinile, se mișca dintr-un loc în altul tot timpul, de parcă nu putea sta locului mai mult de două minute. Edurne, dimpotrivă, era o femeie foarte așezată. Aveau un copil mic (pe care n-au putut să-l vadă, căci Jon găsea mereu câte un pretext pentru a evita ca Imma și ea să intre în camera copilului) și lucra aproape toată ziua ca asistentă

socială, pentru familiile de drogați și cerșetori care se îngrămădeau pe scările monumentale ale catedralei din San Sebastián și care nu voiau decât să fie lăsați să stea liniștiți, după cum explica Edurne râzând, de parcă ar fi spus un banc pe care l-a înțeles doar Imma, pentru că nici Lola, nici Jon n-au râs. În seara aceea au mâncat împreună și a doua zi au plecat. Au găsit o pensiune ieftină de care le-a vorbit Edurne și au făcut din nou autostopul ca să meargă la Mondragón. Nici de astă dată n-au putut să intre în incinta casei de nebuni, dar s-au mulțumit s-o studieze de afară, au observat și au ținut minte toate drumurile de pământ și pietriș pe care le vedeau de departe, zidurile cenușii înalte, ridicăturile și sinuozitățile terenului, plimbările nebunilor și ale angajaților pe care i-au observat de la distanță, perdeaua de copaci care se întindea la intervale neregulate și a cărei succesiune n-o înțelegeau și tufișurile unde au crezut că văd muște, și așa au dedus că vreun nebun și poate vreun funcționar al instituției urinau acolo când începea să se însereze sau la căderea nopții. Apoi amândouă s-au așezat pe marginea șoselei și și-au mâncat sandviciurile cu brânză pe care și le luaseră din San Sebastián, fără să vorbească, sau admirând parcă în sinea lor umbrele frânte pe care le arunca în jurul său casa de nebuni de la Mondragón.

La a treia încercare au făcut o programare prin telefon. Imma s-a dat drept ziaristă la o revistă literară din Barcelona și Lola drept poetesă. De data asta au putut să-l vadă. Lolei i s-a părut mai îmbătrânit, cu ochii afundați în orbite, cu mai puțin păr decât înainte. La început le-a însoțit un medic sau un preot și au parcurs cu el holurile interminabile, vopsite în albastru și alb, până au ajuns la o încăpere impersonală unde le aștepta poetul. Lola a avut impresia că cei de la casa de nebuni sunt mândri că îl au ca pacient. Toți îl cunoșteau, toți îi vorbeau când poetul se ducea în grădină sau mergea să-și ia doza zilnică de calmante. Când au rămas singuri i-a spus că-i simțea lipsa, că un timp supraveghease zilnic casa filosofului din Ensanche și că în ciuda perseverenței sale nu l-a putut vedea din nou. Nu este

vina mea, i-a spus, eu am făcut tot ce a fost posibil. Poetul s-a uitat în ochii ei și i-a cerut o țigară. Imma stătea în picioare lângă banca unde se așezaseră și i-a întins o țigară, fără să spună nimic. Poetul a spus mulțumesc și apoi a spus perseverență. Am fost, am fost, am fost, a spus Lola, de alături, privindu-l tot timpul, cu toate că a văzut cu coada ochiului că Imma, după ce a aprins bricheta, și-a scos din geantă o carte și a început să citească, în picioare, ca o amazoană minusculă și foarte răbdătoare. Apoi Lola a început să vorbească despre călătoria pe care o făcuseră amândouă. A menționat șosele naționale și drumuri vicinale, probleme cu camionagiii, orașe și sate, păduri fără nume unde se hotărâseră să doarmă în cort, râuri și closete de benzinării unde se spălaseră. Între timp, poetul scotea fumul pe gură și pe nas făcând cercuri perfecte, nimburi albastrii, nori gri pe care briza din parc îi împrăștia sau îi ducea spre lizieră, acolo unde se înălța o pădure întunecată cu ramuri pe care le arginta lumina ce cădea de pe culmi. Ca și cum voia să-și dea un răgaz, Lola a vorbit despre cele două vizite de dinainte, infructuoase, dar interesante. Și apoi i-a spus ceea ce voia de fapt să-i spună: că ea știe că el nu e homosexual, că ea știe că e închis acolo și că vrea să fugă, că ea știe că dragostea maltrată, mutilată lasă întotdeauna deschisă o porțiță speranței, și că speranța era planul ei (sau invers), și că materializarea, scopul lui era să fugă de la balamuc cu ea și să plece în Franța. Și cu asta ce-i? a întrebat poetul care lua șaisprezece pastile pe zi și scria despre viziunile sale, arătând spre Imma, care, imperturbabilă, citea în picioare una dintre cărțile sale, de parcă fusta și poalele ei ar fi fost de beton armat și o împiedicau să se așeze. Ea o să ne ajute, a spus Lola. Adevărul e că planul a fost conceput de ea. Vom trece în Franța prin munți, ca niște pelerini. Vom merge la San Juan de Luz și de acolo vom lua trenul. Trenul o să ne ducă prin câmpie, care în această perioadă a anului este cea mai frumoasă din lume, până la Paris. O să stăm în hoteluri ieftine. Asta este planul Immei. Vom lucra amândouă făcând curățenie sau îngrijind copii în cartierele bogate ale Parisului, în timp ce tu vei scrie

poezii. Noaptea ne vei citi poeziile tale și vei face amor cu mine. Asta e planul Immei, gândit în amănunțime. După trei sau patru luni voi rămâne însărcinată și asta va fi proba de netăgăduit că neamul tău nu se va termina cu tine. Ce le-ar mai plăcea dușmanilor! Voi mai lucra câteva luni, dar când va sosi momentul Imma va fi cea care va lucra mai mult. O să trăim ca niște profeți cerșetori sau ca niște copii profeți în timp ce privirile Parisului vor fi ațintite asupra altor obiective, moda, filmele, jocurile de noroc, literatura franceză și americană, gastronomia, produsul interior brut, traficul de arme, manufacturarea unor cantități importante de anestezic, tot ceea ce până la urmă va fi scenografia primelor luni ale fătului nostru. Apoi, la șase luni de sarcină, ne vom întoarce în Spania, dar de data asta nu vom trece frontiera prin Irún, ci prin La Jonquera sau prin Portbou, în teritoriul catalon. Poetul s-a uitat la ea cu interes (și de asemenea a privit-o cu interes pe Imma, care nu-și lua ochii de pe poeziile lui, poezii pe care, din câte își amintea le scrisese cu vreo cinci ani în urmă) și a scos din nou fumul în niște forme ciudate, de parcă își dedicase tot timpul șederii la Mondragón perfecționării unei arte atât de bizare. Cum faci asta? l-a întrebat Lola. Cu limba și ținând buzele într-un anumit fel, a spus. Uneori, ca și cum le-ai avea striate. Uneori, ca și cum te-ai fi ars. Uneori, ca și cum ai suge o pulă de mărime mijlocie spre mică. Uneori, de parcă ai trage o săgeată zen cu un arc zen într-un pavilion zen. Ah, înțeleg, a spus Lola. Tu, recită o poezie, a spus poetul. Imma s-a uitat la el și a ridicat cartea puțin mai sus de parcă ar fi vrut să se ascundă în spatele ei. Ce poezie? Care-ți place mai mult, a spus poetul. Îmi plac toate, a spus Imma. Atunci hai, recită una, a spus poetul. Când Imma a terminat de citit o poezie în care era vorba despre labirint, despre Ariadna pierdută în labirint și despre un tânăr spaniol care locuia într-o mansardă din Paris, poetul le-a întrebat dacă au *chocolate*¹. Nu, a spus Lola. Acum nu fumăm, a adăugat Imma, ne folosim toată energia ca să te

1. Termen de argou pentru hașiș (l. sp.).

scoatem de aici. Poetul a zâmbit. Nu mă refeream la felul ăsta de ciocolată, a spus, ci la celălalt, care se face cu cacao, lapte și zahăr. Ah, înțeleg, a spus Lola, și amândouă au recunoscut că nu aveau astfel de dulciuri. Și-au amintit că în rucsacurile lor, învelite în șervețele și hârtie de aluminiu, aveau două sandviciuri cu brânză și i le-au oferit, dar poetul părea că nu le aude. Înainte de a se înnopta, un stol de păsări mari negre a trecut pe deasupra parcului și s-a pierdut apoi spre nord. Pe drumul cu pietriș, într-un halat alb fâlfâind în briza înserării, a apărut un medic. Când a ajuns lângă ei l-a întrebat pe poet, spunându-i pe nume de parcă ar fi fost prieteni din adolescență, cum se simte. Poetul l-a privit cu ochi goi și, tutuindu-l, a spus că se simte puțin obosit. Medicul, care se numea Gorka și nu avea mai mult de treizeci de ani, s-a așezat lângă el și i-a pus o mână pe frunte și apoi i-a luat pulsul. Dar ești în cea mai bună formă, băiete, a zis. Și domnișoarele, cum se simt? a spus apoi cu un zâmbet optimist și sănătos. Imma n-a răspuns. Lola se gândea în acel moment că Imma murea ascunsă în spatele cărții. Foarte bine, a spus, nu ne-am mai văzut de mult timp și a fost o întâlnire minunată. Așa că vă cunoșteți? a spus medicul. Eu nu, a spus Imma și a întors pagina. Eu da, a spus Lola, am fost prieteni acum câțiva ani, la Barcelona, când el locuia la Barcelona. În realitate, a spus în timp ce și-a ridicat privirea și contempla ultimele păsări negre, cele răzlețite, cum își luau zborul exact în momentul când de la un întrerupător ascuns în casa de nebuni cineva a aprins luminile în parc, am fost ceva mai mult decât prieteni. Ce interesant, a spus Gorka urmărind cu privirea zborul păsărilor cărora ora și lumina artificială le dădeau o strălucire aurie. În ce an a fost asta? a spus medicul. În 1979 sau în 1978, nu-mi mai amintesc, a spus Lola cu un firioșor de voce. Să nu credeți că sunt o persoană indiscretă, a spus medicul, dar scriu o biografie despre prietenul nostru și cu cât strâng mai multe date despre viața lui, cu atât mai bine, mai bine nici că se poate, nu credeți? Într-o zi el o să iasă de aici, a spus Gorka netezindu-și sprâncenele, într-o zi publicul din Spania va trebui să-l recunoască drept unul dintre cei mari, nu spun că o

să-i dea vreun premiu, nici vorbă, de premiul Principe de Asturias n-o să se bucure și nici de Cervantes și cu atât mai puțin o să trândăvească într-un fotoliu de la Academie, cariera de litere în Spania este pentru ariviști, pentru oportuniști și pentru pupincuriști, pardon de expresie. Dar într-o zi va ieși de aici. Țsta este adevărul. Într-o zi și eu voi ieși de aici. Și toți pacienții mei și pacienții colegilor mei. Într-o zi, în sfârșit, vom ieși cu toții din Mondragón și această nobilă instituție de origine ecleziastică și scopuri benefice va rămâne goală. Atunci biografia mea va fi interesantă și o voi putea publica, dar până atunci, vă dați seama, ceea ce trebuie să fac e să strâng dovezi, date, nume, să compar fapte puțin cunoscute, unele de un gust îndoielnic și chiar jignitoare, altele mai degrabă cu caracter pitoresc, istorii care acum se învârtesc în jurul unui centru gravitațional haotic, care este prietenul nostru aici prezent, sau ceea ce el vrea să ne arate, ordinea sa aparentă, o ordine cu caracter verbal ce ascunde, cu o strategie pe care cred că o înțeleg, dar al cărei scop nu-l cunosc, o dezordine verbală care, dacă am experimenta-o, doar ca spectatori ai unui spectacol de teatru, ne-ar face să ne cutremurăm într-un grad greu de suportat. Sunteți minunat, doctore, a spus Lola. Imma a scrâșnit din dinți. Atunci Lola a început să-i povestească lui Gorka experiența ei heterosexuală cu poetul, dar prietena sa a oprit-o apropiindu-se de ea și lovind-o cu vârful pantofului în gleznă. În momentul acela, poetul, care s-a apucat din nou să scoată norișori de fum în aer, și-a amintit de casa din Ensanche din Barcelona și și-a amintit de filosof și cu toate că nu i s-au iluminat ochii, o parte din figura lui osoasă s-a iluminat: mandibula, bărbia, obrajii scofâlciți, de parcă s-ar fi pierdut în Amazonia și l-ar fi salvat trei călugări sevilieni, sau un călugăr monstruos cu trei capete, fenomen care nici nu-l înspăimânta. Așa că întorcându-se spre Lola a întrebat-o de filosof, i-a spus numele, și-a amintit de șederea lui în casa aceea, de lunile petrecute în Barcelona fără să lucreze, făcând glume de prost gust, azvârlind pe fereastră cărți pe care nu le cumpăraseră el (în timp ce filosoful cobora în fugă scările ca să le recupereze, ceea ce nu

se întâmpla întotdeauna), punând muzica la maxim, dormind puțin și răsând mult, lucrând ocazional ca traducător și critic de lux, o stea lichidă de apă în fierbere. Și atunci Lola a simțit că-i este frică și și-a acoperit fața cu mâinile. Și Imma, care în sfârșit și-a pus cartea de poezii în geantă, a făcut același lucru, și-a acoperit fața cu mâinile ei mici și noduroase. Și Gorka s-a uitat la cele două femei și apoi s-a uitat la poet și în forul său interior a scos un hohot de râs. Dar înainte ca hohotul să se stingă în inima lui liniștită, Lola a spus că filosoful murise nu de mult de SIDA. Măi, măi, măi, a spus poetul. Mie să-mi fie bine și să râdă lumea de mine, a zis poetul. Oricât te-ai scula de devreme nu se luminează mai repede, a spus poetul. Te iubesc, a spus Lola. Poetul s-a ridicat și i-a cerut Immei altă țigară. Pentru mâine, a spus. Medicul și poetul s-au îndepărtat pe o alee spre casa de nebuni. Lola și Imma s-au îndepărtat pe altă alee spre ieșire, unde se aflau sora altui nebun și fiul unui muncitor nebun și o doamnă cu un aer trist al cărei văr primar era închis în casa de nebuni din Mondragón.

A doua zi s-au dus din nou, dar li s-a spus că pacientul pe care-l caută are nevoie de odihnă absolută. Același lucru s-a întâmplat în următoarele zile. Într-o zi li s-au terminat banii și Imma a hotărât să pornească din nou la drum, de astă dată spre sud, spre Madrid, unde avea un frate care făcuse o carieră bănoasă în timpul democrației și căruia voia să-i ceară bani împrumut. Lola nu avea putere să călătorească și amândouă au hotărât ca ea să aștepte la pensiune, ca și cum totul ar fi fost în ordine, și ca Imma să se întoarcă într-o săptămână. În singurătatea sa își omora timpul scriindu-i lui Amalfitano lungi scrisori în care îi povestea viața ei cotidiană la San Sebastián și în jurul casei de nebuni unde se ducea zilnic. Privind printre gratiile gardului își imagina că intră în contact telepatic cu poetul. De cele mai multe ori, totuși, căuta un luminiș în pădurea vecină și stătea și citea sau strângea flori și mănunchiuri de iarbă cu care făcea buchete pe care le lăsa apoi să cadă printre gratii sau le lua la

pensiune. Odată unul dintre șoferii care au luat-o de pe șosea a întrebat-o dacă nu voia să vadă cimitirul din Mondragón și ea a acceptat. Au lăsat mașina afară, sub un salcâm, și un timp s-au plimbat printre morminte, majoritatea cu nume basce, până au ajuns la locul unde era înmormântată mama șoferului. Acesta i-a spus că i-ar plăcea s-o fută chiar acolo. Lola a început să râdă și a avut prezența de spirit să-l avertizeze că de acolo erau o țintă ușoară pentru orice vizitator care mergea pe aleea principală a cimitirului. Șoferul s-a gândit câteva secunde și până la urmă a spus: da, drace. Au căutat un loc mai lăturalnic și actul n-a durat mai mult de cincisprezece minute. Șoferul se numea Larrazábal și cu toate că avea un nume de familie n-a vrut să i-l spună. Doar Larrazábal, cum îmi spun prietenii, a zis. Apoi i-a povestit Lolei că nu era prima dată când făcea amor în cimitir. Înainte fusese cu o iubită, cu o tipă pe care o cunoscuse într-o discotecă și cu două curve din San Sebastián. Când au plecat, a vrut să-i dea bani, dar ea nu i-a acceptat. Au stat mult timp de vorbă în mașină. Larrazábal a întrebat-o dacă avea vreo rudă internată la casa de nebuni și Lola i-a povestit istoria sa. Larrazábal a spus că el niciodată n-a citit o poezie. Și a adăugat că nu înțelegea obsesia Lolei pentru poet. Nici eu nu înțeleg mania ta de a te fute într-un cimitir, a spus Lola, și cu toate astea nu te judec. Da, e adevărat, a recunoscut Larrazábal, toate persoanele au maniile lor. Înainte ca Lola să coboare din mașină, la poarta casei de nebuni, Larrazábal i-a strecurat pe ascuns în geantă o bancnotă de cinci mii de pesetas. Lola și-a dat seama, dar n-a spus nimic și apoi a rămas singură sub copaci, în fața porții de fier a casei de nebuni unde trăia poetul care o ignora într-un mod olimpien.

După o săptămână Imma nu se întorsese încă. Lola și-o imagina, mărunțică și cu privirea imperturbabilă, o figură de țărancă educată sau de profesoară de liceu înclinată spre un vast domeniu preistoric, o femeie de aproape cincizeci de ani îmbrăcată în negru parcurgând, fără să se uite în lături, fără să se uite în urmă, o vale în care mai era posibil să distingi urmele marilor animale

de pradă și urmele lunecoșilor erbivori. Și-o imagina stând la o întretăiere de drumuri în timp ce camioane de transport de mare tonaj treceau pe lângă ea fără să încetinească viteza, ridicând o prăfăraie care pe ea n-o atingea, de parcă nehotărârea și lipsa ei de apărare ar fi fost o stare de purificare, o cupolă ce o proteja de rigorile sorții, ale naturii și ale semenilor săi. În a noua zi proprietara pensiunii a dat-o afară. Din momentul acela a dormit la gară, într-o baracă abandonată unde mai dormeau câțiva cerșetori care se ignorau reciproc, pe câmp, pe terenul care separa casa de nebuni de lumea din jur. Într-o noapte a făcut autostopul până la cimitir și a dormit într-o nișă goală. A doua zi dimineața s-a simțit fericită și norocoasă și a hotărât să aștepte acolo întoarcerea Immei. Avea apă de băut și ca să se spele pe față și pe dinți, era aproape de casa de nebuni, era un loc liniștit. Într-o după-amiază, în timp ce-și punea la uscat o bluză pe care o spălase, pe o piatră albă sprijinită de zidul de ciment al cimitirului, a auzit voci care veneau dintr-un cavou și și-a îndreptat pașii într-acolo. Cavoul aparținea unei familii numită Lagasca și după starea în care se afla era ușor să deduci că ultimul Lagasca murise cu mult timp în urmă sau părăsise locurile acelea. Înăuntrul criptei a văzut raza de lumină a unei lanterne și a întrebat cine e. Fir-ar al dracului, a auzit că spunea o voce înăuntru. S-a gândit ar putea fi hoți sau muncitori care restaurau cavoul sau profanatori de morminte, apoi a auzit un fel de mieunat și când a dat să plece a văzut ivindu-se pe ușa cu gratii a criptei figura măslinie a lui Larrazábal. Apoi a ieșit o femeie căreia Larrazábal i-a spus să-l aștepte lângă mașină, și un timp amândoi au vorbit și s-au plimbat de braț pe aleile cimitirului până ce soarele a început să coboare spre marginea lustruită a nișelor.

Nebunia este contagioasă, s-a gândit Amalfitano așezat pe jos în pridvorul casei în timp ce cerul s-a întunecat dintr-odată și nu se mai vedeau luna, nici stelele, nici luminile căzătoare care au fama că se zăresc, fără binoclu și fără telescoape, în regiunea aceea din nordul Sonorei și sudul Arizonei.

Nebunia este contagioasă, într-adevăr, și prietenii, mai ales când cineva stă singur, sunt providențiali. Chiar acestea au fost cuvintele pe care le-a folosit Lola, cu ani în urmă, ca să-i povestească lui Amalfitano într-o scrisoare fără expeditor întâlnirea ei întâmplătoare cu Larrazábal, când până la sfârșit bascul a obligat-o să accepte sub formă de împrumut zece mii de pesetas și a promis să se întoarcă a doua zi, înainte de a se urca în mașină și de a-i arăta cu un gest curvei care-l aștepta nerăbdătoare să facă același lucru. În noaptea aceea, Lola a dormit în nișa ei, cu toate că a fost tentată să intre în cripta deschisă, fericită că lucrurile începeau să se îndrepte. Când s-a luminat de ziuă, s-a spălat pe tot corpul cu o cârpă udă, s-a spălat pe dinți, s-a pieptănat și și-a pus haine curate, și apoi a ieșit la șosea ca să facă autostopul spre Mondragón. În sat a cumpărat o bucată de brânză de capră și o pâine și le-a mâncat în piață, cu poftă, fiindcă adevărul e că nici nu-și mai amintea când mâncase ultima dată. Apoi a intrat într-un bar plin cu muncitori de la construcții și a băut o cafea cu lapte. Uitase la ce oră spusese Larrazábal că va veni la cimitir și nici nu-i păsa, așa cum nu-i păsa de Larrazábal și de cimitir și de sat și de peisajul tremurător la această oră a dimineții. Înainte de a ieși din bar s-a dus la closet și s-a privit în oglindă. S-a întors pe jos până la șosea și a făcut autostopul până când o femeie a oprit și a întrebat-o unde merge. La casa de nebuni, a spus Lola. Fața femeii era slabă, ușor alungită, cu buze aproape inexistente care o făceau să pară rece și calculată, deși avea pomeți frumoși și era îmbrăcată ca o funcționară căsătorită, care trebuia să se ocupe de casă, de un soț și poate chiar de un copil. Eu îl am pe tata acolo, i-a mărturisit. Lola n-a spus nimic. Când au ajuns la poartă, Lola a coborât din mașină și femeia a continuat drumul singură. Un timp a umblat aiurea pe lângă casa de nebuni. A auzit zgomot de cai și a bănuț că pe undeva, dincolo de pădure, trebuie să fie un club de hipism sau un maneaj. La un moment dat a observat acoperișurile roșii ale unei case care nu avea nici o legătură cu casa de nebuni. S-a întors pe unde venise. S-a oprit în partea grilajului

de unde avea cea mai bună vedere panoramică a parcului. Când soarele a urcat, a văzut un grup de pacienți care ieșeau în rânduri compacte dintr-un pavilion de ardezie și apoi se împrăștiu pe băncile din parc și începeau să-și aprindă țigările și să fumeze. I s-a părut că-l vede pe poet. Era însoțit de doi pacienți și era îmbrăcat cu blugi și un tricou alb și foarte larg. I-a făcut semne cu mâinile, la început mai timidă, de parcă ar fi avut brațele înțepenite de frig, apoi într-un mod mai vizibil, trasând desene ciudate în aerul încă rece, străduindu-se ca semnele sale să capete rapiditatea unei raze laser, încercând să-i transmită fraze telepatice. După cinci minute a văzut că poetul s-a ridicat de pe bancă și că unul din nebuni i-a dat un șut în fluierul piciorului. Și-a stăpânit cu greu dorința pe care a simțit-o de a țipa. Poetul s-a întors și i-a tras și el un șut. Nebunul, care se așezase la loc, a primit lovitura în piept și a căzut fulgerat ca o pasăre. Cel care fuma alături de el s-a ridicat și l-a alergat pe poet vreo zece metri, dându-i șuturi în cur și pumni în spate. Apoi s-a întors liniștit la locul lui, unde celălalt își revenea și se freca pe piept, pe gât și pe cap, gest din toate punctele de vedere exagerat, pentru că primise lovitura doar în piept. În momentul acela Lola a încetat să mai facă semne. Unul dintre nebunii de pe bancă a început să se masturbeze. Celălalt, cel pe care-l dusea în mod exagerat, s-a scormonit în buzunar și a scos o țigară. Poetul s-a apropiat de ei. Lolei i s-a părut că-l aude râzând. Un râs ironic de parcă le-ar fi zis: băieți, nu știți de glumă. Dar poate poetul nu râdea. Poate că, spunea Lola în scrisoarea către Amalfitano, era nebunia mea cea care râdea. În orice caz, o fi fost sau nu nebunia ei, poetul s-a dus lângă cei doi și le-a spus ceva. Nici unul dintre nebuni nu i-a răspuns. Lola i-a văzut: nebunii se uitau în jos, la viața care pulsa pe pământ, în iarbă și pe sub bulgării de țărână. O viață oarbă unde totul era limpede ca apa. Poetul, în schimb, părea că privește chipurile tovarășilor lui de suferință, întâi pe unul și apoi pe celălalt, căutând un semn care să-i indice că se putea așeza din nou pe bancă fără nici un pericol. Lucru pe care până la urmă l-a și făcut. A ridicat

o mână în semn că cere întreruperea ostilităților sau că se predă și s-a așezat în mijloc între cei doi. A înălțat o mână ca un om care înalță bucățile sfâșiate ale unui steag. Și-a mișcat degetele, fiecare deget, ca și cum acestea ar fi fost un steag în flăcări, steagul celor care nu se predau niciodată. Și s-a așezat între ei și apoi l-a privit pe cel care se masturba și i-a spus ceva la ureche. De data asta Lola nu l-a auzit, dar a văzut clar cum mâna stângă a poetului se strecura în întunecimea halatului celuilalt. Și apoi i-a văzut fumând pe toți trei. Și a văzut norișorii artizanalii pe care poetul îi scotea pe gură și pe nas.

Următoarea și ultima scrisoare pe care Amalfitano a primit-o de la nevastă-sa nu avea adresa expeditorului, dar avea timbre franțuzești. În ea Lola îi relata o conversație cu Larrazábal. Fir-ar al dracului, ce noroc ai, spunea Larrazábal, toată viața am vrut să trăiesc într-un cimitir și tu, doar ce-ai sosit și te-ai și instalat într-unul. Un tip ca lumea, Larrazábal. I-a oferit apartamentul lui. S-a oferit s-o ducă în fiecare dimineață până la casa de nebuni din Mondragón unde studia entomologia cel mai mare și cel mai visător poet al Spaniei. I-a oferit bani fără să-i ceară nimic în schimb. Într-o seară a invitat-o la cinematograful. În altă seară a însoțit-o la pensiune, să întrebe dacă știa ceva de Imma. Într-o sâmbătă dimineață, după ce au făcut amor toată noaptea, a cerut-o în căsătorie și nu s-a simțit ofensat, nici ridicol când Lola i-a amintit că ea este măritată. Un tip ca lumea, Larrazábal. I-a cumpărat o fustă de la o tarabă de pe stradă și i-a cumpărat niște blugi de marcă dintr-un magazin din centru din San Sebastián. I-a vorbit de maică-sa, pe care o iubise din tot sufletul, și de frații lui, care-i erau indiferenți. Nimic din toate astea n-a impresionat-o pe Lola, sau da, a impresionat-o, dar nu așa cum se aștepta el. Pentru ea zilele acelea au fost ca o îndelungă aterizare cu parașuta după un lung zbor spațial. Nu se mai ducea în fiecare zi la Mondragón, ci o dată la trei zile, și se uita printre gratii fără nici o speranță de a-l vedea pe poet ci doar, cel mult, vreun semn pe care știa dinainte că nu-l va înțelege niciodată sau că-l va înțelege

după ce vor trece mulți ani, când nimic din toate astea n-o să mai aibă vreo importanță. Uneori, fără să-l anunțe la telefon și fără să-i lase vreun bilet, nu dormea în casa lui Larrazábal și acesta se ducea cu mașina s-o caute la cimitir, la casa de nebuni, la vechea pensiune unde ea stătuse înainte, prin locurile unde se adunau cerșetorii și cei care erau în trecere prin San Sebastián. Odată a găsit-o în sala de așteptare a gării. Altă dată a găsit-o stând pe o bancă în La Concha, la o oră când se plimbau doar cei care nu mai aveau timp pentru altceva și cei care dimpotrivă își controlau timpul. Dimineața, Larrazábal pregătea micul dejun. Seara, când se întorcea de la muncă, el prepara cina. În restul zilei, Lola bea doar apă în cantități mari și mânca o bucată de pâine și o brioșă mică, cât să-i încapă în buzunar, pe care o cumpăra de la brutăria din colț înainte de a porni la drum. Într-o noapte, în timp ce făcea duș, i-a spus lui Larrazábal că se gândea să plece și i-a cerut bani de tren. Îți dau toți banii pe care-i am, i-a răspuns, dar nu pot să-ți dau bani ca să pleci și să nu te mai văd. Lola n-a insistat. Într-un fel sau altul, și nu i-a spus lui Amalfitano cum, a făcut rost de bani atât cât îi trebuiau pentru bilet și într-o zi la prânz a luat un tren spre Franța. A stat un timp la Bayonne. A plecat la Landes. S-a întors la Bayonne. A fost la Pau și la Lourdes. Într-o dimineață a văzut un tren plin de bolnavi, paralitici, adolescenți cu paralizie cerebrală, țărani cu cancer de piele, funcționari spanioli cu boli mortale, bătrâne cu o educație aleasă îmbrăcate ca niște carmelite desculțe, oameni cu erupții pe piele, copii orbi, și fără să știe cum a început să-i ajute, de parcă ar fi fost o călugăriță îmbrăcată în blugi pusă acolo de biserică ca să dea o mână de ajutor și să-i îndrume pe deznădăjduiții care încet, încet, se urcau în autobuzele parcate lângă gară sau care stăteau la coadă de parcă fiecare ar fi fost un solz al unui șarpe enorm și bătrân și rău, dar deosebit de sănătos. Apoi au sosit trenuri italiene și trenuri din nordul Franței și Lola se mișca printre ele ca o somnambulă, cu ochii ei mari și albaștri incapabili să clipească, mișcându-se încet, pentru că oboseala acumulată începea să se simtă, și având intrare liberă la toate dependențele gării, unele transformate în

săli de prim ajutor, altele în săli de reanimare, și alta, doar una, cea mai ascunsă, transformată în morgă improvizată unde zăceau cadavrele celor care n-au putut rezista deteriorării accentuate de călătoria cu trenul. Noaptea se ducea să doarmă în cea mai modernă clădire din Lourdes, un monstru din oțel și sticlă și comoditate ce-și cufunda capul său înțesat de antene printre norii albi care coborau mari și grei dinspre nord sau care înaintau ca o armată în dezordine, increzătoare doar în puterea mărimii sale, dinspre vest, sau care se desprindeau din Pirinei ca niște fantome ale unor animale moarte. Acolo obișnuia să doarmă în camera de gunoi, după ce deschidea o portiță mică la nivelul solului. Alteori rămânea la gară, în barul de la gară, când haosul trenurilor înceta, și-i lăsa pe bătrânii localnici s-o invite la o cafea cu lapte și să-i vorbească despre filme și despre agricultură. Într-o după-amiază a crezut că o vede pe Imma coborând din trenul de Madrid escortată de o patrulă de schilozi. Avea aceeași statură ca Imma, era îmbrăcată cu o fustă neagră ca Imma, și chipul de Fecioară îndurerată și de călugăriță spaniolă era însăși chipul Immei. A rămas nemișcată și a așteptat să treacă pe lângă ea și n-a salutat-o și cinci minute mai târziu, făcându-și loc cu coatele, a părăsit gara din Lourdes și localitatea Lourdes și a mers pe jos până la șosea și doar atunci a început să facă autostopul.

Au trecut cinci ani fără ca Amalfitano să știe ceva despre Lola. Într-o după-amiază, în timp ce stătea într-un parc pentru copii cu fetița lui, a văzut o femeie care se sprijinea de gardul de lemn zăbrelit ce separa parcul de copii de restul parcului. I s-a părut că este Imma și i-a urmărit privirea și ușurat și-a dat seama că alt copil atrăgea atenția ei de nebună. Copilul avea pantaloni scurți și era ceva mai mare decât fetița lui și avea părul negru și foarte moale, care din când în când îi ascundea fața. Între gardul de zăbrele și băncile pe care le pusese primăria ca să poată părinții să se așeze cu fața la copiii lor era un tufiș nu prea înalt ce se termina lângă un stejar bătrân, dincolo de limitele parcului. Mâna Immei, mâna ei noduroasă și tare,

tăbăcită de soare și de râurile înghețate, mângâia suprafața recent tunsă a tufișului ca și cum ar fi mângâiat spinarea unui câine. Lângă ea avea o geantă din material plastic de dimensiuni mari. Amalfitano s-a apropiat cu pași pe care i-ar fi vrut calmi, dar erau nesiguri. Fetița lui stătea la rând la tobogan. Dintr-odată, înainte să-i poată vorbi, Amalfitano a văzut că băiețelul, în sfârșit, a observat vigilenta prezență a Immei și după ce și-a dat la o parte o şuviță de păr a ridicat mâna dreaptă și i-a făcut semne de mai multe ori. Imma, atunci, de parcă ar fi așteptat doar acest semnal, a ridicat în liniște mâna stângă, i-a făcut semn, și s-a îndreptat spre ieșirea din parc pe poarta dinspre nord, care dădea într-o stradă foarte circulată.

Cinci ani după plecarea ei, Amalfitano a primit din nou vești de la Lola. Scrisoarea era scurtă și venea de la Paris. În ea Lola îi spunea că muncește ca femeie de serviciu la niște birouri mari. O muncă nocturnă care începea la ora zece seara și se termina la patru sau la cinci sau la șase dimineața. Parisul era un oraș frumos la ora aceea, așa cum sunt toate marile orașe când lumea doarme. Se întorcea acasă cu metroul. Metroul, la ora aceea, este cel mai trist loc din lume. Mai făcuse un copil, un băiat, care se numea Benoît, cu care locuia. De asemenea fusese internată. N-a spus de ce boală și nici n-a spus dacă mai era bolnavă. Nu vorbea de nici un bărbat. Nu întreba de Rosa. Pentru ea, fetița parcă n-ar exista, se gândea Amalfitano, dar apoi și-a dat seama că lucrurile nu trebuie să fie neapărat așa. A plâns un timp cu fața în mâini. Când se ștergea la ochi și-a dat seama, doar atunci, că scrisoarea era scrisă la mașină. A știut, fără nici cea mai mică urmă de îndoială, că Lola o scrisese într-unul din birourile în care făcea curățenie. Pentru o clipă s-a gândit că totul era o minciună, că Lola lucra ca funcționară sau secretară în vreo mare întreprindere. După aceea a văzut totul clar. A văzut aspiratorul între două șiruri de mese, a văzut mașina de lustruit ca o încrucișare între un dulău și un porc lângă o plantă de interior, a văzut o fereastră enormă prin care se zăreau pâlpâind luminile Parisului, a văzut-o pe Lola într-un

halat al companiei de salubritate, un halat ponosit de culoare albastră, stând și scriind o scrisoare și poate fumând cu o înce-tineală supremă o țigară, a văzut degetele Lolei, încheietura mâinii ei, ochii inexpressivi ai Lolei, a văzut altă Lola reflectată în argintul viu al ferestrei, plutind în stare de imponderabilitate pe cerul Parisului, ca o fotografie trucată, dar care nu era trucată, plutind, plutind gânditoare pe cerul Parisului, obosită, trimițând mesaje din zona cea mai rece, înghețată, a pasiunii.

După doi ani de la trimiterea ultimei scrisori, șapte ani după ce-i părăsise pe Amalfitano și pe fiica ei, Lola s-a întors acasă și n-a mai găsit pe nimeni. Timp de trei săptămâni a tot întrebat la vechile adrese pe care și le amintea din scrisorile soțului ei. Unii nu-i deschideau ușa, pentru că n-o recunoșteau sau pentru că o uitaseră. Alții o ascultau în prag, din neîncredere sau pentru că Lola, pur și simplu, greșise adresa. Puțini au primit-o și i-au oferit o ceașcă de cafea sau de ceai pe care Lola o refuza întotdeauna fiindcă părea grăbită să-și vadă fata și pe Amalfitano. La început căutarea a fost deprimantă și ireală. Vorbea cu oameni pe care nici ea nu și-i amintea. Noptile dormea într-o pensiune din apropierea Ramblei, unde se îngrămădeau în camere minuscule muncitori străini. A găsit orașul schimbat, dar îi era imposibil să spună în ce fel se schimbase. După-amiezile, după ce umbla toată ziua, se așeza pe scările vreunei biserici să se odihnească și asculta conversațiile celor care intrau și ieșeau, majoritatea turiști. Citea cărți în franceză despre Grecia și despre vrăjitorie și viața sănătoasă. Uneori se simțea ca Electra, fiica lui Agamemnon și a Clitemnestrei, hoinărind incognito prin Micene, asasina care se pierdea printre plebei, în masa mulțimii, asasina a cărei minte n-a înțeles-o nimeni, nici specialiștii de la FBI, nici oamenii caritabili care-i puneau în mână o monedă. Alteori se vedea ca mama lui Medonte și a lui Strofiu, o mamă fericită care privea de la o fereastră cum se jucau fiii ei, în timp ce în depărtare cerul albastru se zbătea în brațele albe ale Mediteranei. Murmura: Pilade, Oreste și în aceste două nume

erau incluse chipurile multor bărbați, mai puțin cel al lui Amalfitano, bărbatul pe care îl căuta acum. Într-o seară a întâlnit un vechi student de-al soțului ei, care în mod excepțional a recunoscut-o, de parcă în timpul studenției ar fi fost îndrăgostit de ea. Fostul student a luat-o la el acasă, i-a spus că poate să stea acolo cât timp vrea, i-a aranjat camera de oaspeți ca să o folosească doar ea. A doua noapte, în timp ce mâncau împreună, fostul student a îmbrățișat-o și ea l-a lăsat s-o îmbrățișeze de parcă și ea ar fi simțit nevoia, și apoi i-a spus ceva la ureche și fostul student s-a îndepărtat de ea și s-a dus și s-a așezat pe jos, într-un colț al salonului. Ore întregi au stat așa, ea așezată pe scaun și el așezat jos, pe un parchet foarte ciudat, galben-închis, ce nu părea a fi parchet, ci un covor din paie împletite foarte fin. Lumânările pe care le aveau pe masă s-au stins și doar atunci ea s-a dus și s-a așezat în salon, în alt colț. În întuneric i s-a părut că aude niște gemete ușoare. I s-a părut că tânărul plângea și a adormit legănată de plânsul lui. În zilele următoare fostul student și ea și-au dublat eforturile. Când în sfârșit l-a văzut pe Amalfitano, nu l-a recunoscut. Era mai gras decât înainte și chelise. L-a văzut de departe și n-a ezitat nici o clipă în timp ce se apropia de el. Amalfitano stătea așezat sub un brad și fuma cu o expresie absentă. Te-ai schimbat mult, i-a spus ea. Amalfitano a recunoscut-o imediat. Tu nu, a spus. Mulțumesc, a spus ea. Apoi Amalfitano s-a ridicat și au plecat împreună.

Amalfitano, pe atunci, locuia în Sant Cugat și ținea ore de filosofie la Universitatea Autonomă din Barcelona, care era relativ aproape. Rosa mergea la școala primară din oraș și pleca de acasă la opt și jumătate și nu se întorcea până după-amiaza la cinci. Lola a văzut-o pe Rosa și i-a spus că este mama ei. Rosa a scos un strigăt și a îmbrățișat-o, dar imediat s-a desprins de ea și s-a dus să se ascundă în dormitorul ei. În noaptea aceea, după ce a făcut un duș și și-a pregătit patul pe sofa, Lola i-a spus lui Amalfitano că e foarte bolnavă, că probabil în curând va muri și că a vrut s-o vadă pe Rosa pentru ultima oară. Amalfitano s-a oferit s-o ducă

la spital a doua zi, dar Lola a refuzat spunând că medicii francezi au fost întotdeauna mai buni decât cei spanioli și a scos din geantă niște certificate medicale în franceză din care reieșea, fără nici o urmă de îndoială, că avea SIDA. În ziua următoare, când s-a întors de la universitate, Amalfitano le-a văzut pe Lola și pe Rosa plimbându-se pe străzile din jurul gării ținându-se de mână. N-a vrut să le deranjeze și le-a urmărit de la distanță. Când a deschis ușa casei lui le-a găsit pe amândouă uitându-se la televizor. Mai târziu, când Rosa se culcase deja, a întrebat-o de băiatul ei, Benoît. Un timp Lola a rămas tăcută și și-a amintit cu o memorie fotografică fiecare bucătică din trupul fiului ei, fiecare gest, fiecare expresie de uimire sau de teamă, apoi a spus că Benoît este un copil inteligent și sensibil, și că băiatul a fost cel dintâi care a aflat că ea va muri. Amalfitano a întrebat-o cine i-a spus, cu toate că se resemnase crezând că știe răspunsul. A știut fără ajutorul nimănui, pur și simplu uitându-se la mine. Este teribil pentru un copil să știe că maică-sa o să moară, a spus Amalfitano. Mai teribil este să-l minți, pe copii nu trebuie să-i minți niciodată, a spus Lola. În a cincea zi de la sosirea ei acolo, când medicamentele pe care le adusese cu ea din Franța erau pe terminate, dimineața Lola le-a spus că trebuie să plece. Benoît este mic și are nevoie de mine, a spus. Nu, în realitate nu are nevoie de mine, dar asta nu înseamnă că nu este mic, a spus. Nu știu care din noi are nevoie de celălalt, a spus în sfârșit, dar adevărul e că trebuie să mă duc să văd ce face. Amalfitano i-a lăsat un bilet pe masă și un plic cu o bună parte din economiile lui. Când s-a întors de la serviciu se gândea că Lola n-o să mai fie acolo. S-a dus s-o ia pe Rosa de la școală și s-au întors acasă pe jos. Când au ajuns au văzut-o pe Lola stând în fața televizorului, dar fără sonor, citind cartea ei despre Grecia. Au mâncat împreună. Rosa s-a culcat pe la douăsprezece noaptea. Amalfitano a dus-o în dormitorul ei, a dezbrăcat-o și a băgat-o sub pătură. Lola îl aștepta în salon cu valiza pregătită de plecare. Ar fi bine să rămâi în noaptea asta, i-a spus Amalfitano. Este destul de târziu ca să pleci. Nu mai e nici un tren spre Barcelona, a mințit. N-o să plec cu trenul, a spus Lola.

O să fac autostopul. Amalfitano și-a lăsat capul în jos și i-a spus că poate să plece când vrea. Lola l-a sărutat pe obraz și a plecat. A doua zi, Amalfitano s-a trezit la ora șase dimineața și a dat drumul la radio să fie sigur că nu apăruse asasinată și violată nici o autostopistă pe șoselele din zona aceea. Nu se întâmplase nimic.

Acea ipotetică imagine a Lolei, cu toate acestea, l-a însoțit de-a lungul multor ani, ca o amintire care iese la suprafață ca mugetul mărilor înghețate, deși el în realitate nu văzuse nimic și deci nu putea să-și amintească nimic, doar, pe stradă, umbra fostei lui neveste, pe care lumina felinarelor o proiecta pe fațadele vecine, și apoi visul: Lola îndepărtându-se pe una dintre șoselele care ies din Sant Cugat, mergând pe marginea drumului, un drum abia circulat de mașinile care preferau să scurteze timpul și o luau pe autostrada nouă cu plată, o femeie încovoiată de greutatea valizei, fără teamă, mergând fără teamă pe marginea drumului.

Universitatea din Santa Teresa părea un cimitir care pe neașteptate ar fi început să mediteze în zadar. Părea de asemenea o discotecă goală.

Într-o după-amiază, Amalfitano a ieșit în curte în cămașă așa cum un senior feudal iese călare să admire măreția ținuturilor sale. Înainte stătuse pe jos în biroul său deschizând cu un cuțit de bucătărie cutii cu cărți și între ele a găsit una foarte ciudată, pe care nu-și amintea s-o fi cumpărat vreodată și nici nu-și amintea s-o fi primit cadou de la cineva. Cartea cu pricina era *Testamentul geometric* de Rafael Dieste, publicată de editura Castro din La Coruña, în 1975, o carte în mod evident despre geometrie, o disciplină pe care Amalfitano abia o cunoștea, împărțită în trei părți, prima o „Introducere în Euclid, Lobacevski și Riemann“, a doua despre „Mișcările în geometrie“, și a treia parte intitulată „Trei demonstrații ale celui de-al V-lea postulat“, fără îndoială cea mai enigmatică pentru că Amalfitano nu avea habar ce era al V-lea postulat, nici în ce

consta, și apoi nici nu-l interesa să știe, cu toate că acest lucru nu se datora poate lipsei lui de curiozitate, căci avea această calitate și încă în mare măsură, ci a căldurii care sufoca după-amiezile orașul Santa Teresa, o căldură uscată și prăfoasă, de soare înăcrit, de care era imposibil să scapi dacă nu trăiai într-un apartament nou cu aer condiționat, ceea ce nu era cazul lui. Editarea cărții fusese posibilă mulțumită ajutorului câtorva prieteni ai autorului, prieteni care rămâneau immortalizați, ca într-o fotografie de sfârșit de petrecere, pe pagina 4, unde în mod normal apar datele editorului. Acolo se spunea: *Ediția de față este un omagiu pe care îl oferă lui Rafael Dieste: Ramón BALTAR DOMÍNGUEZ, Isaac DÍAZ PARDO, Felipe FERNÁNDEZ ARMESTO, Fermín FERNÁNDEZ ARMESTO, Francisco FERNÁNDEZ DEL RIEGO, Álvaro JIL VARELA, Domingo GARCÍA-SABELL, Valentín PAZ-ANDRADE, și Luis SEOANE LÓPEZ.* Lui Amalfitano i s-a părut cel puțin ciudat obiceiul de a pune numele de familie ale prietenilor cu litere mari, în timp ce numele celui omagiat era scris cu litere mici. Pe clapa supracopertei se informa că acel *Testament geometric* este format în realitate din trei părți, „având propria lor unitate, dar corelate din punct de vedere funcțional de destinul ansamblului“, și apoi se spunea „această lucrare a lui Dieste, decantare finală a reflexiunilor și cercetărilor sale privind spațiul a cărui noțiune este implicată în orice discuție ordonată despre fundamentele geometriei“. În clipa aceea Amalfitano a crezut că-și amintește că Rafael Dieste este un poet. Un poet galician, firește, sau stabilit de mult timp în Galicia. Iar prietenii și sponsorii cărții erau tot galicieni, bineînțeles, sau stabiliți de mult timp în Galicia, unde Dieste probabil ținuse cursuri la Universitatea din La Coruña sau din Santiago de Compostela, sau poate că nici măcar nu ținuse ore la universitate, ci la o școală medie, învățându-i geometrie pe băieții de cincisprezece și șaisprezece ani și privind pe fereastră cerul veșnic acoperit al Galiciei iarna și ploaia care cade cu găleata. Și pe clapa de la sfârșit a supracopertei mai era o informație despre Dieste. Spunea: „În opera

lui Rafael Dieste, variată, dar constantă, respectând exigențele unui proces personal în care creația poetică și cea speculativă sunt ca polarizate de un unic orizont, antecedentele cele mai directe ale cărții de față se găsesc în *Noul tratat al paralelismului* (Buenos Aires, 1958) și în lucrări mai recente ca *Variațiuni despre Zenon din Elea* și *Ce este o axiomă*, căreia îi urmează – în același volum – lucrarea intitulată *Mobilitate și asemănare*.“ Așa că pentru Dieste, și-a spus Amalfitano, în timp ce-i curgea pe față sudoarea de care se lipeau microscopice fire de praf, pasiunea pentru geometrie nu e ceva nou. Iar sponsorii, din această nouă perspectivă, nu mai erau *de facto* prietenii care se întâlneau în fiecare seară la Cazinou ca să bea și să vorbească de politică sau de fotbal sau de amante, ci se transformau cu viteza trăsnetului în onorabili colegi de universitate, unii pensionari, fără îndoială, dar alții în activitate și toți importanți sau mai mult sau mai puțin importanți, ceea ce nu-i împiedica, evident, să se întâlnească, într-o seară da și în alta nu, ca niște intelectuali provinciali, adică bărbați foarte singuratici, dar și bărbați foarte autosuficienți, la Cazinoul din La Coruña ca să bea un coniac bun sau un whisky și să vorbească de sfărârii și de amante în timp ce nevestele lor sau, în cazul văduvilor, servitoarele stăteau în fața televizorului sau pregăteau masa de seară. În orice caz, pentru Amalfitano problema era cum ajunsese cartea aceea într-una dintre cutiile sale cu cărți. Jumătate de oră și-a scormonit memoria, în timp ce răsfoia cartea lui Dieste fără să-i acorde prea mare atenție, și până la urmă a tras concluzia că toată povestea este un mister care pentru moment îl depășește, dar nu s-a dat bătut. A întrebat-o pe Rosa, care în momentul acela se machia în baie, dacă acea carte este a ei. Rosa s-a uitat la carte și a spus că nu. Amalfitano a rugat-o să se mai uite o dată și să-i spună în mod sigur dacă este sau nu a ei. Rosa l-a întrebat dacă se simte rău. Mă simt perfect, a spus Amalfitano, dar cartea asta nu e a mea și a apărut într-una dintre cutiile cu cărți pe care le-am trimis de la Barcelona. Rosa i-a răspuns în catalană să nu-și facă probleme și a continuat să se machieze. Cum să nu-mi

fac probleme, a spus Amalfitano, tot în catalană, dacă mi se pare că-mi pierd memoria. Rosa s-a uitat din nou la carte și a spus: poate că o fi a mea. Ești sigură? a întrebat Amalfitano. Nu, nu este a mea, a spus Rosa, sigur că nu, adevărul e că o văd pentru prima dată. Amalfitano a lăsat-o pe fată în fața oglinzii din baie și a ieșit din nou în grădina devastată, unde totul era de culoare maro-deschis, de parcă deșertul s-ar fi instalat în jurul noii sale case, cu cartea atârându-i în mână. A trecut în revistă toate posibilele librării de unde ar fi putut s-o cumpere. A căutat pe prima pagină și pe ultima și pe coperta din spate vreun indiciu și a găsit, pe prima pagină, eticheta tăiată de la librăria Follas Novas, S.L., Montero Ríos 37, telefon 981-59-44-06 și 981-59-44-18, Santiago. Desigur nu Santiago de Chile, singurul loc din lume unde Amalfitano era capabil să se vadă pe el însuși într-o stare de catatonie totală, capabil să intre într-o librărie, să ia o carte oarecare fără măcar să se uite la copertă, s-o plătească și să plece. Evident că era vorba de Santiago de Compostela, în Galicia. O clipă Amalfitano s-a gândit să plece în pelerinaj la Santiago. S-a dus până în fundul grădinii unde gardul de scândură ajungea până la zidul de ciment care apăra casa vecină. Niciodată nu se uitase la el. Cioburi de sticlă, și-a spus, teama proprietarilor de musafirii nedorți. Soarele după-amiezii se reflecta în cioburile de sticlă când Amalfitano și-a reluat plimbarea prin grădina devastată. Gardul de alături era și el înțesat de cioburi de sticlă, dar acolo ieșeau în evidență mai mult cioburile verzi și maro de la sticlele de bere și alcool. Niciodată, nici în vis nu fusese la Santiago de Compostela, și-a mărturisit Amalfitano, oprindu-se la umbra pe care o făcea gardul din partea stângă. Dar în realitate acest lucru era foarte puțin important sau deloc, unele dintre librăriile de la Barcelona la care se ducea el aveau un fond de cărți cumpărat direct de la alte librării din Spania, librării care vindeau la preț redus sau care dădeau faliment, sau, mai puține, care erau în același timp librării și distribuitori. Probabil că această carte a ajuns în mâinile mele la Laie, s-a gândit, sau la La Central, unde m-am dus să cumpăr o carte de filosofie și vânzătorul sau

vânzătoarea, emoționată pentru că în librărie se aflau Pere Gimferrer, Rodrigo Rey Rosa și Juan Villoro discutând dacă este bine sau nu să zbori cu avionul, despre accidente de avion, dacă e mai periculos să decolezi sau să aterizezi, a băgat din greșeală cartea asta în punga mea. La Central, probabil. Dar dacă s-ar fi întâmplat așa, eu aș fi descoperit cartea odată ajuns acasă când aș fi deschis punga sau pachetul sau ce-o fi fost, doar dacă, firește, pe drumul de întoarcere nu mi s-ar fi întâmplat ceva teribil sau înspăimântător care ar fi făcut să-mi treacă orice chef sau curiozitate de a vedea noua sau noile mele cărți. Poate chiar am și deschis pachetul ca dus pe altă lume și am lăsat cartea nouă pe noptieră și cartea lui Dieste în bibliotecă pe un raft, copleșit de ceva ce văzusem pe stradă, poate un accident de mașină, poate un jaf armat, poate un sinucigaș în metrou, cu toate că dacă eu aș fi văzut așa ceva, s-a gândit Amalfitano, fără îndoială că mi-aș fi amintit acum sau cel puțin aș fi păstrat o amintire vagă. Nu mi-aș fi amintit de *Testamentul geometric*, dar sigur mi-aș fi amintit incidentul care m-a făcut să uit *Testamentul geometric*. Și ca și cum asta n-ar fi fost de ajuns, marea problemă, în realitate, nu era cum făcuse rost de carte, ci cum ajunsese aceasta la Santa Teresa în cutiile cu cărți pe care Amalfitano, înainte de plecare, le alesese la Barcelona. În ce moment de rătăcire totală pusese cartea aia acolo? Cum a putut să împacheteze o carte fără să-și dea seama că o face? Se gândea s-o citească poate când va ajunge în nordul Mexicului? Se gândea să înceapă cu ea un studiu îndoielnic de geometrie? Și dacă ăsta era planul lui, cum de l-a uitat îndată ce a ajuns în orașul acela ridicat în pustiu? Oare cartea dispăruse din mintea lui în timp ce fiica lui împreună cu el zburau de la est spre vest? Sau dispăruse din mintea lui în timp ce aștepta, ajuns la Santa Teresa, să-i ajungă cutiile cu cărți? Cartea lui Dieste i se ștersese din memorie ca un simptom secundar de *jetlag*.

Amalfitano avea niște idei cam personale în privința asta. Nu le avea mereu, prin urmare am exagera dacă le-am numi idei. Erau senzații. Jocuri de idei. De parcă se apropia de o fereastră și

se obliga să vadă un peisaj extraterestru. Credea (sau îi plăcea să creadă că ar crede) că atunci când stai la Barcelona, cei care stau temporar și cei care locuiesc permanent la Buenos Aires sau în DF nu există. Diferența de oră este doar o mascare a dispariției. Astfel, dacă călătoreai pe neașteptate în orașe care în teorie n-ar trebui să existe sau încă nu aveau *timpul* necesar ca să se ridice și să se asambleze în mod corect, se producea fenomenul cunoscut ca *jetlag*. Nu pentru că tu ești obosit, ci din cauza oboselii celor care în momentul acela, dacă tu n-ai fi călătorit, ar fi trebuit să doarmă. Ceva asemănător cu asta, probabil, citise în vreun roman sau în vreo povestire științifico-fantastică și uitase.

Aceste idei sau aceste senzații sau aceste aiureli, pe de altă parte, aveau latura lor satisfăcătoare. Transformau durerea *altora* în memoria *ta*. Transformau durerea, care este lungă și naturală și care întotdeauna învinge, în memorie personală, care este umană și scurtă și întotdeauna dispăre. Transformau o poveste cruntă de nedreptăți și abuzuri, un urlet incoerent fără început, nici sfârșit, într-o poveste bine structurată unde mereu ai posibilitatea să te sinucizi. Transformau fuga în libertate, chiar dacă libertatea nu servea decât ca să continui să fugi. Transformau haosul în ordine, chiar dacă prețul pentru asta ar fi fost ceea ce în mod normal e cunoscut sub numele de judecată.

Și cu toate că apoi Amalfitano a găsit, la biblioteca universității din Santa Teresa, date biobibliografice despre Rafael Dieste care îi confirmau ceea ce intuise deja sau îl lăsase să intuiască don Domingo García-Sabell în prologul intitulat „Intuiția iluminată” și unde își permitea luxul să-l citeze pe Heidegger (*Es gipt Zeit*, este timp), în amurgul acela când se plimba ca un boier medieval pe mica lui proprietate în paragină, în timp ce fata lui, ca o prințesă medievală, termina să se machieze în fața oglinzii din baie, nu și-a putut aminti, în nici un chip, nici de ce, nici de unde cumpăraseră cartea, nici cum fusese aceasta ambalată și expediată împreună cu alte exemplare mai cunoscute și mai iubite

înspre acest oraș populat ce sfida deșertul, la granița dintre Sonora și Arizona. Și în momentul acela, exact în momentul acela, ca și cum s-ar fi dat startul pentru o serie de fapte care se înlanțuiau cu urmări uneori fericite și alteori funeste, Rosa a ieșit din casă și a spus că se duce la film cu o prietenă și l-a întrebat dacă are cheie și Amalfitano a spus că da și a auzit cum ușa s-a închis dintr-odată și apoi pașii fetei care străbăteau aleea cu lespezi neregulate până la portița de lemn de la stradă, care nu-i ajungea nici până la mijloc, și apoi pașii fetei pe trotuar, îndepărtându-se spre stația de autobuz și apoi motorul unei mașini care pornea. Și atunci Amalfitano s-a dus până în partea din față a grădinii și și-a întins gâtul și s-a uitat pe stradă și n-a văzut nici o mașină, nici pe Rosa, și a strâns cu putere cartea lui Dieste, pe care încă o mai ținea în mâna stângă. Și apoi s-a uitat la cer și a văzut luna mult prea mare și mult prea zbârcită, în ciuda faptului că încă nu se înnoptase. Și apoi s-a îndreptat din nou spre fundul grădinii pârjolite și timp de câteva secunde a stat nemișcat, privind în stânga și în dreapta, în față și în spate, poate-și vedea umbra, dar cu toate că încă era ziuă și spre vest, în direcția Tijuanei, încă mai strălucea soarele, n-a reușit s-o vadă. Și atunci a văzut sforile, patru rânduri, legate, la un capăt de un fel de poartă de fotbal de dimensiuni mai mici, doi pari nu mai înalți de un metru optzeci îngropați în pământ și un al treilea par, orizontal, bătut în cuie în ceilalți la ambele capete, ceea ce le dădea, în plus, o anumită stabilitate, și de care atârnavu sforile până la niște cârlige fixate în peretele casei. Erau sforile de întins rufe, deși n-a văzut decât o bluză a Rosei, de culoare albă cu broderie galben-închis la gât, și două perechi de chiloți și două prosoape din care încă se mai scurgea apa. La colț, într-o căsuță de cărămidă, era mașina de spălat. Un timp a rămas nemișcat, respirând cu gura deschisă, sprijinit în bățul orizontal al sforilor de întins rufe. Apoi a intrat în căsuță ca și cum i-ar fi lipsit oxigenul și dintr-o pungă de plastic cu logoul magazinului unde făcea cumpărăturile săptămânale împreună cu fiică-sa a scos trei cleștișoare pentru rufe, cărora el se încăpățâna să le spună

„căței“, și cu ele a prins și a atârnat cartea de una dintre sfori și apoi s-a întors în casă simțindu-se mult mai ușurat.

Ideea, bineînțeles, era a lui Duchamp.

Din perioada șederii lui la Buenos Aires există sau se păstrează doar un *ready-made*¹. Deși întreaga lui viață a fost un *ready-made*, care este o formă de a potoli destinul și în același timp de a trimite semnale de alarmă. Calvin Tomkins scrie în legătură cu asta: *Cu ocazia nunții surorii sale Suzanne cu prietenul său intim Jean Crotti, care s-au căsătorit la Paris pe data de 14 aprilie 1919, Duchamp a comandat prin poștă un cadou pentru tânăra pereche. Era vorba despre niște instrucțiuni pentru a agăța un tratat de geometrie de fereastra apartamentului lor și de a-l fixa cu sfoară, pentru ca vântul să poată „frunzări cartea“, să aleagă probleme, să întoarcă paginile și să le rupă. După cum se vede, Duchamp n-a jucat doar șah la Buenos Aires. Tomkins continuă: Poate că absența bucuriei din acest Ready-made malheureux, cum îl numește Duchamp, ar putea fi un cadou șocant pentru niște proaspăt căsătoriți, dar Suzanne și Jean au urmat instrucțiunile lui Duchamp amuzați. În realitate, au și fotografiat cartea aceea deschisă suspendată în aer – imagine care reprezintă unica dovadă a operei, ce n-a reușit să supraviețuiască unei asemenea expuneri la elementele naturii – și mai târziu Suzanne a pictat un tablou cu cartea pe care l-a numit Le ready-made malheureux de Marcel. Cum îi explica Duchamp lui Cabanne: „Mă distrează să introduc ideea de fericire și nefericire în ready-mades, și apoi erau ploaia, vântul, paginile care zburau, era o idee distractivă.“* Îmi retrag cele spuse, în realitate Duchamp la Buenos Aires n-a făcut altceva decât să joace șah. Yvonne, care era cu el, s-a săturat până la urmă de atâta joc-știință și a plecat

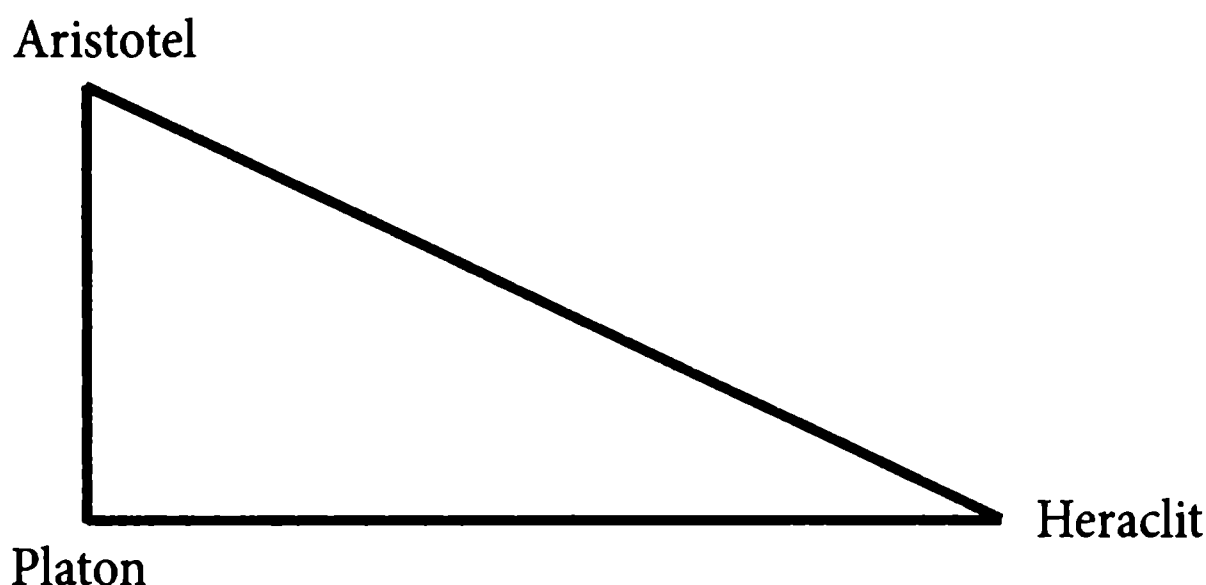
1. Operă de artă realizată din obiecte care nu sunt considerate artistice, uneori modificate. Marcel Duchamp (1887–1968) este creatorul acestui tip de artă (l. engl., în orig.).

în Franța. Tomkins continuă: *În ultimii ani, Duchamp i-a mărturisit unui ziarist care-i lua un interviu că se delectase discreditând „seriozitatea unei cărți plină de principii” ca aceea și chiar i-a dat de înțeles altui ziarist că, expunând-o intemperiilor vremii, „tratatul asimilase în sfârșit patru lucruri din viață”.*

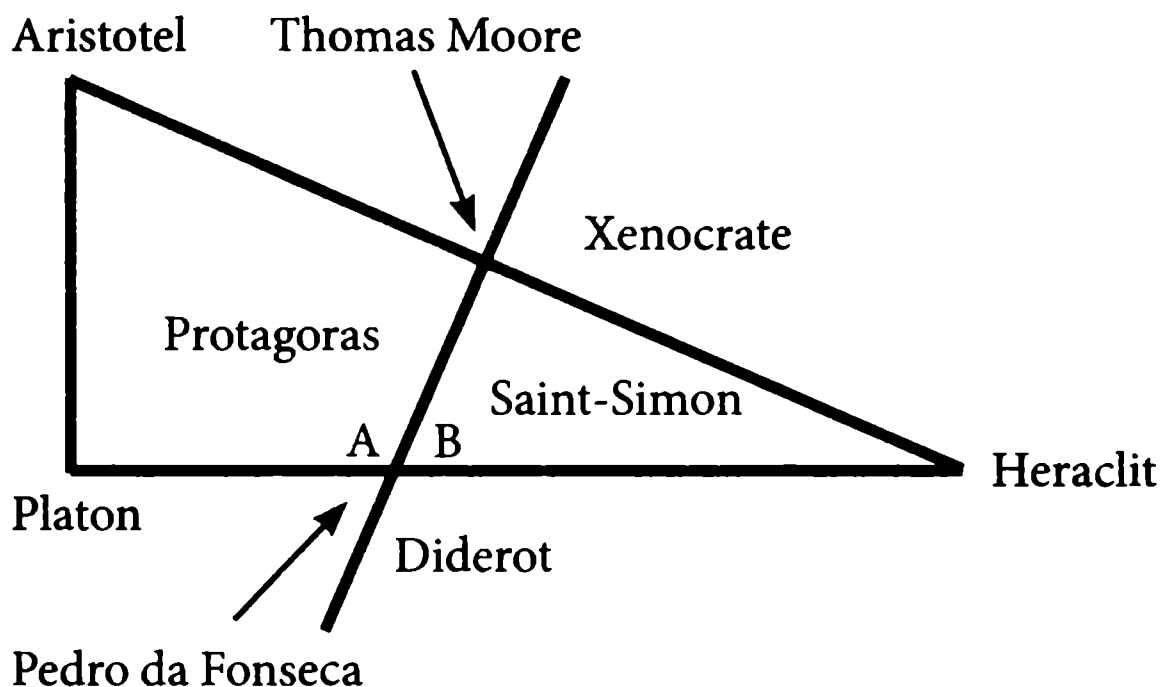
În noaptea aceea, când Rosa s-a întors de la cinema, Amalfitano se uita la televizor așezat în salon și a profitat să-i spună că atârnase cartea lui Dieste de frânghia de rufe. Rosa s-a uitat la el de parcă n-ar fi înțeles nimic. Vreau să zic, a spus Amalfitano, că n-am atârnat-o pentru că aș fi udat-o mai întâi cu furtunul, nici pentru că ar fi căzut în apă, pur și simplu am atârnat-o așa, ca să văd cum rezistă la intemperii, la atacurile acestei naturi deșertice. Sper că nu înnebunești, a spus Rosa. Nu, nu-ți face griji, a spus Amalfitano, cu o expresie de indiferență, tocmai de-asta. Îți spun ca să n-o dai jos. Pur și simplu fă-te că nu vezi cartea. Bine, a spus Rosa, și s-a închis în camera ei.

A doua zi, în timp ce studenții scriau, sau în timp ce el vorbea, Amalfitano a început să deseneze figuri geometrice foarte simple, un triunghi, un dreptunghi, și în fiecare vârf a scris nume, să zicem, dictate de hazard sau de indiferență sau de o imensă plictiseală din cauza studenților și a orelor de clasă și a căldurii care invadase orașul în zilele acelea. Așa:

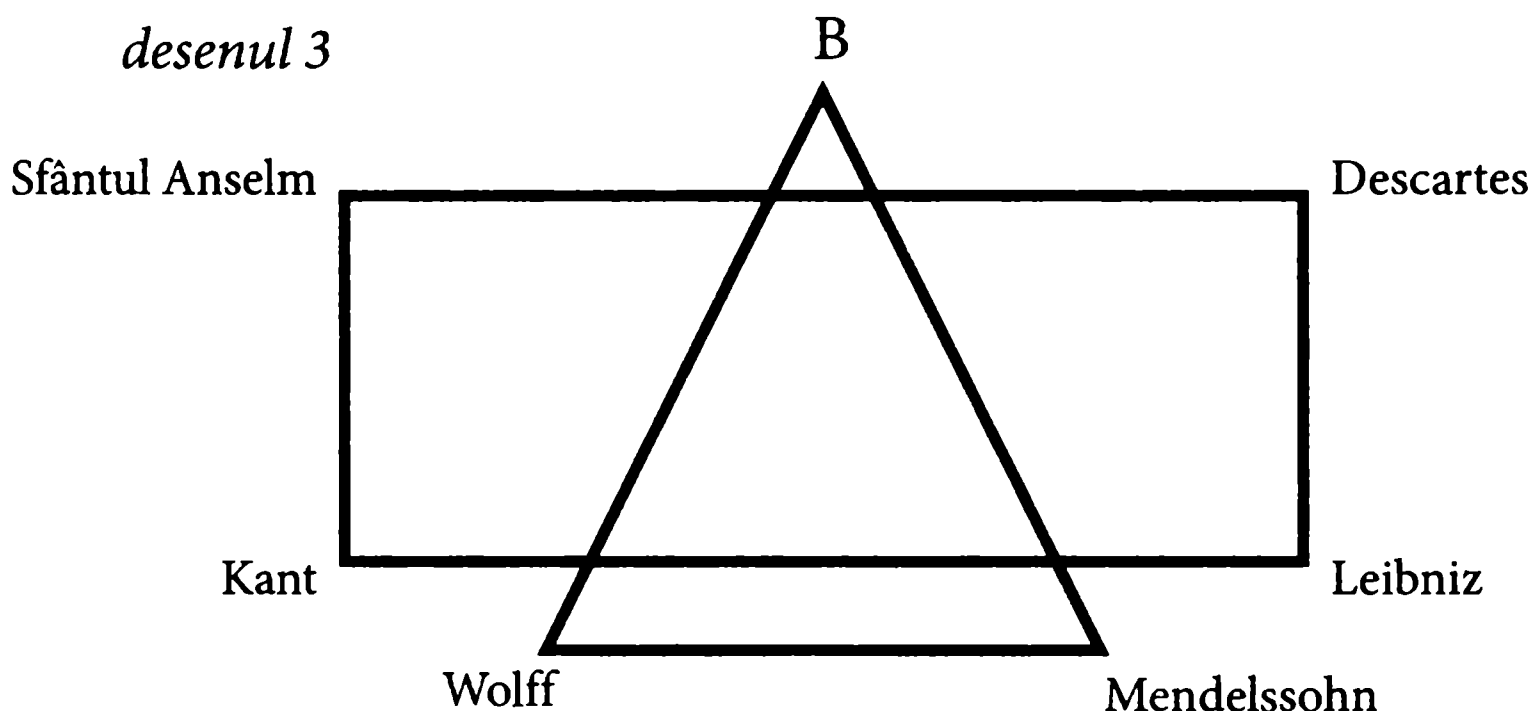
desenul 1

Sau așa:
desenul 2

Sau așa:
desenul 3

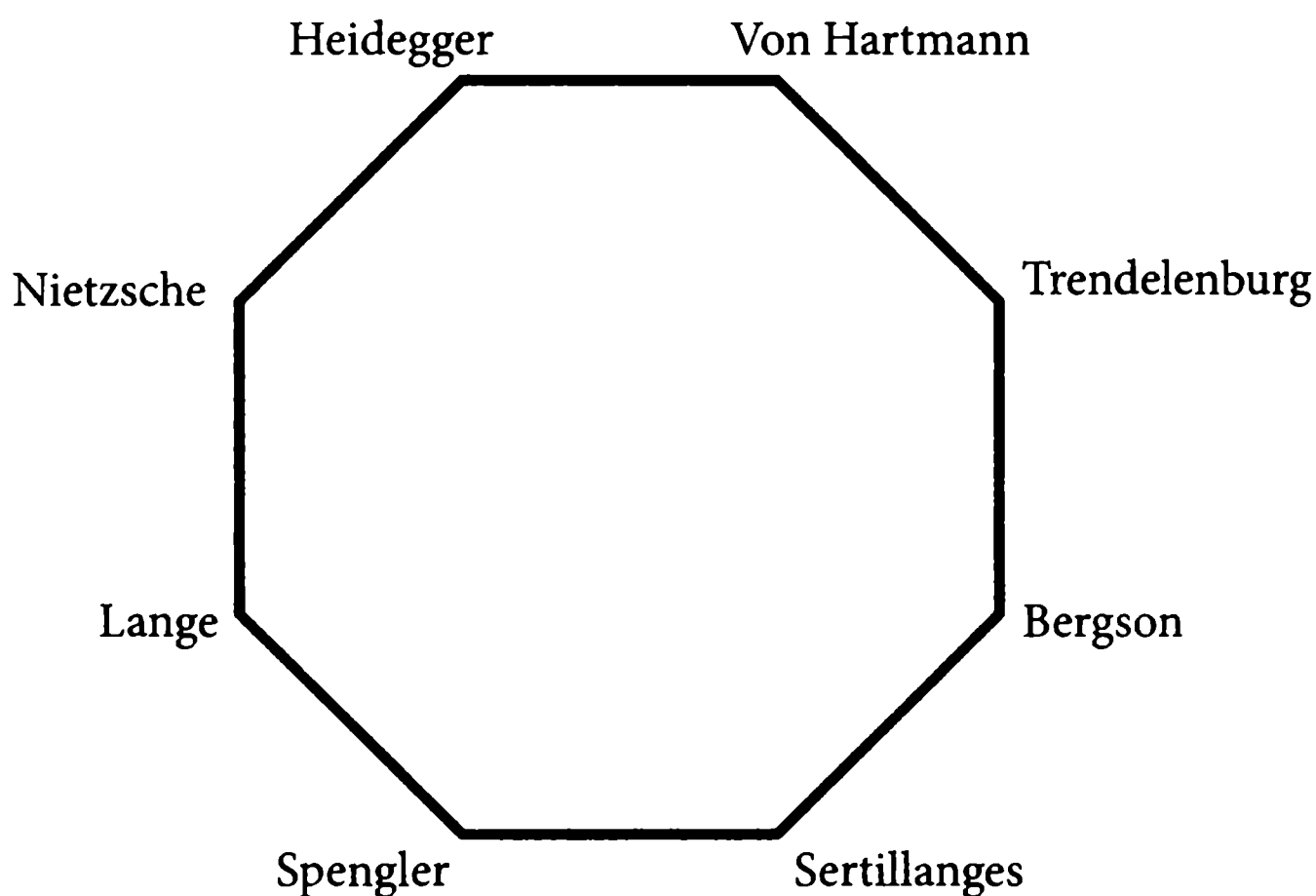

Când s-a întors în biroul lui a descoperit hârtia și înainte de a o arunca la gunoi a examinat-o câteva minute. Desenul 1 nu avea nici o explicație în afară de plictiseala lui. Desenul 2 părea o prelungire a desenului 1, dar numele adăugate i se păreau dementiale. Xenocrate putea figura acolo, nu era lipsit de o anumită logică personală, chiar și Protagoras, dar ce căutau Thomas Moore și Saint-Simon? Ce căutau, cum se explică acolo Diderot și, Dumnezeu mare, iezuitul portughez Pedro da Fonseca, unul dintre miile de comentatori pe care i-a avut

Aristotel, dar care nici să-l fi tăiat în bucățele nu era altceva decât un gânditor minor? Desenul 3, dimpotrivă, avea o anumită logică, o logică de adolescent țicnit, de adolescent vagabond în deșert, cu haine zdrențuite, dar cu haine. Toate numele, se putea spune, aparțineau unor filosofi interesați de tema ontologiei. B-ul ce apărea în vârful superior al triunghiului încrustat în dreptunghi putea fi Dumnezeu sau existența lui Dumnezeu care ia naștere din esența sa. Doar atunci Amalfitano a observat că în desenul 2 se afla de asemenea un A și un B și nu s-a mai îndoit nicicum de faptul că numai căldura, cu care nu era obișnuit, îl făcea s-o ia razna în timp ce-și ținea orele.

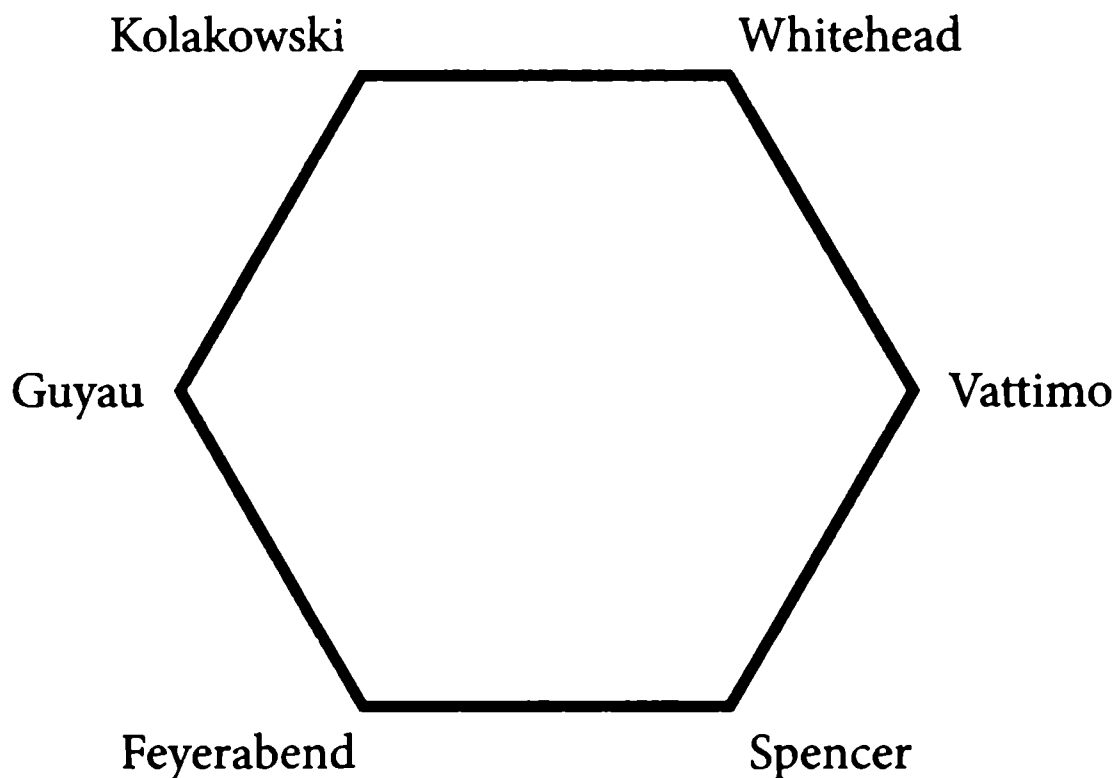
În seara aceea, totuși, după cină și după ce a văzut știrile la televizor și după ce a vorbit la telefon cu profesoara Silvia Pérez, indignată de felul în care poliția statului Sonora și poliția locală din Santa Teresa se ocupau de cercetarea crimelor, Amalfitano a găsit pe masa din biroul lui trei desene. Autorul era el, fără nici o îndoială. De fapt, își amintea cum mâzgălea distrat o foaie albă în timp ce se gândea la altceva. Desenul 1 (sau desenul 4) era așa:

desenul 4

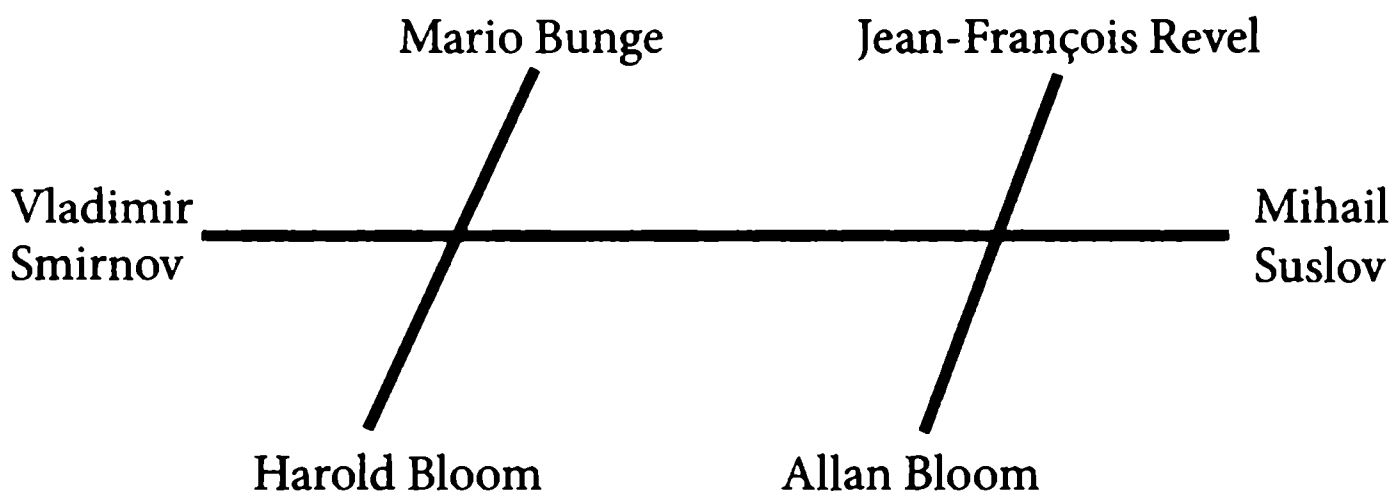
Desenul 5:

desenul 5

Și desenul 6:

desenul 6

Desenul 4 i se părea ciudat. Trendelenburg, de câți ani nu s-a mai gândit la el. Adolf Trendelenburg. De ce tocmai acum și de ce împreună cu Bergson și Heidegger și Nietzsche și Spengler? Desenul 5 i s-a părut și mai ciudat. Apariția lui Kolakowski și Vattimo. Prezența uitatului Whitehead. Dar mai ales participarea neașteptată a sărmanului Guyau, Jean-Marie Guyau, mort la treizeci și patru de ani, în 1888, căruia unii glumeți îi spuneau Nietzsche al Franței, și ai cărui discipoli din lumea largă nu depășeau zece persoane, deși în realitate nu erau mai mulți

de șase, și asta Amalfitano o știa pentru că la Barcelona îl cunoscuse pe singurul guyotist spaniol, un profesor din Gerona, timid și în felul lui entuziast, a cărui mare ambiție era să descopere un text (de care nu se știa foarte bine dacă era un poem sau un eseu filosofic sau un articol) pe care Guyau îl scrisese în engleză și îl publicase prin anii 1886–1887 într-un ziar din San Francisco, California. Desenul 6, în sfârșit, era cel mai ciudat dintre toate (și cel mai puțin „filosofic”). Faptul că pe orizontala în partea stângă apare Vladimir Smirnov, dispărut în lagărele de concentrare ale lui Stalin în 1938, și pe care nu trebuie să-l confundăm cu Ivan Nikitici Smirnov, împușcat de staliniști în 1936 după primul proces de la Moscova, în timp ce de cealaltă parte a orizontalei apare numele lui Suslov, ideolog al partidului, dispus să înghită toate infamiile și crimele, nu putea fi mai elocvent. Dar că orizontala era traversată de două linii înclinate pe care se citeau numele lui Bunge și Revel, în partea superioară, și Harold Bloom și Allan Bloom în cea inferioară, părea ceva asemănător cu o glumă. O glumă pe care Amalfitano n-o înțelegea, ținând cont mai ales de apariția celor doi Bloom, unde cu siguranță se afla poanta, o poantă pe care totuși nu reușea s-o priceapă oricât se străduia.

În noaptea aceea, în timp ce fata dormea și după ce ascultase la radio ultimul program de știri, cel mai popular din Santa Teresa, „Vocea de la frontieră”, Amalfitano a ieșit în grădină și după ce a fumat o țigară privind străzile pustii s-a îndreptat spre partea din spate a casei, cu pași leneși, de parcă s-ar fi temut să nu calce cu piciorul în vreo groapă sau de parcă i-ar fi fost teamă de întunericul care domnea acolo. Cartea lui Dieste continua să stea agățată lângă rufe pe care Rosa le spălase în ziua aceea, niște rufe care păreau din ciment sau din vreun material ce atârna greu căci nu se mișcau deloc în timp ce vântul, care bătea în rafale, legăna cartea dintr-o parte în alta, de parcă o făcea în silă sau de parcă se străduia s-o desprindă din cleștișoarele ce o țineau agățată de sfoară. Amalfitano simțea

vântul pe față. Era transpirat și rafalele neregulate de aer îi uscau picăturile de transpirație și îi înăbușeau sufletul. De parcă m-aș afla în biroul lui Trendelenburg, se gândea, de parcă aș păși pe urmele lui Whitehead pe malul unui canal, de parcă m-aș apropia de patul în care zace bolnav Guyau și i-aș cere sfatul. Ce mi-ar fi răspuns? Fii fericit. Trăiește clipa. Fii bun. Sau dimpotrivă: Cine ești dumneata? Ce cauți aici? Pleacă.

Ajutor.

În ziua următoare, căutând în biblioteca de la universitate, a găsit mai multe date despre Dieste. Se născuse în Rianxo, La Coruña, în 1899. A început să scrie în galiciană, deși mai apoi a trecut la castiliană sau scria simultan în ambele. Om de teatru. Poziție antifascistă în timpul Războiului Civil. După înfrângere pleacă în exil, mai precis la Buenos Aires, unde publică în 1945 *Călătorie, durere și distrugere: tragedie humoristică și comedie*, carte compusă din trei părți publicate deja. Poet. Eseist. Mai publică, în 1958, când Amalfitano avea șapte ani, cartea pe care am amintit-o, *Noul tratat al paralelismului*. Ca autor de povestiri scurte, cea mai importantă din scrierile lui este *Istoria și invențiile lui Felix Muriel* (1943). Se întoarce în Spania, se întoarce în Galicia. Moare la Santiago de Compostela în 1981.

Despre ce experiență este vorba? a spus Rosa. Ce experiență? a întrebat Amalfitano. Cartea agățată, a spus Rosa. Nu e nici o experiență, în sensul literal al cuvântului, a spus Amalfitano. De ce stă acolo? a spus Rosa. Așa mi-a venit dintr-odată, a spus Amalfitano, ideea este a lui Duchamp, să lași o carte de geometrie agățată afară sub cerul liber ca să vezi dacă învață patru lucruri din viața reală. Ai s-o distrugi, a spus Rosa. Eu nu, a spus Amalfitano, natura. Auzi, tu în fiecare zi ești mai nebun, a spus Rosa. Amalfitano a zâmbit. Niciodată nu te-am văzut să faci așa ceva cu o carte, a spus Rosa. Nu e cartea mea, a spus

Amalfitano. Ce importanță are, a spus Rosa, acum este a ta. Ce ciudat, a spus Amalfitano, așa ar trebui să fie, dar adevărul e că nu o simt ca pe o carte care-mi aparține, și apoi am impresia, sunt aproape sigur, că nu-i fac nici un rău. Păi imaginează-ți că este a mea și ia-o de acolo, a spus Rosa, vecinii or să creadă că ești nebun. Vecinii, ăștia care pun cioburi de sticlă pe gard? ăștia nici măcar nu știu că existăm, a spus Amalfitano, și sunt mult mai nebuni decât mine. Nu, ăștia nu, a spus Rosa, ceilalți, cei care pot să vadă foarte bine ce se petrece în curtea noastră. Te-a deranjat vreunul? a spus Amalfitano. Nu, a zis Rosa. Atunci care-i problema, a spus Amalfitano, nu-ți face griji pentru prostii, în orașul ăsta se întâmplă lucruri mult mai teribile decât să agăți o carte de o sfoară. N-are nici o legătură una cu alta, a zis Rosa, nu suntem barbari. Lasă cartea în pace, fă-te că nu există, uit-o, a spus Amalfitano, pe tine nu te-a interesat niciodată geometria.

Dimineața, înainte de a pleca la universitate, Amalfitano ieșea pe ușa din spate ca să-și bea ultimele înghițituri de cafea uitându-se la carte. N-avea nici o îndoială: hârtia pe care fusese tipărită era bună și legătura rezista neclintită atacurilor naturii. Vechii prieteni ai lui Rafael Dieste aleseseră materiale bune pentru a-i oferi un astfel de omagiu și o asemenea despărțire un pic anticipată, un rămas-bun al unor bătrâni bărbați culți (sau cu o patină de cultură), de alt bătrân bărbat cult. Amalfitano s-a gândit că natura din nord-vestul Mexicului, și mai exact în locul acela cu grădina lui distrusă, era mai curând zgârcită. Într-o dimineață, în timp ce aștepta autobuzul care-l ducea la universitate, și-a propus în mod ferm să planteze gazon sau iarbă și să cumpere un pomișor mai măricel din vreun magazin specializat, și să planteze flori pe margini. În altă dimineață s-a gândit că orice treabă pe care s-ar apuca să o facă pentru a înfrumuseța grădina s-ar dovedi până la urmă inutilă, pentru că nu avea de gând să rămână mult timp în Santa Teresa. Trebuie să mă întorc imediat, își spunea, dar unde? Și apoi

își spunea: ce m-a făcut să vin aici? Pentru ce mi-am adus fata în orașul ăsta blestemat? Pentru că era unul din puținele unghere din lume pe care nu-l cunoșteam? Pentru că ceea ce doresc, în fond, e să mor? Și apoi se uita la cartea lui Dieste, *Testamentul geometric*, care atârna imperturbabilă pe sfoară, prinsă cu două cleștișoare și îi venea s-o dea jos și s-o curețe de praful gălbui care se lipise de ea pe ici, pe colo, dar nu îndrăznea.

Amalfitano își amintea uneori, după ce ieșea de la universitatea din Santa Teresa sau așezat pe veranda casei în timp ce citea lucrările studenților, de tatăl lui căruia îi plăcea boxul. Tatăl lui Amalfitano avea părerea că toți chilienii erau niște căcăcioși. Amalfitano, care avea zece ani, îi spunea: tată, mai degrabă italienii sunt căcăcioși, uită-te ce-au făcut în al Doilea Război Mondial. Tatăl lui Amalfitano se uita foarte serios la fiul său când acesta spunea asemenea vorbe. Taică-su, bunicul lui Amalfitano, se născuse la Napoli. Și chiar el s-a simțit întotdeauna mai mult italian decât chilian. Oricum îi plăcea să vorbească despre box sau, mai bine zis, îi plăcea să vorbească de meciurile despre care citise doar cronicile de rigoare care apăreau în revistele de specialitate sau în paginile de sport. În felul ăsta putea să vorbească de frații Loayza, Mario și Rubén, nepoții lui Tani, și de Godfrey Stevens, un idiot pompos și cu o lovitură slabă, și de Humberto Loayza, de asemenea nepotul lui Tani, cu o bună lovitură dar care nu prea nimerea, de Arturo Godoy, șmecher și pătimaș, de Luis Vicentini, italian din Chillán și bărbat robust dar pe care trista soartă de a se fi născut în Chile l-a dus la pierzanie, și de Estanislao Loayza, Tani, căruia i-au furat titlul mondial în Statele Unite într-un fel prostesc, când arbitrul, în prima rundă, l-a călcat pe picior și Tani și-a rupt glezna. Poți să-ți imaginezi așa ceva? spunea tatăl lui Amalfitano. Nu pot să-mi imaginez, spunea Amalfitano. Hai să vedem, tu mișcă-te în jurul meu și eu am să te calc pe picior, spunea tatăl lui Amalfitano. Mai bine nu, spunea Amalfitano. Ai încredere, omule, că n-o să ți se întâmple

nimic, spunea tatăl lui Amalfitano. Altădată, zicea Amalfitano. Trebuie s-o faci acum, spunea taică-su. Atunci Amalfitano a început să se învârtă și să se miște cu o agilitate surprinzătoare în jurul tatălui său, dând din când în când directe cu stânga și croșeuri de dreapta, și brusc taică-su s-a apropiat puțin și l-a călcat pe picior și aici s-a terminat totul, Amalfitano a rămas nemișcat sau căuta un clinci sau încerca să scape, dar nicidecum nu și-a fracturat glezna. Eu cred că arbitrul a făcut-o intenționat, spunea tatăl lui Amalfitano. Nu e posibil să distrugi glezna cuiva cu o călcătură. Apoi veneau jignirile: boxerii chileni sunt toți niște lași, locuitorii acestei țări de căcat sunt toți niște lași, toți fără excepție, dispuși să se lase înșelați, dispuși să se lase cumpărați, dispuși să rămână în curul gol când cineva vrea să le fure doar ceasul. La care Amalfitano, care la zece ani nu citea revistele sportive, ci de istorie, mai ales istorii de război, răspundea că locul ăsta era rezervat mai degrabă italienilor, și că cel de-al Doilea Război Mondial se referă la asta. Atunci taică-su rămânea tăcut, privindu-și fiul cu adevărată admirație și mândrie, de parcă se întreba de unde dracului ieșise copilul ăsta, și apoi continua să stea tăcut un timp, după care îi zicea încet, de parcă i-ar fi mărturisit un secret, că italienii ca indivizi sunt curajoși. Dar recunoștea că în grup sunt niște măscărici. Și trăgea concluzia că tocmai asta te făcea să mai sperî încă.

De unde se poate deduce, se gândea Amalfitano, în timp ce ieșea pe ușa din față și se oprea cu un pahar de whisky pe verandă și apoi se uita pe stradă unde se vedeau câteva mașini parcate, mașini abandonate pentru câteva ore și care miroseau, sau așa i se părea lui, a fier vechi și a sânge, înainte de a se întoarce și a se îndrepta fără să treacă prin casă, spre partea din spate a grădinii unde *Testamentul geometric* îl aștepta în nemișcare și întuneric, că el, în adâncul sufletului lui, în adâncul cel mai ascuns al sufletului lui, încă mai era o persoană cu speranțe, dat fiind că sângele lui era italian, și în afară de asta era

un individualist și de asemenea o persoană educată. Și poate că nici măcar nu era un laș. Cu toate că nu-i plăcea boxul. Dar atunci cartea lui Dieste zbura în aer și briza zvânta cu o batistă neagră sudoarea care-i brobonea fruntea și Amalfitano închi-dea ochii și încerca să-și amintească o imagine oarecare a tată-lui său, dar în zadar. Când s-a întors în casă, nu pe ușa din spate, ci pe cea din față, și-a întins gâtul peste gard și s-a uitat pe stradă în amândouă direcțiile. În unele nopți avea impresia că îl spionează cineva.

Dimineața, când Amalfitano intra în bucătărie și își lăsa ceașca de cafea în chiuvetă după vizita obligatorie la cartea lui Dieste, prima care pleca era Rosa. În mod normal nu-i spunea la revedere, deși uneori, dacă Amalfitano intra înainte sau lăsa pentru mai târziu ieșirea în grădina din spate, apuca să-i spună la revedere, s-o sfătuiască să aibă grijă de ea sau s-o sărute. Într-o dimineață a apucat să-i spună doar la revedere și apoi s-a așezat la masă privind pe fereastră sfoara de întins rufe. *Testamentul geometric* se mișca în mod imperceptibil. Dintr-odată nu s-a mai mișcat. Păsările care cântau în grădinile vecine au tăcut. Pentru o clipă totul a rămas într-o completă tăcere. Lui Amalfitano i s-a părut că aude zgomotul porții de la stradă și pașii fetei care se depărtau. Apoi a auzit motorul unei mașini care pornea. În seara aceea, în timp ce Rosa vedea un film pe care-l închiriasse, Amalfitano a sunat-o pe profesoara Pérez și i-a mărturisit că stă tot mai prost cu nervii. Profesoara Pérez l-a liniștit, i-a spus că nu trebuie să se îngrijoreze prea mult, câteva măsuri de prevedere sunt de ajuns, nu era cazul să devină paranoic, i-a amintit că victimele de obicei erau sechestrare în alte zone ale orașului. Amalfitano o auzea vorbind și brusc a început să râdă. I-a spus că este cu nervii la pământ. Profesoara Pérez n-a priceput gluma. În locul ăsta, s-a gândit Amalfitano furios, nimeni nu pricepe nimic. Apoi profesoara Pérez a încercat să-l convingă să iasă împreună în acel sfârșit de săptămână, cu Rosa și cu băiatul profesoarei Pérez. Unde, a spus Amalfitano

aproape în șoaptă. Am putea merge să mâncăm la un popas turistic la vreo douăzeci de kilometri de oraș, un loc foarte plăcut, cu o piscină pentru tineri și o terasă enormă acoperită de unde se văd costișele unui munte de cuarț, un munte de culoare argintie cu striatii negre. În vârful muntelui era o chilie de pustnic din chirpici negru. Înăuntru era întuneric, în afară de lumina care intra pe un fel de oberliht, și pereții erau acoperiți cu fraze de mulțumire scrise de călători și indieni din secolul al XIX-lea, cei care îndrăzneau să traverseze muntele ce despărțea Chihuahua de Sonora.

Primele zile ale lui Amalfitano în Santa Teresa și la Universitatea din Santa Teresa au fost îngrozitoare, cu toate că Amalfitano și-a dat seama de asta doar în parte. Se simțea rău și o pune pe seama *jetlag*-ului și nu i-a dat atenție. Un coleg de la facultate, un băiat din Hermosillo care își terminase studiile nu de mult, l-a întrebat ce l-a făcut să prefere Universitatea din Santa Teresa în locul celei din Barcelona. Sper că nu din cauza climei, a spus tânărul profesor. Clima de aici mi se pare minunată, i-a răspuns Amalfitano. Nu, și eu gândesc la fel, maestre, a spus tânărul, spuneam asta pentru că cei care vin aici pentru climă o fac fiindcă sunt bolnavi și eu sper în mod sincer că dumneavoastră nu sunteți. Nu, a zis Amalfitano, nu pentru climă, în Barcelona mi se terminase contractul și profesoara Pérez m-a convins să vin să lucrez aici. O cunoscuse pe profesoara Silvia Pérez la Buenos Aires și apoi s-au văzut la Barcelona în două ocazii. Ea a fost cea care s-a ocupat să-i închirieze casa și să cumpere câteva mobile pe care pe urmă Amalfitano le-a plătit chiar înainte de a lua primul salariu ca să nu se producă nici o neînțelegere. Casa se afla în cartierul Lindavista, un cartier de clasă mijlocie, cu case cu parter sau un etaj înconjurat de grădini. Trotuarul era crăpat de rădăcinile a doi copaci enormi și plăcuți, deși în spatele unor garduri puteai vedea case care stăteau să cadă, de parcă vecinii plecaseră în grabă, fără să aibă timp nici măcar să-și vândă proprietatea, de unde se deducea că nu

era greu, contrar spuselor profesoarei Pérez, să închiriezi o casă în cartier. Decanul Facultății de filosofie și litere, căruia i-a fost prezentat a doua zi după sosirea lui la Santa Teresa de către profesoara Pérez, nu i-a prea plăcut. Se numea Augusto Guerra și avea o piele albicioasă și lucioasă ca a unui om gras, dar în realitate era slab și vânos. Nu părea foarte sigur pe el, deși încerca să-și disimuleze nesiguranța cu o jovialitate cultă combinată cu un aer marțial. Nici nu credea prea mult în filosofie și ca atare în predarea filosofiei, o disciplină rămasă evident în urmă în comparație cu minunile actuale și viitoare pe care ni le oferă știința, i-a spus, la care Amalfitano l-a întrebat în mod politicos dacă gândește la fel despre literatură. Nu, n-o să credeți, literatura într-adevăr are viitor, literatura și istoria, spusese Augusto Guerra, fiți atent numai la biografii, înainte aproape că nu exista nici cerere, nici ofertă de biografii și acum toată lumea nu face decât să citească biografii. Atenție: am zis biografii, nu autobiografii. Oamenii sunt dornici să cunoască alte vieți, viețile contemporanilor faimoși, ale celor care au reușit să aibă succes și faimă sau ale celor care au fost pe punctul de a reuși și de asemenea sunt dornici să știe ce făcuseră vechii *chincuales*, cu speranța că poate ar învăța ceva, cu toate că nu ar fi dispuși să sufere aceeași soartă. Amalfitano a întrebat politicos ce înseamnă cuvântul *chincuales*, pe care până atunci nu-l auzise niciodată. Adevărat? a spus Augusto Guerra. Pe cuvânt, a spus Amalfitano. Atunci decanul a chemat-o pe profesoara Pérez și i-a spus: Silvita, dumneavoastră știți ce înseamnă cuvântul *chincuales*? Profesoara Pérez l-a luat de braț pe Amalfitano, de parcă ar fi fost logodnici, și a mărturisit în mod sincer că nu avea nici cea mai vagă idee, deși cuvântul în sine nu-i era cu totul necunoscut. Ce mai adunătură de nerozi, se gândi Amalfitano. Cuvântul *chincuales*, a spus Augusto Guerra, are, ca mai toate cuvintele din limba *noastră*, multe sensuri. În principiu înseamnă punctișoare roșii, știți? acelea pe care le lasă pe piele ciupiturile de purici sau de ploșnițe. Aceste ciupituri te fac să te scarpini și sărmanii oameni care le au se scarpină tot timpul,

cum este și logic. De aici vine al doilea sens, cel care desemnează persoanele agitate, care se răsucesc și se scarpină și se mișcă tot timpul și îi scot din sărite pe cei care fără să vrea îi văd. Să zicem, ca râia europeană, ca râioșii atât de numeroși în Europa și care iau boala asta de la closetele publice sau de la acele scârboase latrine franțuzești, italiene și spaniole. Și de la sensul acesta derivă ultimul sens, cel de copil neastâmpărat, ca să zicem așa, care se referă la călători, la aventurieri ai intelectului, la cei care au o minte neliniștită. Ah, a spus Amalfitano. Minunat, a spus profesoara Pérez. La acea întâlnire improvizată din biroul decanului, pe care Amalfitano a considerat-o ca de bun venit, au mai fost prezenți și trei profesori de la facultate și secretara lui Guerra, care a deschis o sticlă de șampanie californiană și a împărțit pahare de plastic și biscuiți sărați. Apoi a apărut și băiatul lui Guerra, un tip de vreo douăzeci și cinci de ani, cu ochelari negri și îmbrăcat sport, cu pielea foarte bronzată, care a stat tot timpul într-un colț vorbind cu secretara tatălui său și privindu-l din când în când pe Amalfitano cu o expresie amuzată.

În noaptea de dinaintea excursiei, Amalfitano a auzit pentru prima oară vocea. Poate că o auzise și înainte, pe stradă sau în somn, și a crezut că face parte dintr-o conversație străină lui sau că era un coșmar. Dar în noaptea aceea a auzit-o și n-a avut nici o îndoială că i se adresa lui. La început credea că a înnebunit. Vocea a spus: bună, Oscar Amalfitano, te rog nu te speria, nu se întâmplă nimic rău. Amalfitano s-a speriat, s-a sculat și s-a dus în fugă până în camera fetei. Rosa dormea liniștită. Amalfitano a aprins lumina și a verificat dacă ferestrele sunt închise. Rosa s-a trezit și l-a întrebat ce i s-a întâmplat. Nu ce s-a întâmplat, ci ce i s-a întâmplat. Probabil am o față groaznică, s-a gândit Amalfitano. S-a așezat pe un scaun și i-a spus că este cam agitat, că a crezut că aude zgomote, că îi pare rău că a adus-o în orașul acela infect. Nu-ți mai face griji, nu-i nimic, a spus Rosa. Amalfitano a sărutat-o pe obraz, i-a mângâiat părul

și a ieșit închizând ușa, dar fără să stingă lumina. După o vreme, în timp ce privea de la geamul din salon grădina și strada și crengile nemișcate ale copacilor, a auzit că Rosa stinge lumina. A ieșit fără să facă zgomot, prin partea din spate. I-ar fi plăcut să aibă o lanternă, dar a ieșit oricum. Nu era nimeni. Pe sfoara de întins rufe erau *Testamentul geometric*, niște ciorapi de-ai lui și niște pantaloni de-ai fetei. A dat o raită prin grădina, pe verandă nu era nimeni, s-a apropiat de gard și s-a uitat pe stradă, fără să iasă, și a văzut doar un câine care se îndrepta liniștit spre bulevardul Madero, spre stația de autobuz. Un câine se îndreaptă spre stația de autobuz, și-a spus Amalfitano. De unde stătea i s-a părut că nu era un câine de rasă, ci un câine oarecare. Un *quiltro*, un maidanez, s-a gândit Amalfitano. A râs în sinea lui. Cuvintele astea chiliene. Aceste scurtcircuite ale minții. Acea pistă de hochei pe gheață de mărimea provinciei Atacama unde jucătorii din echipele adverse nu se vedeau niciodată și din când în când se vedeau cei din aceeași echipă. A intrat din nou în casă. A încuiat cu cheia, a verificat geamurile, a scos dintr-un sertar de la bucătărie un cuțit cu lamă scurtă și tare pe care l-a pus lângă o istorie a filosofiei germane și franceze între 1900 și 1930, și s-a așezat la masă. Vocea a spus: să nu crezi că mie îmi este ușor. Dacă tu crezi că pentru mine e ușor, te înșeli sută la sută. Mai curând îmi este greu. Nouăzeci la sută. Amalfitano a închis ochii și s-a gândit că începe să înnebunească. N-avea nici un calmant în casă. S-a ridicat. S-a dus la bucătărie și și-a dat cu apă pe față cu amândouă mâinile. S-a șters cu o cârpă de bucătărie și cu mâneca. A încercat să-și aducă aminte cum se numește în psihiatrie fenomenul auditiv pe care îl experimenta. S-a întors în birou și după ce a închis ușa s-a așezat din nou, cu capul plecat și mâinile pe masă. Vocea a spus: te rog să mă ierți. Te rog să te liniștești. Te rog să nu iei asta ca pe un amestec în libertatea ta. În libertatea mea? și-a zis Amalfitano surprins în timp ce ajungea dintr-un salt la fereastră și o deschidea și privea o parte din grădina lui și zidul sau gardul cu cioburi de sticlă al casei vecine, și reflexele pe

care lumina felinarelor le smulgea din bucățile de sticle sparte, reflexe foarte palide de culoare verde și maro și portocalie, de parcă la orele acelea ale nopții zidul înceta să fie un zid de apărare și se transforma sau se prefăcea că se transformă într-un zid decorativ, element minuscul al unei coregrafii pe care nici aparentul coregraf, seniorul feudal din casa vecină, nu era în stare să-l distingă nici măcar în aspectele sale cele mai elementare, acelea care se refereau la stabilitatea, culoarea, sau poziția ofensivă ori defensivă a construcției sale. Sau ca și cum pe zid ar fi crescut o plantă agățătoare, s-a gândit Amalfitano înainte de a închide fereastra.

În noaptea aceea vocea nu s-a mai manifestat și Amalfitano a dormit foarte prost, un somn tulburat de tresăriri și zvârcoleli, ca și cum cineva îi zgâria brațele și picioarele, cu corpul scaldat în sudoare, deși la cinci dimineața zbuciumul a dispărut și în vis i-au apărut Lola, care îl saluta dintr-un parc cu un grilaj înalt (el era de cealaltă parte), și două fețe de prieteni pe care nu-i mai văzuse de ani de zile (și pe care probabil nu-i va mai vedea niciodată) și o încăpere plină cu cărți de filosofie prăfuite, dar din acest motiv nu mai puțin splendide. Chiar la aceeași oră poliția din Santa Teresa a găsit cadavrul altei adolescente, pe jumătate îngropată într-un loc viran dintr-o periferie a orașului, și un vânt puternic, care venea din vest, s-a izbit de poalele munților din est, ridicând praf și pagini de ziar și cartoane aruncate în stradă la trecerea lui prin Santa Teresa și agitând rufe pe care Rosa le atârnase în grădina din spate, ca și cum vântul, acel vânt tânăr și energic și cu viață atât de scurtă, ar fi probat cămășile și pantalonii lui Amalfitano și s-ar fi băgat în chiloții fetei lui și ar fi citit câteva pagini din *Testamentul geometric* să vadă dacă găsește ceva ce i-ar putea fi de folos, ceva care să-i explice peisajul atât de ciudat al străzilor și al caselor printre care galopa sau ca el însuși, vântul, să și-l poată explica.

La opt dimineața, Amalfitano s-a târât până la bucătărie. Fiica lui l-a întrebat dacă a dormit bine. Întrebare retorică la care Amalfitano a răspuns ridicând din umeri. Când Rosa a plecat să cumpere de mâncare pentru ziua pe care voiau s-o petreacă la câmp, și-a făcut o ceașcă de ceai cu lapte și s-a dus să-l bea în salon. Pe urmă a dat perdelele la o parte și s-a întrebat dacă este în stare să meargă în excursia propusă de profesoara Pérez. A decis că da, că poate ce i se întâmplase în noaptea trecută era reacția corpului său la un virus autohton sau începutul unei gripe. Înainte de a intra la duș, și-a luat temperatura. Nu avea febră. A stat sub jetul de apă zece minute, gândindu-se la comportarea lui din noaptea trecută, care îl rușina, ba chiar reușea să-l facă să roșească. Din timp în timp își dădea capul pe spate ca apa de la duș să-i cadă drept pe față. Gustul apei era diferit de gustul pe care-l avea la Barcelona. I se părea, aici în Santa Teresa, mult mai densă, ca și cum n-ar fi trecut prin nici o instalație de epurare, o apă încărcată de minerale cu gust de pământ. În primele zile își făcuse obiceiul, la fel ca Rosa, să se spele pe dinți de două ori mai des decât o făcea la Barcelona, pentru că avea impresia că dinții se înnegreau ca și cum s-ar fi acoperit cu o peliculă fină de materie venită din râurile subterane din Sonora. Cu trecerea timpului, însă, începuse să se spele din nou de trei sau patru ori pe zi. Rosa, mult mai grijulie cu aspectul ei, a continuat să se spele de șase sau șapte ori. În clasă văzuse câțiva elevi cu dinții de culoare pământie. Profesoara Pérez avea dinții albi. Odată a întrebat-o dacă e adevărat că apa din zona aia a Sonorei înnegrește dantura. Profesoara Pérez nu știa. E prima dată că aud asta, i-a spus, și i-a promis că o să se intereseze. Nu e important, a spus Amalfitano alarmat, nu e important, nu te mai gândi la ce te-am întrebat. Pe chipul profesoarei Pérez observase o urmă de neliniște, ca și cum întrebarea ar fi ascuns altă întrebare, și aceasta din urmă jignea sau rănea foarte tare. Fii atent ce vorbe spui, a fredonat Amalfitano sub duș, simțindu-se complet refăcut, ceea ce era fără îndoială o dovadă a caracterului său deseori iresponsabil.

Rosa s-a întors cu două ziare pe care le-a lăsat pe masă și apoi s-a apucat să facă sandviciuri cu șuncă sau ton, cu salată verde și roșii tăiate în rondele și maioneză sau sos roz. Le-a învelit în hârtie de bucătărie și în folie de aluminiu, și le-a pus pe toate într-o pungă de plastic pe care a băgat-o într-o mic rucsac de culoare maro pe care scria, în semicerc, Universitatea din Phoenix, unde a mai pus două sticle de apă și o duzină de pahare de plastic. La nouă și jumătate s-a auzit claxonul profesoarei Pérez. Băiatul profesoarei Pérez avea șaisprezece ani și era scund, cu fața pătrată și umeri lați, ca și cum ar fi practicat vreun sport. Fața și o parte a gâtului erau pline de coșuri. Profesoara Pérez era îmbrăcată cu blugi, iar bluza și baticul erau albe. Niște ochelari de soare poate prea mari îi ascundeau ochii. De departe, și-a spus Amalfitano, pare o actriță de film mexicană din anii șaptezeci. Când a urcat în mașină, iluzia s-a risipit. Profesoara Pérez era la volan și el s-a așezat lângă ea. Au pornit spre răsărit. Primii kilometri șoseaua trecea printr-o mică vale străjuită de stânci ce păreau desprinse din cer. Bucăți de granit fără origine și fără continuitate. Se vedeau câteva plantații, parcele unde țărani invizibili cultivau fructe pe care nici profesoara Pérez, nici Amalfitano n-au reușit să le zărească. Apoi au intrat în deșert și în munți. Aici erau părinții stâncilor orfane pe care tocmai le lăsaseră în urmă. Formațiuni granitice, vulcanice, ale căror creste se profilau pe cer cu forme și atitudini de păsări, dar păsări îndurerate, s-a gândit Amalfitano, în timp ce profesoara Pérez le vorbea tinerilor despre locul unde se duceau, zugrăvindu-l în culori care oscilau de la amuzament (o piscină săpată chiar în stâncă) la mister, ca vocile care se auzeau din mirador și care, evident, erau produse de vânt. Când Amalfitano și-a întors capul ca să vadă expresia fiicei sale și a fiului profesoarei Pérez, a zărit patru mașini care mergeau în spatele lor așteptând ocazia să-i depășească. În interiorul acelor mașini și-a imaginat niște familii fericite, o mamă, o valiză de picnic plină cu mâncare, doi copii și un tată care conducea cu fereastra deschisă. I-a zâmbit fetei lui și și-a întors

privirea spre șosea. După o jumătate de oră au urcat o pantă de unde a putut admira vasta întindere a deșertului în spatele lui. A văzut și mai multe mașini. Și-a imaginat că popasul sau bufetul sau restaurantul sau hotelul de întâlniri spre care se îndreptau era un loc la modă pentru locuitorii din Santa Teresa. A regretat că a acceptat invitația. La un moment dat a adormit. S-a trezit când au ajuns. Mâna profesoarei Pérez pe obrazul lui, un gest care putea fi o mângâiere sau altceva. Părea mâna unei oarbe. Rosa și Rafael nu mai erau în mașină. A văzut o parcare aproape plină, soarele scânteind pe suprafețele cromate, o terasă neacoperită aflată ceva mai sus, o pereche ținându-se pe după umeri admirând ceva ce el nu putea vedea, cerul orbitor plin de norișori joși, o muzică îndepărtată și o voce care cânta sau murmură foarte repede, făcând de neînțeles cuvintele cântecului. La câțiva centimetri de el a văzut chipul profesoarei Pérez. I-a luat mâna și i-a sărutat-o. Avea cămașa udă de transpirație, dar cel mai mult l-a surprins că și profesoara transpira.

Una peste alta, ziua a fost plăcută. Rosa și Rafael au făcut baie în piscină și pe urmă au venit la masa de unde îi priveau ei. Apoi au cumpărat răcoritoare și s-au dus să se plimbe prin împrejurimile localului. În unele locuri muntele cădea abrupt, la bază și pe pereții de stâncă se vedeau răni mari prin care se iveau pietre de alte culori sau pe care soarele, în fuga lui spre apus, le făcea să pară altfel colorate, șisturi și andezite încătușate de straturi de gresie, aflorimente verticale de cruste calcaroase și pereți mari de bazalt. Din loc în loc, agățat de munte, apărea câte un cactus de Sonora. Și mai departe erau alți munți și apoi văi înguste și alți munți, până se ajungea la o zonă ascunsă de aburi, de ceață, ca un cimitir de nori, în spatele cărora se aflau Chihuahua și New Mexico și Texasul. Au mâncat în tăcere admirând această panoramă, stând pe niște pietre. Rosa și Rafael au vorbit doar când și-au schimbat sandviciurile între ei. Profesoara Pérez părea cufundată în propriile ei gânduri. Iar Amalfitano se simțea obosit și copleșit de peisaj, un peisaj care

i se părea apt doar pentru tineri sau pentru bătrâni imbecili sau bătrâni insensibili sau bătrâni afurisiți dispuși să impună și să-și impună o activitate imposibilă până la ultima suflare.

În noaptea aceea, Amalfitano a stat treaz până foarte târziu. Primul lucru pe care l-a făcut când a ajuns acasă a fost să se ducă în grădina din spate ca să vadă dacă mai era acolo cartea lui Dieste. Pe drumul de întoarcere, profesoara Pérez încercase să fie simpatcă și să poarte un dialog care să-i implice pe toți patru, dar fiul ei a adormit de cum au început să coboare și puțin după el Rosa, sprijinindu-și capul de fereastră, a făcut același lucru. N-a trecut mult și Amalfitano i-a urmat exemplul fiică-sii. A visat că aude vocea unei femei care nu era vocea profesoarei Pérez, ci a unei franțuzoaice care-i vorbea de semne și de numere și de ceva ce Amalfitano nu înțelegea și vocea din vis îi spunea „istoria descompusă” sau „istoria demontată și montată din nou”, deși evident istoria montată din nou se transforma în altceva, într-un comentariu pe marginea paginii, într-o notă inteligentă, într-un hohot care întârzia să se stingă și sărea de pe o piatră de andezit pe un riolit și apoi pe o crustă calcaroasă, și din acest ansamblu de roci preistorice se năștea un soi de argint viu, oglinda americană, spunea vocea, trista oglindă americană a bogăției și a sărăciei și a neîncetateilor metamorfoze inutile, oglinda care navighează și are vele de durere. Apoi visul lui Amalfitano s-a schimbat și n-a mai auzit nici o voce, ceea ce probabil însemna că dormea profund, și a visat că se apropie de o femeie, o femeie care era doar o pereche de picioare la capătul unui coridor întunecos, și pe urmă a auzit că cineva râde de sforăiturile lui, fiul profesoarei Pérez, și și-a zis: mai bine. Pe când intrau în Santa Teresa pe șoseaua de la est, la ceasul acela un drum plin de camioane rablagite și camionete cu cilindree mică întorcându-se de la piața din oraș sau din unele orașe din Arizona, s-a trezit. Nu numai că dormise cu gura deschisă, dar avea și gulerul cămășii plin de bale. Mai bine, și-a zis, mult mai bine. Privind-o cu o expresie satisfăcută

pe profesoara Pérez, a observat pe fața ei o ușoară urmă de tristețe. Fără să poată fi văzuți de respectivii lor copii, profesoara l-a mângâiat ușor pe picior pe Amalfitano în timp ce acesta întorcea capul și se uita la o tarabă cu turte de porumb de pe stradă unde doi polițiști beau bere și vorbeau și priveau, cu pistoalele atârându-le la șolduri, asfințitul roșu și negru ca o oală cu sos gros de ardei iute al cărui ultim clocot se stingea înspre apus. Când au ajuns acasă nu mai era lumină, dar umbra cărții lui Dieste, care atârna de sfoara de rufe, era mai vizibilă, mai fixă, mai rezonabilă, s-a gândit Amalfitano, decât tot ceea ce văzuse în împrejurimile orașului Santa Teresa, și în oraș, imagini pe care n-ai de unde să le apuci, imagini care conțineau în sinea lor toată părăsirea din lume, fragmente, fragmente.

În noaptea aceea a așteptat cu teamă vocea. A încercat să pregătească o lecție, dar și-a dat seama imediat că este inutil să pregătească ceva ce știa pe dinafară. S-a gândit că dacă desena pe foaia albă din fața lui vor apărea din nou acele forme geometrice primare. Așa că a desenat un chip pe care apoi l-a șters și pe urmă s-a cufundat în amintirea acelui chip distrus. Și-a amintit (dar în trecere, cum îți amintești de un trăsnet) de Ramon Llull și de mașina lui uluitoare. Uluitoare prin inutilitatea ei. Când s-a uitat din nou la foaia albă scrisese, pe trei șiruri verticale, următoarele nume:

Pico della Mirandola	Hobbes	Boethius
Husserl	Locke	Alexander Halensis
Eugen Fink	Erich Becher	Marx
Merleau-Ponty	Wittgenstein	Lichtenberg
Beda Venerabilul	Llull	Sade
San Buenaventura	Hegel	Condorcet
Ioan Filopon	Pascal	Fourier
Sfântul Augustin	Canetti	Lacan
Schopenhauer	Freud	Lessing

Un timp, Amalfitano a citit și a răscitit numele, pe orizontala și pe verticală, de la mijloc spre margini, de jos în sus, pe sărite și la întâmplare, și apoi a râs și s-a gândit că toată povestea aceea este un truism, adică o propunere prea evidentă și prin urmare inutil să fie formulată. Apoi a băut un pahar cu apă de la robinet, apă din munții din Sonora, și în timp ce aștepta ca apa să-i coboare pe gât a încetat să mai tremure, un tremur imperceptibil pe care numai el era în stare să-l simtă, și a început să se gândească la apele freatice care urcau din tainițele lor cele mai apropiate de Santa Teresa, și la apa care colora dinții cu o ușoară peliculă pământie. Și după ce și-a băut paharul cu apă s-a uitat pe fereastră și a văzut umbra alungită, umbra de coșciug, pe care cartea atârnată a lui Dieste o proiecta în curte.

Dar vocea a revenit și de data asta i-a spus, l-a implorat, să se poarte ca un bărbat și nu ca un poponar. Poponar? a zis Amalfitano. Da, poponar, curist, pederast, a spus vocea. Ho-mo-se-xu-al, a spus vocea. Imediat l-a întrebat dacă cumva este și el unul din ăștia. Din care? a zis Amalfitano, îngrozit. Un ho-mo-se-xu-al, a spus vocea. Și mai înainte ca Amalfitano să răspundă, s-a grăbit să explice că vorbea în sens figurat, că nu are nimic contra poponarilor sau curiștilor, mai curând dimpotrivă, pentru unii poeți care profesaseră această înclinație erotică avea o admirație nemărginită, ca să nu mai vorbim de unii pictori sau de unii funcționari. De unii funcționari? a zis Amalfitano. Da, da, da, a spus vocea, funcționari foarte tineri și care au trăit puțin. Oameni care au pătat hârtii oficiale cu lacrimi inconștiente. Morți din propria lor vină. Apoi vocea a tăcut și Amalfitano a rămas pe scaun în biroul lui. Mult mai târziu, după un sfert de oră poate sau poate în noaptea următoare, vocea a spus: să presupunem că sunt bunicul tău, tatăl tatălui tău, și să presupunem că în această calitate pot să-ți pun o întrebare personală. Tu poți să-mi răspunzi dacă vrei, sau nu, dar eu pot să te întreb. Bunicul meu? a spus Amalfitano. Da, bunicuțul tău, bunelul, a zis vocea. Și întrebarea este: ești un

curist, o să ieși în fugă din camera asta, ești un ho-mo-se-xu-al, o să te duci s-o trezești pe fiica ta? Nu, a spus Amalfitano. Te ascult. Spune ce ai de spus.

Și vocea a spus: ești? ești? și Amalfitano a zis nu și a făcut și semn cu capul că nu. N-o să ies în fugă. Și n-or să fie spatele și talpa pantofilor mei ultimele lucruri pe care o să le vezi, dacă vezi. Și vocea a spus: de văzut, văzut, ceea ce se înțelege prin a vedea, sincer, nu văd. Sau nu mult. Și sunt destul de băftos că sunt aici. Unde? a zis Amalfitano. În casă la tine, presupun, a spus vocea. Asta e casa mea, a zis Amalfitano. Înțeleg, da, a spus vocea, dar să încercăm să ne liniștim. Sunt liniștit, a zis Amalfitano, sunt la mine acasă. Și s-a gândit: de ce mă sfătuiește să mă relaxez? Și vocea a spus: astăzi cred că începe o lungă și sper satisfăcătoare relație. Dar pentru asta trebuie să ne păstrăm calmul, doar calmul este incapabil să ne trădeze. Și Amalfitano a zis: toate celelalte ne trădează? Iar vocea: da, într-adevăr, da, e greu de acceptat, vreau să spun că e greu să accepți asta tu însuși, dar acesta este purul adevăr. Etica ne trădează? Simțul datoriei ne trădează? Onestitatea ne trădează? Curiozitatea ne trădează? Iubirea ne trădează? Curajul ne trădează? Arta ne trădează? Da, a spus vocea, totul, totul ne trădează, sau te trădează pe tine, ceea ce e altceva, dar în cazul de față e același lucru, cu excepția calmului, numai calmul nu ne trădează, dar nici asta, dă-mi voie să recunosc, nu este sigur. Nu, a zis Amalfitano, curajul nu ne trădează niciodată. Și nici dragostea pentru copii. Ah, nu? a spus vocea. Nu, a zis Amalfitano, simțindu-se dintr-odată calm.

Și apoi, în șoaptă, ca tot ce spusese până atunci, a întrebat dacă, în acest caz, calmul este antonimul nebuniei. Și vocea i-a spus: nu, nici vorbă, dacă ți-e teamă că o să înnebunești, nu-ți face griji, nu înnebunești, întreții doar o conversație informală. Deci nu înnebunesc, a spus Amalfitano. Nu, nicidecum, a zis vocea. Deci tu ești bunicul meu, a spus Amalfitano. Tata-mare,

a spus vocea. Deci totul ne trădează, inclusiv curiozitatea și onestitatea și ceea ce iubim. Da, a zis vocea, dar consolează-te, în fond este amuzant.

Nu există prietenie, a spus vocea, nu există dragoste, nu există etică, nu există poezie lirică, ci doar un gângurit sau o uguială de egoiști, triluri de escroci, bolboroseală de trădători, bulbuceală de ariviști, ciripit de poponari. Dar tu, a murmurat Amalfitano, ce ai contra homosexualilor? Nimic, a spus vocea. Vorbesc la figurat, a spus vocea. Suntem la Santa Teresa? a întrebat vocea. Orașul acesta este o parte, și nu lipsită de importanță, a statului Sonora? Da, a zis Amalfitano. Păi asta este, a spus vocea. Una e să fii arivist, zic așa ca să dau un exemplu, a spus Amalfitano trăgându-se de păr ca într-o filmare cu cameră lentă, și altceva foarte diferit să fii curist. Vorbesc la figurat, a spus vocea. Vorbesc așa ca să mă înțelegi. Vorbesc ca și cum m-aș afla în atelierul unui pictor ho-mo-se-xu-al și tu ai fi în spatele meu. Vorbesc dintr-un atelier unde haosul este doar o mască sau un ușor miros de anestezic. Vorbesc dintr-un atelier cu luminile stinse unde nervul voinței se desprinde de restul corpului așa cum limba șarpelui se desprinde de corp și se târăște automutilată prin gunoi. Vorbesc de pe poziția lucrurilor simple din viață. Tu predai filosofia? a spus vocea. Tu îl predai pe Wittgenstein? a spus vocea. Și te-ai întrebat dacă mâna ta este o mână? a spus vocea. M-am întrebat, a răspuns Amalfitano. Dar acum îți pui întrebări mai importante, sau greșesc? a spus vocea. Nu, a zis Amalfitano. De pildă, de ce nu te duci la o pepinieră să cumperi semințe și plante și eventual și un copăcel ca să le plantezi în grădina ta din spate? a spus vocea. Da, a zis Amalfitano. M-am gândit la posibila mea grădină și la plantele pe care trebuie să le cumpăr și la uneltele necesare ca s-o fac. Și te-ai gândit și la fata ta, a spus vocea, și la asasinatele care se comit zilnic în acest oraș, și la norii curiști ai lui Baudelaire (pardon), dar nu te-ai gândit serios dacă mâna ta este realmente o mână. Nu-i adevărat,

a zis Amalfitano, m-am gândit la asta, m-am gândit. Dacă te-ai fi gândit, a spus vocea, alta ar fi fost situația. Și Amalfitano a rămas tăcut și a simțit că tăcerea e un soi de eugeneză. S-a uitat la ceas. Era patru dimineața. A auzit că a pornit cineva motorul unei mașini. Mașina nu demara. S-a apropiat și s-a dus la fereastră. Mașinile parcate în fața casei lui erau goale. S-a uitat în spate și apoi a pus mâna pe clanță. Vocea a spus: ai grijă, dar a spus-o ca și cum se afla foarte departe, în fundul unei prăpăstii de unde răsăreau bucăți de pietre vulcanice, riolite, andezite, filoane de argint și filoane de aur, bălți pietrificate acoperite de minuscule oușoare, în timp ce pe cerul vinețiu ca pielea unei indience moartă în bătaie zburau ulii cu coada roșie. Amalfitano a ieșit pe verandă. La stânga, la vreo zece metri de casă, o mașină neagră și-a aprins farurile și s-a pus în mișcare. Când a trecut prin fața grădinii, șoferul s-a aplecat și s-a uitat la Amalfitano fără să se oprească. Era un tip gras și cu părul foarte negru, îmbrăcat cu un costum ieftin și fără cravată. Când a dispărut, Amalfitano s-a întors în casă. Urâtă mutră, a spus vocea, când nici nu trecuse bine pragul de la intrare. Și apoi: trebuie să ai grijă, camarade, mi se pare că aici lucrurile sunt pe punctul de a exploda.

Da' tu cine ești și cum ai ajuns aici? a întrebat Amalfitano. N-are sens să-ți explic asta, a spus vocea. N-are sens? a zis Amalfitano, râzând în barbă ca o muscă. N-are sens, a spus vocea. Pot să te întreb ceva? a zis Amalfitano. Întreabă, a spus vocea. Ești într-adevăr fantoma bunicului meu? Nu-mi veni cu chestii de-astea, a spus vocea. Bineînțeles că nu, sunt spiritul tatălui tău. Cel al bunicului tău te-a uitat. Dar eu sunt tăică-tu și n-o să te uit niciodată. Pricepi? Da, a spus Amalfitano. Pricepi că nu trebuie să-ți fie frică deloc de mine? Da, a zis Amalfitano. Apucă-te și fă ceva util și pe urmă verifică dacă toate ușile și ferestrele sunt perfect închise și du-te la culcare. Ceva util ca de pildă ce? a zis Amalfitano. De exemplu, spală vasele, a spus vocea. Și Amalfitano a aprins o țigară și s-a apucat să facă

ce-i sugerase vocea. Tu speli și eu vorbesc, a spus vocea. Totul e calm, a spus vocea. Nu-i nici un conflict între tine și mine, durerea de cap, dacă te doare capul, țiuitul urechilor, pulsul accelerat, tahicardia, or să treacă îndată, a spus vocea. O să te calmezi, o să te gândești și o să te calmezi, a spus vocea, în timp ce faci ceva util pentru fata ta și pentru tine. Am înțeles, a șoptit Amalfitano. Bine, a spus vocea, asta e ca o endoscopie, dar fără durere. Am priceput, a șoptit Amalfitano. Și a spălat farfuriile și oala cu resturi de paste și sos de roșii și furculițele și paharele și bucătăria și masa pe care mâncaseră, fumând țigară după țigară și bând din când în când câte o înghițitură de apă de la robinet. Și la cinci dimineața a scos rufe murdare din coșul cu rufe murdare din baie și apoi s-a dus în grădina din spate și a pus rufe în mașina de spălat și a pus programul de spălare normală și s-a uitat la cartea lui Dieste care atârna nemișcată și pe urmă s-a întors în salon și a căutat cu privirea ca un obsedat ce să mai curețe sau să pună în ordine sau să spele, dar n-a găsit nimic și a rămas așezat, murmurând da sau nu sau nu-mi amintesc sau poate. Totul e în ordine, spunea vocea. Totul e să începi să te obișnuiești. Fără țipete. Fără să transpiri și să sari în sus.

La șase și ceva dimineața, Amalfitano s-a trântit în pat fără să se dezbrace și a dormit ca un prunc. La nouă, l-a trezit Rosa. De mult timp Amalfitano nu se simțise așa de bine, deși orele pe care le-a ținut au fost complet de neînțeles pentru studenții săi. La ora unu a mâncat la restaurantul facultății stând la una dintre mesele cele mai izolate și greu de găsit. Nu voia s-o vadă pe profesoara Pérez, și nici nu voia să se vadă cu ceilalți colegi și cu atât mai puțin cu decanul, care, potrivit obiceiului său, mânca acolo în fiecare zi înconjurat de profesori și de câțiva studenți care îl adulau permanent. A cerut la teighea, aproape pe furiș, rasol de pasăre și salată și s-a îndreptat în cea mai mare viteză spre masa lui evitându-i pe tinerii care umpleau

restaurantul la ora aceea. Apoi a început să mănânce și a continuat să se gândească la ce se întâmplase peste noapte. Și-a dat seama, uimit, că era entuziasmat de întâmplările pe care le trăise. Mă simt ca nou, s-a gândit vesel. Era o frază simplă și banală și ridicolă, dar era singura frază care putea exprima starea lui sufletească din acel moment. A încercat să se calmeze. Râsetele tinerilor, strigătele lor chemându-se unul pe altul, zgomotul farfuriilor nu ajutau să facă acel loc cel mai potrivit pentru meditație. Cu toate acestea, după câteva secunde, și-a dat seama că nu exista un alt loc mai bun. La fel da, dar mai bun nu. Așa că a băut o înghițitură lungă de apă îmbuteliată (care nu avea același gust ca apa de la robinet, dar nici nu se deosebea foarte mult) și a început să se gândească. Întâi s-a gândit la nebunie. La posibilitatea, considerabilă, că înnebunește. S-a surprins dându-și seama că gândul acesta (și această posibilitate) nu-i scădeau deloc entuziasmul. Nici veselia. Entuziasmul și veselia mea au crescut sub aripa unei furtuni, și-a spus. Poate că înnebunesc, dar mă simt bine, și-a spus. S-a gândit la posibilitatea, considerabilă, că nebunia, dacă suferă de ea, se va înrăutăți, și atunci entuziasmul său se va transforma în durere și neputință și, mai ales, va provoca durere și neputință fiicei sale. Ca și cum ar fi avut raze X în privire și-a revizuit economiile și a calculat că putea, cu tot cu ceea ce strânsese Rosa, să se întoarcă la Barcelona și i-ar mai rămâne bani ca să înceapă. Ca să înceapă ce? La asta a preferat să nu răspundă. S-a imaginat închis într-un balamuc la Santa Teresa sau la Hermosillo, și pe profesoara Pérez, singura care-l vizitează uneori, și primind din când în când scrisori de la Rosa din Barcelona, unde probabil ar munci și și-ar termina studiile, unde probabil ar cunoaște un băiat catalan, serios și iubitor, care s-ar îndrăgosti de ea și ar respecta-o și ar avea grijă de ea și ar fi amabil cu ea și cu care Rosa ar trăi împreună în cele din urmă și s-ar duce la film serile, și ar face călătorii în Italia sau în Grecia în iulie sau în august și situația

nu i s-a părut atât de rea. Pe urmă s-a gândit la alte posibilități. Bineînțeles, și-a zis, el nu crede în fantome, nici în spirite, deși în copilăria lui în Chile, în sud, oamenii vorbeau de *mechona* care îi aștepta pe călăreți cocoțată pe creanga unui copac, de unde sărea pe crupa cailor, îmbrățișându-l pe la spate pe țaran sau pe cowboy sau pe contrabandist, fără să-i dea drumul, ca o iubită a cărei îmbrățișare îi înnebunea pe cal și călăreț, care mureau de spaimă sau ajungeau în fundul unei prăpăstii, sau de *colocolo* sau de *chonchones* sau de *candelillas* sau de atâția alți spiriduși, suflete rătăcitoare, incubi și sucubi, diavoli mărunți care locuiau între munții de pe coastă și Anzi, dar în care el nu credea, nu neapărat datorită formației sale filosofice (Schopenhauer, ca să nu vorbim de alții, credea în fantome, iar lui Nietzsche cu siguranță că i s-a arătat una care l-a înnebunit), ci datorită formației lui materialiste. Așa că a eliminat, cel puțin până la epuizarea altor linii de cercetare, posibilitatea fantomelor. Vocea putea fi o fantomă, în privința asta nu pune mâna în foc, dar a încercat să găsească altă explicație. După ce s-a gândit îndelung, totuși, singurul lucru plauzibil era eventualitatea unui suflet rătăcitor. S-a gândit la ghicitoarea din Hermosillo, madam Cristina, Sfânta. S-a gândit la taică-su. A hotărât că taică-su, chiar dacă s-ar fi transformat într-un suflet rătăcitor, n-ar fi folosit niciodată cuvintele mexicane pe care le folosisse vocea, cu toate că, pe de altă parte, ușoara urmă de aversiune față de homosexuali i se potrivea perfect. Cu o fericire greu de ascuns, s-a întrebat în ce bucluc s-o fi băgat. După-amiază a mai ținut două ore și pe urmă s-a întors pe jos acasă. Când a trecut prin piața centrală din Santa Teresa, a văzut un grup de femei manifestând în fața primăriei. Pe una dintre pancarte a citit: Vinovații să fie pedepsiți. Pe alta: Stop corupției. De sub arcadele de cărămidă ale clădirii coloniale un grup de polițiști supravegheau femeile. Nu erau forțele speciale, ci simpli polițiști în uniformă din Santa Teresa. Pe când se îndepărta, a auzit că îl strigă cineva pe nume. Când

s-a întors, le-a văzut pe trotuarul din față pe profesoara Pérez și pe fiica lui. Le-a invitat să bea o răcoritoare. La cafenea i-au explicat că manifestația era pentru a cere transparență în cercetările privind disparițiile și asasinatele femeilor. Profesoara Pérez i-a spus că acasă la ea găzduia trei feministe din DF și că în seara aceea voia să dea o masă. Mi-ar face plăcere să veniți, a spus. Rosa a spus că ea o să vină. Amalfitano a spus că în ceea ce-l privește nu era nici o problemă. După aceea fata lui și profesoara Pérez s-au întors la manifestație și Amalfitano și-a reluat drumul.

Dar înainte de a ajunge acasă, cineva l-a strigat din nou pe nume. Maestre Amalfitano, a auzit că-l strigă. S-a întors și n-a văzut pe nimeni. Nu mai era în centru, mergea pe bulevardul Madero și casele de patru etaje cedaseră locul vilelor care imitau un tip de casă familială californiană din anii cincizeci, case pe care timpul începuse să le distrugă cu mult în urmă, când locuitorii lor se mutaseră în cartierul unde acum locuia Amalfitano. Unele case fuseseră transformate în garaje unde se vindea și înghețată, iar în altele, fără nici un fel de renovare arhitectonică, se cocea pâine sau se vindeau haine. Pe multe dintre ele erau anunțuri de medici, avocați specializați în divorțuri sau criminaliști. Altele ofereau camere cu ziua. Unele fuseseră împărțite fără prea multă pricepere în două sau trei case independente, unde se vindeau ziare și reviste, legume și fructe, sau i se ofereau trecătorului plăci dentare ieftine. Când Amalfitano se pregătea să-și reia drumul, s-a auzit strigat din nou. Atunci l-a văzut. Vocea venea dintr-o mașină staționată lângă trotuar. La început nu l-a recunoscut pe tânărul care-l striga. A crezut că e un student de-al lui. Avea ochelari de soare și o cămașă neagră descheiată până la jumătatea pieptului. Era foarte bronzat, ca un cântăreț de muzică ușoară sau un play-boy portorican. Urcați, maestre, să vă dau un brânci până acasă. Amalfitano era cât pe ce să-i spună că preferă să meargă

pe jos când băiatul s-a prezentat. Sunt fiul maestrului Guerra, a spus, în timp ce cobora din mașină pe partea pe unde treceau mașinile care la acea oră invadau bulevardul, fără să se uite într-o parte și-n alta, cu un dispreț pentru pericol care lui Amalfitano i s-a părut de un mare curaj. După ce a ocolit mașina, tânărul s-a apropiat de el și i-a întins mâna. Sunt Marco Antonio Guerra, a spus, și i-a amintit ocazia când sărbătoriseră cu șampanie, în biroul tatălui lui, sosirea sa la facultate. De mine nu trebuie să vă fie deloc frică, maestre, a spus, și pe Amalfitano l-a surprins această afirmație. Tânărul Guerra s-a oprit în fața lui. Zâmbea la fel ca atunci. Un zâmbet batjocoritor și plin de încredere, ca zâmbetul unui francțiror poate prea sigur de el. Era îmbrăcat în blugi și avea cizme texane. În mașină, pe bancheta din spate, era o haină de firmă de culoare gri perlat și un dosar cu acte. Treceam pe aici, a spus Marco Antonio Guerra. Mașina s-a îndreptat spre cartierul Lindavista, dar înainte de a ajunge fiul decanului i-a propus să bea ceva. Amalfitano a refuzat invitația politicos. Atunci invitați-mă să beau ceva la dumneavoastră acasă, a spus Marco Antonio Guerra. N-am nimic să vă ofer, s-a scuzat Amalfitano. Atunci nu mai discutăm, a spus Marco Antonio Guerra și a luat-o pe prima stradă laterală. Imediat peisajul urban a suferit o schimbare. Spre vestul coloniei Lindavista casele erau noi, înconjurate în unele locuri de mari terenuri virane, și unele străzi nici măcar nu erau asfaltate. Se zice că aceste cartiere sunt viitorul orașului, a spus Marco Antonio Guerra, dar eu mai curând cred că orașul ăsta de căcat nu are viitor. Mașina a intrat direct pe un teren de fotbal, dincolo de care se vedeau două hambare enorme sau magazine înconjurate de un gard de sârmă ghimpată. În spatele acestora curgea un canal sau un pârau în care se deversau gunoaiele din cartierele aflate la nord. Aproape de alt teren viran au văzut vechea cale ferată care pe vremuri lega Santa Teresa de Ures și Hermosillo. Câțiva câini s-au apropiat timid. Marco Antonio a coborât geamul și i-a

lăsat să-l adulmece și să-i lingă o mână. La stânga era șoseaua spre Ures. Mașina începea să iasă din Santa Teresa. Amalfitano l-a întrebat unde merg. Fiul lui Guerra i-a răspuns că la unul din puținele locuri din zonă unde se mai poate bea un autentic mezcal mexican.

Localul se numea Los Zancudos și era un dreptunghi de treizeci de metri lungime pe vreo zece lățime, cu o mică estradă în capăt unde vinerea și sâmbăta dădeau spectacole grupuri care cântau *corridos*¹ sau *rancheras*². Tejgheaua avea cel puțin cincisprezece metri. Closetele erau afară, și puteai să intri acolo direct din curte sau printr-un coridor îngust din tablă de zinc care făcea legătura cu localul. Nu era multă lume. Chelnerii, pe care Marco Antonio Guerra îi știa pe nume, i-au salutat, dar nici unul nu s-a apropiat să-i servească. Erau aprinse doar câteva lumini. Vă recomand să cereți mezcal Los Suicidas, a spus Marco Antonio. Amalfitano a surâs políticos și a zis da, dar numai un păhărel. Marco Antonio a ridicat mâna și a pocnit din degete. Măgarii ăștia parcă sunt surzi, a spus. S-a ridicat și s-a dus la tejghea. După puțin timp s-a întors cu două pahare și o sticlă de mezcal pe jumătate plină. Gustați-l, a spus. Amalfitrano a băut o dușcă și i s-a părut bun. Pe fundul sticlei ar trebui să fie un vierme, a spus, dar nenorociții ăștia cu siguranță că l-au mâncat. Părea un banc și Amalfitano a râs. Dar vă garantez că este mezcal Los Suicidas autentic, puteți să-l beți cu toată încrederea, a spus Marco Antonio. După a doua înghițitură, Amalfitano și-a spus că, într-adevăr, e o băutură extraordinară. Nu se mai fabrică, a spus Marco Antonio, ca atâtea alte lucruri în țara asta de căcat. Și după o clipă, uitându-se fix la Amalfitano, a spus: ne ducem de râpă, bănuiesc că v-ați dat seama, nu, maestre? Amalfitano a răspuns că situația nu e să sari în sus de bucurie, fără să precizeze la ce se

1. Dansuri tipice mexicane și melodiile pe care se execută (l. sp.).

2. Cântece și dansuri populare din diverse țări hispano-americane (l. sp.).

referea și fără să intre în detalii. Treaba se strică văzând cu ochii, a spus Marco Antonio Guerra. Politicienii nu știu să guverneze. Clasa mijlocie nu se gândește decât să plece în Statele Unite și de fiecare dată vine tot mai multă lume să lucreze la fabricile de textile. Știți ce-aș face eu? Nu, a spus Amalfitano. Păi aș da foc câtorva. Câtorva ce? a zis Amalfitano. Câtorva fabrici de textile. Ah, a zis Amalfitano. Și aș scoate și armata în stradă, în fine, în stradă nu, pe șosele, ca să împiedice să vină alți nenorociți. Controale pe șosele? a spus Amalfitano. Da, asta e singura soluție pe care o văd eu. Probabil există și altele, a zis Amalfitano. Oamenii și-au pierdut tot respectul, a spus Marco Antonio Guerra. Respectul pentru ceilalți și respectul pentru ei înșiși. Amalfitano s-a uitat spre tejghea. Trei chelneri șușoteau uitându-se cu coada ochiului la masa lor. Cred că ar fi mai bine să plecăm, a spus Amalfitano. Marco Antonio Guerra s-a uitat la chelneri și le-a făcut un gest obscen cu mâna și pe urmă a râs. Amalfitano l-a apucat de braț și l-a tras până la parcare. Se făcuse noapte și o enormă firmă luminoasă cu un cocostârc cu picioare lungi strălucea pe un schelet de fier. Mi se pare că oamenii ăștia au ceva împotriva dumitale, a zis Amalfitano. Nu vă faceți griji, maestre, a spus Marco Antonio Guerra, sunt înarmat.

Când a ajuns acasă, Amalfitano a uitat imediat de tânărul Guerra și s-a gândit că poate nu e așa de nebun cum credea și că vocea nu era un suflet rătăcitor. S-a gândit la telepatie. S-a gândit la araucanii sau *mapuches* telepatici. Și-a amintit de o carte foarte subțire, care nu avea nici o sută de pagini, a unui oarecare Lonko Kilapán, publicată la Santiago de Chile în anul 1978, pe care un vechi prieten, excelent umorist, i-o trimisese pe când el locuia în Europa. Respectivul Kilapán se prezenta pe el însuși cu următoarele titluri: Istoric al rasei, Președinte al confederației indigene din Chile și Secretar al Academiei de limbă araucană. Cartea se numea *O'Higgins este*

araucan, și avea ca subtitlu *17 dovezi, extrase din Istoria secretă a Araucaniei*. Între titlu și subtitlu apărea următoarea frază: Text aprobat de Consiliul araucan de istorie. Apoi venea prologul, care suna așa: „*Prolog*. Dacă am vrea să găsim la eroii Independenței din Chile dovezi de legături de rudenie cu araucanii, ar fi greu să le găsim și mai greu să le dovedim. Pentru că fraților Carrera la Mackenna, Freire, Manuel Rodríguez și alții le iese la iveală doar ascendența iberică. Dar la Bernardo O’Higgins înrudirea cu araucanii apare în mod spontan și strălucește, cu lumină proprie, și pentru a argumenta aceasta există 17 dovezi. Bernardo nu este fiul nelegitim pe care îl descriu compătimitori unii istorici în timp ce alții nu reușesc să-și ascundă îngăduința. Este mândrul fiu legitim al guvernatorului din Chile și vicerege în Perú, Ambrosio O’Higgins, irlandez, și a unei araucane, aparținând unuia dintre principalele triburi din Araucania. Căsătoria a fost consfințită prin legea *Admapu*, cu tradiționalul *Gapitun* (ceremonia răpirii). Biografia Eliberatorului rupe milenara taină araucană, exact în anul bicentenarului nașterii sale; trece de pe *Litrang** pe hârtie, cu fidelitatea cu care doar un *Epeutufe* știe s-o facă.” Și așa se sfârșește prologul semnat de Jose R. Pichiñual, căpetenia din Puerto Saavedra.

Curios, și-a zis Amalfitano, cu cartea în mână. Curios, foarte curios. De exemplu, singurul asterisc. *Litrang*: tăbliță de piatră pe care araucanii scrijeleau cuvintele. De ce să pui un asterisc după cuvântul *litrang* și să nu-l pui după cuvintele *admapu* sau *epeutufe*? Căpetenia din Puerto Saavedra presupunea că aceste cuvinte sunt cunoscute? Și apoi fraza cu privire la originea bastardă sau nu a lui O’Higgins: nu este fiul nelegitim pe care îl descriu *compătimitori* unii istorici, în timp ce alții nu reușesc să-și ascundă *îngăduința*. Aceasta este istoria cotidiană a statului Chile, istoria particulară, istoria văzută dinăuntru. Să-l descrii cu compătimire pe părintele patriei

din cauza originii lui bastarde. Sau să scrii despre acest lucru fără să reușești să ascunzi o anumită îngăduință. Ce fraze semnificative, s-a gândit Amalfitano, și și-a amintit cum a citit prima dată cartea lui Kilapán, ținându-se de burtă de râs, și cum o citește acum, cu un fel de reacție asemănătoare cu râsul, dar și asemănătoare cu tristețea. Ambrosio O'Higgins irlandez era fără îndoială o glumă bună. Ambrosio O'Higgins însurându-se cu o araucană, dar după legea *admapu* și pe deasupra terminând cu *tradiționalul gapitun* sau ceremonia răpirii, i se părea o glumă macabră care însemna doar un abuz, o violare, o glumă în plus folosită de rotofeiul Ambrosio ca să se culce liniștit cu indianca. Nu pot să mă gândesc la nimic fără ca vorba viol să nu-și arate ochisorii de mamifer lipsit de apărare, s-a gândit Amalfitano. Pe urmă a adormit în fotoliu cu cartea în mână. Poate a visat ceva. Un vis scurt. Poate a visat ceva din copilărie. Poate nu.

Apoi s-a trezit și a gătit ceva pentru fată și pentru el, s-a închis în biroul lui și s-a simțit teribil de obosit, incapabil să-și pregătească cursul sau să citească ceva serios, așa că a revenit resemnat la cartea lui Kilapán. 17 dovezi. Dovada numărul 1 se intitula *S-a născut în statul Araucan*. Aici se puteau citi următoarele: „Yekmonchi (1) numit Chile (2), era egal, din punct de vedere geografic și politic, cu statul grec, și la fel ca el, formând litera delta, între paralelele 35 și 42.” Fără să acorde atenție construcției frazei (unde se spunea formând în loc să se spună forma, erau în plus cel puțin două virgule), cel mai interesant lucru din primul paragraf era, ca să zicem așa, organizarea lui militară. Încă de la început o directă în bărbie sau o salvă a întregii artilerii în centrul liniei inamice. Nota 1 preciza că Yekmonchi înseamnă stat. Nota 2 afirma că Chile este un cuvânt grecesc a cărui traducere este „trib îndepărtat”. Urmau apoi precizările geografice despre Yekmonchi Chile: „Se întindea de la râul Maullis până la Chiligüe, plus vestul

argentinian. Orașul-Mamă conducător, adică Chile propriu-zis, se afla între râurile Butaleufu și Toltén; la fel ca statul grec era înconjurat de popoare aliate și consangvine, supuse neamului Küga Chiliches (adică tribului Küga Chilian, Chiliches, poporul din Chile. Che: oameni, cum avea grijă să amintească Kilapán), pe care le învățau științele, artele, sporturile și mai ales totul despre știința războiului.“ Mai departe Kilapán mărturisea: „În anul 1947 (deși Amalfitano a bănu-it că această dată trebuia să aibă o erată și că nu era vorba de anul 1947, ci de anul 1974) am deschis mormântul lui Kurillanka, care se afla sub *kuralwe*-le central acoperit de o lespede netedă. Nu mai rămăseseră decât o *katankura*, un *metawe*, rață, un giuvaier de obsidian, ca un vârf de săgeată pentru a plăti obolul pe care sufletul lui Kurillanka trebuia să i-l dea lui Zerpilkawe, omologul lui Caron la greci, ca să-l ducă peste mare la locul lui de naștere, o insulă îndepărtată în mijlocul oceanului. Aceste piese s-au împărțit între muzeele araucane din Temuco, viitorul muzeu Abate Molina, din Villa Alegre și Muzeul Araucan din Santiago, care se va deschide în curând pentru public.“ Menționarea numelui Villa Alegre îi oferea ocazia lui Kilapán să adauge o notă foarte curioasă. Spunea: „La Villa Alegre, numită înainte Warakulen, se odihnesc rămășițele abatelui Juan Ignacio Molina, aduse din Italia în orașul său natal. A fost profesor la Universitatea din Bologna, unde statuia sa prezidează intrarea în panteonul Fiilor Iluștri ai Italiei, între statuile lui Copernic și Galileo. După părerea lui Molina, grecii și araucanii sunt înrudiți fără nici o îndoială.“ Acest Molina fusese iezuit și naturalist și trăise între anii 1740 și 1829.

Puțin timp după întâmplarea de la restaurantul Los Zancudos, Amalfitano l-a revăzut pe fiul decanului Guerra. De data asta tânărul era îmbrăcat ca un cowboy, deși se bărbierise și mirosea a colonie Calvin Klein. Dar chiar și așa, nu-i

lipsea decât pălăria ca să pară un cowboy autentic. Modul în care l-a abordat a fost brusc și nu lipsit de oarece mister. Amalfitano mergea pe un culoar foarte lung de la facultate, pustiu la acea oră și cam întunecos, când Marco Antonio Guerra a apărut brusc dintr-un colț, ca și cum i-ar fi pregătit o glumă de foarte prost gust sau ar fi vrut să-l atace. Amalfitano a tresărit, după care în mod instinctiv i-a tras o palmă. Sunt eu, Marco Antonio, a spus fiul decanului când a încasat a doua palmă. Pe urmă s-au recunoscut și s-au calmat și au continuat drumul împreună spre pătratul de lumină care se zărea la capătul culoarului, și care lui Marco Antonio i-a evocat mărturiile celor care au suferit o comă sau o moarte clinică și spun că au văzut un tunel negru și la capătul tunelului o strălucire albă sau diamantină, și uneori mărturisesc chiar că au văzut persoane moarte și dragi care le dau mâna sau îi liniștesc sau îi roagă să nu mai înainteze pentru că nu a sosit încă ora sau microfracțiunea de secundă în care se produce schimbarea. Dumneavoastră ce credeți, maestre? Oamenii care sunt pe punctul de a muri inventează aceste prostii sau este ceva real? Este doar un vis al celor care agonizează sau este posibil ca aceste lucruri să se întâmple? Nu știu, a spus Amalfitano sec, fiindcă nu-i trecuse încă sperietura și nici n-avea chef să repete întâlnirea de data trecută. Bine, a spus tânărul Guerra, dar dacă vreți să știți ce gândesc, eu nu cred că e adevărat. Oamenii văd ce vor să vadă și niciodată ceea ce vor să vadă oamenii nu corespunde realității. Oamenii sunt lași până își dau ultima răsuflare. V-o spun în mod confidențial: ființa umană, vorbind *grosso modo*, seamănă cel mai mult cu un șobolan.

Contrar speranțelor sale (să scape de tânărul Guerra de cum va ieși de pe culoarul evocator al Vieții de Apoi), Amalfitano a trebuit să-l urmeze fără să crâcnească pentru că fiul decanului era purtătorul unei invitații la masă chiar în seara aceea acasă la rectorul Universității din Santa Teresa,

ilustrul doctor Pablo Negrete. Așa că s-a urcat în mașina lui Marco Antonio, care l-a condus până acasă și a preferat, dintr-o timiditate care lui Amalfitano i s-a părut neașteptată, să rămână afară să păzească mașina, ca și cum în cartierul acela ar fi fost hoți, în timp ce Amalfitano se spăla și se schimba, iar fata lui, care bineînțeles era și ea invitată, făcea același lucru sau nu, în sfârșit fata lui putea să se ducă la masă cum vrea, dar el, Amalfitano, era mai bine să se prezinte acasă la doctorul Negrete cel puțin cu haină și cravată. Pe de altă parte, masa n-a fost nimic special. Doctorul Negrete voia pur și simplu să-l cunoască și a presupus, sau i s-a spus, că o primă întâlnire în birourile din clădirea rectoratului era mult mai rece decât o primă întâlnire în primitoarea ambianță a casei sale, de fapt o reședință nobilă cu etaj, înconjurată de o grădină exuberantă unde creșteau plante din tot Mexicul și unde nu lipseau colțișoare răcoroase și locuri izolate pentru întâlniri *en petit comité*. Doctorul Negrete era un tip tăcut, însingurat, căruia îi plăcea mai mult să asculte ce vorbeau ceilalți decât să conducă el conversația. S-a interesat de Barcelona, și-a amintit că în tinerețe fusese la un congres la Praga, l-a pomenit pe un fost profesor de la Universitatea din Santa Teresa, un argentinian, care acum ținea cursuri la o universitate din California și restul timpului a rămas tăcut. Soția lui, în ale cărei trăsături se intuia dacă nu o trecută frumusețe în orice caz o ținută și o distincție care-i lipseau rectorului, s-a arătat mult mai amabilă cu Amalfitano și, mai ales, cu Rosa, care i-o amintea pe fata ei mai mică, Clara, de mai mulți ani plecată la Phoenix. La un moment dat în timpul mesei, Amalfitano a crezut că observă un schimb de priviri mai curând tulburi între rector și soția lui. În ochii ei a simțit ceva ce putea fi asemănător cu ura. Fața rectorului, în schimb, a exprimat o teamă bruscă care a durat cât durează bătaia din aripi a unui fluture. Dar Amalfitano a observat-o și, pentru o clipă (a doua bătaie din aripi), teama rectorului a fost pe punctul să-l atingă și pe el. Când și-a

revenit și s-a uitat la ceilalți invitați și-a dat seama că nimeni nu observase acea minimă umbră ca o groapă săpată repede și din care se degaja o putoare alarmantă.

Dar se înșela. Tânărul Marco Antonio Guerra își dăduse și el seama. Și în plus își dăduse seama că și el își dăduse seama. Viața nu are nici o valoare, i-a spus la ureche când au ieșit în grădină. Rosa s-a așezat lângă nevasta rectorului și profesoara Pérez. Rectorul s-a așezat pe singurul balansoar care se afla în pergolă. Decanul Guerra și doi profesori de filosofie s-au așezat lângă el. Soțiile profesorilor au căutat un loc lângă nevasta rectorului. Un al treilea profesor celibatar a rămas în picioare lângă Amalfitano și tânărul Guerra. O servitoare în vârstă, aproape o bătrână, a intrat după un timp aducând o enormă tavă plină de pahare și cupe pe care a lăsat-o pe masa de marmură. Amalfitano s-a gândit s-o ajute, dar pe urmă și-a zis că poate gestul lui o să fie interpretat greșit ca o lipsă de politețe. Când bătrâna a apărut din nou aducând peste șapte sticle într-un echilibru precar, Amalfitano nu s-a mai putut abține și s-a dus s-o ajute. Bătrâna, văzându-l, a făcut niște ochi mari cât cepele și tava a început să-i alunece din mâini. Amalfitano a auzit țipătul, un mic țipăt ridicol pe care l-a scos nevasta unuia dintre profesori, și chiar în acel moment, în timp ce tava cădea, a zărit umbra tânărului Guerra care sărise în ajutor. Nu te necăji, Chachita, a auzit că spune soția rectorului. Apoi l-a auzit pe tânărul Guerra, după ce a pus sticlele pe masă, că o întreabă pe dona Clara dacă nu are în barul ei mezcal Los Suicidas. Și l-a auzit de asemenea pe decanul Guerra spunând: nu-l luați în seamă, sunt capricii de-ale fiului meu. Și a auzit că Rosa spunea: mezcal Los Suicidas, ce nume drăguț. Și a auzit că soția unui profesor spune: ce nume original, într-adevăr original. Și a auzit-o pe profesoara Pérez: ce sperietură am tras, am crezut că or să cadă. Și l-a auzit pe un profesor de filosofie care, ca să schimbe subiectul, vorbea

despre muzica din nordul țării. Și a auzit că decanul Guerra spunea că diferența între un grup muzical din nord și unul din restul țării constă în faptul că grupul din nord are întotdeauna un acordeon și o chitară cu acompaniament de bas și un *baraban*. Și a auzit că același profesor de filosofie întreba ce este un *baraban*. Și a auzit că decanul răspundea că un *baraban* este, ca să dăm un exemplu, un fel de instrument de percuție, ca bateria într-o formație de rock, ca timpanele, și că în muzica din nord un *baraban* autentic putea să fie o tobă sau mai frecvent bețele. Și a auzit că rectorul Negrete spunea: așa e. Și apoi a acceptat un pahar de whisky și atunci s-a uitat să vadă cine i l-a pus în mână și a văzut fața albită de lună a tânărului Guerra.

Dovada numărul 2, fără îndoială cea care îl interesa cel mai mult pe Amalfitano, se intitula *Fiul araucanei* și începea în modul următor: „La sosirea spaniolilor, araucanii au stabilit două moduri de a comunica din Santiago: telepatia și *adkintuwe* (55). Lautaro (56), datorită deosebitelor sale proprietăți telepatice de când era copil, a fost dus în Nord cu mama sa ca să-i slujească pe spanioli. În felul acesta Lautaro a contribuit la înfrângerea spaniolilor. Cum persoanele telepatice puteau fi eliminate și astfel se întrerupeau comunicările, s-a creat *adkintuwe*. Doar după anul 1700, spaniolii și-au dat seama că se trimit mesaje cu ajutorul mișcării crengilor. Erau deconcertați de faptul că araucanii știau tot ce se întâmplă în orașul Concepción. Cu toate că au reușit să descopere sistemul *adkintuwe*, n-au reușit niciodată să-l traducă. Despre telepatie n-au bănuț nimic, punând-o pe seama «contactului cu diavolul», care le comunica araucanilor ce se întâmpla la Santiago. Din capitală porneau trei linii de *adkintuwe*: una pe coasta munților Anzi; alta pe malul mării, și o a reia, prin valea centrală. Omul primitiv nu cunoștea limbajul; comunica prin fluxuri ale minții, cum fac animalele și plantele. Când a

recurs la sunete și la gesturi și la mișcările mâinilor ca să comunice, a început să piardă harul telepatiei, și asta s-a accentuat când s-a închis în orașe îndepărtându-se de natură. Deși araucanii aveau două moduri de scriere, *prom*, cu noduri făcute pe sfori (57), și *adentunemul* (58), scriere cu triunghiuri, niciodată n-au neglijat telecomunicarea; dimpotrivă, au pregătit ca specialiști câțiva Kügas ale căror familii au fost trimise în toată America, insulele din Pacific și partea cea mai de sud, ca să nu-i surprindă niciodată vreun dușman. Cu ajutorul telepatiei au rămas în contact tot timpul cu emigranții din Chile care întâi s-au stabilit în nordul Indiei, unde au fost numiți arieni, de aici s-au îndreptat spre câmpiile primitivei Germanii ca să coboare apoi în Pelopones, de unde călătoreau spre Chile pe drumul tradițional spre India și traversând Oceanul Pacific.“ Imediat și fără nici o legătură, Kilapán spunea: „Killenkusi a fost preoteasă *machi* (59), fiica ei Kinturay trebuia să-i ia locul sau să se dedice spionajului; s-a îndreptat spre acesta din urmă și spre iubirea pentru irlandez; această situație îi dădea speranța că va ajunge să aibă un fiu care, la fel ca Lautaro și metisul Alejo, ar crește printre spanioli, și într-o bună zi ar putea conduce ca ei oștile celor care doreau să-i expulzeze pe conchistadori dincolo de Maule, pentru că legea *Admapu* le interzice araucanilor să poarte războaie în afară de Yekmonchi. Speranța ei a devenit realitate și în primăvara (60) anului 1777, în locul numit Palpal, o araucană suporta în picioare durerile facerii, pentru că tradiția spunea că o mamă debilă nu poate naște un fiu puternic. Fiul s-a născut și a devenit eliberatorul statului Chile.“

Notele de subsol precizau foarte clar, pentru cazul că nu era destul de limpede, tipul de corabie beată pe care se îmbarcase Kilapán. Nota 55, *Adkintuwe*, spunea: „După mulți ani, spaniolii și-au dat seama de existența sa, dar niciodată n-au reușit să-l traducă.“ Nota 56: „Lautaro, sunet rapid (*taros* în greacă înseamnă rapid).“ Nota 57: „Prom, prescurtarea

cuvântului grecesc Prometeu, titan, care a furat scrierea de la zei, ca să le-o dăruiască oamenilor.“ Nota 58: „*Adentunemul*, scriere secretă bazată pe triunghiuri. . Nota 59: „*Machi*, ghici-toare. Din verbul grecesc *mantis*, care înseamnă a ghici.“ Nota 60: „Primăvara. Legea *admapu* poruncea ca fiii să fie concepuți vara, când toate fructele sunt coapte; în acest fel se nasc primăvara când pământul se trezește cu toată puterea lui; când se nasc toate animalele și păsările.“

Concluziile erau că: 1. Toți araucanii sau o bună parte din ei erau telepatici. 2. Limba araucană era strâns înrudită cu limba lui Homer. 3. Araucanii călătoreau în toate locurile globului pământesc, mai ales în India, în primitiva Germanie și în Peloponez. 4. Araucanii erau niște navigatori magnifici. 5. Araucanii aveau două feluri de scriere, una bazată pe noduri și alta pe triunghiuri, aceasta din urmă secretă. 6. Nu era foarte clar în ce consta comunicarea pe care Kilapán o numea *adkintuwe* și pe care spaniolii, deși și-au dat seama de existența ei, n-au fost niciodată în stare să o traducă. Se trimiteau poate mesaje cu ajutorul mișcării crengilor copacilor situați în locuri strategice ca vârfurile muntoase? Era ceva asemănător cu comunicarea cu ajutorul fumului a indienilor de pe câmpiile din America de Nord? 7. În schimb, comunicarea prin telepatie nu a fost niciodată descoperită și dacă a încetat să funcționeze la un moment dat a fost pentru că spaniolii i-au omorât pe telepatici. 8. Pe de altă parte, telepatia le-a permis araucanilor din Chile să fie în contact permanent cu emigranții din Chile răspândiți prin locuri atât de ciudate ca populata Indie sau Germania cea verde. 9. Trebuia să deducem din toate acestea că Bernardo O'Higgins era și el telepatic? Trebuia să deducem că însuși autorul, Lonko Kilapán, era telepatic? Ei da, trebuia să deducem asta.

Se mai puteau deduce (și, cu ceva mai mult efort, vedea) și alte lucruri, s-a gândit Amalfitano în timp ce-și lua pulsul cu conștiinciozitate și observa cartea lui Dieste atârând în

noaptea curții din spate. Se putea vedea, de exemplu, data publicării cărții, 1978, adică în timpul dictaturii militare, și deduce atmosfera triumfală de singurătate și frică în care s-a publicat. Se putea vedea, de exemplu, un domn cu trăsături indiene, pe jumătate nebun, dar rezervat, discutând cu editoarii prestigioasei Edituri Universitare situată pe strada San Francisco, numărul 454, din Santiago, cât îl va costa publicarea cărțuliei pe Istoricul Rasei, Președintele Confederației Indigene din Chile și Secretarul Academiei Limbii Araucane, un preț prea mare pe care domnul Kilapán încearcă să-l reducă mai mult cu speranțe decât cu eficiență, deși șeful tipografiei știa că nu prea le prisosește lucrul și că putea foarte bine să-i facă o mică reducere respectivului tip, cu atât mai mult cu cât acesta jura că mai are două cărți terminate definitiv și corectate (*Legende araucane și legende grecești și Originea omului american și înrudirea dintre araucani, arieni, germanii primitivi și greci*) și se jura că o să le dea tot lor, pentru că, domnilor, o carte publicată de Editura Universitară este o carte care se deosebește de la prima vedere, și această ultimă frază i-a convins pe tipograf, pe șef, pe funcționarul care se ocupa de aceste probleme și care i-a făcut această mică reducere. Verbul a se deosebi, a se distinge. Cuvântul distins. Ah, ah, ah, ah, gâfâie Amalfitano în timp ce se îneacă de parcă ar avea un atac brusc de astm. Ah, Chile.

Cu toate că, bineînțeles, se puteau vedea și alte scene sau se putea vedea acest nefericit tablou din alte perspective. Și așa cum cartea începea cu o directă în bărbie (Yekmonchi numit Chile era egal din punct de vedere geografic și politic cu statul grec), cititorul activ preconizat de Cortázar putea începe lectura cu un șut în testiculele autorului și putea vedea imediat că acesta este un om de paie, un factotum în slujba vreunui colonel de la Serviciul de Inteligență, sau poate al vreunui general cu fumuri de intelectual, ceea ce, fiind vorba de Chile, nu era

foarte ciudat, mai curând ciudat ar fi fost contrariul, în Chile militarii se purtau ca scriitorii și scriitorii, ca să nu rămână mai prejos, se comportau ca militarii, iar politicienii (de toate orientările) se comportau ca scriitorii și ca militarii, și diplomații se comportau ca niște heruvimi cretini, și medicii și avocații se comportau ca hoții, și ar fi putut continua așa până îl apuca greața fără să-și piardă răsuflarea. Dar dacă relua firul, părea posibil ca Kilapán să nu fi scris această carte. Și dacă Kilapán nu a scris cartea, de asemenea era posibil ca acest Kilapán să nu existe, adică să nu existe nici un președinte al Confederației Indigene din Chile, printre alte motive pentru că poate nici nu exista această Confederație Indigenă, și să nu existe nici un secretar al Academiei Limbii Araucane, între alte motive pentru că poate nu a existat niciodată această Academie a Limbii Araucane. Totul fals. Totul inexistent. Kilapán, privit prin această prismă, s-a gândit Amalfitano mișcându-și capul în ritmul (foarte ușor) cu care se legăna cartea lui Dieste în spatele ferestrei, putea să fie perfect un *nom de plume* al lui Pinochet, al lungilor insomnii ale lui Pinochet sau al fructuoaselor sale dimineți, când se scula la ora șase sau la cinci și jumătate și după ce făcea un duș și puțină gimnastică se închidea în bibliotecă să treacă în revistă insultele internaționale, să mediteze la faima proastă de care se bucura Chile în străinătate. Dar nu trebuia să ne facem prea multe iluzii. Proza lui Kilapán putea fi, fără îndoială, a lui Pinochet. Dar putea fi și a lui Aylwin sau a lui Lagos. Proza lui Kilapán putea fi a lui Frei (ceea ce era cam mult spus) sau a oricărui neofascist de dreapta. În proza lui Lonko Kilapán se găseau nu doar toate stilurile din Chile, ci și toate orientările politice, de la conservatori la comuniști, și de la neoliberali până la bătrânii supraviețuitori ai MIR-ului.¹

1. *Movimiento de Izquierda Revolucionaria*, mișcarea revoluționară de stânga din America Latină, creată în Chile în 1965, ca „avangardă marxist-leninistă a clasei muncitoare“ (l. sp.).

Kilapán era luxul limbii castiliene vorbite și scrise în Chile, în întorsăturile lui de frază apăreau nu numai nasul zbârcit al abatelui Molina, ci și măcelurile lui Patricio Lynch, nesfârșitele naufragii ale *Esmeraldei*¹, deșertul Atacama și vacile păscând, bursele Guggenheim, politicienii socialiști laudând politica economică a dictaturii militare, colțurile de stradă unde se vând clătite calde cu miere, *mote con huesillos*², fantoma zidului Berlinului care flutură pe nemișcatele steaguri roșii, maltratările din familii, curvele cu suflet bun, casele ieftine, ceea ce în Chile se numește resentiment și Amalfitano numea nebunie.

Dar ceea ce căuta cu adevărat era un nume. Numele mamei telepatică a lui O'Higgins. Potrivit lui Kilapán, Kinturay Treulen, fiica lui Killenkusi și a lui Waramanke Treulen. Potrivit istoriei oficiale, doña Isabel Riquelme. Ajuns aici Amalfitano a hotărât să nu se mai uite la cartea lui Dieste care se legăna (foarte ușor) în întuneric, și să se așeze pe scaun și să se gândească la numele proprii lui mame: doña Eugenia Riquelme (în realitate doña Filia María Eugenia Riquelme Graña). L-a străbătut un scurt fior. I s-a făcut părul măciucă timp de cinci secunde. A încercat să râdă, dar n-a putut.

Eu cred că vă înțeleg, i-a spus Marco Antonio Guerra. Vreau să spun că, dacă nu mă înșel, cred că vă înțeleg. Dumneavoastră sunteți ca mine și eu sunt ca dumneavoastră. Nu ne simțim în largul nostru. Trăim într-un mediu care ne asfixiază. Ne prefacem că nu se întâmplă nimic, dar se întâmplă. Ce se întâmplă? Ne asfixiem, ce dracu' Dumneavoastră vă descărcați cum puteți. Eu dau și încasez scatoalce. Dar nu niște scatoalce

1. Corvetă scufundată în bătălia de la Iquique (1879), în timpul Războiului din Pacific între Chile și Peru.

2. Băutură tipic chiliană făcută din mălai sau făină și piersici uscate întregi (l. sp.).

obișnuite, ci niște bătaii apocaliptice. O să vă povestesc un secret. Uneori ies seara și mă duc la niște baruri pe care nici nu vi le închipuiți. Acolo fac pe poponarul. Dar nu un poponar oarecare, ci unul fin, disprețuitor, ironic, un mărgăritar în cocina porcilor celor mai porci din Sonora. E clar că eu nu sunt deloc poponar, asta pot s-o jur pe mormântul mamei mele. Dar mă prefac că sunt. Un poponar împuțit, îngâmfat și cu bani care-i privește pe toți de sus. Și atunci se întâmplă ce trebuie să se întâmple. Doi sau trei gagii mă invită să ies afară. Și începe caftul. Eu știu că așa e și nu-mi pasă. Uneori o dau ei în bară, mai ales când am pistolul la mine. Alteori eu. Nu-mi pasă. Am nevoie de aceste ieșiri de căcat. În unele ocazii prietenii mei, puținii amici pe care-i am, tipi de vârstă mea care și-au terminat deja facultatea, îmi spun că trebuie să am grijă, că sunt o bombă cu efect întârziat, că sunt masochist. Unul la care țineam mult mi-a spus că asemenea chestii și le poate permite doar cineva ca mine, pentru că îl am pe taică-meu care mă scoate întotdeauna din încurcăturile în care mă bag. Pură întâmplare, nimic altceva. Eu nu i-am cerut niciodată nimic lui tata. Adevărul este că nu am prieteni, prefer să nu am. Cel puțin prefer să nu am prieteni mexicanii. Mexicanii sunt stricați pe dinăuntru, știți? Toți. Nimeni nu scapă. De la președintele republicii până la clovnul de comandant Marcos. Dacă eu aș fi subcomandantul Marcos, știți ce aș face? Aș lansa un atac cu toată armata mea asupra unui oraș oarecare din Chiapas, cu condiția să aibă o puternică garnizoană militară. Și i-aș jertfi acolo pe bieții mei indieni. Și pe urmă probabil m-aș duce să trăiesc la Miami. Ce fel de muzică îți place? a întrebat Amalfitano. Muzica clasică, maestre, Vivaldi, Cimarosa, Bach. Și ce cărți citești? Înainte citeam de toate, maestre, și mult. Azi citesc doar poezie. Doar poezia nu este contaminată, doar poezia nu e băgată în afacere. Nu știu dacă mă înțelegeți, maestre. Doar poezia, și nu toată, să fie clar, este o hrană sănătoasă, nu căcat.

Vocea tânărului Guerra s-a auzit fragmentată în aşchii netede, inofensive, din spatele unei plante agăţătoare şi a spus: Georg Trakl e unul dintre preferaţii mei.

Numele lui Trakl l-a făcut pe Amalfitano să se gândească, în timp ce îşi ţinea o oră de parcă era un robot, la o farmacie care se afla aproape de casa lui de la Barcelona şi unde se ducea când avea nevoie de un medicament pentru Rosa. Unul dintre angajaţi era un farmacist aproape adolescent, extrem de slab şi cu ochelari mari, care noaptea, când farmacia era de gardă, citea întotdeauna o carte. Într-o noapte Amalfitano l-a întrebat, ca să spună ceva în timp ce tânărul căuta în rafturi, ce cărţi îi plac şi ce carte citea atunci. Farmacistul i-a răspuns, fără a se întoarce, că îi plac cărţi ca *Metamorfoza*, *Bartleby*, *Un suflet simplu*, *O poveste de Crăciun* şi apoi i-a spus că citeşte *Mic dejun la Tiffany*, de Capote. Trecând peste faptul că *Un suflet simplu* şi *O poveste de Crăciun* erau, aşa cum arată şi ultimul titlu, poveşti şi nu cărţi, era evident gustul aceluia tânăr farmacist cultivat, care poate în altă viaţă a fost Trakl sau căruia poate încă în această viaţă îi era sortit să scrie poeme la fel de desperate ca îndepărtatul său coleg austriac, care prefera în mod clar, fără discuţie, literatura minoră literaturii majore. Prefera *Metamorfoza* în loc de *Procesul*, prefera *Bartleby* în loc de *Moby Dick*, prefera *Un suflet simplu* în loc de *Bouvard şi Pécuchet*, şi *O poveste de Crăciun* în loc de *Istoria a două oraşe* sau de *Documentele postume ale Clubului Pickwick*. Ce trist paradox, s-a gândit Amalfitano. Nici măcar farmaciştii cultivaţi nu mai îndrăznesc să se înfrunte cu marile opere, imperfecte, torenţiale, care deschid drumul în necunoscut. Preferă exerciţiile perfecte ale marilor maeştri. Sau, ceea ce este acelaşi lucru: vor să-i vadă pe marii maeştri făcând antrenamente la scrimă, dar nici nu vor să audă de luptele adevărate, în care marii maeştri se înfruntă cu acel ceva, acel ceva care ne înfri-coşează pe toţi, acel ceva care îngrozeşte şi umileşte, şi lasă în urmă sânge şi răni mortale şi duhoare.

În noaptea aceea, în timp ce cuvintele bombastice ale tânărului Guerra încă îi mai răsunau în adâncul creierului, Amalfitano a visat că îl vedea apărând într-un patio cu marmură roz pe ultimul filosof comunist al secolului al XX-lea. Vorbea rusește. Sau mai bine zis cânta un cântec în rusește, în timp ce corpul lui de zdrahon se deplasa împleticindu-se spre o construcție de majolică marmorată în roșu intens care ieșea în relief din planul regulat al patioului ca un fel de crater sau de latrină. Ultimul filosof comunist era îmbrăcat cu un costum negru și cravată de un albastru pal și avea părul alb. Deși făcea impresia că o să cadă dintr-o clipă în alta, în mod miraculos se ținea pe picioare. Cântecul nu era întotdeauna același, pentru că uneori intercala cuvinte în engleză sau franceză din alte cântece, balade de muzică pop sau tangouri, melodii care cântau beția sau iubirea. Totuși aceste întreruperi erau scurte și sporadice și nu trecea mult timp până relua firul cântecului original, în rusă, ale cărui cuvinte Amalfitano nu le înțelegea (deși în vise, ca în Evanghelii, omul are darul limbilor), dar intuia că sunt foarte triste, povestea sau lamentațiile unui țăran de pe Volga care navighează toată noaptea și privind luna deplânge trista soartă a oamenilor, care trebuie să se nască și să moară. Când ultimul filosof al comunismului ajungea în sfârșit la crater sau la latrină, Amalfitano descoperea cu stupeoare că acesta era nici mai mult nici mai puțin decât Boris Elțin. Țăsta este ultimul filosof al comunismului? Ce fel de nebun am ajuns să fiu dacă sunt în stare să visez aceste tâmpenii? Visul, cu toate acestea, era în acord cu spiritul lui Amalfitano. Nu era un coșmar. Și, pe deasupra, îi dădea un soi de bunăstare ușoară ca un fulg. Atunci Boris Elțin se uita curios la Amalfitano, de parcă Amalfitano ar fi fost cel care intrase în visul lui și nu el în visul lui Amalfitano. Și îi spunea: ascultă-mă cu atenție, tovarășe. O să-ți explic care este cel de-al treilea picior al mesei umane. O să-ți explic asta. Și pe urmă să mă lași în pace. Viața este cerere și ofertă, sau ofertă și cerere, totul se limitează la asta, dar așa nu se poate trăi. E nevoie de al treilea

picior pentru ca masa să nu cadă în groapa de gunoi a istoriei, care la rândul ei cade permanent în groapa de gunoi a neantului. Așa că fii atent. Ecuația este aceasta: ofertă + cerere + magie. Și ce este magia? Magia este epica și este de asemenea sex și ceață dionisiacă și joc. Și apoi Elțin se așeza pe crater sau pe latrină și îi arăta lui Amalfitano degetele care îi lipseau și îi vorbea de copilăria lui și de Urali și de Siberia și de un tigru alb care rătăcea prin infinitele spații ninse. Și apoi scotea o sticlă de votcă din buzunarul costumului și spunea:

– Cred că este momentul să bem un păhărel.

Și, după ce bea și după ce se uita la sărmanul profesor chilian cu o privire rea de vânător, își relua cântecul cu și mai multă înflăcărare dacă se poate. Și apoi dispărea înghițit de craterul marmorat în roșu sau de latrina marmorată în roșu și Amalfitano rămânea singur și nu îndrăznea să se uite în gaură, așa că nu-i mai rămânea altă soluție decât să se trezească.

PARTEA LUI FATE

Când a început totul? s-a gândit. În ce moment m-am scufundat? Un întunecat lac aztec vag familiar. Coșmarul. Cum să ies de aici? Cum să controlez situația? Și apoi alte întrebări: într-adevăr voiam să ies? Într-adevăr voiam să las totul în urmă? Și de asemenea s-a gândit: durerea nu mai contează. Și de asemenea: poate că totul a început cu moartea mamei mele. Și de asemenea: durerea nu contează, doar dacă nu se intensifică și nu devine insuportabilă. Și de asemenea: fir-ar al dracului, doare, fir-ar al dracului, doare. Nu contează, nu contează. Înconjurat de fantome.

Quincy Williams avea treizeci de ani când a murit măică-sa. O vecină l-a sunat la serviciu.

– Dragule, a spus, Edna a murit.

A întrebat când. A auzit plânsul femeii la celălalt capăt al firului și alte voci, probabil tot de femei. A întrebat cum. Nu i-a răspuns nimeni și a închis. A format numărul de acasă al mamei sale.

– Cine e? a auzit că spunea o femeie cu o voce colerică.

S-a gândit: mama este în iad. A închis din nou. Și din nou a sunat. I-a răspuns o femeie tânără.

– Sunt Quincy, fiul Ednei Miller, a spus.

Femeia a scos o exclamație pe care n-a înțeles-o și imediat a venit la telefon altă femeie. A spus că vrea să stea de vorbă cu vecina. E în pat, i-a răspuns, a făcut un atac de cord, Quincy, așteptăm să vină salvarea s-o ducă la spital. Nu a îndrăznit să întrebe de măică-sa. A auzit un glas bărbătesc care a tras o înjurătură. Probabil că

tipul era pe culoar și ușa de la casa maică-sii era deschisă. Și-a dus o mână la frunte și a așteptat, fără să închidă, să-i explice ceva ceva. Două voci de femei l-au certat pe cel care înjurase. Au pronunțat un nume de bărbat, dar el nu l-a putut auzi clar.

Femeia care scria la masa de alături l-a întrebat dacă i s-a întâmplat ceva. A ridicat mâna ca atunci când ascuți ceva important și a făcut semn cu capul că nu. Femeia a continuat să scrie. După un timp, Quincy a închis, și-a pus haina care atârna pe spătarul scaunului și a spus că trebuie să plece.

Când a ajuns acasă la maică-sa, acolo era numai o adolescentă de vreo cincisprezece ani, care stătea pe canapea și se uita la televizor. Adolescenta s-a ridicat când l-a văzut intrând. Avea probabil un metru optzeci și cinci și era foarte slabă. Era îmbrăcată în blugi și pe deasupra o rochie neagră cu flori galbene, foarte largă, ca o bluză mare.

– Unde e? a întrebat.

– În dormitor, a spus adolescenta.

Maică-sa era în pat, cu ochii închiși și îmbrăcată de stradă. O și rujaseră chiar. Îi lipseau doar pantofii. Un timp, Quincy a rămas lângă ușa uitându-se la picioarele ei: cele două degete mari aveau bătăături și de asemenea a văzut bătăături și pe tălpi, niște bătăături mari care cu siguranță au făcut-o să sufere. Dar și-a adus aminte că maică-sa se ducea la un pedichiurist de pe strada Lewis, un oarecare domn Johnson, mereu același, așa că probabil nu suferise prea mult din cauza asta. Apoi s-a uitat la fața ei: părea de ceară.

– O să plec, a spus adolescenta din salon.

Quincy a ieșit din dormitor și a vrut să-i dea o hârtie de douăzeci de dolari, dar adolescenta i-a spus că nu vrea bani. A insistat. Până la urmă adolescenta a luat bancnota și a băgat-o într-un buzunar al pantalonului. Ca să facă asta a trebuit să-și ridice rochia până la șold. Pare o călugăriță, și-a zis Quincy, sau adepta unei secte malefice. Adolescenta i-a dat un bilet pe care cineva scrisese numărul de telefon al unei firme de pompe funebre din cartier.

– Ei se ocupă de toate, a spus serioasă.

– De acord, a spus el.

A întrebat-o de vecină.

– E la spital, a spus adolescenta, cred că îi pun un stimulator cardiac.

– Un stimulator?

– Da, a spus adolescenta, la inimă.

Când a plecat adolescenta, Quincy s-a gândit că maică-sa fusese o femeie foarte iubită de vecini și de oamenii din cartier, dar că vecina maică-sii, al cărei chip nu reușea să și-l amintească bine, era și mai iubită.

A dat telefon la pompele funebre și a vorbit cu un anume Tremayne. I-a spus că este fiul Ednei Miller. Tremayne și-a verificat însemnările și i-a prezentat condoleanțe de mai multe ori până a găsit hârtia pe care o căuta. Atunci i-a spus să aștepte un moment și i-a făcut legătura cu un anumit Lawrence. Acesta l-a întrebat ce tip de ceremonie dorește.

– Ceva simplu și intim, a spus Quincy. Foarte simplu și foarte intim.

Până la urmă au decis s-o incinereze și, dacă totul decurgea normal, ceremonia să aibă loc a doua zi, la pompele funebre, la 7 seara. La 7.45 o să se termine totul. A întrebat dacă se poate face înainte. Răspunsul a fost negativ. Pe urmă domnul Lawrence a abordat în mod delicat aspectul economic. N-a fost nici o problemă. Quincy a vrut să știe dacă trebuie să telefoneze la poliție sau la spital. Nu, a spus domnul Lawrence, de asta s-a ocupat domnișoara Holly. S-a întrebat cine era domnișoara Holly și n-a reușit să-și dea seama.

– Domnișoara Holly este vecina răposatei dumneavoastră mame, a spus domnul Lawrence.

– E adevărat, a spus Quincy.

O clipă au rămas amândoi tăcuți, de parcă ar fi încercat să-și reamintească sau să reconstituie chipul Ednei Miller și pe cel al vecinei sale. Domnul Lawrence și-a dres vocea. L-a întrebat dacă

știe de ce religie e maică-sa. L-a întrebat dacă el are vreo preferință religioasă. I-a răspuns că maică-sa era enoriașă a Bisericii Creștine a Îngerilor Pierduți. Sau poate nu se numește așa. Nu-și aducea aminte. Într-adevăr, a spus domnul Lawrence, nu se numește așa, ci Biserica Creștină a Îngerilor Salvați. Așa e, a spus Quincy. Și a adăugat că nu are nici o preferință religioasă, e de ajuns, ba chiar mai mult decât trebuie, dacă e o ceremonie religioasă.

În noaptea aceea a dormit pe canapea în casa mamei sale și doar o singură dată a intrat în camera ei și și-a aruncat o privire la cadavru. În ziua următoare, dimineața la prima oră, au venit cei de la pompele funebre și au luat-o. El s-a ridicat ca să-i primească, să le dea un cec, și să vadă cum coborau sicriul de brad pe scări în jos. Apoi a adormit din nou pe sofa.

Când s-a trezit, a crezut că visase un film pe care-l văzuse nu cu mult timp în urmă. Dar totul era altfel. Personajele erau negre, așa că filmul din vis era ca un negativ al filmului real. Și de asemenea se întâmplau alte lucruri. Subiectul era același, întâmplările, dar se desfășurau altfel, sau la un moment dat lua o întorsătură neașteptată și se transforma în ceva cu totul diferit. Cel mai teribil din toate astea, totuși, era că el, în timp ce visa, știa că nu trebuia să fie neapărat așa, își dădea seama de asemănarea cu filmul, credea că înțelege că amândouă porneau de la aceleași fapte, și că dacă filmul pe care-l văzuse era filmul real, celălalt, cel visat, ar putea fi un comentariu bazat pe argumente, o critică bazată pe argumente și nu neapărat un coșmar. Orice critică, până la sfârșit, devine un coșmar, s-a gândit în timp ce se spăla pe față în casa unde nu mai era cadavrul mamei sale.

Și s-a mai gândit la ce îi spusese ea. Fii bărbat și du-ți crucea.

La serviciu toți îl cunoșteau cu numele de Oscar Fate. Când s-a întors nimeni nu i-a spus nimic. Nu aveau nici un motiv ca să-i spună ceva. A stat și s-a uitat puțin la însemnările pe care le adunase despre Barry Seaman. Fata de la masa de alături nu era

acolo. Apoi și-a băgat însemnările într-un sertar pe care l-a închis cu cheia și s-a dus să mănânce. În lift s-a întâlnit cu editorul revistei, însoțit de o femeie tânără și grasă care scria despre asasini adolescenți. S-au salutat cu un gest și fiecare și-a continuat drumul.

A mâncat o supă de ceapă și o omletă într-un restaurant ieftin și bun care se afla la al doilea colț. Nu mâncase nimic din ziua trecută și mâncarea i-a căzut foarte bine. Când plătise deja și se pregătea să iasă, l-a strigat un tip care lucra la secția sportivă și l-a invitat la o bere. În timp ce așteptau așezați la tejghea, tipul i-a spus că în dimineața aceea murise în împrejurimile orașului Chicago șeful subsecției de box. Numele de subsecție de box, era de fapt un eufemism, pentru că era reprezentată doar de tipul mort.

– Cum a murit? a întrebat Fate.

– L-au înjunghiat niște negri din Chicago, a spus celălalt.

Barmanul a pus pe tejghea un hamburger. Fate și-a băut berea, l-a bătut cu mâna pe umăr și i-a spus că trebuie să plece. Când a ajuns la ușa de sticlă, s-a întors și s-a uitat la restaurantul plin ochi de clienți și la spatele tipului de la secția sportivă și la perechile care vorbeau sau mâncau privindu-se în ochi și la cei trei chelneri care nu stăteau locului o clipă. Apoi a deschis ușa, a ieșit în stradă, s-a mai uitat o dată în restaurant, dar prin geam totul era diferit. S-a îndepărtat.

– Când ai de gând să pleci, Oscar? l-a întrebat șeful secției sale.

– Măine.

– Ai tot ce-ți trebuie, ai totul pregătit?

– Nu-ți face griji, șefule, i-a spus Fate. E totul aranjat.

– Așa te vreau, băiete, a spus șeful. Ai aflat că l-au lichidat pe Jimmy Lowell?

– Am auzit ceva.

– S-a întâmplat la Paradise City, aproape de Chicago, a spus șeful. Se zice că Jimmy avea acolo o gagică. O tipă cu douăzeci de ani mai tânără decât el și măritată.

- Câți ani avea Jimmy? a întrebat Fate total dezinteresat.
- Cred că mergea pe cincizeci și cinci, a spus șeful. Poliția l-a arestat pe bărbatul gagicii, dar omul nostru din Chicago spune că probabil e și ea implicată în asasinat.
- Jimmy nu era tipul ăla solid, de vreo sută de kile? a spus Fate.
- Nu, Jimmy nu era solid și nici nu avea o sută de kile. Era un tip cam de un metru șaptezeci și de vreo optzeci de kile, a zis șeful.
- Atunci îl confund cu altul, a spus Fate, cu un tip înalt care mânca uneori cu Remy Burton și cu care mă mai întâlneam în lift.
- Nu, a zis șeful, Jimmy nu venea aproape niciodată la birou, era mereu plecat undeva, trecea pe aici doar o dată pe an, cred că locuia la Tampa, sau poate că nici nu avea casă și-și petrecea viața în hoteluri și aeroporturi.

A făcut un duș și nu s-a bărbierit. A ascultat mesajele pe robot. A lăsat pe masă dosarul lui Barry Seaman pe care-l adusese de la birou. Și-a pus haine curate și a plecat. Cum mai avea timp, a trecut întâi pe la casa maică-sii. A observat că mirosea a ceva stricat. S-a dus la bucătărie și cum n-a găsit nimic stricat a închis punga de gunoi și a deschis fereastra. Apoi s-a așezat pe canapea și a deschis televizorul. Pe o poliță lângă televizor a văzut câteva casete video. Câteva secunde s-a gândit să se uite la ele, dar aproape imediat a renunțat. Cu siguranță că erau casete pe care maică-sa înregistra emisiuni pe care apoi le vedea seara. A încercat să se gândească la ceva plăcut. A încercat să-și organizeze în minte agenda de lucru. N-a putut. După ce a stat complet nemișcat un timp, a închis televizorul, a luat cheile și punga de gunoi și a ieșit din casă. Înainte de a coborî, a bătut la ușa vecinei. Nu i-a răspuns nimeni. Pe stradă a aruncat punga de gunoi într-un container aproape plin.

Ceremonia a fost simplă și extrem de practică. A semnat câteva hârtii. A mai dat un cec. A primit condoleanțele domnului Tremayne, mai întâi, și ale domnului Lawrence, care a apărut la sfârșit, când era gata să plece cu urna unde era cenușa maică-sii.

V-a plăcut slujba? a întrebat domnul Lawrence. În timpul ceremoniei, așezată într-o margine a sălii, a văzut-o din nou pe adolescența înaltă. Era îmbrăcată la fel ca înainte, cu blugi și rochia neagră cu flori galbene. S-a uitat la ea și a încercat să-i facă un semn prietenesc, dar ea nu se uita la el. Restul celor prezenți erau necunoscuți, deși predominau femeile, așa că a presupus că sunt probabil prietene ale mamei sale. La sfârșit, două dintre ele s-au apropiat de el și i-au spus niște vorbe pe care nu le-a înțeles, care puteau fi de încurajare sau de reproș. S-a întors pe jos acasă la maică-sa. A pus urna lângă casetele video și a deschis din nou televizorul. Nu mai mirosea a stricat. Toată clădirea era cufundată în liniște de parcă n-ar fi fost nimeni acolo sau ar fi plecat toți să facă ceva urgent. De la fereastră a văzut câțiva adolescenți care se jucau și vorbeau (sau conspirau), dar pe rând, adică se jucau un minut, se întrerupeau, se adunau toți, vorbeau un minut, și se jucau din nou, după care se opreau și se repeta același lucru mereu.

S-a întrebat ce fel de joc era acela și dacă întreruperile ca să stea de vorbă făceau parte din joc sau dintr-o vădită necunoaștere a regulilor jocului. S-a hotărât să iasă să se plimbe. După un timp i s-a făcut foame și a intrat într-un mic restaurant arab (egiptean sau iordanian, nu știa) unde i-au servit un sandvici cu carne tocată de miel. Când a plecat s-a simțit rău. Pe o străduță întunecoasă a vomitat mielul și în gură i-a rămas un gust de fiere și de condimente. A văzut un tip care trăgea un căruț cu hotdogi. L-a ajuns din urmă și i-a cerut o bere. Tipul s-a uitat la el de parcă Fate ar fi fost drogat și i-a spus că nu are voie să vândă băuturi alcoolice.

– Dă-mi ce ai, a spus.

Tipul i-a întins o sticlă de coca-cola. A plătit și a băut toată coca-cola în timp ce tipul cu căruțul se îndepărta pe bulevardul slab luminat. Ceva mai târziu a văzut intrarea la un cinematograf. Și-a amintit că în adolescență își petrecea multe după-amiezi acolo. A hotărât să intre deși filmul, așa cum i-a spus casiera, începuse de multă vreme.

A stat în fotoliu numai o singură scenă. Un tip alb era arestat de trei polițiști negri. Polițiștii nu îl duc la comisariat, ci la un

aerodrom. Acolo tipul îl vede pe șeful polițiștilor, care e și el negru. Tipul e destul de deștept și-și dă seama repede că sunt agenți de la DEA. Cu subînțelesuri și tăceri elocvente ajung la un soi de învoială. În timp ce stau de vorbă, tipul se apropie de o fereastră. Vede pista de aterizare și o avionetă Cessna care se îndreaptă spre un capăt al pistei. Oamenii scot din avionetă o încărcătură de cocaină. Cel care deschide lăzile și scoate pachetele este negru. Lângă el se află alt negru care aruncă drogurile într-un butoi unde arde un foc, ca acelea folosite de cerșetorii fără adăpost ca să se încălzească în nopțile de iarnă. Dar acești polițiști negri nu sunt cerșetori, ci agenți de la DEA, bine îmbrăcați, funcționari ai guvernului. Tipul nu se mai uită pe fereastră și îi spune șefului că toți oamenii lui sunt negri. Sunt mai interesați să muncească, zice șeful. Și apoi zice: acum poți să te cari. Când tipul pleacă șeful zâmbește, dar zâmbetul se transformă imediat într-o strâmbătură. În momentul acela, Fate s-a ridicat și s-a dus la toaletă, unde a vomitat restul de miel din stomac. Apoi a ieșit pe stradă și s-a întors acasă la maică-sa.

Înainte de a deschide ușa, a bătut la ușa vecinei. I-a deschis o femeie mai mult sau mai puțin de vârsta lui, cu ochelari și cu părul înfășurat într-un turban african de culoare verde. A spus cine e și a întrebat de vecină. Femeia l-a privit în ochi și l-a pofțit înăuntru. Salonul semăna cu cel al mamei lui, până și mobilele erau asemănătoare. Înăuntru a văzut șase femei și trei bărbați. Unii stăteau în picioare sau sprijiniți de tocul ușii de la bucătărie, dar cei mai mulți stăteau jos.

– Sunt Rosalind, a spus femeia cu turbanul, mama dumneavoastră și maică-mea erau foarte bune prietene.

Fate a dat din cap afirmativ. Din fundul casei s-au auzit niște hohote de plâns. Una dintre femei s-a ridicat și a intrat în dormitor. Când a deschis ușa, plânsul s-a auzit mai tare, dar când ușa s-a închis nu s-a mai auzit.

– E sora mea, a spus Rosalind, cu o expresie de lehamite. Vreți o cafea?

Fate a spus că da. Când femeia s-a dus în bucătărie, unul dintre bărbații care stăteau în picioare s-a apropiat de el și l-a întrebat dacă vrea s-o vadă pe domnișoara Holly. A zis că da dând din cap. Bărbatul l-a condus până la dormitor, dar a rămas în spatele lui, de cealaltă parte a ușii. Pe pat stătea întins cadavrul vecinei și lângă ea a văzut o femeie, rugându-se în genunchi. Într-un balansoar, lângă fereastră, a văzut-o pe adolescenta cu blugi și rochia neagră cu flori galbene. Avea ochii roșii și l-a privit de parcă nu l-ar fi văzut niciodată înainte.

Când a ieșit din dormitor, s-a așezat la capătul unei canapele pe care stăteau mai multe femei care vorbeau în monosilabe. Când Rosalind i-a dat în mână ceașca de cafea, a întrebat-o când a murit mama ei. Astăzi după-amiază, a spus Rosalind cu voce liniștită. De ce a murit? De bătrânețe, a spus Rosalind zâmbind. Când s-a întors acasă, Fate și-a dat seama că mai ținea încă în mână ceașca de cafea. Pentru o clipă s-a gândit să se întoarcă la vecină și să i-o înapoieze, dar pe urmă și-a zis că e mai bine s-o lase pentru a doua zi. N-a putut să bea cafeaua. A lăsat-o lângă casetele video și urna cu cenușa mamei sale, apoi a deschis televizorul și a stins luminile din casă și s-a întins pe canapea. A oprit sonorul.

În dimineața următoare, când a deschis ochii, primul lucru pe care l-a văzut a fost un serial de desene animate. O grămadă de șoareci care alergau prin oraș scoțând țipete mute. A luat telecomanda cu o mână și a schimbat canalul. Când a găsit unul cu știri a dat drumul la sonor, dar nu foarte tare, și s-a sculat. S-a spălat pe față și pe gât și când s-a șters și-a dat seama că prosopul care atârna în baie fusese probabil ultimul prosop folosit de maică-sa. L-a mirosit, dar n-a descoperit nici un miros familiar. Pe raftul din baie erau diverse cutii cu medicamente și câteva borcănase cu creme hidratante sau antiinflamatorii. A dat telefon la serviciu și a întrebat de șeful secției lui. Era doar colega lui de birou și a vorbit cu ea. I-a spus că n-o să vină la redacție pentru că are de gând să plece peste câteva ore la Detroit. Ea i-a spus că știe și i-a dorit succes.

– O să mă întorc peste trei zile, poate patru, a spus.

Pe urmă a închis, și-a netezit cămașa, și-a pus haina, s-a privit în oglinda de la intrare și a încercat în zadar să-și facă curaj. E ora să reîncep lucrul. Cu mâna pe clanța ușii, a rămas nemișcat și s-a gândit dacă n-ar fi bine să ducă urna cu cenușă la el acasă. O s-o fac când mă întorc, și-a spus, și a deschis ușa.

Acasă la el a stat exact cât i-a trebuit ca să pună într-o geantă dosarul lui Barry Seaman, câteva cămăși, șosete și chiloți. S-a așezat pe un scaun și și-a dat seama că era foarte nervos. A încercat să se calmeze. Când a ieșit afară, a văzut că plouă. Când începuse să plouă? Toate taxiurile care treceau erau ocupate. Și-a pus geanta pe umăr și a pornit pe marginea trotuarului. În sfârșit s-a oprit un taxi. Când dădea să închidă portiera, a auzit ceva asemănător cu o împușcătură. L-a întrebat pe taximetrist dacă o auzise și el. Taximetristul era un hispano-american care vorbea foarte prost engleza.

– În fiecare zi se aud cele mai fantastice lucruri la New York, a spus.

– Ce vreți să spuneți cu lucruri fantastice? a întrebat.

– Păi chiar asta, fantastice, a spus taximetristul.

După un timp, Fate a adormit. Din când în când, deschidea ochii și vedea trecând clădiri unde părea că nu locuiește nimeni, sau bulevarde cenușii ude de ploaie. Apoi închidea ochii și adormea din nou. S-a trezit când taximetristul l-a întrebat la ce intrare a aeroportului vrea să-l lase.

– Merg la Detroit, a spus și iarăși a adormit.

Cele două persoane care ocupau scaunele din față vorbeau de fantome. Fate nu le putea vedea fețele, dar și-a imaginat că sunt două persoane în vârstă, poate de șaizeci sau șaptezeci de ani. A cerut un suc de portocale. Stewardesa era blondă, de vreo patruzeci de ani și avea o pată pe gât pe care o acoperea cu un batic alb care îi alunecase mai jos tot agitându-se cu călătoria. Tipul care stătea pe locul de lângă el era negru și bea o sticlă de

apă. Fate și-a deschis geanta și a scos dosarul lui Seaman. Pasagerii din față nu mai vorbeau de fantome, ci de o persoană căreia îi spuneau Bobby. Acest Bobby locuia în Jackson Tree, în statul Michigan, și avea o cabană pe malul lacului Hurón. Odată acest Bobby plecase cu barca și naufragiase. Cu chiu, cu vai, s-a agățat de un trunchi care plutea pe acolo, un trunchi fermecat, și a așteptat să se lumineze de ziuă. Dar peste noapte apa s-a răcit tot mai mult și Bobby a început să înghețe și să-și piardă puterile. Se simțea tot mai slăbit și cu toate că a încercat să se lege de trunchi cu cureaua, oricâte eforturi a făcut n-a reușit. Când povestești, pare ușor, dar în realitate este foarte greu să-ți legi propriul corp de un trunchi în derivă. Așa că s-a resemnat, s-a gândit la cei dragi (acum l-au pomenit pe un oarecare Jig, care putea fi numele unui prieten, al unui câine sau al unei broaște dresate) și s-a prins cu toate puterile de trunchi. Atunci a văzut o lumină pe cer. Naiv, a crezut că e vorba de un elicopter care venise să-l caute și a început să strige. Dar nu i-a trebuit mult ca să-și dea seama că la elicoptere se aude sunetul elicei și că lumina pe care-o vedea nu scotea acest sunet. După câteva secunde și-a dat seama că era un avion. Un enorm avion de pasageri care se prăbușea direct acolo unde plutea el agățat de trunchi. Brusc i-a pierit toată oboseala. A văzut avionul trecând chiar deasupra capului său. Era în flăcări. La vreo trei sute de metri de locul unde se afla el, avionul s-a înfipt în lac. A auzit două explozii sau poate mai multe. A simțit că trebuia să se apropie de locul unde se întâmplase catastrofa și a făcut asta, foarte încet, pentru că era greu să manevreze trunchiul ca pe un flotor. Avionul se rupsesse în două și doar una din părți mai plutea. Înainte de a ajunge, Bobby a văzut cum se scufunda încet în apele din nou negre ale lacului. La puțin timp după aceea, au sosit elicopterele de salvare. L-au găsit numai pe Bobby și s-au simțit înșelați în așteptări când acesta le-a spus că nu călătorea în avion, ci că naufragiase cu barca lui, în timp ce pescuia. Oricum a devenit celebru pentru un timp, a spus cel care povestea întâmplarea.

– Și mai locuiește la Jackson Tree? a zis celălalt.

– Nu, cred că acum locuiește în Colorado, a venit răspunsul.
Apoi au început să vorbească de sport. Vecinul lui Fate și-a băut toată apa și a râgâit discret ducându-și palma la gură.

– Minciuni, a spus încet.

– Ce-ați spus? a zis Fate.

– Minciuni, minciuni, a spus tipul.

Înțeleg, a zis Fate, și s-a întors cu spatele și a început să se uite pe fereastră la norii ce păreau catedrale sau poate doar mici biserici de jucărie părăsite într-o carieră labirintică de marmură de o sută de ori mai mare decât Marele Canion.

La Detroit, Fate a închiriat o mașină și după ce s-a uitat pe harta oferită chiar de agenție s-a îndreptat spre cartierul unde locuia Barry Seaman.

Nu l-a găsit acasă, dar un copil i-a spus că era aproape întotdeauna la Pete's Bar, nu departe de acolo. Cartierul părea un cartier de pensionari de la Ford și de la General Motors. În timp ce mergea uitându-se la clădirile cu cinci sau șase etaje, vedea doar bătrâni stând pe trepte sau fumând sprijiniți în coate la ferestre. Din când în când, la câte un colț, apărea un grup de copii vorbind toți odată sau de fete care săreau coarda. Mașinile parcate nu erau niște mașini bune și nici ultimul model, dar se vedea că sunt îngrijite.

Barul se afla lângă un teren viran plin de buruieni și de flori sălbatice ce ascundeau molozul de la clădirea care se înălța acolo înainte. Pe zidul lateral al unui bloc vecin a văzut o pictură murală care i s-a părut curioasă. Era în formă de cerc, ca un ceas, și acolo unde trebuiau să se afle cifrele erau scene cu oameni lucrând la fabricile din Detroit. Douăsprezece scene care reprezentau douăsprezece etape ale procesului de producție. Dar, în fiecare scenă, se repeta un personaj: un adolescent negru, sau un bărbat negru lung și deșirat care încă nu ieșise sau refuza să iasă din copilărie, îmbrăcat cu haine diferite în fiecare scenă, dar care întotdeauna îi erau mici, și care îndeplinea un rol care la prima vedere putea fi al clovnului, tipul care se afla

acolo ca să ne facă să râdem, deși dacă îl priveai cu mai multă atenție îți dădeai seama că nu se află acolo numai ca să ne facă să râdem. Părea opera unui nebun. Ultima pictură a unui nebun. În mijlocul ceasului spre care convergeau toate scenele era pictat un cuvânt cu litere care păreau de gelatină: *frică*.

Fate a intrat în bar. S-a așezat pe un taburet și l-a întrebat pe tipul care servea în local cine este artistul care făcuse pictura murală de pe stradă. Chelnerul, un negru corpulent de vreo șaizeci de ani, cu fața brăzdată de cicatrice, i-a spus că nu știa.

– O fi vreun băiat din cartier, a îngăimat.

A comandat o bere și s-a uitat prin bar. N-a fost în stare să-l identifice pe Seaman printre clienți. Cu berea în mână a întrebat cu glas tare dacă îl cunoaște cineva pe Barry Seaman.

– Cine îl caută, a spus un tip scund, care purta un tricou al echipei Pistons și o jachetă din doc bleu.

– Oscar Fate, a zis Fate, de la revista *Amanecer Negro*¹, din New York.

Chelnerul s-a apropiat de el și l-a întrebat dacă e adevărat că e ziarist. Sunt ziarist. De la *Amanecer Negro*.

– Amice, a spus tipul scund fără să se ridice de la masă, revista ta are un nume de căcat.

Cei doi parteneri de cărți au râs.

– Eu personal sunt sătul de atâția zori, a zis tipul scund, mi-ar plăcea ca din când în când frații din New York să facă ceva cu asfințitul, care este cea mai bună oră, cel puțin în cartierul ăsta împuțit.

– O să le spun la întoarcere. Eu scriu doar reportaje, a spus.

– Barry Seaman azi n-a venit, a spus un bătrân așezat la fel ca el, la tejghea.

– Cred că e bolnav, a spus altul.

– E adevărat, am auzit eu ceva, a zis bătrânul de la tejghea.

– O să-l aștept puțin, a spus Fate, și și-a terminat berea.

Chelnerul s-a sprijinit în coate lângă el și i-a spus că în tinerețe fusese boxer.

1. Zorii Negri (l. sp.).

– Ultimul meu meci a fost la Athena, în Carolina de Sud, am luptat cu un băiat alb. Cine crezi că a câștigat? a spus.

Fate l-a privit în ochi, a făcut o strâmbătură indescifrabilă și i-a cerut altă bere.

– De patru luni nu-l mai văzusem pe managerul meu. Eram numai eu și antrenorul meu, bătrânul Johnny Turkey, străbătând orașele din Carolina de Sud și Carolina de Nord și dormind în cele mai proaste hoteluri. Umblam ca amețiți, eu din cauza loviturilor primite și bătrânul Turkey pentru că avea peste optzeci de ani. Da, da, optzeci, poate chiar optzeci și trei. Uneori, înainte de-a ne culca, după ce stingeam lumina, vorbeam despre asta. Turkey zicea că tocmai împlinise optzeci de ani. Eu că avea optzeci și trei. Meciul era aranjat. Impresarul mi-a spus că trebuia să cad la podea în a cincea rundă. Și să încasez niște lovituri în a patra. În schimb îmi dădea dublu de cât îmi promisesse, care nu era mult. I-am spus în seara aia lui Turkey în timp ce mâncam. În ceea ce mă privește nici o problemă, mi-a spus. Nici o problemă. Problema e că tipii ăștia după aceea nu obișnuiesc să se țină de cuvânt. Așa că fă ce crezi. Asta mi-a spus.

Când s-a întors la casa lui Seaman, se simțea puțin amețit. O lună enormă aluneca pe acoperișurile blocurilor. Lângă intrarea unui bloc l-a agățat un tip și i-a spus ceva ce ori n-a înțeles, ori i s-a părut inacceptabil. Sunt prieten cu Barry Seaman, porcule, i-a spus în timp ce încerca să-l apuce de reverele hainei de piele.

– Stai blând, i-a zis tipul. Ia-o încet, amice.

În fundul holului a văzut patru perechi de ochi de culoare galbenă care scânteiau în întuneric și în mâna atârând a tipului pe care îl ținea a văzut reflexul fugar al lunii.

– Cară-te dacă nu vrei să mori, a zis.

– Stai blând, amice, mai întâi dă-mi drumul, a spus tipul.

Fate i-a dat drumul și a căutat luna pe acoperișurile din față. A urmat-o. În timp ce mergea, a auzit zgomote pe străzile laterale, pași, alergături, ca și cum o parte din cartier tocmai s-ar fi trezit. Lângă blocul lui Seaman și-a zărit mașina închiriată. S-a

uitat la ea. Nu pășise nimic. Pe urmă a sunat la interfon și o voce, prost dispusă, l-a întrebat ce vrea. Fate a spus cine e și că este trimisul revistei *Amanecer Negro*. La interfon s-a auzit un râs scurt de satisfacție. Intră, a spus vocea. A urcat scările în patru labe. La un moment dat și-a dat seama că nu se simte bine. Seaman îl aștepta pe palier.

– Trebuie să mă duc la baie, a spus Fate.

– Dumnezeuule, a zis Seaman.

Salonul era mic și modest și a văzut multe cărți împrăștiate peste tot, precum și afișe lipite pe pereți și fotografii mici împrăștiate pe rafturi și pe masă și pe televizor.

– A doua ușă, a spus Seaman.

Fate a intrat și a început să vomite.

Când s-a trezit, l-a văzut pe Seaman scriind cu un pix. Lângă el erau patru cărți foarte groase și mai multe dosare pline cu hârtii. Seaman folosea ochelari la scris. A observat că trei dintre cele patru cărți erau dicționare și a patra era un catastif intitulat *Enciclopedia franceză abreviată*, de care el nu auzise niciodată în viața lui, nici la universitate. Soarele intra pe fereastră. A dat la o parte pătura de pe el și s-a așezat pe canapea. L-a întrebat pe Seaman ce se întâmplase. Bătrânul l-a privit pe deasupra ochelarelor și i-a dat o ceașcă de cafea. Seaman avea un metru optzeci, cel puțin, dar mergea puțin încovoiat, ceea ce îl făcea să pară mai mic. Își câștiga pâinea ținând conferințe care de regulă nu erau bine plătite, căci contractele lui erau cu instituții educative care lucrau în ghetouri și din când în când cu mici universități progresiste care nu aveau un buget prea mare. Cu câțiva ani în urmă, publicase o carte intitulată *Mâncând costițe de porc cu Barry Seaman*, în care reunea toate rețetele pe care le știa cu costițe de porc, în general la tigaie sau la grătar, adăugând date curioase sau extravagante despre locul unde învățase rețeta și cine și în ce împrejurări i-o dăduse. Cea mai bună parte a cărții era cea cu costițele de porc cu piure de cartofi sau de mere pe care le găti-se în închisoare, cum făcuse rost de materiile prime, cum le

pregătise într-un loc unde, între altele, nu i se dădea voie să gătească. N-a avut mare succes cartea, dar l-a repus în circulație pe Seaman, care a apărut în câteva emisiuni de televiziune matinale, pregătind în direct câteva dintre faimoasele lui rețete. Acum numele lui fusese din nou uitat, dar el continua să-și țină conferințele și să călătorească prin toată țara, uneori pentru un bilet dus-întors și trei sute de dolari.

Lângă masa pe care scria și unde s-au așezat amândoi să-și bea cafeaua, era un afiș în alb și negru în care apăreau doi tineri cu haine negre și berete negre și ochelari negri. Pe Fate l-a trecut un fior, dar nu din cauza afișului, ci pentru că se simțea rău, și după ce a băut prima înghițitură l-a întrebat dacă unul dintre acei băieți este el. Da, a spus Seaman. L-a întrebat care din ei. Seaman a zâmbit. Nu avea nici un dinte.

– E greu de spus, nu-i așa?

– Nu știu, nu mă simt prea bine, dacă m-aș simți mai bine cu siguranță că aș ghici, a spus Fate.

– Cel din dreapta, cel mai scund, a zis Seaman.

– Și celălalt cine e? a întrebat Fate.

– Ești sigur că nu știi?

S-a uitat din nou la afiș un timp.

– E Marius Newell, a spus Fate.

– Exact, a zis Seaman.

Seaman și-a pus o haină. Apoi a intrat în dormitor și când a ieșit avea o pălărie cu boruri înguste de culoare verde-închis. Dintr-un pahar aflat în baie în semiîntuneric și-a scos proteza și și-a potrivit-o cu grijă. Fate l-a văzut din salon. Și-a clătit gura cu un lichid roșu, a scuipat în chiuvetă, și-a clătit din nou gura și a spus că e gata.

Au plecat cu mașina de închiriat până la parcul Rebeca Holmes, la vreo douăzeci de străzi de acolo. Cum mai aveau timp, au oprit mașina pe o latură a parcului și au început să vorbească în timp ce-și dezmoreteau picioarele. Parcul Rebeca Holmes era mare și în partea din mijloc, apărât de un gard pe

jumătate distrus, exista un spațiu de joacă pentru copii numit Memorial Temple A. Hoffman, unde n-au văzut nici un copil jucându-se. De fapt, spațiul pentru copii, cu excepția a doi șobolani care au fugit când i-au văzut, era complet gol. Lângă o alee de stejari se înălța o pergolă cu o arhitectură vag orientală, ca o biserică ortodoxă rusească în miniatură. De cealaltă parte a pergolei se auzea muzică rap.

– Detest căcatul ăsta, a spus Seaman, să spui clar asta în articolul tău.

– De ce? a zis Fate.

Au înaintat până la pergolă și lângă ea au văzut fundul unui heleșteu acum complet sec. Pe mărul uscat rămăseseră urmele împietrite ale unor pantofi Nike. Fate s-a gândit la dinozauri și s-a simțit din nou amețit. Au înconjurat pergola. De cealaltă parte, lângă niște tufișuri, au văzut pe jos radiocasetofonul de unde venea muzica. Nu era nimeni în jur. Seaman a spus că nu-i place rapul pentru că unica soluție pe care o oferă este sinuciderea. Dar nici măcar o sinucidere care să aibă sens. Știu, a zis, știu. E greu să-ți imaginezi o sinucidere care are sens. De obicei nu are. Cu toate că eu am văzut sau am fost în apropiere de două sinucideri cu sens. Așa cred. Poate greșesc.

– În ce fel pledează rapul pentru sinucidere? a spus Fate.

Seaman nu i-a răspuns și l-a condus pe o scurtătură printre copaci, pe unde au ieșit la o pajiște. Pe trotuar, trei fete săreau coarda. Cântecul pe care-l cântau i s-a părut extrem de ciudat. Vorbea despre o femeie căreia i se tăiaseră picioarele și brațele și limba. Spunea ceva despre canalizarea din Chicago și despre șeful canalizării sau un funcționar public numit Sebastian D'Onofrio și urma un refren în care se repeta Chi-Chi-Chi-Chicago. Spunea ceva despre influența lunii. Pe urmă femeii îi creșteau picioare de lemn și brațe de sârmă și o limbă făcută din ierburi și plante împletite. Total dezorientat, a întrebat unde e mașina lui și bătrânul i-a răspuns că e de cealaltă parte a Parcului Rebeca Holmes. Au traversat strada vorbind de sport. Au mers o sută de metri și au intrat într-o biserică.

Acolo, din amvon, Seaman a vorbit despre viața lui. L-a prezentat reverendul Ronald K. Foster, deși după cum o făcea îți dădea seama că Seaman mai fusese acolo înainte. O să vorbesc despre cinci subiecte, a spus Seaman, nici mai mult, nici mai puțin. Primul subiect este PERICOLUL. Al doilea, BANII. Al treilea, MÂNCAREA. Al patrulea, STELELE. Al cincilea și ultimul, UTILITATEA. Oamenii au zâmbit și unii au dat din cap în semn de aprobare, ca și cum i-ar fi spus conferențiarului că sunt de acord, că nu au nimic mai bun de făcut decât să-l asculte. Într-un colț a văzut cinci băieți, nici unul mai mare de douăzeci de ani, îmbrăcați cu jachete negre și berete negre și ochelari negri, care se uitau la Seaman cu o privire stupidă și care la fel de bine puteau fi acolo ca să-l aplaude sau să-l înjure. Pe podium, bătrânul se mișca dintr-o parte într-alta cu spatele încovoiat, de parcă brusc și-ar fi uitat discursul. Deodată, la indicația pastorului, corul a cântat un gospel. Textul cântecului vorbea de Moise și de captivitatea poporului lui Israel în Egipt. Pastorul însuși acompania la pian. Atunci Seaman a revenit în mijloc și a ridicat o mână (avea ochii închiși) și după câteva secunde corul a tăcut și în biserică s-a făcut liniște.

PERICOLUL. Contrar a ceea ce toți (sau o bună parte din credincioși) așteptau, Seaman a început să vorbească despre copilăria lui în California. A spus că pentru toți cei care nu cunosc California, aceasta seamănă cel mai mult cu o insulă fermecată. Exact așa. Este la fel ca în filme, dar mai frumos. Oamenii trăiesc în case fără etaj și nu în blocuri, a spus, și imediat a făcut o lungă comparație între casele fără etaj sau cel mult cu un etaj și blocurile cu patru sau cinci etaje unde liftul e când stricat, când oprit. Singurul aspect în care blocurile sunt mai avantajoase îl reprezintă distanțele. Un cartier de blocuri reduce distanțele, a spus. Totul e mai aproape. Poți să mergi pe jos să-ți cumperi mâncarea sau poți să mergi pe jos până la barul cel mai apropiat (i-a făcut cu ochiul reverendului Foster), sau până la biserică cea mai apropiată din parohia ta sau până la un muzeu. Adică nu trebuie să iei mașina. Nici măcar nu e nevoie să ai o mașină. Și aici a prezentat

detaliat o serie de statistici privind accidentele mortale de mașină într-un district din Detroit și într-un district din Los Angeles. Și să ținem seama că se fabrică la Detroit, a spus, și nu la Los Angeles. A ridicat un deget, a căutat ceva în buzunarul hainei și a scos un inhalator pentru bolnavi bronhopulmonari. Toată lumea a așteptat în liniște. Cele două fâsâituri ale inhalatorului s-au auzit până în ultimul ungher al bisericii. Pardon, a spus Seaman. Pe urmă a povestit că el a învățat să conducă mașina la treisprezece ani. Acum nu mai conduc, a spus, dar am învățat la treisprezece ani și nu mă mândresc cu asta. În acel moment s-a uitat în biserică, într-un loc nedefinit din centrul naosului, și a spus că el fusese unul din fondatorii partidului Panterele Negre. Mai exact, a zis, Marius Newell și eu. Din clipa aceea, conferința a suferit o ușoară schimbare. Ca și cum s-ar fi deschis porțile bisericii, a scris Fate în blocnotesul lui, și ar fi intrat fantoma lui Newell. Dar imediat, vrând parcă să iasă din încurcătură, Seaman a început să vorbească nu de Newell, ci de mama lui Newell, Anne Jordan Newell, și a descris înfățișarea ei, plăcută, munca ei, muncitoare într-o fabrică de aspersoare, religiozitatea ei, în fiecare duminică se ducea la biserică, hărnicia ei, avea casa curată ca un pahar, felul ei amabil de a fi, întotdeauna avea un zâmbet pentru ceilalți, responsabilitatea ei, dădea, dar nu impunea, sfaturi bune și înțelepte. Nimic nu e mai presus decât o mamă, a conchis Seaman. Eu am creat, împreună cu Marius, Panterele Negre. Munceam pe unde puteam și cumpăram puști și pistoale ca poporul să se poată apăra. Dar o mamă valorează mai mult decât revoluția neagră. Vă pot asigura asta. În lunga și furtunoasa mea viață am văzut multe lucruri. Am stat în Algeria și am stat în China și în mai multe închisori din Statele Unite. Nimic nu e mai de preț ca o mamă. Spun asta aici și o spun oriunde și oricând, a zis cu voce răgușită. Apoi s-a scuzat din nou și s-a întors, spre altar, și pe urmă s-a întors cu fața la public. Așa cum știți, a spus, Marius Newell a fost omorât. L-a omorât un negru ca dumneavoastră sau ca mine, într-o noapte, la Santa Cruz, în California. Eu i-am spus. Marius, nu te întoarce în California, știi că acolo e multă poliție și ne-au luat la ochi. Dar el

nu m-a ascultat. Îi plăcea California. Îi plăcea să meargă pe faleză duminica și să respire mirosul Pacificului. Când eram fiecare la închisoare, primeam uneori ilustrate de la el în care îmi spunea că visase că respira acel aer. Și asta e ciudat, am cunoscut puțini negri cărora să le placă atât de mult marea. Mai degrabă nici unul. Dar eu știu ce voia să spună Marius, știu ce înseamnă asta. În fine, sincer vorbind, am o teorie despre asta, de ce negrilor nu le place marea. Ba da, ne place. Dar nu ne place așa de mult ca altor oameni. Dar teoria mea nu are nici o legătură cu ceea ce vorbim. Marius mi-a spus că lucrurile se schimbaseră în California. Sunt mult mai mulți polițiști negri, de pildă. E adevărat. În privința asta s-au schimbat. Dar sunt alte lucruri la fel ca înainte, deși există lucruri care nu sunt la fel și trebuie să recunoaștem asta. Și Marius recunoștea asta și știa că o parte din merit este al nostru. Noi, Panterele Negre, am contribuit la schimbare. Cu grăunțele nostru de nisip sau cu camionul nostru remorcă. Am contribuit. Așa cum a contribuit și mama lui Marius și toate celelalte mame negre care nopțile, în loc să doarmă, au plâns și au trecut prin chinurile iadului. Așa că s-a hotărât să se întoarcă în California și să trăiască restul vieții liniștit, fără să facă rău nimănui, și poate să-și întemeieze o familie și să aibă copii. Întotdeauna a spus că o să-și boteze primul copil Frank, în amintirea unui tovarăș care a murit în închisoarea din Soledad. De fapt, ar fi trebuit să aibă cel puțin treizeci de fii ca să-i amintească de prietenii morți. Sau zece și fiecăruia să-i pună trei nume. Sau cinci și fiecăruia să-i pună șase nume. Dar adevărul este că n-a avut nici unul pentru că într-o noapte, în timp ce mergea pe o stradă din Santa Cruz, l-a omorât un negru. Se zice că pentru bani. Se zice că Marius îi datora bani și că de asta l-a omorât, dar mie nu-mi vine să cred. Eu cred că cineva a plătit ca să fie omorât. În perioada aceea, Marius lupta împotriva traficului de droguri în cartiere și cuiva nu i-a plăcut asta. S-ar putea. Eu mai eram încă la închisoare și nu știu foarte bine ce s-a întâmplat. Am niște ipoteze, prea multe ipoteze. Știu numai că Marius a murit la Santa Cruz unde nu locuia, unde se dusesse pentru câteva zile, și e greu de crezut că asasinul locuia acolo. Cu

alte cuvinte, asasinul l-a urmărit pe Marius. Și singurul motiv care-mi vine în minte ca să explic prezența lui Marius la Santa Cruz este marea. Marius s-a dus să vadă și să miroasă Oceanul Pacific. Și asasinul a venit la Santa Cruz pe urmele mirosului lui Marius. Și s-a întâmplat ce știm cu toții. Uneori mi-l închipui pe Marius. Mai des decât mi-aș dori de fapt. Și îl văd pe o plajă din California. Pe una din Big Sur, de exemplu, sau pe plaja din Monterrey, la nord de Fisherman's Wharf, urcând pe Highway 1. El stă sprijinit pe coate într-un mirador cu spatele la noi. Este iarnă și sunt puțini turiști. Noi, Panterele Negre, suntem tineri, nici unul nu are mai mult de douăzeci și cinci de ani. Toți suntem înarmați, dar ne-am lăsat armele în mașină, și chipurile noastre exprimă o profundă nemulțumire. Marea mugește. Atunci mă apropii de Marius și îi spun hai să plecăm de aici chiar acum. Și în acea clipă, Marius se întoarce și mă privește. Zâmbește. E un pic mai departe de mine. Și îmi arată marea cu mâna, pentru că e incapabil să exprime în vorbe ce simte. Și atunci mă sperii, deși cel de lângă mine e fratele meu, și mă gândesc: marea este pericolul.

BANII. Pe scurt, pentru Seaman banii erau necesari, dar nu atât de necesari cum spune lumea. A început să vorbească despre ceea ce el numea „relativism economic“. La închisoarea din Folsom, a spus, o țigară era echivalentă cu a douăzecea parte dintr-o cutie mică de marmeladă de căpșuni. La închisoarea din Soledad, dimpotrivă, o țigară era echivalentă cu a treizecea parte din aceeași cutie de marmeladă de căpșuni. La Walla-Walla, cine știe din ce motive, poate datorită unei intoxicații alimentare, sau a unei dependențe tot mai mari de nicotină, oamenii disprețuiau profund dulciurile și încercau să-și petreacă toată ziua inhalând fum în plămâni. Banii, a spus Seaman, erau în fond un mister și el nu era, datorită lipsei totale de studii, cea mai potrivită persoană ca să vorbească despre acest subiect. Cu toate acestea, avea două lucruri de spus. Primul, că nu este de acord cu modul în care își cheltuiesc banii săracii, mai ales săracii afro-americieni. Mi se urcă sângele la cap, a spus, când văd un pește plimbându-se

prin cartier într-o limuzină sau un Lincoln Continental. Nu pot să suport așa ceva. Când săracii câștigă bani, ar trebui să se poarte cu mai multă demnitate, a spus. Când săracii câștigă bani, ar trebui să-și ajute vecinii. Când săracii câștigă bani mulți, ar trebui să-și trimită copii la universitate și să adopte unul sau mai mulți orfani. Când săracii câștigă bani, ar trebui să recunoască în public că au câștigat doar jumătate. Nici copiilor lor n-ar trebui să le spună cât au în realitate, pentru că după aceea copiii vor toată moștenirea și nu sunt dispuși s-o împartă cu frații lor adoptivi. Când săracii câștigă bani, ar trebui să păstreze o rezervă secretă ca să-i ajute nu numai pe negrii care putrezesc în închisorile din Statele Unite, ci și ca să înființeze întreprinderi modeste ca spălătorii, baruri, video-cluburi, care generează câștiguri ce revin apoi în întregime în comunitățile lor. Burse de studiu. Chiar dacă bursierii sfârșesc rău. Chiar dacă bursierii sfârșesc prin a se sinucide pentru că ascultă prea mult rap sau pentru că într-un acces de furie îi asasinează pe profesorul lor alb și pe cinci colegi de clasă. Drumul banilor este presărat de tentative și eșecuri care nu trebuie să-i descurajeze pe săracii îmbogățiți sau pe noii bogătași ai comunității noastre. Trebuie să facem un efort în acest sens. Trebuie să scoatem apă nu doar din piatră seacă, ci și din deșert. Dar fără să uităm că banii vor fi întotdeauna o problemă pe care trebuie s-o rezolvăm, a spus Seaman.

MÂNCAREA. După cum știți, a spus Seaman, eu am reînviat datorită antricoatelor de porc. Întâi am fost o Panteră Neagră și m-am înfruntat cu poliția din California și apoi am călătorit prin toată lumea și pe urmă am trăit mai mulți ani cu toate cheltuielile plătite de guvernul Statelor Unite ale Americii. Când mi-au dat drumul, eram un nimeni. Panterele Negre nu mai existau. Unii ne considerau un vechi grup terorist. Alții o amintire vagă a imaginii pitorești a negrilor din anii șaizeci. Marius Newell murise la Santa Cruz. Alți tovarăși muriseră în închisori și alții ceruseră iertare în mod public și își schimbaseră viața. Acum erau negri nu numai în poliție. Erau negri în funcții publice, primari negri, oameni de

afaceri negri, avocați renumiți negri, stele de televiziune și de film, iar Panterele Negre erau un inconvenient. Așa că atunci când am ieșit nu mai rămăsese nimic sau rămăsese foarte puțin, resturile fumegânde ale unui coșmar în care intraserăm adolescenți și din care ieșeam acum adulți, aproape bătrâni, aș zice, fără un viitor posibil, pentru că în lungii ani de închisoare am uitat să facem ceea ce știam, iar în închisoare nu învățaserăm nimic, cu excepția cruzimii gardienilor și sadismului unor deținuți. Aceasta era situația mea. Așa că primele mele luni de libertate condiționată au fost triste și cenușii. Uneori stăteam ore întregi la fereastră fumând tot timpul și mă uitam cum pâlpâie luminile de pe o stradă oarecare. Nu neg că de mai multe ori mi-au trecut prin cap gânduri negre. O singură persoană m-a ajutat în mod dezinteresat, sora mea mai mare, Dumnezeu s-o odihnească. Ea mi-a oferit casa ei din Detroit, care era destul de mică, dar pentru mine a fost ca și cum o prințesă europeană mi-ar fi oferit castelul ei ca să mă odihnesc un timp. Zilele erau monotone, dar aveau ceva ce azi, cu experiența de acum, n-aș pregeta să numesc fericire. Pe atunci mă vedeam în mod regulat numai cu două persoane: sora mea, care era ființa cea mai bună din lume, și agentul care mă supraveghea, un tip gras care mă invita uneori să beau un whisky în biroul lui și îmi spunea: cum de-ai fost un tip atât de rău, Barry? Odată m-am gândit că o spunea ca să mă provoace. Odată m-am gândit: tipul ăsta este plătit de polițiștii din California și vrea să mă provoace și pe urmă să-mi tragă un glonț în stomac. Vorbește-mi de coa.... tale, Barry, spunea, referindu-se la atribuțiile mele virile, sau: vorbește-mi de tipii pe care i-ai omorât. Vorbește, Barry. Vorbește. Și deschidea sertarul biroului unde știam că își ține arma și aștepta. Și eu nu aveam altă scăpare decât să vorbesc. Îi spuneam: Lou, eu nu l-am cunoscut pe președintele Mao, dar l-am cunoscut pe Lin Biao, a venit să ne întâmpine la aeroport, Lin Biao, care pe urmă a vrut să-l omoare pe președintele Mao și care a murit într-un accident de avion în timp ce fugea în Rusia. Un tip mititel și mai alunecos ca un țipar. Tu îl ții minte pe Lin Biao? Și Lou zicea că nu auzise în viața lui de Lin Biao. Păi

Lou, spuneam eu, era ceva așa ca un ministru chinez sau ca secretarul de stat al Chinei. Și în perioada aceea nu erau mulți americani acolo, pot să te asigur. S-ar putea spune că noi am fost cei care le-am netezit drumul lui Kissinger și Nixon. Și puteam să stau așa cu Lou trei ceasuri, el cerându-mi să-i vorbesc despre tipii pe care-i omorâsem pe la spate, și eu vorbindu-i despre politicienii și țările pe care le cunoscusem. Până când în cele din urmă am reușit să scap de el, cu răbdare creștinească, și de atunci nu l-am mai văzut. Probabil că Lou a murit de ciroză. Și viața mea a mers înainte cu aceleași temeri și aceeași senzație de provizorat. Atunci, într-o zi, mi-am adus aminte că era ceva ce nu uitasem. Nu uitasem să gătesc. Nu uitasem antricoatele mele de porc. Cu ajutorul surorii mele, care era o sfântă și o încânta să vorbească de aceste lucruri, mi-am scris toate rețetele de care îmi aminteam, cele de la mama, cele pe care le făcusem la închisoare, cele pe care le făceam în fiecare sâmbătă în casă, sus pe terasă, pentru sora mea, deși ea, trebuie să spun, nu era mare amatoare de carne. Și când cartea a fost gata, m-am dus la New York să văd câțiva editori și pe unul dintre ei l-a interesat și restul îl știți. Cartea m-a pus din nou în circulație. Am învățat să combin gastronomia cu memoria. Am învățat să combin gastronomia cu istoria. Am învățat să combin gastronomia cu recunoștința și uimirea mea față de generozitatea atâtor oameni, începând cu răposata mea soră și continuând cu multe persoane. Și acum permiteți-mi să precizez ceva. Când spun uimire, vreau să spun și încântare. Adică un lucru extraordinar care produce admirație. Ca floarea-soarelui, sau ca azaleele, sau ca imortelele. Dar mi-am dat seama și că asta nu este de ajuns. Nu puteam trăi mereu cu celebrele și gustoasele mele rețete de costițe. Costițele nu erau de ajuns. Era nevoie de o schimbare. Trebuie să te agiți și să te schimbi. Trebuie să știi să cauți chiar dacă nu știi ce cauți. Așa că cei interesați pot scoate creion și hârtie căci o să vă dau altă rețetă. Rață cu portocale. Nu e recomandabil s-o mâncați în fiecare zi pentru că nu este ieftină și pe deasupra pregătirea ei nu poate dura mai puțin de o oră și jumătate, dar o dată la două luni sau când sărbătoriți o aniversare

merge. Acestea sunt cantitățile pentru patru persoane. O rață de un kilogram și jumătate, douăzeci și cinci de grame de unt, patru căței de usturoi, două pahare de zeamă de carne, o mână de verdeață, o lingură de pastă de roșii, patru portocale, cincizeci de grame de zahăr, trei linguri de coniac, trei linguri de oțet, trei linguri de sherry, piper negru, ulei și sare. Pe urmă Seaman a explicat diversele etape ale preparării și când a terminat de explicat a spus doar că rața aceea este o mâncare excelentă.

STELELE. A spus că omul cunoaște multe feluri de stele sau crede că ar cunoaște multe feluri de stele. A vorbit despre stelele care se văd noaptea, să zicem, când mergi de la Des Moines la Lincoln pe autostrada 80 și mașina se strică, nimic grav, uleiul sau radiatorul, poate că o pană de cauciuc, și cobori și scoți cricul și roata de rezervă din portbagaj și schimbi roata, jumătate de oră în cel mai rău caz, și când termini privești în sus și vezi cerul acoperit de stele. Calea Lactee. A vorbit de stelele din sport. Astea sunt altfel de stele, a spus, și le-a comparat cu stelele de cinema, deși a precizat că viața unei stele din sport este de obicei mult mai scurtă decât viața unei stele de cinema. Cea a unei stele din sport, în cel mai bun caz, durează de obicei cincisprezece ani, în timp ce viața unei stele de cinema, de asemenea în cel mai bun caz, putea să dureze patruzeci sau cincizeci de ani dacă își începea cariera foarte devreme. Dimpotrivă, viața oricărei stele pe care o poți privi de pe marginea autostrăzii 80, în timp ce călătorești de la Des Moines la Lincoln, durează de obicei milioane de ani sau, în momentul în care o privești, putea să se fi stins de milioane de ani și călătorul care se uita la ea nici măcar nu bănuia. Putea fi vorba de o stea vie sau putea fi vorba de o stea moartă. În anumite ocazii, în funcție de punctul de vedere, a spus, această chestiune nu are importanță, deoarece stelele pe care le vezi noaptea trăiesc în împărăția aparenței. Sunt o aparență, în aceeași măsură în care și visele sunt o aparență. Așa încât călătorul de pe autostrada 80 care tocmai a făcut o pană de cauciuc nu știe dacă ce vede el în imensitatea nopții sunt stele sau dacă, dimpotrivă, sunt

vis. Într-un anumit fel, a spus, acest călător face și el parte dintr-un vis, un vis ce se desprinde din alt vis, așa cum o picătură de apă se desprinde dintr-o picătură de apă mai mare pe care o numim val. Ajuns la acest punct, Seaman a atras atenția că una e o stea și altceva e un meteorit. Un meteorit n-are nici o legătură cu o stea, a spus. Un meteorit, mai ales dacă în traiectoria sa se ciocnește în mod direct cu Pământul, nu are nici o legătură cu o stea sau cu un vis, dar, poate, cu noțiunea de desprindere, un soi de desprindere inversă. Pe urmă a vorbit despre stelele de mare, a spus că Marius Newell de fiecare dată când se plimba pe o plajă din California găsea, Dumnezeu știe cum, o stea de mare. Dar a spus și că stelele de mare pe care le găsești pe plajă în general sunt moarte, sunt cadavre pe care le aruncă valurile, cu toate că existau, evident, excepții. Newell, a spus, deosebea întotdeauna stelele de mare moarte de cele vii. Nu știu cum, dar le deosebea. Și pe cele moarte le lăsa pe plajă, iar pe cele vii le înapoia mării, le arunca aproape de stânci ca astfel să aibă măcar o șansă. Doar cu o excepție, când a adus acasă o stea de mare și a pus-o într-un acvariu cu apă sărată din Pacific. Asta s-a întâmplat când Panterele Negre tocmai se înființaseră și se ocupau de supravegherea traficului în cartierul lor pentru ca mașinile să nu circule cu toată viteza și să omoare copiii. Ar fi fost de ajuns un semafor sau poate două, dar primăria n-a vrut să instaleze nici unul. Așa că aceasta a fost una dintre primele apariții a Panterelor, ca polițiști de circulație. În timpul acesta, Marius Newell își îngrijea steaua de mare. Bineînțeles că și-a dat repede seama că acvariul lui are nevoie de un motor. Într-o noapte, s-a dus cu Seaman și micul Nelson Sánchez să fure unul. Nici unul nu era înarmat. S-au dus la o prăvălie specializată în vânzarea peștilor rari în Colchester Sun, un cartier de albi, și au intrat prin partea din spate. După ce au luat motorul a apărut un tip cu o pușcă. Mi-am zis că acolo o să murim, a spus Seaman, dar atunci Marius a spus: nu trageți, nu trageți, este pentru steaua mea de mare. Tipul cu pușca nu s-a mișcat din loc. Ne-am dat înapoi. Tipul a înaintat. Ne-am oprit. Tipul s-a oprit. Ne-am dat iarăși înapoi. Tipul a

venit după noi. În sfârșit am ajuns la mașina pe care o conducea micul Nelson și tipul s-a oprit la mai puțin de trei metri. Când Nelson a pornit motorul, tipul și-a dus pușca la umăr și a ochit. Accelerează, i-am spus. Nu, a zis Marius, mergi încet, încet. Mașina a pornit spre strada principală rulând încet și tipul în spatele nostru, mergând și ochindu-ne cu pușca. Acum, accelerează, a spus Marius, și când micul Nelson a apăsat pe accelerație tipul a rămas nemișcat și a devenit tot mai mic, până când l-am văzut dispărând în oglinda retrovizoare. Firește că motorul nu i-a fost de nici un folos lui Marius și după o săptămână sau două, în ciuda îngrijirilor steaua de mare a murit și a sfârșit în găleata de gunoi. În realitate, când cineva vorbește de stele o face în sens figurat. Aceasta se numește metaforă. Se zice: e o stea de cinema. Vorbește folosind o metaforă. Se zice: cerul era acoperit de stele. Altă metaforă. Dacă primești o directă în mandibulă și ești făcut knockout, se zice că ai văzut stele verzi. Altă metaforă. Metaforele sunt modul nostru de a ne pierde printre aparențe sau de a rămâne nemișcați în oceanul aparențelor. În acest sens o metaforă este ca un colac de salvare. Și nu trebuie să uităm că există colaci de salvare care plutesc și colaci de salvare care cad la fund ca plumbul. E bine să nu uităm asta niciodată. Adevărul este că există numai o singură stea și această stea nu este nici o aparență și nu este o metaforă și nici nu se ivește dintr-un vis sau un coșmar. Se află aici afară. Este soarele. Acesta este, spre nefericirea noastră, unica stea. Când eram tânăr, am văzut un film științifico-fantastic. O navă își pierde direcția și se apropie de soare. Astronauții încep să aibă dureri de cap, așa începe. Apoi toți transpiră abundent și își scot costumele spațiale, dar chiar și așa continuă să transpire nebunește și se deshidratează. Gravitația soarelui îi atrage în mod implacabil. Soarele începe să topească învelișul protector al navei. Spectatorul nu poate evita, stând în fotoliul lui, să nu simtă o căldură insuportabilă. Nu-mi mai aduc aminte sfârșitul. Cred că se salvează în ultima clipă și corectează direcția navei, din nou spre Pământ, și în urmă rămâne soarele, enorm, o stea înnebunită în imensitatea spațiului.

UTILITATEA. Dar soarele își are utilitatea lui, asta pricepe oricine cu două degete de frunte, a spus Seaman. De aproape este iadul, dar de la distanță este util și frumos, doar un vampir n-ar fi în stare s-o recunoască. Apoi a început să vorbească de lucrurile care înainte erau utile, în privința cărora exista un consens, și care acum trezesc mai curând neîncrederea, ca zâmbetele în deceniul anilor cincizeci, de pildă, a spus, un zâmbet deschidea orice ușă. Nu știu dacă putea să-ți deschidă un drum, dar fără îndoială ușile ți le deschidea. Acum un zâmbet trezește neîncrederea. Înainte, dacă erai comis-voiajor și intrai undeva, cel mai bine era s-o faci cu un zâmbet larg. La fel dacă erai chelner sau executiv, secretară, medic, scenarist sau grădinar. Singurii care nu zâmbeau niciodată erau polițiștii și funcționarii de la închisori. Ăștia sunt la fel și în ziua de azi. Dar restul, toți încercau să zâmbească. A fost epoca de aur a dentiștilor din Statele Unite ale Americii. Negrii, bineînțeles, zâmbeau mereu. Albii zâmbeau. Asiaticii. Hispano-americanii. Acum știm că în spatele unui zâmbet se poate ascunde dușmanul tău cel mai rău. Sau, cu alte cuvinte, nu mai avem încredere în nimeni, începând cu cei care zâmbesc, fiindcă știm că aceștia încearcă să obțină ceva de la noi. Cu toate acestea, televiziunea americană e plină de zâmbete și de danturi tot mai perfecte. Vor să avem încredere în ei? Nu. Vor să ne facă să credem că sunt persoane cumsecade, incapabile să facă rău cumva? Nici asta. De fapt nu vor nimic de la noi. Vor doar să ne arate danturile lor, zâmbetele lor, fără să ne ceară nimic în schimb în afară de admirația noastră. Admirație. Vor să ne uităm la ei, asta e tot. Danturile lor perfecte, corpurile lor perfecte, comportarea lor perfectă, ca și cum s-ar desprinde permanent din soare și ar fi roți de foc, bucăți de iad arzând a căror prezență pe această planetă se datorează exclusiv nevoii de a fi politicoși. Când eram mic, a spus Seaman, nu țin minte să fi umblat copiii cu sârme în gură. Azi nu cunosc aproape nici un copil care să nu le aibă. Inutilul se impune nu ca o calitate a vieții, ci ca o modă sau o caracteristică a unei clase, și atât moda, cât și caracteristicile unei clase au nevoie de admirație, de politețe. Bineînțeles că modele

au o viață scurtă, un an, maxim patru, și apoi trec prin toate fazele degradării. Caracteristica unei clase, din contră, putrezește doar când putrezește cadavrul care o posedă. Apoi s-a apucat să vorbească de lucrurile utile de care are nevoie corpul. În primul rând, o dietă echilibrată. Văd mulți oameni grași în această biserică, a spus. Bănuiesc că puțini dintre voi mâncați salată. Poate că acesta este momentul potrivit ca să vă dau o rețetă. Această rețetă se numește Varză de Bruxelles cu lămâie. Notați, vă rog. Cantități pentru patru persoane: 800 de grame de varză de Bruxelles, sucul și coaja rasă de la o lămâie, o ceapă, o legătură de pătrunjel, 40 de grame de unt, piper negru și sare. Se prepară în felul următor. Unu: se spală bine verzele și se rup frunzele exterioare. Se toacă ceapa și pătrunjelul foarte mărunț. Doi: într-o oală cu apă clocotită și cu sare se fierb verzele timp de douăzeci de minute sau până devin moi. Apoi se scurg bine și se pun deoparte. Trei: într-o tigaie unsă cu unt se rumenește ușor ceapa, se adaugă coaja rasă și sucul de lămâie și se condimentează după gust. Patru: se pun verzele în tigaie, se amestecă cu sosul, se prăjesc înăbușit câteva minute, se pune pătrunjelul deasupra și se servesc decorate cu felioare de lămâie. Te lingi pe degete, a spus Seaman. Fără colesterol, bună pentru ficat, bună pentru circulație, foarte sănătoasă. Pe urmă le-a dat rețeta de Salată de andive cu crevete și de Salată de broccoli și pe urmă a spus că omul nu trăiește numai cu mâncare sănătoasă. Trebuie să citim cărți, a spus. Să nu ne uităm atâta la televizor. Experții spun că televizorul nu face rău la ochi. Eu îmi permit să mă îndoiesc. Televizorul nu e bun pentru vedere și telefoanele celulare sunt încă un mister. Poate că, așa cum spun unii oameni de știință, produc cancer. Nu neg și nici nu afirm acest lucru, dar asta e situația. Eu spun că trebuie să citim cărți. Pastorul știe că e adevărat ce spun. Citiți cărți de autori negri. Și de autoare negrese. Dar nu vă opriți aici. Aceasta este adevărata mea contribuție în această seară. Când citești, niciodată nu pierzi timpul. Eu la închisoare citeam. Acolo m-am apucat de citit. Mult. Devoram cărțile ca pe niște costițe de porc picante. În închisoare lumina se stinge foarte devreme. Te bagi în pat și

ascuți zgomotele. Pași. Strigăte. De parcă închisoarea înloc să fie în California ar fi în interiorul planetei Mercur care este planeta cea mai apropiată de soare. Îți este frig și cald în același timp și asta-i semnul cel mai clar că te simți singur sau că ești bolnav. Firește că încerci să-te gândești la alte lucruri, la lucruri frumoase, dar nu poți întotdeauna. Uneori, un gardian aflat la postul lui de pază dinăuntru aprinde un bec și o rază de lumină a acestui bec atinge gratiile celulei tale. Mie mi s-a întâmplat de nenumărate ori. Lumina unui bec prost așezat sau a tuburilor fluorescente din galeria de sus sau din galeria vecină. Atunci îmi luam cartea și mă apropiam de lumină și mă apucam să citesc. Cu greu, pentru că literele și paragrafele păreau înnebunite sau îngrozite de această atmosferă mercuriană și subterană. Dar oricum citeam și citeam, uneori cu o viteză uimitoare chiar și pentru mine însumi și alteori foarte încet, ca și cum fiecare frază sau cuvânt ar fi fost o hrană pentru tot corpul meu, nu numai pentru minte. Și puteam să stau așa ore în șir, fără să-mi pese de somn sau de faptul incontestabil că eram închis pentru că avusesem grijă de frații mei, cărora în marea lor majoritate nu le păsa nici cât o ceapă degerată că eu putrezesc ori nu acolo. Eu știam că fac ceva util. Asta era important. Făceam ceva util în timp ce gardienii umblau sau se salutau între ei când se schimba tura cu niște cuvinte amabile care mie mi se păreau insulte și care, la drept vorbind (când mă gândesc acum), poate că erau insulte. Eu făceam ceva util. Ceva util oricum ai privi. A citi este ca și cum ai gândi, ca și cum te-ai ruga, ca și cum ai vorbi cu un prieten, ca și cum ți-ai exprima ideile, ca și cum ai asculta ideile celorlalți, ca și cum ai asculta muzică (da, da), ca și cum ai privi un peisaj, ca și cum ai ieși să faci o plimbare prin parc sau pe plajă. Voi, care sunteți așa de amabili, vă întrebați acum: ce citea Barry? Citeam tot. Dar mai ales îmi amintesc de o carte pe care am citit-o într-unul din momentele cele mai disperate din viața mea și care mi-a redat liniștea. Ce carte este asta? Ce carte este asta? Păi aceasta este o carte care se numește *Compendiu abreviat al operelor lui Voltaire* și vă asigur că este foarte utilă și că mie cel puțin mi-a fost de mare folos.

În seara aceea, după ce l-a lăsat pe Seaman la el acasă, Fate a dormit într-un hotel pe care i-l rezervase revista de la New York. Recepționarul i-a spus că-l așteptau cu o zi înainte și i-a înmănat un mesaj de la șeful lui de secție care-l întreba cum i-a mers totul. Din cameră l-a sunat la revistă, știind că la ora aia nu era nimeni acolo, și i-a lăsat un mesaj pe robot explicându-i pe scurt întâlnirea lui cu bătrânul.

A făcut un duș și s-a băgat în pat. A căutat la televizor un program pornografic. A găsit un film în care o nemțoaică făcea amor cu doi negri. Nemțoaica vorbea nemțește și negrii vorbeau tot nemțește. Apoi s-a plictisit și a trecut la un program gratuit. A văzut o parte dintr-un program de prost gust în care o femeie obeză de vreo patruzeci de ani trebuia să suporte insultele soțului ei, un obez de vreo treizeci și cinci de ani, și a noii lui iubite, o semiobeză de vreo treizeci de ani. Tipul, s-a gândit, era cu siguranță un poponar. Programul se transmitea din Florida. Toți erau cu mânecă scurtă, în afară de prezentator, care avea o jachetă albă, niște pantaloni de culoare kaki, cămașă gri-verde și o cravată de culoarea fildeşului. Din când în când, prezentatorul dădea impresia că se simte incomod. Obezul gesticula și se mișca precum un cântăreț de rap, laudând-o pe iubita lui semiobeză. Nevasta obezului, dimpotrivă, stătea tăcută uitându-se la public până când a început să plângă fără să facă nici un comentariu.

Asta trebuie să se termine aici, s-a gândit Fate. Dar programul sau partea aceea a programului nu s-a terminat acolo. Văzând lacrimile nevestii, obezul și-a repetat atacul verbal. Între altele, lui Fate i s-a părut că aude cuvântul grasă. De asemenea i-a spus că n-o să-i mai permită să-i distrugă viața. Nu îți aparțin, a spus. Iubita lui semiobeză a spus: nu îți aparține, este momentul să deschizi bine ochii. După un timp, femeia care stătea așezată a reacționat. S-a ridicat și a spus că nu mai voia să audă nimic. Nu i-a spus soțului, nici iubitei acestuia, ci direct prezentatorului. Acesta i-a zis să-și asume răspunderea și să spună la rândul ei ce crede de cuviință. Am venit la acest program prin înșelăciune, a spus femeia în timp ce continua să plângă. Noi nu înșelăm pe nimeni ca

să vină aici. Nu fi lașă și ascultă ce vrea să-ți spună el, a spus iubita obezului. Ascultă ce vreau să-ți spun, a spus obezul, învârtindu-se în jurul ei. Femeia a ridicat o mână de parcă ar fi vrut să se apere și a ieșit din platou. Semiobeza s-a așezat. Obezul s-a așezat și el după câteva clipe. Prezentatorul, care stătea așezat în public, l-a întrebat pe obez cu ce se ocupă. Acum sunt șomer, dar până de curând am lucrat la serviciul de pază, a spus acesta. Fate a schimbat programul. A scos din minibar o sticlă de whisky marca Toro de Tennessee. După prima înghițitură a simțit că-i vine să vomite. A pus dopul sticlei și a băgat-o din nou în minibar. După un timp a adormit cu televizorul aprins.

În timp ce Fate dormea, s-a transmis un reportaj despre o nord-americană dispărută în Santa Teresa, din statul Sonora, în nordul Mexicului. Reporterul era un american de origine mexicană care se numea Dick Medina și vorbea despre lista lungă a femeilor asasinate în Santa Teresa, multe dintre ele sfârșeau în groapa comună a cimitirului, căci nimeni nu venea să ridice cadavrele. Medina vorbea în direct. În spate se vedea o șosea și mult mai departe un promontoriu pe care Medina l-a arătat la un moment dat în emisiune spunând că acolo era Arizona. Vântul ciufulea părul negru și drept al reporterului, care era îmbrăcat cu o cămașă cu mânecă scurtă. Apoi apăreau câteva fabrici de montaj și vocea din off a lui Medina spunea că șomajul era practic inexistent în partea aceea a frontierei. Oameni care stăteau la coadă pe un trotuar îngust. Camioane acoperite de un praf foarte fin, de culoare maro-caca de copil. Adâncituri în teren, ca niște cratere din Primul Război Mondial, care puțin câte puțin se transformau în gropi de gunoi. Chipul zâmbitor al unui tip de vreo douăzeci de ani, nu mai mult, slab și negricios, cu mandibule proeminente, pe care Medina îl prezenta în off ca fiind o călăuză sau un „coiot” sau ghid pentru persoane care trec ilegal dintr-o parte în cealaltă a frontierei. Medina spunea un nume. Numele unei tinere. Apoi apăreau străzile unui sat din Arizona de unde era tânăra. Case cu grădini rahitice și garduri

de sârmă de culoare argintie murdară. Chipul îndurerat al mamei. Istovită de plâns. Chipul tatălui, un tip înalt, lat în spate, care se uita fix la cameră și nu spunea nimic. În spatele acestor două figuri se profilau umbrele a trei adolescente. Celelalte fiice ale noastre, spunea mama într-o engleză cu accent. Cele trei fete, cea mare până în cincisprezece ani, alergau spre umbra casei.

În timp ce la televizor dădeau acest reportaj, Fate l-a visat pe un tip despre care a scris un articol, primul articol pe care l-a publicat în *Amanecer Negro* după ce revista i-a respins alte trei. Tipul era un negru bătrân, mult mai bătrân decât Seaman, care locuia în Brooklyn și era membru al Partidului Comunist din Statele Unite. Când l-a cunoscut nu mai rămăsese nici un comunist în Brooklyn, dar tipul continua să mențină operativă celula sa. Cum se numea? Antonio Ulises Jones, cu toate că tinerii din cartierul său îi spuneau Scottsboro Boy, între altele pentru că bătrânul Antonio Jones vorbea mereu de întâmplările din Scottsboro, de procesele de la Scottsboro, de negrii care au fost pe punctul de a fi linșați în Scottsboro și de care nimeni, în cartierul său din Brooklyn, nu-și mai amintea.

Când Fate l-a cunoscut, pur și simplu din întâmplare, Antonio Jones trebuia să fi avut vreo optzeci de ani și locuia într-un apartament de două camere într-una din zonele cele mai sărace ale cartierului Brooklyn. În salon avea o masă și ceva mai mult de cincisprezece scaune, din acele scaune vechi de bar, pliante, din lemn, cu picioare înalte și spătar scurt. Pe perete era atârnată fotografia unui tip foarte înalt, de vreo doi metri, cel puțin, îmbrăcat ca un muncitor din vremea aceea, în momentul în care primea o diplomă școlară din mâinile unui copil care privea direct la cameră și zâmbea arătându-și o dantură foarte albă și perfectă. Și chipul muncitorului uriaș, într-un fel, părea al unui copil.

– Ăsta sunt eu, i-a spus Antonio Jones lui Fate prima dată când a fost la el acasă, și uriașul este Robert Martillo Smith, muncitor de întreținere din municipiul Brooklyn, expert în a coborî în canale și în a se lupta cu crocodili de zece metri.

În timpul celor trei conversații pe care le-au avut, Fate a pus multe întrebări, unele menite să-i trezească conștiința bătrânului. L-a întrebat de Stalin și Antonio Jones i-a răspuns că Stalin era o canalie. L-a întrebat de Lenin și Antonio Jones i-a răspuns că era o canalie. L-a întrebat de Marx și Antonio Jones i-a răspuns că exact cu asta trebuia să înceapă: Marx a fost un tip minunat. Și din clipa aceea Antonio Jones a început să vorbească despre Marx în cei mai elogioși termeni. Numai un lucru nu-i plăcea la Marx: irascibilitatea lui. Punea asta pe seama sărăciei, căci pentru Jones sărăcia genera nu numai boli și ranchiune, ci și irascibilitate. Apoi Fate l-a întrebat ce părere are despre căderea Zidului din Berlin și prăbușirea succesivă a regimurilor socialismului real. Era previzibil, am prezis asta cu zece ani înainte de a se întâmpla, a fost răspunsul lui Antonio Jones. Pe urmă, fără nici o legătură, s-a pornit să cânte Internaționala. A deschis fereastra și cu o voce profundă pe care Fate nu i-ar fi bănuț-o niciodată, a intonat primele strofe: sculați voi oropsiți ai vieții, voi osândiți la foame, sus. După ce-a terminat de cântat l-a întrebat pe Fate dacă nu i se pare că este un imn compus special pentru negri. Nu știu, a spus Fate, niciodată nu mi l-am imaginat așa. Mai târziu, Jones i-a făcut o prezentare despre comuniștii din Brooklyn. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial fuseseră peste o mie. După război numărul lor a crescut la o mie trei sute. Când a început macarthismul nu mai erau decât aproximativ șapte sute, și când s-a terminat nu mai erau decât două sute de comuniști în Brooklyn. În anii șaizeci rămăseseră doar jumătate și la începutul anilor șaptezeci nu puteai conta pe mai mult de treizeci de comuniști împărțiți în cinci celule ireductibile. La sfârșitul anilor șaptezeci, rămăseseră doar zece și la începutul lui optzeci mai erau doar patru. În timpul aceluia deceniu, din cei patru rămași, doi au murit de cancer și unul s-a retras fără să spună nimănui nimic. Poate a plecat doar într-o călătorie și la dus sau la întors a murit, a reflectat Antonio Jones. Sigur e că n-a mai apărut niciodată, nici la local, nici la el acasă, nici în barurile pe unde se ducea. Poate s-o fi dus să locuiască în Florida cu fiica lui. Era evreu și avea o

fată care trăia acolo. Adevărul e că în 1987 nu mai rămăsesem decât eu. Și iată-mă tot aici, a spus. De ce? a întrebat Fate. Timp de câteva secunde, Antonio Jones s-a gândit la răspunsul pe care-l va da. În cele din urmă, l-a privit în ochi și i-a spus:

– Pentru că cineva trebuie să mențină celula operativă.

Ochii lui Jones erau mici și negri ca de cărbune, și pleoapele îi erau pline de zbârcituri. Aproape că nu avea gene. Sprâncenele începeau să-i dispară și uneori, când ieșea să se plimbe prin cartier, își puneă niște ochelari mari și negri și-și lua un baston pe care apoi îl lăsa lângă ușă. Putea să stea zile întregi fără să mănânce. La o anumită vârstă, spunea, mâncarea nu e bună. Nu avea nici o legătură cu nici un comunist din altă parte a Statelor Unite și nici din străinătate, cu excepția unui profesor pensionar de la Universitatea din California, Los Angeles, un anume doctor Minski, cu care corespundea din când în când. Eu am făcut parte până acum cincisprezece ani din Internaționala a Treia. Minski m-a convins să intru în Internaționala a patra, a spus.

– Tinere, am să-ți fac cadou o carte care o să-ți fie de mare folos.

Fate a crezut că o să-i dea cadou *Manifestul* de Marx, poate pentru că în salon, așezate unul peste altul în colțuri și sub scaune, văzuse mai multe exemplare editate chiar de Antonio Jones, Dumnezeu știe cu ce bani sau trăgându-i pe sfoară cine știe cum pe tipografi, dar când bătrânul i-a dat în mână cartea a văzut cu surpriză că nu era vorba de *Manifest*, ci de un volum gros intitulat *Comerțul cu sclavi*, scris de un oarecare Hugh Thomas, nume ce nu-i era deloc cunoscut. La început a refuzat să-l primească.

– E o carte scumpă și cu siguranță dumneavoastră nu aveți decât acest exemplar, a spus.

Răspunsul lui Jones a fost să nu-și facă griji, că nu-l obținuse cu bani, ci prin șiretenie, de unde a dedus că furase cartea, ceva ce i s-a părut neverosimil, pentru că bătrânul nu mai era în stare să facă așa ceva, cu toate că era posibil ca la librăria unde comitea furtișagurile să aibă un complice, un tânăr negru care închidea ochii când Jones băga o carte în haină.

Numai când a răsfoit cartea, după mai multe ore, în apartamentul lui, și-a dat seama că autorul era un alb. Un alb englez care pe deasupra fusese profesor la Academia Militară Regală din Sandhurst, ceea ce pentru Fate echivala aproape cu un instructor, un sergent britanic împuțit cu pantaloni scurți, așa că a pus cartea deoparte și n-a citit-o. Altminteri, interviul cu Antonio Ulises Jones a fost bine primit. Fate a observat că pentru majoritatea colegilor săi articolul de-abia depășea limitele pitorescului afro-american. Un predicator țicnit, un fost cântăreț de jazz țicnit, unicul membru al Partidului Comunist din Brooklyn (Internaționala a Patra) țicnit. Pitorescul sociologic. Dar articolul a plăcut și el a fost, în scurt timp, angajat redactor. Nu l-a mai văzut niciodată pe Antonio Jones, așa cum era foarte posibil să nu-l mai vadă niciodată pe Barry Seaman.

Când s-a trezit, încă nu se luminase de ziuă.

Înainte de a pleca din Detroit, s-a dus la unica librărie decentă din oraș și a cumpărat *Comerțul cu sclavi* de Hugh Thomas, fostul profesor de la Academia Militară Regală din Sandhurst. Apoi a luat-o pe Woodward Avenue și a dat o raită prin centrul orașului. A băut o cafea cu pâine prăjită la o cafenea din Greek Town. Când a refuzat să mănânce ceva mai consistent, chelnerița, o blondă de vreo patruzeci de ani, l-a întrebat dacă e bolnav. A zis că nu se simte prea bine cu stomacul. Atunci chelnerița a luat ceașca de cafea pe care i-o adusese și i-a spus că are ceva mai potrivit pentru el. La scurt timp a venit cu un ceai de anason și boldo pe care Fate nu-l încercase niciodată și în primele clipe s-a arătat cam reticent.

– Asta îți face bine, nu o cafea, a spus chelnerița.

Era o femeie înaltă și slabă, cu sâni foarte mari și șolduri frumoase. Era îmbrăcată cu o fustă neagră și o bluză albă și cu pantofi fără toc. Un moment au rămas fără să-și spună nimic într-o tăcere plină de așteptare, până când Fate a ridicat din umeri și a început să-și bea ceaiul înghițitură după înghițitură. Atunci chelnerița a zâmbit și a plecat să se ocupe de alți clienți.

La hotel, în timp ce se pregătea să plătească nota, a primit un mesaj de la New York. O voce pe care n-a recunoscut-o îl ruga să ia legătura cu șeful lui de secție sau cu șeful secției sportive cât mai curând. A dat telefon din hol. A vorbit cu colega lui de birou și aceasta i-a spus să aștepte, că încearcă să-l găsească pe șeful secției. După un timp o voce pe care nu o cunoștea și care s-a prezentat ca Jeff Roberts, șeful secției sportive, a început să-i vorbească despre un meci de box. Boxează Count Pickett, a spus, și n-avem pe nimeni care să acopere evenimentul. Tipul îi spunea Oscar de parcă se cunoșteau de ani de zile și îi tot dădea cu Count Pickett, o speranță a Harlemului la categoria semigrea.

– Și ce legătură am eu cu asta? a zis Fate.

– Păi, Oscar, a zis șeful de la sport, știi că a murit Jimmy Lowell și nu avem încă pe nimeni care să-l înlocuiască.

Fate și-a zis că meciul era probabil la Detroit sau la Chicago, și nu i s-a părut o idee rea să mai stea câteva zile departe de New York.

– Vrei să scriu eu cronica meciului?

– Da, băiete, a zis Roberts, cam cinci pagini, un scurt portret al lui Pickett, meciul și ceva culoare locală.

– Unde e meciul?

– În Mexic, băiete, i-a spus șeful de la sport, și ține seama că noi plătim diurne mai mari decât secția ta.

Cu valiza în mână, Fate s-a îndreptat pentru ultima dată spre casa lui Seaman. L-a găsit pe bătrân citind și luând notițe. Din bucătărie venea un miros de condimente și de legume trase la tigaie.

– Plec, a spus, am venit doar să-mi iau rămas-bun.

Seaman l-a întrebat dacă are timp să mănânce ceva.

– Nu, n-am timp, a spus Fate.

S-au îmbrățișat și Fate a coborât treptele din trei în trei de parcă s-ar fi grăbit să ajungă în stradă sau ca un copil care iese să-și petreacă după-amiaza liberă cu prietenii. În timp ce conducea spre aeroportul din Detroit Wayne County, s-a gândit la ciudatele cărți ale lui Seaman, *Enciclopedia franceză abreviată* și cea

pe care n-o văzuse, dar Seaman îl asigurase că o citise la închi-soare, *Compendiu abreviat al operelor lui Voltaire*, și a izbucnit într-un hohot de râs.

La aeroport a cumpărat un bilet pentru Tucson. În timp ce aștepta, cu coatele sprijinite pe tejgheaua unei cafenele, și-a amintit de visul pe care-l avusese în noaptea aceea cu Antonio Jones mort de mai mulți ani. S-a întrebat, ca atunci, de ce o fi murit, și singurul răspuns care i-a venit în minte a fost că de bă-trânețe. Într-o zi, în timp ce mergea pe o stradă din Brooklyn, Antonio Jones s-a simțit obosit, s-a așezat pe trotuar și o clipă după aceea a încetat să mai existe. Poate și cu mama s-a întâm-plat ceva asemănător, s-a gândit Fate, dar în fond știa că nu este așa. Când avionul a decolat din Detroit, a început o furtună deasupra orașului.

Fate a deschis cartea acelui alb care fusese profesor la Sandhurst și a început să citească pagina 361. Spunea așa: *Dincolo de delta Nigerului, coasta Africii se îndreaptă iarăși, în sfârșit, spre sud și acolo, în Camerun, neguțătorii din Liverpool au început un nou comerț cu sclavi. Mult mai la sud, râul Gabon, la nord de capul López, a devenit și el o regiune a comerțului cu sclavi în jurul anului 1780. Reverendul John Newton considera că în această regiune trăiau „oamenii cei mai umani și mai etici din câți am întâlnit în Africa“, poate „pentru că erau cei care aveau cele mai puține relații cu europenii, în vremea aceea“. Dar în fața coastei, olandezii foloseau de mult timp insula Corisco (care în portugheză înseamnă „fulger“) drept centru comercial, deși nu în mod concret de sclavi. Apoi a văzut o ilustrație, cartea avea des-tule, reprezentând un fort portughez de pe Costa de Oro, numit Elmina, cucerit de danezi în 1637. Timp de trei sute cincizeci de ani, Elmina a fost un centru de exportare a sclavilor. Deasupra fortului, și deasupra altui fort mai mic situat pe vârful unui deal, strălucea câte un steag pe care Fate nu l-a putut identifica. Al cărui regat era steagul ăsta? s-a întrebat înainte de a i se închide ochii și de a adormi cu cartea pe genunchi.*

Pe aeroportul din Tucson a închiriat o mașină, a cumpărat o hartă rutieră și a ieșit din oraș în direcția sud. Probabil că aerul uscat al deșertului i-a trezit apetitul și s-a hotărât să se oprească la primul restaurant de pe șosea. Două mașini Camaro cu același an de fabricație și de aceeași culoare l-au depășit claxonându-l. S-a gândit că se luau la întrecere. Mașinile aveau probabil motorul modificat și caroseriile lor străluceau sub soarele Arizonei. A trecut prin fața unei căsuțe unde se vindeau portocale, dar nu s-a oprit. Căsuța era cam la o sută de metri de șosea și taraba cu portocale, un cărucior vechi cu prelată, cu roți mari de lemn, era la marginea șoselei, păzit de doi copii mexicani. Câțiva kilometri mai departe a văzut un loc numit El Rincón de Cochise și a parcat pe un teren viran, lângă o pompă de benzină. Cele două Camaro erau staționate lângă un steag cu jumătatea de sus roșie și cea de jos neagră. În mijloc avea un cerc alb unde se putea citi Clubul Automobilistic Chiricahua. Pentru o clipă a crezut că șoferii celor două Camaro sunt indieni, dar pe urmă ideea i s-a părut absurdă. S-a așezat într-un colț al restaurantului, lângă o fereastră de unde putea să-și vadă mașina. La masa de alături erau doi bărbați. Unul era tânăr și înalt, cu aspect de profesor de informatică. Zâmbea tot timpul și uneori își ducea mâinile la față cu un gest care putea exprima la fel de bine uimire sau groază sau orice altceva. Nu putea vedea fața celui-lalt, dar era evident că era mult mai în vârstă decât tovarășul său. Avea ceafa groasă, părul complet alb, purta ochelari. Când vorbea sau când asculta rămânea imperturbabil, fără să gesticuleze și fără să se miște.

Chelnerița care s-a apropiat să-l servească era mexicană. A cerut o cafea și timp de câteva minute s-a uitat pe meniu. A întrebat dacă aveau sandvici Club. Chelnerița a negat dând din cap. Un biftec, a spus Fate. Un biftec cu sos? a întrebat chelnerița. Cu ce este sosul? a spus Fate. Cu ardei iute, roșii, ceapă și coriandru. Și în afară de asta mai punem câteva mirodenii. De acord, a spus, să încercăm. Când chelnerița a plecat, s-a uitat prin restaurant.

La o masă a văzut doi indieni, un adult și un adolescent, poate tată și fiu. La alta doi tipi albi însoțiți de o mexicană. Tipii semănau perfect, gemeni monoziagoți de vreo cincizeci de ani și mexicană de vreo patruzeci și cinci și se vedea că gemenii erau înnebuniți după ea. Aștia sunt proprietarii celor două mașini Camaro, s-a gândit Fate. De asemenea și-a dat seama că nimeni, în tot restaurantul, nu era negru, în afară de el.

Tipul tânăr de la masa vecină a spus ceva despre inspirație. Fate a înțeles doar atât: dumneavoastră ne-ați inspirat pe noi. Tipul cu părul alb a spus că asta nu are nici o importanță. Tipul tânăr și-a dus mâinile la față și a spus ceva despre voință, voința de a susține o privire. Apoi și-a luat mâinile de pe față și cu ochii strălucitori a spus: nu mă refer la o privire în sensul strict al cuvântului, creată de natură, ci la o privire abstractă. Tipul cărunt a spus: desigur. Când dumneavoastră l-ați prins pe Jurevich, a spus tânărul, și atunci vocea sa a fost acoperită de zgomotul asurzitor al unui motor diesel. Un camion de transport de mare tonaj a parcat pe terenul viran. Chelnerița i-a pus pe masă cafeaua și biftecul cu sos. Tipul tânăr continua să vorbească despre acel Jurevich pe care tipul cărunt îl prinsese.

- N-a fost greu, a spus tipul cărunt.
- Un asasin dezorganizat, a spus tipul tânăr, și și-a dus mâna la gură ca și cum ar fi vrut să strănute.
- Nu, a spus tipul cărunt, un asasin organizat.
- Ah, eu mă gândeam că era dezorganizat, a zis tipul tânăr.
- Nu, nu, nu, un asasin organizat, a spus tipul cărunt.
- Care sunt mai răi? a întrebat tipul tânăr.

Fate și-a tăiat o bucată de carne. Era groasă și moale și bună. Sosul era gustos, mai ales după ce te obișnuiai cu gustul picant.

- Cei dezorganizați, a spus tipul cu părul cărunt. E mai greu să stabilești modelul lor de comportament.
- Dar se poate stabili? a zis tipul tânăr.
- Cu mijloacele și timpul necesare, se poate face orice, a spus tipul cu părul cărunt.

Fate a ridicat o mână și a chemat chelnerița. Mexicana și-a lăsat capul pe umărul unuia dintre gemeni și celălalt a zâmbit de parcă ar fi fost un lucru normal. Fate s-a gândit că ea era măritată cu geamănul care o îmbrățișa, s-a gândit că poate căsnicia nu făcuse să-i treacă dragostea și speranța celuilalt geamăn. Tatăl indian a cerut nota în timp ce tânărul indian a scos de undeva un comics și citea. Pe terenul viran l-a văzut mergând pe camionagiul care-și parcase camionul. Venea de la toaleta benzinăriei și își pieptăna cu un pieptăn mic părul blond. Chelnerița l-a întrebat ce voia. Încă o cafea și un pahar mare cu apă.

- Ne-am obișnuit cu moartea, a auzit că spunea tipul tânăr.
- Întotdeauna, a spus tipul cu părul cărunt, întotdeauna a fost așa.

În secolul al XIX-lea, la mijlocul sau la sfârșitul secolului al XIX-lea, a spus tipul cu părul alb, societatea obișnuia să strecoare moartea prin filtrul cuvintelor. Dacă citești cronicile acelei perioade, ai putea spune că aproape nu erau delictе sau că un asasinat era în stare să zguduie o țară întreagă. Nu voiam să avem moartea în casă, în visele și fanteziile noastre, și cu toate astea fapt e că se comiteau crime teribile, căsăpiri, violări de tot felul, și chiar asasinate în serie. Bineînțeles că majoritatea asasinilor în serie nu erau prinși niciodată, fii atent doar la cazul cel mai celebru al epocii. Nimeni n-a aflat cine a fost Jack Spintecătorul. Totul trecea prin filtrul cuvintelor, adecvat în mod convenabil temerii noastre. Ce face un copil când îi e teamă? Închide ochii. Ce face un copil pe care cineva vrea să-l violeze și apoi să-l omoare? Închide ochii. Și strigă, dar mai întâi închide ochii. Cuvintele serveau la așa ceva. Și e ciudat, căci toate arhetipurile de nebunie și cruzime umană nu au fost inventate de oamenii din acea perioadă, ci de strămoșii noștri. Grecii au inventat, ca să spunem așa, răul, au văzut răul pe care toți îl purtăm în noi, dar martorii și dovezile acestui rău nu ne mai cutremură, ni se par neînsemnate, de neînțeles. Putem spune același lucru și despre nebunie. Grecii au fost cei care-au deschis acel evantai și totuși acum evantaiul acela nu ne mai

spune nimic. O să spuneți: totul se schimbă. Desigur, totul se schimbă, dar arhetipurile crimei nu se schimbă, în același fel în care caracterul nu se schimbă. O explicație plauzibilă este că societatea, în vremea aceea, era mică. Vorbesc de secolul al XIX-lea, de secolul al XVIII-lea, de secolul al XVII-lea. Sigur, era mică. Majoritatea ființelor umane trăiau în afara societății. În secolul al XVII-lea, de exemplu, în fiecare voiaj al unei corăbii care făcea comerț cu sclavi negri murea cel puțin douăzeci la sută din marfă, adică dintre oamenii de culoare care erau transportați pentru a fi vânduți, să zicem, în Virginia. Și asta nu impresiona pe nimeni și nici nu se publica în ziarele din Virginia cu titluri mari și nici nu cerea nimeni să fie spânzurat căpitanul corabiei care i-a transportat. Și dacă, dimpotrivă, vreun proprietar de pământuri suferea o criză de nebunie și își omora vecinul și apoi se întorcea în galop la el acasă unde de cum descăleca își omora nevasta, în total doi morți, societatea din Virginia trăia îngrozită cel puțin șase luni, iar legenda asasinului călare putea să dăinuie generații întregi. Francezii, de exemplu. În timpul Comunei din 1871 au murit asasinați mii de oameni și nimeni n-a vărsat o lacrimă pentru ei. Tot pe atunci un tocilar și-a omorât nevasta și bătrâna mamă (nu mama nevestei, ci propria lui mamă, dragă prietene) și apoi a fost împușcat de poliție. Știrea nu numai că s-a publicat în toate ziarele din Franța, ci a fost rezumată și în alte ziare din Europa și a apărut chiar o știre și în ziarul *Examiner* din New York. Răspunsul: morții Comunei nu aparțineau societății, oamenii de culoare care au murit pe corabie nu aparțineau societății, în timp ce femeia moartă într-o capitală de provincie și asasinul călare din Virginia da, făceau parte din societate, adică, ceea ce li se întâmpla lor se scria, se citea. Dar și așa, cuvintele se foloseau mai mult în arta de a ascunde decât în arta de a dezvălui. Sau poate că dezvăluiau ceva. Ce? mărturisesc că nu știu.

Tânărul și-a acoperit fața cu palmele.

– Ăsta n-a fost primul dumneavoastră voiaj în Mexic, a spus luându-și palmele de pe față și zâmbind pisicește.

– Nu, a zis tipul cu părul cărunt, am mai fost acolo acum câțiva ani și am încercat să ajut, dar mi-a fost imposibil.

– Și de ce v-ați întors acum?

– Ca să arunc o privire, bănuiesc, a spus tipul cu părul cărunt. Am stat acasă la un prieten, un prieten pe care l-am cunoscut în timpul șederii mele anterioare. Mexicanii sunt foarte ospitalieri.

– N-a fost o călătorie oficială?

– Nu, nu, nu, a spus tipul cu părul cărunt.

– Și care este părerea dumneavoastră neoficială în legătură cu ceea ce se întâmplă acolo?

– Am diverse păreri, Edward, și mi-ar plăcea ca nici una să nu se publice fără consimțământul meu.

Tipul tânăr și-a acoperit fața cu palmele și a spus:

– Profesore Kessler, sunt mut ca un mormânt.

– Bine, a spus tipul cu părul cărunt. Am să-ți împărtășesc trei certitudini. A: acea societate este în afara societății, toți, absolut toți sunt ca vechii creștini în arenă. B: crimele au diferiți autori. C: orașul acela pare că se ridică, pare că progresează într-un fel, dar cel mai bun lucru pe care ar trebui să-l facă toți e să iasă într-o noapte în deșert și să treacă frontiera, toți fără excepție, toți, toți.

Când s-a lăsat un asfințit roșu și strălucitor, iar atât gemenii, cât și indienii, la fel ca și vecinii lui de masă, plecaseră de o bucată de vreme, Fate s-a hotărât să ridice mâna și să ceară nota. O fată brunetă și durdulie, alta decât chelnerița care îl servise, i-a adus nota și l-a întrebat dacă i-a plăcut tot.

– Tot, a spus Fate în timp ce-și căuta banii în buzunar.

Apoi a privit din nou apusul soarelui. Se gândea la maică-sa, la vecina maică-sii, la revistă, la străzile din New York cu o tristețe și o durere de nespus. A deschis cartea fostului profesor din Sandhurst și a citit un paragraf la întâmplare. *Mulți căpitani de corăbii cu sclavi negri considerau terminată misiunea lor când dădeau în primire sclavii în Indiile Occidentale, cu toate că de multe ori era imposibil să-și încaseze câștigul vânzării destul de repede ca să obțină o încărcătură de zahăr pentru călătoria de întoarcere; neguțătorii și căpitanii nu erau siguri niciodată de prețul care li se*

va plăti în portul de bază pentru marfa pe care o aduceau pe contul lor; proprietarii plantațiilor puteau să întârzie ani întregi cu plata pentru sclavi. Uneori, în schimbul sclavilor, neguțătorii europeni preferau scrisori de schimb în loc de zahăr, indigo, bumbac sau ghimbir, pentru că la Londra prețul acestor mărfuri era nesigur sau mai curând scăzut. Ce frumoase denumiri, s-a gândit. Indigo, zahăr, ghimbir, bumbac. Florile rozalii de indigo. Pasta de un albastru-închis, cu scânteieri arămii. O femeie pictată în culoare indigo, sub un duș.

Când s-a ridicat, chelnerița durdulie s-a apropiat de el și l-a întrebat unde merge. În Mexic, a spus Fate.

– Am bănuț, a spus chelnerița, dar în ce loc?

Sprijinit de tejghea, un bucătar fuma o țigară și se uita la el așteptându-i răspunsul.

– La Santa Teresa, a spus Fate.

– Nu este un loc foarte plăcut, a spus chelnerița, dar este mare și are multe discoteci și locuri de distracție.

Fate s-a uitat în jos, zâmbind, și a văzut cum crepusculul deșertului colorase dalele într-un roșu stins.

– Sunt ziarist, a spus.

– Vă duceți să scrieți despre crime, a spus bucătarul.

– Nu știu despre ce vorbiți, eu merg să scriu despre meciul de box de sâmbăta asta, a spus Fate.

– Cine boxează? a spus bucătarul.

– Count Pickett, un semigreu din New York.

– Pe vremuri am fost amator de box, a spus bucătarul. Făceam pariuri, cumpăram reviste de box, dar într-o zi am hotărât să mă las. Nu mai sunt la curent cu cine boxează acum. Vreți să beți ceva? Din partea casei.

Fate s-a așezat la tejghea și a cerut un pahar de apă. Bucătarul a zâmbit și i-a spus că din câte știe el ziařiștii beau alcool.

– Și eu beau, a spus Fate, dar cred că nu mă simt foarte bine cu stomacul.

După ce l-a servit cu un pahar de apă, bucătarul a vrut să știe cu cine boxează Count Pickett.

– Nu-mi amintesc numele, a spus Fate, l-am notat pe undeva, un mexican, mi se pare.

– E ciudat, a spus bucătarul, mexicanii nu au semigrei buni. O dată la douăzeci de ani apare unul de categoria grea, care de obicei termină nebun sau împuşcat, dar de categoria semigrea nu au.

– Poate că greşesc şi n-o fi mexican, a recunoscut Fate.

– Poate o fi cubanez sau columbian, a spus bucătarul, cu toate că nici columbienii nu au tradiţie la categoria semigrea.

Fate şi-a băut apa şi s-a ridicat şi şi-a întins muşchii. E ora de plecare, şi-a spus, deşi adevărul e că se simţea bine în restaurantul acela.

– Câte ore se fac de aici până la Santa Teresa? a întrebat.

– Depinde, a spus bucătarul. Uneori frontiera este plină de camioane şi poţi să stai jumătate de oră să aştepţi. Să zicem că de aici la Santa Teresa se fac trei ore şi apoi jumătate de oră sau trei sferturi de oră la trecerea frontierei, rotunjind patru ore.

– De aici până la Santa Teresa se face doar o oră şi jumătate, a spus chelneriţa.

Bucătarul s-a uitat la ea şi a spus că depinde de maşină şi de cât de bine cunoaşte şoferul terenul.

– Aţi condus vreodată prin deşert?

– Nu, a spus Fate.

– Păi nu e uşor. Pare uşor. Pare cel mai uşor lucru din lume, dar nu e deloc uşor, a spus bucătarul.

– Ai dreptate, a spus chelneriţa, mai ales noaptea, mie mi-e frică să conduc noaptea în deşert.

– Orice greşeală, orice deviere de la drum te poate duce cincizeci de kilometri într-altă direcţie, a spus bucătarul.

– Poate că ar fi bine să plec acum cât mai este lumină, a spus Fate.

– E acelaşi lucru, a spus bucătarul, în cinci minute va fi întuneric. Înserările în deşert par că nu se mai termină, dar se termină brusc, fără nici un semn. Pur şi simplu, ca şi cum cineva ar stinge lumina, a spus bucătarul.

Fate a cerut alt pahar de apă și s-a dus să-l bea lângă fereastră. Nu vreți să mai mâncați ceva înainte de plecare? l-a auzit pe bucătar spunând. N-a răspuns. Deșertul a început să dispară.

A condus timp de trei ore pe șosele întunecoase, cu radioul deschis, ascultând un program din Phoenix care transmitea muzică de jazz. A trecut prin locuri unde erau case și restaurante și grădini cu flori albe și mașini prost parcate, dar unde nu se vedea nici o lumină, de parcă locuitorii ar fi murit în noaptea aceea și în aer mai rămăsese încă o boare de sânge. A zărit conturul unor dealuri care se profilau în lumina lunii și siluete de nori joși care nu se mișcau sau care, în anumite momente, alergau spre vest ca împinși de un vânt năprasnic, capricios, ridicând nori de praf pe care farurile mașinii, sau umbra lăsată de farurile mașinii, îi înveșmântau în straie fabuloase, umane, de parcă norii de praf ar fi fost cerșetori sau fantome care săltau pe marginea drumului.

S-a rătăcit de două ori. O dată a fost tentat să se întoarcă înapoi, la restaurant sau la Tucson. A doua oară a ajuns într-un sat care se numea Patagonia, unde băiatul de la benzinărie i-a arătat cum să ajungă cel mai ușor la Santa Teresa. La ieșirea din Patagonia a văzut un cal. Când farurile mașinii l-au luminat, calul a ridicat capul și l-a privit. Fate a oprit mașina și a așteptat. Calul era negru și după puțin timp s-a mișcat și s-a pierdut în întuneric. A trecut pe lângă un podiș, sau cel puțin așa a crezut. Podișul era enorm și în partea de sus și de la un capăt la celălalt în partea de jos măsura probabil cel puțin cinci kilometri. La marginea șoselei a apărut o viroagă. S-a dat jos, a lăsat luminile mașinii aprinse și a urinat lung respirând aerul curat al nopții. Apoi drumul a coborât spre un fel de vale care i s-a părut, la prima vedere, gigantică. În partea cea mai îndepărtată a văii i s-a părut că întrezărește o lumină. Dar putea fi orice. Un șir de camioane care se mișcau foarte încet, primele lumini ale unui sat. Sau poate doar dorința lui de a ieși din acea întunecime care într-un fel îi amintea de copilărie și adolescență. Se gândea că într-un anumit moment, între altele, visase acest peisaj, nu așa de

întunecat, nici așa de deșertic, dar de bună seamă asemănător. Mergea într-un autobuz, cu maică-sa și cu una dintre surorile maică-sii, și făceau o călătorie scurtă, de la New York la un orașel din apropierea New Yorkului. Stătea la fereastră și peisajul invariabil era același, clădiri și autostrăzi, până când dintr-odată apărea câmpia. În momentul acela, sau poate că înainte, începuse să se însereze și el privea copacii, o pădurice care sub privirile lui se făcea tot mai mare. Și atunci i s-a părut că vede un om care mergea pe la marginea pădurii. Cu pași mari de parcă nu voia să-l prindă noaptea. S-a întrebat cine era omul acela. Știa doar că era un om, și nu o umbră, pentru că era îmbrăcat cu o cămașă și își mișca brațele când mergea. Singurătatea tipului era atât de mare, încât Fate își amintea că dorea să nu se mai uite, ci să stea îmbrățișat lângă maică-sa, dar în loc să facă asta a rămas cu ochii deschiși până când autobuzul a lăsat în urmă pădurea și din nou au apărut clădiri, fabrici, depozite care jalonau șoseaua.

Singurătatea văii pe care o străbătea acum, întunecimea ei, erau mai mari. S-a imaginat pe el însuși mergând cu pas grăbit pe marginea șoselei. A simțit că-l trece un fior. Și-a amintit atunci de urna cu cenușa maică-sii și de ceașca de cafea a vecinei pe care n-o înapoiase și care acum probabil era foarte rece și de casetele video ale mamei lui pe care nimeni nu le va mai vedea niciodată. S-a gândit să oprească mașina și să aștepte să se lumineze. Instinctul îi spunea că un negru care dormea pe marginea șoselei într-o mașină închiriată nu era lucrul cel mai prudent în Arizona. A schimbat programul la radio. O voce în spaniolă a început să povestească istoria unei cântărețe din Gómez Palacio care se întorsese în orașul ei, în statul Durango, doar ca să se sinucidă. Apoi s-a auzit vocea unei femei care cânta *rancheras*. A ascultat-o puțin, în timp ce conducea înspre vale. După care a încercat să revină la programul de muzică de jazz din Phoenix și nu l-a mai putut găsi.

În partea nord-americană se afla un sat numit Adobe. Înainte fusese o fabrică de chirpici, dar acum era un conglomerat de case și magazine de electrocasnice aliniate aproape toate pe o

stradă principală mare. Pe la capătul străzii se ajungea la un teren viran foarte bine luminat și imediat după aceea era postul de control al vămii nord-americe.

Polițistul de la frontieră i-a cerut pașaportul și Fate i l-a dat. Împreună cu pașaportul era și legitimația de ziarist. Polițistul de la frontieră l-a întrebat dacă vine să scrie despre asasinate.

- Nu, a spus Fate, vin să scriu despre meciul de box de sâmbătă.
- Cine boxează? a întrebat polițistul de la frontieră.
- Count Pickett, un semigreu din New York.
- N-am auzit niciodată de el, a spus polițistul.
- O să ajungă campion mondial, a spus Fate.
- Bine ar fi, a spus polițistul.

Apoi a avansat o sută de metri până la frontiera mexicană și Fate a trebuit să iasă și să arate geamantanul, actele mașinii, pașaportul și carnetul lui de ziarist. L-au pus să completeze niște formulare. Fețele polițiștilor mexicani erau umflate de somn. De la fereastra postului de vamă se vedea gardul de sârmă lung și înalt care despărțea cele două țări. În partea cea mai îndepărtată a gardului a văzut patru păsări negre cocoțate pe el și cu capetele parcă băgate în pene. E frig, a spus Fate. Foarte frig, a spus funcționarul mexican care studia formularul pe care Fate îl terminase de completat.

- Păsărilor. Le e frig.

Funcționarul s-a uitat în direcția pe care Fate o arăta cu degetul.

- Sunt vulturi pleșuvi, întotdeauna le e frig la ora asta, a spus.

S-a cazat într-un motel care se numea Las Brisas, în partea de nord a orașului Santa Teresa. Pe șosea, din timp în timp, treceau camioane care mergeau în Arizona. Uneori camioanele se opreau de partea cealaltă a șoselei, lângă benzinărie, și apoi își continuau drumul sau șoferii coborau și mâncau ceva la un restaurant cu pereții vopsiți în albastru-deschis. Dimineața aproape că nu treceau camioane, doar autoturisme și camionete. Fate se simțea așa de obosit, că nici măcar nu și-a dat seama când a adormit.

Când s-a trezit, a ieșit să discute cu recepționarul motelului și i-a cerut un plan al orașului. Recepționarul era un tip de vreo douăzeci și cinci de ani și i-a spus că niciodată în Las Brisas n-au avut planul orașului, sau cel puțin de când lucra el acolo. L-a întrebat unde vrea să meargă. Fate i-a spus că este ziarist și că venise să scrie despre meciul de box al lui Count Pickett. Count Pickett contra lui Merolino Fernández, a spus recepționarul.

– Lino Fernández, a spus Fate.

– Aici îi spunem Merolino, a spus recepționarul zâmbind. Și cine credeți că o să câștige?

– Pickett, a spus Fate.

– Să vedem, deși mi se pare că vă înșelați.

Apoi recepționarul a rupt o foaie de hârtie și i-a făcut un plan de mână cu indicații precise pentru a ajunge la pavilionul de box Arena del Norte, unde trebuia să aibă loc meciul. Planul a fost mult mai bun decât se aștepta Fate. Pavilionul Arena del Norte părea un vechi teatru din 1900, căruia îi pusese în mijloc un ring de box. Într-unul dintre birouri Fate s-a legitimat și a întrebat în ce hotel se cazase Pickett. I s-a spus că boxerul american nu sosise încă. Între ziariștii pe care i-a văzut erau vreo doi care vorbeau engleza și care voiau să-i ia un interviu lui Fernández. Fate i-a întrebat dacă putea să meargă cu ei și ziariștii au ridicat din umeri și i-au spus că din partea lor nu era nici o problemă.

Când au ajuns la hotelul unde Fernández ținea o conferință de presă, boxerul vorbea cu un grup de ziariști mexicani. Nord-americanii l-au întrebat în engleză dacă crede că-l poate învinge pe Pickett. Fernández n-a înțeles întrebarea și unul dintre ziariștii mexicani i-a tradus-o.

– Cel mai important e să ai încredere în propriile tale forțe, a spus Fernández, și ziariștii nord-americani și-au notat răspunsul în carnetele lor.

– Cunoașteți palmaresul lui Pickett? l-au întrebat.

Fernández a așteptat să i se traducă întrebarea și apoi a spus că nu-l interesează. Ziariștii nord-americani au râs printre dinți înainte de a-l întreba ce meciuri are el la activ. Treizeci de

meciuri, a spus Fernández. Douăzeci și cinci de victorii. Optsprezece prin knockout. Trei înfrângeri. Două meciuri nule. Nu-i rău, a spus unul dintre ziariști și a continuat cu întrebările.

Majoritatea ziariștilor erau cazați la Hotelul Sonora Resort, în centrul orașului Santa Teresa. Fate le-a spus că el stătea într-un motel din împrejurimi și ei i-au zis să-l lase și să încerce să găsească o cameră la Sonora Resort. Fate s-a dus să vadă hotelul și a avut impresia că acolo avea loc o întâlnire a ziariștilor sportivi mexicani. Majoritatea vorbeau engleza și erau, cel puțin la prima impresie, mult mai amabili decât ziariștii nord-americieni pe care îi cunoscuse. La tejgheaua de la bar unii făceau pariuri privind rezultatul meciului și în general îi vedea fericiți și fără probleme, deși până la urmă a hotărât să rămână la motel.

Totuși, a sunat la redacție de la un telefon din Sonora Resort, cu taxă inversă, și a cerut cu șeful de la secția sportivă. Femeia cu care a vorbit i-a spus că nu era nimeni acolo.

– Birourile sunt goale, a zis.

Avea o voce dogită și plângăreață și nu vorbea ca o secretară newyorkeză, ci ca o țărancă abia ieșită dintr-un cimitir. Femeia asta cunoaște din propria-i experiență planeta morților, s-a gândit Fate, și nu mai știe ce spune.

– O să sun mai târziu, a spus înainte de a închide.

Mașina lui Fate mergea în spatele ziariștilor mexicani care voiau să-i ia un interviu lui Merolino Fernández. Cartierul general al boxerului mexican era instalat într-o fermă din împrejurimile orașului Santa Teresa și fără ajutorul ziariștilor i-ar fi fost imposibil s-o găsească. Au traversat un cartier periferic printr-o încrengătură de străzi neasfaltate și neluminate. Din când în când, după ce înconjurai islazuri și zone părăsite unde se îngrămădea gunoiul săracilor, aveai impresia că erai pe punctul de a ieși în câmp, dar atunci răsărea din nou alt cartier, de data asta cu case mai vechi, case din chirpici, în jurul cărora crescuseră cocioabe din carton, din foi de tablă, din ambalaje vechi ce rezistau

la soare și la eventualele ploi și care cu trecerea timpului păreau că împietriseră. Acolo nu numai plantele silvestre erau altfel, ci până și muștele păreau că aparțin altei specii. Apoi au dat de un drum de pământ camuflat de orizontul ce începea să se înnegrească și care mergea paralel cu un pârau și niște copaci prăfuși. Au apărut primele îngrădituri. Drumul s-a îngustat. Țsta e un drum de căruțe, s-a gândit Fate. De fapt, urmele roților de căruță erau vizibile, dar poate că erau urmele trecerii vechilor camioane pentru vite.

Ferma unde stătea Merolino Fernández era un ansamblu de trei case joase și alungite în jurul unui patio de pământ uscat și tare ca cimentul unde se înălța un ring ce părea instabil. Când au ajuns ringul era gol și în patio se afla doar un om care dormea pe un șezlong de paie și care s-a trezit din cauza zgomotului făcut de motoare. Tipul era înalt și gras și avea fața plină de cicatrice. Ziariștii mexicani îl cunoșteau și au început să stea de vorbă cu el. Se numea Víctor García și pe umărul drept avea un tatuaj care lui Fate i s-a părut interesant. Un bărbat gol, văzut din spate, îngenunchea în atriumul unei biserici. În jurul lui cel puțin zece îngeri cu forme feminine ieșeau zburând din întuneric, ca niște fluturi chemați de rugămințile pocăitului. Restul era întunecat, cu forme vagi. Tatuajul, cu toate că arăta bine, dădea impresia că i-a fost făcut la închisoare și că omul care i l-a făcut era lipsit, dacă nu de experiență, cu siguranță de instrumente și de culori, dar subiectul era tulburător. Când i-a întrebat pe ziariști cine este omul acela, i-au răspuns că era un sparring-partner al lui Merolino. Apoi, ca și cum îi observase de la o fereastră, a ieșit în patio o femeie care aducea o tavă cu răcoritoare și bere rece.

După un timp, a apărut antrenorul boxerului mexican, îmbrăcat cu o cămașă albă și un pulovăr alb, și i-a întrebat dacă preferă să-i pună întrebări lui Merolino înainte sau după antrenament. Cum preferi dumneata, Lopez, a spus unul dintre ziariști. V-au adus ceva de mâncare? a întrebat antrenorul în timp ce se așeza la masa cu răcoritoare și cu bere. Ziariștii au spus că nu și antrenorul, fără să se ridice de pe locul lui, l-a trimis pe García

să aducă de la bucătărie niște gustări. Înainte ca García să se întoarcă, l-au văzut venind pe Merolino pe una dintre cărările ce se pierdeau în deșert, urmat de un tip negru îmbrăcat cu un trening care încerca să vorbească în spaniolă, dar care spunea numai înjurături. Când au intrat în patioul fermei n-au salutat pe nimeni și s-au îndreptat spre un jgheab de ciment unde s-au spălat pe față și până la mijloc cu ajutorul unei găleți. Doar după aceea, fără să se usuce și fără să-și pună bluza de trening, s-au dus să-i salute.

Negrul era din Oceanside, California, sau cel puțin acolo se născuse, deși după aceea a crescut în Los Angeles, și se numea Omar Abdul. Lucra ca sparring al lui Merolino și i-a spus lui Fate că poate o să rămână un timp în Mexic.

- Ce-o să faci după meci? a spus Fate.
- O să supraviețuiesc, a spus Omar, asta facem cu toții.
- De unde ai să faci rost de bani?
- Din orice, a spus Omar, asta e o țară ieftină.

La fiecare câteva minute, fără nici un rost, Omar zâmbea. Avea un zâmbet frumos pe care i-l scotea în evidență o bărbie și o mustață bine îngrijite. Dar, de asemenea, la fiecare câteva minute făcea o față de supărat, și atunci bărbie și mustața căpătau un aspect amenințător, de indiferență supremă și amenințătoare. Când Fate l-a întrebat dacă e boxer sau dacă boxase pe undeva, i-a răspuns că „a boxat“, fără să se deranjeze să dea alte explicații. Când l-a întrebat ce șanse are Merolino Fernández să câștige, a spus că asta nu se știe niciodată până nu bate gongul.

În timp ce boxerii se îmbrăcau, Fate a început să se plimbe prin patioul cu pământ pe jos și să privească împrejur.

- La ce te uiți? a auzit că-i spune Omar Abdul.
- La peisaj, a spus, este un peisaj trist.

Lângă el, sparringul a scrutat orizontul și apoi a zis:

– Așa e câmpul. Întotdeauna la ora asta este trist. E un peisaj nasol pentru femei.

- Se întunecă, a spus Fate.

– Încă mai e lumină pentru un antrenament, a zis Omar Abdul.

- Ce faceți seara, când se termină antrenamentele?
- Noi toți? a spus Omar Abdul.
- Da, toată echipa sau cum îi spuneți.
- Mâncăm, ne uităm la televizor, apoi domnul López se duce la culcare și Merolino se duce și el la culcare și ceilalți putem să ne culcăm sau să ne mai uităm la televizor sau să dăm o raită prin oraș, mă înțelegi, a spus cu un zâmbet care putea să însemne orice.
- Câți ani ai? l-a întrebat pe neașteptate.
- Douăzeci și doi de ani, a spus Omar Abdul.

Când Merolino a urcat în ring, soarele începea să dispară spre apus și antrenorul a aprins luminile ce erau alimentate de la un generator electric independent care lumina toată casa. Într-un colț, cu capul în jos, stătea nemișcat García. Se dezbrăcase de haine și își pusese niște pantaloni de boxer de culoare neagră care-i ajungeau până la genunchi. Părea că doarme. Doar când s-au aprins luminile a ridicat capul și s-a uitat, doar câteva secunde, la López, ca și cum ar fi așteptat un semnal. Unul dintre ziariști, care zâmbea tot timpul, a bătut un gong și sparringul a înaintat spre centrul ringului cu garda ridicată. Merolino avea o cască de protecție și se mișca în jurul lui García, care doar din când în când își degaja stânga și încerca să trimită câte o lovitură. Fate l-a întrebat pe unul dintre ziariști dacă nu e normal ca sparringul să aibă cască de protecție.

- E normal, a spus ziaristul.
- Și de ce nu are? a zis Fate.
- Pentru că oricât de tare l-ar lovi, nu poate să-i mai facă nici un rău, a spus ziaristul. Mă înțelegi? Nu simte loviturile, e într-o ureche.

La a treia rundă, García a ieșit din ring și a intrat Omar Abdul. Băiatul avea torsul gol, dar nu-și scosese pantalonii de trening. Mișcările lui erau mult mai repezi decât ale sparringului mexican și se strecura cu ușurință când Merolino încerca să-l prindă într-un colț, cu toate că era evident că boxerul și

sparringul său nu voiau să-și facă rău. Din când în când vorbeau, continuând să se miște, și râdeau.

– Unde te trezești, în Costa Rica? l-a întrebat Omar Abdul. Unde-ți sunt coaiele?

Fate l-a întrebat pe ziarist ce a spus sparringul.

– Nimic, a zis ziaristul, împruțitul ăsta a învățat să spună doar prostii în spaniolă.

După trei asalturi antrenorul i-a oprit și a dispărut în casă urmat de Merolino.

– Îi așteaptă maseurul, a spus ziaristul.

– Cine e maseurul? a întrebat Fate.

– Nu l-am văzut, cred că nu iese niciodată afară în patio, este un tip orb, înțelegi? un tip orb din naștere, care stă toată ziua la bucătărie și mănâncă, sau în baie, căcându-se, sau întins pe jos în camera lui citind cărți în limba orbilor, în limbajul ăla, cum îi spune?

– Alfabetul Braille, a spus alt ziarist.

Fate și l-a imaginat pe maseur citind într-o încăpere complet în întuneric și s-a cutremurat. Probabil e ceva asemănător cu fericirea, s-a gândit. La jgheab, García îi turna lui Omar Abdul o găleată cu apă rece pe spate. Sparringul californian i-a făcut cu ochiul lui Fate.

– Cum ți s-a părut? a întrebat.

– N-a fost rău, a răspuns Fate, așa ca să fie amabil, dar am impresia că Pickett va veni mult mai bine pregătit.

– Pickett este un curist de căcat, a spus Omar Abdul.

– Îl cunoști?

– L-am văzut boxând de vreo două ori la televizor. Nu știe să se miște.

– Mă rog, adevărul e că eu nu l-am văzut niciodată.

Omar Abdul l-a privit în ochi cu o expresie de uimire.

– Nu l-ai văzut niciodată pe Pickett boxând? a spus.

– Nu, în realitate specialistul în box de la revista mea a murit săptămâna trecută și cum nu suntem mulți angajați, m-au trimis pe mine.

– Să pariezi pe Merolino, a zis Omar Abdul după un moment de tăcere.

– Îți doresc succes, i-a spus Fate înainte de a pleca.

Drumul de întoarcere i s-a părut mai scurt. Un timp a urmărit luminile din spate ale mașinii ziariștilor, până când a văzut că s-au oprit lângă un bar când ajunseseră deja pe străzile asfaltate din Santa Teresa. A oprit lângă ei și i-a întrebat ce au de gând să facă. Mergem să mâncăm, a spus unul dintre ziariști. Cu toate că nu-i era foame, Fate a acceptat să bea o bere cu ei. Unul dintre ei se numea Chucho Flores și lucra la un ziar local și la un post de radio. Celălalt, cel care bătuse gongul când erau la fermă, se numea Ángel Martínez Mesa și lucra la un ziar sportiv din DF. Martínez Mesa era mic de statură și avea aproape cincizeci de ani. Chucho Flores era un pic mai scund decât Fate, avea treizeci și cinci de ani și zâmbea tot timpul. Relația dintre Flores și Martínez Mesa, din câte și-a dat seama Fate, era cea dintre discipolul recunoscător și maestrul mai curând indiferent. Indiferența lui Martínez Mesa, cu toate astea, nu vădea nici mândrie, nici un sentiment de superioritate, ci oboseală. O oboseală care se observa până și în felul cum era îmbrăcat, neîngrijit, cu un costum plin de pete de grăsime și cu pantofii nelustruiți, spre deosebire de discipolul său, care avea un costum de firmă și o cravată de asemenea de firmă și niște butoni de aur la manșete și care, probabil, se vedea pe el însuși ca pe un bărbat cochet și frumos. În timp ce mexicanii mâncau friptură cu cartofi prăjiți, Fate se gândea la tatuajul lui García. A comparat apoi singurătatea acelei ferme cu singurătatea casei mamei sale. S-a gândit la cenușa ei care mai era încă acolo. S-a gândit la vecina moartă. S-a gândit la cartierul lui Barry Seaman. Și tot ce-i revenea în minte ca niște străfulgerări în timp ce mexicanii mâncau i se părea o tristețe.

După ce l-au lăsat pe Martínez Mesa la Sonora Resort, Chucho Flores a insistat să mai bea un ultim pahar. În barul hotelului erau diverși ziariști, printre care vreo doi nord-americieni cu care l-ar fi interesat să vorbească, dar Chucho Flores avea alte

planuri. Au mers la un bar de pe o străduță din centrul orașului Santa Teresa, un local cu pereții zugrăviți în culori fluorescente și o tejghea în formă de zigzag. Au cerut un suc de portocale cu whisky. Barmanul îl cunoștea pe Chucho Flores. Tipul ăsta, se gândea Fate, pare a fi mai degrabă proprietarul localului, nu un barman. Gesturile lui erau reci și autoritare, chiar și când ștergea paharele cu un șorț legat la mijloc. Și totuși era un tip tânăr, nu avea mai mult de douăzeci și cinci de ani, iar Chucho Flores, pe de altă parte, nu-l prea lua în seamă, pentru că stătea de vorbă cu Fate despre New York și despre ziaristica practică la New York.

– Mi-ar plăcea să trăiesc acolo, i-a mărturisit, și să lucrez la vreun post de radio spaniol.

– Sunt multe, a spus Fate.

– Știu, știu, a spus Chucho Flores de parcă studia de mult timp problema, și apoi a spus numele a două posturi de radio care transmiteau în spaniolă și de care Fate nu auzise vorbindu-se niciodată.

– Și revista ta cum se numește? l-a întrebat Chucho Flores.

I-a spus, iar Chucho Flores, după ce s-a gândit puțin, a negat dând din cap.

– N-o cunosc, a spus, e mare?

– Nu, nu e mare, a spus Fate, este o revistă din Harlem, înțelegi?

– Nu, a spus Chucho Flores, nu înțeleg.

– Este o revistă unde proprietarii sunt afro-americieni, directorul este afro-american și aproape toți ziaristii suntem afro-americieni, a spus Fate.

– E posibil așa ceva? a spus Chucho Flores, poți face în felul ăsta o ziaristică obiectivă?

În clipa aceea și-a dat seama că Chucho Flores se cam îmbătase. S-a gândit la ceea ce i-a spus. În realitate, să afirmi că *aproape* toți ziaristii erau negri era lipsit de fundament. El văzuse negri doar la redacție, deși bineînțeles că nu-i cunoștea pe corespondenții de presă. Poate că în California o fi vreun mexican, s-a gândit. Poate în Texas. Dar la fel de bine s-ar putea ca în Texas să nu

fie *nici unul*, căci altfel, de ce l-ar fi trimis pe el, din Detroit, și nu l-ar fi însărcinat cu treaba asta pe cel din Texas sau din California?

Câteva fete s-au apropiat să-l salute pe Chucho Flores. Erau îmbrăcate de parcă mergeau la petrecere, cu tocuri înalte și rochii pentru discotecă. Una avea părul vopsit blond și cealaltă era foarte brunetă și mai curând tăcută și timidă. Blonda l-a salutat pe barman și acesta i-a răspuns cu un gest, de parcă o cunoștea foarte bine și nu avea încredere în ea. Chucho Flores l-a prezentat ca pe un faimos ziarist sportiv din New York. În clipa aia, Fate a considerat că e nimerit să-i spună mexicanului că el nu este de fapt un ziarist sportiv, ci unul care scrie despre politică și probleme sociale, mărturisire care lui Chucho i s-a părut foarte interesantă. După un timp, a venit alt tip pe care Chucho Flores l-a prezentat ca pe cel mai mare specialist în cinematografie din sud, de la frontiera cu Arizona. Tipul se numea Charly Cruz și i-a spus zâmbind să nu creadă nici un cuvânt din ce-i spune Chucho Flores. Era proprietarul unui videoclub și meseria îl obliga să vadă multe filme, dar asta era tot, nu sunt specialist în asta, a spus.

– Câte videocluburi ai? l-a întrebat Chucho Flores. Spune, spune-i prietenului meu Fate.

– Trei, a zis Charly Cruz.

– Tipul ăsta înoată în bani, a spus Chucho Flores.

Fata vopsită blond se numea Rosa Méndez și după spusele lui Chucho Flores fusese iubita lui. Fusese și iubita lui Charly Cruz, și acum era cu proprietarul unei săli de dans.

– Așa este Rosita, a spus Charly Cruz, asta e firea ei.

– Cum este firea ta? a întrebat-o Fate.

Într-o engleză nu foarte bună, fata i-a răspuns că firea ei e veselă. Viața e scurtă, a spus, și apoi a rămas tăcută privind când la Fate, când la Chucho Flores, de parcă se gândea la ceea ce spusese.

– Rosita este și un pic filosoafă, a spus Charly Cruz.

Fate a aprobat dând din cap. S-au apropiat de ei alte două fete. Erau și mai tinere și îi cunoșteau doar pe Chucho Flores și pe barman. Fate s-a gândit că nici una dintre ele nu avea mai

mult de optsprezece ani. Charly Cruz l-a întrebat dacă îi place Spike Lee. Da, a spus Fate, deși în realitate nu-i plăcea.

– Pare mexican, a spus Charly Cruz.

– S-ar putea, a spus Fate, este un punct de vedere interesant.

– Și Woody Allen?

– Îmi place, a spus Fate.

– Și ăsta pare a fi mexican, dar un mexican din DF sau din Cuernavaca, a spus Charly Cruz.

– Mexican din Cancún, a spus Chucho Flores.

Fate râdea fără să înțeleagă nimic. Se gândea că îl luau peste picior.

– Și Robert Rodríguez? a spus Charly Cruz.

– Îmi place, a spus Fate.

– Caraghiosul ăsta este de-al nostru, a spus Chucho Flores.

– Eu am un video cu Robert Rodríguez, a spus Charly Cruz, pe care l-au văzut foarte puține persoane.

– *El mariachi*? a spus Fate.

– Nu, pe ăsta l-a văzut toată lumea. Unul de dinainte, când Robert Rodríguez era un nimeni. Un împruțit de mexican mort de foame. Un panglicar care muncea pe unde apuca, a spus Charly Cruz.

– Hai să ne așezăm să ne povestești chestia asta, a spus Chucho Flores.

– Bună idee, a spus Charly Cruz, că am început să obosesc de atâta stat în picioare.

Povestea era simplă și neverosimilă. Cu doi ani înainte de a filma *El mariachi*, Robert Rodríguez a făcut o călătorie în Mexic. Câteva zile a umblat creanga pe la frontiera între Chihuahua și Texas și apoi a coborât spre sud, până în DF, unde s-a apucat să se drogheze și să bea. A căzut așa de jos, a spus Charly Cruz, că intra într-o cârciumă înainte de prânz și ieșea doar când închiideau și-l dădeau afară cu șuturi în cur. Până la urmă a ajuns să locuiască într-un tractir, adică într-un lupanar, adică într-o casă de prostituție, adică într-o casă de toleranță, adică într-un bordel unde s-a împrietenit cu o curvă și cu peștele ei, căruia îi spuneau

Perno, adică așa cum l-ai porecli Penis sau Pulă pe peștele unei curve. Acestui Perno i-a plăcut de Robert Rodríguez și s-a purtat frumos cu el. Uneori trebuia să-l târâie până în camera unde dormea, alteori el și curva lui trebuiau să-l dezbrace și să-l bage sub duș pentru că Robert Rodríguez își pierde cunoștința foarte ușor. Într-o dimineață, una dintre rarele dimineți când viitorul regizor era pe jumătate treaz, i-a povestit că niște prieteni voiau să facă un film și l-au întrebat dacă el este în stare să-l facă. Robert Rodríguez, cum vă puteți imagina, a spus OK, băieței, și Perno s-a ocupat de toate problemele practice.

Turnarea filmului a durat trei zile, din câte știu, și Robert Rodríguez era tot timpul beat și drogat când era în spatele camerei. Bineînțeles că pe generic nu apare numele lui. Regizorul se numește Johnny Mamerson, ceea ce desigur este o farsă, dar cine cunoaște filmele lui Robert Rodríguez, felul lui de a face un cadraj, planurile și contraplanurile lui, simțul rapidității, n-are nici o îndoială că e vorba de el. Singurul lucru care lipsește este stilul lui personal de a face montajul unui film, de unde reiese clar că montajul acelui film l-a făcut altcineva. Dar regizorul este el, de asta sunt sigur.

Pe Fate nu-l interesa Robert Rodríguez, nici istoria primului său film, sau a ultimului său film, îi era indiferent, și în afară de asta avea chef să cineze sau să mănânce un sandvici și apoi să se bage în patul de la motel și să doarmă, dar oricum a trebuit să audă frânturi din subiectul filmului, o poveste cu curve deștepte sau poate doar cu curve bune, între care se remarcă o oarecare Justina, care, nu știa din ce cauză, dar nu era greu de ghicit, cunoștea niște vampiri din DF care umblau noaptea deghizați în polițiști. N-a mai fost atent la ce-a urmat. În timp ce-o săruta pe fata brunetă care venise cu Rosita Méndez, a auzit ceva despre piramide, vampiri azteci, o carte scrisă cu sânge, ideea inițială a filmului *Abierto hasta el amanecer*, coșmarul repetat al lui Robert Rodríguez. Fata cu părul negru nu știa să sărute. Înainte de a pleca i-a lăsat lui Chucho Flores telefonul

de la motelul Las Brisas și apoi a ieșit împleticindu-se până unde avea parcată mașina.

Când să deschidă portiera, a auzit că cineva îl întreabă dacă se simte bine. A tras aer în piept și s-a întors. Chucho Flores se afla la trei metri de el, cu nodul cravatei desfăcut și ținând-o de mijloc pe Rosa Méndez, care-l privea de parcă ar fi fost un exemplar exotic de ceva, de ce? nu știa, dar privirea femeii nu i-a plăcut.

– Mă simt bine, a spus, nici o problemă.

– Vrei să te duc la tine la motel? a spus Chucho Flores.

Zâmbetul Rosei Méndez s-a accentuat. I-a trecut prin cap ideea că mexicanul era curist.

– Nu e nevoie, a spus, pot să mă descurc singur.

Chucho Flores i-a dat drumul femeii și a făcut un pas spre el. Fate a deschis portiera mașinii și a pornit motorul evitând să-i privească. La revedere, prietene, a auzit ca în surdină că spunea mexicanul. Rosa Méndez își ținea mâinile în șolduri, într-o atitudine anormală, i s-a părut, și nu se uita la el, nici la mașina care se îndepărta, ci la însoțitorul ei, care rămăsese nemișcat, de parcă aerul rece al nopții l-ar fi congelat.

Recepția de la motel era deschisă și Fate l-a întrebat pe băiatul pe care nu-l mai văzuse dacă putea să-i facă rost de ceva de mâncare. Băiatul i-a spus că nu aveau bucătărie, dar că putea să cumpere niște biscuiți sau o ciocolată de la mașina care se afla afară. Pe șosea treceau din când în când camioane spre nord și spre sud și de partea cealaltă se vedeau luminile de la benzinărie. Într-acolo și-a îndreptat pașii Fate. Când a traversat șoseaua, totuși, o mașină a fost cât pe ce să-l lovească. O clipă s-a gândit că era beat, dar apoi și-a spus că înainte de a traversa, beat sau nu, se uitase cu atenție și nu văzuse nici o lumină pe șosea. Atunci, de unde ieșise mașina aia? O să fiu mai atent la întoarcere, și-a spus. Stația de benzină era foarte luminată și aproape goală. În spatele tejghelei, o fată de cincisprezece ani citea o revistă. Lui Fate i s-a părut că avea capul foarte mic. La casă mai era o femeie, de vreo douăzeci de ani, care se uita la el în timp ce se îndrepta spre o mașină unde se vindeau hotdogi.

– Trebuie să plățiți mai întâi, a spus femeia în spaniolă.

– Nu înțeleg, a spus Fate, sunt american.

Femeia i-a repetat ce spusese în engleză.

– Doi hotdogi și o cutie de bere, a spus Fate.

Femeia a scos un pix din buzunarul uniformei și a scris câți bani trebuie să-i dea Fate.

– Dolari sau pesos? a întrebat Fate.

– Pesos, a spus femeia.

Fate a lăsat lângă aparatul de marcat o bancnotă și s-a dus să-și ia din frigider cutia de bere și apoi i-a arătat cu degetele adolescentei cu capul mic câți hotdogi voia. Fata i-a servit hotdogii și Fate a întrebat-o cum funcționează mașina cu sosuri.

– Apăsăți butonul celui pe care îl doriți, a spus adolescenta în engleză.

Fate a pus sos de roșii, muștar și ceva ce părea *guacamole*¹ pe unul dintre hotdogi și l-a mâncat chiar acolo.

– E bun, a spus.

– Mă bucur, a zis fata.

Apoi a repetat operațiunea și cu celălalt și s-a apropiat de casă să-și ia restul. A luat câteva monede și s-a întors acolo unde era adolescenta și i-a lăsat bacșiș.

– Mulțumesc, domnișoară, a spus în spaniolă.

Apoi a ieșit cu cutia de bere și cu hotdogul pe șosea. În timp ce aștepta să treacă trei camioane care mergeau de la Santa Teresa în Arizona, și-a adus aminte ce-i spusese casieritei. Sunt american. De ce nu am spus sunt afro-american? Pentru că sunt în străinătate? Dar pot să mă consider în străinătate când, dacă aș vrea, aș putea chiar acum să merg pe jos și n-aș merge prea mult, până în țara mea? Asta înseamnă că într-un loc sunt american și în alt loc sunt afro-american și în vreun alt loc, în mod logic, sunt nimeni?

Când s-a trezit, l-a sunat la telefon pe șeful secției de sport de la revista lui și i-a spus că Pickett nu e la Santa Teresa.

1. Pastă din avocado cu ceapă și roșii. Mâncare tipic mexicană (l. sp.).

– E normal, i-a spus șeful secției de sport, o fi probabil la vreo fermă din împrejurimile Las Vegasului.

– Și cum dracu' o să-i iau interviul? a spus Fate. Vrei să merg la Las Vegas?

– Nu e nevoie să-i iei nici un interviu, avem nevoie doar de cineva care să comenteze meciul de box, știi tu, ambianța, aerul care se respiră pe ring, forma în care se află Pickett, impresia pe care o face împruțitorilor de mexicani.

– Prolegomenele meciului, a spus Fate.

– Prolece? a întrebat șeful secției de sport.

– Ambianța, a spus Fate.

– Cu cuvinte simple, a spus șeful secției de sport, ca și cum ai povesti o istorie într-un bar și toți cei care stau în jurul tău ți-ar fi prieteni și ar avea un chef nebun să te asculte.

– Înțeleg, a spus Fate, ți-l trimit poimâine.

– Dacă e ceva ce nu înțelegi, nu-ți face probleme, aici vom încerca să te publicăm de parcă ți-ai fi petrecut toată viața lângă un ring.

– De acord, am înțeles, a spus Fate.

Când a ieșit din cameră, pe verandă a văzut trei copii blonzi, aproape albinoși, care se jucau cu o minge albă, o gălețică roșie și niște lopățele din plastic roșii. Cel mare să fi avut cinci ani și cel mic trei. Nu era un loc de joacă sigur pentru copii. Într-un moment de neatenție puteau traversa șoseaua și să-i calce un camion. S-a uitat într-o parte și-n alta: așezată pe o bancă de lemn, la umbră, o femeie foarte blondă și cu ochelari negri îi supraveghea. A salutat-o. Femeia l-a privit o secundă și a făcut un gest cu gura de parcă nu putea să-și ia privirea de la copii.

Fate a coborât scările și a urcat în mașină. Căldura înăuntru era insuportabilă și a deschis amândouă geamurile. Fără să știe de ce, s-a gândit din nou la maică-sa, la cum trebuia să aibă grijă de el când era mic. Când a pornit mașina, unul dintre copiii albinoși s-a ridicat și s-a uitat la el. Fate i-a zâmbit și l-a salutat cu mâna. Copilul a lăsat să-i cadă mingea și a luat poziția de drepti

ca un militar. Când și-a îndreptat mașina spre ieșirea de la motel, copilul și-a dus mâna dreaptă la cozoroc și a rămas așa până când mașina lui Fate s-a îndepărtat spre sud.

În timp ce conducea s-a gândit din nou la maică-sa. O vedea mergând, o vedea din spate, îi vedea ceafa în timp ce ea se uita la un program la televizor, o auzea râzând, o vedea spălând vasele la chiuvetă. Chipul ei, totuși, rămânea în umbră tot timpul, ca și cum într-un fel ea ar fi fost moartă sau ca și cum i-ar fi spus cu gesturi, nu cu vorbe, că chipurile n-au nici o importanță nici în viața asta, nici în cealaltă. La Sonora Resort n-a găsit nici un ziarist și a trebuit să-l întrebe pe recepționar cum se ajunge la Arena. Când a ajuns la pavilion a observat o anumită agitație. L-a întrebat pe un lustragiu care se instalase pe un coridor ce se întâmplă și acesta i-a spus că venise boxerul nord-american.

L-a văzut pe Count Pickett urcat în ring, îmbrăcat cu costum și cravată și afișând un zâmbet larg și încrezător. Fotografii făceau poze încontinuu și ziariștii care înconjurau ringul îl strigau pe nume și îi puneau întrebări. Când crezi că o să boxezi pentru titlu? E adevărat că lui Jesse Brentwood îi e teamă de tine? Cât te-au plătit ca să vii la Santa Teresa? E adevărat că te-ai însurat în secret la Las Vegas? Managerul lui Pickett stătea lângă el. Era un tip gras și mic și el răspundea la aproape toate întrebările. Ziariștii mexicani i se adresau în spaniolă și îi spuneau pe nume, Sol, domnule Sol, și domnul Sol le răspundea în spaniolă și uneori și el le spunea pe nume ziariștilor mexicani. Un ziarist nord-american, un tip mare și cu fața pătrată, l-a întrebat dacă era corect din punct de vedere politic să-l aducă pe Pickett să boxeze la Santa Teresa.

– Ce vreți să spuneți cu corect din punct de vedere politic? l-a întrebat managerul.

Ziaristul a vrut să-i răspundă, dar managerul i-a luat-o înainte.

– Boxul, a spus, este un sport, și sportul, ca și arta, este în afara politicii. Să nu amestecăm sportul cu politica, Ralph.

– Dacă am înțeles bine, a spus Ralph, dumneavoastră nu vă temeți să-l aduceți pe Count Pickett la Santa Teresa.

- Count Pickett nu se teme de nimeni, a spus managerul.
- Nu s-a născut încă ăla care să mă învingă, a spus Count Pickett.
- Mă rog, Count Pickett e un bărbat, asta se vede. Atunci, întrebarea este: în grupul dumneavoastră a venit vreo femeie? a spus Ralph.

Un ziarist mexican care stătea în cealaltă parte s-a ridicat și l-a băgat în mă-sa. Altul care nu stătea departe de Fate i-a strigat să nu-i insulte pe mexicani, dacă nu vrea s-o ia peste bot.

- Tacă-ți gura, gagiule, sau ți-o rup.

Ralph părea că nu aude insultele și a rămas în picioare, aparent liniștit, așteptând răspunsul managerului. Niște ziariști nord-americani care stăteau într-un colț al ringului, lângă fotografi, s-au uitat la manager întrebători. Managerul și-a dres vocea și apoi a spus:

- Nu a venit nici o femeie cu noi, Ralph, dumneata știi că noi nu călătorim niciodată cu femei.

- Nici măcar doamna Alversohn?

Managerul a râs și câțiva ziariști i-au ținut isonul.

- Ralph, dumneata știi foarte bine că soției mele nu-i place boxul, a spus managerul.

– Despre ce dracu' vorbeau? l-a întrebat Fate pe Chucho Flores în timp ce-și luau micul dejun la un bar aproape de Arena del Norte.

– Despre asasinatele de femei, a spus Chucho Flores cu tristețe. Înfloresc, a spus. La anumite perioade de timp înfloresc și devin din nou știrea zilei și ziariștii vorbesc despre ele. Și oamenii încep din nou să vorbească despre ele și povestea crește ca un bulgăre de zăpadă până când iese soarele și rahatul ăla de bulgăre se topește și toți uită și se întorc la lucru.

- Se întorc la lucru? a întrebat Fate.

– Nenorocitele astea de asasinate sunt ca o grevă, prietene, o nenorocită grevă sălbatică.

Asemănarea dintre asasinatele de femei și grevă era ciudată. Dar a aprobat dând din cap și n-a spus nimic.

– Țsta este un oraș complet, rotund, a spus Chucho Flores. Avem de toate. Fabriici, țesătorii, un indice de șomaj foarte scăzut, unul dintre cele mai scăzute din Mexic, un cartel de cocaină, un flux continuu de muncitori care vin din alte localități, emigranți din America Centrală, un proiect urbanistic incapabil să suporte ritmul mediu de creștere demografică, avem bani și de asemenea avem multă sărăcie, avem imaginație și multă birocrație, violență și dorință de a lucra în pace. Ne lipsește doar un lucru, a spus Chucho Flores.

Petrol, s-a gândit Fate, dar n-a spus.

– Ce lipsește? a întrebat.

– Timpul, a zis Chucho Flores. Ne lipsește timpul.

Timp pentru ce? s-a gândit Fate. Timp pentru ca acest căcat, la jumătatea drumului între un cimitir uitat și o ladă de gunoi, să se transforme într-un fel de Detroit? Au rămas tăcuți o vreme. Chucho Flores a scos un pix din haină și un carnet și a început să deseneze chipuri de femei. O făcea foarte repede, total absorbit și, după cum i s-a părut lui Fate, cu un oarecare talent, de parcă înaintea de a fi ziarist sportiv Chucho Flores ar fi studiat desenul și ar fi petrecut multe ore făcând schițe după natură. Nici una dintre femeile lui nu zâmbeau. Unele aveau ochii închiși. Altele erau bătrâne și priveau într-o parte, de parcă așteptau ceva sau de parcă cineva le-ar fi strigat pe nume. Nici una nu era frumoasă.

– Ai talent, a spus Fate când Chucho Flores începea al șaptelea portret.

– Mare scofală, a spus Chucho Flores.

Apoi, ca să nu mai vorbească de talentul mexicanului pentru a nu-l face pe acesta să se simtă într-un fel stânjenit, l-a întrebat despre femeile moarte.

– Majoritatea sunt muncitoare de la țesătorii. Multe tinere și cu părul lung. Dar asta nu este în mod obligatoriu semnătura asasinului, în Santa Teresa aproape toate fetele au părul lung, a spus Chucho Flores.

- E un singur asasin? a întrebat Fate.
- Așa se spune, a zis Chucho Flores continuând să deseneze. Sunt câțiva arestați. Sunt câteva cazuri rezolvate. Dar legenda cere să fie un singur asasin și în plus de neprins.
- Câte femei au murit?
- Nu știu, a spus Chucho Flores, multe, mai mult de două sute. Fate a văzut cum mexicanul începea să schițeze al nouălea portret.
- Sunt multe pentru o singură persoană, a spus.
- Așa e, prietene, prea multe, chiar și pentru un asasin mexican.
- Și cum le omoară? a întrebat Fate.
- Asta nu se știe prea bine. Dispar. Se evaporă în aer, cât ai bate din palme. Și după un timp apar trupurile lor în deșert.

În timp ce conducea spre Sonora Resort, unde se gândea să-și citească e-mailurile, lui Fate i-a trecut prin cap că mult mai interesant decât meciul Pickett-Fernández ar fi să scrie un reportaj despre femeile asasinate. Asta i-a scris șefului său de secție. I-a cerut să mai rămână o săptămână în oraș și să-i trimită un fotograf. Apoi a ieșit să bea ceva la un bar unde s-a întâlnit cu câțiva ziariști nord-americieni. Vorbeau despre meci și toți erau de părere că Fernández nu va rezista mai mult de patru runde. Unul a povestit istoria boxerului mexican Hércules Carreño. Era un tip de aproape doi metri. Ceva neobișnuit în Mexic, unde oamenii sunt mai mult scunzi. În plus, acest Hércules Carreño era zdravăn, muncea la descărcat saci într-o piață sau la o măcelărie, și cineva l-a convins să se apuce de box. A început târziu. Să zicem la douăzeci și cinci de ani. Dar în Mexic nu sunt prea mulți de categorie grea și câștiga toate meciurile. Asta este o țară care dă boxeri buni la categoria cocoș, buni la categoria muscă, buni la categoria pană, uneori, de foarte puține ori, vreun semimijlociu, dar grei și semi-grei nu. E o chestie de tradiție și de alimentație. O chestie morfologică. Acum au un președinte al republicii mai înalt decât președintele Statelor Unite. Este prima dată că se întâmplă așa

ceva. Puțin câte puțin, președinții Mexicului vor fi tot mai înalți. Înainte era de neconceput. Un președinte mexican îi ajungea de obicei, în cel mai bun caz, până la umăr unui președinte al Americii. Uneori capul unui președinte al Mexicului abia dacă trecea cu câțiva centimetri de buricul unui președinte de-al nostru. Asta era tradiția. Acum, totuși, pătura avută este în schimbare. Sunt din ce în ce mai bogați și obișnuiesc să-și caute neveste în partea de nord a frontierei. Asta se numește *perfecționarea rasei*. Un mexican pitic își trimite fiul pitic să studieze la o universitate din California. Băiatul are bani și face tot ce vrea și asta le impresionează pe studente. Nu există nici un loc pe fața pământului unde să existe mai multe proaste pe metru pătrat ca într-o universitate din California. Rezultatul: băiatul obține un titlu și își face rost de o nevestă care merge cu el în Mexic. În felul acesta nepoții piticului mexican nu mai sunt pitici, și ajung la o statură mijlocie și pe deasupra se mai și albesc. Acești nepoți, la momentul potrivit, realizează același periplu de inițiere ca tatăl lor. Universitate nord-americană, nevestă nord-americană, copii de fiecare dată mai înalți. Clasa bogată mexicană, de fapt, face, pe contul și pe riscul ei, ceea ce au făcut spaniolii, dar invers. Spaniolii, lascivi și mai puțin prevăzători, s-au amestecat cu indiennele, le-au violat, le-au obligat să treacă la religia lor, crezând că în felul acesta țara va deveni albă. Spaniolii credeau în albi bastardzi. Supraestima sperma lor. Dar au greșit. Niciodată nu poți viola atâtea persoane. Matematic este imposibil. Corpul nu rezistă. Te secătuiești. Și apoi, ei violau de *jos* în sus, când este demonstrat că cel mai practic e să violezi de *sus* în jos. Sistemul spaniolilor ar fi putut să dea vreun rezultat dacă ei ar fi fost în stare să-și violeze propriii lor copii bastardzi, și apoi pe nepoții bastardzi și chiar și pe strănepoții bastardzi. Dar cum să mai ai chef să violezi pe cineva când ai împlinit șaptezeci de ani și abia te ții pe picioare? Rezultatul s-a văzut. Sperma spaniolilor, care se credeau titani, s-a pierdut în masa amorfă a miilor de indieni. Primii bastardzi, cei care aveau cincizeci la sută din sânge de la fiecare rasă, au preluat conducerea țării, erau secretari, soldați, negustori, întemeietorii noilor orașe. Și

au continuat să violeze, dar rezultatul, încă de pe atunci, a început să decadă, fiindcă indiennele care erau violate au născut mețiși cu un procent mult mai mic de sânge alb. Și așa în mod succesiv. Până s-a ajuns la acest boxer, Hércules Carreño, care la început a câștigat meciurile, ori pentru că rivalii erau mai slabi decât el, ori pentru că cineva aranja meciurile, ceea ce i-a umplut de mândrie pe unii mexicani, care au început să se fâlească pentru că au un adevărat campion la categoria grea și care într-o bună zi l-au dus în Statele Unite și l-au pus să boxeze cu un irlandez bețiv și apoi contra unui negru drogat și apoi contra unui rus umflat, pe care i-a bătut, ceea ce i-a umplut pe mexicani de fericire și de mândrie: aveau, deci, campionul lor care participa la marile turnee. Și atunci au aranjat un meci contra lui Arthur Ashley, la Los Angeles, nu știu dacă ați văzut vreunul meciul acela, eu da, lui Arthur Ashley îi spuneau Art Sadicul. L-au poreclit așa după meciul acela. Din sărmanul Hércules Carreño n-a rămas nimic. Chiar din prima rundă se vedea că meciul va fi un măcel. Art Sadicul boxa de parcă ar fi avut tot timpul din lume, fără nici o grabă, căutând locul exact unde să-și trimită croșeurile, făcând runde monografice, în a treia rundă s-a ocupat doar de față, în a patra rundă doar de ficat. În sfârșit, Hércules Carreño a făcut destul rezistând până într-a opta rundă. După meciul ăla a mai boxat pe ringuri de categoria a treia. Cădea în a doua rundă aproape întotdeauna. Apoi și-a căutat de lucru ca bodyguard la discotecă, dar era așa de țicnit, că nicăieri nu îl țineau mai mult de o săptămână. Niciodată nu s-a mai întors în Mexic. Poate că și uitase că era mexican. Mexicanii, bineînțeles, au uitat de el. Se spune că s-a apucat de cerșit și că într-o zi a murit sub un pod. Mândria categoriei grele mexicane, a spus ziaristul.

Ceilalți au râs și apoi au luat niște figuri de circumstanță. Douăzeci de secunde de tăcere în amintirea nefericitului Carreño. Chipurile, dintr-odată serioase, i-au dat lui Fate senzația unui bal mascat. O clipă i-a lipsit aerul, a văzut apartamentul gol al mamei sale, senzația premonitorie a două persoane făcând amor într-o cameră jalnică, totul în același timp, un timp definit

prin cuvântul climateric. Tu ce ești, un publicist al Ku Klux Klanului? l-a întrebat Fate. Măi să fie, alt negroid susceptibil, a spus ziaristul. Fate a încercat să se apropie de el și să-i dea, cel puțin, un pumn (nici nu se gândea la o palmă), dar ziariștii care-l înconjurau pe cel care povestise istoria l-au împiedicat. E doar o glumă, a auzit că spune cineva. Toți suntem americani. Aici nu este nimeni din Klan. Sau așa cred. Apoi a auzit alte râsete. Când s-a liniștit și s-a dus să se așeze singur într-un colț al barului, unul dintre ziariștii care ascultasera povestea lui Hércules Carreño s-a apropiat de el și i-a întins mâna.

– Chuck Campbell, de la *Sport Magazine* din Chicago.

Fate i-a strâns mâna și și-a spus numele și numele revistei sale.

– Am auzit că l-au omorât pe corespondentul vostru, a zis Campbell.

– Așa e, a spus Fate.

– Din cauza unei femei, bănuiesc, a zis Campbell.

– Nu știu, a spus Fate.

– L-am cunoscut pe Jimmy Lowell, a spus Campbell, ne-am întâlnit de cel puțin patruzeci de ori, adică mai mult decât m-am întâlnit cu unele dintre amantele mele și chiar cu o nevastă. Era un om bun. Îi plăcea berea și să mănânce bine. Un om care are mult de muncă, spunea, trebuie să mănânce mult și mâncarea să fie de bună calitate. Uneori călătoream împreună în avion. Eu nu pot să dorm în avion. Jimmy Lowell dormea cât ținea călătoria și se trezea doar ca să mănânce și să povestească vreo întâmplare. În realitate nu-i plăcea prea mult boxul, sportul lui preferat era baseballul, dar în revista voastră scria despre toate sporturile, până și despre tenis. Niciodată nu vorbea de rău pe cineva. Respecta și se făcea respectat. Nu ești de aceeași părere?

– Nu l-am văzut în viața mea pe Lowell, a spus Fate.

– Nu pune la suflet tot ce-ai auzit, băiete, a spus Campbell. Să fii corespondent de sport este o plictiseală și una, două, spui o prostie fără să te gândești, sau schimbi vreo întâmplare ca să n-o repeți. Uneori, fără să vrem, spunem tâmpenii. Tipul care a povestit despre boxerul mexican este un om bun. E un tip civilizat

și mult mai deschis decât noi. Doar că uneori, ca să treacă vremea, ne jucăm de-a ticăloșii. Dar n-o facem la modul serios, a spus Campbell.

– În ceea ce mă privește nu e nici o problemă, a spus Fate.

– În ce rundă crezi că va câștiga Count Pickett?

– Nu știu, a spus Fate, ieri l-am văzut pe Merolino Fernández antrenându-se în cartierul lui general și nu mi s-a părut că ar fi obișnuit să piardă.

– Va cădea înainte de a treia rundă, a spus Campbell.

Alt ziarist l-a întrebat unde e cartierul general al lui Fernández.

– Nu foarte departe de oraș, a spus Fate, deși adevărul e că nu știu, n-am fost singur, m-au dus niște mexicani.

Când Fate a deschis din nou computerul, a găsit răspunsul șefului său. Nici nu-i interesa, nici nu aveau bani ca să înceapă un reportaj cu tema pe care o propunea el. Îi sugera să se limiteze la sarcina pe care i-a dat-o șeful secției de sport și apoi să plece imediat de acolo. Fate a vorbit cu un recepționar de la Sonora Resort și a cerut să-i facă legătura telefonică cu New Yorkul.

În timp ce aștepta convorbirea și-a amintit de reportajele pe care i le-au respins. Cel mai recent fusese unul despre un grup politic din Harlem numit Confreria fraților lui Mahomed. I-a cunoscut în timpul unei manifestații în sprijinul Palestinei. Manifestația era pestriță și puteai vedea grupuri de arabi, de vechi militanți ai stângii newyorkeze, de noi militanți împotriva globalizării. Confreria fraților lui Mahomed, cu toate acestea, a atras imediat atenția fiindcă toți mergeau sub un mare portret al lui Osama bin Laden. Toți erau negri, toți erau îmbrăcați în haine de piele negre și băști negre și ochelari negri, ceva ce amintea în mod vag de Pantere, doar că Panterele erau adolescenți și cei care nu erau adolescenți aveau o figură tinerească, o aură de tinerețe și de tragedie, în timp ce Confreria fraților lui Mahomed erau oameni în toată firea, cu spinări late și bicepși enormi, oameni care își petrecuseră ore și ore în sălile de sport, ridicând greutăți, tipi cu vocație de bodyguarzi, dar bodyguarzii cui? adevărate dulapuri

umane a căror prezență te intimidă, deși la manifestatie nu erau mai mult de douăzeci, poate mai puțin, dar portretul lui Bin Laden exercita, cine știe cum, un efect multiplicator, în primul rând pentru că trecuseră mai puțin de șase luni de când avusese loc atentatul de la World Trade Center și să te plimbi cu Bin Laden, chiar dacă doar sub formă iconografică, însemna o provocare extremă. Bineînțeles că nu doar Fate și-a dat seama de prezența restrânsă și provocatoare a Confreriei: camerele de televiziune i-au urmărit, i-au luat un interviu purtătorului lor de cuvânt, fotografiile diferitelor ziare au lăsat mărturie ale prezenței acelui grup care părea că cere în gura mare să fie reprimat.

Fate i-a observat de departe. I-a văzut vorbind cu televiziunea și cu unele posturi de radio locale, i-a văzut strigând, i-a văzut mergând prin mulțime și i-a urmărit. Înainte ca manifestația să înceapă să se disperseze, membrii Confreriei frații lui Mahomed au abandonat-o printr-o mișcare plănuită dinainte. Vreo două furgonete îi așteptau într-un colț. Doar atunci și-a dat seama Fate că nu erau mai mult de cincisprezece. Au început să fugă. El a fugit spre ei. Le-a spus că voia să le ia un interviu pentru revista la care lucra. Au vorbit lângă furgonetă, pe o străduță. Cel care părea șeful, un tip înalt și gras și ras în cap, l-a întrebat pentru ce revistă lucrează. Fate i-a spus și tipul l-a privit cu un zâmbet batjocoritor.

- Revista asta împruțită n-o mai citește nimeni, a spus.
- Este o revistă a fraților, a spus Fate.
- Revista asta împruțită a fraților nu face decât să-i înjosească pe frați, a spus tipul continuând să zâmbească. S-a învechit.
- Nu cred, a spus Fate.

Un ajutor de bucătar chinez a ieșit să arunce pungile cu gunoi. Un arab se uita la ei de la colț. Figuri necunoscute și străine, s-a gândit Fate în timp ce tipul care părea a fi șeful îi spunea o oră, o dată, un loc din Bronx unde să se vadă după câteva zile.

Fate n-a lipsit de la întâlnire. Îl așteptau trei membri ai Confreriei și o furgonetă neagră. S-au deplasat până la un subsol

aproape de Baychester. Acolo îi aștepta tipul gras ras în cap. A zis să-i spună Khalil. Ceilalți nu și-au spus numele. Khalil a vorbit despre Războiul Sfânt. Explică-mi ce dracu' vrea să însemne Războiul Sfânt, a spus Fate. Războiul Sfânt vorbește despre noi, când gurile noastre au secat, a spus Khalil. Războiul Sfânt este cuvântul mușilor, al celor care și-au pierdut limba, al celor care n-au știut niciodată să vorbească. De ce manifestați împotriva Israelului? a întrebat Fate. Evreii ne asupresc, a spus Khalil. Niciodată un evreu n-a făcut parte din Ku Klux Klan, a spus Fate. Asta e ce-au vrut evreii să ne facă să credem. În realitate, Klanul este peste tot. La Tel Aviv, la Londra, la Washington. Mulți șefi ai Klanului sunt evrei, a spus Khalil. Întotdeauna a fost așa. La Hollywood este plin de șefi ai Klanului. Cine sunt? a spus Fate. Khalil l-a avertizat că ce-o să spună începând din acel moment era *off the record*.

– Magnații evrei au avocați evrei buni, a spus.

Cine sunt? a întrebat Fate. A numit trei regizori de film și doi actori. Apoi i-a venit o idee. A întrebat: Woody Allen e din Klan? Este, a spus Khalil, uită-te la filmele lui, ai văzut în ele vreun frate? Nu, n-am văzut mulți, a spus Fate. Nici unul, a spus Khalil. De ce purtați un portret al lui Bin Laden? a spus Fate. Pentru că Osama bin Laden a fost primul care și-a dat seama de originea luptei actuale. Apoi au vorbit despre nevinovăția lui Bin Laden și de Pearl Harbor și de cât de convenabil fusese atacul asupra Turnurilor Gemene pentru anumiți oameni. Oameni care lucrează la bursă, a spus Khalil, oameni care aveau hârtii compromițătoare păstrate în birouri, oameni care vând arme și care aveau nevoie de o asemenea acțiune. După părerea voastră, a spus Fate, Mohamed Atta era un infiltrat de la CIA sau de la FBI. Unde sunt rămășițele lui Mohamed Atta? l-a întrebat Khalil. Cine ne poate garanta că Mohamed Atta era într-unul din aceste avioane? Am să-ți spun ce cred eu. Cred că Atta e mort. A murit în timp ce-l torturau sau i-au tras un glonț în ceafă. Cred că apoi au ciopârțit corpul în bucățele și i-au sfărâmat oasele până au rămas ca niște resturi de pui. Cred că apoi au băgat oscioarele și

mușchiuleții într-o ladă, au umplut-o cu ciment și au lăsat-o în vreo mlaștină din Florida. Și același lucru au făcut cu tovarășii lui Mohamed Atta. Atunci, cine pilota avioanele? a spus Fate. Nebuni din Klan, pacienți fără nume din spitalele de psihiatrie din Orientul Mijlociu, voluntari hipnotizați ca să înfrunte sinuciderea. În țara asta dispar mii de persoane în fiecare an și nimeni nu încearcă să-i găsească. Apoi au vorbit despre romani și despre arene și despre primii creștini pe care-i mâncau leii. Dar leilor le-ar rămâne în gât carnea noastră neagră, a spus.

A doua zi, Fate le-a făcut o vizită într-un local din Harlem și acolo l-a cunoscut pe un anumit Ibrahim, un tip de statură mijlocie și cu fața plină de cicatrice care a început să-i povestească despre operele de caritate pe care Confreria le făcea în cartier. Au mâncat împreună într-un bar ce se afla lângă local. La bar servea o femeie ajutată de un băiat și la bucătărie era un bătrân care cânta tot timpul. După-amiază li s-a alăturat și Khalil și Fate i-a întrebat unde s-au cunoscut. La închisoare, i-au spus. La închisoare se cunosc frații negri. Au vorbit despre alte grupuri musulmane din Harlem. Ibrahim și Khalil nu aveau o părere bună despre ele, dar au încercat să fie cumpătați și dispuși să dialogheze. Bunii musulmani, mai devreme sau mai târziu, vin la Confreria fraților lui Mahomed.

Înainte de a se despărți de ei, Fate le-a spus că probabil n-or să fie iertați niciodată că au defilat sub efigia lui Osama bin Laden. Ibrahim și Khalil au râs. I s-au părut ca două stânci negre cutremurându-se de râs.

- Probabil niciodată *nu vor uita*, a spus Ibrahim.
- Acum știu cu cine au de-a face, a spus Khalil.

Șeful secției i-a spus să-și ia gândul de a mai scrie un reportaj despre Confrerie.

- Negrii ăștia, câți sunt? a întrebat.
- Douăzeci, aproximativ, a spus Fate.
- Douăzeci de negroizi, a zis șeful secției. Cel puțin cinci trebuie să fie agenți infiltrați ai FBI-ului.

- S-ar putea ca mai mulți, a spus Fate.
- Ce ne-ar putea interesa în legătură cu ei? a zis șeful secției.
- Prostia, a spus Fate. Varietatea interminabilă a modurilor prin care ne putem distruge pe noi înșine.
- Ai devenit masochist, Oscar? l-a întrebat șeful secției.
- Poate, a zis Fate.
- Ar trebui să fuți mai des, a spus șeful secției. Să mai ieși, să mai asculți muzică, să ai prieteni și să vorbești cu ei.
- M-am gândit la asta, a spus Fate.
- La ce te-ai gândit?
- Să fut mai des, a spus Fate.
- Lucrurile astea nu se gândesc, se fac, a zis șeful secției.
- Mai întâi trebuie să te gândești, a spus Fate. Apoi a adăugat.

Deci pot să scriu reportajul?

Șeful secției a dat din cap în semn că nu.

– Nici vorbă, a spus. Ța vinde-l la o revistă de filosofie, la o revistă de antropologie urbană, scrie în mă-sa un scenariu, dacă vrei, pentru un film, și să ți-l filmeze lăbarul ăla de Spike Lee, dar eu n-am de gând să ți-l public.

- De acord, a spus Fate.
- Au defilat și cu un portret al lui Bin Laden, împruțiii dracului, a spus șeful secției.
- Trebuie să ai coaie, a zis Fate.
- Trebuie să ai coaie de beton armat și să mai fii și imbecil pe deasupra.
- Cu siguranță că ideea asta i-a venit vreunui infiltrat al poliției, a spus Fate.
- Ce contează, a zis șeful secției, oricui i-ar fi venit ideea e o dovadă.
- O dovadă că ce? a întrebat Fate.
- Că trăim pe o planetă de nebuni, a spus șeful secției.

Când șeful secției a venit la telefon, Fate i-a explicat ce se întâmpla la Santa Teresa. A fost o explicație succintă a reportajului său. I-a vorbit despre asasinarea femeilor, de posibilitatea ca

toate crimele să fi fost comise de una sau două persoane, ceea ce-i făceau să fie cei mai mari asasini în serie din istorie, i-a vorbit despre traficanții de droguri și de frontieră, despre poliția coruptă și despre creșterea nemăsurată a orașului, l-a asigurat că are nevoie doar de o săptămână ca să cerceteze totul și apoi se întoarce la New York și în cinci zile termină reportajul.

– Oscar, i-a spus șeful secției, ești acolo ca să scrii despre un nenorocit de meci de box.

– Asta e cu mult mai important, a zis Fate, meciul e o bagatelă, ce-ți propun eu e mult mai mult.

– Ce îmi propui?

– O panoramă a societății industriale din lumea a treia, a spus Fate, un *aide-mémoire* al situației actuale din Mexic, o panoramă a frontierei, o relatare polițienească de prima mână, 'tu-i mama mă-sii.

– Un *aide-mémoire*? a spus șeful secției. Asta este în franțuzește, negrule? De când știi tu franțuzește?

– Nu știu franțuzește, a spus Fate, dar știu ce înseamnă un *aide-mémoire*.

– Și eu știu ce este un împutit de *aide-mémoire*, a spus șeful secției, și mai știu și ce înseamnă *merci* și *au-revoir* și *faire l'amour*. La fel ca și *coucher avec moi*, îți amintești cântecul ăsta? *voulez-vous coucher avec moi, ce soir*? Și cred că tu, negrule, vrei *coucher avec moi*, dar fără să zici mai întâi *voulez-vous*, care în cazul ăsta este primordial. Ai înțeles? Trebuie să spui *voulez-vous* și dacă nu spui ai căcat-o.

– Aici este material pentru un mare reportaj, a spus Fate.

– Câți împutiți de frați sunt cu funia de gât? a întrebat șeful secției.

– Îți vorbesc de un mare reportaj, a spus Fate, nu de o revoltă în ghetou.

– Adică nu e nici un împutit de frate în povestea asta, a spus șeful secției.

– Nu e nici un frate, dar sunt mai mult de două sute de mexicance asasinate, tâmpitule, a spus Fate.

- Ce șanse are Count Pickett? a întrebat șeful secției.
- Bagă-ți-l pe Count Picket în împușitul tău de cur negru, a spus Fate.
- L-ai văzut pe rivalul lui? a întrebat șeful secției.
- Bagă-ți-l pe Count Picket în gaura curului tău de poponar, și pune-ți-l sub pază că eu, când mă întorc la New York, am să-ți trag numai șuturi în cur.
- Tu fă-ți datoria și nu ne trage pe sfoară cu diurna, negrule, a spus șeful secției.

Fate a închis.

Alături de el, zâmbindu-i, era o femeie îmbrăcată cu blugi și o jachetă din piele netăbăcită. Avea ochelari negri și pe umăr îi atârna o geantă de bună calitate și un aparat de fotografiat. Părea o turistă.

- Vă interesează asasinatetele din Santa Teresa? a întrebat.

Fate s-a uitat la ea și nu și-a dat seama imediat că îi ascultase conversația telefonică.

- Mă numesc Guadalupe Roncal, a spus femeia întinzându-i mâna.

I-a strâns mâna. Era o mână fină.

– Sunt ziaristă, a spus Guadalupe Roncal când Fate i-a dat drumul la mână. Dar n-am venit să scriu despre meci. Meciurile astea nu mă interesează, cu toate că sunt femei care găsesc că boxul este foarte sexy. Adevărul e că mie mi se pare mai degrabă vulgar și fără sens. Dumneavoastră nu credeți că e așa? Sau vă place să vedeți cum se bat doi bărbați?

Fate a ridicat din umeri.

– Nu-mi răspundeți? Mă rog, eu n-am nici un drept să judec pasiunile dumneavoastră sportive. În realitate mie nu-mi place nici un sport. Nici boxul, din motivele pe care vi le-am spus, nici fotbalul, nici baschetul, nici măcar atletismul. Vă întrebați atunci ce caut într-un hotel plin de zariști sportivi și nu într-alt loc mai liniștit, unde n-aș sta să ascult de câte ori cobor la bar sau la restaurant poveștile alea triste și patetice ale marilor

meciuri la mai mult ca perfectul? O să vă spun dacă veniți la masa mea și beți ceva cu mine.

În timp ce-o urma, i-a trecut prin cap că era în compania unei nebune sau poate a unei parașute, dar Guadalupe nu avea față nici de nebună, nici de curvă, cu toate că în realitate Fate nu știa cum arătau nebunele sau curvele mexicane. Dar nici față de ziaristă nu avea. S-au așezat la terasa hotelului, de unde se vedea o clădire în construcție cu mai mult de zece etaje. Alt hotel, l-a informat femeia cu indiferență. Câțiva muncitori, sprijiniți de stâlpi sau așezați pe grămezi de cărămizi, îi priveau și ei, sau așa credea Fate deși nu putea să-și dea seama, pentru că figurile care se mișcau în clădirea în construcție erau prea mici.

– Sunt ziaristă, după cum v-am mai spus, a zis Guadalupe Roncal. Lucrez la unul dintre cele mai mari ziare din DF și m-am cazat la hotelul ăsta de teamă.

– Teamă de ce, a spus Fate.

– Teamă de orice. Când lucrezi la ceva legat de asasinatle de femei din Santa Teresa, până la urmă ți-e teamă de orice. Ți-e teamă să nu fii bătut. Ți-e teamă să nu fii sechestrat. Ți-e teamă să nu fii torturat. Desigur că odată cu experiența teama se atenuază. Dar eu nu am experiență. Îmi lipsește experiența. Sufăr de lipsă de experiență. Ba chiar, dacă ar exista termenul, aș putea spune că sunt aici în calitate de ziaristă secretă. Cunoscutul în legătură cu asasinatle. Dar în fond n-am experiență în materia asta. Nu eram la curent, nu scrisesem nimic legat de asta și dintr-odată, fără să mă aștept, nici să cer, mi-au pus pe masă un dosar al moartelor și mi-au încredințat cazul. Vreți să știți de ce?

Fate a dat din cap afirmativ.

– Pentru că sunt femeie și femeile nu pot refuza o sarcină. Bineînțeles, eu știam deja care fusese destinul sau finalul predecessorului meu. Toți de la ziar știau. A fost un caz care a făcut vâlvă și poate că ați auzit de el. Fate a dat din cap că nu. A fost omorât, bineînțeles. S-a băgat prea mult în afacere și l-au omorât. Nu aici, în Santa Teresa, ci în DF. Poliția a spus că era vorba de alt furt cu un sfârșit fatal. Vreți să știți cum a fost? S-a urcat într-un taxi. Taxiul

a pornit. Când au ajuns la un colț, mașina a oprit și s-au urcat doi necunoscuți. Un timp au trecut pe la câteva bancomate și au golit cardul predecesorului meu, apoi au luat-o spre marginea orașului și l-au înjunghiat. Nu este primul ziarist care moare pentru ceea ce scrie. Între hârtiile lui am găsit informații despre încă două asasinate. O femeie, crainică la radio, pe care au sechestrat-o în DF și un mexican american care lucra pentru un ziar din Arizona ce se numește *Rasa*, care a dispărut. Amândoi făceau investigații în legătură cu asasinatele de femei din Santa Teresa. Pe crainică am cunoscut-o la facultate. N-am fost niciodată prietene. Am schimbat poate două cuvinte în toată viața. Dar cred că o cunoșteam. Înainte de-a o omorî, au violat-o și au torturat-o.

– Aici, în Santa Teresa? a întrebat Fate.

– Nu, în DF. Brațul asasinilor este lung, foarte lung, a spus Guadalupe Roncal cu o voce visătoare. Înainte eu lucram la secția de știri locale. Aproape niciodată nu semnam știrile. Eram total necunoscută. Când a murit predecesorul meu, au venit să mă vadă doi ștabi de la ziar. M-au invitat la masă. Bineînțeles că eu mă gândeam că am făcut ceva rău. Sau mai degrabă că unul dintre ei voia să se culce cu mine. Nu-l cunoșteam pe nici unul. Știam cine sunt, dar nu vorbisem înainte niciodată cu ei. Masa a fost foarte plăcută. Foarte corecți și educați ei, foarte inteligentă și perspicace eu. Ar fi fost mai bine dacă aș fi făcut o impresie proastă. După aceea ne-am întors la ziar și mi-au spus să-i urmez că vor să vorbească ceva important cu mine. Ne-am închis în biroul unuia dintre ei. În primul rând m-au întrebat dacă mi-ar plăcea să-mi mărească salariul. Atunci am bănuir că e ceva necurat și am fost tentată să spun că nu, dar am spus că da, și atunci ei au scos o hârtie și mi-au spus o cifră, care era exact salariul meu de ziaristă locală, și apoi m-au privit în ochi și mi-au spus altă cifră, îmi ofereau o mărire cam cu patruzeci la sută. Aproape că am sărit în sus de bucurie. Apoi mi-au dat dosarul strâns de cel de dinaintea mea și mi-au spus că din momentul acela voi lucra în mod exclusiv la cazul femeilor asasinate din Santa Teresa. Mi-am dat seama că dacă dădeam înapoi pierdeam totul. Cu un firioșor de voce i-am

întrebat de ce eu. Pentru că ești foarte inteligentă, Lupita, a spus unul din ei. Pentru că nu te cunoaște nimeni, a spus celălalt.

Femeia a oftat prelung. Fate i-a zâmbit înțelegător. Au cerut încă un whisky și o bere. Muncitorii din clădirea în construcție dispăruseră. Beau prea mult, a spus femeia.

– De când am citit dosarul predecesorului meu exagerez cu whisky-ul și exagerez și cu votca și cu tequila și acum am descoperit băutura asta la Sonora, *bacanora*¹, și cu asta exagerez, a spus Guadalupe Roncal. Și cu fiecare zi mi-e frică tot mai tare și uneori nu-mi controlez nervii. Dumneavoastră desigur ați auzit spunându-se că mexicanii nu se tem niciodată. A răs. E o minciună. Ne temem foarte mult, dar ne prefacem destul de bine. Când am venit la Santa Teresa, de exemplu, eram moartă de frică. În timp ce am zburat de la Hermosillo până aici nu mi-ar fi păsat dacă ar fi căzut avionul. În sfârșit, se spune că e o moarte rapidă. Noroc că un coleg din DF mi-a dat adresa hotelului ăsta. Mi-a spus că el o să stea la Sonora Resort ca să scrie despre meciul de box și că, amestecată printre atâția ziariști sportivi, nimeni n-o să îndrăznească să-mi facă rău. Zis și făcut. Problema e că atunci când se va termina meciul eu n-am să pot pleca împreună cu ceilalți ziariști și va trebui să mai rămân câteva zile la Santa Teresa.

– Pentru ce? a spus Fate.

– Trebuie să-i iau un interviu principalului suspect de asasinat. Este un compatriot de-al dumneavoastră.

– Habar n-aveam, a spus Fate.

– Cum voiiați să scrieți despre crime dacă nu știți asta? a spus Guadalupe Roncal.

– Mă gândeam să mă informez. În conversația telefonică pe care ați auzit-o ceream să mai stau un timp.

– Persoana care știa cel mai mult despre asta era predecesorul meu. I-au trebuit șapte ani ca să-și facă o idee generală despre tot ce se întâmplă aici. Viața e de o tristețe insuportabilă, nu vi se pare?

1. Tip de rachiu obținut prin distilarea sucului unei specii de agavă (l.sp.).

Guadalupe Roncal și-a trecut degetele arătătoare pe amândouă tâmpile, ca și cum dintr-odată ar fi apucat-o migrena. A murmurat ceva, dar Fate n-a auzit și a încercat să cheme chelnerul, dar erau doar ei doi pe terasă. Când și-a dat seama a trecut-o un fior.

– Trebuie să mă duc să-i fac o vizită la închisoare, a spus. Principalul suspect, compatriotul dumneavoastră, stă de niște ani la închisoare.

– Și atunci cum poate fi principalul suspect? a spus Fate. Am înțeles că asemenea crime continuă să se comită.

– Misterele Mexicului, a spus Guadalupe Roncal. V-ar plăcea să mă însoțiți? V-ar plăcea să veniți cu mine și să-i luați un interviu? Adevărul e că m-aș simți mai liniștită dacă m-ar însoți un bărbat, ceea ce nu concordă cu ideile mele, căci eu sunt feministă. E greu să fii feministă în Mexic. Dacă ai bani, nu-i așa de greu, dar dacă faci parte din clasa de mijloc, e greu. La început, nu, bineînțeles, la început e ușor, la universitate, de exemplu, este mai ușor, dar odată cu trecerea anilor este tot mai greu. Pentru mexicani, ca să știți, singurul farmec al feminismului este tinerețea. Dar aici îmbătrânim repede. Noroc că eu mai sunt încă tânără.

– Sunteți foarte tânără, a spus Fate.

– Și cu toate astea mi-e frică. Și am nevoie să fiu însoțită. În dimineața asta am trecut cu mașina prin împrejurimile închisorii din Santa Teresa și aproape că am făcut un atac de isterie.

– E așa de oribil?

– E ca un vis, a spus Guadalupe Roncal. Pare o închisoare vie.

– Vie?

– Nu știu cum să vă explic. Mai vie decât un bloc locuit, de exemplu. Mult mai vie. Pare, să nu vă surprindă ce o să vă spun, o femeie hăcuită. O femeie hăcuită, dar încă vie. Și *înăuntrul* acestei femei trăiesc pușcăriași.

– Înțeleg, a spus Fate.

– Nu, nu cred că înțelege nimeni, dar n-are importanță. Pe dumneavoastră vă interesează subiectul, eu vă ofer posibilitatea să-l cunoașteți pe principalul suspect de asasinat și în schimb

dumneavoastră mă însoțiți și mă protejați. Mi se pare o înțelegere justă și echitabilă. Suntem de acord?

– De acord, a spus Fate. Și foarte amabil din partea dumneavoastră. Ceea ce nu înțeleg e de ce vă e teamă. La închisoare nimeni nu vă poate face nici un rău. În teorie, cel puțin, oamenii care sunt închiși nu mai pot face rău nimănui. Își fac rău doar între ei.

– Dumneavoastră n-ați văzut niciodată o fotografie a principalului suspect.

– Nu, a spus Fate.

Guadalupe Roncal s-a uitat la cer și a zâmbit.

– Probabil vi se pare că sunt nebună, a spus. Sau că sunt o curvetă. Dar nu sunt nici una, nici alta. Sunt doar nervoasă și în ultima vreme am băut cam mult. Credeți că vreau să mă culc cu dumneavoastră?

– Nu. Cred ce mi-ați spus.

– Între hârtiile sărmanului meu predecesor erau diferite fotografii. Unele ale suspectului. Mai bine zis, trei. Toate trei făcute la închisoare. În două, yankeul, pardon, nu o spun cu intenția de a vă ofensa, stă așezat probabil într-o sală unde se primesc vizite, și se uită la aparatul de fotografiat. Are părul foarte blond și ochii foarte albaștri. Așa de albaștri încât pare orb. În a treia fotografie privește în altă parte și stă în picioare. Este enorm și slab, foarte slab, deși nu pare debil, ba dimpotrivă. Chipul lui este un chip de visător. Nu știu dacă mă înțelegeți. Nu pare jenat, este la închisoare, dar nu dă impresia că asta îl deranjează. Dar nici nu pare liniștit sau calm. Dar nici supărat. Este chipul unui visător, dar un visător care visează cu mare viteză. Un visător ale cărui vise merg mult mai departe decât visele noastre. Și asta mă înfricoșează. Mă înțelegeți?

– Adevărul e că nu, a spus Fate. Dar puteți conta pe mine ca să mergeți să-i luați un interviu.

– De acord, deci, a spus Guadalupe Roncal. Vă aștept poimăine, la intrarea în hotel, la ora zece. Bine?

– La zece dimineața. Voi fi acolo, a spus Fate.

– La zece. OK, a spus Guadalupe Roncal.

Apoi i-a strâns mâna și a plecat de pe terasă. Mersul ei, a observat Fate, era nesigur.

Restul zilei și l-a petrecut bând cu Campbell în barul de la Sonora Resort. S-au plâns de profesia de ziarist sportiv, o gaură din care niciodată nu va ieși un Pulitzer, căreia puține persoane îi acordau o importanță mai mare decât unei mărturii întâmplătoare. Apoi au început să-și amintească de anii de studenție, ai lui Fate la Universitatea din New York, ai lui Campbell la Universitatea din Sioux City, în Iowa.

– În anii aceia lucrurile cele mai importante pentru mine erau baseballul și etica, a spus Campbell.

Un moment, Fate și l-a imaginat pe Campbell în genunchi în colțul unei încăperi în penumbră, strângând la piept o Biblie și plângând. Dar pe urmă Campbell a început să vorbească de femei, de un bar ce se afla la Smithland, un fel de hotel rural aproape de râul Little Sioux, întâi trebuia să ajungi la Smithland și apoi să continui câțiva kilometri spre est și acolo, sub niște copaci, se aflau barul și fetele din bar care-i serveau pe țărani și pe cei câțiva studenți care veneau cu mașina de la Sioux City.

– Întotdeauna făceam același lucru, i-a spus Campbell, în primul rând făceam amor cu fetele, și apoi ieșeam afară și jucam baseball până cădeam frânți și apoi, când începea să se însereze, ne îmbătam și cântam cântece de cowboy pe terasa barului.

Fate, dimpotrivă, când studia la Universitatea din New York nu obișnuia să se îmbete, nici să se ducă la curve (de fapt, niciodată în viața lui nu s-a culcat cu vreo femeie pe care ar fi trebuit s-o plătească), ci în zilele libere lucra sau citea. O dată pe săptămână, sâmbăta, se ducea la un atelier de creație literară și o vreme, puțin, doar câteva luni, și-a închipuit că s-ar putea apuca să scrie proză, până când scriitorul care conducea atelierul i-a spus că ar fi mai bine să-și îndrepte eforturile spre ziaristică.

Dar asta nu i-a spus lui Campbell.

Când a început să se însereze, a venit Chucho Flores și l-a luat. Fate și-a dat seama că Chucho Flores nu l-a invitat și pe Campbell

să meargă cu ei. Fără să știe de ce, acest lucru i-a plăcut și în același timp nu i-a plăcut. Un timp au mers cu mașina pe străzile orașului Santa Teresa fără nici o țintă, sau cel puțin așa i s-a părut lui Fate, de parcă Chucho Flores ar fi vrut să-i spună ceva și nu găsea momentul potrivit. Noaptea luminile de pe străzi au schimbat trăsăturile mexicanului. Mușchii feței i s-au încordat. Un profil mai curând urât, s-a gândit Fate. Doar în clipa aceea și-a dat seama că la un moment dat trebuia să se întoarcă la Sonora Resort fiindcă își lăsase mașina parcată acolo.

– Să nu mergem prea departe, a spus.

– Ți-e foame? l-a întrebat mexicanul.

Fate a spus că da. Mexicanul a râs și a pus muzică. S-au auzit un acordeon și niște strigăte îndepărtate, nu de durere, nici de fericire, ci energie autosuficientă ce se consuma pe ea însăși. Chucho Flores a zâmbit și zâmbetul i-a rămas întipărit pe față, în timp ce continua să conducă, fără să-l privească, uitându-se drept înaintea de parcă ar fi avut la gât un colier ortopedic de oțel, în timp ce urletele se apropiau de microfon și vocile unor tipi pe care Fate și-i imagina cu niște fețe patibulare cântau sau continuau să țipe, mai puțin decât la începutul discului și să strige să trăiască nu se știe bine cine.

– Ce e asta? a întrebat Fate.

– Jazz din Sonora, a spus Chucho Flores.

Când s-a întors la motel, era ora patru dimineața. În noaptea aia s-a îmbătat și apoi i-a trecut beția și apoi s-a îmbătat din nou și acum, în fața camerei sale, i-a trecut din nou beția, de parcă ceea ce beau mexicanii n-ar fi fost cu adevărat alcool, ci apă cu efecte hipnotice de durată scurtă. A stat puțin, așezat pe portbagajul mașinii, și s-a uitat la camioanele care treceau pe șosea. Noaptea era rece și plină de stele. S-a gândit la maică-sa și la ce se gândea ea poate în nopțile din Harlem fără să se uite pe fereastră să vadă puținele stele ce străluceau acolo, așezată în fața televizorului sau spălând vasele la bucătărie, în timp ce de la televizorul deschis se auzeau râsete, negri și albi râzând, spunându-și bancuri care ei

poate că îi plăceau, deși cel mai probabil e că nici măcar nu dădea prea mare atenție la ce spuneau, așa ocupată cum era să spele farfuriile pe care le murdărise și oala pe care o murdărise și furculița și cuțitul și lingura pe care le murdărise, cu un calm care probabil, s-a gândit Fate, însemna ceva mai mult decât un simplu calm, sau poate că nu, poate că acel calm însemna doar calm și un pic de oboseală, calm și jăratic stins, calm și tihnă și somn, somnul, care până la urmă este izvorul și de asemenea ultimul refugiu al calmului. Dar atunci, s-a gândit Fate, calmul nu este doar calm. Sau concepția despre calm pe care o avem este greșită și calmul sau teritoriile calmului în realitate nu sunt decât un indicator al mișcării, un accelerator sau un încetinitor, depinde.

A doua zi s-a sculat la ora două. Primul lucru de care și-a adus aminte a fost că înainte de a se culca s-a simțit rău și a vomitat. S-a uitat într-o parte și în cealaltă a patului și apoi s-a dus la baie, dar n-a găsit nici o urmă de vărsătură. Și totuși, în timp ce dormea, s-a trezit de două ori, și de două ori a simțit mirosul de vărsătură; un miros de ceva stricat ce venea din toate părțile camerei. Era prea obosit ca să se scoale și să deschidă fereastra și a continuat să doarmă.

Acum mirosul dispăruse și n-a găsit nici măcar o urmă că ar fi vomitat în noaptea trecută. Și-a făcut un duș și apoi s-a îmbrăcat gândindu-se că în noaptea aceea, după meci, se va urca în mașină și se va întoarce la Tucson, de unde va încerca să ia un avion ce zbură noaptea la New York. Nu se va duce la întâlnirea cu Guadalupe Roncal. Ce rost avea să ia un interviu unui suspect de o serie de asasinate dacă apoi nu-i vor publica materialul? S-a gândit să sune și să-și rezerve un bilet de la motel, dar în ultimul moment s-a hotărât s-o facă mai târziu, de la un telefon din Pavilionul Arenas sau de la Sonora Resort. După care și-a pus toate lucrurile în valiză și s-a dus la recepție să plătească nota. Nu e nevoie să plecați acum, i-a spus recepționarul, vă costă la fel și dacă plecați la douăsprezece noaptea. Fate i-a mulțumit și și-a băgat cheia în buzunar, dar n-a scos valiza din mașină.

- Cine credeți că o să câștige? l-a întrebat recepționarul.
- Nu știu, la meciurile astea se poate întâmpla orice, a spus Fate de parcă toată viața lui ar fost corespondent sportiv.
- Cerul era de un albastru intens abia brăzdat de niște nori cilindrici care pluteau înspre est și înaintau spre oraș.
- Par niște tuburi, a spus Fate din ușa deschisă a recepției.
- Sunt cirus, a spus recepționarul, când or să ajungă în dreptul orașului or să dispară.
- Ce ciudat, a spus Fate fără să se miște din pragul ușii, cirus înseamnă dur, vine din cuvântul grec *skirrhós*, care înseamnă dur, și se folosește când te referi la tumori, la tumorile dure, dar acești nori nu par duri.
- Nu, a spus recepționarul, sunt nori din straturile înalte ale atmosferei, dacă urcă sau coboară puțin, puțin doar, dispar.

La Pavilionul Arena del Norte nu era nimeni. Ușa principală era încuiată. Pe perete, niște afișe învechite înainte de vreme anunțau meciul Fernández-Pickett. Unele fuseseră smulse și peste altele niște mâini necunoscute lipiseră afișe noi care anunțau concerte, dansuri populare, chiar și un afiș al unui circ care se numea Circul Internațional.

Fate a înconjurat clădirea. A dat peste o femeie care trăgea un cărucior cu sucuri proaspete. Femeia avea părul lung și negru și era îmbrăcată cu o fustă care-i ajungea până la glezne. Printre bidioanele cu apă și gălețile cu gheață se vedeau capetele a doi copii. Când a ajuns la colț, femeia s-a oprit și s-a apucat să monteze un fel de umbrelă de soare cu tuburi metalice. Copiii au coborât din cărucior și s-au așezat pe trotuar, cu spatele sprijinit de perete. Câteva clipe, Fate a stat nemișcat uitându-se la ei și uitându-se la strada unde nu era nici țipenie de om. Când a pornit din nou a apărut la colțul opus alt cărucior și Fate s-a oprit din nou. Tipul care trăgea celălalt cărucior a salutat-o cu mâna pe femeie. Aceasta a înclinat ușor capul în semn că l-a recunoscut și a început să scoată dintr-o parte a căruciorului niște borcane enorme de sticlă pe care le-a pus pe o masă pliantă. Tipul care abia sosisese

vindea porumb și căruciorul lui scotea aburi. Fate a descoperit o ușă în spate și a căutat soneria, dar nu era nici o sonerie, așa că a trebuit să bată cu pumnul. Copiii s-au apropiat de căruciorul cu porumb și omul a scos doi știuleți, i-a uns cu smântână, a presărat brânză și apoi a pus un pic de sos iute de ardei și le-a dat. În timp ce aștepta, Fate s-a gândit că poate omul cu porumbul era tatăl copiilor și că relația lui cu mama, femeia cu sucurile, nu era bună, de fapt poate chiar erau divorțați și se vedeau doar când ocupațiile lor îi făceau să se întâlnească. Dar desigur că asta nu era adevărat, s-a gândit. Apoi a bătut din nou, dar nu i-a deschis nimeni.

În barul de la Sonora Resort a întâlnit aproape toți ziariștii care trebuiau să scrie despre meciul de box. L-a văzut pe Campbell vorbind cu un tip cu față de mexican și s-a apropiat de el, dar înainte de a ajunge și-a dat seama că de fapt Campbell lucra și n-a vrut să-l întrerupă. Aproape de teighea l-a văzut pe Chucho Flores și l-a salutat de departe. Chucho Flores era însoțit de trei tipi care păreau foști boxeri și salutul lui n-a fost foarte călduros. A căutat o masă liberă pe terasă și s-a așezat. A stat un timp și s-a uitat la oamenii care se ridicau de la mese și se salutau cu lungi îmbrățișări sau se strigau dintr-o parte în alta, și a văzut forfota fotografiilor care făceau poze în grup sau nu, după cum aveau chef, și perindarea oamenilor importanți din Santa Teresa, figuri pe care nu le mai văzuse, femei tinere și frumoase îmbrăcate, tipi înalți cu cizme de cowboy și costume Armani, tineri cu ochi strălucitori și fălcile încleștate care nu vorbeau, ci se limitau doar să dea din cap afirmativ sau negativ, până când s-a plictisit să aștepte chelnerul să-i aducă o băutură și a plecat făcându-și loc cu coatele, fără să se uite în urmă, fără să-i pese că aude în spatele lui două sau trei înjurături în spaniolă pe care nu le înțelegea și care chiar dacă le-ar fi înțeles tot n-ar fi fost un pretext suficient ca să-l rețină.

A mâncat într-un restaurant din partea de est a orașului, într-un patio răcoros cu boltă de viță. În fundul patioului, lângă

un gard de sârmă direct pe pământ, erau instalate trei jocuri mecanice de fotbal. Câteva minute s-a uitat pe meniu, fără să înțeleagă nimic. Apoi a încercat să explice prin semne, dar femeia care-l servea nu făcea decât să zâmbească și să ridice din umeri. După un timp a apărut un bărbat, dar engleza pe care o vorbea i s-a părut și mai de neînțeles. Înțelegea doar cuvântul pâine. Și cuvântul bere.

După aceea bărbatul s-a făcut nevăzut și a rămas singur. S-a ridicat și s-a apropiat de capătul bolții de viță, lângă jocurile mecanice de fotbal. O echipă avea tricouri albe și pantaloni verzi, părul negru și pielea de culoare alb-gălbuie foarte palidă. Cealaltă echipă era îmbrăcată în roșu, cu pantaloni negri și toți jucătorii aveau o barbă stufoasă. Cel mai ciudat, totuși, era că toți jucătorii echipei în roșu aveau niște coarne minuscule în frunte. Celelalte două jocuri mecanice erau exact la fel.

La orizont a văzut o colină. Culoarea colinei era un amestec de galben-închis și negru. A bănuț că mai încolo e deșertul. A simțit dorința de a pleca și a se îndrepta spre colină, dar când s-a întors a văzut că pe masă femeia îi pusese o bere și un fel de sandvici foarte gros. A mușcat din el și i-a plăcut. Gustul era ciudat, puțin picant. De curiozitate a ridicat pâinea de deasupra: sandviciul avea de toate. A băut o înghițitură de bere și s-a întins pe scaun. Între frunzele de viță a văzut o albină nemișcată. Două raze de soare subțiri cădeau pe pământ. Când bărbatul a apărut din nou, l-a întrebat cum se ajunge la colină. Omul a râs. A spus câteva vorbe pe care nu le-a înțeles și apoi a spus nu frumos, de câteva ori.

– Nu frumos?

– Nu frumos, a spus omul, și a început din nou să râdă.

Apoi l-a apucat de braț și l-a dus până la o încăpere folosită ca bucătărie și care lui Fate i s-a părut foarte ordonată, fiecare lucru la locul lui, faianța albă de pe perete fără nici o urmă de grăsime, și i-a arătat o găleată cu gunoi.

– Colina nu frumos? a spus Fate.

Bărbatul a râs din nou.

– Colina este gunoi?

Omul continua să râdă. Pe antebrațul stâng avea tatuată o pasăre. Nu o pasăre în zbor, cum obișnuiesc să fie tatuajele de felul ăsta, ci o pasăre care stătea pe o creangă, o pasăre mică, probabil o vrabie.

– Colina este o grămadă de gunoi?

Omul a râs și mai tare și a dat din cap afirmativ.

La șapte seara, Fate și-a arătat legitimația de ziarist și a intrat în Pavilionul Arena del Norte. Era multă lume pe stradă și tarabe ambulante ce vindeau mâncare, băuturi răcoritoare, suveniruri cu motive pugilistice. Înăuntru începuseră deja meciurile de umplură. Un boxer mexican de categoria cocoș boxa cu alt mexican de categoria cocoș, dar foarte puțini urmăreau meciul. Oamenii cumpărau răcoritoare, vorbeau, se salutau. A văzut, în primele locuri lângă ring, doi cameramani de la televiziune. Unul dintre ei părea că filmează tot ce se întâmpla în holul central. Celălalt se așezase pe o banchetă și încerca să scoată o prăjiturică din învelitoarea ei de plastic. A intrat într-unul din holurile laterale acoperite. A văzut oameni care făceau pariuri, o femeie înaltă cu o rochie strâmtă pe care o îmbrățișau doi bărbați mai scunzi decât ea, tipi cu cravatele lărgite la gât care fumau și beau bere și care făceau semne cu degetele, în același timp, de parcă ar fi jucat un joc de copii. Deasupra culoarului care ducea spre ring, acoperit cu o copertină, se aflau locurile ieftine și acolo zarva era și mai mare. S-a hotărât să arunce o privire la vestiare și la sala de presă. Acolo, în cea din urmă, a găsit doar doi ziariști mexicani care i-au aruncat o privire agonizantă. Amândoi stăteau jos și aveau cămășile ude de sudoare. La intrarea în vestiarul lui Merolino Fernández l-a văzut pe Omar Abdul. L-a salutat, dar sparringul s-a făcut că nu-l cunoaște și a continuat să discute cu niște mexicani. Cei care stăteau lângă ușă vorbeau de sânge, sau asta a crezut că înțelege Fate.

– Despre ce vorbiți? i-a întrebat.

– Despre tauri, i-a spus în engleză unul dintre mexicani.

Când a vrut să plece, a auzit că îl strigă cineva pe nume. Domnule Fate. S-a întors și a întâlnit zâmbetul larg al lui Omar Abdul.

– Nu-ți mai saluți prietenii, negrule?

Văzându-l de aproape și-a dat seama că avea amândoi poameții învinețiți.

– Văd că Merolino s-a antrenat bine, a zis.

– Riscurile meseriei, a spus Omar Abdul.

– Pot să-l văd pe șeful tău?

Omar Abdul s-a uitat în spate, spre ușa de intrare la vestiar, și apoi a dat din cap și a spus că nu.

– Dacă te-aș lăsa pe tine să intri, frate, ar trebui să-i las și pe toți căcănarii ăștia să intre.

– Sunt ziariști?

– Unii sunt ziariști, frate, dar majoritatea vor doar să se pozeze cu Merolino, să-i pupe mâna și să-l pupe-n cur.

– Și ție cum îți merge?

– Nu mă plâng, nu mă plâng prea mult, a spus Omar Abdul.

– Unde ai de gând să te duci după meci?

– Să-l sărbătoresc, presupun, a spus Omar Abdul.

– Nu, nu mă refer după noaptea asta, ci după ce o să se termine totul, a spus Fate.

Omar Abdul a zâmbit. Un zâmbet încrezător și sfidător. Zâmbetul pisicii din Cheshire presupunând că pisica din Cheshire n-ar sta întinsă pe creanga unui copac, ci pe un teren viran și sub o ploaie torențială. Un zâmbet, s-a gândit Fate, al unui tânăr negru, dar și un zâmbet *foarte* american.

– Nu știu, a spus, să caut o slujbă, să stau un timp în Sinaloa, la mare, oi vedea.

– Îți doresc să ai noroc, a spus Fate.

În timp ce se îndepărta, l-a auzit pe Omar că-i spunea: de noroc va avea nevoie Count Pickett în seara asta. Când s-a întors în sală alți doi boxeri erau pe ring și aproape că nu mai existau locuri libere. A înaintat pe culoarul principal spre rândul rezervat presei. Locul lui era ocupat de un tip gras care se uita la

el neînțelegând ce-i spune. I-a arătat biletul și tipul s-a ridicat și a căutat în buzunarul sacoului până când a dat de biletul lui. Amândoi aveau același număr. Fate a zâmbit și tipul gras a zâmbit. În momentul acela unul dintre boxeri și-a doborât rivalul cu un croșeu și mulți spectatori din pavilion s-au ridicat în picioare și au început să strige.

– Ce facem? i-a spus Fate grasului.

Grasul a ridicat din umeri urmărind cu privirea numărătoarea arbitrului. Boxerul care căzuse s-a ridicat și publicul a început din nou să strige.

Fate a ridicat o mână, cu palma spre gras, și s-a retras. Când s-a întors pe culoarul principal, a auzit că e strigat. S-a uitat în toate părțile, dar n-a văzut pe nimeni. Fate, Oscar Fate, strigau. Boxerul care abia se ridicase l-a luat în brațe pe rivalul lui. Acesta a încercat să se separe cu o baterie de lovituri în stomac în timp ce se dădea înapoi. Aici, Fate, aici, strigau. Arbitrul i-a separat. Boxerul care abia se ridicase a simulat un atac, dar s-a dat înapoi cu pași lenți așteptând bătaia gongului. Rivalul său s-a dat și el înapoi. Primul avea pantaloni albi și fața îi era plină de sânge. Al doilea avea pantaloni cu dungi negre, violete și roșii și părea surprins că celălalt nu era încă la pământ. Oscar, Oscar, suntem aici, strigau. Când a bătut gongul, arbitrul s-a apropiat de colțul unde era boxerul cu pantaloni albi și a cerut prin gesturi să vină un medic. Medicul, sau ce-o fi fost, i-a examinat o sprânceană și a spus că meciul poate continua.

Fate s-a întors și a încercat să-i identifice pe cei care-l strigau. Majoritatea spectatorilor se ridicaseră de pe scaune și n-a putut vedea pe nimeni. Când a început cealaltă rundă, boxerul cu pantaloni în dungi s-a lansat, dispus să câștige victoria prin knockout. În primele secunde celălalt l-a înfruntat, dar apoi l-a înconjurat cu brațele. Arbitrul i-a separat de câteva ori. Umărul boxerului cu pantaloni în dungi era murdar de sângele celuilalt. Fate s-a apropiat foarte încet de primele locuri de lângă ring. L-a văzut pe Campbell citind o revistă de baschet. A mai văzut încă un ziarist american notându-și ceva cu nepăsare. Unul dintre cameramani

își instalase camera pe un trepied și băiatul cu luminile care stătea lângă el mesteca chewing-gum și din când în când se uita la picioarele unei domnișoare care stătea în primul rând.

Și-a auzit din nou numele și s-a întors. I s-a părut că vede o femeie blondă care-i făcea semne cu mâna. Boxerul cu pantaloni albi a căzut din nou. Protectorul bucal i-a sărit din gură și a traversat ringul oprindu-se exact unde era Fate. O clipă s-a gândit să se aplece să-l ia, dar apoi i s-a făcut scârbă și a rămas nemișcat, uitându-se la corpul vlăguit al boxerului care asculta numărătoarea arbitrului și apoi, înainte ca acesta să arate cu degetele numărul nouă, s-a ridicat din nou. O să se bată fără protector, s-a gândit, și atunci s-a aplecat și a căutat protectorul, dar nu l-a găsit. Cine l-a luat? s-a gândit. Cine dracu' a luat scârboșenia aia de protector dacă eu nu m-am mișcat și n-am văzut pe nimeni s-o facă?

Când meciul s-a terminat, la difuzoare a răsunat un cântec pe care l-a recunoscut ca unul din acelea cărora Chucho Flores le spunea jazz din Sonora. Spectatorii de pe locurile mai ieftine au scos strigăte de bucurie și apoi s-au pus să cânte cântecul. Trei mii de mexicani cățărați la galeria Pavilionului Arena cântând la unison același cântec. Fate a încercat să-i privească, dar luminile îndreptate spre centru lăsau zona aceea în întuneric. I s-a părut că tonul vocilor era grav și sfidător, un imn al unui război pierdut interpretat pe întuneric. În gravitatea lui era doar disperare și moarte, dar în sfidare se putea simți o nuanță de umor coroziv, un umor care exista doar în funcție de el însuși și de vise, fără să conteze cât ar dura acestea. Jazz din Sonora. Unii de pe locurile de jos intonau de asemenea cântecul, dar nu erau prea mulți. Majoritatea preferau să vorbească sau să bea bere. A văzut un copil cu o cămașă albă și pantaloni negri fugind pe culoar în jos. A văzut alt tip care vindea bere înaintând pe culoar în sus, fredonând cântecul. O femeie cu mâinile în șolduri râdea de ce-i spunea un bărbat scund și cu o mustață minuscule. Bărbatul scund striga, dar vocea abia i se auzea. Un grup de bărbați dădeau impresia că vorbesc doar datorită maxilarelor care se mișcau (și

acestea exprimau doar dispreț și indiferență). Un tip se uita în jos și vorbea singur și râdea. Toată lumea părea fericită. Exact în momentul acela, ca și cum ar fi avut o revelație, Fate a înțeles că aproape toți cei care se aflau în Pavilionul Arena credeau că Merolino Fernández va câștiga meciul. Pe ce se baza această siguranță? O clipă a crezut că știe, dar ideea i-a scăpat ca apa printre degete. Mai bine așa, s-a gândit, căci umbra alunecoasă a ideii aceleia (altă idee proastă) poate ar fi fost în stare să-l distruge dintr-o singură lovitură de labă.

Atunci, în sfârșit, i-a văzut. Chucho Flores îi făcea semne să vină să stea cu ei. A recunoscut-o pe blonda de lângă el. O văzuse înainte, dar acum era mai bine îmbrăcată. A cumpărat o bere și și-a făcut loc printre oameni. Blonda l-a sărutat pe obraz. Și-a spus numele pe care el îl uitase. Rosa Méndez. Chucho Flores i-a prezentat pe ceilalți doi: un tip pe care nu-l mai văzuse până atunci, pe care-l chema Juan Corona, despre care Fate a crezut că este ziarist, și o femeie tânără de o extraordinară frumusețe, care se numea Rosa Amalfitano. Țsta este Charly Cruz, regele video-cluburilor, pe care îl cunoști, a spus Chucho Flores. Charly Cruz i-a întins mâna. Era singurul care continua să stea pe scaun, străin de mișcarea din Pavilion. Toți erau foarte frumoși îmbrăcați, de parcă după meci aveau de gând să meargă la o petrecere de gală. Un scaun era liber și Fate s-a așezat pe el după ce ei și-au luat de acolo hainele și jachetele. I-a întrebat dacă așteptau pe cineva.

– Da, așteptam o prietenă, i-a spus Chucho Flores la ureche, dar s-a răzgândit în ultimul moment.

– Dacă vine nu-i nici o problemă, a zis Fate, mă ridic și plec.

– Nu, omule, rămâi aici cu prietenii, a spus Chucho Flores.

Corona l-a întrebat din ce parte a Statelor Unite este. New York, a spus Fate. Și cu ce te ocupi. Sunt ziarist. După asta engleza lui Corona s-a terminat, așa că n-a mai întrebat nimic.

– Ești primul negru pe care-l cunosc, a spus Rosa Méndez.

Charly Cruz i-a tradus. Fate a zâmbit. Rosa Méndez a zâmbit și ea.

– Îmi place Denzel Washington, a spus.

Charly Cruz i-a tradus și Fate a zâmbit din nou.

– Niciodată n-am avut un prieten negru, a spus Rosa Méndez, i-am văzut la televizor și uneori pe stradă, dar pe stradă nu sunt mulți negri.

Charly Cruz i-a spus că așa e Rosita, o fată de treabă și cam naivă. Fate n-a înțeles ce voia să spună cu acel cam naivă.

– Adevărul e că în Mexic sunt puțini negri, a spus Rosa Méndez. Și ăștia puțini câți sunt stau în Veracruz. Ai fost la Veracruz?

Charly Cruz i-a tradus. I-a spus că Rosita voia să știe dacă a fost vreodată la Veracruz. Nu, n-am fost niciodată, a spus Fate.

– Nici eu. O singură dată am trecut pe acolo, când aveam cincisprezece ani, dar am uitat tot. De parcă mi s-ar fi întâmplat ceva rău în Veracruz și în mintea mea s-a șters tot, înțelegi?

De data asta i-a tradus Rosa Amalfitano. În timp ce traducea nu zâmbea ca Charly Cruz, ci se limita să traducă, foarte serioasă, ceea ce spunea cealaltă femeie.

– Înțeleg, a spus Fate fără să înțeleagă nimic.

Rosa Méndez îl privea în ochi și el nu știa dacă femeia se distra sau îi împărtășea un secret foarte intim.

– Ceva trebuie să mi se fi întâmplat, a spus Rosa Méndez, pentru că într-adevăr nu-mi amintesc nimic. Știu că am fost acolo, nu multe zile, poate trei sau două, dar nu mi-a rămas nici cea mai mică amintire din oraș. Ți s-a întâmplat vreodată așa ceva?

Mi s-a întâmplat și mie probabil, s-a gândit Fate, dar în loc să recunoască a întrebat-o dacă îi place boxul. Rosa Amalfitano i-a tradus întrebarea și Rosa Méndez a spus că uneori, doar uneori, este excitant, mai ales când boxează un boxer frumos.

– Dar ție? a întrebat-o pe cea care știa engleză.

– Mie mi-e indiferent, a spus Rosa Amalfitano, este prima dată când vin la așa ceva.

– Prima dată? a zis Fate fără să-și amintească de faptul că nici el nu era un expert în box.

Rosa Amalfitano a zâmbit și a dat din cap afirmativ. Apoi a aprins o țigară și Fate a profitat ca să se uite în altă parte și a întâlnit privirea lui Chucho Flores care îl privea de parcă nu-l mai văzuse niciodată. Frumoasă fată, a spus Charly Cruz de lângă el. Fate a spus că e cald. O picătură de transpirație cobora pe tâmpla dreaptă a Rosei Méndez. Era îmbrăcată cu o rochie decoltată care lăsa să i se vadă doi sâni mari și sutienul de culoare bej. Să bem pentru Merolino, a spus Rosa Méndez. Charly Cruz, Fate și Rosa Méndez și-au ciocnit sticlele de bere. Rosa Amalfitano li s-a alăturat la toast cu un pahar din carton unde probabil avea apă sau votcă sau tequila. Fate s-a gândit s-o întrebe, dar imediat întrebarea i s-a părut de o prostie nemaiauzită. Femeilor de felul ăsta nu le pui asemenea întrebări. Chucho Flores și Corona erau singurii din grup care rămăseseră în picioare, de parcă încă nu pierduseră speranța s-o vadă apărând pe fata pentru care era scaunul gol. Rosa Méndez l-a întrebat dacă-i place mult sau foarte mult Santa Teresa. Rosa Amalfitano i-a tradus. Fate n-a înțeles întrebarea. Rosa Amalfitano a zâmbit. Fate s-a gândit că zâmbea ca o zeiță. Berea nu i-a plăcut, de fiecare dată era mai amară și mai caldă. A fost tentat să-i ceară o înghițitură din paharul ei, dar știa că așa ceva n-ar face niciodată.

- Mult sau foarte mult? Care e răspunsul corect?
- Cred că foarte mult, a spus Rosa Amalfitano.
- Atunci foarte mult, a spus Fate.
- Ai fost la coridele de tauri? a întrebat Rosa Méndez.
- Nu, a spus Fate.
- Dar la meciurile de fotbal? Și la meciurile de baseball? Și să vezi cum joacă echipa noastră de baschet?
- Pe prietena ta o interesează mult sportul, a spus Fate.
- N-o interesează mult, a spus Rosa Amalfitano, încearcă doar să lege o conversație.

Doar o conversație? s-a gândit Fate. De acord, încearcă doar să pară idioată sau naturală. Nu, încearcă doar să fie simpatică, s-a gândit, dar intuia că mai era și altceva.

- N-am fost în nici unul din locurile astea, a spus Fate.

– Nu ești ziarist sportiv? a întrebat Rosa Méndez.

Ah, s-a gândit Fate, nu încearcă să fie idioată, nici naturală, nici măcar nu încearcă să fie simpatică, ea crede că eu sunt ziarist sportiv și deci mă interesează evenimentele de felul ăsta.

– Sunt ziarist sportiv din întâmplare, a spus Fate și apoi le-a explicat celor două Rose și lui Charly Cruz povestea corespondentului sportiv titular și a morții acestuia și cum l-au trimis pe el să scrie despre meciul Pickett-Fernández.

– Și atunci, despre ce scrii? a întrebat Charly Cruz.

– Despre politică, a spus Fate. Despre problemele politice care afectează comunitatea afro-americană. Despre problemele sociale.

– Asta trebuie să fie foarte interesant, a zis Rosa Méndez.

Fate s-a uitat la buzele Rosei Amalfitano în timp ce traducea. Se simțea fericit că era acolo.

Meciul a fost scurt. Mai întâi a ieșit Count Pickett. Ovații din politețe, câteva huiduieli. Apoi a ieșit Merolino Fernández. Ovații asurzitoare. În prima rundă, s-au studiat. În a doua rundă, Pickett s-a lansat la atac și l-a făcut knockout în mai puțin de un minut pe rivalul său. Corpul lui Merolino Fernández, întins pe podeaua ringului, nici măcar nu s-a mișcat. Asistenții lui l-au luat pe sus până la colțul ringului și, cum nu și-a revenit, au intrat brancardierii și l-au dus la spital. Count Pickett a ridicat o mână, fără prea mult entuziasm, și a plecat înconjurat de oamenii lui. Spectatorii au început să iasă din Pavilion.

Au mâncat într-un local care se numea El Rey del Taco¹. La intrare era un desen din neon: un copil cu o coroană mare călare pe un măgar care din când în când se ridica pe picioarele din spate încercând să-l dea jos. Dar copilul nu cădea cu toate că ținea într-o mână un *taco* și în cealaltă un fel de sceptru care la fel

1. „Regele clătitorilor“, într-o traducere aproximativă, dar Taco este și protagonistul unui comics.

de bine îi putea servi drept cravașă. Interiorul era decorat ca un McDonald's, doar că ceva mai șocant. Scaunele nu erau de plastic, ci de nuiele. Mesele erau de lemn. Pe jos erau dale mari verzi, iar pe unele dintre ele se vedeau peisaje din deșert și scene din viața regelui Taco. Din tavan atârnavă *piñatas*¹ care evocau de asemenea alte aventuri al copilului-rege, întotdeauna însoțit de măgar. Unele dintre aceste scene erau de un realism dezarmant: copilul, măgarul și o bătrână chioară, sau copilul, măgarul și o fântână, sau copilul, măgarul și o oală cu fasole. Alte scene erau de-a dreptul fantastice. În unele se vedea cum copilul și măgarul cădeau într-un defileu, în altele se vedeau copilul și măgarul legați pe rug, și într-una se vedea chiar copilul care își amenința măgarul punându-i un pistol la tâmplă. De parcă El Rey del Taco n-ar fi fost numele unui restaurant, ci personajul unui comics pe care Fate nu avusese niciodată posibilitatea să-l citească. Și cu toate acestea, persista senzația că se afla într-un McDonald's. Poate pentru că chelnerițele și chelnerii, foarte tineri și îmbrăcați în uniforme militare (Chucho Flores i-a spus că erau îmbrăcați *ca niște polițiști federali*), întăreau această impresie. De bună seamă aceștia nu formau o oaste victorioasă. Tinerii, deși zâmbeau clienților, aveau un aer foarte obosit. Unii păreau pierduți în acest deșert numit El Rey del Taco. Alții, de cincisprezece sau de paisprezece ani, încercau în zadar să facă glume cu unii clienți, tipi singuri sau perechi de bărbați cu aspect de funcționari sau polițiști, tipi în a căror privire, când se uitau la adolescenți, se citea că n-au chef de glume. Unele tinere aveau ochii plânși și nu păreau reale, ci chipuri întrevăzute într-un vis.

– Locul ăsta este infernal, i-a spus Rosei Amalfitano.

– Ai dreptate, a spus ea privindu-l cu simpatie, dar mâncarea nu e rea.

1. Recipient de lut sau de carton acoperit cu *papier mâché* pictat cu scene din viața unor personaje de basm sau supereroi, agățat de tavan sau de un loc înalt și care conține fructe, dulciuri și daruri, pe care copiii îl sparg cu un băț la sărbători și aniversări ca să intre în posesia conținutului (l. sp.).

- Mie mi-a trecut foamea, a zis Fate.
- Când o să-ți aducă o farfurie cu *tacos* o să ți se facă din nou foame, a spus Rosa Amalfitano.
- Sper să fie așa, a zis Fate.

Veniseră la restaurant în trei mașini. Rosa Amalfitano cu cea a lui Chucho Flores. În mașina tăcutului Corona, Charly Cruz și Rosa Méndez. El era singur în mașină, în urma celorlalte două, și de mai multe ori, când plimbarea prin oraș părea că nu se mai sfârșește, s-a gândit să claxoneze și să se despartă de tot alaiul acela care i se părea, fără să știe bine de ce, că era ceva absurd și copilăresc, și să se îndrepte spre hotelul Sonora Resort ca să scrie cronica meciului scurt pe care-l văzuse. Poate că încă mai era acolo Campbell și putea să-i explice câte ceva ce el nu înțelesese. Cu toate că, dacă se gândea bine, nu era nimic de înțeles. Pickett știa să boxeze și Fernández nu, așa de simplu. Sau poate că cel mai bine ar fi fost să nu se ducă la Sonora Resort și să conducă direct spre frontieră, spre Tucson, în al cărui aeroport cu siguranță că ar găsi un internet café unde să-și scrie cronica, obosit și fără să se gândească la ce scrie, și apoi să ia un avion spre New York, unde totul ar fi căpătat din nou consistența realității.

Dar în loc să facă asta, Fate a urmat șirul de mașini care se învâртеau și se învâртеau printr-un oraș străin, cu vaga bănuială că atâtea ocolișuri aveau un singur scop, ca el să se plictisească și să renunțe să-i mai însoțească, deși ei au fost cei care îl invitară, care i-au spus vino să mănânci cu noi și apoi pleci în Statele Unite, ultima cină mexicană, fără convingere, nici sinceritate, prizonieri ai unei ospitalități verbale, ai unui conventionalism mexican la care trebuie să răspunzi mulțumind (călduros!) și îndepărtându-te apoi în mod demn pe o stradă aproape goală.

Și totuși a acceptat invitația. Bună idee, a spus, mi-e foame. O să mâncăm împreună cu toții, ceva foarte normal. Și cu toate că a văzut schimbarea expresiei în ochii lui Chucho Flores, și

felul în care-l privea Corona, și mai rece, de parcă ar fi vrut să-l gonească din ochi sau de parcă îl făcea vinovat de înfrângerea boxerului mexican, a insistat să meargă să mănânce ceva tipic, ultima mea noapte în Mexic, ce părere aveți dacă o să mâncăm mâncare mexicană? Doar pe Charly Cruz părea că-l încântă ideea de a rămâne împreună în timpul cinei, Charly Cruz și cele două fete, deși în mod diferit, fiecare în felul lui, cu toate că s-ar putea, s-a gândit Fate, ca fetele să se bucure pur și simplu, și nimic mai mult, în timp ce lui Charly Cruz, din contră, i se deschideau niște perspective neașteptate într-un peisaj până atunci fix și obișnuit.

De ce stau aici, și mănânc *tacos* și beau bere cu niște mexicani pe care abia îi cunosc? se gândea Fate. Răspunsul îl știa, era simplu. Sunt aici pentru ea. Toți vorbeau în spaniolă. Doar Charly Cruz vorbea cu el în engleză. Lui Charly Cruz îi plăcea să vorbească de filme și de asemenea îi plăcea să vorbească în engleză. Engleza lui era repezită, de parcă încerca să imite un student, deși era plină de greșeli. A menționat numele unui regizor din Los Angeles pe care-l cunoștea personal, Barry Guardini, dar Fate nu văzuse nici un film de Guardini. Apoi a început să vorbească de DVD-uri. Spunea că în viitor totul va fi înregistrat pe DVD sau pe ceva asemănător și mai bun și că sălile de cinema vor dispărea.

Singurele săli de cinema care își îndeplineau funcția, a spus Charly Cruz, sunt cele vechi, îți amintești? acele teatre enorme în care când se stinge lumina ți se strângea inima. Sălile alea erau bune, erau adevăratele cinematografe, care semănau cel mai mult cu o biserică, plafoane foarte înalte, cortine mari, grena, coloane, vechi covoare roase, loji, locurile de la parter și galeria sau cucurigu, clădiri construite în anii când cinematograful mai era încă o experiență religioasă, zilnică și totuși religioasă, și care încet, încet au fost demolate ca să se construiască bănci sau supermarketuri sau multiplexuri. În ziua de azi, a spus Charly Cruz, abia dacă mai supraviețuiesc câteva, astăzi

toate cinematografele au mai multe săli, cu ecrane mici, spații reduse, scaune foarte incomode. În spațiul unei adevărate săli vechi încap șapte săli mai mici de cinematograf. Sau zece. Sau cincisprezece, depinde. Și nu mai încerci o experiență *abisală*, nu mai simți *amețeala* dinaintea începerii filmului, nimeni nu se mai simte *singur* într-un cinematograf cu mai multe săli. Apoi, din câte își amintea Fate, a început să vorbească despre sfârșitul a tot ceea ce este *sfânt*.

Sfârșitul începuse pe undeva, lui Charly Cruz îi era perfect egal unde, poate în biserici, când popii n-au mai făcut slujba în latină, sau în familii, când tații le-au părăsit (îngroziți, crede-mă, frate) pe mame. Imediat sfârșitul a tot ceea ce era sfânt a atins și cinematografele. S-au dărâmat marile cinematografe și s-au construit niște cutii imunde numite multiplexuri, cinematografe practice, cinematografe funcționale. Catedralele au căzut sub izbiturile sferei de oțel a echipelor de demolare. Până când cineva a inventat videocasetele. Un televizor nu este la fel ca un ecran de cinema. Salonul casei tale nu este la fel ca vechiul stal aproape nemărginit. Dar, dacă observi cu atenție, se aseamănă cel mai mult. În primul rând cu ajutorul videocasetei poți să vezi *tu singur* un film. Îți închizi geamurile și dai drumul la televizor. Bagi caseta și te așezi într-un fotoliu. Prima condiție: să fii singur. Casa poate fi mare sau mică, dar dacă nu mai e nimeni altcineva în toată casa, oricât ar fi de mică, într-un anumit fel devine mai mare. A doua condiție: să pregătești momentul, adică să închiriezi filmul, să cumperi băutura pe care s-o bei și să-ți cumperi ceva de mâncare și să fixezi ora la care să te așezi în fața televizorului. A treia condiție: să nu răspunzi la telefon, să faci abstracție de sonerie, să fii dispus să petreci o oră și jumătate sau două ore sau o oră sau patruzeci și cinci de minute în cea mai completă și riguroasă singurătate. A patra condiție: să ai la îndemână telecomanda pentru cazul că ai vrea să vezi o scenă de mai multe ori. Și începând din momentul acela totul depinde de film și de tine. Dacă totul merge bine, că nu întotdeauna merge bine, ești din nou în prezența a

ceea ce este *sfânt*. Îți proptești capul în piept și deschizi ochii și privești, a silabisit Charly Cruz.

Ce este sfânt pentru mine? s-a gândit Fate. Durerea nedeslușită pe care o simt de când s-a prăpădit mama? Cunoașterea a ceea ce nu are soluție? Sau acest nod în stomac pe care îl simt când mă uit la femeia aceasta? Și din ce cauză simt un nod, ca să-i spunem așa, când mă privește ea și nu când mă privește prietena ei? Pentru că este evident că prietena ei nu este așa de frumoasă, s-a gândit Fate. De unde se deduce că pentru mine frumusețea este ceva sfânt, o femeie frumoasă și tânără și cu trăsături perfecte. Și dacă dintr-odată, în restaurantul acesta la fel de mare pe cât e de infect, ar apărea actrița cea mai frumoasă de la Hollywood, aş continua să simt noduri în stomac de fiecare dată când, pe ascuns, privirea mea s-ar întâlni cu a ei, sau, dimpotrivă, apariția bruscă a unei frumuseți mai mari, a unei frumuseți încununată de recunoaștere, mi-ar potoli nodul, ar scădea frumusețea ei la o dimensiune reală, cea a unei fete un pic ciudate care iese într-o noapte de sfârșit de săptămână să se distreze cu trei prieteni cam bizari și cu o prietenă care mai degrabă pare o curvă? Și cine-mi dă dreptul să cred că Rosita Méndez pare o curvă? s-a gândit Fate. Ce știu eu despre curvele mexicane ca să le pot recunoaște dintr-o privire? Știu eu ceva despre nevinovăție sau despre durere? Știu eu ceva despre femei? Îmi place să văd filme pe video, s-a gândit Fate. Și de asemenea îmi place să mă duc la film. Îmi place să mă culc cu femeile. În momentul ăsta nu am o pereche stabilă, dar știu ce înseamnă să ai. Văd ceva sfânt pe undeva? Sesizez doar experiențe practice, s-a gândit Fate. Un gol pe care trebuie să-l umplu, foame pe care trebuie s-o potolesc, oameni pe care trebuie să-i fac să spună ceva ca să-mi pot termina articolul și să iau bani. Și de ce cred eu că cei care o însoțesc pe Rosa Amalfitano sunt trei tipi bizari? Ce au bizar în ei? Și de ce sunt așa de sigur că dacă ar apărea dintr-odată o actriță de la Hollywood frumusețea Rosei Amalfitano s-ar estompa? Și dacă n-ar fi așa? Și dacă ar spori? Și

dacă totul ar începe să sporească din momentul în care o actriță de la Hollywood ar trece pragul localului El Rey del Taco?

Apoi, din câte își amintea în mod vag, au fost la vreo două discoteci, poate chiar trei. În realitate, să fi fost poate patru discoteci. Nu, trei. Dar au mai fost în al patrulea loc, care nu era chiar o discotecă, dar nici casă particulară. Muzica se auzea tare. Una dintre discoteci, nu prima, avea un patio. Din patio, unde erau îngrămădite lăzi cu sucuri de fructe și cu bere, se vedea cerul. Un cer negru ca fundul mării. La un moment dat Fate a vomitat. Apoi a început să râdă pentru că ceva din patio l-a amuzat. Ce? Nu știa. Ceva ce se mișca sau se târa lângă un gard de sârmă. Poate că o pagină de ziar. Când a intrat din nou, l-a văzut pe Corona că o săruta pe Rosa Méndez. Mâna dreaptă a lui Corona strângea unul din sânii femeii. Când a trecut pe lângă ei, Rosa Méndez a deschis ochii și l-a privit de parcă nu-l cunoștea. Charly Cruz stătea sprijinit de tejghea și vorbea cu chelnerul. L-a întrebat de Rosa Amalfitano. Charly Cruz a ridicat din umeri. A repetat întrebarea. Charly Cruz l-a privit în ochi și a spus că poate e într-un separeu.

– Unde sunt separeurile? a întrebat Fate.

– Sus, a spus Charly Cruz.

Fate a urcat pe singura scară pe care a găsit-o: o scară metalică ce se mișca puțin, de parcă la bază n-ar fi fost prinsă. I s-a părut scara unui vechi vapor. Scara dădea într-un coridor cu mochetă verde pe jos. La capătul coridorului era o ușă deschisă. Se auzea muzică. Lumina care ieșea din încăpere era tot verde. Nemișcat în mijlocul coridorului un tip tânăr și slab l-a privit și apoi s-a îndreptat spre el. Fate s-a gândit că îl va ataca și s-a pregătit sufletește să încaseze primul pumn. Dar tipul l-a lăsat să treacă și apoi a coborât pe scară. Avea o figură foarte serioasă, și-a amintit Fate. Apoi a mers până a ajuns la o încăpere unde l-a văzut pe Chucho Flores care vorbea la un telefon mobil. Lângă el, așezat pe un birou, era un tip de vreo patruzeci și ceva de ani îmbrăcat cu o cămașă în carouri și un șnur în

chip de cravată, care s-a uitat la el și l-a întrebat cu un gest ce voia. Chucho Flores a văzut gestul tipului și s-a uitat spre ușă.

– Intră, Fate, hai, a spus.

Lampa care atârna din tavan era verde. Lângă o fereastră, așezată pe un fotoliu, stătea Rosa Amalfitano. Stătea picior peste picior și fuma. Când Fate a trecut pragul, a ridicat privirea și s-a uitat la el.

– Suntem aici, facem niște afaceri, a spus Chucho Flores.

Fate s-a sprijinit de perete de parcă i-ar fi lipsit aerul. Din cauza culorii verzi, s-a gândit.

– Văd, a spus.

Rosa Amalfitano părea drogată.

După cum credea Fate că-și amintește, cineva, la un moment dat, a spus că în seara aia împlinește niște ani, cineva care nu era cu ei, dar pe care Chucho Flores și Charly Cruz s-ar părea că-l cunoșteau. În timp ce bea o tequila, o femeie a început să cânte „Happy Birthday“. Apoi trei bărbați (Chucho Flores era unul dintre ei?) au început să cânte „Las Mañanitas“¹. Multe voci li s-au alăturat. Lângă el, în picioare la teighea, stătea Rosa Amalfitano. Ea nu cânta, dar i-a tradus cuvintele cântecului. Fate a întrebat-o ce legătură avea regele David cu aniversarea cuiva.

– Nu știu, a spus, eu nu sunt mexicană, sunt spaniolă.

Fate s-a gândit la Spania. Tocmai voia s-o întrebe de unde era din Spania, când a văzut că într-un colț al sălii un bărbat bătea o femeie. La prima palmă capul femeii s-a răsucit violent și a doua palmă a trântit-o jos. Fate, fără să gândească, a încercat să se îndrepte într-acolo, dar cineva l-a apucat de braț. Când s-a întors să se uite cine l-a oprit n-a văzut pe nimeni. În celălalt colț al discotecii bărbatul care o lovise pe femeie s-a apropiat de trupul căzut și i-a tras niște picioare în stomac. La câțiva metri de el a văzut-o pe Rosa Méndez care zâmbea fericită.

1. Cântec popular mexican care se cântă la aniversări, în care se spune, printre altele, că regele David îl cânta fetelor frumoase (l. sp.).

Lângă ea stătea Corona, care se uita în altă parte, cu figura lui serioasă dintotdeauna. Brațul lui Corona o ținea pe după umeri. Din când în când, Rosa Méndez ducea mâna lui Corona la gură și îi mușca un deget. Uneori dinții Rosei Méndez strângeau prea tare și atunci Corona se încrunta puțin.

În ultimul loc unde au fost, Fate i-a văzut pe Omar Abdul și pe celălalt sparring. Beau singuri într-un colț al tejghelei și s-a apropiat să-i salute. Sparringul pe care-l chema García abia a schițat un gest cum că l-a recunoscut. Abdul Omar, dimpotrivă, l-a primit cu un zâmbet larg. Fate l-a întrebat cum se simte Merolino Fernández.

– Bine, foarte bine, a spus Omar Abdul. E la fermă.

Înainte ca Fate să se despartă de ei, Omar Abdul l-a întrebat de ce n-a întins-o încă.

– Îmi place orașul ăsta, a zis Fate, așa ca să spună ceva.

– Orașul ăsta e un căcat, frate, a spus Omar Abdul.

– Mă rog, are femei foarte frumoase, a zis Fate.

– Femeile de aici nu fac nici doi bani, a spus Omar Abdul.

– Atunci ar trebui să te întorci în California, a zis Fate.

Omar Abdul l-a privit în ochi și a aprobat de câteva ori.

– Mi-ar plăcea să fiu un ziarist dat dracului, a spus, vouă nu vă scapă nimic, așa-i?

Fate a scos o bancnotă și l-a chemat pe chelner. Tot ce vor să bea prietenii mei plătesc eu, a spus. Chelnerul a luat banii și a așteptat privindu-i pe cei doi sparring-partneri.

– Încă două pahare de mezcal, a spus Omar Abdul.

Când s-a întors la masa lui Chucho Flores l-a întrebat dacă este prieten cu boxerii.

– Nu sunt boxeri, a spus Fate, sunt sparring-partneri.

– García a fost un boxer destul de cunoscut în Sonora, a zis Chucho Flores. Nu era foarte bun, dar rezista ca nimeni altul.

Fate s-a uitat spre capătul tejghelei. Omar Abdul și García stăteau tot acolo, tăcuți, privind șirul de sticle.

– Într-o noapte a înnebunit și și-a omorât sora, a spus Chucho Flores. Avocatul lui a reușit ca tribunalul să declare că a

avut o demență tranzitorie și a stat la închisoarea din Hermosillo doar opt ani. Când a ieșit, n-a mai vrut să boxeze. Un timp a stat în Arizona cu penticostalii. Dar Dumnezeu nu i-a dat darul vorbirii și într-o zi n-a mai predicat cuvântul Domnului și a început să lucreze ca bătaș la discotecă. Până când a venit López, antrenorul lui Merolino, și l-a angajat ca sparring.

– O pereche de căcăcioși, a spus Corona.

– Așa e, a spus Fate, dacă e să judecăm după cum a fost meciul, o pereche de căcăcioși.

După aceea, și asta într-adevăr își amintea foarte clar, au ajuns acasă la Charly Cruz. Și-a amintit de videocasete. În special, de așa-zisul film al lui Robert Rodríguez. Casa lui Charly Cruz era mare, solidă ca un buncăr cu două etaje, și de asta își amintea bine, iar umbra casei se proiecta pe un teren viran. Nu avea grădină, dar avea un garaj unde încăpeau patru, poate chiar cinci mașini. La un moment dat, noaptea, deși de asta nu-și amintea foarte bine, un al patrulea bărbat s-a alăturat grupului. Cel de-al patrulea bărbat nu vorbea mult, dar zâmbea fără să fie cazul și părea simpatic. Era brunet și avea mustață. A mers cu el, în mașina lui, alături de el, zâmbind la fiecare cuvânt pe care-l spunea Fate. Din când în când, tipul cu mustață se uita în urmă și din când în când se uita la ceas. Dar nu scotea nici un cuvânt.

– Ești mut? i-a spus Fate în engleză după ce a încercat de câteva ori să lege o conversație. Nu ai limbă? De ce te tot uiți atâta la ceas, tâmpitule?

Și tipul zâmbea mereu și aproba.

Mașina lui Charly Cruz mergea în față, urmată de cea a lui Chucho Flores. Uneori Fate putea vedea siluetele lui Chucho Flores și a Rosei Amalfitano. Mai ales când se opreau în fața unui semafor. Uneori amândouă siluetele erau foarte apropiate, de parcă se sărutau. Alteori vedea doar silueta șoferului. A încercat să ajungă cu mașina alături de cea a lui Chucho Flores, dar n-a reușit.

– Cât e ceasul? l-a întrebat pe tipul cu mustață și acesta a ridicat din umeri.

În garaj, Charly Cruz avea pe un perete de ciment o pictură murală. Pictura era de vreo doi metri lungime și poate trei metri lățime și o înfățișa pe Fecioara din Guadalupe într-un peisaj bogat cu râuri și păduri și mine de aur și argint și sonde de petrol și imense culturi de porumb și de grâu și întinderi mari de pășune unde pășteau vitele. Fecioara avea brațele deschise, de parcă oferea toată bogăția aceea fără să ceară nimic în schimb. Dar pe chipul ei, Fate, deși beat, a observat imediat, avea ceva ce distona. Unul dintre ochii Fecioarei era deschis și celălalt era închis.

Casa avea multe camere. Unele serveau drept magazii unde se îngrămădeau vrafuri de videocasete și DVD-uri de la videocluburile lui Charly Cruz sau din colecția lui particulară. Salonul era la primul etaj. Două fotolii și două canapele din piele și o masă de lemn și un televizor. Fotoliile erau de bună calitate, dar vechi. Pardoseala era din dale galbene cu striuri negre și era murdară. Nici măcar cele două covoare indiene multicolore nu puteau disimula murdăria. Pe un perete era o oglindă în care te vedeai întreg. Pe celălalt perete era un afiș al unui film mexican din anii cincizeci, înrămat cu geam. Charly Cruz i-a spus că era posterul autentic al unui film foarte rar, de la care se pierduseră aproape toate copiile. Într-un bufet cu geamuri se păstrau sticlele cu băuturi. Lângă salon era o încăpăre aparent nefolosită unde se aflau un aparat muzical de ultima generație și, într-o cutie de carton, CD-urile. Rosa Méndez s-a aplecat și a început să răscolească în cutie.

– Femeile sunt înnebunite după muzică, i-a spus Charly Cruz la ureche, iar pe mine mă înnebunește filmul.

Prezența lui Charly Cruz l-a făcut să tresară. Doar în clipa aceea și-a dat seama că încăpărea nu avea ferestre și i s-a părut ciudat că cineva poate să aleagă un asemenea loc pentru un salon, mai ales ținând cont de faptul că acea casă era mare și cu siguranță nu lipseau camerele mai luminoase. Când a început

muzica, Chucho Flores și Corona le-au luat pe fete de mână și au ieșit din salon. Tipul cu mustață s-a așezat într-un fotoliu și s-a uitat la ceas. Charly Cruz l-a întrebat dacă îl interesa să vadă filmul lui Robert Rodríguez. Fate a spus că da. Tipului cu mustață, din cauza poziției fotoliului, îi era imposibil să vadă filmul fără să-și sucească gâtul în mod exagerat, dar în realitate nu s-a arătat deloc curios. A stat pe fotoliu uitându-se la ei și din când în când uitându-se în tavan.

Filmul nu dura, după spusele lui Charly Cruz, mai mult de o jumătate de oră. Se vedea chipul unei bătrâne, foarte fardată, care privea înspre cameră și care, după un timp, începea să murmure cuvinte de neînțeles și să plângă. Părea o curvă ieșită la pensie și uneori, s-a gândit Fate, o curvă muribundă. Apoi apărea o femeie tânără, foarte brunetă, slabă și cu sâni mari, care se dezbrăca așezată pe un pat. Din întuneric apăreau trei tipi care mai întâi îi spuneau ceva la ureche și pe urmă o futeau. La început femeia opunea rezistență. Se uita direct la cameră și spunea ceva în spaniolă, ceva ce Fate nu înțelegea. Apoi simula un orgasm și începea să țipe. În momentul acela tipii, care până atunci o avuseseră pe rând, se cuplau cu toții odată, primul o penetra în vagin, al doilea în anus și al treilea își băga pula în gura femeii. Imaginea pe care o formau era cea a unei mașini în mișcare continuă. Spectatorul ghicea că mașina va exploda în orice moment, dar cum va exploda și când se va întâmpla, era imprevizibil. Și atunci femeia juia cu adevărat. Un orgasm neprevăzut și la care ea se aștepta cel mai puțin. Mișcările femeii, stânjenite de greutatea celor trei tipi, se accelerau. Ochii ei, care priveau țintă camera, care la rândul ei se apropia de fața femeii, exprimau ceva, deși într-un limbaj de nedescifrat. Pentru o clipă toată ființa ei părea că strălucește, îi scânteiau tâmpilele, bărbia pe jumătate ascunsă de umărul unuia dintre tipi, dinții căpătașeră o albeață supranaturală. Apoi carnea părea că i se desprinde de pe oase și cade pe pardoseala acelui bordel anonim sau că se risipește în aer, lăsând un schelet gol-goluț, fără nimic pe el, fără ochi, fără buze, un craniu care pe neașteptate începea să

râdă de orice. Apoi se vedea o stradă dintr-un mare oraș mexican, cu siguranță DF, pe înserate, măturată de ploaie, mașini staționate pe trotuar, magazine cu grilajele trase, persoane care mergeau repede să nu-i ude ploaia. O baltă cu apă de ploaie. Apa care spală caroseria unei mașini acoperită de un strat gros de praf. Ferestre luminate în clădiri publice. O stație de autobuz lângă un mic parc. Crengile unui copac bolnav care în zadar încearcă să se întindă spre neant. Chipul unei curve bătrâne care acum zâmbește uitându-se la cameră, de parcă ar spune am făcut bine? a fost bine? e vreo plângere? Se vede o scară de cărămidă roșie. O pardoseală acoperită cu linoleum. Aceeași ploaie, dar filmată din interiorul unei încăperi. O masă de plastic cu marginile pline de creștături. Pahare și un borcan de Nescafé. O tigaie cu resturi de ouă prăjite. Un hol. Corpul unei femei pe jumătate îmbrăcată, întins pe jos. O ușă. O încăpere într-o completă dezordine. Doi tipi dormind în același pat. O oglindă. Camera de filmat se apropie de oglindă. Se rupe filmul.

- Unde e Rosa? a întrebat Fate după ce s-a terminat filmul.
- Mai am și a doua casetă, a spus Charly Cruz.
- Unde e Rosa?
- În vreuna din camere, a spus Charly Cruz, i-o sugere lui Chucho.

Apoi s-a ridicat, a ieșit din cameră și când s-a întors avea în mână caseta care lipsea. În timp ce rebobina videocaseta, Fate a spus că trebuie să se ducă la closet.

- În fund, a patra ușă, a spus Charly Cruz. Dar tu nu vrei să mergi la closet, tu vrei s-o cauți pe Rosa ta, yankeu mincinos.

Fate a râs.

- Mă rog, poate că Chucho are nevoie de ajutor, a spus de parcă ar fi fost adormit și beat în același timp.

Când s-a ridicat, tipul cu mustață a sărit în sus. Charly Cruz i-a spus ceva în spaniolă și tipul cu mustață s-a întins din nou comod pe fotoliu. Fate a mers pe coridor numărând ușile. Când a ajuns la a treia a auzit un zgomot care venea de la etajul

de sus. S-a oprit. Zgomotul a încetat. Baia era mare și părea ieșită dintr-o revistă de arhitectură. Pereții și pardoseala erau din marmură albă. În cada rotundă încăpeau cel puțin patru persoane. Lângă cadă se afla o cutie mare din lemn de stejar în formă de sicriu. Un sicriu în care capul rămânea afară și despre care Fate ar fi spus că era o saună dacă n-ar fi fost așa de îngustă. Closetul era din marmură neagră. Lângă el era un bideu și lângă bideu o protuberanță de marmură înaltă de jumătate de metru a cărei utilitate Fate a fost incapabil s-o explice. Semăna, dacă făceai un efort de imaginație, cu un scaun sau cu o șa. Dar nu și-a putut imagina o persoană așezată acolo, nu într-o poziție normală. Poate că servea ca să pună prosoapele de bideu pe ea. Câteva minute, în timp ce urina, s-a tot uitat la cutia de lemn și la sculptura de marmură. Pentru o clipă s-a gândit că cele două obiecte erau vii. În spatele lui era o oglindă care acoperea tot peretele și care făcea ca baia să pară mai mare decât era în realitate. Fate se uita în stânga și vedea sicriul de lemn și apoi își întorcea capul în dreapta și vedea protuberantul dispozitiv de marmură, și o dată s-a uitat înapoi și s-a văzut din spate, în picioare în fața closetului, flancat de sicriu și de șaua aparent inutilă. Senzația de irealitate care-l urmărea în noaptea aceea s-a accentuat.

A urcat scara încercând să nu facă zgomot. În salon, Charly Cruz și tipul cu mustață vorbeau în spaniolă. Vocea lui Charly Cruz era liniștitoare. Vocea tipului cu mustață era ascuțită, de parcă ar fi avut coardele vocale atrofiate. Zgomotul pe care-l auzise pe coridor s-a repetat. Scara dădea într-un salon cu o fereastră mare acoperită de o perdea venețiană cu dungi din plastic maro-închis. Fate a intrat în alt coridor. A deschis o ușă. Rosa Méndez stătea întinsă cu fața în jos pe un pat cu aspect milităresc. Era îmbrăcată și era încălțată cu pantofii cu toc, dar părea adormită sau destul de beată. În cameră nu erau decât patul și un scaun. Pe jos, spre deosebire de primul etaj, era mochetă, fapt pentru care pașii lui abia dacă se auzeau. S-a apropiat de

fată și i-a întors capul. Rosa Méndez, fără să deschidă ochii, i-a zâmbit. La jumătatea drumului coridorul se bifurca. Fate a zărit o lumină care ieșea de sub pragul unei uși. I-a auzit pe Chucho Flores și pe Corona că se certau, dar nu știa motivul. S-a gândit că amândoi voiau să se culce cu Rosa Amalfitano. Apoi s-a gândit că poate se certau din cauza lui. Corona părea cu adevărat supărat. A deschis ușa fără să bată și cei doi bărbați s-au întors în același timp cu un amestec de surpriză și somn întipărit pe fețele lor. Acum trebuie să încerc să fiu ceea ce sunt, s-a gândit Fate, un negru din Harlem, un negru al dracului de periculos. Pe loc și-a dat seama că nici unul din mexicani n-a fost impresionat.

– Unde e Rosa? a întrebat.

Chucho Flores i-a arătat cu un gest un colț al camerei pe care Fate nu-l văzuse. Scena asta, s-a gândit Fate, am mai văzut-o. Rosa stătea într-un fotoliu, picior peste picior, trăgând pe nas cocaină.

– Să mergem, i-a spus.

Nu i-a ordonat, nici n-a rugat-o. I-a spus doar să meargă cu el, dar și-a pus tot sufletul în vorbe. Rosa i-a zâmbit cu simpatie, făcea impresia că nu înțelege nimic. A auzit că Chucho Flores îi spune în engleză: cară-te de aici, prietene, așteaptă-ne jos. Fate i-a întins mâna fetei. Rosa s-a ridicat și l-a luat de mână. Mâna fetei i s-a părut caldă, o temperatură care îi amintea de alte scene, dar care *de asemenea* îi amintea sau îl făcea să înțeleagă acea mizerie. Când i-a strâns-o și-a dat seama cât de rece e mâna lui. Am fost în stare de agonie în tot timpul ăsta, s-a gândit. Sunt rece ca gheața. Dacă ea nu mi-ar fi dat mâna, aș fi murit chiar aici și ar fi trebuit să-mi repatrieze cadavrul la New York.

Când ieșeau din cameră, a simțit cum Corona îl apucă de braț și ridică mâna liberă, în care ținea, i s-a părut, un obiect contondent. S-a întors și, în stilul lui Count Pickett, a lovit maxilarul mexicanului de jos în sus. Cum se întâmplase înainte cu Merolino Fernández, Corona s-a prăbușit fără să scoată nici un

geamăt. Doar atunci și-a dat seama că ținea în mână un pistol. I l-a luat și l-a întrebat pe Chucho Flores ce are de gând să facă.

– Eu nu sunt gelos, prietene, a spus Chucho Flores cu mâinile ridicate în dreptul pieptului pentru ca Fate să vadă că nu are nici o armă.

Rosa Amalfitano s-a uitat la pistol de parcă ar fi fost un instrument de la sex-shop.

– Să mergem, a auzit că-i spune.

– Cine e tipul de jos? a întrebat Fate.

– Charly, Charly Cruz, prietenul tău, a spus Chucho Flores zâmbind.

– Nu, ticălosule, celălalt, cel cu mustață.

– Un prieten de-a lui Charly, a spus Chucho Flores.

– Împutita asta de casă mai are și altă ieșire?

Chucho Flores a ridicat din umeri.

– Auzi, nu crezi că exagerezi? a spus.

– Da, mai are o ieșire prin spate, a spus Rosa Amalfitano.

Fate s-a uitat la corpul lui Corona prăbușit, părând că meditează câteva secunde.

– Mașina este în garaj, a spus, nu putem pleca fără ea.

– Atunci trebuie să ieșim prin față, a spus Chucho Flores.

– Și asta? a întrebat Rosa Amalfitano, arătându-l pe Corona, e mort?

Fate s-a uitat din nou la corpul sleit de puteri care zăcea pe jos. S-ar fi putut uita la el ore întregi.

– Să mergem, a spus cu un glas hotărât.

Au coborât scările, au trecut printr-o enormă bucătărie care mirosea a părăsit, de parcă trecuse multă vreme de când nu mai gătea nimeni acolo, au traversat un coridor din care se vedea un patio unde era o camionetă acoperită cu o prelată neagră și apoi au mers într-un întuneric complet până la ușa pe unde se cobora în garaj. Când au aprins lumina, două tuburi fluorescente mari prinse de tavan, Fate a văzut pictura murală cu Fecioara din Guadalupe. Mișcându-se ca să deschidă ușa metalică și-a dat seama că singurul ochi deschis al Fecioarei

părea că-l urmărește oriunde se afla. L-a băgat pe Chucho Flores pe scaunul de lângă șofer, iar Rosa Amalfitano s-a așezat în spate. Când au ieșit din garaj a apucat să-l vadă pe tipul cu mustață care apăruse sus pe scară și-i căuta cu o privire de adolescent speriat.

Au lăsat în urmă casa lui Charly Cruz și au intrat pe o stradă nepietruită. Au traversat, fără să-și dea seama, un maidan unde mirosea foarte tare a bălării și a mâncare stricată. Fate a oprit mașina, a șters pistolul cu o batistă și l-a aruncat pe maidan.

– Ce noapte frumoasă, a murmurat Chucho Flores.

Nici Rosa, nici Fate n-au spus nimic.

L-au lăsat pe Chucho Flores într-o stație de autobuz de pe un bulevard pustiu și foarte luminat. Rosa s-a așezat pe scaunul din față și când s-au despărțit i-a tras o palmă. Apoi au intrat printr-un labirint de străzi pe care nici Rosa și nici Fate nu le cunoșteau, până au ieșit în alt bulevard care ducea direct în centrul orașului.

– Cred că m-am purtat ca un idiot, a spus Fate.

– Eu m-am purtat ca o idioată, a zis Rosa.

– Nu, eu, a spus Fate.

Au început să râdă și după ce s-au învârtit de câteva ori prin centru s-au lăsat duși de fluxul de mașini cu număr de Mexic și nord-americeane care ieșeau din oraș.

– Unde mergem? a întrebat Fate. Unde locuiești?

Ea i-a spus că încă nu voia să se întoarcă acasă. Au trecut prin fața motelului lui Fate și timp de câteva secunde acesta n-a știut dacă să continue spre frontieră sau să rămână acolo. După o sută de metri a întors mașina și a luat-o din nou spre sud, spre motel. Recepționarul l-a recunoscut. L-a întrebat cum a fost meciul.

– Merolino a pierdut, a spus Fate.

– Normal, a spus recepționarul.

Fate a întrebat dacă mai era liberă camera lui. Recepționarul a spus că da. Fate a băgat mâna în buzunar și a scos cheia camerei pe care o mai avea la el.

– Într-adevăr, a spus Fate.

A plătit pentru încă o zi și a plecat. Rosa îl aștepta în mașină.

– Poți să rămâi aici puțin, a spus Fate, când îmi spui o să te duc acasă.

Rosa a dat din cap în semn că e de acord și au intrat. Patul era făcut și cearșafurile erau curate. Amândouă ferestrele erau întredeschise, poate pentru că persoana care făcuse curat, s-a gândit Fate, a simțit o urmă de miros de vomă. Dar camera mirosea bine. Rosa a dat drumul la televizor și s-a așezat pe un scaun.

– Te-am observat, a spus.

– Mă măgulești, a zis Fate.

– De ce ai curățat pistolul înainte de a te descotorosi de el? a întrebat Rosa.

– Nu se știe niciodată, a spus Fate, dar prefer să nu-mi las amprente pe arme de foc.

Apoi Rosa s-a uitat la programul de la televizor, un talk-show mexican în care, practic, vorbea doar o femeie bătrână. Avea părul lung și complet alb. Uneori zâmbea și puteai să-ți dai seama că era vorba de o bătrână cu suflet bun, care nu era în stare să facă vreun rău cuiva, dar aproape tot timpul avea o expresie de alertă pe chip de parcă ar fi discutat o problemă foarte gravă. Bineînțeles că nu înțelegea nimic din ce spunea. Apoi Rosa s-a ridicat de pe scaun, a închis televizorul și l-a întrebat dacă poate să facă un duș. Fate i-a făcut semn că da. Când Rosa s-a închis în baie, a început să se gândească la tot ce s-a întâmplat în noaptea aceea și a simțit o durere în stomac. A urmat un val de căldură ce-i urca în obraji. S-a așezat pe pat, și-a acoperit fața cu mâinile și s-a gândit că se comportase ca un imbecil.

Când a ieșit din baie, Rosa i-a povestit că fusese iubita sau ceva de genul ăsta a lui Chucho Flores. Se simțea singură în Santa Teresa și într-o zi, în timp ce era la videoclubul lui Charly Cruz unde mergea și închiria filme, a cunoscut-o pe Rosa Méndez. Nu știa de ce, dar Rosa Méndez i-a fost simpatică din primul moment. Ziua, din câte i-a spus, lucra într-un supermarket și seara

lucra ca chelneriță într-un restaurant. Îi plăceau filmele și adora filmele de suspans. Poate că ceea ce i-a plăcut la Rosa Méndez a fost veselia ei inepuizabilă și de asemenea părul vopsit blond, care contrasta puternic cu pielea ei negricioasă.

Într-o zi, Rosa Méndez i-a făcut cunoștință cu Charly Cruz, proprietarul videoclubului, pe care îl văzuse doar de vreo două ori și Charly Cruz i s-a părut un tip liniștit, care lua lucrurile cu calm, și care uneori îi împrumuta filme sau nu-i lua bani pe videocasetele pe care le închiria. Deseori își petrecea după-amiezi întregi la videoclub, vorbind cu ei sau ajutându-l pe Charly Cruz să despacheteze comenzile de filme. Într-o seară, când videoclubul era aproape de închidere, l-a cunoscut pe Chucho Flores. Chiar în seara aceea, Chucho Flores i-a invitat pe toți la masă și mai târziu a dus-o cu mașina până acasă, deși atunci când ea l-a invitat să intre el a preferat să n-o facă, nu voia să-l deranjeze pe tatăl ei. Dar ea i-a dat numărul de telefon și Chucho Flores a sunat a doua zi și a invitat-o la film. Când Rosa a ajuns la cinema, i-a întâlnit pe Chucho Flores și pe Rosa Méndez însoțită de un tip în vârstă, cam de cincizeci de ani, care spunea că se ocupă cu vânzarea și cumpărarea de bunuri imobiliare și care se purta cu Chucho ca și cum i-ar fi fost nepot. După film au fost și au mâncat la un restaurant de lux și mai târziu Chucho Flores a dus-o acasă, explicându-i că a doua zi trebuie să se scoale foarte devreme pentru că se duce la Hermosillo să ia un interviu pentru radio. În zilele acelea, Rosa Amalfitano nu se vedea cu Rosa Méndez numai la videoclubul lui Charly Cruz, ci și în casa pe care aceasta o avea în cartierul Madero, un apartament la etajul patru al unei vechi clădiri cu cinci etaje, fără ascensor, pentru care Rosa Méndez plătea mulți bani. La început, Rosa Méndez stătea în apartament cu două prietene, și așa chiria nu era prea mare. Dar una dintre prietene a plecat să-și încerce norocul în DF și cu cealaltă s-a certat și de atunci a început să stea singură. Rosei Méndez îi plăcea să stea singură, cu toate că pentru a face față cheltuielilor a trebuit să-și caute a doua slujbă. Uneori Rosa Amalfitano își petrecea

ore întregi în apartamentul Rosei Méndez, fără să vorbească, întinsă pe sofa, bând apă rece și ascultând întâmplările pe care prietena ei obișnuia să i le povestească. Uneori vorbeau despre bărbați. În privința asta, ca și în altele, experiența Rosei Méndez era mai bogată și mai variată decât a Rosei Amalfitano. Avea douăzeci și patru de ani și avusese, după cum spunea chiar ea, patru amanți care au lăsat urme în viața ei. Primul la cincisprezece ani, un tip care lucra într-o fabrică de textile și care a lăsat-o ca să se ducă în Statele Unite. Pe ăsta și-l amintea cu drag, dar dintre toți amanții era cel care lăsase cele mai puține urme în viața ei. Când Rosa Méndez spunea asta, Rosa Amalfitano râdea și prietena ei râdea și ea deși nu știa prea bine de ce.

– Ce-mi spui tu parcă ar fi cuvintele unui bolero, îi spunea Rosa Amalfitano.

– Ah, asta era, răspundea Rosa Méndez, adevărul e că boleururile au dreptate, dragă, în realitate toate cântecele se nasc în inima oamenilor și întotdeauna au dreptate.

– Nu, îi spunea Rosa Amalfitano, *par* că au dreptate, *par* că sunt autentice, dar realitatea e că sunt pur și simplu un căcat.

Când ajungeau la acest punct, Rosa Méndez prefera să nu mai discute în contradictoriu. În mod tacit recunoștea că prietena ei, care nu degeaba mergea la universitate, știa mai multe decât ea despre aceste lucruri. Iubitul ei care plecase în Statele Unite, a început să povestească din nou, era, așa cum spusese, cel care lăsase cele mai puține urme în viața ei, dar și cel care-i lipsea cel mai mult. Cum e posibil așa ceva? Habar n-avea. Ceilalți, cei care au urmat după aceea, au fost altfel. Și asta e tot. Într-o zi Rosa Méndez i-a povestit Rosei Amalfitano ce simți când faci amor cu un polițist.

– Este cel mai mișto, i-a spus.

– De ce, care-i diferența? a vrut să știe prietena ei.

– N-aș putea să-ți explic foarte bine, draga mea, a spus Rosa Méndez, dar e ca și cum ai face-o cu un bărbat care nu e întrutotul un bărbat. E ca și cum ai fi din nou o copilă, mă înțelegi? Ca și cum te-ar poseda o rocă. Un munte. Tu știi că o să stai

acolo, îngenuncheată, până când muntele o să spună gata, s-a terminat. Și că o să fii plină.

– Plină de ce? a întrebat Rosa Amalfitano, plină de spermă?

– Nu, dragă, nu fi vulgară, plină de altceva, e ca și cum te-ar poseda un munte, dar ca și cum te-ar poseda *înăuntrul* unei grote, mă înțelegi?

– Înăuntrul unei peșteri? a întrebat-o Rosa Amalfitano.

– Așa e, a spus Rosa Méndez.

– Adică e ca și cum te-ar fute un munte înăuntrul unei peșteri sau al unei grote care se află în același munte, a spus Rosa Amalfitano.

– Exact așa, a spus Rosa Méndez.

Și apoi a spus:

– Îmi place cum spun spaniolii la a fute, ce frumos vorbesc spaniolii.

– Știi că ești ciudată, a spus Rosa Amalfitano.

– De când eram mică, a spus Rosa Méndez.

Și a adăugat:

– Vrei să-ți mai spun ceva?

– Spune, a zis Rosa Amalfitano.

– Eu m-am *futut* cu traficanți de droguri. Vrei să știi ce simți? Păi simți așa ceva de parcă te-ar fute aerul. Nici mai mult, nici mai puțin, pur și simplu aerul.

– Adică să te fuți cu un polițist e ca și cum ai face-o cu un munte și când o faci cu un traficant de droguri e ca și când te-ar fute aerul.

– Da, a spus Rosa Méndez, dar nu aerul pe care îl respirăm, nici cel pe care-l simțim când mergem pe stradă, ci aerul din deșert, o furtună de aer, care n-are același gust ca aerul de aici, și nici nu miroase a natură, a câmp, ci miroase a ce miroase, un miros al lui care nu se poate explica, pur și simplu este aer, aer și nimic mai mult, atâta aer că uneori nu mai poți respira și crezi că o să mori sufocată.

– Adică, a tras concluzia Rosa Amalfitano, dacă te fute un polițist e ca și cum ar face-o un munte înăuntrul aceluiași

munte, și dacă te fute un traficant de droguri e ca și cum ar face-o aerul deșertului.

– Așa e, dragă, dacă o faci cu un traficant de droguri întotdeauna o faci sub cerul liber.

În vremea aceea a început legătura Rosei Amalfitano cu Chucho Flores. A fost primul mexican cu care s-a culcat. La facultate au fost doi sau trei băieți care au încercat să-i facă curte, dar cu care nu s-a întâmplat nimic. Cu Chucho Flores, dimpotrivă, s-a culcat. Nu i-a făcut curte prea multe zile, dar oricum mai multe decât spera Rosa. Când s-a întors de la Hermosillo, Chucho Flores i-a adus un colier de perle. Singură, în fața oglinzii, Rosa l-a probat, și cu toate că era frumos (și probabil dăduse mulți bani pe el), i s-a părut imposibil să-l poarte vreodată. Gâtul Rosei era prelung și frumos, dar colierul avea nevoie de alt tip de îmbrăcăminte. După acest prim cadou au urmat altele; uneori, când se plimbau pe străzile cu magazine, Chucho Flores se oprea în fața unei vitrine și îi arăta un lucru cerându-i să-l probeze și dacă ei îi plăcea el i-l cumpăra. În general Rosa proba mai întâi lucrul pe care i-l arăta el și apoi proba altele și până la urmă pleca cu cel care-i plăcea mai mult. Chucho Flores îi făcea cadou și albume de artă, fiindcă odată a auzit-o vorbind despre pictură și pictori ale căror tablouri le văzuse în prestigioase muzee europene. Alteori îi făcea cadou CD-uri, de obicei de compozitori clasici, deși uneori, ca un ghid turistic atent la culoarea locală, includea în cadourile sale și muzică din nordul Mexicului, sau muzică populară mexicană, pe care Rosa apoi, singură în casă, o asculta distrată în timp ce spăla vasele sau băga rufele murdare ale ei și ale tatălui ei în mașina de spălat.

Seara de obicei mergeau să mănânce la restaurante bune, unde în mod constant întâlneau bărbați și, mai puțin, femei care îl cunoșteau pe Chucho Flores, și căroră el le-o prezenta ca pe prietena lui, domnișoara Rosa Amalfitano, fiica profesorului de filosofie Oscar Amalfitano, stârnind imediat comentarii în legătură cu frumusețea și ținuta ei, și apoi comentarii despre Spania și Barcelona, oraș pe unde trecuseră în călătorii toți,

absolut toți, personalități ilustre din Santa Teresa, și pentru care aveau doar cuvinte de laudă și comentarii elogioase. Într-o seară, în loc s-o lase acasă la ea, a întrebat-o dacă vrea să rămână cu el. Rosa se aștepta s-o ducă la apartamentul lui, dar mașina s-a îndreptat spre vest până a lăsat în urmă Santa Teresa, și după ce au mai mers o jumătate de oră pe o șosea pustie au ajuns la un motel unde Chucho Flores a închiriat o cameră. Motelul era în mijlocul deșertului, exact în fața unei coline și lângă șosea erau doar tufișuri cenușii cărora pe alocuri li se vedeau rădăcinile smulse din pământ de vânt. Camera era mare și baia avea un jacuzzi care semăna cu o piscină mai mică. Patul era rotund și pe pereți și pe o parte din tavan erau oglinzi care făceau camera și mai mare. Mocheta de pe jos era groasă, aproape ca o saltea. Nu avea minibar, ci un adevărat bar mai mic plin cu tot felul de băuturi alcoolice și sucuri. Când Rosa l-a întrebat de ce o adusese într-un asemenea loc, un loc tipic unde bogații veneau cu curvele lor, Chucho Flores, după ce s-a gândit puțin, a spus că pentru oglinzi. A spus-o într-un asemenea fel, încât părea că-și cere iertare. Apoi a dezbrăcat-o și au făcut amor în pat și pe mochetă. Purtarea lui Chucho Flores până în clipa aceea a fost mai degrabă tandră, mai atent să-i facă plăcere perechii lui decât lui însuși. Până la urmă Rosa a avut un orgasm și atunci Chucho Flores s-a oprit și a scos din jacheta lui o cutiuță metalică. Rosa s-a gândit că acolo are cocaină, dar înăuntrul cutiuței nu era un praf alb, ci erau niște minuscule pastile galbene. Chucho Flores a luat două pastile și le-a înghițit cu un pic de whisky. Un timp au stat de vorbă, întinși în pat, până când el a făcut din nou amor cu ea. De data asta purtarea lui n-a mai fost deloc tandră. Surprinsă, Rosa n-a protestat și nici n-a spus nimic. Chucho Flores părea dispus s-o pună în toate pozițiile posibile și câteva, la asta Rosa s-a gândit după aceea, ei i-au plăcut. Când s-a luminat de ziuă n-au mai făcut amor și au plecat de la motel.

În curtea unde era parcare, despărțită de șosea de un zid de cărămidă roșie, erau și alte mașini. Aerul era rece și uscat și

avea un ușor miros de mosc. Motelul, cu tot ce era împrejurul lui, părea închise într-un bol de tăcere. În timp ce mergeau prin curte în căutarea mașinii au auzit un cocoș cântând. Zgomotul portierelor mașinii deschizându-se, motorul care pornea, cauciucurile care striveau pământul nisipos i s-au părut Rosei asemenea bătăilor unei tobe. Nu treceau camioane pe șosea.

Începând de atunci, legătura ei cu Chucho Flores fusese de fiecare dată tot mai ciudată. Erau zile în care el părea că nu e în stare să trăiască fără ea, și altele când o trata ca pe o sclavă. Uneori dormea noaptea în apartamentul lui și dimineața, când se trezea, Rosa nu-l găsea, fiindcă de multe ori Chucho Flores se trezea foarte devreme pentru că avea o emisiune la radio în direct care se numea „Bună ziua, Sonora“, sau „Bună ziua, prieteni“, nu știa foarte exact căci niciodată n-o ascultase de la început, o emisiune pe care o ascultau camionagiii care treceau frontiera într-o direcție sau în alta și microbuzele care transportau muncitorii la fabrici și toți oamenii din Santa Teresa care se sculau de dimineață. Când Rosa se trezea își pregătea micul dejun, în general un pahar cu suc de portocale și o felie de pâine prăjită sau un biscuit, și apoi spăla farfuria, paharul, storcătorul de portocale, și pleca. Alteori mai rămânea puțin, privea pe fereastră peisajul urban sub un cer albastru precum cobaltul și apoi făcea patul și se învârtea prin casă fără să facă nimic, gândindu-se doar la viața și la legătura ei cu acel mexican atât de ciudat. Se întreba dacă el o iubea, dacă era dragoste ceea ce simțea pentru ea, dacă ea, la rândul ei, îl iubea, sau simțea doar o atracție fizică, sau altceva, orice, dacă asta era tot ce aștepta ea de la o relație cu cineva.

În unele după-amiezi se urcau în mașina lui și o porneau cu toată viteza spre est, până la un mirador de pe un munte de unde se vedeau Santa Teresa în depărtare, primele lumini ale orașului, imensul vâl negru care cădea lent peste deșert. Întotdeauna când mergeau acolo, după ce contemplau în tăcere trecerea de la zi la noapte, Chucho Flores își deschidea șlițul și o

apăsa pe ceafă până când îi băga capul între picioarele lui. Rosa atunci îi apuca penisul cu buzele, sugându-l lent, până când se întărea și atunci începea să-l mângâie cu limba. Când Chucho Flores era pe punctul de a ejacula ea simțea asta datorită apăsării mâinii lui care o împiedica să-și ridice capul. Rosa nu-și mai mișca limba și rămânea nemișcată, de parcă având tot penisul în gură s-ar fi asfixiat, până când simțea descărcarea spermei în gâtul ei, și nici măcar atunci nu se mișca, deși auzea gemetele și exclamațiile uneori neverosimile pe care le scotea amantul ei, căruia îi plăcea să spună cuvinte porcoase și să împrăște cu injurături în timpul orgasmului, dar care nu-i erau adresate ei, ci unor persoane oarecare, fantome care apăreau doar în momentul acela și se pierdeau repede în noapte. Apoi, deși mai avea încă un gust neplăcut sărat și amar în gură, își aprindea o țigară în timp ce Chucho Flores scotea din tabachera lui de argint o hârtiuță împăturită care conținea cocaină, pe care o întindea pe capacul de argint al tabacherei, gravată cu motive populare mai degrabă bucolice, și, după ce o împărțea fără grabă în trei doze cu ajutorul unuia dintre cardurile sale, le trăgea pe nas cu o carte de vizită făcută sul, una pe care scria Chucho Flores ziarist și crainic și apoi adresa postului de radio.

Într-o seară, fără ca el s-o invite (căci Chucho niciodată n-a invitat-o, nicicând, să împartă cocaina cu el), în timp ce își ștergea cu mâna urmele de spermă de pe buze, Rosa i-a cerut să-i lase ei ultima doză. Chucho Flores a întrebat-o dacă e sigură că vrea, după care, cu o expresie de indiferență, dar și de supunere, i-a întins tabachera și o carte de vizită nouă. Rosa a tras pe nas toată cocaina care mai rămăsese și apoi s-a lăsat pe spate pe scaun și a început să se uite la norii negri care nu se deosebeau cu nimic de cerul negru.

În seara aceea, când s-a întors acasă, a ieșit în curte și l-a văzut pe taică-su vorbind cu cartea care de atâta vreme stătea atârnată de funia de rufe în curtea din spate. După care, fără ca taică-su să-i simtă prezența, s-a închis în camera ei și a început să citească un roman și să se gândească la relația ei cu mexicanul.

Firește că mexicanul și tatăl ei se cunoscuseră. Părerea lui Chucho Flores după acea întâlnire a fost bună, cu toate că Rosa credea că minte, că nu era normal să-i cadă bine cineva care-l privise așa cum l-a privit tatăl ei. În seara aceea, Amalfitano i-a pus trei întrebări lui Chucho Flores. Prima, ce *părere* are despre hexagoane. A doua, dacă știe să construiască un hexagon. A treia, ce părere are despre asasinatele de femei care se comiteau la Santa Teresa. La prima întrebare a răspuns că n-are nici o părere. La a doua a răspuns cu un sincer nu. La a treia a spus că, într-adevăr, este un fapt lamentabil, dar că poliția în mod periodic îi prinde pe asasini. Tatăl Rosei nu l-a mai întrebat nimic și a rămas nemișcat într-un fotoliu, în timp ce fata a ieșit să-l conducă pe Chucho Flores până în stradă. Când Rosa a intrat din nou în casă și încă se mai auzea zgomotul mașinii iubitului ei, Oscar Amalfitano i-a spus fetei să aibă grijă ce face cu bărbatul acela, că ceva nu e în regulă cu el, fără să aducă nici un argument care să-i justifice părerea.

– Dacă n-am înțeles greșit, a spus Rosa râzând de la bucatărie, ar fi bine să-l las.

– Lasă-l, a spus Oscar Amalfitano.

– Ah, tată, pe zi ce trece ești tot mai nebun, a zis Rosa.

– Asta-i adevărat, a spus Oscar Amalfitano.

– Și ce-o să facem? Ce putem face?

– Tu, să-l lași pe ticălosul ăsta ignorant și mincinos. Eu, nu știu, poate când ne-om întoarce în Europa o să mă internez într-o clinică să-mi fac niște electroșocuri.

A doua oară când Chucho Flores și Oscar Amalfitano s-au văzut față în față, pe Rosa au venit s-o aducă acasă, în afară de iubitul ei, Charly Cruz și Rosa Méndez. De fapt, Oscar Amalfitano n-ar fi trebuit să fie acolo, ci la universitate, unde avea ore, dar în după-amiaza aceea a motivat că e bolnav și s-a întors acasă mult mai repede decât de obicei. Întâlnirea a fost scurtă, deși taică-su, până la urmă, a fost neobișnuit de sociabil, dat fiind că Rosa a făcut în așa fel ca prietenii ei să plece cât mai repede, dar

înainte a înlesnit o conversație între tatăl ei și Charly Cruz care, dacă n-a fost chiar plăcută, nici plictisitoare n-a fost, ci dimpotrivă, pe măsură ce zilele treceau conversația dintre taică-su și Charly Cruz a început să capete, în mintea Rosei, contururi mai clare, de parcă timpul, înfățișat în mod clasic ca un bătrân, ar sufla neîncetat asupra unei pietre netede și cenușii, cu nervuri negre, acoperită de praf, până când literele săpate în piatră deveneau perfect lizibile.

Totul a început, a presupus Rosa, căci ea în momentul acela nu era în salon, ci la bucătărie punând suc de mango în pahare, cu una din întrebările rău-intenționate cu care taică-su obișnuia să-i încuie pe invitați, ai ei, desigur, nu ai lui, sau poate că totul a început cu vreuna din declarațiile de principiu ale inocentei Rosa Méndez, fiindcă în primele momente vocea ei era cea care părea că se impune în salon. Poate că Rosa Méndez a vorbit despre pasiunea ei pentru film și atunci Oscar Amalfitano a întrebat-o dacă știe ce este mișcarea aparentă. Dar răspunsul, cum nici nu se putea altfel, nu l-a dat prietena ei, ci Charly Cruz. Acesta a spus că mișcarea aparentă este iluzia de mișcare pe care o provoacă persistența imaginilor pe retină.

– Exact, a spus Oscar Amalfitano, imaginile rămân timp de o fracțiune de secundă pe retină.

Și atunci taică-su, nemaiacordându-i atenție Rosei Méndez, care a spus poate ia te uită, pentru că mare era ignoranța ei, dar la fel de mare capacitatea ei de uimire și dorința ei de a învăța, l-a întrebat direct pe Charly Cruz dacă știe cine a descoperit acest lucru, legat de persistența imaginii, și Charly Cruz a spus că nu-și amintea numele, dar că era sigur că fusese un francez. La care taică-su a spus:

– Exact, un francez căruia i se spunea profesorul Plateau.

Care, după ce a descoperit principiul, s-a lansat ca un rechin să experimenteze cu diferite aparate construite de el însuși, cu scopul de a crea efecte de mișcare cu ajutorul unor imagini fixe care se succed în mare viteză. Atunci a luat naștere cutia magică.

- Știți ce este? a întrebat Oscar Amalfitano.
 - Am avut una când eram copil, a spus Charly Cruz. Și am avut și un disc magic.
 - Un disc magic, a spus Oscar Amalfitano. Ce interesant. Vă mai amintiți de el? Mi-l puteți descrie?
 - Aș putea să vă *fac* unul chiar acum, a spus Charly Cruz, am nevoie doar de un carton, două creioane colorate și un fir de ață, dacă îmi amintesc bine.
 - Oh nu, oh nu, oh nu, nu e nevoie, a spus Oscar Amalfitano. Mă mulțumesc cu o bună descriere. Într-un fel toți avem milioane de discuri magice plutind sau învârtindu-se în creierul nostru.
 - A, da? a spus Charly Cruz.
 - Formidabil, a zis Rosa Méndez.
 - În fine, în cazul ăsta era un bețivan care râdea. ăsta era desenat pe una din fețele discului. Pe cealaltă era desenată o celulă, adică gratiile unei celule. Când învârteam discul, bețivanul care râdea era în închisoare.
 - Ceea ce nu este un motiv de râs, nu-i așa? a spus Oscar Amalfitano.
 - Nu, nu e, a oftat Charly Cruz.
 - Și totuși bețivanul (apropo, de ce îi spuneți bețivan și nu bețiv?) râdea, poate pentru că *el* nu știa că e la închisoare.
- Timp de câteva secunde, își amintea Rosa, Charly Cruz l-a privit pe taică-su într-un mod deosebit, de parcă voia să ghicească unde intenționa să ajungă. Charly Cruz, cum am mai zis, era un om liniștit, și în timpul acestor secunde liniștea lui propriu-zisă, atitudinea lui calmă, nu s-a schimbat, dar pe fața lui s-a produs o schimbare, ca și cum lentila prin care îl observa pe tatăl ei, își amintea Rosa, nu-i mai folosea și se pregătea, *cu calm*, să o schimbe, o operațiune ce a durat mai puțin de o fracțiune de secundă, dar în timpul căreia, în mod obligatoriu, privirea lui a rămas fără apărare sau goală, în orice caz *neocupată*, fiindcă o lentilă se scotea și alta se puneă și nu se puteau face în același timp ambele operațiuni, și în timpul acestei fracțiuni de

secundă, pe care Rosa și-o amintea de parcă ar fi inventat-o ea însăși, fața lui Charly Cruz era goală sau se golea, cu o viteză, pe de altă parte, uluitoare, să zicem cu viteza luminii, ca să facem o comparație exagerată și cu toate acestea aproximativă, și golirea feței era totală, includea părul și dinții, deși a spune păr și dinți când e vorba de această golire e ca și cum nu am spune nimic, și trăsăturile, ridurile, vasele capilare, porii, totul se golea, rămânea fără apărare, totul dobândește o proporție al cărei unic răspuns, își amintea Rosa, putea fi, dar nu era, amețeala, greața.

– *Bețivanul* râde pentru că el crede că e liber, dar în realitate e într-o închisoare, a spus Oscar Amalfitano, în asta constă, să zicem, hazul, dar adevărul este că închisoarea este desenată pe cealaltă față a discului, așa că putem spune și că *bețivanul* râde fiindcă noi credem că este într-o închisoare, fără să ne dăm seama că închisoarea e pe o față și că *bețivanul* e pe cealaltă, și că asta este realitatea, oricât am face să se învâртеască discul și oricât ni s-ar părea că *bețivanul* este închis. De fapt, am putea chiar să ghicim de ce râde *bețivanul*: râde de credulitatea noastră, adică râde de privirea noastră.

La scurt timp s-a întâmplat ceva ce a afectat-o pe Rosa destul de mult. Se întorcea de la universitate, într-o plimbare, și dintr-odată a auzit că o strigă cineva. Un băiat de aceeași vârstă cu ea, un coleg de clasă, a tras mașina la bordura trotuarului și s-a oferit s-o conducă acasă. Fără să se urce în mașină, ea i-a spus că preferă să se ducă să bea un suc de fructe la o cafenea apropiată care avea aer condiționat. Băiatul s-a oferit s-o conducă și Rosa a acceptat. S-a urcat în mașină și i-a spus pe ce străzi s-o ia. Cafeneaua era nouă și mare, în formă de L, în stil nord-american cu șiruri de mese și ferestre mari pe unde intra soarele. Un timp au vorbit de toate. Apoi băiatul i-a spus că trebuie să plece și s-a ridicat. S-au despărțit cu un sărut pe obraz și Rosa i-a spus chelneriței să-i aducă o cafea. Pe urmă a deschis o carte despre pictura mexicană din secolul al XX-lea și a început să citească un capitol despre Paalen. La ora aceea, cafeneaua era pe jumătate

goală. Se auzeau voci din bucătărie, o femeie care-i dădea sfaturi alteia, pașii chelneriței care din când în când se apropia cu cafetiera ca să le mai toarne cafea puținilor clienți din localul mare. Brusc, o persoană pe care nu o auzise apropiindu-se i-a spus: ești o curvă. Vocea a făcut-o să tresară și și-a ridicat privirea crezând că e vorba de o glumă de prost gust sau că fusese confundată cu altcineva. Lângă ea se afla Chucho Flores. Nedumerită, a reușit doar să-i spună să ia loc, dar Chucho Flores i-a zis, aproape fără să-și miște buzele, să se ridice și să vină cu el. L-a întrebat unde vrea să meargă. Acasă, a spus Chucho Flores. Transpira și era congestionat la față. Rosa i-a spus că n-are de gând să se miște de acolo. Atunci Chucho Flores a întrebat-o cine era băiatul pe care îl sărutase.

– Un coleg de facultate, a spus Rosa, și a observat că lui Chucho Flores îi tremurau mâinile.

– Ești o curvă, a repetat acesta.

Pe urmă a început să bălmăjească ceva ce Rosa n-a înțeles la început, dar pe urmă a priceput că era repetarea aceleiași propoziții, ești o curvă, rostită de mai multe ori la rând, cu dinții încleștați, ca și cum pronunțând-o ar fi făcut un efort istovitor.

– Haide, a strigat Chucho Flores.

– Nu merg nicăieri cu tine, a spus Rosa și s-a uitat în jur să vadă dacă cineva își dăduse seama că se dădeau în spectacol.

Dar nu se uita nimeni la ei și asta a liniștit-o.

– Te-ai culcat cu el? a întrebat Chucho Flores.

Câteva clipe Rosa n-a știut ce vrea să spună. Aerul condiționat i s-a părut prea rece. Avea chef să iasă în stradă și să se lase scaldată de soare. Dacă ar fi avut un jersey sau o vestă și-ar fi pus-o.

– Doar cu tine mă culc, i-a spus încercând să-l potolească.

– Minți, a strigat Chucho Flores.

Chelnerița a apărut la celălalt capăt al cafenelei și s-a apropiat de ei, dar la jumătatea drumului s-a răzgândit și a trecut în spatele barului.

– Nu fi ridicol, te rog, i-a spus, și și-a coborât privirea asupra articolului despre Paalen, dar a văzut doar furnici negre și

apoi păianjeni negri pe o suprafață de sare. Furnicile se luptau cu păianjenii.

– Hai acasă, a auzit că spune Chucho Flores.

I s-a făcut frig.

Când a ridicat privirea, a văzut că e pe punctul să plângă.

– Ești singura mea iubire, a spus Chucho Flores. Aș face totul pentru tine. Aș muri pentru tine.

Câteva secunde n-a știut ce să-i spună. Poate, s-a gândit, so-
sise momentul să rupă relația.

– Nu sunt nimic fără tine, a zis Chucho Flores. Ești tot ce am. Tot ce am nevoie. Tu ești visul vieții mele. Dacă te-aș pierde, aș muri.

Chelnerița îi privea de la bar. La vreo douăzeci de mese mai departe, un tip bea cafea și citea ziarul. Avea o cămașă cu mânecă scurtă și cravată. Soarele părea că vibrează în ferestre.

– Așază-te, te rog, a spus Rosa.

Chucho Flores a tras scaunul pe care se sprijinea și s-a așezat. Imediat și-a dus mâinile la față și Rosa s-a gândit că o să strige din nou sau o să plângă. Ce spectacol, și-a zis.

– Vrei să bei ceva?

Chucho Flores a dat din cap afirmativ.

– O cafea, a murmurat fără să-și ia mâinile de pe față.

Rosa s-a uitat la chelneriță și a ridicat o mână ca aceasta să se apropie.

– Două cafele, a zis.

– Da, domnișoară, a spus chelnerița.

– Tipul cu care m-ai văzut e doar un prieten. Nici măcar un prieten, un coleg de facultate. M-a sărutat pe obraz. E normal, a spus Rosa. Așa se obișnuiește.

Chucho Flores a râs și a dat din cap fără să-și ia mâinile de pe față.

– Bineînțeles, bineînțeles, a zis. E normal, știu. Iartă-mă.

Chelnerița s-a întors cu cafetiera și o ceașcă pentru Chucho Flores. Întâi a umplut ceașca Rosei și apoi pe cea a bărbatului. Când a plecat, a privit-o pe Rosa în ochi și i-a făcut un semn,

sau așa a crezut Rosa mai târziu. Un semn cu sprâncenele. Și le-a ridicat. Sau poate și-a mișcat buzele. Un cuvânt articulat în tăcere. Nu își aducea aminte. Dar a vrut să-i spună ceva.

– Bea-ți cafeaua, a zis Rosa.

– Acum, a spus Chucho Flores, dar a rămas nemișcat acoperindu-și fața cu mâinile.

Lângă intrare se mai așezase un bărbat. Chelnerița stătea lângă el și vorbeau. Tipul era îmbrăcat cu o haină de doc destul de largă și un tricou negru. Era slab și nu părea să aibă mai mult de douăzeci și cinci de ani. Rosa s-a uitat la el și tipul și-a dat seama imediat că este observat, dar și-a băut sucul fără să-i pese și fără s-o privească.

– După trei zile ne-am cunoscut, a spus Rosa.

– De ce ai venit la meci? a întrebat Fate. Îți place boxul?

– Nu, ți-am mai spus că era prima dată când mă duceam la un asemenea spectacol, dar m-a convins Rosa.

– Cealaltă Rosa, a zis Fate.

– Da, Rosita Méndez, a spus Rosa.

– Dar după meci urma să faci amor cu tipul ăsta, a zis Fate.

– Nu, a răspuns Rosa. Am acceptat cocaina, dar nu aveam intenția să mă culc cu el. Nu suport bărbații geloși, dar puteam rămâne prieteni. Am discutat asta la telefon și se pare că a înțeles. Oricum, mi s-a părut ciudat. În timp ce eram în mașină în căutarea unui restaurant, a vrut să i-o sug. Mi-a spus: sugere-mi-o pentru ultima dată. Sau poate nu mi-a spus așa, cu vorbele astea, dar asta voia să spună, mai mult sau mai puțin. L-am întrebat dacă a înnebunit și el a râs. Am râs și eu. Totul părea o glumă. Ultimele două zile mă tot sunase la telefon și când nu era el mă suna Rosita Méndez și îmi transmitea mesajele lui. Mă sfătuia să nu-l las. Îmi spunea că e o partidă bună. Dar eu i-am spus că socoteam că iubirea noastră sau ce-o fi fost s-a rupt.

– El consideră relația voastră terminată, a spus Fate.

– Stătusem de vorbă la telefon, îi explicasem că nu îmi plac bărbații geloși, eu nu sunt, a zis Rosa, nu suport gelozia.

- El crede că te-a pierdut deja, a spus Fate.
 - Probabil, a zis Rosa, altfel nu mi-ar fi cerut să i-o sug. Nu mi-a cerut asta niciodată, cu atât mai puțin pe străzile din centru, chiar dacă era noapte.
 - Dar nici nu părea trist, a spus Fate, cel puțin mie nu mi-a făcut impresia asta.
 - Nu, părea vesel, a spus Rosa. El întotdeauna a fost un om vesel.
 - Da, așa cred și eu, a spus Fate, un tip vesel care vrea să petreacă o noapte cu iubita și prietenii lui.
 - Era drogat, a zis Rosa, tot timpul a înghițit pastile.
 - Nu mi-a făcut impresia că ar fi fost drogat, a spus Fate, mi s-a părut un pic ciudat de parcă ar fi avut în cap ceva prea mare. Și n-ar fi știut ce e de făcut cu ce are în cap chiar dacă i-ar fi explodat până la urmă.
 - Și de asta ai rămas? a spus Rosa.
 - Probabil, a zis Fate, în realitate nu știu, acum ar trebui să fiu în Statele Unite sau să-mi scriu articolul și totuși sunt aici, într-un motel, stând de vorbă cu tine. Nu înțeleg.
 - Voiai să te culci cu prietena mea Rosita? a întrebat Rosa.
 - Nu, a spus Fate. Nici vorbă.
 - Ai rămas pentru mine? a zis Rosa.
 - Nu știu, a spus Fate.
- Amândoi au căscat.
- Te-ai îndrăgostit de mine? a întrebat Rosa cu o naturalețe dezarmantă.
 - Poate, a zis Fate.

Când Rosa a adormit, i-a scos pantofii cu toc și a acoperit-o cu o pătură. A stins luminile și un timp a privit prin perdeaua de la fereastră parcare și farurile care luminau șoseaua. Pe urmă și-a pus haina și a ieșit fără să facă zgomot. La recepție băiatul se uita la televizor și i-a zâmbit când l-a văzut venind. Au vorbit o vreme despre emisiunile de televiziune mexicane și nord-americeane. Recepționarul a spus că emisiunile nord-americeane sunt

mai bine făcute, dar că cele mexicane sunt mai distractive. Fate l-a întrebat dacă are cablu. Recepționarul i-a răspuns că televiziunea prin cablu e doar pentru bogați sau curiști. Că viața reală apare și trebuie s-o cauți pe canalele gratuite. Fate l-a întrebat dacă nu crede că, la urma urmei, nimic nu e gratis, și recepționarul a început să râdă și i-a spus că a înțeles unde bate, dar că în felul ăsta n-o să-l convingă. Fate i-a spus că nu vrea să-l convingă de nimic și apoi l-a întrebat dacă are un calculator ca să poată trimite un e-mail. Recepționarul a făcut un semn că nu cu capul și s-a apucat să caute într-un teanc de hârtii îngrămădite pe birou, până a dat de o carte de vizită a unui internet café din Santa Teresa.

– E deschis toată noaptea, i-a spus, ceea ce pe Fate l-a surprins, pentru că deși era newyorkez nu auzise în viața lui de vreun internet café care să nu închidă noaptea.

Cartea de vizită a localului cu internet din Santa Teresa era de un roșu așa de intens, încât era greu să citești literele tipărite. Pe spate, de un roșu mai pal, era desenat un plan unde se indica poziția exactă a localului. L-a rugat pe recepționar să-i traducă numele localului. Recepționarul a râs și i-a spus că se numește „Foc, mergi cu mine“.

– Pare titlul unui film de David Lynch, a spus Fate.

Recepționarul a ridicat din umeri și a spus că tot Mexicul este un colaj de omagii diverse și foarte variate.

– Fiecare lucru din țara asta este un omagiu adus tuturor evenimentelor din lume, chiar și celor care încă nu au avut loc, a spus.

După ce i-a explicat cum să ajungă la internet café, au început să vorbească despre filmele lui Lynch. Recepționarul le văzuse pe toate. Fate văzuse doar trei sau patru. Pentru recepționar cel mai bun film a lui Lynch era serialul de televiziune „Twin Peaks“. Lui Fate cel mai mult i-a plăcut filmul *Omul-elefant*, poate pentru că uneori se simțise și el așa, cu dorința de a fi ca ceilalți, dar în același timp simțindu-se altfel. Când recepționarul l-a întrebat dacă știa că Michael Jackson a cumpărat sau a

încercat să cumpere scheletul omului-elefant, Fate a ridicat din umeri și a spus că Michael Jackson e bolnav. Nu cred, a spus recepționarul privind ceva ce era probabil important în momentul acela la televizor.

– Eu sunt de părere, a spus cu privirea ținută la televizorul pe care Fate nu-l putea vedea, că Michael Jackson știe lucruri pe care noi nu le știm.

– Toți știm lucruri despre care credem că ceilalți nu le știu, a zis Fate.

Apoi i-a spus noapte bună, și-a băgat cartea de vizită a localului cu internet în buzunar și s-a întors la el în cameră.

Mult timp a stat cu lumina stinsă, privind prin perdelele de la fereastră curtea cu pietriș și luminile continue ale camioanelor care treceau pe șosea. S-a gândit la Chucho Flores și la Charly Cruz. A revăzut din nou umbra casei lui Charly Cruz proiectată pe maidan. A auzit râsul lui Chucho Flores și a văzut-o pe Rosa Méndez întinsă pe patul unei camere goale și înguste ca o chilie de călugăr. S-a gândit la Corona, la privirea lui Corona, la felul în care l-a privit Corona. S-a gândit la tipul mustăcios care li se alăturase în ultimul moment și care nu vorbea, și apoi și-a amintit vocea sa, când fugeau, ascuțită ca a unei păsări. Când a obosit să stea în picioare și-a tras un scaun lângă fereastră și a continuat să privească. Uneori se gândea la casa mamei lui și își amintea de patiourile de ciment unde copiii țipau și se jucau. Dacă închidea ochii, putea vedea o rochie albă pe care vântul de pe străzile din Harlem o ridica în timp ce râsetele, invincibile, se împrăștiu pe pereți, alergau pe trotuare, răcoroase și călduțe ca rochia albă. Simțea cum somnul îi pătrundea în urechi sau îi urca din piept. Dar nu voia să închidă ochii și prefera să privească atent curtea, felinarele care luminau fațada motelului, umbrele pe care flăcările de lumină ale mașinilor le deschideau, asemenea unor cozi de comete, înconjurate de întunecime.

Uneori întorcea capul și o privea scurt pe Rosa cum dormea. Dar a treia sau a patra oară și-a dat seama că nu mai e

nevoie să se întoarcă. Pur și simplu nu mai era nevoie. Timp de o secundă s-a gândit că niciodată n-o să-i mai fie somn. Dintr-odată, în timp ce urmărea dâra luminilor din spate ale camioanelor care păreau antrenate într-o cursă, a sunat telefonul. Când a ridicat receptorul, a auzit vocea recepționarului și pe loc și-a dat seama că asta era ceea ce așteptase.

– Domnule Fate, a spus recepționarul, a sunat cineva acum să mă întrebe dacă sunteți cazat aici.

L-a întrebat cine l-a sunat.

– Un polițist, domnule Fate, a spus recepționarul.

– Un polițist? Un polițist mexican?

– Acum am vorbit cu el. Voia să știe dacă sunteți oaspetele nostru.

– Și tu ce i-ai spus? a zis Fate.

– Adevărul, că ați stat aici, dar că ați plecat, a spus recepționarul.

– Mulțumesc, a spus Fate, și a închis.

A trezit-o pe Rosa și i-a spus să-și pună pantofii. Și-a strâns puținele lucruri pe care și le despachetase și a băgat valiza în portbagaj. Afară era frig. Când a intrat din nou în cameră, Rosa se pieptăna în baie și Fate i-a spus că nu au timp de asta. S-au urcat în mașină și s-au îndreptat spre recepție. Recepționarul stătea în picioare și cu un colț al cămășii își ștergea ochelarii de miop. Fate a scos o hârtie de cincizeci de dolari și i-a dat-o pe deasupra tejghelei.

– Dacă vin, spune că am plecat la mine în țară, a spus.

– Or să vină, a spus recepționarul.

Când au ajuns la șosea a întrebat-o pe Rosa dacă are pașaportul la ea.

– Bineînțeles că nu, a spus Rosa.

– Mă caută poliția, a spus Fate, și i-a povestit ceea ce îi spusese recepționarul.

– Și tu de ce ești așa de sigur că e poliția? a spus Rosa. Poate că e Corona, poate că e Chucho.

– Da, a spus Fate, poate că e Charly Cruz sau poate Rosita Méndez prefăcându-se că vorbește ca un bărbat, dar n-am de gând să rămân aici ca să verific.

A dat o raită pe stradă să vadă dacă îi așteptau, dar totul era liniștit (o liniște plină de agitație sau de ceva ce prevestea agitația unei dimineți la frontieră), și când au trecut a doua oară au oprit mașina sub un copac, în fața casei unui vecin. Un timp au stat în mașină, atenți la orice semn, la orice mișcare. Când au traversat strada au avut grijă s-o facă printr-un loc unde nu ajungea lumina felinarelor. Pe urmă au sărit gardul și au pornit direct spre curtea din spate. În timp ce Rosa căuta cheile, Fate a văzut cartea de geometrie care atârna de una din sforile pentru rufe. Fără să se gândească s-a apropiat și a atins-o cu buricele degetelor. Apoi, nu fiindcă îl interesa, ci ca să atenueze încordarea, a întrebat-o pe Rosa ce înseamnă *Testamentul geometric*. Și Rosa i-a tradus titlul fără nici un comentariu.

– E ciudat să atârni o carte ca pe o cămașă, a șoptit.

– Nebunii de-ale lui taică-meu.

Casa, deși era locuită de tată și fiică, avea un aer evident feminin. Mirosea a tămâie și a tutun blond. Rosa a aprins o lumină și un timp au stat trântiți în fotolii, acoperiți cu păaturi mexicane multicolore, fără să scoată o vorbă. Apoi Rosa a făcut cafea și în timp ce era la bucătărie Fate l-a văzut în ușă pe Oscar Amalfitano, desculț și nepieptănat, îmbrăcat cu o cămașă albă foarte șifonată și blugi, de parcă ar fi dormit îmbrăcat. O clipă s-au uitat unul la altul fără să spună nimic, de parcă dormeau și visele lor se întâlneau pe un teritoriu comun, dar lipsit de orice sunet. Fate s-a ridicat și și-a spus numele. Amalfitano l-a întrebat dacă știe spaniola. Fate și-a cerut scuze și a zâmbit și Amalfitano a repetat întrebarea în engleză.

– Sunt un prieten al fiicei dumneavoastră, a spus Fate, ea m-a invitat să intru.

Din bucătărie s-a auzit vocea Rosei, care i-a spus tatălui ei, în spaniolă, să nu fie îngrijorat, că este un ziarist din New York.

Pe urmă l-a întrebat dacă vrea și el cafea și Amalfitano a răspuns afirmativ uitându-se în continuare la necunoscut. Când Rosa a venit cu o tavă, trei cești de cafea, o cană cu lapte și zaharnița, tatăl ei a întrebat-o ce se întâmplă. În momentul ăsta, a spus Rosa, cred că nimic, dar în noaptea asta s-au petrecut lucruri ciudate. Amalfitano s-a uitat în jos și după ce și-a studiat picioarele goale, și-a pus lapte și zahăr în cafea și a rugat-o pe fiică-sa să-i explice tot. Rosa l-a privit pe Fate și i-a tradus ce spusese tatăl ei. Fate a zâmbit și s-a așezat din nou în fotoliu. A luat o ceașcă de cafea și a început să bea cu înghițituri mici, în timp ce Rosa îi povestea tatălui ei, în spaniolă, ce se întâmplase în noaptea aceea, de la meciul de box până în clipa când a trebuit să plece din motelul nord-americanului. Când Rosa și-a terminat povestea începea să se lumineze de ziuă și Amalfitano, care de-abia dacă o întrerupsese pe fiica lui cu întrebări și lămuriri, i-a sugerat să telefoneze la motel și să-l întrebe pe recepționar dacă poliția trecuse pe acolo sau nu. Rosa i-a tradus lui Fate ce sugerase tatăl ei și acesta, mai mult din politețe decât din convingere, a format numărul motelului Las Brisas. N-a răspuns nimeni. Oscar Amalfitano s-a ridicat de pe fotoliu și s-a dus la fereastră. Strada părea liniștită. Cel mai bine ar fi să plecați, a spus. Rosa s-a uitat la el fără să spună nimic.

– Puteți s-o duceți în Statele Unite și pe urmă la un aeroport și s-o urcați într-un avion pentru Barcelona?

Fate a zis că poate. Oscar Amalfitano a plecat de la fereastră și a dispărut în camera lui. Când a revenit, i-a dat Rosei un teanc de bani. Nu e mult, dar o să-ți ajungă pentru bilet și pentru primele zile de ședere la Barcelona. Nu vreau să plec, tată, a zis Rosa. Știu, știu, a spus Amalfitano și a obligat-o să ia banii. Unde e pașaportul tău? Du-te să-l cauți. Fă-ți valiza. Dar repede, a spus, și apoi s-a întors la locul lui de la fereastră. În spatele unui Spirit, mașina vecinului de vizavi, a zărit mașina Peregrino neagră pe care o căuta. A oftat. Fate a lăsat cafeaua pe masă și s-a apropiat de fereastră.

– Mi-ar plăcea să știu ce se întâmplă, a zis Fate.

Avea glasul răgușit.

– Scoateți-o pe fiica mea din orașul ăsta și pe urmă uitați tot. Sau mai bine nu uitați nimic, dar cel mai important e s-o duceți pe fata mea departe de locul acesta.

În clipa aceea, Fate și-a amintit de întâlnirea pe care o avea cu Guadalupe Roncal.

– E în legătură cu asasinatele? a zis. Credeți că acest Chucho Flores e băgat în treaba asta?

– Toți sunt băgați, a spus Amalfitano.

Un tip tânăr și înalt, îmbrăcat cu blugi și o scurtă de doc a coborât din Peregrino și și-a aprins o țigară. Rosa s-a uitat peste umărul tatălui ei.

– Cine e? a întrebat.

– Nu l-ai văzut niciodată?

– Nu, cred că nu.

– E un executor judecătoresc, a zis Amalfitano.

Apoi a luat-o de mână pe fiică-sa și a dus-o în dormitor. Au închis ușa. Fate a presupus că își iau rămas-bun și s-a uitat din nou pe fereastră. Tipul din Peregrino fuma sprijinit de capotă. Din când în când, privea cerul care se lumina tot mai mult. Părea liniștit, fără grabă și fără griji, fericit că admiră alt răsărit la Santa Teresa. Dintr-o casă vecină a ieșit un bărbat și și-a pornit mașina. Tipul din Peregrino a aruncat chiștocul pe trotuar și a urcat în mașină. Nu s-a uitat deloc spre casă. Când Rosa a ieșit din dormitor avea o mică valiză în mână.

– Cum o să ieșim? a întrebat Fate.

– Pe ușă, a spus Amalfitano.

Apoi Fate a văzut, ca într-un film pe care nu îl înțelegea de tot, dar îi amintea, în mod curios, de moartea mamei sale, cum Amalfitano o săruta și o îmbrățișa pe fiica lui, și pe urmă l-a văzut ieșind și îndreptându-se hotărât spre stradă. Întâi l-a văzut mergând prin curtea din față, apoi l-a văzut deschizând poarta de lemn care avea nevoie de o mână de vopsea, apoi l-a văzut traversând strada, desculț, nepieptănat, până la mașina neagră. Când a ajuns, tipul a coborât geamul și au stat de vorbă

puțin, Amalfitano pe stradă și tânărul în mașină. Se cunosc, și-a zis Fate, nu e prima dată că stau de vorbă.

– A sosit momentul, haide, a spus Rosa.

Fate a urmat-o. Au traversat grădina și strada și corpurile lor au proiectat o umbră extrem de subțire care era scuturată la fiecare cinci secunde de un tremur, de parcă soarele s-ar fi rotit în sens invers. Când a urcat în mașină, lui Fate i s-a părut că aude un râs în spate și s-a întors, dar nu i-a văzut decât pe Amalfitano și pe tipul cel tânăr stând de vorbă în continuare în aceeași poziție de dinainte.

Guadalupe Roncal și Rosa Amalfitano n-au avut nevoie nici de jumătate de minut ca să-și povestească problemele. Ziarista s-a oferit să-i însoțească până la Tucson. Rosa a spus că nu e cazul să exagereze. Au studiat problema câteva momente. În timp ce vorbeau în spaniolă, Fate s-a uitat pe fereastră, dar totul era normal în jurul hotelului Sonora Resort. Nu mai erau ziaristi, nimeni nu mai vorbea de meciuri de box, chelnerii parcă s-ar fi trezit după o lungă letargie și erau mai puțin amabili, ca și cum trezirea n-ar fi fost pe placul lor. De la hotel, Rosa l-a sunat pe tatăl ei. Fate a văzut-o îndreptându-se spre recepție, însoțită de Guadalupe Roncal, și în timp ce le aștepta să se întoarcă a fumat o țigară și și-a făcut niște însemnări pentru articolul pe care încă nu-l trimisese. La lumina zilei întâmplările din noaptea trecută păreau ireale, de o gravitate copilărească. În gândurile sale în derivă Fate îi vedea pe sparringul Omar Abdul și pe sparringul García. Și-i imagina călătorind cu autobuzul până pe coastă. Îi vedea coborând din autobuz, îi vedea făcând câțiva pași printre tufișurile de pe nisip. Vântul oniric ducea fire de nisip care se lipeau de față. O baie de aur. Ce pace, gândea Fate. Ce simplu e totul. Apoi vedea autobuzul și și-l imagina de culoare neagră, ca o enormă mașină de la pompele funebre. Vedea zâmbetul arogant al lui Abdul, figura de nepătruns a lui García, tatuajele lui atât de ciudate și auzea un zgomot brusc de farfurii sparte, nu multe, sau o bubuitură de cutii

căzute pe jos și doar atunci Fate și-a dat seama că îl apucă somnul și a căutat cu privirea un chelner ca să-i mai ceară o cafea, dar n-a văzut pe nimeni. Guadalupe Roncal și Rosa Amalfitano continuau să vorbească la telefon.

– Oamenii sunt de treabă, simpatici, primitivi, mexicanii sunt un popor harnic, îi interesează enorm de mult totul, au grijă de oameni, sunt curajoși și generoși, tristețea lor nu te omoară, ci îți dă viață, a spus Rosa Amalfitano când au trecut frontiera cu Statele Unite.

– O să le duci dorul? a întrebat Fate.

– O să-mi fie dor de tata și o să-mi fie dor de lume, a spus Rosa.

În mașină, în drum spre închisoarea din Santa Teresa, Rosa i-a spus că acasă la taică-su nu răspunde nimeni la telefon. După ce a sunat de mai multe ori la Amalfitano, Rosa a dat un telefon acasă la Rosa Méndez, dar nici acolo nu era nimeni. Cred că Rosa e moartă, a spus. Fate a dat din cap în semn că nu-i venea să creadă.

– Noi suntem încă în viață, a spus. Suntem în viață pentru că nu am văzut și nu știm nimic, a zis Rosa.

Mașina ziaristei mergea înainte. Era un Little Nemo de culoare galbenă. Guadalupe Roncal conducea cu grijă, dar din când în când se oprea de parcă nu-și mai amintea exact drumul. Fate s-a gândit că poate e mai bine să n-o mai urmeze și să se îndrepte direct spre frontieră. Când a propus asta, Rosa s-a opus categoric. A întrebat-o dacă are prieteni în oraș. Rosa a spus că nu, că în realitate nu are nici un prieten. Chucho Flores și Rosa Méndez și Charly Cruz, dar pe ăștia el nu-i consideră prieteni, nu-i așa?

– Nu, ăștia nu sunt prieteni, a spus Fate.

Au văzut un steag mexican fluturând în deșert, de cealaltă parte a grilajului. Unul dintre polițiștii de la vama nord-americană s-a uitat cu atenție la Fate și la Rosa. Se întreba ce făcea o

tânărbă albă și pe deasupra foarte frumoasă în compania unui negru. Fate n-a coborât privirea. Ziarist? a întrebat polițistul. Fate a dat din cap afirmativ. Un ștab important, și-a zis polițistul. Cred că în fiecare noapte o rade. Spaniolă? Rosa i-a zâmbit polițistului. O umbră de frustrare a trecut pe fața polițistului. Când au pornit mașina, drapelul a dispărut și s-au văzut doar grilajul și niște ziduri în jurul unor magazii de mărfuri.

– Necazul e ghinionul, a spus Rosa.

Fate nu a auzit-o.

În timp ce așteptau într-o încăpere fără ferestre, Fate a simțit cum penisul i se întărește tot mai mult. O clipă s-a gândit că n-a mai avut o erecție de la moartea mamei lui, dar pe urmă a exclus ideea asta, nu era posibil atâta timp, s-a gândit, dar sigur că era posibil, iremediabilul era posibil, când nu se poate face nimic este posibil, de ce atunci n-ar fi posibil ca sângele să nu-i fi irigat pula un timp care pe de altă parte era destul de scurt? Rosa Amalfitano s-a uitat la el. Guadalupe Roncal era ocupată cu însemnările și cu casetofonul ei, așezată pe un scaun fixat de podea. Din când în când, se auzeau sunetele cotidiene din închisoare. Nume strigate, muzică în surdina, pași care se îndepărtau. Fate s-a așezat pe o bancă de lemn și a căscat. Credea că o să adoarmă. Și-a imaginat picioarele Rosei pe umerii lui. Vedea din nou camera lui de la motelul Las Brisas și se întreba dacă au făcut amor sau nu. Cred că nu, și-a spus. Apoi a auzit niște strigăte, de parcă într-una din sălile închisorii era o petrecere de rămas-bun de la celibat. S-a gândit la asasinate. A auzit râsete îndepărtate. Mugete. A auzit că Guadalupe Roncal îi spune ceva Rosei și că aceasta îi răspunde. L-a ajuns somnul și s-a văzut pe el însuși dormind liniștit pe canapeaua din casa maică-sii, în Harlem, cu televizorul deschis. O să dorm o jumătate de oră, și-a spus, și apoi o să mă întorc la treabă. Trebuie să scriu articolul despre meciul de box. Trebuie să conduc toată noaptea. În zori se va termina totul.

După ce au lăsat în urmă frontiera, puținii turiști pe care i-au văzut pe stradă în El Adobe păreau adormiți. O femeie de vreo șaizeci de ani, într-o rochie înflorată și cu adidași Nike, stătea în genunchi și se uita cu atenție la un covor indian. Avea figură de fostă atletă de prin anii patruzeci. Trei copii care se țineau de mână se uitau la niște obiecte expuse într-o vitrină. Obiectele se mișcau în mod imperceptibil, dar Fate nu putea să-și dea seama dacă erau animale sau jucării mecanice. Lângă un bar niște tipi cu aspect de mexicani americani și pălării de cowboy gesticulau și arătau fiecare în altă direcție. La capătul străzii erau niște căsuțe din lemn și niște containere de metal pe trotuar și mai încolo era deșertul. Toate astea sunt ca visul altei persoane, s-a gândit Fate. Alături de el, capul Rosei se sprijinea în mod delicat de scaun și ochii săi mari priveau fix un punct la orizont. Fate îi observa genunchii, care i se păreau perfecți și apoi șoldurile și apoi umerii și omoplații, care păreau că au propria lor viață, o viață obscură, întreruptă, care se făcea simțită doar din când în când. Pe urmă și-a concentrat atenția la volan. Șoseaua care ieșea din El Adobe pătrundea într-un fel de vârtej de culori galben-arămii.

– Ce s-o fi întâmplat cu Guadalupe Roncal? a spus Rosa cu un glas de somnambulă.

– La ora asta probabil zboară spre casă, a spus Fate.

– Ce ciudat, a spus Rosa.

Vocea Rosei l-a trezit.

– Ascultă, i-a spus.

Fate a deschis ochii, dar n-a auzit nimic. Guadalupe Roncal se ridicase de pe scaun și acum era lângă ei, cu ochii larg deschiși, de parcă i s-ar fi materializat cele mai groaznice coșmaruri. Fate s-a apropiat de ușă și a deschis-o. Avea un cârcel la un picior și încă nu reușea să se trezească de tot. A văzut un culoar și la capătul culoarului o scară de ciment netencuită de parcă zidarii o lăsaseră pe jumătate neterminată. Culoarul era slab luminat.

– Nu te duce, a auzit că-i spune Rosa.

– S-o ștergem din capcana asta, a sugerat Guadalupe Roncal.

Un funcționar de la închisoare a apărut din fundul culoarului și s-a îndreptat spre ei. Fate a arătat legitimația de ziarist. Funcționarul a dat din cap afirmativ, fără să se uite la legitimație, și i-a zâmbit lui Guadalupe Roncal, care stătea în ușă. După care funcționarul a închis ușa și a spus ceva despre o furtună. Rosa i-a tradus la ureche. O furtună de nisip sau o furtună cu ploaie sau o furtună cu descărcări electrice. Nori înalți care coborau de pe munte și care nu se descărcau peste Santa Teresa, dar care făceau să se întunece peisajul. O dimineată câinească. Deținuții sunt tot timpul agitați, a spus funcționarul. Era un tip tânăr, cu o mustață rară, poate un pic cam gras pentru vârsta lui, și se vedea că nu-i place munca sa. Acum este adus asasinul.

Trebuie să ascuți ce spun femeile. Cel mai bine e să ascuți de temerile femeilor. Cam așa ceva, își amintea Fate, spunea maică-sa sau răposata domnișoară Holly, vecina maică-sii, când amândouă erau tinere și el era un copil. O clipă și-a imaginat o balanță, asemănătoare balanței pe care o ține în mână sa Justiția oarbă, doar că în loc de două talere această balanță avea două sticle sau ceva ce semăna cu două sticle. Sticla, s-o numim așa, din stânga era transparentă și plină cu nisip din deșert. Avea tot felul de găuri pe unde se scurgea nisipul. Sticla din dreapta era plină cu acid. Asta nu avea nici o gaură, dar acidul mânca sticla pe dinăuntru. Tot timpul drumului spre Tucson, Fate a fost incapabil să recunoască ceva din ce văzuse cu câteva zile înainte, când parcursese același drum în sens contrar. Ceea ce înainte era dreapta mea acum este stânga mea și eu nu reușesc să am nici un punct de reper. Totul șters. Aproape de prânz s-au oprit la un bar de pe marginea șoselei. Un grup de mexicani cu aspect de salahori fără treabă îi observau de la teighea. Beau apă minerală și răcoritoare dintr-o zonă ale cărei nume și sticle lui Fate i s-au părut foarte ciudate. Firme noi care vor dispărea curând. Mâncarea era proastă. Rosei îi era somn și când s-au întors în mașină a adormit. Fate și-a amintit vorbele lui Guadalupe

Roncal. Nimeni nu dă atenție acestor asasinate, dar în ele se ascunde secretul lumii. Le-a spus Guadalupe Roncal sau le-a spus Rosa? Uneori, șoseaua semăna cu un râu. Asta a spus presupusul asasin, s-a gândit Fate. Scârbosul uriaș albinos care a apărut odată cu norul negru.

Când Fate a auzit pașii care se apropiau s-a gândit că erau pașii unui uriaș. Tot la asta s-a gândit probabil Guadalupe Roncal, care a schițat gestul că leșină, deși în loc s-o facă s-a agățat de mâna și apoi de reverul funcționarului de la pușcărie. Acesta, în loc să se dea la o parte, i-a pus o mână pe umăr. Fate a simțit corpul Rosei lângă el. A auzit glasuri. Ca și cum deținuții încurajau pe cineva. A auzit râsete și ordine și pe urmă au trecut peste închisoare norii negri care veneau de la răsărit și aerul a părut că se întunecă. Pașii s-au auzit din nou. Au auzit râsete și îndemnuri. Brusc o voce a început să cânte un cântec. Efectul era similar cu cel al unui pădurar doborând copacii. Vocea nu cânta în engleză. La început, Fate n-a reușit să-și dea seama în ce limbă cânta până când Rosa, de lângă el, i-a spus că e germană. Tonul vocii a crescut. Lui Fate i-a trecut prin minte că poate visează. Copacii cădeau unul după altul. Sunt un uriaș rătăcit în mijlocul unei păduri arse. Dar o să vină cineva să mă salveze. Rosa i-a tradus înjurăturile principalului suspect. Un pădurar poliglot, s-a gândit Fate, care vorbește când în engleză, când în spaniolă și care cântă în germană. Sunt un uriaș rătăcit în mijlocul unei păduri calcinate. Dar soarta mea mi-o știu doar eu. Și atunci s-au auzit iarăși pașii și râsetele și îndemnurile și vorbele de încurajare ale deținuților și ale paznicilor care îl escortau pe uriaș. Și pe urmă au văzut un tip enorm și foarte blond care intra la vorbitor înclinându-și capul, de parcă s-ar fi temut să nu se ciocnească de tavan, și care zâmbea ca și cum tocmai ar fi făcut ștrengăria de a cânta în germană cântecul pădurarului rătăcit, și care s-a uitat la toți cu o privire inteligentă și batjocoritoare. Apoi paznicul care-l însoțea a întrebat-o pe Guadalupe Roncal dacă preferă să-l lege cu cătușele de scaun sau nu și Guadalupe

Roncal a clătinat capul în semn că nu și paznicul l-a bătut pe umăr pe tipul înalt și a plecat și funcționarul care era cu Fate și femeile a plecat și el nu înainte de a-i spune ceva la ureche lui Guadalupe Roncal și ei au rămas singuri.

– Bună ziua, le-a spus uriașul în spaniolă.

S-a așezat și și-a întins picioarele pe sub masă până când au apărut pe partea cealaltă.

Purta niște adidași de culoare neagră și șosete albe. Guadalupe Roncal s-a dat un pas înapoi.

– Întrebați tot ce doriți, a spus uriașul.

Guadalupe Roncal și-a dus o mână la gură de parcă ar fi inhalat un gaz toxic, și n-a știut ce să întrebe.

CUPRINS

Nota moștenitorilor autorului	9
Partea criticilor	11
Partea lui Amalfitano.....	205
Partea lui Fate	289

